

සැ. යු. - ඉංග්‍රීසි සහ දෙමළ අනුවාදයන් වෙත වෙනම පළ කෙරේ.

ශ්‍රී ලංකා ප්‍රජාතාන්ත්‍රික සමාජවාදී ජනරජයේ ගැසට් පත්‍රය

අති විශේෂ

අංක 1737/18 - 2011 දෙසැම්බර් මස 22 වැනි බ්‍රහස්පතින්දා - 2011.12.22

(ආණ්ඩුවේ බලයපිට ප්‍රසිද්ධ කරන ලදී)

I වැනි කොටස: (I) වැනි ඡේදය - සාමාන්‍ය

රජයේ නිවේදන

1995 අංක 15 දරන ශ්‍රී ලංකා ගිණුම් හා විගණන ප්‍රමිති පනත

4 (2) උපවගන්තිය යටතේ කරනු ලබන පළකිරීම්

ශ්‍රී ලංකා වරලත් ගණකාධිකාරී ආයතනය (මෙහි මින් මතු ‘ආයතනය’ යනුවෙන් සඳහන් කරනු ලබන) වෙත පැවරී ඇති බලතල අනුව, ආයතනය විසින් මේ සමග පළකර ඇති, කුඩා සහ මධ්‍යම පරිමාණ අස්තිත්වයන් සඳහා වූ ශ්‍රී ලංකා ගිණුම්කරණ ප්‍රමිතිය, සම්මත කර ඇති අතර, 1995 අංක 15 දරන ශ්‍රී ලංකා ගිණුම් හා විගණන ප්‍රමිති පනතේ අරමුණු සඳහා මෙම ප්‍රමිතීන් වර්ෂ දෙදහස් දොළහේ ජනවාරි මස පළමුවැනි දින හෝ ඊට පසුව ආරම්භවන කාලපරිච්ඡේද ආවරණය කෙරෙන මූල්‍ය ප්‍රකාශන සඳහා බලාත්මක වේ.

ආයතනයේ පාලක සභාවේ අණ පරිදි,

අරුණ අල්විස්,
ලේකම්.

2011 දෙසැම්බර් මස 21 වැනි දින,
කොළඹ 07,
මලලසේකර මාවත,
අංක 30 ඒ,
ශ්‍රී ලංකා වරලත් ගණකාධිකාරී ආයතනයේ දීය.

අන්තර්ගතය

හැඳින්වීම

ශ්‍රී ලංකා ගිණුම්කරණ ප්‍රමිතිය - කුඩා මධ්‍යම පරිමාණ අස්තීත්වයන් සඳහා
(SLFRS for SMEs)

පෙරවදන

අංශය

1. කුඩා හා මධ්‍යම පරිමාණ අස්තීත්වයන්
2. සංකල්ප සහ පාඨල මූලධර්ම
3. මූල්‍ය ප්‍රකාශ ඉදිරිපත් කිරීම
4. මූල්‍ය තත්ත්ව ප්‍රකාශය
5. විස්තීර්ණ ආදායම් ප්‍රකාශය සහ ආදායම් ප්‍රකාශය
6. කොටස් හිමියන්ගේ ස්කන්ධය වෙනස්වීම් දක්වන ප්‍රකාශය සහ
ආදායම් හා රඳවාගත් ඉපයුම් දක්වන ප්‍රකාශය
7. මූල්‍ය ප්‍රවාහ ප්‍රකාශ
8. මූල්‍ය ප්‍රකාශයන්හි සටහන්
9. ඒකබද්ධ සහ වෙන්ව ඉදිරිපත් කරන මූල්‍ය ප්‍රකාශ
10. ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්ති, ඇස්තමේන්තු සහ දෝෂ
11. මූලික මූල්‍ය සාධන පත්‍ර
12. වෙනත් මූල්‍ය සාධන පත්‍රයන්ට අදාළ මතු වී ඇති කරුණු
13. තොග වාර්තා
14. ආශ්‍රිත සමාගම් හි ආයෝජන
15. බද්ධ ව්‍යාපාරයන්හි ආයෝජන
16. ආයෝජන දේපළ
17. දේපළ, යන්ත්‍රෝපකරණ සහ උපකරණ
18. කීර්තිනාමය හැර අස්පෘශ්‍ය වත්කම්
19. ව්‍යාපාර සංයෝජන හා කීර්ති නාමය
20. කල්බදු
21. වෙන් කිරීම් සහ අසම්භාව්‍යතාවයන්

පරිශිෂ්ටය - පරිවර්තය ණය නිකුත් කරන්නාගේ ගිණුම්කිරීමේ නිදසුන

23. ආදායම

පරිශිෂ්ටය - 23 වන කොටස යටතේ ආදායම හඳුනා ගැනීමේ නිදසුන්

24. රාජ්‍ය ප්‍රදාන

25. ණය ගැණුම් පිරිවැය

26. කෙටස් පදනම් ගෙවීම්

27. වත්කම් හානිවීම

28. සේවක ප්‍රතිලාභ

29. ආදායම් බදු

30. විදේශ විනිමය පරිවර්තනය

31. අති උද්ධමනය

32. වාර්තාකරන කාලසීමාවෙන් පසු සිදුවීම්

33. සම්බන්ධිත පාර්ශව අනාවරණය කිරීම්

34. විශේෂිත ක්‍රියාකරකම්

35. කුඩා හා මධ්‍යම පරිමාණ අස්තීත්වයන් SLFRS වෙතට සංක්‍රාන්තිය
බලපැවැත්වෙන දිනය

36. පාරිභාෂික ශබ්දමාලාව

කුඩා සහ මධ්‍ය පරිමාණ අස්තිත්වයන් සඳහා ශ්‍රී ලංකා ගිණුම්කරණ ප්‍රමිතය

1 කොටස

කුඩා සහ මධ්‍ය පරිමාණ අස්තිත්වයන්

මෙම ශ්‍රී ලංකා ගිණුම්කරණ ප්‍රමිතයන් SLFRS හි අපේක්ෂිත විෂය පථය

- 1.1 කුඩා හා මධ්‍ය පරිමාණ අස්තිත්වයන් සඳහා වූ මෙම (SLFRS) ගිණුම්කරණ ප්‍රමිත කුඩා හා මධ්‍ය පරිමාණ අස්තිත්වයන්හි භාවිතය සඳහා වූවකි. කුඩා හා මධ්‍ය පරිමාණ අස්තිත්වයන්හි ගති ලක්ෂණ මෙම කොටසෙන් විස්තර කෙරේ.

1995 අංක 15 දරන ශ්‍රී ලංකා ගිණුම් කරණ සහ විගණන ප්‍රමිති පනතේ 5 වන කොටස යටතේ, වර්ග කරන ලද පහත සඳහන් සමාගම් මෙම ප්‍රමිතිය අනුව කුඩා හා මධ්‍ය පරිමාණ නිර්වචනයට අයත් නොවේ.

- 1988 අංක 30 දරන බැංකු පනත යටතේ බලපත්‍රලත් සමාගම්
- 1962 අංක 25 දරන රක්ෂණ පාලන පනත යටතේ රක්ෂණ ව්‍යාපාර කටයුතු පවත්වාගෙන යාමට බලයලත් සමාගම්
- කල්බදු ව්‍යාපාර පවත්වාගෙන යන සමාගම්
- ණය එකතු කිරීමේ සමාගම්
- 1988 අංක 78 දරන මූල්‍ය සමාගම් පනත යටතේ ලියාපදිංචි කරන ලද සමාගම්
- 1987 අංක 36 දරන සුරැකුම්පත් සහ විනිමය කොමිෂම යටතේ ඒකක භාරකාර පවත්වාගෙන යාම සඳහා බලපත්‍රලත් සමාගම්
- අරමුදල් කළමනාකරණ සමාගම්
- 1987 අංක 36 දරන සුරැකුම්පත් සහ විනිමය කොමිෂම යටතේ කොටස් තැරැව්කරුවන් සහ කොටස් ගනුදෙනුකරන්නන් වශයෙන් ව්‍යාපාරවස්තු කටයුතු කිරීම සඳහා බලපත්‍රලත් සමාගම්
- 1987 අංක 36 දරන සුරැකුම්පත් හා විනිමය කොමිෂම යටතේ කොටස් හුවමාරුවක් පවත්වාගෙන යාම සඳහා බලපත්‍රලත් සමාගම්
- 1987 අංක 36 දරන සුරැකුම්පත් හා විනිමය කොමිෂම යටතේ කොටස් හුවමාරුවක ලැයිස්තු ගත කරන ලද සමාගම්
- භාණ්ඩ විකිණීමේ හෝ සේවා සැපයීමේ යෙදෙන රාජ්‍ය සංස්ථාව

කුඩා සහ මධ්‍ය පරිමාණ අස්තිත්වයන් විස්තර කිරීම

- 1.2 කුඩා සහ මධ්‍ය පරිමාණ අස්තිත්වයන් වනුයේ -

(අ) මහජනතාවට ගිණුම් කිරීමේ වගකීමක් නොමැති; සහ

(ආ) සාමාන්‍ය අරමුණු සඳහා වූ මූල්‍ය ප්‍රකාශ, පරිශීලනය කරන බාහිර පාර්ශ්වයන්ට ප්‍රකාශයට පත්කරන අස්තිත්වයන්ය. පරිශීලනය කරන බාහිර පාර්ශ්වයන්ට උදාහරණ වන්නේ ව්‍යාපාර කළමනාකරණයට සම්බන්ධ නොවන ව්‍යාපාර හිමියන්, දූතට සිටින ණය හිමියන් සහ ණය ඇගයීම් ආයතනයන් ය.

- 1.3 අස්තිත්වයක් මහජනතාවට ගිණුම් කිරීමට වගකීමක් ඇතිවනුයේ -

(අ) එම අස්තිත්වයේ ණය හෝ ස්කන්ධ සාධනපත්‍ර, පොදු කොටස් වෙළෙඳපලක වෙළෙඳාම් වන්නේ නම් හෝ එවැනි සාධන පත්‍ර වෙළෙඳාම සඳහා පොදු කොටස් වෙළෙඳපලකට නිකුත් කිරීමේ ක්‍රියාවලියේ යෙදී සිටින්නේ නම් (පොදු කොටස් වෙළෙඳපල වශයෙන් අදහස් වන්නේ දේශීය හෝ විදේශීය කොටස් හුවමාරු මධ්‍යස්ථාන, අත්පිට වෙළෙඳපල හෝ දේශීය සහ ප්‍රාදේශීය කොටස් හුවමාරු මධ්‍යස්ථානයන්); හෝ

(ආ) එහි ප්‍රධාන ව්‍යාපාර කටයුතුවලින් එකක් ලෙස පුළුල් බාහිර පාර්ශව සමූහයකගේ වත්කම් එය භාරයක තත්ත්වයෙන් දරා සිටීම. බැංකු ණය සමිති, රක්ෂණ සමාගම්, සුරැකුම්පත් තැරැව්කාර/වෙළෙන්දන්, අන්‍යෝන්‍ය අරමුදල් සහ ආයෝජන බැංකු යන මේවා සඳහා සංකේතමය තත්ත්වය වන්නේ මෙයයි.

- 1.4 අස්තිත්ත්වයේ කලමනාකාරිත්වයට සහභාගි නොවන සේවාදායකයන් ගනුදෙනුකරුවන් හෝ සාමාජිකයන් ඔවුන් වෙත පැවරූ මූල්‍ය සම්පත් දරා සිටිමින් කළමණාකරණය කරන නිසා ඇතැම් අස්තිත්ත්ව පලල් වූ පිටස්තර කණ්ඩායමක් සඳහා භාරයක තත්ත්වයෙන් වත්කම් දරා සිටිනවා විය හැකිය. කෙසේ වෙතත් ව්‍යාපාර කටයුතුවලට ඔවුන් එසේ කරන්නේ ප්‍රධාන ව්‍යාපාර කටයුතුවලට අනුශංගිකව නම් (උදාහරණ වශයෙන් සංචාරක, නිශ්චල දේපල නියෝජිතයන්, පාසල්, පුණ්‍යායතන, සමුපකාර වැනි ආයතන විසින් නාම මාත්‍රව ලබාගන්නා තැන්පත් මුදල්, උපයෝගීතා සමාගම් විසින් භාණ්ඩ හෝ සේවා සඳහා ලබාගන්නා අත්තිකාරම් මුදල්) ඔවුන් පොදු ගිණුම් කටයුතුභාවයකට නොබැඳෙනු ඇත.
- 1.5 මහජනයාට වගවිය යුතු අස්තිත්ත්වයන් මෙම SLFRS භාවිත කිරීමට එහි අධිකරණ බල ප්‍රදේශය තුළ නීති හෝ රෙගුලාසි මගින් අවසර දී හෝ අවශ්‍ය වූ විට, මහජනයාට වගවිය යුතු අස්තිත්ත්වයන් මෙම SLFRS භාවිතා කරන්නේ නම් එහි මූල්‍ය ප්‍රකාශණ කුඩා සහ මධ්‍යම ප්‍රමාණයේ ව්‍යවසායයන් සඳහා වූ SLFRS වලට අනුකූල වන්නාසේ විස්තර නොකළ යුතු ය.
- 1.6 මව් සමාගම සම්පූර්ණ SLFRS භාවිත කරන පරිපාලිතයක් හෝ එය සම්පූර්ණ SLFRS භාවිත කරන ඒකාබද්ධ සමූහයක කොටසක් නම් හෝ එම පරිපාලිතය පොදු ගිණුම් කටයුතු භාවය සඳහා වගකීමක් නොමැති නම් එය සිය මූල්‍ය ප්‍රකාශ සඳහා මෙම SLFRS භාවිත කිරීමට තහනමක් නොමැත. එහි මූල්‍ය ප්‍රකාශයන් කුඩා හා මධ්‍යම පරිමාණ ව්‍යවසායයන් සඳහා වන SLFRS අනුකූල යැයි විස්තර කරන්නේ නම් මෙම SLFRS හි සෑම ප්‍රතිපාදනයකටම අනුකූල විය යුතු ය.

කුඩා සහ මධ්‍ය පරිමාණ අස්තිත්වයන් සඳහා ශ්‍රී ලංකා ගිණුම්කරණ ප්‍රමිතය

2 කොටස

සංකල්ප සහ පාඨල මූලධර්ම

මෙම කොටසේ විෂය පථය

- 2.1 කුඩා හා මධ්‍ය පරිමාණ අස්තිත්වයන්හි මූල්‍ය ප්‍රකාශයන්හි අරමුණ සහ කුඩා සහ මධ්‍ය පරිමාණ අස්තිත්වයන්හි මූල්‍ය ප්‍රකාශයන්හි තොරතුරු ප්‍රයෝජනවත් වීමට බලපාන ගුණාංගයන් සම්බන්ධව මෙම කොටසෙන් විස්තර කෙරේ.

කුඩා සහ මධ්‍ය පරිමාණ අස්තිත්වයන්හි මූල්‍ය ප්‍රකාශයන්හි අරමුණ :

- 2.2 කුඩා හා මධ්‍ය පරිමාණ අස්තිත්වයක මූල්‍ය ප්‍රකාශයන්හි පරමාර්ථය වනුයේ, තොරතුරු අවශ්‍ය කරන පුළුල් පරාසයක පරිශීලකයාට සිය අවශ්‍යතාවයන්ට සරිලන පරිදි වාර්තා ඉල්ලා සිටිය නොහැකි අයට එලදායි ආර්ථික තීරණ ගැනීම සඳහා ඉවහල් වන, අස්තිත්වයේ මූල්‍ය තත්ත්වය, කායඝී සාධනය සහ මුදල් ප්‍රවාහ පිළිබඳව අවශ්‍ය තොරතුරු සැපයීමය.
- 2.3 මූල්‍ය ප්‍රකාශ මගින් කළමනාකරණය සඳහා පැවරූ සම්පත්වල ගිණුම් කටයුතු භාවය සහ භාරකාරත්ව කළමනාකරණය පිළිබඳ ප්‍රතිඵල දිස්වේ.

මූල්‍ය ප්‍රකාශයන්හි තොරතුරුවල ගුණාත්මක ගති ලක්ෂණ

අවබෝධ කරගත හැකි බව :

- 2.4 ව්‍යාපාර හා ආර්ථික කටයුතු සම්බන්ධව සහ ගිණුම්කරණය පිළිබඳ සාධාරණ දැනුමක් ඇති තොරතුරු අධ්‍යයනයට කැමැත්තක් ඇති පරිශීලකයාට අවබෝධ කර ගත හැකි විධියකට මූල්‍ය ප්‍රකාශයන්හි සපයා ඇති තොරතුරු ඉදිරිපත් කළ යුතු ය. කෙසේ වෙතත් අවබෝධ කරගැනීමේ අවශ්‍යතාවය ප්‍රධාන කොටගෙන සමහර පරිශීලකයන්හට අවබෝධ කර ගැනීමට ඉතා අපහසුවේ යන පදනම මත අදාළ තොරතුරු අත් හැරීමට අවකාශ දෙනු නොලැබේ.

අදාළ බව :

- 2.5 මූල්‍ය ප්‍රකාශවල සපයා ඇති තොරතුරු පරිශීලකයන්ට තීරණ ගැනීමේ අවශ්‍යතා සඳහා අදාළ විය යුතු ය. තොරතුරුවල **අදාළ භාවය** ඇත්තේ එය අතීත, වර්තමාන හා අනාගත සිදුවීම් මත අතීතයේ කරන ලද ඇගයීම් තහවුරු කිරීමට හෝ නිවැරදි කිරීමට උපකාරීවූ ආර්ථික තීරණ ගන්නා පරිශීලකයන් පෙළඹීමට හැකියාව ඇති විටකය.

ප්‍රමාණාත්මක බව :

- 2.6 තොරතුරු ප්‍රමාණාත්මක වේ සහ එනිසා එය අදාළ වේ. ප්‍රමාණාත්මක තොරතුරු අත්හැරීම නිසා හෝ වැරදි සහගත ප්‍රකාශ කිරීමෙන්, මූල්‍ය ප්‍රකාශ පදනම්කර පරිශීලකයන් ආර්ථික තීරණයන් ගැනීමෙන් ඒවා කෙරෙහි දැඩි බලපෑමක් එල්ල විය හැක. ප්‍රමාණාත්මක භාවය තීරණය වනුයේ වැරදි සහගත තීරණ විනිශ්චය කිරීම සඳහා පාදක වූ අත්හැරීම් හෝ දෝෂ සහගත ප්‍රකාශ වාර්තා වූ කිසියම් අවස්ථාවක් හෝ ප්‍රමාණය අනුවය. කෙසේ වුව ද, අස්තිත්වයක මූල්‍ය තත්ත්වය, මූල්‍ය කායඝී සාධනය හෝ මුදල් ප්‍රවාහ විශේෂ ආකාරයකට ඉදිරිපත් කිරීම් ඉෂ්ඨ කරගැනීමේ අවශ්‍යතාවය මත, කුඩා හා මධ්‍ය පරිමාණ අස්තිත්වයන්ට අදාළ SLFRS හි ප්‍රමාණාත්මක නොවන තරමකට හෝ වැරදි නිවැරදි නොකරන ආකාරයකට හෝ ඉතිරිකර තැබීම හෝ බැහැරවීම සුදුසු නැත.

විශ්වාසනීයබව :

- 2.7 මූල්‍ය ප්‍රකාශයන්හි ඉදිරිපත් කරන තොරතුරු විශ්වාසදායක විය යුතු ය. තොරතුරු ප්‍රමාණාත්මක වැරදිවලින් හෝ පක්ෂග්‍රාහී බවින් තොර නම් සහ එක්කෝ අරමුණුගත හෝ සාධාරණ ලෙස අපේක්ෂා කරන පරිදි නියෝජනය විය හැකි නම්, විශ්වාසදායක ලෙස නියෝජනය වන විට එම තොරතුරු විශ්වාසනීය වේ. පෙර තීරණය කරන ලද ප්‍රතිඵලයක් හෝ ඉලක්කයක් ළඟා කර ගැනීම සඳහා තීරණයක් ගැනීමේ දී හෝ විනිශ්චයන් කිරීමේ දී බලපෑම කළහැකි තොරතුරු තෝරා ගැනීම හෝ ඉදිරිපත් කිරීමක් වන්නේ නම් මූල්‍ය ප්‍රකාශ පක්ෂග්‍රාහී බවින් තොර නොවේ. (ස්වාධීන නොවේ.)

ස්වරූපයට වඩා යථා තත්ත්වය :

- 2.8 ගණුදෙනු, අනෙකුත් සිදුවීම් හා තත්ත්වයන් ගිණුම්ගත කර ඉදිරිපත් කළ යුත්තේ ඒවායේ යථා තත්ත්වයට මිස හුදු ඒවායේ නෛතික තත්ත්වය මත නොවේ. මූල්‍ය ප්‍රකාශයන්හි විශ්වාසභාවය මෙයින් ඉහළ නැංවේ.

විවක්ෂණභාවය :

- 2.9 බොහෝ සිද්ධි සහ කරුණු වටා නියත වශයෙන් තිබෙන අස්ථරතාව ඒත්තු ගනු ලබන්නේ ඒවායේ ස්වභාවය හා ප්‍රමාණය හෙලිදරව් කිරීමෙන් සහ මූල්‍ය ප්‍රකාශන විවක්ෂණ භාවයෙන් යුතුව පිළියෙල කරණු ලැබීම මගිනි. විවක්ෂණභාවය යනු වත්කම් හෝ ආදායම් වැඩියෙන් සඳහන් කිරීම සහ වගකීම් හෝ වියදම් අඩුවෙන් සඳහන් කිරීම වැනි අවිනිශ්චිත තත්ත්වයන් යටතේ අත්‍යවශ්‍ය ඇස්තමේන්තු කිරීමේ විචාරබුද්ධිය ක්‍රියාත්මක කිරීමේ දී ඇතුළත් කළයුතු පරෙස්සමේ මට්ටම වේ. කෙසේ වුව ද විවක්ෂණභාවය මුළාවෙන් වත්කම් හෝ ආදායම් අඩුවෙන් සඳහන් කිරීමටත් වගකීම් හෝ වියදම් වැඩියෙන් ප්‍රකාශ කිරීමටත් අවකාශ දෙනු නොලැබේ. සංක්ෂිප්තව ප්‍රකාශ කළහොත්, විවක්ෂණභාවය පක්ෂග්‍රාහී වීමට අවසර දෙනු නොලැබේ.

සම්පූර්ණ බව :

- 2.10 මූල්‍ය ප්‍රකාශවල තොරතුරු විශ්වාසනීය වීමට නම් ඒවා ප්‍රමාණාත්මක භාවය පිරිවැය යන සීමා තුළ සම්පූර්ණ විය යුතු ය. අත් හැරීමක් නිසා තොරතුරු අසත්‍ය හෝ නොමග යවන සුලු වීමක් සිදුවිය හැකි අතර ඒ අනුව එහි අදාලත්වය අනුව විශ්වාස කළ නොහැකි හෝ ඌනතා සහිත බවට පත්විය හැකිය.

සංසන්දනාත්මක බව :

- 2.11 අස්තීත්වයක මූල්‍ය ප්‍රකාශ පරිශීලකයන් විසින් මූල්‍ය තත්ත්වයේ සහ කායරී සාධනයේ කාලයක් තිස්සේ ඇති වූ උපනතීන් හඳුනා ගැනීම පිණිස, මූල්‍ය ප්‍රකාශ සංසන්දනය කිරීමෙන් හැකිවිය යුතු ය. පරිශීලකයන් හට වෙනස් අස්තීත්වයන්හි ඒවායේ සාපේක්ෂ මූල්‍ය තත්ත්වය, කායරී සාධනය සහ මුදල් ප්‍රවාහ අංගයන්ගෙන් සමන්විත මූල්‍ය ප්‍රකාශ, සංසන්දනය කිරීම තුළින් ඇගයීමකට ලක් කිරීමට ද හැකි විය යුතු ය. එසේ හෙයින් සමාන ගනුදෙනු, වෙනත් සිද්ධීන් සහ තත්ත්වයන්ගේ මූල්‍ය බලපෑම් මැනීම සහ විදහා දැක්වීම කළ යුත්තේ අස්තීත්වය පුරා සංගත ක්‍රමයකට සහ කාලයක් තිස්සේ එම අස්තීත්වය පුරා සහ අස්තීත්වය හරහා සංගත ක්‍රමයකටය. එයට අමතරව මූල්‍ය ප්‍රකාශ පිළියෙල කිරීම සඳහා යොදාගත් **ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්ති** සහ එම ප්‍රතිපත්තීන්හි යම් වෙනස් වීම් සහ එම වෙනස්වීම් නිසා වන බලපෑම් මූල්‍ය ප්‍රකාශ පරිශීලනය කරන්නන්ට දැනුවත් කළ යුතුවේ.

ස්වරූපයට වඩා යථා තත්ත්වය :

- 2.8 ගණුදෙනු, අනෙකුත් සිදුවීම් හා තත්ත්වයන් ගිණුම්ගත කර ඉදිරිපත් කළ යුත්තේ ඒවායේ යථා තත්ත්වයට මිස හුදු ඒවායේ නෛතික තත්ත්වය මත නොවේ. මූල්‍ය ප්‍රකාශයන්හි විශ්වාසභාවය මෙයින් ඉහළ නැංවේ.

විවක්ෂණභාවය :

- 2.9 බොහෝ සිද්ධි සහ කරුණු වටා නියත වශයෙන් තිබෙන අස්ථරතාව ඒත්තු ගනු ලබන්නේ ඒවායේ ස්වභාවය හා ප්‍රමාණය හෙලිදරව් කිරීමෙන් සහ මූල්‍ය ප්‍රකාශන විවක්ෂණ භාවයෙන් යුතුව පිළියෙල කරණු ලැබීම මගිනි. විවක්ෂණභාවය යනු වත්කම් හෝ ආදායම් වැඩියෙන් සඳහන් කිරීම සහ වගකීම් හෝ වියදම් අඩුවෙන් සඳහන් කිරීම වැනි අවිනිශ්චිත තත්ත්වයන් යටතේ අත්‍යවශ්‍ය ඇස්තමේන්තු කිරීමේ විචාරබුද්ධිය ක්‍රියාත්මක කිරීමේ දී ඇතුළත් කළයුතු පරෙස්සමේ මට්ටම වේ. කෙසේ වුව ද විවක්ෂණභාවය මුළාවෙන් වත්කම් හෝ ආදායම් අඩුවෙන් සඳහන් කිරීමටත් වගකීම් හෝ වියදම් වැඩියෙන් ප්‍රකාශ කිරීමටත් අවකාශ දෙනු නොලැබේ. සංක්ෂිප්තව ප්‍රකාශ කළහොත්, විවක්ෂණභාවය පක්ෂග්‍රාහී වීමට අවසර දෙනු නොලැබේ.

සම්පූර්ණ බව :

- 2.10 මූල්‍ය ප්‍රකාශවල තොරතුරු විශ්වාසනීය වීමට නම් ඒවා ප්‍රමාණාත්මක භාවය පිරිවැය යන සීමා තුළ සම්පූර්ණ විය යුතු ය. අත් හැරීමක් නිසා තොරතුරු අසත්‍ය හෝ නොමග යවන සුලු වීමක් සිදුවිය හැකි අතර ඒ අනුව එහි අදාලත්වය අනුව විශ්වාස කළ නොහැකි හෝ ඌනතා සහිත බවට පත්විය හැකිය.

සංසන්දනාත්මක බව :

- 2.11 අස්තිත්වයක මූල්‍ය ප්‍රකාශ පරිශීලකයන් විසින් මූල්‍ය තත්ත්වයේ සහ කායී සාධනයේ කාලයක් තිස්සේ ඇති වූ උපනතින් හඳුනා ගැනීම පිණිස, මූල්‍ය ප්‍රකාශ සංසන්දනය කිරීමෙන් හැකිවිය යුතු ය. පරිශීලකයන් හට වෙනස් අස්තිත්වයන්හි ඒවායේ සාපේක්ෂ මූල්‍ය තත්ත්වය, කායී සාධනය සහ මුදල් ප්‍රවාහ අංශයන්ගෙන් සමන්විත මූල්‍ය ප්‍රකාශ, සංසන්දනය කිරීම තුළින් ඇගයීමකට ලක් කිරීමට ද හැකි විය යුතු ය. එසේ හෙයින් සමාන ගනුදෙනු, වෙනත් සිද්ධීන් සහ තත්ත්වයන්ගේ මූල්‍ය බලපෑම් මැනීම සහ විදහා දක්වීම කළ යුත්තේ අස්තිත්වය පුරා සංගත ක්‍රමයකට සහ කාලයක් තිස්සේ එම අස්තිත්වය පුරා සහ අස්තිත්වය හරහා සංගත ක්‍රමයකටය. එයට අමතරව මූල්‍ය ප්‍රකාශ පිළියෙල කිරීම සඳහා යොදාගත් **ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්ති** සහ එම ප්‍රතිපත්තින්හි යම් වෙනස් වීම් සහ එම වෙනස්වීම් නිසා වන බලපෑම් මූල්‍ය ප්‍රකාශ පරිශීලනය කරන්නන්ට දැනුවත් කළ යුතුවේ.

කාලානුරූප බව :

- 2.12 අදාළ වීමට නම් පරිශීලනය කරන්නන්ගේ ආර්ථික තීරණ ගැනීම සඳහා මූල්‍ය තොරතුරු බලපෑමක් කිරීමට හැකිවිය යුතු ය. තීරණ ගත යුතු කාල පරාසය තුළදී තොරතුරු ලැබිය යුතු බව කාලානුරූප බවින් අදහස් කෙරේ. අනවශ්‍ය ආකාරයේ ප්‍රමාද වීමක්, තොරතුරු වාර්තාකරණයේ සිදුවුවහොත් එය අදාළත්වයට හානිකර වේ. නියම කාල වකවානුව තුළදී තොරතුරු ලබාදීම සහ විශ්වාසදායක තොරතුරු ලබා දීම යන කාරණ දෙක අතර සාපේක්ෂ වාසි කළමනාකරණය විසින් සමබරව සලකා බැලිය යුතු ය. විශ්වාසදායකත්වය සහ අදාළ භාවය අතර සමබර කිරීමේ දී වැදගත් කරුණ වනුයේ, තොරතුරු පරිශීලනය කරන්නන්ගේ ආර්ථික තීරණ ගැනීමේ අවශ්‍යතාවය ඉහළින්ම සපුරාලන්නේ කෙසේ ද යන වගයි.

පිරිවැය සහ ප්‍රතිලාභ අතර සමබරතාවය :

- 2.13 තොරතුරු හරහා උපයාගන්නා ප්‍රතිලාභ, තොරතුරු සම්පාදනය සඳහා වැයවන පිරිවැය ඉක්ම විය යුතු ය. ප්‍රතිලාභ ඇගයීම සහ එහි පිරිවැය සැලකිය යුතු අන්දමේ විනිශ්චයකට ලක් කළ යුතු ක්‍රියාවලියකි. අමතරව ප්‍රතිලාභ පරිශීලනය කරන්නන් විසින් බොහෝ විට තොරතුරු සම්පාදනයේ පිරිවැය දරනු නොලබන අතර, තොරතුරුවල ප්‍රතිලාභය පුළුල් පරාසයක බාහිර පරිශීලනය කරන්නන් විසින් භුක්ති විඳීම දක්නට හැක.
- 2.14 මූල්‍ය වාර්තාකරන තොරතුරු ප්‍රාග්ධන සපයන්නන් හට වඩා හොඳ තීරණ ගැනීමට ඉවහල් වන අතර එහි ප්‍රතිඵල වන්නේ ප්‍රාග්ධන වෙළඳපල ක්‍රියාකාරීත්වය කාර්යක්ෂම වීම සහ සමස්ථ ආර්ථිකයේ ප්‍රාග්ධනයේ පිරිවැය පහළ යාමය. තනි තනි අස්තිත්වයන්ද ප්‍රාග්ධන වෙළඳපලට ප්‍රවේශවීමේ පහසුකම් වර්ධනය කිරීම, මහජන සම්බන්ධතාවයේ වාසිදායක බලපෑම් සහ එමෙන්ම ප්‍රාග්ධන පිරිවැයේ අඩුවීම යන දෑ ඇතුළුව, ප්‍රතිලාභ භුක්ති විඳීම, ප්‍රතිලාභවලට වඩා හොඳ කළමනාකාරීත්ව තීරණද අන්තර්ගත විය හැකිය. මෙයට හේතුවන්නේ අභ්‍යන්තරව භාවිත කරන මූල්‍ය තොරතුරු බොහෝවිට පදනම්වන්නේ අවම වශයෙන් කොටසක් පොදු අරමුණු මූල්‍ය වාර්තාකරණ අරමුණු සඳහා වන තොරතුරු මත පිළියෙල කරන නිසාය.

මූල්‍ය තත්ත්වය

- 2.15 මූල්‍ය තත්ත්ව ප්‍රකාශයේ නිශ්චිත දිනයක ඉදිරිපත් කර ඇති පරිදි වත්කම් වගකීම් සහ ස්කන්ධය අතර සම්බන්ධය අස්තිත්වයක මූල්‍ය තත්ත්වය වේ. මේවා පහත සඳහන් අයුරින් නිර්වචනය කළ හැක.
- (අ) වත්කමක් යනු අතීත සිදුවීම් හේතුකොටගෙන අස්තිත්වයක් විසින් පාලනය කරනු ලබන සහ අස්තිත්වයට එමගින් ආර්ථික ප්‍රතිලාභ ගලා එනු ඇතැයි අපේක්ෂිත සම්පතකි.
- (ආ) වගකීමක් යනු අතීත සිදුවීම්වලින් පැන නගින, පියවීමේදී ආර්ථික ප්‍රතිලාභ අන්තර්ගත සම්පත් අස්තිත්වයෙන් පිටතට ගලායනු ඇතැයි අපේක්ෂා කරණ අස්තිත්වයේ වර්මාන බැඳීමකි.
- (ඇ) ස්කන්ධය යනු අස්තිත්වයේ වත්කම්වලින් එහි සියලු වගකීම් අඩුකළ පසු අවශේෂ වන ඇල්මය.
- 2.16 සමහර අයිතම් වත්කම් හෝ වගකීම්වල නිර්වචන සපුරාලුවත් ඒවා 2.27 - 2.32 ඡේදවල නිර්ණායක තෘප්ත නොකරන නිසා ඒවා මූල්‍ය තත්ත්ව ප්‍රකාශයේ වත්කම් හෝ වගකීම් ලෙස හඳුනාගත නොහැකිවීමට පුළුවන. විශේෂයෙන්ම අනාගත ආර්ථික ප්‍රතිලාභයන් අස්තිත්වය තුලට ගලාඒම හෝ ඉන් පිටතට ගලායන බවට වූ අපේක්ෂාව, වත්කමක් හෝ වගකීමක් හඳුනා ගැනීමට පෙර සම්භාව්‍යතා නිර්ණායක සපුරාලීම ගැන ප්‍රමාණවත් ලෙස නිශ්චිත විය යුතු ය.

වත්කම් :

- 2.17 වත්කමක අනාගත ආර්ථික ප්‍රතිලාභ වශයෙන් හඳුන්වනුයේ සෘජුව හෝ වක්‍රාකාරව මුදල් හෝ මුදලට සමාන දෑ ප්‍රවාහ සඳහා දායකවීමේ හැකියාවයි. එම මුදල් ප්‍රවාහ ජනිත වනුයේ වත්කම පරිහරණයෙන් හෝ වත්කම බැහැර කිරීමෙනි.

2.18 බොහෝ වත්කම්, උදාහරණ ලෙස දේපල, පිරිසත හා උපකරණවලට භෞතික ස්වරූපයක් ඇත. කෙසේ වුවද වත්කමක් පැවැත්මට නම් භෞතික ස්වරූපය තිබීම අත්‍යවශ්‍යම අංගයක් නොවේ. ඇතැම් වත්කම් අස්පෘශ්‍යය.

2.19 වත්කමක පැවැත්ම නිර්ණය කිරීම සඳහා අයිතිය අත්‍යවශ්‍ය නොවේ. ඒ අනුව උදාහරණයක් වශයෙන් අස්තිත්ත්වයක් විසින් දේපලකින් අපේක්ෂිත ප්‍රතිලාභ පාලනය කරයි නම් කල්බදු ක්‍රමය යටතේ පවත්වා ගෙන යන දේපල වත්කමක් වේ.

වගකීම් :

2.20 වගකීමක අත්‍යවශ්‍ය ගති ලක්ෂණයක් වනුයේ අස්තිත්ත්වයට එක්තරා රටාවකට ක්‍රියා කිරීමේ හෝ ඉටුකිරීමේ ප්‍රවර්තන බැඳියාවක් පැවැත්මයි. මෙම බැඳීම නෛතික බැඳියාවක් හෝ සම්මුතික බැඳියාවක් විය හැක. ගිවිසුම්මය බැඳීමක් හෝ ව්‍යවස්ථාපිත අවශ්‍යතාවයක ප්‍රතිඵලයක් වන නෛතික බැඳීමක් නෛතිකව බලාත්මක කළ හැකිය. සම්මුතික බැඳියාවක්, අස්තිත්ත්වයක ක්‍රියාකාරිත්වයන් තුළින් පහත සඳහන් අවස්ථාවන්හිදී මතු වන බැඳියාවකි.

(අ) අතීත පරිවෘත්තීය විසින් තහවුරු කරන ලද්දාවූ රටාවක් මගින් ප්‍රකාශිත ප්‍රතිපත්ති හෝ ප්‍රමාණවත් නිශ්චිත ප්‍රවර්තන ප්‍රකාශයක් මගින් අස්තිත්ත්වය විශේෂ වගකීම් භාර ගන්නා බව වෙනත් පාර්ශ්වයන් වෙත හඟවා ඇති විටකදී;

සහ

(ආ) එහි ප්‍රතිඵලයක් වශයෙන් අස්තිත්ත්වය මගින් එම අනෙකුත් පාර්ශ්ව සඳහා වගකීම් නිදහස් කරන බවට වලංගු බලාපොරොත්තු ඇති කර තිබීම.

2.21 වකිමාන බැඳියාවක් නිරවුල් කිරීමට සාමාන්‍යයෙන් සම්බන්ධ ක්‍රියාවන් මුදලින් ගෙවීම, වෙනත් වත්කම් පැවරීම, සේවාවන් සැපයීම, එම බැඳියාව වෙනුවට වෙනත් බැඳියාවකින් ප්‍රතිසම්පාදනය කිරීම හෝ බැඳියාව ස්කන්ධය බවට පරිවර්තනය කිරීම මගිනි. බැඳියාවක නිමාව වෙනත් ආකාරයකින්ද දැකිය හැක. එනම් ණය හිමියා එම ණය හිමිකමේ අයිතිය අත්හැරීම හෝ ස්වේච්ඡාවෙන් අහෝසි කර ගැනීම.

ස්කන්ධය :

2.22 ස්කන්ධය යනු හඳුනාගත් වත්කම්වලින් හඳුනාගත් වගකීම් අඩුකළ පසු ලැබෙන අවශේෂයයි. මූල්‍ය තත්ත්ව ප්‍රකාශයේ මෙම අයිතමය උපවර්ගීකරණය කළ හැකිය. උදාහරණයක් වශයෙන් සංස්ථාපිත අස්තිත්ත්වයක මෙම උපවර්ගීකරණය, කොටස් හිමියන්ගේ දායක වූ අරමුදල්, රඳවා ගත් ඉපයුම්, ස්කන්ධයේ සෘජුව හඳුනාගත් ප්‍රතිලාභ හෝ අලාභ යනාදී අයිතමයන්ගෙන් සමන්විත විය හැක.

කායඝී සාධනය

2.23 වර්තමාන කාලසීමාවක් තුළ අස්තිත්ත්වයක ආදායම් හා වියදම්වල සම්බන්ධතාවය, කායඝී සාධනය වශයෙන් හැඳින්විය හැක. කායඝී සාධනය තනි මූල්‍ය ප්‍රකාශයකින් (විස්තීර්ණ ආදායම් ප්‍රකාශය) හෝ මූල්‍ය ප්‍රකාශ දෙකකින් (ආදායම් ප්‍රකාශය සහ විස්තීර්ණ ආදායම් ප්‍රකාශය) ඉදිරිපත් කිරීමට SLFRS මගින් අස්තිත්ත්වයන්ට අවසර දී ඇත. මුල් විස්තීර්ණ ආදායම සහ ලාභ හෝ අලාභ නිරතුරුව කායඝී සාධනය මැනීම හෝ ආයෝජන මත ප්‍රතිලාභ හෝ කොටසක ඉපයීම වැනි වෙනත් මිනුම් සඳහා පදනමක් ලෙස භාවිතා කෙරේ. ආදායම් සහ වියදම් පහත දැක්වෙන ආකාරයට නිර්වචනය කළ හැක.

(අ) ආදායම යනු වාර්තාකරන කාල පරිච්ඡේදය තුළ ඇතුළට ගලා ඒම් හෝ වත්කම් වැඩි කිරීමේ හෝ වගකීම් අඩුකිරීමේ ස්වරූපයෙන් ස්කන්ධ සඳහා ස්කන්ධ ආයෝජකයන්ගෙන් ලැබෙන දායකත්වයන්ට සම්බන්ධ ඒවා හැර ස්කන්ධය ඉහළ නැංවීමට හේතුවන ආර්ථික ප්‍රතිලාභයන්ගේ වැඩිවීම වේ.

(ආ) වියදම් යනු වාර්තාකරන කාල පරිච්ඡේදය තුළ පිටතට ගලායාම් හෝ වත්කම් ක්ෂය වීම් හෝ වගකීම් හටගැනීමේ ස්වරූපයෙන් ස්කන්ධයට ආයෝජනය කරන්නන්හට කරන බෙදාහැරීම් හැර, ස්කන්ධය අඩුවීමට හේතුවන ආර්ථික ප්‍රතිලාභයන්ගේ අඩුවීම.

2.24 ආදායම් සහ වියදම් හඳුනා ගැනීම කෙලින්ම වත්කම් හා වගකීම් හඳුනාගැනීම හා මැනීමෙන් ලැබෙන ප්‍රතිඵලයකි. ආදායම සහ වියදම් හඳුනා ගැනීමේ නිර්ණායකයන් අංක 2.27 සිට 2.32 ඡේද යටතේ සඳහන් කර ඇත.

ආදායම :

2.25 අයහාර සහ ප්‍රතිලාභ යන දෙකම ආදායම නමැති නිර්වචනයට ආවරණය වේ.

(අ) අයහර යනු අස්තිත්වයක සාමාන්‍ය ක්‍රියාකාරකම්වලින් උපදවන ආදායම්ය. මෙය විකුණුම්, ගාස්තු, පොළී, ලාභාංශ, පුරස්කාර සහ කුලී ඇතුළු විවිධ නම් වලින් හැඳින්විය හැක.

(ආ) ප්‍රතිලාභ යනු අයහර නොවන ආදායම් යන නිර්වචනය සපුරාලන අනෙකුත් අයිතමයන්ය. විස්තීර්ණ ආදායම් ප්‍රකාශයේ ප්‍රතිලාභ හඳුනා ගැනීමේ දී සාමාන්‍යයෙන් ඒවා වෙනම පෙන්වුම් කිරීමට හේතුවන්නේ ඒවා පිළිබඳ දැනුම ආර්ථික තීරණ ගැනීමේදී ප්‍රයෝජනවත් වීම නිසාය.

2.26 අලාභයන් මෙන්ම අස්තිත්වයේ සාමාන්‍ය ක්‍රියාකාරකම් තුළින් පැනනගින වියදම් "වියදම්" යන නිර්වචනයට ඇතුළත් වේ.

(අ) අස්තිත්වයක සාමාන්‍ය ක්‍රියාකාරකම් තුළින් පැනනගින වියදම් සඳහා උදාහරණ නම් විකුණුම් පිරිවැය, වැටුප් සහ ඤායවිම් ඇතුළත්ය. සාමාන්‍යයෙන් මෙය මුදල් හෝ මුදලට සමාන දේ, තොග, හෝ දේපල, පිරිසිදු හෝ උපකරණ වැනි වත්කම්වල අඩු වීමක් හෝ පිටතට අරමුදල් ගලා යෑම් වැනි ස්වරූපයක් ගනියි.

(ආ) වියදම් යන නිර්වචනය සපුරාලන සහ අස්තිත්වයේ සාමාන්‍ය ක්‍රියාකාරකම් තුළින් පැන නැගිය හැකි අනෙකුත් අයිතමයන් අලාභය නියෝජනය කරයි. විස්තීර්ණ ආදායම් ප්‍රකාශයේ අලාභයක් හඳුනාගත්විට සාමාන්‍යයෙන් ඒවා වෙනම ඉදිරිපත් කිරීමට හේතුවන්නේ ඒ පිළිබඳ දැනුම, ආර්ථික තීරණ ගැනීමේදී ප්‍රයෝජනවත් වන හෙයිනි.

වත්කම්, වගකීම්, ආදායම් සහ වියදම් හඳුනාගැනීම

2.27 හඳුනාගැනීම වශයෙන් අර්ථ දක්වන්නේ පහත සඳහන් නිර්ණායක සපුරාලන සහ වත්කමක්, වගකීමක්, ආදායම් හෝ වියදම් යන නිර්වචනයන්ට එකඟවන අයිතමයන්, මූල්‍ය ප්‍රකාශයන්හි ඇතුළත් කිරීමේ ක්‍රියාවලියයි.

(අ) අයිතමය සමඟ සම්බන්ධ කිසියම් අනාගත ආර්ථික ප්‍රතිලාභ අස්තිත්වයට ගලා ඒම හෝ ගලා යෑම සිදුවිය හැකි බව.

(ආ) අයිතමය සඳහා විශ්වාසදායක ලෙස මැනිය හැකි පිරිවැයක් හෝ වටිනාකමක් තිබීම.

2.28 එම නිර්ණායකන් සපුරාලන අයිතමයන් හඳුනාගැනීමට අපොහොසත්වීම, භාවිතකරණ ගිණුම් ප්‍රතිපත්ති හෙළිදරව් කිරීම මගින් හෝ සටහන් මගින් හෝ පහදා දීමෙන් නිවැරදි නොකිරීම.

අනාගත ආර්ථික ප්‍රතිලාභයන්හි සම්භාවිතාව

2.29 අයිතමයන් හා ආශ්‍රිත අනාගත ආර්ථික ප්‍රතිලාභ අස්තිත්වයට ගලා ඒම හෝ පිටතට ගලා යාම සම්බන්ධව පවත්නා අවිනිශ්චිතතාවයේ මට්ටම තක්සේරු කිරීම සඳහා පළමු හඳුනාගැනීමේ නිර්ණායකය වශයෙන්, සම්භාවිතාව සංකල්පය භාවිතා කරයි. අනාගත ආර්ථික ප්‍රතිලාභ ගැලීම පිළිබඳ අනුයුක්ත අවිනිශ්චිතතාවයේ මට්ටම තක්සේරු කරනුයේ වාර්තා කරන කාල පරිච්ඡේදය අවසානයේ පවතින තත්ත්වය පිළිබඳ අදාළ සාක්ෂි පදනම මත මූල්‍ය ප්‍රකාශ පිළියෙල කරන විටය. එම තක්සේරු කිරීම් කරනුයේ තනිව ගත් කල වැදගත් අයිතම සඳහා තනිවම සහ තනිව ගත්කල වැදගත් නොවන විශාල ජනගහනයක් සඳහා සමූහයක් වශයෙනි.

මිනුමේ විශ්වශනීයභාවය

2.30 අයිතමයන් හඳුනාගැනීම සඳහා භාවිතා කරන දෙවෙනි නිර්ණායකය, වනුයේ විශ්වාසදායක ලෙස මැනියහැකි පිරිවැයක් හෝ වටිනාකමක් එය සතුවීමයි. බොහෝ අවස්ථාවන්හිදී අයිතමයක පිරිවැය හෝ අගය දන්නා දෙයකි. ඇතැම් අවස්ථාවන්හිදී එය ඇස්තමේන්තු කළ යුතුවේ. මූල්‍ය ප්‍රකාශ පිළියෙල කිරීමේදී සාධාරණ ඇස්තමේන්තු භාවිතය අත්‍යවශ්‍ය අංගයක් වන අතර ඒවායේ විශ්වශනීය භාවයට ඉන් හානියක් ඇති නොකරයි. සාධාරණ ඇස්තමේන්තුවක් කිරීමට නොහැකි වූ විට එම අයිතමය මූල්‍ය ප්‍රකාශයන්හි හඳුනා නොගනු ඇත.

2.31 හඳුනාගැනීමේ නිර්ණායක සමග එකඟවීමට නොහැකි වූ අයිතමයක් ඊට පසුව සිදුවන තත්ත්වයන් හෝ සිදුවීම්වල ප්‍රතිඵලයක් ලෙස පසුදිනක හඳුනා ගැනීම සඳහා සුදුසුකම් ලැබිය හැකිය.

2.32 අයිතමයක් හඳුනාගැනීම සඳහා වන නිර්ණායකයන් සපුරාලීමට අපොහොසත් විය හැකි නමුත් සටහන්වල පහදාදීම කෙරෙන පත්‍රිකාවල හෝ අතිරේක උපලේඛණවල අනාවරණය කිරීම සාධාරණීකරණය කළ හැකිය. අස්තිත්වයක මූල්‍ය තත්ත්වය, කායභී සාධනය සහ මූල්‍ය තත්ත්වයේ වෙනස්වීම් ඇගයීමට මූල්‍ය ප්‍රකාශ පරිශීලකයන්ට අයිතමය පිළිබඳ අදාළ වනවිට මෙය උචිත වේ.

වත්කම්, වගකීම්, ආදායම් සහ වියදම් මැනීම

- 2.33 මූල්‍ය ප්‍රකාශයන්හි අස්තිත්වයක් වත්කම්, වගකීම් ආදායම් සහ වියදම් කුමන මූල්‍යමය අගයකට මිනුම්කරන්නේද යන්න නිර්ණය කිරීමේ ක්‍රියාවලිය, **මැනීම** වේ. මැනීම සඳහා මැනීමේ පදනම තෝරා ගැනීම සම්බන්ධ වේ. විවිධ වත්කම්, වගකීම්, ආදායම් හා වියදම් මැණීමේදී, අස්තිත්වයන් කුමන මිණුම් පදනමක්, භාවිතා කළ යුතුද යන්න මෙම SLFRS මගින් නියම කරනු ලබයි.
- 2.34 පොදු මිණුම් කරන පදනම් වන්නේ ඓතිහාසික පිරිවැය සහ සාධාරණ අගය පදනම්ය.
- (අ) වත්කම් සඳහා, ඓතිහාසික පිරිවැය වනුයේ අත්පත් කරගන්නා අවස්ථාවේ අත්පත්කර ගැනීම සඳහා මුදල් හෝ මුදලට හා සමාන ගෙවන ලද වටිනාකම හෝ දුන් ප්‍රතිෂ්ඨාවේ සාධාරණ අගය වේ. වගකීම් සඳහා ඓතිහාසික පිරිවැය වනුයේ මුදල් හෝ මුදලට සමාන ප්‍රේෂණවල වටිනාකම හෝ බැඳියාවක් දරන ලද අවස්ථාවේ බැඳියාවට හුවමාරුවීම් වශයෙන් ලැබූ මුදල් නොවන වත්කම්වල සාධාරණ අගය හෝ ඇතැම් අවස්ථාවල සාමාන්‍ය ව්‍යාපාරික කටයුතු කරගෙනයාමේ (ආදායම් බදු වැනි) වගකීමක් නිදහස් කිරීම සඳහා ගෙවීමට අපේක්ෂිත මුදලින් හෝ මුදලට සමාන දැවල වටිනාකම වේ. ක්‍රමක්‍ෂය කරන ලද ඓතිහාසික පිරිවැය යනුවෙන් අදහස් කරනුයේ වත්කමක් හෝ වගකීමක් ඓතිහාසික පිරිවැයට වියදම් හෝ ආදායම් ලෙස කලින් හඳුනාගත් ඓතිහාසික පිරිවැය කොටස් එකතු හෝ අඩු කිරීමෙනි.
- (ආ) සාධාරණ අගය යනු දැනුම හා කැමැත්ත ඇති පාර්ශවයන් අතර අතේ දුරින් වූ ගනුදෙනුවකදී වත්කමක් හුවමාරු කල හැකි හෝ වගකීමක් බේරුම් කල හැකි වටිනාකම වේ.

පාඨල හඳුනාගැනීම සහ මැනීමේ මූලධර්ම

- 2.35 මෙම SLFRS හි වත්කම්, වගකීම්, ආදායම් සහ වියදම් හඳුනාගැනීමේ සහ මැනීමේ අවශ්‍යතාවයන් පදනම් වී ඇත්තේ **“මූල්‍ය ප්‍රකාශ පිළියෙල කිරීමේ සහ ඉදිරිපත් කිරීමේ ආකෘති රාමුව** සහ සියලුම SLFRS, මගින් එලඹ ඇති පාඨල මූලධර්ම අනුවය. ගනුදෙනුවකට වෙනත් සිද්ධියකට හෝ තත්ත්වයක් සඳහා නිශ්චිතව ව්‍යවහාර කළයුතු අවශ්‍යතාවයන් මෙම SLFRS හි නොමැතිවිට 10.4 ඡේදය විනිශ්චයක් කිරීම සඳහා අවශ්‍ය උපදේශ සපයන අතර එම සිද්ධියේදී අස්තිත්වය විසින් අනුගමනය කල යුතු උචිත ගිණුම් මූලධර්ම තීරණය කිරීම සඳහා අනුපිළිවෙල 10.5 ඡේදය මගින් ස්ථාපිත කර ඇත. වත්කම් වගකීම් ආදායම් වියදම් සඳහා සහ මෙම කොටසේ නියම කර ඇති පාඨල මූලධර්මයන්ගේ නිර්වචනයන් හඳුනාගැනීමේ නිර්නායක සහ මිණුම් කිරීමේ සංකල්ප අස්තිත්වය විසින් සොයා බැලීම එම අනුපිළිවෙලෙහි දෙවන මට්ටමට අවශ්‍ය කෙරේ.

උපචිත පදනම

- 2.36 මුදල් ප්‍රවාහ තොරතුරු හැර, අස්තිත්වයක් මූල්‍ය ප්‍රකාශ පිළියෙල කල යුත්තේ උපචිත පදනම ගිණුම්කරණයටය. උපචිත පදනම යටතේ ඒවා වත්කම්, වගකීම්, ස්කන්ධය, ආදායම හෝ වියදම ලෙස හඳුනාගනු ලබන්නේ එම අයිතම සඳහා නිර්වචන හා හඳුනා ගැනීමේ නිර්ණායක සපුරාලනවිටය.

මූල්‍ය ප්‍රකාශයන්හි හඳුනා ගැනීම

වත්කම්

- 2.37 අනාගත ආර්ථික ප්‍රතිලාභ අස්තිත්වය තුළට ගලා ඒමේ හැකියාවක් තිබෙන කල්හි සහ වත්කමට පිරිවැයක් හෝ අගය විශ්වාසවන්තව මැනිය හැකි කල්හි, අස්තිත්වයක් මූල්‍ය තත්ත්ව ප්‍රකාශයේ එය වත්කමක් සේ හඳුනාගනු ලබයි. අස්තිත්වයක් දරා තිබෙන වියදමක් සම්බන්ධයෙන් වන ආර්ථික ප්‍රතිලාභ එම ප්‍රවර්තන වාර්තාකරන කාලපරිච්ඡේදයෙන් ඔබ්බට විහිදුවා නොයන බව පෙනෙන විටක එය මූල්‍ය තත්ත්ව ප්‍රකාශයේ වත්කමක් ලෙස හඳුනාගනු නොලැබේ. එහිදී ඒ වෙනුවට එය වියදමක් සේ සලකා විස්තීර්ණ ආදායම් ප්‍රකාශයේ වියදමක් සේ හඳුනාගනු ලැබේ. (එසේ නැතහොත් ආදායම් ප්‍රකාශයේ ඉදිරිපත් කරනු ලැබේ.)
- 2.38 අස්තිත්වයක් වත්කමක් අසම්භාව්‍ය වත්කමක් සේ හඳුනා නොගතයුතුය. කෙසේ වුවද අනාගත ආර්ථික ප්‍රතිලාභ අස්තිත්වයට ගලාගෙන ඒම ඇත්ත වශයෙන් ස්ථිර නම්, එවිට එම අදාල වත්කම අසම්භාව්‍ය වත්කමක් නොවන අතර එය වත්කමක් සේ හඳුනාගැනීම උචිත වේ.

වගකීම්

2.39 අස්තිත්වයක් මූල්‍ය තත්ත්ව ප්‍රකාශයේ වගකීමක් ලෙස හඳුනාගත යුත්තේ

- (අ) අතින් සිද්ධියක ප්‍රතිඵලයක් ලෙස වාර්තාකරණ කාලපරිච්ඡේදය අවසානයේ අස්තිත්වයක් බැඳියාවක් තිබීම;
- (ආ) නිරවුල් කිරීමකදී ආර්ථික ප්‍රතිලාභ අන්තර්ගත සම්පත් පැවරීම අස්තිත්වයක් විසින් කල යුතු බවට හැකියාවක් ඇතිවීම;

සහ

- (ඇ) නිරවුල් කිරීම සඳහා ගෙවීමට සිදුවන අගය විශ්වාසයෙන් යුතුව මැනිය හැකිවනවිටය.

2.40 **අසම්භාව්‍ය වගකීමක්** යනු එක්කෝ විය හැකි එහෙත් අනිශ්චිත බැඳීමක් හෝ 2.39 ඡේදයේ (ආ) හෝ (ඇ) යන කොන්දේසි වලින් එකක් හෝ දෙකම සමග එකඟ වීමට අපොහොසත් වීම නිසා හඳුනා නොගත් ප්‍රවර්තන බැඳීමකි. ව්‍යාපාර සංයෝජනයකදී අත්පත් කරගැනීමට භාජනය වන්නාගේ අසම්භාව්‍ය වගකීමක් ලෙස හැර (ව්‍යාපාර සංයෝජන සහ කීර්තිනාම 19 කොටස බලන්න) අස්තිත්වයක් විසින් අසම්භාව්‍ය වගකීමක්, වගකීමක් ලෙස හඳුනා නොගත යුතුය.

ආදායම්

2.41 වත්කම් හා වගකීම් හඳුනාගැනීමේ සහ මැනීමේ සෘජු ප්‍රතිඵලයක් ලෙස ආදායම් හඳුනා ගැනේ. වත්කමක් හා අදාළව අනාගත ආර්ථික ප්‍රතිලාභ වැඩිවීමකදී හෝ පැන නගින වගකීමක අඩුවීම විශ්වාසදායකව මැනිය හැකි විට අස්තිත්වයක් විසින් ආදායම්, විස්තීර්ණ ආදායම් ප්‍රකාශයේ හඳුනාගත යුතුය. (හෝ ඉදිරිපත් කරන්නේ නම් ආදායම් ප්‍රකාශයේ)

වියදම්

2.42 වත්කම් හා වගකීම් හඳුනාගැනීමේ සහ මැනීමේ සෘජු ප්‍රතිඵලයක් ලෙස වියදම් හඳුනා ගැනේ. වත්කමක් හා අදාළව අනාගත ආර්ථික ප්‍රතිලාභ අඩුවීමකදී හෝ පැන නගින අනාගත වගකීමක වැඩිවීම විශ්වාසදායකව මැනිය හැකි විට අස්තිත්වයක් විසින් වියදම විස්තීර්ණ ආදායම් ප්‍රකාශයේ හඳුනාගත යුතුය. (හෝ ඉදිරිපත් කරන්නේ නම් ආදායම් ප්‍රකාශයේ)

මුළු විස්තීර්ණ ආදායම සහ ලාභ හෝ අලාභ

2.43 ආදායම්හි සහ වියදම්හි අංක ගණිතමය වෙනස මුළු විස්තීර්ණ ආදායම වේ. මූල්‍ය ප්‍රකාශයන්හි මෙය වෙනම වූ මූලිකාංගයක් නොවන අතර ඒ සඳහා වෙනම වූ හඳුනාගැනීමේ මූලධර්මයක්ද අවශ්‍ය නොවේ.

2.44 මෙම SLFRS අනුව වෙනත් විස්තීර්ණ ආදායම් අයිතමයන් ලෙස වර්ගීකරණය කරන ආදායම් හා වියදම්හි එම අයිතම් හැර ආදායම් හා වියදම්වල අංකගණිතමය වෙනස ලාභ හෝ අලාභ වේ. මූල්‍ය ප්‍රකාශයන්හි මෙය වෙනම වූ මූලිකාංගයක් නොවන අතර ඒ සඳහා වෙනම වූ හඳුනාගැනීමේ මූලධර්මයක් අවශ්‍ය නොවේ.

2.45 සැසඳීමේ සංකල්පය ලෙස පොදුවේ හඳුන්වනු ලබන අදහස ලාභ හෝ අලාභ මැනීම සඳහා යොදාගැනීමේ ප්‍රතිඵලයක් ලෙස ඒවා ලැබුනා වුවද ඒ ගැන නොසලකා වත්කම් හෝ වගකීම් නිර්වචනයට ගැලපීමක් නොමැති මූල්‍ය තත්ත්ව ප්‍රකාශනයෙහි අයිතම හඳුනාගැනීමට මෙම SLFRS මගින් ඉඩ නොදේ.

මූලික හඳුනා ගැනීමේදී මැනීම

2.46 මෙම SLFRS මගින් සාධාරණ අගය වැනි වෙනත් පදනමක් මත මූලික මැනීම අවශ්‍ය කරන්නේ නම් හැර අස්තිත්වයන් මූලික හඳුනා ගැනීමේදී වත්කම් සහ වගකීම් මැනිය යුත්තේ ඓතිහාසික පිරිවැයටය.

පසුකාලීන මැනීම**මූල්‍ය වත්කම් සහ මූල්‍ය වගකීම්**

2.47 II කොටසේ මූලික මූල්‍ය උපකරණ නිර්වචනය කර ඇති ආකාරයට ප්‍රසිද්ධියේ අලෙවිවන පරිවර්තය කල නොහැකි හා ආපසු බාරදීම කල නොහැකි වරණීය කොටස්වල සහ ආපසු බාරදීම කල නොහැකි සාමාන්‍ය කොටස්වල ආයෝජනයන් හැර සහ

ආපසු බාරදීම කළ නොහැකි සාමාන්‍ය කොටස්වල ආයෝජනය හැර ලාභ හෝ අලාභවල හඳුනාගනු ලබන සාධාරණ අගයේ වෙනස්කම් සහිත සාධාරණ අගයට මණිනු ලබන්නා වූ වෙනත් ආකාරයකින් ඒවායේ සාධාරණ අගය, විශ්වසනීය ලෙස මිණිය හැකි, ක්‍රමානුකූල පිරිවැයට භාවිතකරණය අඩුකොට මූලික මූල්‍ය වත්කම් සහ මූලික මූල්‍ය වගකීම් මැනීම අස්තිත්ත්වයක් සිදුකරයි.

- 2.48 පිරිවැය හෝ ක්‍රමානුකූල පිරිවැය වැනි වෙනත් පදනමක් මත මැනීමට මෙම SLFRS මගින් අවශ්‍ය වේ නම් හෝ අවසර දේ නම් හැර අස්තිත්ත්වයක් සාමාන්‍යයෙන් සියලුම වෙනත් මූල්‍ය වත්කම් සහ වගකීම් මනිනුයේ සාධාරණ අගයේ වෙනස්වීම් ලාභා අලාභවල හඳුනාගත් සාධාරණ අගයටය.

මූල්‍ය නොවන වත්කම්

- 2.49 මුල් අවස්ථාවේ ඓතිහාසික පිරිවැයට හඳුනාගත් බොහෝ මූල්‍ය නොවන වත්කම් පසුව වෙනත් මිනුම් කිරීමේ පදනම් අනුව මිනුම් කෙරේ උදාහරණ වශයෙන්:

- (අ) අස්තිත්ත්වය දේපළ පිරියත සහ උපකරණ ඝය කරන ලද පිරිවැය හෝ ප්‍රතිලභය අගය (නැවත ලබාගත හැකි අගය) යන දෙකෙන් අඩු අගයට මණිනු ඇත.
- (ආ) තොග මනිනුයේ පිරිවැය හෝ විකුණුම් මිලෙන් ඒවා සම්පූර්ණ කිරීමට වන සහ විකිණීම සඳහා වන පිරිවැය අඩුකළ පසු අගය යන අගයන්ගේ අඩු අගයට මිනුම් කළ යුතුය.
- (ඇ) දූතට භාවිතාකරන හෝ විකිණීම සඳහා ඇති මූල්‍ය නොවන වත්කම්හි භාවිත කරන අලාභය අස්තිත්ත්වයක් හඳුනා ගැනේ.

මෙම අඩු අගයන්ට වත්කම් මැනීමෙන් අදහස් කෙරෙන්නේ වත්කම විකිණීමෙන් හෝ භාවිත කිරීමෙන් අයකර ගැනීමට අපේක්ෂා කරන වටිනාකමට වඩා වැඩි වටිනාකමකට වත්කම මණිනු නොකිරීම තහවුරු කිරීමටය.

- 2.50 පහත සඳහන් වර්ගවල මූල්‍ය නොවන වත්කම් සාධාරණ අගයට ගිණුම් ගත කිරීමට මෙම SLFRS මගින් අවශ්‍ය කෙරේ.

- (අ) අස්තිත්ත්වයන් විසින් සාධාරණ අගයට මණිනු ලබන ආශ්‍රිත සමාගම් සහ **බද්ධ ව්‍යාපාරයන්හි** ආයෝජන (පිළිවෙලින් අංක 14.10 සහ 15.15 ඡේද බලන්න)
- (ආ) අස්තිත්ත්වයන් සාධාරණ අගයට මනින ආයෝජන දේපල (අංක 16.7 ඡේද බලන්න).
- (ඇ) අස්තිත්ත්වයන් විකිණීමට යන පිරිවැය අඩුකොට සාධාරණ අගයට මනින කෘෂිකාර්මික වත්කම් ජීව විද්‍යාත්මක වත්කම් සහ කෘෂිකාර්මික නිෂ්පාදන අස්වැන්න නෙළන අවස්ථාවේ (අංක 34.2 ඡේදය බලන්න).

මූල්‍ය නොවන වගකීම් හැර වගකීම්

- 2.51 මූල්‍ය වගකීම් හැර බොහෝ වගකීම් වාර්තාකරන දිනය වන විට බැඳීම නිරවුල් කිරීමට අවශ්‍ය විය හැකි වටිනාකමේ ප්‍රශස්ත ඇස්තමේන්තුවට මනිනු ලැබේ.

හිලච් කිරීම

- 2.52 මෙම SLFRS මගින් අවශ්‍ය වන්නේ නම් හෝ අවසර දී ඇත්නම් මිස වත්කම් සහ වගකීම් හෝ ආදායම් සහ වියදම් අස්තිත්ත්වයක් විසින් හිලච් කිරීම නොකළ යුතුය.

- (අ) වත්කම් මැණීම අගය කිරීමේ දීමනා අඩුකර - උදාහරණ වශයෙන් යල් පැනගිය තොග සඳහා දීමනා සහ එකතු කර ගත නොහැකි ලැබිය යුතු දෑ සඳහා වන දීමනා හිලච් කිරීම් නොවේ.
- (ආ) ආයෝජන සහ මෙහෙයුම් වත්කම් ඇතුළුව ජංගම නොවන වත්කම් මිලදී ගැනීමක් සහ විකිණීමක් අස්තිත්ත්වයක සාමාන්‍ය මෙහෙයුම් ක්‍රියාකාරකම්වල ඇතුළත් නොවන්නේ නම් එවිට අස්තිත්ත්වය එවන් වත්කම් බැහැර කිරීමෙන් වන ප්‍රතිලාභ හෝ අලාභ වාර්තා කරන්නේ බැහැර කිරීමෙන් ලැබෙන ප්‍රේෂණ වලින් වත්කමේ ධාරන අගය සහ අදාල විකුණුම් වියදම් අඩුකිරීමෙනි.

කුඩා සහ මධ්‍යම පරිමාණ අස්තිත්වයන් සඳහා ශ්‍රී ලංකා ගිණුම්කරණ ප්‍රමිතය

3 කොටස

මූල්‍ය ප්‍රකාශ ඉදිරිපත් කිරීම

මෙම කොටසෙහි විෂය පථය

- 3.1 මෙම කොටසෙහි මූල්‍ය ප්‍රකාශ සාධාරණ ඉදිරිපත් කිරීම, කුඩා හා මධ්‍යම පරිමාණයේ අස්තිත්වයන් SLFRS වලට කොතරම් අනුකූල විය යුතුද සහ සම්පූර්ණ මූල්‍ය ප්‍රකාශ කට්ටලය කුමක්ද යන්න විස්තර කෙරේ.

සාධාරණ ඉදිරිපත් කිරීම

- 3.2 මූල්‍ය ප්‍රකාශ අස්තිත්වයක මූල්‍ය තත්ත්වය, මූල්‍ය කායඝී සාධනය සහ මුදල් ප්‍රවාහ සාධාරණ ලෙස ඉදිරිපත් කළ යුතුය. ගනුදෙනුවල බලපෑම්වල විශ්වාසදායක නියෝජනය, මෙහි දෙවන කොටසේ සංකල්ප පාදක මූලධර්මයෙහි දක්වා ඇති වෙනත් සිද්ධි සහ නිර්වචන ප්‍රකාර කොන්දේසි සහ වත්කම්, වගකීම්, ආදායම් සහ වියදම් සඳහා හඳුනා ගැනීමේ නිර්නායක සාධාරණ ඉදිරිපත් කිරීම සඳහා අවශ්‍ය වේ.

(අ) අවශ්‍ය අවස්ථාවන්හිදී අතිරේක හෙළිදරව් කිරීමක් සහිතව කුඩා හා මධ්‍යම පරිමාණ අස්තිත්වයන්ට මෙම SLFRS ව්‍යවහාර කිරීම කුඩා හා මධ්‍යම පරිමාණ අස්තිත්වයන්හි මූල්‍ය ප්‍රකාශවල, මූල්‍ය තත්ත්වය, මූල්‍ය කායඝී සාධනය සහ මුදල් ප්‍රවාහවල සාධාරණ නියෝජනයන් අත්කර ගැනීම ප්‍රතිඵලයක් වේ යැයි පූර්ව කල්පනය කෙරේ.

(ආ) අංක 1.5 ඡේදයෙහි විස්තර කර ඇති පරිදි, පොදු මහජනතාවට ගිණුම් කළ යුතු අස්තිත්වයක්, මෙම SLFRS ව්‍යවහාර කිරීමෙන් සාධාරණ ඉදිරිපත් කිරීමක් සිදුවන්නේ නැත. (අ) හි දක්වා ඇති අතිරේක හෙළිදරව් කිරීම් අවශ්‍ය වන්නේ මෙම SLFRS හි නිශ්චිත අවශ්‍යතා සමග අනුකූල වීම, විශේෂ ගනුදෙනුවල බලපෑම වෙනත් සිද්ධීන් සහ අස්තිත්වයන්හි මූල්‍ය තත්ත්වය සහ මූල්‍ය කායඝී සාධනය පිළිබඳ කොන්දේසි, පරිශීලකයාට අවබෝධ කරගැනීමට ප්‍රමාණවත් නොවන විටය.

කුඩා හා මධ්‍යම පරිමාණයේ අස්තිත්වයන් SLFRS වලට අනුකූල වීම

- 3.3 කුඩා හා මධ්‍යම පරිමාණ අස්තිත්වයන් සඳහා වූ SLFRS සමග අනුකූල වන අස්තිත්වයන්හි මූල්‍ය ප්‍රකාශවල එම අනුකූලවීම සටහන්වල ඉතා පැහැදිලිව සහ නිරපේක්ෂව ප්‍රකාශයක් කළ යුතුය. ඒවා මෙම SLFRS හි සියලුම අවශ්‍යතා සමග අනුකූල වන්නේ නම් හැර කුඩා හා මධ්‍යම පරිමාණ අස්තිත්වයන් සඳහා වන SLFRS සමග මූල්‍ය ප්‍රකාශ අනුකූල වන බවට විස්තර නොකළ යුතුය.

- 3.4 ඉතාම විරල අවස්ථාවන්වලදී හා මෙම SLFRS හි අවශ්‍යතාවයන් සමග අනුකූල වීම නොමග යවන සුළු වියහැකි සහ 2 වන කොටසේ නියම කර ඇති කුඩා හා මධ්‍යම පරිමාණයේ අස්තිත්වයන්ගේ මූල්‍ය ප්‍රකාශවල අරමුණ සමග ගැටෙන බව කළමණාකාරිත්වය විසින් නිගමනය කර ඇති විටක අදාළ නියාමන ආකෘති රාමුව එවැනි බැහැරවීම් තහනම් කර ඇත්තේ නම් හැර 3.5 ඡේදයේ නියම කර ඇති අන්දමට අස්තිත්වයක් එම අවශ්‍යතාවයෙන් බැහැර විය යුතුය.

- 3.5 අස්තිත්වයක් අංක 3.4 ඡේදය අනුව SLFRS හි ඇති අවශ්‍යතාවයෙන් බැහැර වනවිට පහත සඳහන් දෑ හෙළිදරව් කිරීම් කළ යුතුය.

(අ) මූල්‍ය ප්‍රකාශ තුළින් සාධාරණ ලෙස අස්තිත්වයේ මූල්‍ය තත්ත්වය, මූල්‍ය කායඝී සාධනය සහ මුදල් ප්‍රවාහ ඉදිරිපත් කෙරෙන බව කළමණාකරණය නිගමනය කර ඇති බව.

(ආ) සාධාරණ ඉදිරිපත් කිරීම මුදුන්පත් කරගැනීම සඳහා විශේෂ අවශ්‍යතාවයන්ගෙන් බැහැරවීම හැර කුඩා හා මධ්‍යම පරිමාණ අස්තිත්වයන්ට අදාළ SLFRS සමග අනුකූල වී ඇති බව.

(ඇ) සුළු හා මධ්‍ය පරිමාණ අස්තිත්වයන් සඳහා වන SLFRS පරිදි අවශ්‍ය කෙරෙන නියමයන්, 2 වන කොටසේ නියම කර ඇති මූල්‍ය ප්‍රකාශවල අරමුණු හා ගැටිය හැකි එම නියමයන් අවස්ථාව අනුව නොමග යවන සුළු වීමට හේතුව ඇතුළු බැහැර වීමේ ස්වභාවය.

- 3.6 පෙර කාල පරිච්ඡේදයකදී මෙම SLFRS වල අවශ්‍යතාවයකින් බැහැර වී ඇතිවිට එම බැහැරවීම ප්‍රචරිත කාලපරිච්ඡේදයේ මූල්‍ය ප්‍රකාශයේ හඳුනාගෙන ඇති වටිනාකම්වලට බලපෑමක් වනවිට එය 3.5 (ඇ) ඡේදයේ දක්වා ඇති පරිදි හෙළි දරවී කළ යුතුය.
- 3.7 ඉතාම විරල අවස්ථාවන්හිදී හා මෙම SLFRS හි අවශ්‍යතාවයන් සමග අනුකූල වීම නොමග යවන සුළු වීම සහ 2 වන කොටසේ නියම කර ඇති කුඩා හා මධ්‍යම ප්‍රමාණයේ අස්තිත්ත්වයන්ගේ මූල්‍ය ප්‍රකාශවල අරමුණු සමග ගැටෙන බව කළමනාකරණය විසින් නිගමනය කර ඇතිවිට එහෙත් අදාළ නියාමන ආකෘති රාමුවේ එම අවශ්‍යතාවයන්ගෙන් බැහැර වීම තහනම් කර ඇති විටෙක අස්තිත්ත්වයක් විසින් හැකිතාක් උපරිම දුරට අනුකූල වීමේ ප්‍රගහණය කළ නොමග යවන සුළු පැත්තක්, පහත සඳහන් දෑ හෙළිදරව් කිරීම මගින් අඩු කළ යුතුය.
- (අ) මෙම SLFRS හි අවශ්‍යතාවයේ ස්වභාවය, එම අවශ්‍යතාවයන් සමග එකඟවීම අවස්ථාවේ හැටියට සෑහෙන දුරට නොමග යවන සුළු බවත් එය 2 වන කොටසේ නියම කර ඇති මූල්‍ය ප්‍රකාශවල අරමුණු සමග ගැටේ යන්න කළමනාකරණය නිගමනය කිරීමට හේතුව කුමක්ද?
- (ආ) ඉදිරිපත් කරන සෑම කාලපරිච්ඡේදයක් සඳහා සාධාරණ ඉදිරිපත් කිරීමක් මුද්‍රිත කර ගැනීමට මූල්‍ය ප්‍රකාශවල එකිනෙක අයිතමයට කළ යුතු යයි කළමනාකරණය විසින් නිගමනය කළ ගැළපීම්.

අඛණ්ඩ පැවැත්ම

- 3.8 මූල්‍ය ප්‍රකාශ පිළියෙල කිරීමේදී මෙම SLFRS භාවිතා කරන අස්තිත්ත්වයක කළමනාකාරිත්වය අස්තිත්ත්වයේ අඛණ්ඩ පැවැත්මේ හැකියාව පිළිබඳ ඇස්තමේන්තුවක් කළ යුතුය. කළමනාකාරිත්වය විසින් එක්කෝ අස්තිත්ත්වය ඇවර කිරීම අපේක්ෂා කිරීම හෝ මෙහෙයුම් නතර කිරීම හෝ එය කිරීම විනා වෙන සැබෑ විකල්පයක් නොමැති නම් හැර අස්තිත්ත්වයට අඛණ්ඩව පැවැත්මක් ඇත. එකකි. අඛණ්ඩ පැවැත්ම පිළිබඳ උපකල්පනය උචිත වන්නේද යන්න තක්සේරු කිරීමේදී වාර්තා කරන දිනයේ සිට අවම වශයෙන් මාස දොළහක්වත්, එහෙත් ඊට සීමා නොකර ඉදිරි කාලයට අදාළ තිබෙන සියලුම තොරතුරු කළමනාකරණය විසින් සැලකිල්ලට ගනු ලැබේ.
- 3.9 සිය තක්සේරුව කිරීමේදී අස්තිත්වයේ අඛණ්ඩ පැවැත්ම සම්බන්ධයෙන් සැලකිය යුතු තරම් සැක පහළ කෙරෙන සිද්ධීන් හෝ තත්ත්වයන්ට සම්බන්ධ ප්‍රමාණාත්මක අවිනිශ්චිතතාවන් පිළිබඳ කළමනාකරණය දන්නා විටෙක එම අවිනිශ්චිතතාවයන් අස්තිත්ත්වය හෙළිදරව් කළ යුතුය. අඛණ්ඩ පැවැත්ම පදනමට අස්තිත්ත්වයන් මූල්‍ය ප්‍රකාශ පිළියෙල කර නැති විට එම කරුණු හෙළිදරව් කළ යුතු අතර, ඒ සමගම මූල්‍ය ප්‍රකාශණ පිළියෙල කර ඇති පදනමක් අස්තිත්ත්වයට අඛණ්ඩ පැවැත්මක් ඇති ලෙස නොසැලකීමට හේතුවක් කුමක්දැයි හෙළිදරව් කළ යුතුය.

වාර්තා කිරීමේ සංඛ්‍යාතය

- 3.10 අස්තිත්ත්වයන් අවම වශයෙන් වාර්ෂිකව වත් සම්පූර්ණ මූල්‍ය ප්‍රකාශ කට්ටලයක් ඉදිරිපත් කළ යුතුය. (සංසන්දනාත්මක තොරතුරු ඇතුළත්ව - අංක 3.14 ඡේදය බලන්න.) අස්තිත්ත්වයක් විසින් වාර්තා කරන කාල පරිච්ඡේදය අවසානය වෙනස් කරන විට හා වාර්ෂික මූල්‍ය ප්‍රකාශ වසරකට වඩා දිගු හෝ කෙටි කාල පරිච්ඡේදයක් සඳහා ඉදිරිපත් කරන විට අස්තිත්ත්වයක් විසින් පහත සඳහන් කරුණු හෙළි කළ යුතුය.
- (අ) එම කරුණු
- (ආ) දිගු හෝ කෙටි කාල පරිච්ඡේදයක් යොදා ගැනීමට හේතුව
- (ඇ) මූල්‍ය ප්‍රකාශ තුල (අදාළ සටහනක්ද ඇතුළුව) ඉදිරිපත්කර ඇති සංසන්දනාත්මක වටිනාකම් සම්පූර්ණයෙන්ම සැසඳිය නොහැකි බව

ඉදිරිපත් කිරීමේ සංගතතාවය

- 3.11 අස්තිත්ත්වයක් විසින් පහත දැක්වෙන අවස්ථාවන්හි හැර, මූල්‍ය ප්‍රකාශයන්හි අයිතමයන් ඉදිරිපත් කිරීම හා වර්ගීකරණ ක්‍රමවේදය එක් කාලපරිච්ඡේදයක සිට ඊළඟ කාල පරිච්ඡේදයට අනුරූපව තබා ගත යුතුය.
- (අ) අස්තිත්ත්වයේ මෙහෙයුම්හි ස්වභාවයේ සැලකිය යුතු වෙනසක් හෝ, මූල්‍ය ප්‍රකාශවල සමාලෝචනයකින් පසුව 10 වන කොටසේ ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්ති ඇස්තමේන්තු සහ දෝෂ තෝරා ගැනීමත් හා යොදා ගැනීමත් සඳහා නිර්නායක සැලකිල්ලට ගනිමින් වෙනත් ඉදිරිපත් කිරීමක් හෝ වර්ගීකරණයක් වඩාත් යෝග්‍ය බව පැහැදිලිව පෙනීයන විට හෝ
- (ආ) මෙම SLFRS හි අවශ්‍යතාවය මත ඉදිරිපත් කිරීමේ වෙනසක් අවශ්‍ය වන විට

- 3.12 මූල්‍ය ප්‍රකාශනයන්හි අයිතමයන්ගේ ඉදිරිපත් කිරීම හෝ වර්ගීකරණය වෙනස් කළ අවස්ථාවක, යළි වර්ගීකරණය ප්‍රායෝගික නොවන්නේ නම් හැර අස්තිත්වය සංසන්දනාත්මක අගයන් යළි වර්ගීකරණය කළ යුතුය. සංසන්දනාත්මක අගයන් යළි වර්ගීකරණය කළ අවස්ථාවේ, අස්තිත්වයන් විසින් පහත තොරතුරු හෙළි කළ යුතුය.

- (අ) යළි වර්ග කිරීමේ ස්වභාවය
- (ආ) යළි වර්ගීකරණය කළ සෑම අයිතමයක හෝ සෑම අයිතම පන්තියක වටිනාකම
- (ඇ) යළි වර්ගීකරණයට හේතුව

- 3.13 සංසන්දනාත්මක වටිනාකම් යළි වර්ගීකරණය ප්‍රායෝගික නොවන විට, අස්තිත්වයක් විසින් යළි වර්ගීකරණය ප්‍රායෝගික නොවන්නේ කුමක් නිසාද යන්න හෙළි කළ යුතුය.

සංසන්දනාත්මක තොරතුරු

- 3.14 SLFRS යටතේ අවසර දී තිබේ නම් හෝ අන් ආකාරයකින් අවශ්‍ය කෙරේ නම් හැර අස්තිත්වයක් විසින් ප්‍රවර්තන කාලපරිච්ඡේදයට මූල්‍ය ප්‍රකාශනයන්හි ඉදිරිපත් කෙරෙන සෑම වටිනාකම් සඳහාම පසුගිය සංසන්දනාත්මක කාල පරිච්ඡේදය සම්බන්ධයෙන් සංසන්දනාත්මක තොරතුරු හෙළි කළ යුතුය. අස්තිත්වයක ප්‍රවර්තන කාලපරිච්ඡේදයේ මූල්‍ය ප්‍රකාශ අවබෝධ කර ගැනීමට, අදාළ වන විට සංලක්ෂ්‍ය සහ විස්තරාත්මක තොරතුරු සඳහාද සංසන්දනාත්මක තොරතුරු ඇතුළත් කළ යුතුය.

ප්‍රමාණාත්මක බව හා සමාහරණය

- 3.15 අස්තිත්වයක් ප්‍රමාණාත්මක වූ සෑම සමාන අයිතම් පන්තියක්ම වෙන වෙනම ඉදිරිපත් කළ යුතුය. අස්තිත්වයක් අසමාන ස්වභාවයේ හෝ කාර්යයේ අයිතම්, ප්‍රමාණාත්මක නොවන්නේ නම් හැර වෙන වෙනම ඉදිරිපත් කළ යුතුය.
- 3.16 මූල්‍ය ප්‍රකාශ පදනම්කර පරිශීලකයන් ගනු ලබන ආර්ථික තීරණවලට අයිතමවල අනභැරීමක් හෝ වැරදි ලෙස සඳහන් කිරීමක් තනිව හෝ සාමූහිකව බලපෑමක් කරයි නම් එම අයිතම ප්‍රමාණාත්මක වන්නේය. අත්හැරියාමේ තරම සහ ස්වභාවය මත හෝ අවට කරුණු සැලකිල්ලට ගෙන විනිශ්චය කලා වූ වැරදි ලෙස සඳහන් කිරීම මත ප්‍රමාණාත්මක භාවය රඳා පවතී.

සම්පූර්ණ මූල්‍ය ප්‍රකාශ කට්ටලය

- 3.17 අස්තිත්වයක සම්පූර්ණ මූල්‍ය ප්‍රකාශ කට්ටලයට පහත සඳහන් සියලු දෑ ඇතුළත් වේ.

- (අ) වාර්තා කිරීමේ දිනට මූල්‍ය තත්ත්වය දැක්වෙන ප්‍රකාශය.
- (ආ) එක්කෝ,
 - (i) වාර්තා කිරීමේ කාල පරිච්ඡේදය සඳහා වූ ලාභ හෝ අලාභ තීරණය කිරීම සඳහා වූ සෑම ආදායම් හා වියදම් අයිතමයක්ම (විස්තීර්ණ ආදායම් ප්‍රකාශයේ උප එකතුවක් වශයෙන්) සහ වෙනත් විස්තීර්ණ ආදායම් අයිතමයන්ගෙන් සමන්විත වාර්තා කිරීමේ කාල පරිච්ඡේදයට අදාළ සෑම ආදායම් හා වියදම් අයිතමයක්ම පෙන්නුම් පිළියෙල කරන්නා වූ තනි විස්තීර්ණ ආදායම් ප්‍රකාශයක්
 - හෝ
 - (ii) වෙන්ව ඉදිරිපත් කරන ආදායම් ප්‍රකාශයක් සහ වෙන්ව ඉදිරිපත් කරන විස්තීර්ණ ආදායම් ප්‍රකාශයක්. අස්තිත්වයක ආදායම් ප්‍රකාශය සහ විස්තීර්ණ ආදායම් ප්‍රකාශ යන ප්‍රකාශ දෙකම ඉදිරිපත් කිරීම තෝරා ගත් ඇති විට විස්තීර්ණ ආදායම් ප්‍රකාශය ආරම්භ කරනු ලබන්නේ ලාභ හෝ අලාභ අයිතමයන්ගෙන් වන අතර ඉන් අනතුරුව වෙනත් විස්තීර්ණ ආදායම් අයිතමයන් පෙන්නුම් කෙරේ.
- (ඇ) වාර්තා කිරීමේ කාල පරිච්ඡේදය සඳහා ස්කන්ධය වෙනස්වීමේ ප්‍රකාශය
- (ඈ) වාර්තා කිරීමේ කාල පරිච්ඡේදය සඳහා මුදල් ප්‍රවාහ ප්‍රකාශය
- (ඉ) වැදගත් ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්තින්හි සාරාංශයක් සහ වෙනත් පැහැදිලි කෙරෙන තොරතුරු ඇතුළත් සටහන්

- 3.18 ඉදිරිපත් කර ඇති මූල්‍ය තොරතුරුවල අදාළ කාල සීමාව තුළදී ස්කන්ධයේ සිදුවන එකම වෙනස්වීම පැන නගිනුයේ ලාභ හෝ අලාභ, ලාභාංශ ගෙවීම, පෙර කාල පරිච්ඡේදවල වැරදි නිවැරදි කිරීම, සහ ගිණුම් මූල ධර්මවල වෙනස්වීම් යනාදියෙන් නම්, අස්තිත්වයේ විස්තීර්ණ ආදායම් ප්‍රකාශය සහ ස්කන්ධය වෙනස් වීමේ ප්‍රකාශය වෙනුවට තනි ආදායම් හා රඳවාගත් ඉපයීම් ප්‍රකාශයක් ඉදිරිපත් කළ හැකිය. 6.4 ඡේදය බලන්න.
- 3.19 මූල්‍ය ප්‍රකාශ ඉදිරිපත් කරන්නා වූ එකම කාල පරිච්ඡේදයන්හි අස්තිත්වයක වෙනත් විස්තීර්ණ ආදායම් අයිතම කිසිවක් නොමැති වූ කල්හි එයට ආදායම් ප්‍රකාශයක් පමණක් හෝ පහත පේළියේ 'ලාභ හෝ අලාභ' ලෙස නම් පට බැඳ විස්තීර්ණ ආදායම් ප්‍රකාශයක් ඉදිරිපත් කළ හැකිය.
- 3.20 පෙර කාලපරිච්ඡේදය සඳහා ඉදිරිපත් කළ මූල්‍ය ප්‍රකාශවල සියලු වටිනාකම් සඳහා සංසන්දනාත්මක වටිනාකම් ඉදිරිපත් කිරීම 3.14 ඡේදයෙන් අවශ්‍ය කරන නිසා, සම්පූර්ණ මූල්‍ය ප්‍රකාශ කට්ටලයක් වනුයේ අවම වශයෙන් අස්තිත්වයේ අවශ්‍ය කරන සෑම මුදල් ප්‍රකාශවලින් දෙක බැගින් සහ අදාළ සටහන් ඉදිරිපත් කළ යුතු බවය.
- 3.21 අස්තිත්වයක සම්පූර්ණ මූල්‍ය ප්‍රකාශණ කට්ටලයක, සෑම මූල්‍ය ප්‍රකාශයක්ම එක හා සමාන වැදගත්කමක් ඉස්මතු වන ආකාරයට ඉදිරිපත් කළ යුතුවේ.
- 3.22 ඒවා නොමග යවන සුලු නොවනතාක් කල් මෙම SLFRS හි භාවිතා කරන ශීර්ෂ පාඨ හැර වෙනත් ශීර්ෂ පාඨ මූල්‍ය ප්‍රකාශවලට භාවිත කිරීමට අස්තිත්වයට හැකිය.

මූල්‍ය ප්‍රකාශ හඳුනා ගැනීම

- 3.23 අස්තිත්වයක් එක් එක් මූල්‍ය ප්‍රකාශණ සහ සටහන් පැහැදිලිව හඳුනාගත යුතු අතර ඒවා එම ලේඛණයේ ඇති අනෙකුත් තොරතුරු හා වෙන්කොට හඳුනාගත යුතුය. ඊට අමතරව පහත දැක්වෙන තොරතුරු කැපී පෙනෙන ලෙස පෙන්වීමට සැලැස්විය යුතු අතර, ඉදිරිපත් කරන තොරතුරු අවබෝධ කර ගත හැකි පරිදි අවශ්‍ය විටෙක නැවත නැවත දැක්විය යුතුය.
- (අ) වාර්තා කරන අස්තිත්වයේ නම සහ පූර්වගාමී වාර්තා කිරීමේ කාල පරිච්ඡේදයෙන් පසුව එහි නම සම්බන්ධව කිසියම් වෙනසක් සිදු වූයේ නම්,
 - (ආ) මූල්‍ය ප්‍රකාශ ආවරණය වන්නේ තනි අස්තිත්වයක් සඳහා ද නැතහොත් අස්තිත්වයන් සමූහයක් සඳහා ද,
 - (ඇ) වාර්තා කරන කාල පරිච්ඡේදයේ අවසන් දිනය සහ මූල්‍ය ප්‍රකාශ කට්ටලයේ ආවරණය කෙරෙන කාල පරිච්ඡේදය.
 - (ඈ) විදේශ විනිමය පරිවර්තනය 30 ඡේදයේ නිර්වචනය කර ඇති පරිදි ඉදිරිපත් කිරීමේ ව්‍යවහාර මුදල්
 - (ඉ) මූල්‍ය ප්‍රකාශයන්හි අගයන් ඉදිරිපත් කිරීමේ දී වටයන භාවිත කලේ නම් ඒ මට්ටම
- 3.24 අස්තිත්වයක් පහත දැක්වෙන කරුණු සටහන් යටතේ හෙළි දරව් කළ යුතුය.
- (අ) අස්තිත්වයක ප්‍රභවය, ව්‍යවසාය පවත්වාගෙන යන රට, නීතිමය පදනම, සංස්ථාපනය කරන ලද රට සහ ලියාපදිංචි කරන ලද කායභිලය සහ එහි ලිපිනය (ව්‍යාපාර කටයුතු ප්‍රධාන වශයෙන් කේන්ද්‍රගත ස්ථානය ලියාපදිංචි කායභිලය නොවූ විට එහි ලිපිනය)
 - (ආ) අස්තිත්වයක මෙහෙයුම් කටයුතුවල ස්වභාවය සහ ඒ පිළිබඳ විස්තරයක් හා ප්‍රධාන කායභිලය.

මෙම SLFRS යටතේ ඉදිරිපත් නොකළ යුතු වන්නා වූ තොරතුරු

- 3.25 කුඩා හෝ මධ්‍යම පරිමාණයේ අස්තිත්වයක බණ්ඩ තොරතුරු, කොටසක ඉපයීම්, හෝ අතුරු මූල්‍ය වාර්තා ඉදිරිපත් කිරීම සම්බන්ධව මෙම SLFRS හි අවධානය යොමු නොකරයි. අස්තිත්වයට එවැනි හෙළිදරව් කිරීම් කරනවිට තොරතුරු පිළියෙල කිරීමේ සහ ඉදිරිපත් කිරීමේ පදනම විස්තර කළ යුතුය.

කුඩා සහ මධ්‍ය පරිමාණ අස්තිත්වයන් සඳහා ශ්‍රී ලංකා ගිණුම්කරණ ප්‍රමිතය

4 කොටස

මූල්‍ය තත්ත්ව ප්‍රකාශය

මෙම කොටසෙහි විෂය පථය

- 4.1 මූල්‍ය තත්ත්ව ප්‍රකාශයේ ඉදිරිපත් කළ යුතු තොරතුරු සහ ඒවා කෙසේ ඉදිරිපත් කළ යුතු ද යන්න මෙම කොටසෙන් නියම කෙරේ. මූල්‍ය තත්ත්ව ප්‍රකාශයේ (ඇතැම්විට ශේෂ පත්‍රය වශයෙන් හඳුන්වන) අස්තිත්වයේ වත්කම්, වගකීම් සහ ස්කන්ධය, වාර්තා කරන කාලසීමාව අවසානයේ එක්තරා නිශ්චිත දිනයකට ඉදිරිපත් කරනු ලැබේ.

මූල්‍ය තත්ත්ව ප්‍රකාශයේ ඉදිරිපත් කළ යුතු තොරතුරු

- 4.2 අවමයක් වශයෙන් පහත සඳහන් පේළි අයිතම් මූල්‍ය තත්ත්ව ප්‍රකාශයේ ඉදිරිපත් කරනු ලැබේ.

- (අ) මුදල් සහ මුදල් සමාන දෑ
- (ආ) වෙළෙඳ සහ අනෙකුත් ලැබිය යුතු දෑ
- (ඇ) මූල්‍ය වත්කම් ((අ), (ඇ), (ඒ) සහ (ඔ) හි සඳහන් වටිනාකම් හැර)
- (ඈ) තොග
- (ඉ) දේපළ, පිරියත සහ උපකරණ
- (ඊ) ආයෝජන දේපල (ලාභ හෝ අලාභ මත සාධාරණ අගයට පවත්වාගෙන යන)
- (උ) අස්පාශ්‍ය වත්කම්
- (ඌ) ජෛව විද්‍යාත්මක වත්කම් (සමුච්චිත ඝෂයවීම් සහ භානිකරනය අඩු කළ පිරිවැය)
- (එ) ජෛව විද්‍යාත්මක වත්කම් (ලාභ හෝ අලාභ මත සාධාරණ අගයට)
- (ඒ) ආශ්‍රිත සමාගම් හි ආයෝජන
- (ඔ) බද්ධ පාලන අස්තිත්වයන් හි කළ ආයෝජන
- (ඕ) වෙළෙඳ හා වෙනත් ගෙවිය යුතු දෑ
- (අආ) මූල්‍ය වගකීම් ((එ) සහ (අආ) යටතේ පෙන්වන අගයන් හැර)
- (අභ) වගකීම් සහ වර්ගීකරණ බදු සඳහා වත්කම්
- (අභූ) විලම්භිත බදු වගකීම් සහ වගකීම් සහ විලම්භිත බදු වත්කම් (මෙම අයිතම් ජංගම නොවන යටතේ වර්ගීකරණය කෙරේ)
- (අභූ) වෙන් කිරීම්
- (අඉ) සුථ කොටස් හිමියන්ගේ අයිතිය, අයිතිකරුවන්ගේ හිමිකම වෙන්කර දැක්වීම
- (අඊ) මව් සමාගමේ අයිති කරුවන්ට ආරෝපිත ස්කන්ධය.

- 4.3 අස්තිත්වයක මූල්‍ය තත්ත්වය අවබෝධ කරගැනීම සඳහා ඉවහල්වන අතිරේක පේළි අයිතම, ශීර්ෂ පාඨ සහ උප එකතුව මූල්‍ය තත්ත්ව ප්‍රකාශයේ ඉදිරිපත් කළ යුතුය.

ජංගම/ජංගම නොවන ප්‍රභේදය

- 4.4 ද්‍රවශීලතා පදනම යටතේ ඉදිරිපත් කිරීමේ දී විශ්වාසදායක සහ වඩාත් අදාළ තොරතුරු සපයන විට හැර, 4.5 - 4.8 ඡේද ප්‍රකාරව අස්තිත්වයක් එහි මූල්‍ය තත්ව ප්‍රකාශයේ වෙනම වර්ගීකරනයක් යටතේ ජංගම හා ජංගම නොවන වත්කම් සහ ජංගම හා ජංගම නොවන වගකීම් ඉදිරිපත් කළ යුතුය. මෙම ව්‍යාප්තිය ව්‍යවහාර කරන විට සියලු වත්කම් සහ වගකීම් ආසන්නතම ද්‍රවශීලතා අනුපිලිවෙල අනුව ඉදිරිපත් කළ යුතුය. (ආරෝහණ හෝ අවරෝහණ)

ජංගම වත්කම්

4.5 අස්තිත්වයක වත්කමක් ජංගම වශයෙන් වර්ගීකරණය කළ යුත්තේ;

- (අ) අස්තිත්වයේ සාමාන්‍ය මෙහෙයුම් වක්‍රය තුළ වත්කම උපලබ්ධි කිරීමට අපේක්ෂා කිරීම විකිණීමට හෝ පරිභෝජනය කිරීමට අදහස් කිරීම.
- (ආ) ප්‍රාථමික වශයෙන් වෙළෙඳාම් කිරීම සඳහා එම වත්කම රඳවා ගෙන සිටීම.
- (ඇ) වාර්තා කරන දිනයේ සිට වත්කම මාස (12) දොළහක් තුළ උපලබ්ධි කිරීමට අපේක්ෂා කිරීම.

හෝ

- (ඈ) වාර්තා කිරීමේ කාලපරිච්ඡේදයෙන් අවම වශයෙන් මාස 12 කාලයකදී වත්කම හුවමාරු කිරීමට හෝ නිරවුල් කිරීමට භාවිතා කිරීමට සීමාකර නැත්නම් හැර, වත්කම මුදල් හෝ මුදල් හා සමාන දේ වනවිටය.

4.6 අස්තිත්වයක් අනෙක් සෑම වත්කමක්ම ජංගම නොවන සේ වර්ගීකරණය කළ යුතුය. අස්තිත්වයේ සාමාන්‍ය මෙහෙයුම් වක්‍රය පැහැදිලි ලෙස හඳුනාගත නොහැකි නම් එහි කාලසීමාව මාස (12) දොළහක් වන බව උපකල්පනය කරනු ලබයි.

ජංගම වගකීම්

4.7 අස්තිත්වයක වගකීමක් ජංගම වශයෙන් වර්ගීකරණය කළ යුත්තේ ;

- (අ) අස්තිත්වයක සාමාන්‍ය මෙහෙයුම් වක්‍රය තුළ වගකීම නිරවුල් කිරීම අපේක්ෂා කිරීම.
- (ආ) මූලික වශයෙන් වෙළෙඳාම් කිරීම සඳහා එම වගකීම රඳවාගෙන සිටීම.
- (ඇ) වාර්තා කරන දිනයේ සිට වගකීම මාස (12) දොළහක් තුළ බේරුම් කිරීමට අපේක්ෂා කිරීම, හෝ
- (ඈ) අඩුතරමින් වාර්තා කරන දිනයෙන් පසු මාස දොළහකට වඩා කාලයකට බේරුම් කිරීම විලම්භනය කිරීමට අස්තිත්වයට කොන්දේසි විරහිත අයිතිවාසිකමක් නොමැති වගකීම් වනවිටය.

4.8 අස්තිත්වයක් අනෙක් සෑම වගකීමක්ම ජංගම නොවන වගකීම් සේ වර්ගීකරණය කළ යුතුය.

මූල්‍ය තත්ත්ව ප්‍රකාශයේ අයිතමිහි අනුපිළිවෙල සහ අයිතමයන්හි ආකෘතීන්

4.9 මෙම SLFRS හි අයිතම ඉදිරිපත්කළ යුතු අනුපිළිවෙල හෝ ආකෘතිය නියම නොකරයි. මූල්‍ය තත්ත්ව දැක්වෙන ප්‍රකාශයේ වෙනම ඉදිරිපත් කිරීමක් සඳහා බලය දෙන ස්වභාවය හෝ කාර්යය අනුව ප්‍රමාණවත් ලෙස වෙනස් අයිතමවල ලැයිස්තුවක් 4.2 ඡේදයේ සරල ලෙස ඉදිරිපත් කෙරේ. එයට අමතරව

- (අ) අයිතමයක හෝ සමාන අයිතම් සමූහයක තරම, ස්වභාවය හෝ කාර්යය හෝ සමාහරනයේ තත්ත්වය අස්තිත්වයේ මූල්‍ය තත්ත්වය අවබෝධකර ගැනීමට වෙනම ඉදිරිපත් කිරීමක් අදාළ වන්නේ නම් (එවිට) පේළි අයිතම ඇතුළත් කරනු ලැබේ.

සහ

- (ආ) අස්තිත්වයේ මූල්‍ය තත්ත්වය අවබෝධ කර ගැනීම සඳහා අදාළවන තොරතුරු සැපයීමට භාවිතා කළ විස්තර කිරීම් අයිතමයන් අනුපිළිවෙලට තැබීම සමාන අයිතමයන් සමාහරනය කිරීමට අස්තිත්වයේ ස්වභාවය සහ එහි ගනුදෙනු අනුව සංශෝධනය කළ හැකිය.

4.10 අමතර අයිතමයන් වෙන් කොට ඉදිරිපත් කළ යුතු ද විනිශ්චය කිරීම සඳහා පහත සඳහන් සියලු කරුණු තක්සේරුව මත රඳා පවතී.

- (අ) වත්කමේ වටිනාකම් ස්වභාවය සහ ද්‍රවශීලතාවය
- (ආ) අස්තිත්වය තුළ වත්කමේ ක්‍රියාකාරීත්වය.
- (ඇ) වගකීම්හි අගයන්, ස්වභාවය සහ වගකීම් බේරුම් කිරීමේ සාපේක්ෂ කාල ගණනය

මූල්‍ය තත්ත්ව ප්‍රකාශයේ හෝ සටහන් යටතේ ඉදිරිපත් කළ යුතු තොරතුරු

- 4.11 ඉදිරිපත් කළ ජේලි අයිතමයන්හි පහත සඳහන් උපවර්ගීකරණයන් මූල්‍ය තත්ත්ව ප්‍රකාශයේ හෝ සටහන් හි අස්තීත්වයක් විසින් හෙලිදරව් කළ යුතුය.
- (අ) අස්තීත්වයට උචිත වර්ගීකරණයන් පරිදි දේපළ, පිරිසත සහ උපකරණ
 - (ආ) වෙළෙඳ සහ අනෙකුත් ලැබිය යුතු දෑ සම්බන්ධ පාර්ශ්ව සහ අනෙකුත් පාර්ශ්ව වෙන් වෙන්ව සහ මෙතෙක් බිල් නොකළ උපචිත ආදායම් ඇසුරින් වන ලැබිය යුතු දෑ
 - (ඇ) තොග, තොග වටිනාකම් වෙනම පෙන්වමින්
 - (i) ව්‍යාපාරයේ සාමාන්‍ය ව්‍යාපාර කටයුතු සඳහා රඳවාගත් තොග
 - (ii) එවැනි විකිණීම සඳහා නිෂ්පාදන ක්‍රියාවලියේ ඇති තොග
 - (iii) නිෂ්පාදන ක්‍රියාවලිය සඳහා පරිභෝජනය කිරීමට හෝ සේවා සැපයීම සඳහා තබාගෙන ඇති ද්‍රව්‍ය හෝ සැපයීම්
 - (ඈ) වෙළෙඳ සහ අනෙකුත් ගෙවිය යුතු දෑ, වෙළෙඳ සැපයුම්කරුවන්ට ගෙවිය යුතු, සම්බන්ධිත පාර්ශ්ව වෙත ගෙවිය යුතු විලම්භිත ආදායම් සහ උපචිත වටිනාකම
 - (ඉ) සේවක ප්‍රතිලාභ සඳහා වෙන් කිරීම් සහ අනෙක් වෙන් කිරීම්.
 - (ඊ) ස්කන්ධ වර්ගීකරණය, රඳවා ගත් ඉපැයුම්, ආදායම් සහ වියදම් මෙම SLFRS නියමය පරිදි විස්තීර්ණ ආදායම් ප්‍රකාශයේ සහ ස්කන්ධ ප්‍රාග්ධනය යටතේ වෙන්කොට ඉදිරිපත් කළ යුතුය.
- 4.12 ප්‍රාග්ධනයක් සහිත අස්තීත්වයක් විසින් එක්කෝ මූල්‍ය තත්ත්ව ප්‍රකාශයේ හෝ සටහන්හි පහත සඳහන් කරුණු හෙලිදරව් කළ යුතුය.
- (අ) කොටස් ප්‍රාග්ධනයේ සෑම පන්තියක කොටස් සඳහා
 - (i) අනුදත් කොටස් සංඛ්‍යාව.
 - (ii) නිකුත් කළ සහ සම්පූර්ණයෙන් ගෙවා නිමි සහ නිකුත්කළ එහෙත් සම්පූර්ණයෙන් ගෙවා නොනිමි.
 - (iii) කොටසක නාමික අගය හෝ කොටසකට නාමික අගයන් නොමැති බව.
 - (iv) කාලසීමාව ආරම්භයේ කොටස් සංඛ්‍යාව සහ කාලසීමාව අවසානයේ කොටස් සංඛ්‍යාව සැසඳීමක්.
 - (v) ලාභාංශ බෙදා හැරීම සහ ප්‍රාග්ධනය ආපසු ගෙවීම ඇතුළුව එම පන්තියට අනුයුක්ත අයිතිවාසිකම් වරණයන් සහ සීමාකිරීම්.
 - (vi) අස්තීත්වය හෝ එහි පාලිත සමාගම් හෝ ආශ්‍රිත සමාගම් විසින් දරන අස්තීත්වයේ කොටස්.
 - (vii) කොටසක වටිනාකම සමග කොටස් විකිණීම සඳහා වන විකල්ප සහ ගිවිසුම් යටතේ නිකුත් කිරීමට වෙන්කර ඇති කොටස්.
 - (ආ) ස්කන්ධය යටතේ ඇති සෑම සංචිතයක් පිළිබඳ විස්තරයක්,
- 4.13 කාල පරිච්ඡේදය තුළදී එක් එක් ප්‍රභේදයේ ස්කන්ධයේ වෙනස්වීම් එක් එක් ප්‍රභේදයේ ස්කන්ධයට අනුයුක්ත අයිතිවාසිකම්, වරණයන්, සීමා කිරීම් පෙන්වමින් හවුල් ව්‍යාපාරයක්, භාරයක් වැනි කොටස් ප්‍රාග්ධනයක් නොමැති අස්තීත්වයක් 4.12 (අ) ඡේදයෙන් අවශ්‍ය කෙරෙන තොරතුරුවලට සමාන දෑ හෙලිදරව් කළ යුතුය.
- 4.14 වාර්තාකරන දිනට, අස්තීත්වයක් විසින් ප්‍රධාන වත්කම් බැහැර කිරීම හෝ වත්කම් සහ වගකීම් සමූහයක් බැහැර කිරීම සඳහා වූ අනුගමන විකුණුම් ගිවිසුමකට එළැඹී ඇති අවස්ථාවක දී අස්තීත්වයක් පහත සඳහන් කරුණු හෙලි කළ යුතුය.
- (අ) වත්කම(ම්)හි හෝ වත්කම් හා වගකීම් සමූහයේ විස්තරයක්.
 - (ආ) විකිණීමේ හෝ සැලැස්මේ විස්තර කරුණු සහ වාතාවරණය.
 - (ඇ) වත්කම්හි ධාරණ අගය හෝ වත්කම් සහ වගකීම් සමූහයක් විකිණීමට (බැහැර කිරීමට) අදාළ නම් එම වත්කම් සහ වගකීම් සමූහයේ ධාරණ අගය.

කුඩා සහ මධ්‍ය පරිමාණ අස්තිත්වයන් සඳහා ශ්‍රී ලංකා ගිණුම්කරණ ප්‍රමිතය**5 කොටස****විස්තීර්ණ ආදායම් ප්‍රකාශය සහ ආදායම් ප්‍රකාශය****මෙම කොටසෙහි විෂය පථය**

- 5.1 අස්තිත්වයන් කාලපරිච්ඡේදයක් සඳහා එහි මුළු විස්තීර්ණ ආදායම් ඉදිරිපත් කළ යුතු බව මෙම කොටසෙන් අවශ්‍ය කෙරේ. එනම් කාලපරිච්ඡේදය සඳහා මූල්‍ය කායභිසාධනය, මූල්‍ය ප්‍රකාශ එකකින් හෝ දෙකකින් සමන්විත විය යුතු බව, කුමන ආකාරයේ තොරතුරු ඉදිරිපත් කළ යුතුද යන වග සහ කෙසේ ඉදිරිපත් කළ යුතුද යන බව මෙයින් නියම කෙරේ.

මුළු විස්තීර්ණ ආදායම ඉදිරිපත් කළ යුතු ආකාරය

- 5.2 අස්තිත්වයක කිසියම් කාලපරිච්ඡේදයක මුළු විස්තීර්ණ ආදායම එක්කෝ

(අ) තනි විස්තීර්ණ ආදායම් ප්‍රකාශයක එනම් එවැනි අවස්ථාවක විස්තීර්ණ ආදායම් ප්‍රකාශය කාලසීමාව තුළ හඳුනාගත් සියලු ආදායම් සහ වියදම් අයිතමයන් ඉදිරිපත් කිරීම.

හෝ

(ආ) ප්‍රකාශය දෙකකින් ඉදිරිපත් කිරීම. එනම් ආදායම් ප්‍රකාශයකින් සහ විස්තීර්ණ ආදායම් ප්‍රකාශයකින් තුළින්. මෙම SLFRS යටතේ අවසර දෙන හෝ අවශ්‍ය කෙරෙන ලාභ හෝ අලාභවලට බාහිර වූ මුළු විස්තීර්ණ ආදායම් ප්‍රකාශයේ හඳුනාගත් අයිතම හැර කාලපරිච්ඡේදයෙන් ආදායම් ප්‍රකාශය හඳුනාගත් සියළුම ආදායම් හා වියදම් අයිතම් ඉදිරිපත් කළ යුතුය.

- 5.3 තනි ප්‍රකාශයක් ප්‍රවේශයේ සිට ද්විත්ව ප්‍රකාශයක් ප්‍රවේශය තෙක් වෙනස් කිරීමකට හෝ ප්‍රතිලෝම වෙනස් කිරීමක්, 10 කොටස ගිණුම් ප්‍රතිපත්ති, ඇස්තමේන්තු සහ දෝෂ ව්‍යවහාර කිරීම යටතේ ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්ති වෙනස් කිරීමක් සේ සැලකිය යුතුය.

තනි ප්‍රකාශ ප්‍රවේශය

- 5.4 තනි ප්‍රකාශයක් ප්‍රවේශය යටතේ, මෙම SLFRS හි අන් අයුරින් අවශ්‍ය කරන්නේ නම් හැර විස්තීර්ණ ආදායම ප්‍රකාශයේ කාල සීමාවේ හඳුනාගත් සියලුම ආදායම් සහ වියදම් ඇතුළත් කළ යුතුය. මෙම SLFRS පහත සඳහන් තත්ත්වයන් සඳහා වෙනස් ගිණුම් කිරීමේ ක්‍රමයක් සපයයි.

(අ) ඒවා පැන නගින කාල පරිච්ඡේදයේ ලාභ හෝ අලාභවල කොටසක් ලෙස ගැලපුම් කරනවා වෙනුවට වැරදි නිවැරදි කිරීම හෝ ගිණුම් ප්‍රතිපත්තිවල වෙනස්වීම් පෙර කාලපරිච්ඡේදවල අතීතයට බලපාන ලෙස ඉදිරිපත් කිරීමෙන් වන බලපෑම් (10 වැනි කොටස බලන්න)

(ආ) ලාභ අලාභ සංඝට බාහිරව පහත සඳහන් තුන් වර්ගයේ වෙනත් විස්තීර්ණ ආදායම් මුළු විස්තීර්ණ ආදායමේ කොටසක් ඒවා පැන නගින විට හඳුනා ගැනේ.

- (i) විදේශ මෙහෙයුම් වල මූල්‍ය වාර්තා පරිවර්තනයේදී ජනිත වන ඇතැම් ප්‍රතිලාභ සහ අලාභ (විදේශ ව්‍යවහාර මුදල් පරිවර්තනය - 30 කොටස බලන්න)
- (ii) ඇතැම් ජීවසනණ ප්‍රතිලාභ සහ අලාභ - (සේවක ප්‍රතිලාභ - 28 කොටස බලන්න)
- (iii) ඉදිරි රැකුම් සාධන පත්‍රයන්හි සාධාරණ අගයන්හි ඇතැම් වෙනස්වීම් (අනෙකුත් මූල්‍ය සාධන පත්‍රයන්හි පැන නගින කරුණු - 12 කොටස බලන්න)

- 5.5 අස්තිත්වයක් අවම වශයෙන් කාල පරිච්ඡේදය සඳහා විස්තීර්ණ ආදායම් ප්‍රකාශයක පහත වටිනාකම් දැක්වෙන තීරු අයිතම ඇතුළත් කළ යුතුය.

(අ) අයහාරය

(ආ) මූල්‍ය පිරිවැය

- (ඇ) ආශ්‍රිතයන්ගේ (ආශ්‍රිතයන්ගේ ආයෝජන 14 කොටස බලන්න.) සහ බද්ධ පාලිත අස්තීතිත්වයන්ගේ (බද්ධ ව්‍යාපාරයන්හි ආයෝජන) ආයෝජන සඳහා ස්කන්ධ ක්‍රමය භාවිතා කරමින් ගිණුම් ගතකළ ලාභයේ අලාභවල කොටස
- (ඈ) පහත අයිතම් (ඉ) (එ) සහ (ඒ) සඳහා බදු වෙන්කිරීම් හැර බදු වියදම (29. 27 ඡේදය බලන්න).
- (ඉ) පහත සඳහන් අයිතම් දෙක සංයුක්ත වූ තනි වටිනාකමක් -
- (i) අසංතතික මෙහෙයුමක බදුවලට පසු ලාභය හෝ අලාභය; සහ
 - (ii) අසංතතික මෙහෙයුමක අඩංගු ශුද්ධ වත්කම් සාධාරණ අගයට මැන විකිණීම හෝ බැහැර කිරීම සඳහා වන පිරිවැය අඩුකළ පසු හඳුනාගත් බදුවලට පසු ප්‍රතිලාභ හෝ අලාභ,
- (ඊ) ලාභය හෝ අලාභය (අස්තීතිත්වයක අනෙකුත් විස්තීර්ණ ආදායම් අයිතම නොමැති වූ විට මෙම පේළිය ඉදිරිපත් කිරීම අවශ්‍ය නැත.),
- (එ) ස්වභාවය අනුව වර්ගීකරනය කළ එක් එක් විස්තීර්ණ ආදායම් අයිතමයන් එහි ස්වභාවය දක්වමින් (මෙහි අයිතම් (ඒ) හැර) (අංක 5.4 ඡේදයේ (ආ) බලන්න.),
- (ඒ) ආශ්‍රිතවල සහ බද්ධව පාලනය කරන අස්තීතිත්වයන්ගේ වෙනත් විස්තීර්ණ ආදායම් කොටස ස්කන්ධ ක්‍රමය මත ගිණුම් ගත කෙරේ.
- (ඔ) මුළු විස්තීර්ණ ආදායම (අස්තීතිත්වයක වෙනත් විස්තීර්ණ ආදායම් අයිතම නොමැති කල්හි මෙම පේළිය සඳහා ලාභය හෝ අලාභය වැනි වෙනත් පදයන් භාවිතා කළ හැකිය.),
- 5.6 අස්තීතිත්වයක විස්තීර්ණ ආදායම් ප්‍රකාශයේ අදාළ කාල පරිච්ඡේදයේ වෙන් කිරීම් ලෙස පහත සඳහන් අයිතම් වෙන් වෙන්ව හෙළි කළ යුතු ය.
- (අ) කාල පරිච්ඡේදයට -
- (i) සුළු කොටස් හිමියන්ගේ අයිතියට අදාළ ආරෝපිත ලාභ හෝ අලාභ;
 - (ii) පරිපාලකයේ අයිතිකරුවන්ට අදාළ ආරෝපිත ලාභ හෝ අලාභ.
- (ආ) කාල පරිච්ඡේදයට -
- (i) සුළු කොටස් හිමියන්ගේ අයිතියට අදාළ සම්පූර්ණ විස්තීර්ණ ආදායම;
 - (ii) පරිපාලකයේ අයිතිකරුවන්ට අදාළ සම්පූර්ණ විස්තීර්ණ ආදායම.

ද්විප්‍රකාශ ප්‍රවේශය

- 5.7 ද්විප්‍රකාශ ප්‍රවේශය යටතේ අවම වශයෙන් ආදායම් ප්‍රකාශයේ කිසියම් කාලපරිච්ඡේදයක් සඳහා 5.5 (අ) සිට 5.5 (ඊ) ඡේදයන්හි වටිනාකම් ලාභ හෝ අලාභ වශයෙන් අවසාන පේළියේ පෙනෙන්නට සැලැස්විය යුතු ය. විස්තීර්ණ ආදායම් ප්‍රකාශය ආරම්භ කළ යුත්තේ එහි පළමු පේළිය ලාභ හෝ අලාභ වශයෙන් වන අතර අවම වශයෙන් කාල පරිච්ඡේදය සඳහා ඡේද 5.5 (එ) සිට 5.5 (ඔ) සහ 5.6 ඡේදයේ වටිනාකම් ඉදිරිපත් කරන පේළි අයිතම පෙනෙන්නට සැලැස්විය යුතු ය.

ප්‍රවේශයන් දෙකටම අදාළ අවශ්‍යතාවන්

- 5.8 මෙම SLFRS යටතේ වැරදි නිවැරදි කිරීම් ගිණුම් ප්‍රතිපත්ති, එහි වෙනස්වීම් වල බලපෑම් ඒවා ඇති වූ කාලපරිච්ඡේදයේ ලාභ හෝ අලාභවල ගළපනවා වෙනුවට ඉදිරිපත් කරනුයේ අතීතයට බලපාන පරිදි පෙර කාල පරිච්ඡේදවල ගැළපුමක් ලෙසය. (10 කොටස බලන්න.)

- 5.9 එවැනි ඉදිරිපත් කිරීමක් අස්තිත්වයේ මූල්‍ය කාර්ය සාධනය අවබෝධ කරගැනීමට අදාළ වනවිට, අස්තිත්වයේ විස්තීර්ණ ආදායම් ප්‍රකාශයේ (සහ ඉදිරිපත් කරන්නේ නම් ආදායම් ප්‍රකාශයෙහි) අතිරේක පේළි අයිතම, ශීර්ෂපාඨ සහ උප එකතුව ඉදිරිපත් කළ යුතු ය.
- 5.10 විස්තීර්ණ ආදායම් ප්‍රකාශයේ (හෝ ඉදිරිපත් කරන්නේ නම් ආදායම් ප්‍රකාශයේ) හෝ සටහන්වල කිසිම ආදායම් සහ වියදම් අයිතමයක් "අති විශේෂ" වශයෙන් විස්තර කිරීම හෝ ඉදිරිපත් කිරීම නොකළ යුතු ය.

වියදම් විශ්ලේෂණය කිරීම

- 5.11 වියදම් විශ්ලේෂණයේ එක්කෝ වියදම්වල ස්වභාවය හෝ අස්තිත්වය තුළ වියදම්වල කාර්ය පදනම භාවිතාකර මෙයින් විශ්වාසදායක තොරතුරු සපයන්නේ හෝ වඩාත් අදාළවන්නේ කුමක් වුවත් වර්ගීකරණයක් අස්තිත්වය ඉදිරිපත්කළ යුතු ය.

වියදමේ ස්වභාවය මත විශ්ලේෂණය

- (අ) මෙම ක්‍රමය යටතේ වියදම් වර්ගීකරණය අස්තිත්වය තුළ ඒවායේ විවිධ කාර්යයන් අතර යළි වෙන් නොකර ඒවායේ ස්වභාවය අනුව (උදා: ඤය කිරීම, ද්‍රව්‍ය මිලදී ගැනීම, ප්‍රවාහන පිරිවැය, සේවක ප්‍රතිලාභ සහ ප්‍රචාරණ පිරිවැය) වර්ගීකරණය කොට විස්තීර්ණ ආදායම් ප්‍රකාශයේ සමාහරනය කෙරේ.

වියදමේ කාර්යය මත විශ්ලේෂණය

- (ආ) මෙම ක්‍රමය යටතේ වර්ගීකරණයේදී, වියදම් ඒවායේ කාර්ය විකුණුම්වල පිරිවැයේ කොටසක් ලෙස සමාහරනය කෙරේ. උදාහරණ වශයෙන් බෙදාහැරීම් හෝ පරිපාලන ක්‍රියාකාරකම් සඳහා පිරිවැය. මෙම ක්‍රමය යටතේ අවම වශයෙන් අස්තිත්වයක විකුණුම්වල පිරිවැය එහි වෙනත් වියදම්වලින් වෙන්කර හෙළිදරව් කෙරේ.

කුඩා සහ මධ්‍ය පරිමාණ අස්තීත්වයන් සඳහා ශ්‍රී ලංකා ගිණුම්කරණ ප්‍රමිතය

6 වැනි කොටස

කොටස් හිමියන්ගේ ස්කන්ධය වෙනස්වීම් දක්වන ප්‍රකාශය සහ ආදායම් සහ රඳවාගත් ඉපයීම් ප්‍රකාශය

මෙම කොටසේ විෂය පථය

- 6.1 මෙම කොටස අස්තීත්වයක කාලපරිච්ඡේදය සඳහා ස්කන්ධයේ වෙනස්වීම් එක්කෝ (අ) ස්කන්ධය වෙනස්වීමේ ප්‍රකාශයේ හෝ (ආ) යම් නිශ්චිත කොන්දේසි සමග එකඟවන්නේ නම් සහ අස්තීත්වය තෝරාගන්නේ නම්, ආදායම් සහ රඳවාගත් ඉපයීම් ප්‍රකාශයේ ඉදිරිපත් කිරීම සඳහා වන අවශ්‍යතාවයන් නියම කෙරේ.

ස්කන්ධය වෙනස්වීම් දක්වන ප්‍රකාශය

අරමුණ

- 6.2 අස්තීත්වයක වාර්තා කරන කාලපරිච්ඡේදය සඳහා ලාභය හෝ අලාභය කාලසීමාව සඳහා වෙනත් විස්තීර්ණ ආදායමේ හඳුනාගත් ආදායම් සහ වියදම් අයිතමයන්, කාලසීමාව තුළ හඳුනාගත් ගිණුම් ප්‍රතිපත්තිවල වෙනස්කම්, වැරදි නිවැරදි කිරීම් නිසා වන බලපෑම්, කාල සීමාවල ස්කන්ධ ආයෝජකයන් කරන ලද ආයෝජනවල වටිනාකම, ඔවුන්ට බෙදාහරින ලාභාංශ සහ වෙනත් බෙදා හැරීම්, ස්කන්ධය වෙනස්වීමේ ප්‍රකාශයක ඉදිරිපත් කෙරේ.

ස්කන්ධය වෙනස්වීම් දක්වන ප්‍රකාශයේ ඉදිරිපත් කළ යුතු තොරතුරු

- 6.3 ස්කන්ධය වෙනස්වීමේ ප්‍රකාශයේ පහත දැ පෙන්වමින් අස්තීත්වයේ ස්කන්ධය වෙනස්වීමේ ප්‍රකාශයන් ඉදිරිපත් කළ යුතු ය.

- (අ) පරිපාලකයේ අයිතිකරුවන්ට සහ පාලනයට යටත් නොවන හිමිකම්වල ආරෝපිත මුළු වටිනාකම් වෙනම දක්වමින් කාලසීමාව සඳහා මුළු විස්තීර්ණ ආදායම;
- (ආ) එක් එක් සංරචකය සඳහා - (ගිණුම් ප්‍රතිපත්ති, ඇස්තමේන්තු සහ දෝෂ) 10 කොටස ප්‍රකාරව හඳුනාගත් අතීතයට බලපාන ලෙස ව්‍යවහාර කිරීම හෝ අතීතයට බලපාන ලෙස නැවත ප්‍රකාශ කිරීමේ බලපෑම්,
- (ඇ) ස්කන්ධයේ සෑම සංරචකයක් සඳහා ම, පහත සඳහන් දෑ වෙනස්වීමෙන් පැනනගින ප්‍රතිඵල වෙනම හෙළිදරව් කරමින් කාලපරිච්ඡේදය ආරම්භයේ සහ අවසානය අතර ධාරන අගයේ සංසන්දනයන්,
- (i) ලාභ හෝ අලාභ,
 - (ii) වෙනත් විස්තීර්ණ ආදායම් සෑම අයිතමයක්ම,
 - (iii) කොටස් නිකුත් කිරීම, භාණ්ඩාගාර කොටස් ගනුදෙනු, අයිතිකරුවන්ට ගෙවූ ලාභාංශ සහ වෙනත් බෙදාහැරීම් සහ පාලනය අහිමිවීම ප්‍රතිඵලයක් නොවන පරිපාලිත සමාගම්වල අයිතියේ වෙනස්වීම් වෙන් වශයෙන් පෙන්වමින් අයිතිකරුවන් විසින් කරන ලද ආයෝජන සහ ඔවුන්ට ගෙවන ලද ලාභාංශ සහ වෙනත් බෙදාහැරීම්.

ආදායම් සහ රඳවාගත් ඉපයීම් ප්‍රකාශය

පරමාර්ථය

- 6.4 වාර්තා කරන කාල පරිච්ඡේදයක් සඳහා අස්තීත්වයක ලාභ හෝ අලාභ සහ රඳවා ගත් ඉපයීම්හි වෙනස්වීම් ආදායම් සහ රඳවාගත් ඉපයීම් ප්‍රකාශයෙන් ඉදිරිපත් කෙරේ. මූල්‍ය වාර්තා ඉදිරිපත් කරන කාලපරිච්ඡේදය තුළදී එහි ස්කන්ධයට වන එකම වෙනස්වීම පැනනගින්නේ ලාභ හෝ අලාභ, ලාභාංශ ගෙවීමට පෙර කාල පරිච්ඡේදවල වැරදි නිවැරදි කිරීම්, ගිණුම් ප්‍රතිපත්ති වෙනස් කිරීම් නිසා නම් විස්තීර්ණ ආදායම් ප්‍රකාශය සහ ස්කන්ධය වෙනස් වීමේ ප්‍රකාශය වෙනුවට ආදායම් සහ රඳවාගත් ඉපයීම් ප්‍රකාශයන් ඉදිරිපත් කිරීමට 3.18 ඡේදයෙන් අස්තීත්වයකට අවසර දේ.

ආදායම් සහ රඳවාගත් ඉපයීම් ප්‍රකාශයේ ඉදිරිපත් කළ යුතු තොරතුරු

6.5 ආදායම් සහ රඳවාගත් ඉපයීම් ප්‍රකාශයේ 5 වැනි කොටසේ විස්තීර්ණ ආදායම් ප්‍රකාශය සහ ආදායම් ප්‍රකාශය යටතේ අවශ්‍ය කෙරෙන තොරතුරුවලට අමතරව අස්තීත්ත්වයක් පහත සඳහන් අයිතමයන් ඉදිරිපත් කළ යුතු ය.

(අ) වාර්තා කරන කාලපරිච්ඡේදයේ ආරම්භයේ රඳවාගත් ඉපයීම්,

(ආ) කාලපරිච්ඡේදය තුළ ගෙවූ ප්‍රකාශිත ලාභාංශ සහ ගෙවිය යුතු ලාභාංශ,

(ඇ) පෙර කාල පරිච්ඡේදයේ දෝෂ නිවැරදි කිරීම සඳහා රඳවා ගත් ඉපයීම් නැවත ප්‍රකාශ කිරීම,

(ඈ) ගිණුම් ප්‍රතිපත්ති වෙනස්වීම් සඳහා රඳවාගත් ඉපයීම් නැවත ප්‍රකාශ කිරීම,

(ඉ) වාර්තාකරන කාලපරිච්ඡේදය අවසානයේ රඳවාගත් ඉපයීම්.

කුඩා සහ මධ්‍ය පරිමාණ අස්තිත්වයන් සඳහා ශ්‍රී ලංකා ගිණුම්කරණ ප්‍රමිතය

7 වැනි කොටස

මුදල් ප්‍රවාහ ප්‍රකාශනය

මෙම කොටසේ විෂය පථය

- 7.1 මෙම කොටස මුදල් ප්‍රවාහ ප්‍රකාශනයක ඉදිරිපත් කළ යුතු තොරතුරු සහ ඒවා ඉදිරිපත් කළ යුතු ආකාරය නියම කරයි. මෙහෙයුම් ක්‍රියාකාරකම්, ආයෝජන ක්‍රියාකාරකම්, මූල්‍ය ක්‍රියාකාරකම් වලින් වන වෙනස්කම් වෙනම දක්වමින්, මුදල් ප්‍රවාහ අස්තිත්වයක වාර්තා කරන කාලපරිච්ඡේදය සඳහා මුදල් හා මුදල් හා සමාන දෑ වල වෙනස්කම් පිළිබඳ තොරතුරු සපයයි.

මුදල් හා සමාන දෑ

- 7.2 මුදල් හා සමාන දෑ යනු ආයෝජන හෝ වෙනස් අරමුණු හැර කෙටිකාලීන මුදල් බැඳීම් සපුරාලීම සඳහා තබා ගෙන ඇති කෙටිකාලීන අතිශයින් උච්ඡල ආයෝජන වේ. එමනිසා ආයෝජනයන් සාමාන්‍යයෙන් මුදල් හා සමාන දෑ ලෙස සුදුසුකම් ලබනසේ කෙටි පරිනත කාලයක් ඇතිවිට පමණි. එනම් අත්පත් කරගත් දින සිට මාස තුනකට අඩු කාලය වේ. සාමාන්‍යයෙන් බැංකු අයිරාවන් ණය ගැනීම් වලට සමාන මූල්‍ය ක්‍රියාකාරකම් වශයෙන් සලකනු ලබයි. කෙසේ නුමුදු, ඒවා ඒකිකිණිව ආපසු ගෙවිය යුතු නම් සහ අස්තිත්වයක මුදල් කළමනාකරණයේ සංකලිත කොටසක් වේ නම්, එවිට බැංකු අයිරාවන්, මුදල් හා මුදල් හා සමාන දෑ වල සංවරකයක් වේ.

මුදල් ප්‍රවාහ ප්‍රකාශනවල ඉදිරිපත් කළ යුතු තොරතුරු

- 7.3 අස්තිත්වයක් වාර්තාකරණ කාල පරිච්ඡේදය සඳහා මුදල් ප්‍රවාහ ප්‍රකාශනයක්, මුදල් ප්‍රවාහ, මෙහෙයුම් ක්‍රියාකාරකම්, ආයෝජන ක්‍රියාකාරකම් සහ මූල්‍ය ක්‍රියාකාරකම් ලෙස වර්ගීකරණය කර ඉදිරිපත් කළ යුතු ය.

මෙහෙයුම් ක්‍රියාකාරකම්

- 7.4 මෙහෙයුම් ක්‍රියාකාරකම් අස්තිත්වයේ ප්‍රධාන ආදායම් උපදවන ක්‍රියාකාරකම් වේ. එබැවින්, මෙහෙයුම් ක්‍රියාකාරකම් වලින් වන මූල්‍ය ප්‍රවාහ සාමාන්‍යයෙන් ලාභ හෝ අලාභ නිර්ණය කිරීම සඳහා ඇතුළත්වන ගණුදෙනු සහ අනිකුත් සිද්ධීන් සහ තත්ත්වයන් හි ප්‍රතිඵලයක් වේ. මෙහෙයුම් ක්‍රියාකාරකම් වලින් වන මුදල් ප්‍රවාහයන්ට උදාහරණ නම්:

- (අ) භාණ්ඩ විකිණීමෙන් සහ සේවා සැපයීමෙන් මුදල් ලැබීම්,
- (ආ) පුරස්කාර, ගාස්තු, කොමිස් සහ වෙනත් ආදායම් වලින් මුදල් ලැබීම්,
- (ඇ) භාණ්ඩ සහ සේවා සඳහා සැපයුම්කරුවන්ට කරන මුදල් ගෙවීම්,
- (ඈ) සේවකයින්ට සහ ඔවුන් වෙනුවෙන් කරන මුදල් ගෙවීම්,
- (ඉ) මූල්‍ය සහ ආයෝජන ක්‍රියාකාරකම් යටතේ නිශ්චිතව හඳුනා ගැනීමට නොහැකිවන මුදල් ගෙවීම් හෝ ආදායම් බදු ආපසු ගෙවීම්,
- (ඊ) විශේෂයෙන් නැවත විකිණීම සඳහා අත්පත් කර ගත් තොගවලට සමාන ගණුදෙනු හෝ වෙළඳාම සඳහා රඳවාගෙන ඇති ආයෝජන, ණය සහ වෙනත් ගිවිසුම් වලින් මුදල් ලැබීම් සහ ගෙවීම්.

නිෂ්පාදන අස්තිත්වයක් විසින් පිරියතක් විකිණීම වැනි සමහර ගණුදෙනු ප්‍රතිලාභ හෝ අලාභ ගෙන දිය හැකි අතර එය ලාභයේ හෝ අලාභයේ ඇතුළත් වේ. කෙසේ නුමුදු, එවැනි ගණුදෙනුවලට අදාළ මුදල් ප්‍රවාහ ආයෝජන ක්‍රියාකාරකම් වලින් වූ මුදල් ප්‍රවාහන් වේ.

ආයෝජන ක්‍රියාකාරකම්

- 7.5 ආයෝජන ක්‍රියාකාරකම් වනුයේ මුදල් හා සමාන දෑ වල ඇතුළත් නොවන දිගුකාලීන වත්කම් අත්පත් කර ගැනීම සහ බැහැර කිරීම සහ අනිකුත් ආයෝජන වේ. ආයෝජන ක්‍රියාකාරකම් මගින් මතුවන මුදල් ප්‍රවාහවල උදාහරණ වන්නේ:

- (අ) දේපළ, පිරියත සහ උපකරණ (අස්තිත්වය විසින් නිර්මාණය කළ දේපළ, පිරියත සහ උපකරණ ඇතුළුව) අස්පාශයන් සහ අනිකුත් දිගුකාලීන වත්කම් අත්පත්කරගැනීම සඳහා කළ මුදල් ගෙවීම්,

- (ආ) දේපල, පිරිසත සහ උපකරණ අස්පාශයන් සහ අනිකුත් දිගුකාලීන වත්කම් විකිණීමෙන් ලද මුදල් ලැබීම්,
- (ඇ) වෙනත් අස්තීත්වයන්හි ස්කන්ධ සහ ණය සාධන පත්‍ර සහ බද්ධ ව්‍යාපාරවල හිමිකම් අත්පත් කරගැනීමට මුදල් ගෙවීම (මුදල් හා සමාන දෑ ලෙස සලකනු ලබන හෝ ගනුදෙනු කිරීම හෝ වෙළඳාම් කිරීම සඳහා තබාගන්නා ලෙස වර්ගීකරණය කළ සාධන පත්‍ර සඳහා වන ගෙවීම් හැර),
- (ඈ) වෙනත් අස්තීත්වයන්හි ස්කන්ධ සහ ණය සාධන පත්‍ර සහ බද්ධ ව්‍යාපාරවල හිමිකම් විකිණීමෙන් ලැබෙන මුදල් (මුදල් හා සමාන දෑ ලෙස සලකනු ලබන හෝ ගනුදෙනු හෝ වෙළඳාම් සඳහා තබාගන්නා ලෙස වර්ගීකරණය කළ සාධන පත්‍ර සඳහා වන ලැබීම් හැර),
- (ඉ) වෙනත් පාර්ශ්වයන්ට දෙනු ලබන මුදල් අත්තිකාරම් සහ ණය,
- (ඊ) වෙනත් පාර්ශ්වයන්ට දෙන ලද අත්තිකාරම් සහ ණය ආපසු ගෙවීමේදී වන මුදල් ලැබීම්,
- (උ) ගනුදෙනු කිරීම් හෝ වෙළඳාම් කිරීම් අරමුණින් කළ ගිවිසුම් තබා ගන්නා විටදී හෝ ගෙවීම් මූල්‍ය ක්‍රියාකාරකම් ලෙස වර්ගීකරණය හැර, ඉදිරි ගිවිසුම්, අනාගත ගිවිසුම්, විකල්ප ගිවිසුම් සහ හුවමාරු ගිවිසුම් සඳහා මුදල් ගෙවීම්
- (ඌ) ගනුදෙනු කිරීමේ හෝ වෙළඳාම් කිරීමේ අරමුණින් කළ ගිවිසුම් තබාගන්නා විටදී හෝ ලැබීම් මූල්‍ය ක්‍රියාකාරකම් ලෙස වර්ගීකරණයේ දී හැර ඉදිරි ගිවිසුම්, ප්‍රේරක ගිවිසුම්, විකල්ප ගිවිසුම් සහ හුවමාරු ගිවිසුම් සඳහා මුදල් ලැබීම්

ගිවිසුමක්, ඉදිරි රැකුමක් ලෙස ගිණුම්ගත කිරීමේදී (12 වැනි කොටස - වෙනත් මූල්‍ය සාධන පත්‍ර නිකුත් කිරීම් බලන්න.) අස්තීත්වයක් විසින් ගිවිසුමේ මුදල් ප්‍රවාහ, අයිතම ඉදිරි රැකුමක මුදල් ප්‍රවාහ ආකාරයටම වර්ගීකරණය කරනු ඇත.

මූල්‍ය ක්‍රියාකාරකම්

7.6 මූල්‍ය සම්පාදන ක්‍රියාකාරකම් යනු, අස්තීත්වයක දායක ස්කන්ධය සහ ණය ගැනුම්වල ප්‍රමාණයේ සහ සංයුතියේ වෙනස්කම් ඇති කරවීමේ ප්‍රතිඵලයන් වන ක්‍රියාකාරකම්ය. මූල්‍ය ක්‍රියාකාරකම් වලින් පැන නගින මුදල් ප්‍රවාහවල උදාහරණ වන්නේ:

- (අ) කොටස් හෝ වෙනත් ස්කන්ධ සාධන පත්‍ර නිකුත් කිරීමෙන් වන මුදල් ලැබීම්
- (ආ) අස්තීත්වයේ කොටස් නිදහස් කිරීමට හෝ අත්පත්කර ගැනීමට අයිතිකරුවන්ට කරන මුදල් ගෙවීම්
- (ඇ) ණයකර, ණය, නෝට්ටු, බැඳුම්කර සහ උකස් සහ අනිකුත් කෙටිකාලීන හෝ දිගුකාලීන ණය ගැනීම් නිකුත් කිරීමෙන් ලැබුණු මුදල් ලද මනාව,
- (ඈ) ණයට ගත් ප්‍රමාණයන් මුදලින් නැවත ගෙවීම,
- (ඉ) මූල්‍ය කල්බද්දක් සම්බන්ධයෙන් අයවිය යුතු වගකීම අඩුකිරීම සඳහා බදුගැණුම්කරු විසින් කළ මුදල් ගෙවීම්.

මෙහෙයුම් ක්‍රියාකාරකම් වලින් වන මුදල් ප්‍රවාහ වාර්තා කිරීම

7.7 අස්තීත්වයක් විසින් මෙහෙයුම් ක්‍රියාකාරකම්වලින් වන මුදල් ප්‍රවාහ එක්කෝ:

- (අ) චක්‍ර ක්‍රමය භාවිතයෙන්, එනම් මූල්‍ය නොවන ගනුදෙනු ඕනෑම විලම්භිතයන් පෙර හෝ අනාගත මෙහෙයුම් මුදල් ලැබීම් වලට අදාළ උපවිතයන්, ආයෝජන හෝ මූල්‍ය මුදල් ප්‍රවාහ හා ආශ්‍රිත ආදායම් හෝ වියදම් අයිතමයන්ට ගැලපුම් කළ ලාභ හෝ අලාභ
 - (ආ) ප්‍රධාන පන්තීන්හි දළ මුදල් ලැබීම් සහ දළ මුදල් ගෙවීම් හෙළිදරව් කෙරෙන සෘජු ක්‍රමය,
- භාවිත කර ඉදිරිපත් කළ යුතු ය.

වක්‍ර ක්‍රමය

- 7.8 වක්‍ර ක්‍රමය යටතේ මෙහෙයුම් ක්‍රියාකාරකම් වලින් ලැබෙන ශුද්ධ මුදල් ප්‍රවාහ පහත දැ වලින් ලාභය හෝ අලාභය ගැළපීමෙන් නිර්ණය කරනු ඇත.

(අ) කාලපරිච්ඡේදය තුළදී තොග සහ මෙහෙයුම් වලින් වන ලැබිය යුතු දෑ සහ ගෙවිය යුතු දෑ වල වෙනස්කම්;

(ආ) ක්ෂය, ප්‍රතිපාදන, විලම්භිත බදු, උපචිත ආදායම් (වියදම්) මුදලින් මෙතෙක් නොලැබූ (ගෙවූ), උපචිත ආදායම් (වියදම්), උපලබ්ධි නොවූ විදේශීය ව්‍යවහාර මුදල් ප්‍රතිලාභ සහ අලාභ, ආශ්‍රිතයන්හි නොබෙදූ ලාභ සහ පාලනය නොවන අයිතීන්; වැනි මුදල් නොවන අයිතමයන්; සහ

(ඇ) ආයෝජන හෝ මූල්‍ය සඳහා මුදල් හා අදාළ බලපෑම් ඇති අනිකුත් සියලු අයිතම.

සෘජු ක්‍රමය

- 7.9 සෘජු ක්‍රමය යටතේ මෙහෙයුම් ක්‍රියාකාරකම් වලින් වන ශුද්ධ මුදල් ප්‍රවාහ ඉදිරිපත් කරනුයේ ප්‍රධාන පත්ති වල සහ මුදල් ලැබීම් සහ දල මුදල් ගෙවීම් හෙළිදරව් කිරීමෙනි. මෙම තොරතුරු ලබා ගනු ලබන්නේ එකකෝ:

(අ) අස්තිත්වයේ ගිණුම්කරණ වාර්තාවලින්; හෝ

පහත දැ සඳහා :-

(ආ) සවිස්තරාත්මක ආදායම් ප්‍රකාශයේ (හෝ ඉදිරිපත් කරන්නේ නම් ආදායම් ප්‍රකාශනයේ) විකුණුම්, විකුණුම් පිරිවැය සහ අයිතම් ගැළපීමෙනි.

(i) කාලපරිච්ඡේදය තුළදී තොගවල සහ මෙහෙයුම් ලැබිය යුතු සහ ගෙවිය යුතු දෑ වල වෙනස්කම්,

(ii) අනිකුත් මුදල් නොවන අයිතම; සහ

(iii) ආයෝජන හෝ මූල්‍ය මුදල් ප්‍රවාහවල, මුදල් බලපෑමේ ඇති වෙනස් අයිතමයන්.

ආයෝජන සහ මූල්‍ය ක්‍රියාකාරකම් වලින් වන මුදල් ප්‍රවාහ වාර්තා කිරීම

- 7.10 අස්තිත්වයක් විසින් ආයෝජන සහ මූල්‍ය ක්‍රියාකාරකම් වලින් පැන නගින ප්‍රධාන පත්ති වල සහ මුදල් ලැබීම් සහ දල මුදල් ගෙවීම් වෙන් වෙන්ව ඉදිරිපත් කළ යුතු ය. පරිපාලිත හෝ වෙනත් ව්‍යාපාරික ඒකක අත්පත් කරගැනීම් සහ බැහැර කිරීම් වලින් උත්පාදනය වන සමුච්චිත මුදල් ප්‍රවාහ වෙන් වෙන් වශයෙන් ඉදිරිපත් කළයුතු අතර ඒවා ආයෝජන ක්‍රියාකාරම් ලෙස වර්ගීකරණය කරනු ලැබේ.

විදේශ ව්‍යවහාර මුදල් ප්‍රවාහ

- 7.11 මුදල් ප්‍රවාහ වන දින විදේශ ව්‍යවහාර මුදල් වටිනාකම ක්‍රියාකාරී ව්‍යවහාර මුදල් සහ විදේශ ව්‍යවහාර මුදල් අතර විනිමය අනුපාතිකය ව්‍යවහාර කරගනිමින් අස්තිත්වයේ ක්‍රියාකාරී ව්‍යවහාර මුදලින් වාර්තා කළ යුතු ය.
- 7.12 විදේශීය පරිපාලිතයක මුදල් ප්‍රවාහයන්, මුදල් ප්‍රවාහ දිනයන්හිදී තිබූ අස්තිත්වයේ ක්‍රියාකාරී ව්‍යවහාර මුදල් සහ විදේශ ව්‍යවහාර මුදල අතර පවතින විනිමය අනුපාතිකය යොදා ගනිමින් පරිවර්තනය කළ යුතු ය.
- 7.13 විදේශ ව්‍යවහාර මුදල් විනිමය අනුපාතිකයන්හි වෙනස්කම් නිසා පැන නගින උපලබ්ධි නොවූ ප්‍රතිලාභ සහ පාඩු මුදල් ප්‍රවාහ වශයෙන් ගණන් ගනු නොලැබේ. කෙසේ නමුදු කල සීමාව ආරම්භයේ හෝ අවසානයෙහි මුදල් හා මුදල් හා සමාන දෑ සංසන්දනය කිරීමට විදේශ ව්‍යවහාර මුදලින් රඳවා ගෙන ඇති ලැබිය යුතු මුදල් හෝ මුදල් හා සමාන දෑ වල විනිමය අනුපාතිකයේ බලපෑම මුදල් ප්‍රවාහ ප්‍රකාශනයේ ඉදිරිපත් කළ යුතු ය. එබැවින් අස්තිත්වය වාර්තාකරන කාලපරිච්ඡේදය තුළදී (රඳවා ගත් විදේශීය ව්‍යවහාර මුදල් සහ විදේශ ව්‍යවහාර මුදල් බැංකු ගිණුම් වැනි) රඳවාගත් මුදල් සහ මුදල් හා සමාන දෑ කාලපරිච්ඡේදය අවසානයේ විනිමය අනුපාතික වලට නැවත මැනිය යුතු ය. අස්තිත්වය අවසාන උපලබ්ධි නොවූ ප්‍රතිලාභය හෝ අලාභය මෙහෙයුම්, ආයෝජන සහ මූල්‍ය ක්‍රියාකාරකම් වල මුදල් ප්‍රවාහවලින් වෙන්ව ඉදිරිපත් කළ යුතු ය.

පොලී සහ ලාභාංශ

- 7.14 අස්තිත්වයක් විසින් ලැබුණු සහ ගෙවන ලද පොලී සහ ලාභාංශ වලින් වන මුදල් ප්‍රවාහ සඳහා වෙනම ඉදිරිපත් කළ යුතු ය. අස්තිත්වය කාලපරිච්ඡේදයෙන් කාලපරිච්ඡේදයට මුදල් ප්‍රවාහ සංගතව මෙහෙයුම්, ආයෝජනය කිරීම් හෝ මූල්‍යයනය ක්‍රියාකාරකම් ලෙස වර්ගීකරණය කළ යුතුයි.
- 7.15 අස්තිත්වයක් විසින් ගෙවන ලද පොලී සහ ලැබුණු පොලී සහ ලාභාංශ, ඒවා ලාභයේ හෝ අලාභයේ ඇතුළත්වී ඇති බැවින්, මෙහෙයුම් මුදල් ප්‍රවාහ ලෙස වර්ගීකරණය කරනු ඇත. විකල්පයක් ලෙස, ඒවා මූල්‍ය සම්පත් ලබා ගැනීමේ පිරිවැය හෝ ආයෝජන වලින් වන ප්‍රතිලාභ බැවින් අස්තිත්වය ගෙවන ලද පොලී සහ ලැබුණු පොලී සහ ලාභාංශ පිළිවෙලින් මූල්‍ය මුදල් ප්‍රවාහ සහ ආයෝජන මුදල් ප්‍රවාහ ලෙස වර්ගීකරණය කළ හැක.
- 7.16 මූල්‍ය සම්පත් ලබාගැනීමේ පිරිවැයක් නිසා අස්තිත්වයක් ගෙවන ලද ලාභාංශ මූල්‍ය මුදල් ප්‍රවාහ ලෙස වර්ගීකරණය කළ හැක. විකල්පයක් වශයෙන් අස්තිත්වය විසින් ගෙවන ලද ලාභාංශ ඒවා ගෙවිය යුත්තේ මෙහෙයුම් මුදල් ප්‍රවාහ වලින් නිසා මෙහෙයුම් ක්‍රියාකාරකම් වලින් වන මුදල් ප්‍රවාහවල සංරචකයක් ලෙස වර්ගීකරණය කළ හැකිය.

ආදායම් බදු

- 7.17 ආදායම් බදු වලින් පැන නගින මුදල් ප්‍රවාහ ඒවා නිශ්චිතව මූල්‍ය හා ආයෝජන ක්‍රියාකාරකම් සමඟ හඳුනාගත හැකි නම් හැර අස්තිත්වය ඒවා මෙහෙයුම් ක්‍රියාකාරකම් වලින් වන මුදල් ප්‍රවාහ ලෙස වර්ගීකරණය කර වෙනම ඉදිරිපත් කළ යුතු ය. බදු මුදල් ප්‍රවාහ එක් ක්‍රියාකාරකම් පන්තියකට වඩා වැඩි ගණනකට වෙන් කරන විට අස්තිත්වය විසින් ගෙවන ලද මුළු බදු ප්‍රමාණය හෙළිදරව් කළ යුතු ය.

මුදල් නොවන ගණුදෙනු

- 7.18 මුදල් හෝ මුදල් හා සමාන දෑ යොදා ගැනීම අවශ්‍ය නොවන ආයෝජන හා මූල්‍ය ගණුදෙනු මුදල් ප්‍රවාහ ප්‍රකාශනයකින් ඉවත්කළ යුතු ය. එවැනි, ගණුදෙනු එම ආයෝජන සහ මූල්‍ය ක්‍රියාකාරකම් වලට අදාළ සියළු තොරතුරු සපයන ආකාරයකටම මූල්‍ය ප්‍රකාශන වල අන් තැනක හෙළිදරව් කළ යුතු ය.
- 7.19 බොහෝ ආයෝජන සහ මූල්‍ය ක්‍රියාකාරකම් වලින් ආයතනයක ප්‍රාග්ධන සහ වත්කම් ව්‍යුහයට බලපෑම් කළද, ඒවායින් ප්‍රවර්තන මුදල් ප්‍රවාහයන් මත සෘජු බලපෑමක් ඇති නොකරයි. මුදල් නොවන ගණුදෙනු මුදල් ප්‍රවාහ ප්‍රකාශනයේ ඉවත් කිරීම මූල්‍ය ප්‍රකාශන වල අරමුණ සමඟ සංගතවේ. එයට හේතු වන්නේ මෙම අයිතමයන් ප්‍රවර්තන කාලපරිච්ඡේදයේ මුදල් ප්‍රවාහ වලට සම්බන්ධ නොවන නිසාය.

(අ) එක්කෝ සෘජු සම්බන්ධිත වගකීම් පිළිගනිමින් නැත්නම් මූල්‍ය කල්බද්දක් මගින් අත්පත් කර ගන්නා වත්කම්

(ආ) ස්කන්ධ නිකුත්වකින් අස්තිත්වයක් අත්පත් කර ගැනීම.

(ඇ) ණය, ස්කන්ධයකට පරිවර්තනය කිරීම.

මුදල් හා මුදල් හා සමාන දෑවල සංචරක

- 7.20 අස්තිත්වයක් මුදල් හා මුදල් හා සමාන දෑවල සංචරකයක හෙළිදරව් කළ යුතු අතර මුදල් ප්‍රවාහ ප්‍රකාශනයෙහි ඇති එම අයිතමයන්ගේ වටිනාකම්, ඊට සමානව මූල්‍ය තත්ව ප්‍රකාශනයේ වාර්තාකර ඇති අයිතමයන් සමඟ සැසඳීමක් ඉදිරිපත් කළ යුතු ය. කෙසේ නමුදු, අස්තිත්වයක් විසින් මුදල් ප්‍රකාශනවල ඉදිරිපත්කර ඇති මුදල් හා මුදල් හා සමාන දෑ වල වටිනාකමට මූල්‍ය තත්ව ප්‍රකාශනයේ ඒ හා සමානව සඳහන් කර ඇති වටිනාකම් හා සමාන නම් අස්තිත්වයක් මෙම සංසන්දනය ඉදිරිපත් කිරීමට අවශ්‍ය නොවේ.

වෙනත් හෙළිදරව් කිරීම්

- 7.21 අස්තිත්වයක් විසින් කළමනාකරණයේ විවරණයක්ද සහිතව, අස්තිත්වය සතු රඳවා ඇති නුමුදු අස්තිත්වයේ භාවිතයට ගත නොහැකි සැලකිය යුතු අන්දමේ මුදල් හා මුදල් හා සමාන දෑ වල ශේෂයන්ගේ වටිනාකම හෙළිදරව් කළ යුතු ය. අස්තිත්වයක් විසින් තබාගෙන ඇති මුදල් හා මුදල් හා සමාන දෑ අස්තිත්වයේ භාවිතය සඳහා යොදාගත නොහැකි මෙම විවිධ හේතූන් පවතින අතර වෙනත් කරුණු අතර විදේශ විනිමය සීමාවන් හෝ නීතිමය සීමාකිරීම්ද වේ.

කුඩා සහ මධ්‍ය පරිමාණ අස්තීත්වයන් සඳහා ශ්‍රී ලංකා ගිණුම්කරණ ප්‍රමිතය

8 කොටස

මූල්‍ය ප්‍රකාශයන්හි සටහන්

මෙම කොටසේ විෂය පථය

- 8.1 මූල්‍ය ප්‍රකාශයන්හි සටහන් ඉදිරිපත් කිරීම සඳහා පාදක වී ඇති මූලධර්ම සහ සටහන් ඉදිරිපත් කිරීම කුමන ආකාරයට ද යන්න මෙහි පැහැදිලි කෙරේ. මූල්‍ය තත්ත්ව ප්‍රකාශය, විස්තීර්ණ ආදායම් ප්‍රකාශය, ආදායම ප්‍රකාශය (ඉදිරිපත් කළහොත්), ඒකාබද්ධ ආදායම් ප්‍රකාශය සහ රඳවාගත් ඉපයුම් ප්‍රකාශය (ඉදිරිපත් කළහොත්,) ස්කන්ධය වෙනස්වීම් ප්‍රකාශය සහ මූල්‍ය ප්‍රවාහ ප්‍රකාශය යනාදියෙහි ඉදිරිපත් කෙරෙන තොරතුරුවලට අමතරව තොරතුරු, සටහන්හි අන්තර්ගත වේ. එම ප්‍රකාශවල හඳුනා ගැනීමට සුදුසුකම් නොලබන අයිතමයන්හි විස්තර සහ එම ප්‍රකාශනවල ඉදිරිපත් කර ඇති අයිතම පිළිබඳ සිදුවීම් පෙලක විස්තරයන්ගෙන් අයිතම කොටස්වලට විසුරුවා හැරීම (සමාහරණය ඉවත්කිරීම), සටහන් මගින් ලබා දේ. මෙම කොටසේ අවශ්‍යතාවයන්ට අමතරව සාමාන්‍යයෙන් සටහන්වල ඉදිරිපත් කෙරෙන හෙලිදරව් කිරීම් ආසන්න වශයෙන් මෙම SLFRS හි සෑම කොටසක් මගින්ම අවශ්‍ය කෙරේ.

සටහන්වල ව්‍යුහය

8.2 සටහන්වලින්:

- (අ) මූල්‍ය ප්‍රකාශ පිළියෙල කිරීමේ පදනම පිළිබඳ තොරතුරු සහ අංක 8.5 සිට 8.7 ඡේද ප්‍රකාර භාවිතා කළ නිශ්චිත ගිණුම් ප්‍රතිපත්ති ඉදිරිපත් කෙරේ.
- (ආ) මූල්‍ය ප්‍රකාශයන්හි වෙනත් ස්ථානයක ඉදිරිපත් කර නොමැති මෙම SLFRS හි අවශ්‍යතා මත අවශ්‍ය කෙරෙන තොරතුරු හෙලිදරව් කිරීම.
- (ඇ) මූල්‍ය ප්‍රකාශයන්හි වෙනත් ස්ථානයක ඉදිරිපත්කර නොමැති තොරතුරු අවබෝධ කර ගැනීම සඳහා අදාළ වන තොරතුරු ලබාදීම.

- 8.3 අස්තීත්වයක සටහන් හැකි පමණ ප්‍රායෝගික වන ආකාරයෙන් ක්‍රමවත් පිළිවෙලකට ඉදිරිපත් කළ යුතු ය. අස්තීත්වයන් මූල්‍ය ප්‍රකාශවල ඇති සෑම අයිතමයක්ම සටහන්වල ඇති අදාළ තොරතුරුවලට හරස් යොමුකළ යුතු ය.

- 8.4 අස්තීත්වයක සටහන් සාමාන්‍යයෙන් පහත සඳහන් අනුපිළිවෙලට ඉදිරිපත් කරනු ලැබේ.

- (අ) කුඩා හා මධ්‍යම පරිමාණ අස්තීත්වයන් සඳහා වූ SLFRS (3.3 ඡේදය බලන්න) අනුකූලව මූල්‍ය ප්‍රකාශ පිළියෙල කර ඇති බවට ප්‍රකාශයන්.
- (ආ) ව්‍යවහාර කරගන්නා ලද වැදගත් ගිණුම් ප්‍රතිපත්තීන්හි සාරාංශයක් (අංක 8.5 ඡේද බලන්න.)
- (ඇ) එක් එක් ප්‍රකාශය හා එක් එක් පේලි අයිතමය ඉදිරිපත් කර තිබෙන අනුපිළිවෙලට ඉදිරිපත් කර ඇති මූල්‍ය ප්‍රකාශවල අයිතම සඳහා ආධාරක තොරතුරු.
- (ඈ) වෙනත් හෙලිකිරීම්.

ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්ති හෙලිකිරීම්

- 8.5 වැදගත් ගිණුම් ප්‍රතිපත්තීන්හි සාරාංශයේ පහත සඳහන් දෑ අස්තීත්වයක් විසින් හෙළිකළ යුතු ය.

- (අ) මූල්‍ය ප්‍රකාශ පිළියෙල කිරීමට උපයෝගී කරගත් මැණීමේ පදනම / (පදනම්).
- (ආ) මූල්‍ය ප්‍රකාශ අවබෝධකර ගැනීමට අදාළ වන්නාවූ භාවිතා කළ අනෙකුත් ගිණුම් ප්‍රතිපත්ති.

විනිශ්චය කිරීමේ තොරතුරු

- 8.6 මූල්‍ය ප්‍රකාශවල හඳුනාගත් වටිනාකම්වලට වඩාත් සැලකිය යුතු අන්දමින් බලපෑම්වන අස්තිත්ත්වයේ ගිණුම් ප්‍රතිපත්ති ව්‍යවහාර කිරීමේ ක්‍රියාවලියේදී අස්තිත්ත්වය විසින් කරන ලද ඇස්තමේන්තු කිරීම හා සම්බන්ධ වෙනත් දේ හැර, සැලකිය යුතු අන්දමේ ගිණුම් ප්‍රතිපත්ති, වෙනත් සටහන් සහ විනිශ්චයනීය සාරාංශයක් අස්තිත්ත්වය විසින් හෙළිදරව් කළ යුතු ය. (අංක 8.7 ඡේදය බලන්න.)

අවිනිශ්චිතතාවය ඇස්තමේන්තු කිරීමේ ප්‍රධාන මූලාශ්‍ර පිළිබඳ තොරතුරු

- 8.7 මිලග මුදල් වර්ෂය තුළදී වත්කම් සහ වගකීම්වල ධාරන අගයට ප්‍රමාණවත් අන්දමකින් ගැලපීමක් කිරීමට සැලකිය යුතු අන්දමේ අවදානමක් ඇති, වාර්තා කරන දිනයේදී අනාගතයට අදාළ ප්‍රධාන උපකල්පන සහ අස්තිත්ත්වයේ ඇස්තමේන්තු කිරීමේ මූලාශ්‍ර, අස්තිත්ත්වය විසින් සටහන්වල හෙළිදරව් කළ යුතු ය.

(අ) එහි ස්වභාවය

(ආ) වාර්තා කරන අවසාන දිනයට ඒවායේ ධාරන අගය

කුඩා සහ මධ්‍ය පරිමාණ අස්තිත්වයන් සඳහා ශ්‍රී ලංකා ගිණුම්කරණ ප්‍රමිතය

9 වන කොටස

ඒකාබද්ධ සහ වෙන් වෙන් වශයෙන් වූ මූල්‍ය ප්‍රකාශන

මෙම කොටසේ විෂය පථය

- 9.1 අස්තිත්වයක් ඒකාබද්ධ මූල්‍ය ප්‍රකාශන ඉදිරිපත් කිරීමේ අවස්ථාවන් සහ එම ප්‍රකාශනයන් පිළියෙල කිරීමේ පටිපාටිය මෙම කොටසින් පැහැදිලි කෙරේ. මෙයට වෙන් වශයෙන් වූ මූල්‍ය ප්‍රකාශන සහ සංයෝජිත මූල්‍ය ප්‍රකාශන සඳහා මඟපෙන්වීම්ද ඇතුළත් වේ.

ඒකාබද්ධ මූල්‍ය ප්‍රකාශන ඉදිරිපත් කිරීම සඳහා අවශ්‍යතාවය

- 9.2 9.3 ඡේදයෙන් අවසර දී හෝ අවශ්‍ය පරිදි හැර මෙම SLFRS ප්‍රකාරව එහි පරිපාලිත සමාගමක ආයෝජන ඒකාබද්ධ කිරීමේ පරිපාලකයේ ඒකාබද්ධ මූල්‍ය ප්‍රකාශන ඉදිරිපත් කරයි. ඒකාබද්ධ මූල්‍ය ප්‍රකාශන වල පරිපාලකයේ සියළුම පරිපාලිත ඇතුළත්විය යුතු ය.

- 9.3 පරිපාලකයක් ඒකාබද්ධ මූල්‍ය ප්‍රකාශන ඉදිරිපත් කිරීම අවශ්‍ය නොවන්නේ:

(අ) පහත කොන්දේසි දෙකම සපුරාලුව හොත් පමණි:

- (i) පරිපාලකය එයම පරිපාලිතයක් වීම, සහ
- (ii) එහි අවසාන පරිපාලක සමාගම සම්පූර්ණ SLFRS සමඟ හෝ මෙම SLFRSට අනුකූලව ඒකාබද්ධ පොදු අරමුණු මූල්‍ය ප්‍රකාශන ඉදිරිපත් කරන්නේ නම්; හෝ

(ආ) එයට එක් වර්ෂයක් තුළ විකිණීම හෝ බැහැර කිරීමේ අභිප්‍රාය ඇතුව අත්පත්කරගත් පරිපාලිතය හැර වෙනත් පරිපාලිත නොතිබීම. එවැනි පරිපාලිතය සඳහා පහත පරිදි ගිණුම්ගත කළ යුතු ය.

- (i) කොටස්වල සාධාරණ වටිනාකම විශ්වාසනීය ලෙස මැනිය හැකි නම්, ලාභය හෝ අලාභයේ හඳුනාගත් සාධාරණ වටිනාකමේ වෙනස්කම් සහිතව සාධාරණ වටිනාකමට
- (ii) එසේ නැත්නම් හානිකරණය අඩුකොට පිරිවැයට (11.14 (ඇ) ඡේදය බලන්න.)

- 9.4 පරිපාලිතය, පරිපාලකය විසින් පාලනය කරන අස්තිත්වයකි. පාලනය යනු අස්තිත්වයක ක්‍රියාකාරකම් වලින් ප්‍රතිලාභ ලබා ගැනීම පිණිස එහි මූල්‍ය සහ මෙහෙයුම් ප්‍රතිපත්ති පාලනය කිරීමට ඇති බලය වේ. සීමිත සහ මනා ලෙස නිර්වචිත අරමුණක් සාර්ථකව නිමකර ගැනීම සඳහා අස්තිත්වයක්, විශේෂ අරමුණු අස්තිත්වයක් නිර්මාණය කළහොත් සම්බන්ධතාවයේ තේමාව අනුව විශේෂ අරමුණු අස්තිත්වය පාලනය කරනු ලබන්නේ එම අස්තිත්වයම බව ඉඟි කෙරෙන විට (9.10 - 9.12 බලන්න) අස්තිත්වය විශේෂ අරමුණු අස්තිත්වය ඒකාබද්ධ කළ යුතු ය.

- 9.5 පරිපාලිතයන් හරහා සෘජු හෝ වක්‍රලෙස අස්තිත්වයක ඡන්ද බලයෙන් අඩකට වඩා මව් සමාගමට අයත්වන විට පාලනය පවත්නා බව පූර්වකල්පනය කෙරේ. එවැනි අස්තිත්වයකින් පාලනය අඩංගු නොවේ යයි පැහැදිලිව එවැනි අයිතියකින් පාලනය සංස්ථාපනය නොවේ යයි විශේෂ අවස්ථාවන්හිදී පැහැදිලිව නිගමනය කළහැකි නම් එම පූර්වකල්පනය අසාමාන්‍ය තත්වයක් යටතේ යටපත් විය හැකිය. මව් සමාගම අඩක් හෝ ඊට අඩු ඡන්ද බලයක් අයත් කරගෙන ඇති විටක වුවද පාලනය පවතී. එහෙත් එයට :

- (අ) අනෙකුත් ආයෝජකයන් සමඟ ඇතිකරගත් ගිවිසුමක හේතුව නිසා ඡන්ද හිමිකමෙන් අඩකට වැඩි ප්‍රමාණයක බලය;
- (ආ) ව්‍යවස්ථාවක් හෝ ගිවිසුමක් යටතේ අස්තිත්වයේ මූල්‍ය සහ මෙහෙයුම් ප්‍රතිපත්ති පාලනය කිරීමේ බලය;
- (ඇ) අධ්‍යක්ෂ මණ්ඩලයේ හෝ ඒ හා සමාන පාලක මණ්ඩලයෙහි සාමාජිකයන්ගෙන් බහුතරය පත්කිරීමේ හෝ ඉවත් කිරීමේ බලය එම මණ්ඩලය හෝ ආයතනය මඟින් අස්තිත්වය පාලනය කිරීම; හෝ
- (ඈ) අධ්‍යක්ෂ මණ්ඩලයේ හෝ ඒ හා සමාන පාලක මණ්ඩලයෙහි රැස්වීම්වලදී බහුතර ඡන්ද පාවිච්චි කිරීමේ බලය සහ එම මණ්ඩලය හෝ ආයතනය මඟින් අස්තිත්වය පාලනය කිරීමේ බලය තිබේ.

- 9.6 වර්තමානයේ ක්‍රියාත්මක කළ හැකි විකල්ප හෝ පරිවර්තන කළ හැකි සාධන පත්‍ර තිබීම හෝ පාලනය කරන අස්තිත්වයේ වාසිය සඳහා ක්‍රියාකාරකම් මෙහෙයවිය හැකි නියෝජිතයෙකු, සිටීමෙන්, පාලනය මුදුන් පමුණුවා ගත හැක.
- 9.7 ආයෝජකයා, ව්‍යාපාරික ප්‍රාග්ධන සංවිධානයක් හෝ සමාන අස්තිත්වයක්වීම නිසාම පරිපාලිකයක් ඒකාබද්ධකරණයෙන් බැහැර නොකෙරේ.
- 9.8 පරිපාලිකයක ව්‍යාපාරික කටයුතු ඒකාබද්ධකරණය තුළ වූ අනෙකුත් අස්තිත්වයන් ව්‍යාපාරික කටයුතුවලින් වෙනස්වන විටෙක එය ඒකාබද්ධකරණයෙන් බැහැර කරනු නොලැබේ. එවැනි පරිපාලිකයන් ඒකාබද්ධකරණයේදී අදාළ තොරතුරු සැපයීම සහ පරිපාලිකයේ වෙනස්වන ව්‍යාපාර කටයුතු පිළිබඳව ඒකාබද්ධ මූල්‍ය ප්‍රකාශනයන්හි අමතර තොරතුරු හෙළිදරව් කරනු ලැබේ.
- 9.9 මුදල් හෝ වෙනත් වත්කම් අධිකරණ බලප්‍රදේශයෙන් පිටතට මාරු කිරීමේ සීමාවන් පනවන බලප්‍රදේශයක ක්‍රියාත්මක වීමේ හේතුව නිසා පරිපාලකයක් ඒකාබද්ධ කිරීමෙන් බැහැර නොකෙරේ.

විශේෂිත අරමුණු අස්තිත්වයන්

- 9.10 සීමිත අරමුණක් සාර්ථකව නිම කරගැනීම පිණිස (උදා. කල්බද්දක් ක්‍රියාත්මක කිරීමට, පර්යේෂණ සහ සංවර්ධන ක්‍රියාකාරකම්වල යෙදීමට හෝ මූල්‍ය වත්කම් සුරක්ෂිත කිරීමට) අස්තිත්වයක් ඇති කළ හැක. එබඳු විශේෂිත අරමුණු අස්තිත්වයක් (වි.අ.අ.) සංස්ථාවක්, භාරයක්, හවුල් ව්‍යාපාරයක් හෝ සංස්ථාපිත නොකළ අස්තිත්වයක් වැනි ස්වරූප ගත හැකිය. බොහෝ විට මෙබඳු වි.අ.අ. යන්හි මෙහෙයුම් දැඩි නෛතික අවශ්‍යතාවයන් පනවන වැඩ පිළිවෙලක් සහිතව ඇති කරනු ලැබේ.
- 9.11 අස්තිත්වයක් විසින් එම අස්තිත්වය පාලනය කරනු ලබන විශේෂිත අරමුණු අස්තිත්වය (වි.අ.අ.) ඇතුළුව ඒකාබද්ධ මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කළ යුතු ය. ඉහත 9.5 ඡේදයෙහි විස්තර කළ තත්ත්වයන්ට අමතරව පහත සඳහන් අවස්ථාවන් මගින් අස්තිත්වය විශේෂිත අරමුණු අස්තිත්වය පාලනය කළ හැකි බැව් පෙන්වනු ලැබේ. (මෙය පරිපූර්ණ ලැයිස්තුවක් නොවේ.)
 - (අ) විශේෂිත අරමුණු අස්තිත්වයේ ක්‍රියාකාරකම් අස්තිත්වය වෙනුවෙන් එහි නිශ්චිත ව්‍යාපාරික අවශ්‍යතාවයන් අනුව පවත්වාගෙන යෑම.
 - (ආ) එදිනෙදා තීරණ ගැනීමට විශේෂිත අරමුණු අස්තිත්වයට බලය පවරා ඇති නුමුදු, වි.අ.අ.යේ ක්‍රියාකාරකම් පිළිබඳව අවසාන තීරණ ගැනීම් බලය රඳාපවතින්නේ අස්තිත්වය මතය.
 - (ඇ) විශේෂ අරමුණු අස්තිත්වයේ ප්‍රතිලාභ වලින් වැඩි ප්‍රමාණයක් ලබාගැනීමට අස්තිත්වයට අයිතියක් ඇති බැවින් විශේෂ අරමුණු අස්තිත්වයේ ක්‍රියාකාරකම් වලින් මතුවන අවදානම් වලට අනාවැකි වීමට අස්තිත්වයට සිදුවිය හැකිය.
 - (ඈ) විශේෂිත අරමුණු අස්තිත්වය හෝ එහි වත්කම්වලට අදාළ අවශේෂයේ හෝ අයිතියේ අවදානම්වල වැඩි කොටසක් අස්තිත්වය විසින් රඳවා ගැනීම.
- 9.12 28 වන කොටස - සේවක ප්‍රතිලාභ අදාළ වන පශ්චාත් සේවා නියුක්ති ප්‍රතිලාභ සැලසුම් හෝ වෙනත් දිගුකාලීන සේවක ප්‍රතිලාභ වලට 9.10 සහ 9.11 ඡේද අදාළ නොවේ.

ඒකාබද්ධ කිරීමේ පරිපාටි

- 9.13 තනි ආර්ථික අස්තිත්වයක් ලෙස සමූහයේ මූල්‍ය තොරතුරු ඒකාබද්ධ මූල්‍ය ප්‍රකාශන වලින් ඉදිරිපත් කරයි. ඒකාබද්ධ මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීමේදී, අස්තිත්වයන්:
 - (අ) වත්කම්, වගකීම්, ස්කන්ධය, ආදායම් සහ වියදම් වල එක හා සමාන අයිතම පේළියෙන් පේළියට එකට එකතු කිරීමෙන් පරිපාලකයේ සහ එහි පරිපාලිත වල මූල්‍ය ප්‍රකාශන සංයෝජිත කිරීම.
 - (ආ) එක් එක් පරිපාලිකයේ පරිපාලකයේ ආයෝජනයේ සහ එක් එක් පරිපාලිකයේ පරිපාලකයේ ස්කන්ධයේ කොටසේ ධාරණ අගය ඉවත් කළ යුතු ය.
 - (ඇ) පරිපාලකයේ හිමිකරුවන්ගේ අයිතියෙන් වෙන්ව වාර්තා කරන කාළපරිච්ඡේදය සඳහා ඒකාබද්ධ පරිපාලිත වල ලාභ හෝ අලාභ වල පාලනය නොවන හිමිකම් මැන ඉදිරිපත් කිරීම. සහ
 - (ඈ) ඒවායේ ඇති පරිපාලක කොටස් හිමියන්ගේ ස්කන්ධයෙන් වෙන්ව ඒකාබද්ධ පරිපාලිතවල පාලනය නොවන හිමිකම් ශුද්ධ වත්කම් මැන ඉදිරිපත් කිරීම. ශුද්ධ වත්කම්වල පාලනය නොවන හිමිකම් පහත දෑ වලින් සමන්විතය.

(i) ව්‍යාපාර සංයෝජනයන් සහ කීර්තිනාමය 19 වන කොටස ප්‍රකාර ගණනය කළ මුල්ම සංයෝජනය වූ දිනයට පාලනය නොවන හිමිකම් වටිනාකම, සහ

(ii) සංයෝජනය කළ දිනයේ සිට ස්කන්ධයේ වෙනස්වීම්වල පාලනය නොවන හිමිකම්වල කොටස.

9.14 පරිපාලකය අයිතිකරුවන්ට සහ පාලනය නොවන හිමිකම්වලට වෙන් කරන ලද ලාභය හෝ අලාභයේ සහ ස්කන්ධයේ වෙනස්වීම් වල සමානුපාතිකය නිර්ණය කරනු ලබන්නේ පවතින අයිතියේ හිමිකම්වල පදනම වන අතර විකල්ප හෝ පරිවර්තය සාධන පත්‍රවල පරිවර්තනය හෝ ක්‍රියාත්මක කිරීම පිළිබිඹු නොකරයි.

අන්තර් සමූහ ශේෂයන් සහ ගනුදෙනු

9.15 ආදායම්, වියදම් සහ ලාභාංශ ඇතුළුව, අන්තර් ශේෂයන් සහ ගනුදෙනු සම්පූර්ණයෙන්ම ඉවත්කළ යුතු ය. තොග, සහ දේපළ, පිරිසක සහ උපකරණ වැනි වත්කම්වල අන්තර් සමූහ ගනුදෙනුවල ප්‍රතිඵලයක් ලෙස ඇතිවූ ලාභ සහ අලාභ මුළුමනින්ම ඉවත් කළ යුතු ය. අන්තර් සමූහ අලාභ ඒකාබද්ධ මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල හඳුනා ගැනීම අවශ්‍ය වන භානිකරණයක් ඇගයිය හැකිය. (27 වන කොටස වත්කම් භානිකරණය බලන්න.) අන්තර් සමූහ ගනුදෙනුවල ප්‍රතිඵලයක් වූ ලාභ සහ අලාභ ඉවත්කිරීමෙන් පැන නගින තාවකාලික වෙනස්කම් පිළිබඳව 29 වන කොටස ආදායම් බදු ව්‍යවහාර වේ.

ඒකාකාර වාර්තා කරන දිනය

9.16 ඒකාබද්ධ මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීමේදී භාවිතා කරන පරිපාලකයේ සහ එහි පරිපාලිත වල මූල්‍ය ප්‍රකාශන එසේ කිරීම, ප්‍රායෝගික නොවන්නේ නම් හැර, එකම වාර්තා කිරීමේ දිනයටම පිළියෙල කළ යුතු ය.

ඒකාකාර ගිණුම් ප්‍රතිපත්ති

9.17 එක හා සමාන ගනුදෙනු සහ සමාන තත්ත්වයන් ඇති වෙනත් සිද්ධීන් සඳහා ඒකාකාර ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්ති භාවිතා කරමින් ඒකාබද්ධ මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කළ යුතු ය. ඒකාබද්ධ මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල යොදා ගෙන ඇති ගිණුම්කරණ වලට වෙනස් වූ ඒවා සමූහයෙහි සාමාජිකයෙක් විසින් එකම ආකාරයේ අයිතමයන් සහ එක හා සමාන තත්ත්වයන් යටතේවූ අනෙකුත් සිදුවීම් සඳහා පිළිගනු ලබයි නම්, එම මූල්‍ය ප්‍රකාශන ඒකාබද්ධ මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීමේදී භාවිතා කරන විට ඒවාට සුදුසු පරිදි ගැලපීම් කරනු ලැබේ.

පරිපාලිත අත්පත්කර ගැනීම සහ බැහැර කිරීම.

9.18 පරිපාලිතයේ ආදායම් සහ වියදම් ඒකාබද්ධ මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල පවරාගත් දිනයේ සිට ඇතුළත් කරනු ලැබේ. පරිපාලකයට තිබූ පරිපාලිතයේ පාලනය අවසන් වන දිනය වන තෙක් ඒකාබද්ධ මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල පරිපාලිතයේ ආදායම් සහ වියදම් ඇතුළත් කරනු ලැබේ. විදේශ ව්‍යවහාර මුදල් පරිවර්තනය කිරීම 30 වන කොටස ප්‍රකාරව ඒකකයේ හඳුනාගත් විදේශ පරිපාලිතයට අදාළ කිසියම් සමුච්චිත විනිමය වෙනසක වටිනාකම හැර, පරිපාලිතයන් බැහැර කිරීමෙන් ලද ලදමනාව සහ බැහැර කළ දින එහි ධාරණ අගය අතර වෙනස ඒකාබද්ධ වන තීරණ ආදායම් ප්‍රකාශනයේ (ඉදිරිපත් කරන්නේ නම් ආදායම් ප්‍රකාශනයේ) පරිපාලිතය බැහැර කිරීමෙන් වූ ප්‍රතිලාභ හෝ අලාභ ලෙස හඳුනාගනු ලැබේ.

9.19 අස්තීත්වයක්, පරිපාලිතයක් ලෙස පැවතීම අවසන් වුවද එහෙත් ආයෝජකයා (පෙර පාලකයා) තවදුරටත් පෙර පරිපාලිතයේ ආයෝජනයක් දිගටම දරයි නම්, එය ආශ්‍රිතයක් (එසේ වුවහොත් 14 වන කොටස - ආශ්‍රිතයන්හි ආයෝජන අදාළ වේ.) හෝ බද්ධපාලිත අස්තීත්වයක් (එසේ වුවහොත් 15 වන කොටස - බද්ධ ව්‍යාපාරවල ආයෝජන අදාළ වේ.) නොවුනහොත් මිස එම ආයෝජනය මූලික මූල්‍ය සාධන පත්‍ර 11 වන කොටස හෝ වෙනත් මූල්‍ය සාධන පත්‍ර නිකුත් කිරීම් 12 වන කොටස ප්‍රකාරව අස්තීත්වයක් පරිපාලිතයක් ලෙස පැවතීම අවසන් වූ දින සිට මූල්‍ය වත්කමක් ලෙස ගිණුම්ගත කළ යුතු ය. අස්තීත්වය පරිපාලිතයක් ලෙස පැවතීම නතරකළ දිනට වූ ආයෝජනයේ ධාරණ අගය මූල්‍ය වත්කමේ මූලික මිනුම මත පිරිවැය ලෙස සලකනු ලැබේ.

පරිපාලිතවන පාලනය නොවන හිමිකම්

9.20 4.2 (අඇ) ඡේදයෙන් අවශ්‍ය වන පරිදි අස්තීත්වයක් ඒකාබද්ධ මූල්‍ය තත්ත්ව ප්‍රකාශනයේ ස්කන්ධය තුළ පරිපාලකයේ අයිතිකරුවන්ගේ ස්කන්ධයෙන් වෙන්ව පාලනය නොවන හිමිකම් ඉදිරිපත් කළ යුතු ය.

9.21 5.6 ඡේදයෙන් අවශ්‍ය පරිදි (හෝ 5.7 ඡේදයෙන් අවශ්‍ය පරිදි ඉදිරිපත් කරන්නේ නම් ආදායම් ප්‍රකාශනයේ) ලාභය හෝ අලාභයේ පාලනය නොවන හිමිකම් වෙනමම විස්තීර්ණ ආදායම් ප්‍රකාශනයේ අනාවරණය කළ යුතු ය.

- 9.22 ලාභය හෝ අලාභය සහ වෙනත් විස්තීර්ණ ආදායමේ එක් එක් සංවරකය මච්ඡමාගම් අයිතිකරුවන්ට සහ පාලන නොවන හිමිකම්වලට ආරෝපණය කළ යුතු ය. පාලනය නොවන හිමිකම්වල ප්‍රතිඵලය හිඟ ශේෂයන් වුවද මුළු විස්තීර්ණ ආදායම පාලකයේ අයිතිකරුවන්ට සහ පාලනය නොවන හිමිකම් වලට ආරෝපණය කළ යුතු ය.

ඒකාබද්ධ මූල්‍ය ප්‍රකාශන වල අනාවරණයන්

- 9.23 ඒකාබද්ධ මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල පහත සඳහන් අනාවරණයන් කළ යුතු ය.

- (අ) ප්‍රකාශන ඒකාබද්ධ මූල්‍ය ප්‍රකාශන වන වග
- (ආ) පරිපාලකය විසින් සෘජු ලෙස හෝ පරිපාලිතයක් හරහා වතු ලෙස ඡන්ද බලයෙන් අඩකට වඩා අයිතිය නොමැතිවිට පාලනය පවතියයි නිගමනය කිරීමේ පදනම.
- (ඇ) පරිපාලකයේ සහ එහි පරිපාලිත වල ඒකාබද්ධ මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීමේදී වාර්තා කරන දිනය ලෙස මූල්‍ය ප්‍රකාශන වල යොදන දිනයේ යම්කිසි වෙනසක්
- (ඈ) පරිපාලිතයකට මුදලින් ලාභාංශ හෝ ණය හෝ අත්තිකාරම් ආපසු ගෙවීමේ ආකාරයෙන්, පරිපාලකයකට අරමුදල් මාරු කිරීමට ඇති හැකියාව මත පවත්නා සැලකිය යුතු සීමා කිරීම් (උදා: ණය ගැනීමේ පිළිවෙලවල් හෝ නීතිමය අවශ්‍යතාවයන්) වල ස්වභාවය සහ ප්‍රමාණය.

වෙන්ව ඉදිරිපත් කරන මූල්‍ය ප්‍රකාශන

- 9.24 9.2 ඡේදයෙන් පරිපාලකයේ ඒකාබද්ධ මූල්‍ය ප්‍රකාශන ඉදිරිපත් කිරීම අවශ්‍ය වේ. මෙම SLFRS ය පරිපාලක අස්තීත්වයට හෝ තනි පරිපාලිතවලට වෙන් වශයෙන්වූ මූල්‍ය ප්‍රකාශන ඉදිරිපත් කිරීම අවශ්‍ය නොවේ.
- 9.25 පරිපාලිතයන් නොමැති අස්තීත්වයක මූල්‍ය ප්‍රකාශන වෙන් වශයෙන් වූ මූල්‍ය ප්‍රකාශන නොවේ. එබැවින්, පරිපාලකයක් නොවන අස්තීත්වයක් නුමුත් ආශ්‍රිතයක ආයෝජකයෙකු හෝ බද්ධ ව්‍යාපාරයක ව්‍යාපාරිකයෙකුගේ හිමිකම් ඇත්නම් උචිත පරිදි, 14 වන කොටස හෝ 15 වන කොටසට අනුකූලව එහි මූල්‍ය ප්‍රකාශන ඉදිරිපත් කරයි.

ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්තිය තෝරාගැනීම

- 9.26 පරිපාලකයක්, ආශ්‍රිතයක ආයෝජකයෙකු හෝ බද්ධ පාලිත අස්තීත්වයක හිමිකම් ඇති ව්‍යාපාරිකයෙකු වන මච්ඡමාගම වෙන් වශයෙන්වූ මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කර ඒවා කුඩා සහ මධ්‍යම ප්‍රමාණයේ අස්තීත්වයන්ට සඳහා වූ SLFRS ට අනුකූලයයි විස්තර කළහොත්, එවැනි ප්‍රකාශන මෙම SLFRS හි සියළු අවශ්‍යතාවයන් සමඟ අනුකූල විය යුතු ය. අස්තීත්වයක්, පරිපාලිත, ආශ්‍රිතයන් සහ බද්ධ පාලිත අස්තීත්වයන් වල ඇති ආයෝජන සඳහා ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්තියක්, එක්කෝ

- (අ) භානිකරණය අඩු කළ පිරිවැයට හෝ
- (ආ) ලාභය හෝ අලාභයේ හඳුනාගත් සාධාරණ වටිනාකමට වෙනස්වීම් සමඟ සාධාරණ අගයට තෝරා ගනී.

අස්තීත්වයක් එකම ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්තිය එකම පංතියේ සියළුම ආයෝජන සඳහා (පරිපාලිත ආශ්‍රිත හෝ බද්ධපාලිත අස්තීත්වයන්ට) භාවිතා කළ යුතු අතර එයට වෙනස් පංතිවලට වෙනස් ප්‍රතිපත්ති තෝරාගත හැකිය.

වෙන්ව ඉදිරිපත් කරන මූල්‍ය ප්‍රකාශන වල හෙළිදරව් කිරීම

- 9.27 ආශ්‍රිතයක ආයෝජකයකු හෝ ව්‍යාපාරකයකු බද්ධව පාලනය වන අස්තීත්වයක පරිපාලකයන් වෙන්ව ඉදිරිපත් කරන මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කරන විට එම මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල
- (අ) ප්‍රකාශන වෙන් වශයෙන් ඉදිරිපත් කරන මූල්‍ය ප්‍රකාශන බව, සහ
 - (ආ) පරිපාලිත, බද්ධ පාලිත අස්තීත්වයන් සහ ආශ්‍රිතවල ආයෝජන ගිණුම්ගත කිරීමට යොදාගත් ක්‍රම පිළිබඳ විස්තරයක් හෙළිදරව් කළ යුතුය, සහ මේවා හා අදාළ ඒකාබද්ධ මූල්‍ය ප්‍රකාශන හෝ අනිකුත් ප්‍රාථමික මූල්‍ය ප්‍රකාශන හඳුනා ගත යුතු ය.

සංයෝජිත මූල්‍ය ප්‍රකාශන

- 9.28 සංයෝජිත මූල්‍ය ප්‍රකාශන යනු තනි ආයෝජකයෙකු විසින් පාලනය කරනු ලබන අස්තීත්ව දෙකක හෝ ඊට වැඩි සංඛ්‍යාවක මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල තනි කට්ටලයක් වේ. මෙම SLFRS අනුව සංයෝජිත මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීමට අවශ්‍ය නොවේ.
- 9.29 ආයෝජකයා සංයෝජිත මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කර ඒවා කුඩා සහ මධ්‍යම ප්‍රමාණයේ අස්තීත්ව සඳහා වූ SLFRS වලට අනුකූල වන බව විස්තර කරන්නේ නම් එවිට එකී ප්‍රකාශන මෙම SLFRS හි අවශ්‍යතාවයන් සමඟ අනුකූල විය යුතු ය. අන්තර් සමාගම් ගනුදෙනු සහ ශේෂයන් ඉවත් කළ යුතුය. අන්තර් සමාගම් ගනුදෙනුවල ප්‍රතිඵලයක් ලෙස තොග, සහ දේපළ, පිරිසහ සහ උපකරණ වැනි වත්කම්වල හඳුනාගෙන ඇති ලාභ හෝ අලාභ ඉවත් කළ යුතුය. සංයෝජිත මූල්‍ය ප්‍රකාශන වල ඇතුළත් කර ඇති අස්තීත්වවල මූල්‍ය ප්‍රකාශන එකම වාර්තාකරණ දිනයට පිළියෙල කළ යුතුය; තවද එකම ගනුදෙනුවලට සහ සමාන අවස්ථාවල වෙනත් සිද්ධීන් සඳහා ඒකාකාරී ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්ති අනුගමනය කළ යුතු ය.

සංයෝජිත මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල හෙළිදරව් කිරීම්.

- 9.30 සංයෝජිත මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල පහත දෑ හෙළිදරව් කළ යුතුය:

- (අ) මූල්‍ය ප්‍රකාශන සංයෝජිත මූල්‍ය ප්‍රකාශන වන බව,
- (ආ) සංයෝජිත මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීමට හේතුව,
- (ඇ) සංයෝජිත මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල කුමන අස්තීත්වයන් ඇතුළත් දැයි නිශ්චය කළ පදනම,
- (ඈ) සංයෝජිත මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීමේ පදනම,
- (ඉ) 33 වන කොටස - සම්බන්ධිත පාර්ශ්ව හෙළි දරව් කිරීම් ප්‍රකාර අවශ්‍ය සම්බන්ධිත පාර්ශ්ව අනාවරණයන්.

කුඩා සහ මධ්‍ය පරිමාණ අස්තීත්වයන් සඳහා ශ්‍රී ලංකා ගිණුම්කරණ ප්‍රමිතය

10 වන කොටස

ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්ති, ඇස්තමේන්තු සහ වැරදි

මෙම කොටසේ විෂය පථය

10.1 මෙම කොටස මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීම සඳහා ව්‍යවහාරගත ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්ති තෝරා ගැනීම සහ භාවිතය පිළිබඳ මාර්ගෝපදේශ සපයයි. මෙය පෙර කාලපරිච්ඡේද මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තුවල වෙනස්කම් සහ වැරදි නිවැරදි කිරීම පිළිබඳවද ආවරණය කරයි.

ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්ති තෝරා ගැනීම සහ ව්‍යවහාර කිරීම.

10.2 ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්ති යනු මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීමේදී සහ ඉදිරිපත් කිරීමේදී අස්තීත්වයක් විසින් ව්‍යවහාර කරන නිශ්චිත මූලධර්ම, පදනම්, සම්ප්‍රදායන්, රීතින් සහ පරිචයන් වේ.

10.3 මෙම SLFRS ය නිශ්චිතව ගනුදෙනුවකට, වෙනත් සිද්ධියකට හෝ තත්ත්වයකට අවධානය යොමුකරයි නම්, අස්තීත්වය මෙම SLFRS ය ව්‍යවහාර කළ යුතුය. කෙසේ නුමුදු, එසේ කිරීමෙන් වන බලපෑම ප්‍රමාණවත් ප්‍රායෝගික නොවන්නේ නම් අස්තීත්වය මෙම SLFRS හි අවශ්‍යතාවයන් පිළිපැදිය යුතු නැත.

10.4 මෙම SLFRS ය ගනුදෙනුවක්, වෙනත් සිද්ධියක් හෝ තත්ත්වයක් කෙරෙහි විශේෂ යොමුකිරීමක් නොකරයි නම්, අස්තීත්වයේ කළමනාකරණය තම විනිශ්චය උපයෝගී කරගනිමින් සහ පහත තොරතුරු ලැබෙන පරිදි ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්තියක් නිර්මාණය කර ව්‍යවහාර කිරීමට කටයුතු කළ යුතු ය.

(අ) පරිශීලකයින්ට ආර්ථික තීරණ ගැනීමේ අවශ්‍යතාවන්ට අදාළවීම, සහ

(ආ) මූල්‍ය ප්‍රකාශන :

- (i) අස්තීත්වයේ මූල්‍ය තත්ත්වය, මූල්‍ය කාර්යය සාධනය සහ මුදල් ප්‍රවාහ විශ්වාසදායී ලෙස නියෝජනය කරන;
- (ii) හුදෙක් නීතිමය තත්ත්වයට වඩා ගනුදෙනු, වෙනත් සිද්ධීම් සහ තත්ත්වයන්හිදී ආර්ථික ස්වරූපය පිළිබිඹු කරන;
- (iii) මධ්‍යස්ථය, එනම් අහිතන නොවන ;
- (iv) විවක්ශන, සහ
- (v) සියලු ප්‍රමාණාත්මක අංගයන්ගෙන් සම්පූර්ණ පරිදි, විශ්වාසනීය වීම.

10.5 10.4 ඡේදයේ විස්තර කරන ලද විනිශ්චය කිරීමේදී කළමනාකරණය විසින් පහත දැක්වෙන ප්‍රභවයන්ට යොමු කර ඒවායේ අදාළත්වය අවරෝහණ පරිපාටියට සලකා බැලිය යුතු ය.

(අ) ඒ හා සමාන සහ සම්බන්ධ කරුණු පිළිබඳව SLFRS වල ඇති අවශ්‍යතා සහ මඟපෙන්වීම්;

(ආ) වත්කම්, වගකීම්, ආදායම් සහ වියදම් සහ පෘතුල මූලධර්ම සඳහා වූ නිර්වචන, හඳුනාගැනීමේ නිර්ණායක සහ මිනුම් සංකල්ප 2 වන කොටස සංකල්ප සහ පෘතුල මූලධර්මයන්.

10.6 10.4 වන ඡේදයෙහි විස්තර කරන ලද විනිශ්චය කිරීමේදී කළමනාකරණය විසින් සමාන සහ අදාළ කරුණු ගැන ක්‍රියා කරන සම්පූර්ණ SLFRS වල අවශ්‍යතාවයන් සහ මඟපෙන්වීම් සලකා බැලිය හැක.

ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්තිවල සංගතභාවය

- 10.7 මෙම SLFRS ය මඟින් නිශ්චිතව අවශ්‍යවන්නේ නම් හෝ වෙනස් ප්‍රතිපත්ති උචිත වේ යන අයිතම සඳහා ප්‍රභේදකරනය සඳහා අවසර දී ඇත්නම් හැර, සමාන ගණුදෙනු, වෙනස් සිදුවීම් සහ තත්ත්වයන් සඳහා අස්තිත්වයක් විසින් ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්ති තෝරාගෙන සංගතව ව්‍යවහාර කළ යුතුය. මෙම SLFRS යෙන් එවැනි ප්‍රභේදකරණයක් අවශ්‍යවන්නේ නම් හෝ අවසර දී ඇත්නම්, උචිත ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්ති තෝරාගෙන එක් එක් ප්‍රභේදය සඳහා සංගතව ව්‍යවහාර කළ යුතු ය.

ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්තිවල වෙනස්වීම්

- 10.8 අස්තිත්වයක් විසින් ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්ති වෙනස්කල යුත්තේ එම වෙනස්වීම්:

(අ) මෙම SLFRS ට අවශ්‍යතාවයක් වන්නේ නම්: හෝ

(ආ) අස්තිත්වයේ මූල්‍ය තත්ත්වය, මූල්‍ය කාර්යය සාධනය හෝ මුදල් ප්‍රවාහ කෙරෙහි ගණුදෙනු, වෙනත් සිදුවීම් හෝ තත්ත්වයන් හා බලපෑම පිළිබඳ විශ්වාසදායී සහ වඩා අදාළ තොරතුරු මූල්‍ය ප්‍රකාශනවලින් ලැබෙන්නේ නම්: පමණි.

- 10.9 පහත දැක්වෙන දෑ ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්තිවල වෙනස්වීම් නොවේ.

(අ) පෙර හටගත් ඒවාට වඩා නියම තත්ත්වය වෙනස් වූ ගණුදෙනු වෙනත් සිදුවීම් හෝ තත්ත්වයන් සඳහා ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්තියක් ව්‍යවහාර කිරීම,

(ආ) පෙර හටනොගත් හෝ ප්‍රමාණාත්මක නොවූ ගණුදෙනු, වෙනත් සිදුවීම් හෝ තත්ත්වයන් සඳහා නව ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්තියක් ව්‍යවහාර කිරීම,

(ඇ) මෙම SLFRS මඟින් අන් අන්දමකට අවශ්‍ය කරන හෝ සාධාරණ අගයට මැනීමට ඉඩදෙන වත්කමක් සඳහා සාධාරණ අගය සඳහා විශ්වාසදායක ලෙස මිනීමක් තවදුරටත් නොපවතින විට (හෝ ප්‍රතිලෝමව) පිරිවැය ආකෘතියට වෙනසක් කිරීම.

- 10.10 විශේෂිත ගණුදෙනුවකට හෝ වෙනත් සිද්ධියකට හෝ තත්ත්වයක් සඳහා අස්තිත්වයට පෙර තේරීම වෙනස් කිරීම සඳහා මෙම SLFRS ය ගිණුම්කරණ (ගිණුම්කරණ පදනම ඇතුළුව) තෝරාගැනීමට ඉඩ දෙයි නම් එය ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්තිය වෙනස් කිරීමක් වේ.

ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්තිවල වෙනස්වීම් ව්‍යවහාර කිරීම.

පහත සඳහන් පරිදි අස්තිත්වයන් ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්තිවල වෙනස් වීම් සඳහා ගිණුම්ගත කළ යුතු ය.

- 10.11 (අ) එම සංශෝධනයේ නියම කර ඇත්නම් සංක්‍රාන්ති ප්‍රතිපාදන ප්‍රකාරව මෙම SLFRS හි අවශ්‍යතාවයට වෙනස් කිරීමේ ප්‍රතිඵලයක් වශයෙන් වන ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්ති වෙනස් කිරීමට අස්තිත්වය විසින් ගිණුම් ගත කළ යුතු ය.

(ආ) 11 කොටසේ මූලික මූල්‍ය සාධන පත්‍ර සහ 12 කොටසේ වෙනත් මූල්‍ය සාධනපත්‍ර නිකුත් කිරීම වෙනුවට අස්තිත්වයන් LKAS 39 මූල්‍ය සාධන පත්‍ර හඳුනාගැනීම, මැනීම, අනුගමනය කිරීමට තෝරා ගත්විට, 11.2 ඡේදයෙන් අවසර දී ඇති පරිදි සහ LKAS 39 වෙනස්වීම්හි අවශ්‍යතාවය පරිදි අස්තිත්වය එම ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්තිය වෙනස්වීම් කිසිවක් වේ නම් සංශෝධිත LKAS 39 හි නියම කර ඇති පරිදි සංක්‍රාන්ති ප්‍රතිපාදන ප්‍රකාර ගිණුම් ගතකළ යුතු ය.

(ඇ) අස්තිත්වයක් විසින් ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්ති පිළිබඳ වෙනත් සියලු වෙනස්කම් සඳහා අතීතයට බලපාන පරිදි ගිණුම්ගත කළ යුතු ය. (10.12 ඡේද බලන්න.)

අතීතයට බලපාන පරිදි ව්‍යවහාර කිරීම

- 10.12 10.11 ඡේද ප්‍රකාර ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්තියක වෙනස්වීමක් අතීතානුයෝගිව ව්‍යවහාර කළ විට එම අළුත් ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්තිය දිගටම ව්‍යවහාර කලා සේ සලකා අස්තිත්වය විසින් ප්‍රායෝගික වන අන්දමට ඉදිරිපත් කරනු ලබන කලින්ම වූ පෙර කාලපරිච්ඡේදය සහ ඉදිරිපත් කරනු ලබන සංසන්දනය කරනු ලද එකක් හෝ එකකට වැඩි පෙර කාලපරිච්ඡේද වල සංසන්දනාත්මක තොරතුරු ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්ති වෙනස් කිරීම නිසා ප්‍රායෝගික නොවන විට අස්තිත්වය අතීතයට බලපාන

පරිදි නව ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්ති ප්‍රායෝගිකව ව්‍යවහාර කළ හැකි කලින්ම වූ කාල පරිච්ඡේදය ආරම්භක වත්කම් සහ වගකීම්වල ධාරණ අගයට නව ගිණුම්කරණ පංතිය ව්‍යවහාර කළ යුතු අතර එම කලින්ම වූ කාලය ප්‍රවර්තන කාලපරිච්ඡේදය විය හැකි අතර එම කාලපරිච්ඡේදයේ ඒකකයේ බලපෑම් ඇති වූ සෑම සංරචකයම ආරම්භ ශේෂයට අනුරූපී ගැලපුම කළ යුතු ය.

ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්තියේ වෙනසක් හෙළිදරව් කිරීම

- 10.13 මෙම SLFRS යට කරන සංශෝධනයකින් ප්‍රවර්තන කාල පරිච්ඡේදයට හෝ ඕනෑම පෙර හෝ අනාගත කාලපරිච්ඡේදවලට බලපෑමක් ඇති වේ නම්, අස්තීත්වය විසින් පහත දෑ අනාවරණය කළ යුතු ය.

- (අ) ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්තිය වෙනස්වීමේ ස්වභාවය,
- (ආ) ප්‍රවර්තන කාල පරිච්ඡේදය සහ ඉදිරිපත් කර ඇති එක් එක් පෙර කාල පරිච්ඡේදය සඳහා ප්‍රායෝගික වන තරමට එක් එක් මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල බලපෑමක් ඇති වූ ජේළි අයිතමය සඳහා ගැලපීමේ වටිනාකම,
- (ඇ) ප්‍රායෝගික වන ප්‍රමාණයට, ඉදිරිපත් කර ඇති කාල පරිච්ඡේදවලට පෙර කාල පරිච්ඡේද වලට අදාළ ගැලපුම් අගය:
- (ඈ) ඉහත (ආ) සහ (ඇ) වල හෙළිදරව් කළ යුතු ප්‍රමාණයන් නිර්ණය කිරීම ප්‍රායෝගික නොවන්නේ නම් ඒ සඳහා පැහැදිලි කිරීමක්

පසුකාලීන කාල පරිච්ඡේදවල මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල මෙම හෙළිදරව් කිරීම් නැවත කළ යුතු නොවේ.

- 10.14 ස්වේච්ඡාවෙන් ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්තියක් වෙනස් කරන විටෙක ප්‍රවර්තන කාල පරිච්ඡේදයට හෝ පෙර කාල පරිච්ඡේදයට හෝ බලපෑමක් වේ නම්, අස්තීත්වයක් විසින් පහත දෑ හෙළිදරව් කළ යුතු ය.

- (අ) ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්තිය වෙනස්වීමේ ස්වභාවය,
- (ආ) අළුත් ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්තිය ව්‍යවහාර කිරීමෙන් විශ්වාසදායී සහ වඩාත් අදාළ තොරතුරු සැපයිය හැකි වීමට හේතු:
- (ඇ) ප්‍රායෝගික වන තරමට බලපෑමක් ඇතිවූ එක් එක් මූල්‍ය ප්‍රකාශනයේ ජේළි අයිතමය සඳහා වෙන් වෙන් වශයෙන් පෙන්වූ ගැලපීම් ප්‍රමාණය:
 - (i) ප්‍රවර්තන කාල පරිච්ඡේදය සඳහා:
 - (ii) ඉදිරිපත් කළ එක් එක් පූර්ව කාලපරිච්ඡේදය සඳහා; සහ
 - (iii) ඒවා ඉදිරිපත් කිරීමට පෙර කාලපරිච්ඡේද සඳහා සමූචිතය
- (ඈ) ඉහත (ඇ) හි හෙළිදරව් කළ යුතු ප්‍රමාණයන් නිශ්චය කිරීම ප්‍රායෝගික නොවන්නේ නම් ඒ පිළිබඳව පැහැදිලි කිරීමක්.

පසුකාලීන කාල පරිච්ඡේදවල මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල මෙම හෙළිදරව් කිරීම් නැවත කිරීම කළ යුතු නොවේ.

ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තුවල වෙනස් වීම්

- 10.15 ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තුවක වෙනස්වීමක් යනු වත්කම් සහ වගකීම් ආශ්‍රිත අපේක්ෂිත අනාගත ප්‍රතිලාභ සහ බැඳීම් සහ වර්තමාන තත්ත්වය තක්සේරු කිරීමේ ප්‍රතිඵලයක් ලෙස වත්කමක හෝ වගකීමක ධාරණ අගය හෝ වත්කමක හෝ වගකීමක ධාරණ අගය හෝ වත්කමක වාරික පාවිච්චිය සඳහා වූ අගය ගැලපීමකි. නව තොරතුරු හෝ නව සංවර්ධනයන්ගේ ප්‍රතිඵලයන් ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තුවල වෙනස්වීම් වැරදි නිවැරදි කිරීම් නොවන්නේය. ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්තියක වෙනසක්, ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තුවක වෙනසකින් වෙන්කර ගැනීමට අසීරු අවස්ථාවන්හිදී එකී වෙනස ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තුවක වෙනසක් ලෙස සලකනු ලැබේ.

- 10.16 10.17 ඡේදයට අදාළවන වෙනස්වීමක් හැර ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තුවක ඇතිවන වෙනස්වීමක බලපෑම අස්තීත්වය විසින් හඳුනාගෙන පහත පරිදි එය ලාභයේ හෝ අලාභයේ ඇතුළු කර ඉදිරිකාලීනව ව්‍යවහාර කෙරේ.

- (අ) වෙනස්වීම බලපානුයේ වෙනස්වීම සිදුවන කාලපරිච්ඡේදයට පමණක් නම් වෙනස් වීම සිදු වූ කාලපරිච්ඡේදයේ; හෝ
- (ආ) වෙනස්වීම දෙකටම බලපායි නම්, එවිට වෙනස්වීම සිදු වූ කාල පරිච්ඡේදයේ සහ ඉදිරි කාල පරිච්ඡේදවල.

- 10.17 ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තුවක වෙනස්වීමක් වත්කම් සහ වගකීම් වෙනස්වීමකට තුඩුදෙයි නම් හෝ ස්කන්ධ අයිතමයකට සම්බන්ධ වන්නේ නම්, අස්තිත්වය විසින් වෙනස සිදු වූ කාල පරිච්ඡේදයේදී සම්බන්ධිත වත්කම, වගකීම හෝ ස්කන්ධ අයිතමයේ ධාරණ අගය ගලපමින්, එම වෙනස්වීම හඳුනාගත යුතු ය.

ඇස්තමේන්තුවක වෙනස්වීම් හෙළිදරව් කිරීම.

- 10.18 අස්තිත්වයක් ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තුවක කිසියම් වෙනස්වීමක ස්වභාවය සහ එම වෙනස්වීම වත්කම්, බැරකම්, ආදායම සහ වියදම මත වෙනම බලපෑම හෙළිදරව් කළ යුතු ය. අස්තිත්වයට එක් හෝ ඊට වඩා අනාගත කාල පරිච්ඡේදවල වෙනස්වීම් වල බලපෑම ඇස්තමේන්තු කිරීම ප්‍රායෝගික වන්නේ නම්, අස්තිත්වය එවැනි ඇස්තමේන්තු හෙළිදරව් කළ යුතු ය.

පෙර කාලපරිච්ඡේද වැරදි නිවැරදි කිරීම.

- 10.19 පෙර කාල පරිච්ඡේද වැරදි යනු පෙර කාල පරිච්ඡේද එකක් හෝ වැඩි ගණනක් සඳහා:

(අ) එම කාලපරිච්ඡේද සඳහා වූ මූල්‍ය ප්‍රකාශන නිකුත් කිරීම අනුමත කරන අවස්ථාවේ පැවති: සහ

(ආ) එම මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීමේදී සහ ඉදිරිපත් කිරීමේදී සැලකිල්ලට ගනු ඇතැයි සාධාරණ ලෙස අපේක්ෂා කළ හැකි,

විශ්වාසදායී තොරතුරු භාවිතා කිරීමට අසමත් වීමේ හෝ අනිසි ලෙස භාවිතා කිරීමේ ප්‍රතිඵලයක් ලෙස අස්තිත්වයේ පෙර කාල පරිච්ඡේද එකක් හෝ කිහිපයක තිබිය හැකි මගහැරීම් සහ නිසි ලෙස නොදැක්වීම්ය.

- 10.20 මෙම වැරදිවලට ගණිතමය දෝෂ, ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්ති ව්‍යවහාර කිරීමේ දෝෂ, අතපසුවීම් හෝ කරුණු පිළිබඳ වැරදි අර්ථකථනය සහ වංචා ඇතුළත් වේ.

- 10.21 හැකි තාක් දුරට ප්‍රායෝගික වන අන්දමට පෙර කාල පරිච්ඡේදවල වැරදි ඒවා සොයාගත් පසු පහත දේ සිදුකරමින්, නිකුත් කිරීම සඳහා අනුමැතිය දුන් ප්‍රථම මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල අතීතයට බලපාන පරිදි අස්තිත්වය නිවැරදි කළ යුතුය.

(අ) වරද සිදුවූ කාල පරිච්ඡේද සඳහා ඉදිරිපත් කර ඇති සංසන්දනාත්මක අගයන් නැවත ප්‍රකාශ කිරීමෙන්; හෝ

(ආ) ඉදිරිපත් කරනු ලබන කලින්ම වූ කාලපරිච්ඡේදයට පෙර වරද සිදුවූයේ නම්, එම කලින්ම වූ කාලපරිච්ඡේදයේ වත්කම්, වගකීම් සහ ස්කන්ධයෙහි ආරම්භක ශේෂයන් නැවත ප්‍රකාශ කිරීමෙන්,

- 10.22 ඉදිරිපත් කරන්නාවූ පෙර කාල පරිච්ඡේද එකක් හෝ වැඩි ගණනක් සඳහා වූ සංසන්දනාත්මක තොරතුරු වල වරදක ඇති කාල පරිච්ඡේදයට වූ බලපෑම් නිගමනය කිරීම ප්‍රායෝගික නොවන විට, අතීතයට බලපාන ලෙස නැවත ප්‍රකාශ කිරීම ප්‍රායෝගික වන කලින්ම වූ කාල පරිච්ඡේදය සඳහා වත්කම්, වගකීම් සහ ස්කන්ධය ආරම්භක ශේෂයන් අස්තිත්වය විසින් නැවත ප්‍රකාශ කිරීම කළ යුතු ය.

පෙර කාල පරිච්ඡේද වැරදි හෙළිදරව් කිරීම

- 10.23 අස්තිත්වයක් විසින් පෙර කාල පරිච්ඡේද වැරදි පිළිබඳව පහත දෑ හෙළිදරව් කළ යුතු ය:

(අ) පෙර කාලපරිච්ඡේද වරදෙහි ස්වභාවය,

(ආ) ඉදිරිපත් කර ඇති සෑම පෙර කාලපරිච්ඡේදයක් සඳහාම, ප්‍රායෝගික වන තරමට, බලපෑමක් ඇතිවන සෑම මූල්‍ය ප්‍රකාශන වල පේළි අයිතමයක් සඳහාම නිවැරදි කිරීමේ වටිනාකම

(ඇ) ප්‍රායෝගික වන තරමට, ඉදිරිපත් කර ඇති කලින්ම වූ පෙර කාල පරිච්ඡේදය ආරම්භයේ නිවැරදි කිරීමේ වටිනාකම,

(ඈ) ඉහත (ආ) හෝ (ඇ) වල හෙළිදරව් කළයුතු වටිනාකම් නිශ්චය කිරීමට ප්‍රායෝගික නොවන්නේ නම්, ඒ පිළිබඳ පැහැදිලි කිරීමක් දීම.

පසුකාලීන මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල මෙම හෙළිදරව් කිරීම් නැවත කළ යුතු නොවේ.

කුඩා සහ මධ්‍ය පරිමාණ අස්තිත්වයන් සඳහා ශ්‍රී ලංකා ගිණුම්කරණ ප්‍රමිතය

11 වන කොටස

මූලික මූල්‍ය සාධන පත්‍ර

11 වන සහ 12 වන කොටස්වල විෂය පථය

11.1 11 වන කොටස - මූලික මූල්‍ය සාධන පත්‍ර සහ 12 වන කොටස - වෙනත් මූල්‍ය සාධන පත්‍ර ගැටළු එක්ව මූල්‍ය ප්‍රකාශන (මූල්‍ය වත්කම් සහ මූල්‍ය වගකීම්) හඳුනා ගැනීම, ඉවත් කිරීම, මැනීම සහ හෙළිදරව් කිරීම පිළිබඳව කටයුතු කරයි. 11 වන කොටස මූලික සාධන පත්‍රවලට ව්‍යවහාර වන අතර එය සියලුම අස්තිත්වයන්ට අදාළ වේ. 12 වන කොටස වඩාත් සංකීර්ණ මූල්‍ය සාධන පත්‍ර සහ ගනුදෙනුවලට ව්‍යවහාර වේ. අස්තිත්වයක් මූලික මූල්‍ය සාධන පත්‍ර ගනුදෙනුවලට පමණක් ඇතුළත්වන්නේ නම් එවිට 12 වන කොටස අදාළ නොවේ. කෙසේ වුවද, මූලික මූල්‍ය සාධන පත්‍ර පමණක් සහිත අස්තිත්වයන් පවා ඒවා නිදහස් කර ඇත්දැයි සහතික කිරීම් වස් 12 වන කොටසේ විෂය පථය සැලකිල්ලට භාජනය කරනු ඇත.

ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්තිය තෝරාගැනීම

11.2 අස්තිත්වයක්, තම සියලු මූල්‍ය සාධන පත්‍ර ගිණුම්ගත කිරීම සඳහා, එක්කෝ

(අ) සම්පූර්ණයෙන්ම 11 වන කොටස සහ 12 වන කොටස යන දෙකෙහි ප්‍රතිපාදන, හෝ

(ආ) LKAS 39 මූල්‍ය සාධන පත්‍ර: හඳුනාගැනීම සහ මැනීම සහ 11 වන සහ 12 වන කොටස්වල හෙළිදරව් කිරීමේ අවශ්‍යතාවයන්,

ව්‍යවහාර කිරීමට තෝරාගනු ඇත.

අස්තිත්වයක් (අ) හෝ (ආ) තෝරාගැනීම ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්තියක් තෝරාගැනීමකි. ඡේද 10.8 - 10.14 හි ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්තියක් වෙනස් කිරීම, උචිතවන්නේ කුමන අවස්ථාවේදීද එවැනි වෙනසක් ගිණුම්ගත කළ යුතු ආකාරය සහ වෙනස පිළිබඳ කුමන තොරතුරු අනාවරණය කළ යුතුද යන්න පිළිබඳව නිර්ණය කිරීමේ අවශ්‍යතාවය දක්වා ඇත.

11 වන කොටස හඳුන්වා දීම.

11.3 මූල්‍ය සාධන පත්‍රයක් යනු එක් අස්තිත්වයක මූල්‍ය වත්කමක් සහ වෙනත් අස්තිත්වයක මූල්‍ය වගකීමක් හෝ ස්කන්ධ සාධනපත්‍රයකට මගපාදන ගිවිසුමකි.

11.4 ප්‍රසිද්ධයේ වෙළඳාම් වෙත හෝ ඒවායේ සාධාරණ අගය විශ්වාසනීය ලෙස වෙනත් ලෙසකින් මැනිය හැකි පරිවර්තන කළ නොහැකි සහ ආපසු භාරදිය නොහැකි වරණීය කොටස් සහ ආපසු භාර දිය නොහැකි සාමාන්‍ය කොටස්වල ආයෝජනයක් හැර සියලුම මූලික සාධන පත්‍ර සඳහා 11 වන කොටස ප්‍රකාර ක්‍රමක්ෂය පිරිවැය ආකෘතිය අවශ්‍ය වේ.

11.5 11 වන කොටසේ විෂය පථය ඇතුළත මූලික මූල්‍ය සාධන පත්‍ර වන්නේ 11.8 ඡේදයේ සඳහන් කොන්දේසි සපුරාලනු ලබන ඒවා වේ. සාමාන්‍යයෙන් එකී කොන්දේසි සපුරාලන මූල්‍ය සාධන පත්‍රවලට පහත දෑ ඇතුළත් වේ.

(අ) මුදල්,

(ආ) අස්තිත්වය තැන්පත්කරු වනවිට ඒකභූත සහ ස්ථාවර කාල තැන්පතු, උදා. බැංකු ගිණුම්

(ඇ) රඳවාගත් වානිජපත්‍ර සහ වානිජ බිල්පත්,

(ඈ) ගිණුම්, නෝට්ටු සහ ලැබිය යුතු සහ ගෙවිය යුතු ණය,

(ඉ) බැඳුම්කර සහ ඒ හා සාධන ණය සාධන පත්‍ර,

(ඊ) පරිවර්තන කළ නොහැකි වරණීය කොටස් සහ ආපසු භාරදිය නොහැකි සාමාන්‍ය සහ වරණීය කොටස්වල ආයෝජන,

(උ) බැඳීම මුදලින්ම ශුද්ධ ලෙස නිරවුල් කිරීමට නොහැකි නම් ණයක් ලැබීමට ඇති බැඳීම.

- 11.6 11.8 ඡේද හි කොන්දේසි සාමාන්‍යයෙන් සපුරා නොලබන මූල්‍ය සාධන පත්‍රවල උදාහරණ සහ ඒ නිසා 12 වැනි කොටසේ විෂය පථයට ඇතුළත්වන උදාහරණවලට පහත දෑ ඇතුළත් වේ.
- (අ) අතිරේක ඇප උකස් බැඳීම්, ප්‍රති මිලදී ගැනීමේ ගිවිසුම්, සහ ලැබිය යුතු දෑ වල සුරක්ෂිත වැනි වත්කම්වලින් සුරක්ෂිත සුරැකුම්පත්.
 - (ආ) මුදලින් හෝ වෙනත් මූල්‍ය සාධන පත්‍රයක් හුවමාරුකිරීමෙන් නිරවුල් කළ හැකි විකල්ප, අයිතීන්, බලපත්‍ර, ඉදිරි ගිවිසුම්, ඉදිරි ගනුදෙනු ගිවිසුම් සහ පොලී අනුපාතික හුවමාරු.
 - (ඇ) 12 වැනි කොටසේ අවශ්‍යතාවලට අනුකූලව සුදුසුකම් ලබන සහ ඉදිරි රැකුම් සාධන පත්‍ර ලෙස නම් කරන මූල්‍ය සාධන පත්‍ර.
 - (ඈ) වෙනත් අස්තීත්වයකට ණයක් දීමට ඇති බැඳීම.
 - (ඉ) බැඳීම් මුදලින්ම ශුද්ධ ලෙස නිරවුල් කිරීමට හැකි නම් ණයක් ලබාගැනීමට ඇති බැඳීම.

11 වැනි කොටසේ විෂය පථය

- 11.7 පහත දෑ වලට හැර ඡේද 11.8 හි කොන්දේසි සපුරාලන සියළුම මූල්‍ය සාධන පත්‍රවලට 11 වැනි කොටස අදාළ වේ.
- (අ) 9 වැනි කොටස - ඒකාබද්ධ සහ වෙන් වශයෙන්ම මූල්‍ය ප්‍රකාශන, 14 වැනි කොටස - ආශ්‍රිතයන්හි ආයෝජන හෝ 15 වැනි කොටස - බද්ධ ව්‍යාපාරයන්හි ආයෝජනවලට අනුකූලව ගිණුම්ගතකරන පරිපාලිත, ආශ්‍රිත සහ බද්ධ ව්‍යාපාරවල ආයෝජන,
 - (ආ) අස්තීත්වයක තමන්ගේම ස්කන්ධයේ නිර්වචනයට ගැලපෙන මූල්‍ය සාධන පත්‍ර (22 වැනි කොටස -- වගකීම් සහ ස්කන්ධය සහ 26 වැනි කොටස - කොටස් පදනම් ගෙවීම් බලන්න.)
 - (ඇ) 20 වැනි කොටස - කල්බදු ආදායමක කල්බදු, කෙසේ නමුදු, 11.33 - 11.38 ඡේද හි හඳුනාගැනීම ඉවත්කිරීම අවශ්‍යතාවයන් ලැබිය යුතු කල්බදු පිළිනොගැනීමට බදු දීමනාකරු සහ බදු ගැණුම්කරු විසින් හඳුනාගත් කල්බදු ගෙවීම්වලට අදාළ වේ. තවද, 12 වැනි කොටස 12.3 (ඊ) ඡේදයේ පැහැදිලිව දක්වා ඇති ගති ලක්ෂණයන් සහිත කල්බදුවලට අදාළ කර ගත හැක.
 - (ඈ) 28 වැනි කොටස - සේවක ප්‍රතිලාභ අදාළ වන සේවක ප්‍රතිලාභ සැලසුම් යටතේ සේව්‍ය අයිතීන් සහ බැඳීම්.

මූලික මූල්‍ය සාධන පත්‍ර

- 11.8 අස්තීත්වයක් 11 වැනි කොටස ප්‍රකාර පහත සඳහන් මූල්‍ය සාධන පත්‍ර සඳහා මූලික මූල්‍ය සාධන පත්‍ර ලෙස ගිණුම්ගත කළ යුතුය.
- (අ) මුදල්
 - (ආ) 11.9 ඡේද හි තත්ත්වයන් සපුරාලන ණය සාධන පත්‍රයක් (ගිණුමක්, නෝට්ටුවක් හෝ ලැබිය යුතු හෝ ගෙවිය යුතු ණයක්)
 - (ඇ) පහත ආකාරයක ණයක් ලැබීම සඳහා බැඳීම:
 - (i) මුදලින්ම පියවීමට නොහැකි, සහ
 - (ii) බැඳීම ඉටුකළ පසු 11.9 ඡේද හි කොන්දේසි සපුරාලීමට අපේක්ෂිතය.
 - (ඈ) පරිවර්තන නොවන වරණීය කොටස් සහ ආපසු භාරදිය නොහැකි සාමාන්‍ය කොටස් හෝ වරණීය කොටස්

11.9 පහත (අ) - (ඇ) හි දක්වා ඇති සියළුම කොන්දේසි සපුරාලන ණය සාධන පත්‍රයක් 11 වැනි කොටස ප්‍රකාර ගිණුම්ගත කළ යුතුය.

(අ) දරන්නාගේ ප්‍රතිලාභ නම්:

- (i) ස්ථාවර මුදලක්;
- (ii) සාධන පත්‍රයේ ජීවිත කාලයපුරා ස්ථාවර ප්‍රතිලාභ අනුපාතිකයක්;
- (iii) තනි යොමුගත ප්‍රකාශිත හෝ නිරීක්ෂිත පොළී අනුපාතිකයට සමාන වන සාධන පත්‍රයේ ආයුකාලය පුරාවන විචල්‍ය ප්‍රතිලාභයන්. (SLIBOR වැනි); හෝ
- (iv) ස්ථාවර සහ විචල්‍ය අනුපාතික යන දෙකම ධනාත්මක නම් (උදා. ධනාත්මක ස්ථාවර අනුපාතිකයක් සහ සෘණාත්මක විචල්‍ය අනුපාතිකයන් ඇති පොළී අනුපාතික හුවමාරුවක් මෙම නිර්ණායකය සපුරනු නොලැබේ.) එවැනි ස්ථාවර අනුපාතික සහ විචල්‍ය අනුපාතිකයන්වල යම් සංයෝජනයක් (SLIBOR + 200 පදනම් ඒකක වැනි). ස්ථාවර සහ විචල්‍ය පොළී අනුපාත ලැබීම් සඳහා පොළී ගණනය කරන්නේ අදාළ කාල පරිච්ඡේදය සඳහා වන අනුපාතිකය කාල පරිච්ඡේදය තුළ දී අයවිය යුතු මුල් වටිනාකමින් වැඩි කිරීමෙනි.

(ආ) දරන්නාට මුල් මුදල හෝ පෙර කාල පරිච්ඡේදයට හෝ ප්‍රචර්ථන කාල පරිච්ඡේදයට අදාළ යම් පොලියක් නැතිවීමට ගිවිසුමේ කොන්දේසි ප්‍රකාර ඉඩකඩක් නොමැත. ණය සාධන පත්‍රය අනිකුත් ණය සාධන පත්‍රවලට වඩා උපකාරක ලෙස සැලකීම එවැනි ගිවිසුම්මය ප්‍රතිපාදනය උදාහරණයක් ලෙස නොසැලකේ.

(ඇ) කල්පිරීමට පෙර, ණය සාධන පත්‍රයක් නිකුත් කරන්නාට (ණයගැතියා) කලින් ගෙවීම හෝ දරන්නාට (ණයගිතියාට) එය ආපසු භාර දීමට අවසර දීම වැනි ගිවිසුම්මය ප්‍රතිපාදන, මතු සිදුවීම් කෙරෙහි අසම්භාව්‍ය නොවේ.

(ඈ) ඉහත (අ) හි විස්තර කර ඇති ආපසු එවුම් විචල්‍ය ප්‍රතිලාභ අනුපාතිකය සහ (ඇ) හි විස්තර කර ඇති කලින් ගෙවීම් ප්‍රතිපාදන හැර කොන්දේසිගත ආපසු එවුම් හෝ නැවත ගෙවීමේ කොන්දේසි නැත.

11.10 11.9 ඡේද හි කොන්දේසි සාමාන්‍යයෙන් සපුරාලන මූල්‍ය සාධන පත්‍රවල උදාහරණ නම්:

- (අ) ලැබිය යුතු සහ ගෙවිය යුතු වෙළඳ ගිණුම් සහ නෝට්ටු සහ බැංකු හෝ වෙනත් තුන්වන පාර්ශවයන්ගේ ණය.
- (ආ) විදේශීය ව්‍යවහාර මුදලකින් ගෙවිය යුතු ගිණුම්. කෙසේ නුමුදු, 30.10 ඡේදයන් අවශ්‍ය වන පරිදි විනිමය අනුපාතිකයේ ඇතිවන වෙනස නිසා ගෙවිය යුතු ගිණුම් වල වෙනස ඒ ක්ෂණිකව ලාභය හෝ අලාභයේ හඳුනාගනු ලැබේ.
- (ඇ) පරිපාලිත වලට / වලින් හෝ ආශ්‍රිත වලට / වලින් ඉල්ලු විට ගෙවිය යුතු ණය.
- (ඈ) නිකුත්කරන්නා පොලිය හෝ මුල් මුදල ගෙවීම පැහැර හැරියොත් (මෙවැනි ප්‍රතිපාදනයක් 11.9 ඡේද හි තත්ත්වයන් කඩනොකරයි.) වහා ලැබිය යුතු බවට පත්වන ණය සාධන පත්‍රයක්.

11.11 11.9 ඡේද හි තත්ත්වයන් සපුරාලනු නොලබන මූල්‍ය සාධන පත්‍රවල උදාහරණවලට පහත දෑ ඇතුළත් වේ. (එබැවින් ඒවා 12 වැනි කොටසේ විෂය පථයට ඇතුළත් වේ.)

- (අ) පරිවර්තය නොවන වරණීය කොටස් සහ මාතව්‍ය නොවන සාමාන්‍ය සහ වරණීය කොටස් හැර වෙනත් අස්තිත්වයක ස්කන්ධ ආයෝජනවල ආයෝජනයක් (11.8 ඡේද (ඇ)) බලන්න.
- (ආ) පොළී අනුපාතික ස්වොථ් හෝ වෙළඳ භාණ්ඩයන් මිලදී ගැනීම සඳහා වන ඉදිරි වගකීමක් හෝ මුදලින් පියවිය හැකි මූල්‍ය සාධන පත්‍රයක් සහ එය නිරවුල් කිරීමේ දී එවැනි ස්වොථ් සහ ඉදිරියෙන් ඡේද 11.9 (අ) හි තත්ත්වය සපුරනු නොලබන බැවින් ධනාත්මක හෝ සෘණාත්මක මුදල් ප්‍රවාහයන් ලැබිය හැක.
- (ඇ) දරන්නාට ලැබෙන ලැබීම් ස්ථාවර නොවීම සහ ඡේද 11.9 (අ) හි තත්ත්වය සපුරාලනු නොලැබීම නිසා විකල්ප සහ ඉදිරි ගිවිසුම්.
- (ඈ) වෙළඳපොළ පොළී අනුපාතික වෙනුවට නිකුත්කරන්නාගේ ස්කන්ධ මිල සමඟ දරන්නාගේ ලාභය වෙනස් විය හැකි බැවින්, පරිවර්තය ණයවල ආයෝජනයන්,

- (ඉ) ඡේද 11.9 (ඇ) හි තත්ත්වය සපුරා නොලබනු ලබන ණයක් වන බැවින් අදාළ බදුකරණ හෝ ගිණුම්කරණ අවශ්‍යතාවයන් වෙනස් වුවහොත්, තුන්වන පාර්ශවයට ආපසු ගෙවීමේ අයිතිය හෝ බැඳීමක් පැවරෙන තුන්වන පාර්ශවයෙන් ලැබිය යුතු ණය.

මූල්‍ය වත්කම් සහ බැරකම් මූලිකව හඳුනාගැනීම

- 11.12 අස්තිත්වයක් විසින් මූල්‍ය වත්කමක් හෝ මූල්‍ය වගකීමක් හඳුනාගනු ලබන්නේ අස්තිත්වය සාධන පත්‍රයේ ගිවිසුම්මය ප්‍රතිපාදන වලට පාර්ශවයක් වූ විට පමණි.

මූලික මැනීම.

- 11.13 මූලිකව මූල්‍ය වත්කමක් හෝ මූල්‍ය වගකීමක් හඳුනා ගැනීමේදී ඇත්ත වශයෙන්ම වැඩ පිළිවෙලට මූල්‍යනය ගණුදෙනුවක් අඩංගු වේ නම් හැර, අස්තිත්වයක් විසින් එය ගණුදෙනු මිලට මිනිනු ඇත. (ගණුදෙනු පිරිවැය ඇතුළුව ලාභය හෝ අලාභය මගින් සාධාරණ වටිනාකමට මිනිනු ලබන මූල්‍ය වත්කම් හෝ මූල්‍ය වගකීම් මූලිකව මැනීමේදී හැර). මූල්‍යනය ගණුදෙනුවක්, භාණ්ඩ හෝ සේවා විකිණීම සම්බන්ධයෙන් ඇතිවිය හැක. උදාහරණයක් වශයෙන් ගෙවීම සාමාන්‍ය ව්‍යාපාර කොන්දේසි වලට වඩා පහසු වන්නේ නම් හෝ වෙළඳපොළ අනුපාතිකයට නොවන පොලී අනුපාතිකයකට මූල්‍යන කිරීම. වැඩ පිළිවෙලට මූල්‍යනය ගණුදෙනුවක් අඩංගු නම්, අස්තිත්වය මූල්‍ය වත්කම හෝ මූල්‍ය වගකීමට සමාන ණය සාධන පත්‍රයකට වෙළඳපොළ පොලී අනුපාතිකයකට වට්ටම් කළ අනාගත ගෙවීම්වල වර්තමාන අගයට මිනිනු ඇත.

උදාහරණ - මූල්‍යවත්කම්

1. වෙනත් අස්තිත්වයකට කරන ලද දිගුකාලීන ණය සඳහා ලැබීමක් හඳුනාගනු ලබන්නේ මුදල් ලැබීම්වල වර්තමාන වටිනාකමටය (පොලී ගෙවීම් සහ මුල් මුදල ගෙවීම ඇතුළුව)
2. කෙටිකාලීන ණය මත ගණුදෙනුකරුවෙකුට විකුණන ලද භාණ්ඩ සඳහා අස්තිත්වයෙන් ලැබිය යුතු වට්ටම් නොකළ මුදල් ප්‍රමාණයකට හඳුනාගන්නා අතර මෙය සාමාන්‍යයෙන් ඉන්වොයිසි මිල වේ.
3. වර්ෂ දෙකක පොලී රහිත ණයක් මත ගණුදෙනුකරුවෙකුට විකුණු අයිතමයක් සඳහා ලැබීමක් ඒ අයිතම සඳහා වන ප්‍රවර්තන මුදලට විකුණුම් මිල නොදැනි නම්, එය ලැබියයුතු මුදල්වල වර්තමාන අගයට සමාන ලැබීමක් සඳහා වන පවතින වෙළඳපොළ පොලී අනුපාතිකයට වට්ටම්කර ඇස්තමේන්තු කරනු ඇත.
4. වෙනත් අස්තිත්වයක සාමාන්‍ය කොටස් මුදලට මිල දී ගැනීමේ දී ආයෝජනය කොටස් පවරාගැනීමට ගෙවූ මුදල් ප්‍රමාණයට හඳුනා ගනී.

උදාහරණ - මූල්‍යවගකීම්

1. බැංකුවෙන් ලැබුණු ණයකට, ගෙවීමක් මූලිකව බැංකුවට ගෙවිය යුතු මුදලේ වර්තමාන අගයට හඳුනාගනී. (උදාහරණය - පොලී ගෙවීම් සහ මූලික මුදල නැවත ගෙවීම ඇතුළුව).
2. කෙටිකාලීන ණයට සැපයුම්කරුවෙකුගෙන් මිලදී ගත් භාණ්ඩ සඳහා සාමාන්‍යයෙන් ඉන්වොයිසි මිල වන සැපයුම්කරුට ගෙවිය යුතු වට්ටම් නොකළ වටිනාකමට ගෙවීම හඳුනාගනී.

පසුකාලීන මැනීම

- 11.14 අස්තිත්වයක් විසින් විකිණීමේ දී හෝ වෙනත් බැහැර කිරීමක දී දරණ ගණුදෙනු පිරිවැය සඳහා අඩු කිරීමක් නොකර අස්තිත්වයක් විසින් එක් එක් වාර්තාකරණ කාල පරිච්ඡේදයේ අවසානයේ මූල්‍ය සාධන පත්‍ර පහත පරිදි මිනිනු ලැබේ.

- (අ) 11.8 (ආ) ඡේද හි කොන්දේසි සපුරාලන ණය සාධන පත්‍ර සඵල පොලී අනුපාතිකය යොදා ගනිමින් ක්‍රමක්ෂය පිරිවැයට මනිනු ලැබේ. 11.15 - 11.20 ඡේද සඵල පොලී ක්‍රමය යොදා ගනිමින් ක්‍රමක්ෂය පිරිවැය නිර්ණය කිරීමේ උපදෙස් සපයයි. ජංගම වත්කම් හෝ ජංගම වගකීම් වශයෙන් වර්ගීකරණය කරන ලද ණය සාධන පත්‍ර ඇත්ත වශයෙන්ම වැඩපිළිවෙලකට මූල්‍යනය ගනුදෙනුවක් (11.13 ඡේද බලන්න.) අඩංගු වී ඇත්නම් මිස, ගෙවිය යුතු හෝ ලැබිය යුතු එනම් භාතිකරණයේ ශුද්ධය 11.21 — 11.26 ඡේද බලන්න.) වට්ටම් නොකළ මුදල් වටිනාකමකට හෝ අනිකුත් ප්‍රතිස්ථාවට මනිනු ඇත. වැඩ පිළිවෙලහි මූල්‍යනය ගනුදෙනුවක අඩංගුවී ඇත්නම්, අස්තිත්වය විසින් ණය සාධන පත්‍රය සමාන ණය සාධන පත්‍රයකට වන වෙළඳපොල පොලී අනුපාතිකයකට වට්ටම් කළ ඉදිරි ගෙවීම්වල වර්තමාන අගයට මනිනු ඇත.
- (ආ) 11.8 (ඇ) ඡේද හි කොන්දේසි සපුරාලන ණයක් ලැබීම සඳහා වන බැඳීම් භාතිකරණය අඩුකොට පිරිවැයට මනිනු ලැබේ. (සමහර අවස්ථාවන්හිදී මෙය ශුන්‍යය).
- (ඇ) 11.8 (ඈ) ඡේද හි කොන්දේසි සපුරාලන පරිවර්තන නොවන වරණීය කොටස් සහ ආපසු භාර දිය නොහැකි සාමාන්‍ය හෝ වරණීය කොටස් පහත ආකාරයට මැනිය යුතුය. (11.27 - 11.33 ඡේද හි සාධාරණ වටිනාකම් මඟ පෙන්වීම් දක්වා ඇත.)
- (i) කොටස් ප්‍රසිද්ධියේ වෙළඳාම්කරන්නේ නම් හෝ වෙනත් ලෙසකින් ඒවායේ සාධාරණ වටිනාකම විශ්වාසනීය ලෙස මැනිය හැකි නම්, සාධාරණ වටිනාකමේ වෙනස්කම් ලාභය හෝ අලාභය හඳුනාගනිමින් සාධාරණ අගයට මැනිය යුතුය.
 - (ii) එවැනි වෙනත් සියළුම ආයෝජන භාතිකරණය අඩුකොට පිරිවැයට මැනිය යුතුය. ඉහත (අ), (ආ) සහ (ඇ) (ii) ඡේද හි මූල්‍ය සාධන පත්‍ර සඳහා භාතිකරණය හෝ එක් රැස්කර ගැනීම තක්සේරු කළ යුතුය. ඡේද 11.21 - 11.26 මඟ පෙන්වීම් දක්වා ඇත.

ක්‍රමක්ෂය පිරිවැය සහ සඵල පොලී ක්‍රමය

11.15 එක් එක් වාර්තාකරණ දිනයට මූල්‍ය වත්කමක හෝ මූල්‍ය වගකීමක ක්‍රමක්ෂය පිරිවැය පහත වටිනාකම් වල ශුද්ධ වටිනාකම වේ.

- (අ) මූලික හඳුනාගැනීමේ දී මනිනු ලබන මූල්‍ය වත්කමක හෝ මූල්‍ය වගකීමක වටිනාකම
- (ආ) මුල් මුදලින් ආපසු ගෙවීම් ඇතොත්, අඩුකොට,
- (ඇ) මූලික හඳුනාගැනීමේ සහ කල්පිරෙන වටිනාකම අතර ඕනෑම වෙනසක් සඵල පොලී ක්‍රමය යොදාගනිමින් සමුච්චිත ක්‍රමක්ෂයේ එකතුව හෝ අඩුකිරීම,
- (ඈ) මූල්‍ය වත්කමක් පිළිබඳව භාතිකරණය හෝ එක්රැස් කිරීමට නොහැකියාවේ ඕනෑම අඩුවීමක් සෘජුව හෝ දීමනා ගිණුමක් යොදාගැනීම මගින් අඩුකොට.

පොලී අනුපාතිකයක් නොමැති මූල්‍ය වත්කම් සහ මූල්‍ය වගකීම් හෝ ජංගම වත්කම් හෝ ජංගම බැරකම් ලෙස වර්ගීකරණය කර ඇති ඒවා මූලිකව 11.14 ඡේද (අ) ප්‍රකාර වට්ටම් නොකළ වටිනාකමකට මනිනු ලැබේ. එබැවින්, ඉහත (ඇ) ඒවාට අදාළ නොවේ.

11.16 සඵල පොලී ක්‍රමය යනු, මූල්‍ය වත්කමක හෝ මූල්‍ය වගකීමක (හෝ මූල්‍ය වත්කම් හෝ මූල්‍ය වගකීම් සමූහයක) ක්‍රමක්ෂය පිරිවැය ගණනය කිරීමේ මෙන්ම අදාළ කාල පරිච්ඡේදය ඔස්සේ පොලී ආදායමට හෝ පොලී වියදමට වෙන් කිරීමේ ක්‍රමයකි. සඵල පොලී අනුපාතිකය යනු, මූල්‍ය සාධන පත්‍රයක අපේක්ෂිත ආයුකාලය මගින් හෝ උචිත වන විට ඊටවඩා අඩු කාලයක දී ඇස්තමේන්තු කළ අනාගත මුදල් ගෙවීම් හෝ ලැබීම්, මූල්‍ය වත්කම් හෝ මූල්‍ය වගකීම් ධාරණ අගයට නිරවද්‍යව වට්ටම් කරන අනුපාතිකය වේ. සඵල පොලී අනුපාතිකය නිර්ණය කරනුයේ මූල්‍ය වත්කම හෝ වගකීම මූලිකව හඳුනාගත් අවස්ථාවේ වූ ධාරණ අගයේ පදනම මතය.

- (අ) මූල්‍ය වත්කමක සඵල පොලී ක්‍රමය යටතේ (වගකීමක) ක්‍රම ක්ෂය පිරිවැය නම් සඵල පොලී අනුපාතයට වට්ටම් කළ අනාගත මුදල් ලැබීම් (ගෙවීම්) වල වර්තමාන වටිනාකම වේ.

(ආ) කාල පරිච්ඡේදයක පොලී වියදම (ආදායම), කාලපරිච්ඡේදය ආරම්භයේ මූල්‍ය වගකීමක (වත්කමක) ධාරණ අගය සමඟ කාලපරිච්ඡේදයේ සඵල පොලී අනුපාතිකයෙන් වැඩි කිරීමට සමාන වේ.

- 11.17 සඵල පොලී අනුපාතිකය ගණනය කිරීමේ දී අස්තිත්වයක් මූල්‍ය සාධන පත්‍රයේ ගිවිසුම්ගත කොන්දේසි සලකා බලා මුදල් ප්‍රවාහ ඇස්තමේන්තු කිරීම (උදා. කලින් ගෙවීම්, ඇරයුම් සහ සමාන විකල්ප) සහ දැනටමත් දරා ඇති දන්තා ණය පාඩු නමුත් මෙතෙක් දරා නොමැති අනාගතයේ විය හැකි ණය පාඩු සැලකිල්ලට නොගෙන ඇස්තමේන්තු කරයි.
- 11.18 පහත සඵල පොලී අනුපාතය ගණනය කිරීමේදී සඳහන් පරිදි හැර, සාධන පත්‍රයක අපේක්ෂිත ආයුකාලය තුළ දී , අස්තිත්වයක් විසින් ඕනෑම සම්බන්ධිත ගාස්තු, ගෙවූ හෝ ලැබුණු මූල්‍ය ගාස්තු ("ලකුණු" වැනි) ගණුදෙනු පිරිවැය සහ වෙනත් අධිමිල හෝ වට්ටම් ක්‍රමක්ෂය කළ යුතුය. ගාස්තු, ගෙවූ හෝ ලැබුණු මූල්‍ය ගාස්තු, ගණුදෙනු ගාස්තු, අධිමිල හෝ වට්ටම් සම්බන්ධව එම කාල පරිච්ඡේදයට නම් එවිට අස්තිත්වය අඩු කාලපරිච්ඡේදයක් පාවිච්චි කරනු ඇත. විවලයට අදාළ වන ගාස්තු ගෙවන ලද හෝ ලැබුණු මූල්‍ය ගාස්තු, ගණුදෙනු පිරිවැය, අධිමිල වට්ටම් සාධන පත්‍රය කල් පිරීමට පෙර වෙළඳපොළ අනුපාතිකය නැවත මිල කරන විට සිදුවනුයේ මෙය වේ. එවැනි අවස්ථාවකට උචිත ක්‍රමක්ෂය කාලපරිච්ඡේදය වන්නේ ඊළඟ නැවත මිල නියම කිරීමේ දිනයෙන් පසු කාලපරිච්ඡේදය වේ.
- 11.19 විවලය අනුපාතික මූල්‍ය වත්කම් සහ විවලය අනුපාතික මූල්‍ය වගකීම් සඳහා වෙළඳපොළ පොලී අනුපාතික වල වෙනස්කම් පිළිබිඹුවීම සඳහා මුදල් ප්‍රවාහ කලින් කලට නැවත අස්තමේන්තු කිරීම සඵල පොලී අනුපාතික වෙනස්වීමට තුඩුදේ. විවලය අනුපාතික මූල්‍ය වත්කමක් හෝ විවලය අනුපාතික මූල්‍ය වගකීමක් කල්පිරීමේ දී ලැබිය යුතු හෝ ගෙවිය යුතු මුල් මුදලට සමාන මුදලකට මුලිකව හඳුනාගනී නම්, අනාගත පොලී ගෙවීම් නැවත ඇස්තමේන්තු කිරීම සමාන්‍යයෙන් වත්කමේ හෝ වගකීමේ ධාරණ අගයට සැලකිය යුතු බලපෑමක් ඇති නොවේ.
- 11.20 අස්තිත්වයක් එහි ඇස්තමේන්තු කළ ගෙවීම් හෝ ලැබීම් සංශෝධනය කරයි නම්, එවිට අස්තිත්වය සත්‍ය සහ සංශෝධිත ඇස්තමේන්තු කළ මුදල් ප්‍රවාහ පිළිබිඹු කිරීම සඳහා මූල්‍ය වත්කමේ හෝ මූල්‍ය වගකීමේ (හෝ මූල්‍ය සාධන පත්‍ර සමූහයේ) ධාරණ අගය ගලපත්‍ර ඇත. අස්තිත්වය, මූල්‍ය සාධන පත්‍රයේ මුල් සඵල පොලී අනුපාතිකයට අනාගත මුදල් ප්‍රවාහවල වර්තමාන වටිනාකම ආගනණය කිරීමෙන් ධාරණ අගය නැවත ගණනය කරනු ඇත. අස්තිත්වය විසින් සංශෝධිත දිනයට ගැලපීම ආදායමක් හෝ වියදමක් ලෙසට ලාභය හෝ අලාභයේ හඳුනාගනු ඇත.

සඵල පොලී ක්‍රමය උපයෝගීකර ගනිමින් වර්ෂ පහක ණයක් සඳහා ක්‍රමක්ෂය පිරිවැය නිර්ණය කිරීම. උදාහරණය:-

20 x 0 ජනවාරි 1 දින අස්තිත්වයක් රු. 50/-ක ගණුදෙනු පිරිවැයක් දරමින් රුපියල් (රු.) 900ක බැඳුම්කරයක් අත්කර ගනී. වාර්ෂිකව රු. 40 ක පොලියක් ඊළඟ වර්ෂ පහක් ඔස්සේ හිඟව ලැබිය යුතුව ඇත. (20 x 0 දෙසැම්බර් 31- 20 x 4 දෙසැම්බර් 31). බැඳුම්කරයට 20 x 4 දෙසැම්බර් 31 දී රු.1,100/-ක අනුගමන නිදහස් කර ගැනීමක් ඇත.

වර්ෂය	කාල පරිච්ඡේදය ආරම්භයේ ධාරණ වටිනාකම රු.	6.9583%*මත පොලී ආදායම රු.	මුදල් ගලා ඒම් රු.	කාල පරිච්ඡේදය අවසානයේ ධාරණ වටිනාකම රු.
20x0	950.00	66.10	(40.00)	976.11
20x1	976.11	67.92	(40.00)	1,004.03
20x2	1,004.03	69.86	(40.00)	1,033.89
20x3	1,033.89	71.94	(40.00)	1,065.83
20x4	1,065.83	74.16	(40.00)	1,100.00
			(1,100.00)	0

- මුල් ධාරණ වටිනාකමට බැඳුම්කරය අපේක්ෂිත මුදල් ප්‍රවාහ වට්ටම් කරන අනුපාතිකය සියයට 6.9583 ක සඵල පොලී අනුපාතිකය වේ.

$$40/(1.069583)^1 + 40/(1.069583)^2 + 40/(1.069583)^3 + 40/(1.069583)^4 + 1,140/(1.069583)^5 = 950$$

පිරිවැයට හෝ ක්‍රමක්ෂය පිරිවැයට මනින ලද මූල්‍ය සාධන පත්‍ර භානිකරණය හඳුනාගැනීම.

හඳුනාගැනීම

11.21 වාර්තාකරන කාලපරිච්ඡේදයක් අවසානයේ, අස්තිත්වයක් ක්‍රමක්ෂය පිරිවැය හෝ පිරිවැයට මනින ලද ඕනෑම මූල්‍ය වත්කමක භානිකරණය පිළිබඳ අරමුණුගත සාක්ෂි ඇත්දැයි තක්සේරු කළ යුතුය. භානිකරණය පිළිබඳ අරමුණුගත සාක්ෂි ඇත්නම්, අස්තිත්වය වහාම ලාභය හෝ අලාභයේ භානිකරණ අලාභය හඳුනාගත යුතුය.

11.22 මූල්‍ය වත්කමක් හෝ වත්කම් සමූහයක් භානිකරනය වී ඇති බවට අරමුණුගත සාක්ෂිවලට වත්කම දරන්නාගේ අවධානයට පහත සඳහන් පාඩු සිද්ධීන් පිළිබඳ නිරීක්ෂණය කළ හැකි දත්ත ඇතුළත් වේ.

(අ) නිකුත් කරන්නාගේ හෝ අනුග්‍රහය දක්වන්නා ගේ සැලකිය යුතු මූල්‍ය දුෂ්කරතා.

(ආ) පොලිය හෝ මුල් මුදල ගෙවීම පැහැර හැරීම හෝ යුතුකම් පැහැරහැරීම වැනි ගිවිසුම කඩකිරීම්.

(ඇ) ණයගැතියාගේ මූල්‍ය දුෂ්කරතා සම්බන්ධයෙන් බලපාන ආර්ථික හෝ නීතිමය කරුණු සැලකිල්ලට භාජනය කිරීමෙන්, ණයගිම්යෙකු අන්වශයෙන් සැලකිල්ල නොදක්වන නුමුත් ණයගැතියාට ප්‍රදානය කරනු ලබන පහසුකම්.

(ඈ) පෙනෙන ආකාරයට බොහෝ දුරට ණයගැතියා බුන්වත්භාවයට හෝ වෙනත් මූල්‍ය ප්‍රතිසංවිධානයකට ඇතුළත්වීමට ඇති හැකියාව.

(ඉ) අභිතකර ජාතික හෝ ප්‍රාදේශීය ආර්ථික තත්ත්වයන් හෝ කර්මාන්තයේ තත්ත්වයන්ගේ අභිතකර වෙනස්කම් සමූහයේ එක් එක් මූල්‍ය වත්කම සමඟ හඳුනාගැනීමට මෙතෙක් නොහැකි වුවත් එකී වත්කම් මූලික හඳුනාගැනීමෙන් පසු මූල්‍ය වත්කම් සමූහයකින් මැනිය හැකි ඇස්තමේන්තු කළ අනාගත මුදල් ප්‍රවාහවල අඩුවීමක් ඇති වගට නිරීක්ෂණය කළ හැකි දත්තවලින් පෙන්නුම් කිරීම.

11.23 නිකුත්කරන්නා මෙහෙයුම්වල යෙදී සිටින පරිසරයේ සිදුවූ අභිතකර තාක්ෂණික, වෙළඳපොළ, ආර්ථික හෝ නීතිමය පිළිබඳ සැලකිය යුතු වෙනස්කම් ඇතුළුව, භානිකරණය සඳහා අනිකුත් සාධක පිළිබඳ සාක්ෂි ද තිබිය හැක.

11.24 අස්තිත්වයක් විසින් භානිකරණය සඳහා පහත දී ඇති මූල්‍ය වත්කම් තනි තනිව තක්සේරු කළ යුතුය.

(අ) වැදගත්කම නොතකා සියළුම ස්කන්ධ සාධන පත්‍ර, සහ

(ආ) තනිතනිව වැදගත් වෙනත් මූල්‍ය වත්කම්

අස්තිත්වයක් භානිකරණය සඳහා අනිකුත් මූල්‍ය වත්කම් සමාන ණය අවදානම් ගති ලක්ෂණ පදනම මත එක්කෝ තනි තනිව හෝ සමූහයක් ලෙස තක්සේරු කරනු ඇත.

මැනීම

11.25 අස්තිත්වයක් විසින් පිරිවැයට හෝ ක්‍රමක්ෂය පිරිවැයට මනින ලද පහත සාධන පත්‍රවල භානිකරණ අලාභයන් පහත පරිදි මනිනු ඇත.

(අ) 11.14 (අ) ඡේද ප්‍රකාර ක්‍රමක්ෂය පිරිවැයට මනින ලද සාධන පත්‍රයක් සඳහා භානිකරණ අලාභය වන්නේ, වත්කමේ ධාරණ අගය සහ වත්කමේ මුල් සඵල පොලී අනුපාතිකයට වට්ටම් කළ ඇස්තමේන්තුගත මුදල් ප්‍රවාහවල වර්තමාන අගය අතර වෙනසය. එවැනි මූල්‍ය සාධන පත්‍රයකට විවලය පොලී අනුපාතිකයක් ඇතිනම්, ඕනෑම භානිකරණ අලාභයක් මැනීමේ වට්ටම් වට්ටම් අනුපාතිකය වන්නේ ගිවිසුම යටතේ නිශ්චය කළ ප්‍රවර්තන සඵල පොලී අනුපාතිකය වේ.

(ආ) 11.14 (ආ) සහ (ඇ) (ii) ඡේද ප්‍රකාර භානිකරණය අඩුකොට පිරිවැයට මනින ලද සාධන පත්‍රයක් සඳහා භානිකරණ අලාභය වන්නේ වත්කමේ ධාරණ වටිනාකම සහ වත්කමට වාර්තාකරණ දිනයට විකුණුවහොත් අස්තිත්වයට

ලැබෙන වටිනාකම (මෙය ශුන්‍යය විය හැක.) හොඳතම ඇස්තමේන්තුවේ (මෙය බොහෝ සේ ආසන්න යයි හැඟෙන) වෙනසය.

ප්‍රතිවර්තය කිරීම

- 11.26 පසුකාලීන කාළපරිච්ඡේදයකදී භාතිකරණ අලාභයක වටිනාකම අඩුවේනම් සහ එම අඩුවීම භාතිකරණය හඳුනාගැනීමෙන් පසු සිදුවූ යම් සිද්ධියකට අරමුණු සහගතව සම්බන්ධ කළ හැකි නම් (ණයගැතියන්ගේ ණය වර්ගීකරණයේ වර්ධනයක් ඇති වීම වැනි) එවිට අස්තීත්වය මීට පෙර හඳුනාගත් භාතිකරණ අලාභය සෘජුවම හෝ ඉඩහැරීමේ ගිණුමක් ගැලපීමෙන් ප්‍රතිවර්තය කරනු ඇත. ප්‍රතිවර්තය කිරීමේ ප්‍රතිඵලය මූල්‍ය වත්කමේ ධාරණ වටිනාකම (ඕනෑම ඉඩහැරීමේ ගිණුමක ශුද්ධය) භාතිකරණය මීට කලින් හඳුනානොගත්තේ නම් තිබිය යුතු ධාරණ වටිනාකමට වඩා වැඩි නොවිය යුතුය. අස්තීත්වය ප්‍රතිවර්තය කිරීමේ වටිනාකම ලාභය හෝ අලාභයේ වහාම හඳුනාගනු ඇත.

සාධාරණ අගය

- 11.27 11.14 (ඇ) (i) ඡේද න් සාමාන්‍ය කොටස් හෝ වරණීය කොටස්වල ආයෝජනයක්, කොටස්වල සාධාරණ වටිනාකම විශ්වනීය ලෙස මැනිය හැකි නම්, සාධාරණ වටිනාකමට මැනීමට අවශ්‍ය කෙරේ. අස්තීත්වයන් පහත දී ඇති අනුපිළිවෙල කොටස්වල සාධාරණ වටිනාකම ඇස්තමේන්තු කිරීමට යොදාගනී.

- (අ) සක්‍රීය වෙළඳපොළක සර්ව සම වත්කමක් සඳහා සාධාරණ වටිනාකමේ හොඳතම සාක්ෂිය ප්‍රකාශිත මිල වේ. මෙය සාමාන්‍යයෙන් ප්‍රවර්තන ලංසු මිල වේ.
- (ආ) ප්‍රකාශිත මිල ගණන් නොමැති නම්, සර්වසම වත්කමක් සඳහා මෑත ගනුදෙනුවක මිල බොහෝ දුරට ආර්ථික තත්ත්වයන්වල සැලකිය යුතු වෙනසක් හෝ ගනුදෙනුවට එළඹීමෙන් පසු සැලකිය යුතු කාලයක් ගතවී නොමැති නම් සාධාරණ වටිනාකමට සාක්ෂි සපයයි. අවසාන ගනුදෙනු මිල සාධාරණ අගයේ හොඳ ඇස්තමේන්තුවක් නොවන බවට පෙන්වනුම් කළ හැකි නම් (උදා. එය බලෙන් කරන ගනුදෙනුවක, සිය කැමැත්තෙන් නොවන ඇවර කිරීමකදී හෝ ආපදා විකිණීමකදී අස්තීත්වයට ලැබුණු හෝ ගෙවූ වටිනාකමට පිළිඹිබු වනු දක්වනු බැවිනි.), එම මිල ගලපනු ලැබේ.
- (ඇ) වත්කම සඳහා වෙළඳපොළ සක්‍රීය නැත්නම් සහ සර්වසම වත්කමක් එය තනියමම සාධාරණ වටිනාකමේ හොඳ ඇස්තමේන්තුවක් නොවන අතර අස්තීත්වයක් තක්සේරු කිරීමේ ශිල්පීය ක්‍රමයන් යොදා ගනිමින් සාධාරණ වටිනාකමට ඇස්තමේන්තු කරයි. තක්සේරු කිරීමේ ශිල්පීය ක්‍රමයක් යොදා ගැනීමේ අරමුණ වන්නේ සාමාන්‍ය ව්‍යාපාර කටයුතු වලදී පොළඹවනු ලැබූ අතේ දුරින්වූ හුවමාරුවකදී මිනුම් දිනයේදී තිබිය හැකි ගනුදෙනු මිල ඇස්තමේන්තු කිරීමය.

මෙම SLFRS හි අනිකුත් කොටස්, 12 වන කොටස, 14 වන කොටස, 15 වන කොටස සහ 16 වන කොටස - ආයෝජන දේපල ඇතුළුව 11.27 - 11.32 ඡේද හි සාධාරණ වටිනාකමේ මඟ පෙන්වීම් වලට යොමු කෙරේ. මෙම මඟපන්වීම එවැනි කොටස් වලින් ආවරණය වන වත්කම් වලට අදාළ කරගැනීමේදී මෙම ඡේදයේ සඳහන් සාමාන්‍ය කොටස් හෝ වරණීය කොටස් වලට යොමු කිරීමේදී එම කොටස් වලින් ආවරණය වූ වත්කම් වර්ග ද ඇතුළත් වී ඇති ලෙසට කියවිය යුතුයි.

තක්සේරු ශිල්පීය ක්‍රමය

- 11.28 තක්සේරු ශිල්පීය ක්‍රම වලට සර්වසම වත්කමක් සඳහා දැනුමැති, කැමති පාර්ශ්ව අතරමැනක වූ අතේ දුරින් වූ වෙළඳපොළ ගනුදෙනු ඇතොත්, මනිනු ලබන වත්කම හා බොහෝ දුරට සමාන වන වෙනත් වත්කමක ප්‍රවර්තන සාධාරණ වටිනාකමට යොමු කිරීම, වට්ටම්කල මුදල් ප්‍රවාහ විශ්ලේෂණයන් සහ විකල්ප මිල කිරීමේ ආකෘති භාවිතාකිරීම ඇතුළත් වේ. වත්කමක් මිල කිරීම සඳහා වෙළඳපොළ සහභාගි වන්නන් විසින් පොදුවේ පාවිච්චි කරනු ලබන තක්සේරු කිරීමේ ශිල්පීය ක්‍රමයක් ඇතොත් සහ එම ශිල්ප ක්‍රමය සත්‍ය වෙළඳපොළ ගනුදෙනු වලින් විශ්වාසීභාවයක ඇස්තමේන්තු සපයන බව දර්ශීය වන විට එම ශිල්පීය ක්‍රමය පාවිච්චි කරනු ඇත.
- 11.29 තක්සේරු කිරීමේ ශිල්පීය ක්‍රමය යොදා ගැනීමේ අරමුණ වන්නේ මිනුම් දිනයේදී සාමාන්‍ය ව්‍යාපාරික සලකා බැලීම් වලින් දිරිගැන්වූ අතේ දුරින්වූ හුවමාරුවකදී ගනුදෙනු මිල තහවුරු කිරීමය. සාධාරණ වටිනාකම ඇස්තමේන්තු කරනු ලබන්නේ වෙළඳපොළ යෙදවුම් උපරිම ප්‍රයෝජනයට ගන්නා අතර අස්තීත්ව නිශ්චිත යෙදවුම් මත අවම විශ්වාසයන් තබාගනී. පහත දැ සපුරාලන්නේ නම් තක්සේරු කිරීමේ ශිල්පීය ක්‍රමයක් සාධාරණ වටිනාකමේ විශ්වාස කළ හැකි ඇස්තමේන්තුවකට එළඹෙනු ඇතැයි අපේක්ෂා කෙරේ.

- (අ) වෙළඳපොළ විසින් වත්කම මිල කිරීමට අපේක්ෂා කරන ආකාරය සාධාරණව පිළිබිඹු කරයි නම්, සහ
- (ආ) තක්සේරු කිරීමේ ශිල්පීය ක්‍රමයේ යෙදවුම් සාධාරණව වෙළඳපොළ අපේක්ෂාවන් සහ වත්කමට ආවේනික ප්‍රතිලාභ අවදානම් සාධක මැනීම් සාධාරණව නියෝජනය වීම.

සක්‍රීය වෙළඳපොළක් නොමැතිවීම: ස්කන්ධ සාධන පත්‍ර

11.30 පහත දෑ සපුරාලන්නේ නම් සක්‍රීය වෙළඳ පොළක ප්‍රකාශිත මිලක් නොමැති වත්කම්වල ආයෝජන වල සාධාරණ අගය විශ්වාස ලෙස මැනිය හැකිය.

- (අ) අදාළ වත්කමේ සාධාරණ වටිනාකම් ඇස්තමේන්තුවල පරාසයේ විචල්‍යතාවය සැලකිය යුතු ප්‍රමාණයකට නොවීම, හෝ
- (ආ) පරාසය තුළ විවිධ ඇස්තමේන්තුවල සම්භාවිතාවන් සාධාරණව බොහෝ දුරට මැනිය හැකි බව සහ සාධාරණ වටිනාකම ඇස්තමේන්තුකිරීමට යොදාගත හැකිවීම.

11.31 ප්‍රකාශිත වෙළඳ මිල ගණනක් නොමැති වත්කම්වල දැරිය හැකි සාධාරණ වටිනාකම් ඇස්තමේන්තුවල පරාසයේ විචල්‍යතාවය සැලකිය යුතු තරම් නොවන අවස්ථාවන් ගණනාවක් ඇත. සාමාන්‍යයෙන් අස්තීත්වයන් විසින් බාහිර පාර්ශ්වයකින් අත්කරගත් වත්කමක සාධාරණ වටිනාකම ඇස්තමේන්තු කිරීමට හැකියාවක් ඇත. කෙසේ නුමුදු, සාධාරණ වටිනාකමේ ඇස්තමේන්තු පරාසය සැලකිය යුතු නම් සහ නොයෙක් ඇස්තමේන්තුවල සම්භාවිතාවන් සාධාරණව ඇස්තමේන්තු කළ නොහැකි නම්, අස්තීත්වයක් වත්කම සාධාරණ වටිනාකමට මැනීමෙන් වලක්වයි.

11.32 සාධාරණ අගයට මනින ලද වත්කමකට තවදුරටත් විශ්වාසදායක ලෙස සාධාරණ අගය මැනීමක් නොමැතිනම් (උදා. ලාභය හෝ අලාභය මගින් සාධාරණ අගයට මනින ලද ස්කන්ධ සාධන පත්‍රයක්) වත්කම අවසාන දිනයට විශ්වාසදායක ලෙස මැනිය හැකි ධාරණ අගය එහි අළුත් පිරිවැය වේ. විශ්වාසදායක සාධාරණ වටිනාකම් මැනීමක් ඇතිවන තෙක් අස්තීත්වය මෙම වත්කම පිරිවැයට හානිකරණය අඩුකොට මැනිය යුතුය.

මූල්‍ය වත්කමක හඳුනාගැනීම ඉවත්කිරීම

11.33 අස්තීත්වයක් මූල්‍ය වත්කමක් හඳුනා ගැනීම ඉවත් කළ යුතු වන්නේ පහත අවස්ථාවන්හිදී පමණි.

- (අ) මූල්‍ය වත්කමකින් මුදල් ප්‍රවාහවලට වන ගිවිසුම්මය අයිතීන් අවසන්වීම හෝ නිරවුල් කිරීම.
- (ආ) අස්තීත්වය විසින් මූල්‍යවත්කමේ සියළුම අවදානම් සහ අයිතියේ ප්‍රදානයන් බොහෝ දුරට වෙනත් පාර්ශ්වයකට මාරු කිරීම, හෝ
- (ඇ) අස්තීත්ව විසින් සැලකිය යුතු අවදානම් සහ අයිතියේ ප්‍රතිලාභයන් රඳවාගෙන ඇතිබව නොසලකා වත්කමේ පාලනය වෙනත් පාර්ශ්වයකට මාරු කර ඇති අතර අනික් පාර්ශ්වයට සම්බන්ධ නොවන තුන්වන පාර්ශ්වයකට වත්කම සම්පූර්ණයෙන්ම විකිණීමේ ප්‍රායෝගික හැකියාව ඇති අතර එයට එකී හැකියාව මාරු කිරීමට අතිරේකව සීමා කිරීම් පැනවීමකින් තොරව ඒකපාර්ශ්වික ක්‍රියාත්මක කිරීමට පුළුවන. මෙම අවස්ථාවේ අස්තීත්වය විසින්:

- (i) වගකීම හඳුනාගැනීම ඉවත් කිරීම; සහ
- (ii) වෙන වෙනම හඳුනාගත් පැවරීමේදී ඇතිකළ හෝ රඳවාගත් ඕනෑම අයිතීන් සහ බැඳීම්.

පැවරූ වත්කමේ ධාරණ අගය අයිතීන් හෝ රඳවාගත් බැඳීම් සහ පැවරුම් කරන දිනයට වූ ඒවායේ සාපේක්ෂ සාධාරණ අගයන් පදනම මත වෙන්කරනු ලැබේ. අළුතින් ඇතිකළ අයිතීන් සහ බැඳීම් ඵදිනට වන ඒවායේ සාධාරණ වටිනාකමට මනිනු ලැබේ. මෙම ඡේදය ප්‍රකාර ලැබුණු ප්‍රතිස්ථාව සහ හඳුනාගත් සහ හඳුනාගැනීම ඉවත් කළ වටිනාකම් අතර වෙනස පැවරුම් කිරීමේ කාලපරිච්ඡේදයේ ලාභ හෝ අලාභයේ හඳුනාගනු ඇත.

11.34 අස්තීත්වය විසින් පැවරූ වත්කමේ අයිතියේ සැලකිය යුතු අවදානම් සහ ප්‍රතිලාභයේ රඳවාගෙන ඇති බැවින් පැවරීමකදී හඳුනාගැනීම ඉවත් කිරීමේ ප්‍රතිඵලයන් ඇති නොවන බැවින් අස්තීත්වය පැවරූ වත්කම අඛණ්ඩව සම්පූර්ණයෙන්ම හඳුනාගන්නා අතර ලැබුණ ප්‍රතිස්ථාව සඳහා මූල්‍ය වගකීමක් හඳුනාගනී. වත්කම සහ වගකීම හිළවී කරනු නොලැබේ. පසුකාලීන

කාළපරිච්ඡේදවලදී අස්තිත්වය පැවරූ වත්කමේ ඕනෑම ආදායමක් සහ මූල්‍ය වගකීම පිළිබඳ දැරූ ඕනෑම වියදමක්ද හඳුනාගනු ඇත.

11.35 පවරන්නෙකු විසින් පැවරුම් ලාභියාට මූල්‍ය නොවන අතිරේක ඇප (ණය හෝ ස්කන්ධ සාධන පත්‍ර) සපයන්නේ නම්, අතිරේක ඇප සඳහා පවරන්නාගේ සහ පැවරුම් ලාභියාගේ ගිණුම්කරණය, පැවරුම් ලාභියාට අතිරේක ඇපය විකිණීමට හෝ නැවත ඔඩපනය කිරීමට අයිතියක් ඇත්ද යන්න රඳා පවතින්නේ පැවරුම් ලාභියා පැහැර හැර තිබේද යන්න මතය. අතිරේක ඇපය සඳහා පැවරුම්කරු සහ පැවරුම් ලාභියා පහත පරිදි ගිණුම්ගතකරනු ඇත.

(අ) ගිවිසුමෙන් හෝ භාවිතයෙන් පැවරුම් ලාභියාට අතිරේක ඇපය විකිණීමට හෝ නැවත ඔඩපනය කිරීමට අයිතියක් ඇත්නම්, පවරන්නා තම මූල්‍ය තත්ත්ව ප්‍රකාශනයේ එම වත්කම අනිකුත් වත්කම්වලින් වෙනම නැවත වර්ගීකරණය කරයි. (උදා. ණයට දුන් වත්කම, ඔඩපනය කළ ස්කන්ධ සාධන පත්‍ර හෝ ප්‍රති මිලදී ගැනීම් ලැබීමක්.)

(ආ) පැවරුම් ලාභියා එයට ඔඩපනය කළ අතිරේක ඇපය විකුණුවහොත් එවිට එය විකිණීමේ ලදමනාව සහ අතිරේක ඇපය ආපසු භාරදීමේ බැඳීමට සාධාරණ වටිනාකමට මණින ලද වගකීම හඳුනාගනු ඇත.

(ඇ) ගිවිසුමේ නියමයන් අනුව පවරන්නා පැහැර හැරියොත් අතිරේක ඇපය නිදහස් කරගැනීමට තවදුරටත් අයිතියක් නොමැති වන අතර අතිරේක ඇපය හඳුනාගැනීම ඉවත්කර, පැවරුම් ලාභියා මූලිකව සාධාරණ අගයට මතින ලැබූ වත්කමක් ලෙස අතිරේක ඇපය හඳුනාගැනීම හෝ එය දැනටමත් අතිරේක ඇපය විකුණා ඇත්නම්, අතිරේක ඇපය ආපසු භාරදීමේ බැඳීම හඳුනාගැනීම ඉවත් කරනු ඇත.

(ඈ) ඉහත (ඇ) හි සලසා ඇති ආකාරයට හැර, පවරන්නා නොකඩවා වත්කම අතිරේක ඇපයක් ලෙස ඉදිරියට ගෙනයන අතර පැවරුම් ලාභියා අතිරේක ඇපය වත්කමක් ලෙස හඳුනානොගනී.

උදාහරණය - හඳුනාගැනීම ඉවත් කිරීමට සුදුසුකම් ලබන පැවරුම.

අස්තිත්වයක් එහි ලැබිය යුතු ගිණුම් සමූහයක් ඒවායේ මුහුණත අගයට වඩා අඩු වටිනාකමකට බැංකුවකට විකුණයි. අස්තිත්වය බැංකුව වෙනුවෙන් මාසික ප්‍රකාශන යැවීම ඇතුළුව ණයගැතියන්ගෙන් එකතු කිරීම් අඛණ්ඩව කරගෙන යන අතර ලැබිය යුතු දෑ සේවාව සඳහා බැංකුව වෙළඳපොළ ගාස්තුවක් අස්තිත්වයට ගෙවයි. එකතුකළ සියළුම මුදල් බැංකුවට අප්‍රමාදව ප්‍රේෂණය කිරීමට බැඳී සිටින නුමුදු එයට ණයගැතියන් විසින් ප්‍රමාද වී ගෙවීම හෝ නොගෙවීම පිළිබඳව බැංකුවට බැඳීමක් නැත. මෙම අවස්ථාවේ අස්තිත්වය විසින් ලැබිය යුතු දෑවල අයිතියේ සැලකිය යුතු සියළු අවදානම් සහ ප්‍රතිලාභ බැංකුවට මාරුකරනු ඇත. එබැවින්, ලැබිය යුතු දෑ එහි මූල්‍ය තත්ත්වය ප්‍රකාශනයෙන් අයින් කරනු ඇති අතර (එනම් ඒවා හඳුනාගැනීම ඉවත්කිරීම), බැංකුවෙන් ලැබුණු ලදමනාව පිළිබඳව කිසිදු වගකීමක් පෙන්වනු නොලැබේ. අස්තිත්වය විසින් විකිණීම කරන අවස්ථාවේ ලැබිය යුතු දෑ වල ධාරණ අගයේ සහ බැංකුවෙන් ලැබුණු ලදමනාව අතර වෙනස පාඩුවක් ලෙස හඳුනාගනී. අස්තිත්වය, ණයගැතියන්ගෙන් එකතු කළ ඒවා මෙතෙක් බැංකුවට ප්‍රේෂණය නොකළ මුදල් ප්‍රමාණයට වගකීමක් ලෙස හඳුනාගනී.

උදාහරණය - හඳුනාගැනීම ඉවත් කිරීම සඳහා සුදුසුකම් නොලබන පැවරුම්

අස්තිත්වය, ණයගැතියන්ගේ මුල් මුදල හෝ පොලිය දින 120කට වඩා වැඩිය හිඟව ඇති ලැබිය යුතු දෑ බැංකුවෙන් ආපසු මිලදී ගැනීමට එකඟතාවය පලකිරීම හැර පෙර වූ උදාහරණයේ කරුණු වලට සමාන වේ. මෙම කරුණේදී අස්තිත්වය ණයගැතියන් විසින් මන්දගාමීව ගෙවීම හෝ නොගෙවීමේ අවදානම රඳවාගෙන ඇති අතර මෙය ලැබීම් සම්බන්ධයෙන් සැලකිය යුතු අවදානමකි. එබැවින්, අස්තිත්වය ලැබිය යුතු දෑ බැංකුවට විකුණා ඇති වගට නොසලකන අතර එය ඒවා හඳුනාගැනීම ඉවත් කිරීම නොකරයි. ඒ වෙනුවට, එය බැංකුවෙන් ලැබුණු ලදමනාව ලැබිය යුතු දෑවලින් සුරක්ෂිත කළ ණයක් ලෙස සලකයි. අස්තිත්වය ලැබිය යුතු දෑ එකතු කරගැනීම හෝ එකතු කර ගැනීමට නොහැකි ලෙස ලියා හැරීම කරන තෙක් අස්තිත්වය ලැබිය යුතු දෑ වත්කමක් ලෙස දිගටම හඳුනාගනු ලැබේ.

මූල්‍ය වගකීමක පිළිනොගැනීම.

මූල්‍ය වගකීමක හඳුනාගැනීම ඉවත් කිරීම

11.36 අස්තිත්වයක් මූල්‍ය වගකීමක් (හෝ මූල්‍ය වගකීමක කොටසක්) හඳුනාගැනීම ඉවත් කරන්නේ එය නිවාරණය කිරීමෙන් පසු පමණි. එනම් ගිවිසුමේ නිශ්චිත බැඳීම නිදහස් කිරීමෙන්, අවලංගු කිරීමෙන් හෝ කාලය ඉකුත්වීමෙනි.

11.37 දැනට සිටින ණයගන්නෙකු සහ ණය දෙන්නකු සැලකිය යුතු අන්දමේ වෙනස් කොන්දේසි සහිත මූල්‍ය සාධන පත්‍ර හුවමාරු කර ගන්නේ නම් , අස්තිත්වයක් විසින් මුල් මූල්‍ය වගකීම ණය නිවාරණය කිරීමක් ලෙස සහ අළුත් මූල්‍ය වගකීමක්

හඳුනාගැනීම ලෙසට ගනුදෙනුව ගිණුම්ගත කරනු ඇත. එමෙන්ම, අස්තිත්වයන් පවතින මූල්‍ය වගකීමක හෝ එහි කොටසක (ණයගැතියාගේ මූල්‍ය අපහසුකම් වලට ආරෝපිත හෝ නොවන) කොන්දේසි වල සැලකිය යුතු වෙනස්කම් මුල් මූල්‍ය වගකීමේ නිවාරණය සහ අළුත් මූල්‍ය වගකීමක් හඳුනාගැනීම ලෙස ගිණුම්ගත කරනු ඇත.

- 11.38 මූල්‍ය වගකීමක ධාරණ අගයේ (හෝ මූල්‍ය වගකීමේ කොටසක) නිවාරණය වූ හෝ වෙනත් පාර්ශවයකට මාරු කළ සහ ඕනෑම මාරුකළ මූල්‍ය නොවන වත්කම් හෝ ආරුඩකරගත් වගකීම් ඇතුළුව ගෙවූ ප්‍රතිෂ්ඨාව අතර ඕනෑම වෙනසක් අස්තිත්වය එහි ලාභය හෝ අලාභයේ හඳුනාගනී.

හෙළිදරව් කිරීම

- 11.39 පහත දී ඇති හෙළිදරව් කිරීම ලාභය හෝ අලාභය මගින් සාධාරණ වටිනාකමට මනින ලද මූල්‍ය වගකීම් සඳහා හෙළිදරව් කිරීම් වලට යොමු කෙරේ. මූලික මූල්‍ය සාධන පත්‍ර පමණක් ඇති අස්තිත්වයන්ට (එබැවින් 12 වන කොටස අදාළ නොවේ.) ලාභය හෝ අලාභය මගින් මනින ලද මූල්‍ය වගකීම් කිසිවක් නොතිබෙන බැවින් එවැනි හෙළිදරව් කිරීමට අවශ්‍යතාවයක් නැත.

මූල්‍ය සාධන පත්‍ර සඳහා ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්ති හෙළිදරව් කිරීම.

- 11.40 8.5 ඡේද ප්‍රකාර අස්තිත්වයක් විසින් සැලකිය යුතු ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්තිවල සාරාංශයේ මූල්‍ය සාධන පත්‍ර සඳහා යොදාගත් මිනුම් පදනම (හෝ පදනම්) සහ මූල්‍ය ප්‍රකාශන තේරුම් ගැනීමට අදාළ වන අනිකුත් ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්ති හෙළිදරව් කළ යුතුය.

මූල්‍ය තත්ත්ව ප්‍රකාශනය - මූල්‍ය වත්කම් සහ මූල්‍ය වගකීම් වල ප්‍රභේදයන්

- 11.41 අස්තිත්වයක් විසින් වාර්තාකරණ දිනයට එක්කෝ මූල්‍ය තත්ත්ව ප්‍රකාශනයේ හෝ සටහන්වල

පහත දැක්වෙන එක් එක් මූල්‍ය වත්කම් සහ මූල්‍ය බැරකම් ප්‍රභේද වල ධාරණ අගයේ මුළු එකතුව හෙළිදරව් කළ යුතුය.

(අ) ලාභය හෝ අලාභය මගින් සාධාරණ අගයට මනින ලද මූල්‍ය වත්කම් (11.14 (ඇ) (i) ඡේද සහ 12.8 සහ 12.9 ඡේද).

(ආ) ක්‍රමක්ෂය පිරිවැයට මනින ලද ණය සාධන පත්‍ර වන මූල්‍ය වත්කම් (11.14 (අ)) ඡේද .

(ඇ) පිරිවැයෙන් හානිකරණය අඩුකොට මනින ලද ස්කන්ධ සාධන පත්‍ර වන මූල්‍ය වත්කම් (11.14 (ඇ) (ii) ඡේද සහ 12.8 සහ 12.9. ඡේද

(ඈ) ලාභය හෝ අලාභය මගින් සාධාරණ වටිනාකමට මනින ලද මූල්‍ය බැරකම් (12.8 සහ 12.9 ඡේද).

(ඉ) ක්‍රම ක්ෂය පිරිවැයට මනින ලද මූල්‍ය බැරකම් (11.14 (අ) ඡේද).

(ඊ) පිරිවැයෙන් හානිකරණය අඩුකොට මනින ලද ණය බැඳීම් (11.14 (ආ) ඡේද .

- 11.42 එහි මූල්‍ය තත්ත්වය සහ කාර්ය සාධනය සඳහා මූල්‍ය සාධන පත්‍ර වල වැදගත් කම අගය කිරීමට එහි මූල්‍ය ප්‍රකාශන පරිශීලනය කරන්නන්ට හැකියාව ලබාදීමට අස්තිත්වය තොරතුරු හෙළිදරව් කළ යුතුය. උදාහරණයක් වශයෙන් දිගුකාලීන ණය සඳහා එවැනි තොරතුරු සාමාන්‍යයෙන් ණය සාධනපත්‍ර වල නියමයන් සහ කොන්දේසි (පොලී අනුපාතිකය, කල්පිරීම, ආපසුගෙවීමේ ලේඛණය සහ ණය සාධන පත්‍ර මගින් අස්තිත්වය මත නියම කෙරෙන සීමාවන්).

- 11.43 සාධාරණ වටිනාකමට මනිනු ලබන සියළුම මූල්‍ය වගකීම් සඳහා අස්තිත්වය සාධාරණ වටිනාකම නිර්ණය කිරීමේ පදනම හෙළිදරව් කළ යුතුය. උදා. සක්‍රීය වෙළඳපොළක ප්‍රකාශිත වෙළඳපොළ මිල, හෝ තක්සේරු කිරීමේ ශිල්පීය ක්‍රමය. තක්සේරු කිරීමේ ශිල්පීය ක්‍රමයන් යොදාගන්නා විට අස්තිත්වය එක් එක් මූල්‍ය වත්කම් හෝ මූල්‍ය බැරකම් පංතිය සඳහා සාධාරණ වටිනාකම නිර්ණය කිරීමට අදාළකරගත් උපකල්පනයන් අනාවරණය කළ යුතුය. උදාහරණ වශයෙන්, අදාළ නම්, අස්තිත්වයක් කලින් ගෙවීම් අනුපාතිකය, ඇස්තමේන්තුකල ණය අලාභ අනුපාතිකය සහ පොලී අනුපාතිකය හෝ වට්ටම් අනුපාතිකය සඳහා කල උපකල්පනයන් පිළිබඳ තොරතුරු අනාවරණය කල හැකිය.

- 11.44 ලාභය හෝ අලාභය මගින් සාධාරණ අගයට මනින ලද ස්කන්ධ සාධන පත්‍රයක් සඳහා විශ්වනීය සාධාරණ වටිනාකම් මිණුමක් තවදුරටත් නොමැති නම්, අස්තිත්වය විසින් එම කරුණ හෙළිදරව් කළ යුතුය.

හඳුනාගැනීම ඉවත් කිරීම

- 11.45 අස්තිත්වයක් විසින් හඳුනාගැනීම ඉවත්කිරීමට (11.33 - 11.35 ඡේද බලන්න.) සුදුසුකම් නොලබන ගනුදෙනුවක මූල්‍ය වත්කම් වෙනත් පාර්ශවයකට මාරු කර ඇත්නම්, අස්තිත්වය එවැනි එක් එක් මූල්‍ය වත්කම් පංතිය සඳහා පහත දෑ හෙළිදරව් කළ යුතුය.

(අ) වත්කම් වල ස්වභාවය.

(ආ) අස්තිත්වයට මුහුණ දීමට සිදුවූනු අයිතියේ අවදානම, සහ ප්‍රතිලාභයන්හි ස්වභාවය.

(ඇ) අස්තිත්වය අඛණ්ඩව හඳුනාගන්නා වත්කම් සහ යම් ආශ්‍රිත වගකීම්වල ධාරණ අගය.

අතිරේක ඇප

- 11.46 වගකීම් හෝ අසම්භාව්‍ය වගකීම් සඳහා අස්තිත්වයක් මූල්‍ය වත්කම් අතිරේක ඇපයක් ලෙස ඔඩිපනය කරන විට එය පහත දෑ අනාවරණය කළ යුතුය.

(අ) අතිරේක ඇපයක් ලෙස ඔඩිපනය කළ මූල්‍ය වත්කමේ ධාරණ අගය

(ඇ) එහි ඔඩිපනයට සම්බන්ධ නියමයන් සහ කොන්දේසි

ගෙවිය යුතු ණයවල පැහැර හැරීම් සහ කඩ කිරීම්

- 11.47 අස්තිත්වයන් විසින්, වාර්තාකරණ දිනයට හඳුනාගත් ගෙවිය යුතු ණය සඳහා කොන්දේසි කඩ කිරීම හෝ මුල් මුදල පොලිය, නිදන් අරමුදල හෝ නිදහස් කිරීමේ කොන්දේසි කඩ කිරීම් පිළිබඳව වාර්තාකරන දිනට පිළියම් නොයෙදූ ඒවා ගැන පහත දෑ හෙළිදරව් කළ යුතුය:

(අ) එම කඩ කිරීම හෝ පැහැර හැරීම පිළිබඳ විස්තර

(ආ) වාර්තාකරණ දිනයට ගෙවිය යුතු සම්බන්ධිත ණය වල ධාරණ අගය

(ඇ) මූල්‍ය ප්‍රකාශන නිදහස් කිරීමට අනුමැතිය දීමට පෙර කඩ කිරීමට හෝ පැහැර හැරීමට පිළියම් යෙදවේද යන වග හෝ ගෙවිය යුතු ණය නියමයන් පිළිබඳව නැවත සාකච්ඡා කළේද යන වග.

ආදායම, වියදම, ප්‍රතිලාභ හෝ අලාභ අයිතම්

- 11.48 අස්තිත්වයක් විසින් පහත සඳහන් ආදායම, වියදම, ප්‍රතිලාභ හෝ අලාභ අයිතම් හෙළිදරව් කළ යුතුය.

(අ) පහත සඳහන් අයිතමයක සාධාරණ වටිනාකමේ වෙනස්කම් ඇතුළුව හඳුනාගත් ආදායම, වියදම, ප්‍රතිලාභ හෝ අලාභ:

(i) ලාභය හෝ පාඩුව තුළින් සාධාරණ වටිනාකමට මනින ලද මූල්‍ය වත්කම්.

(ii) ලාභය හෝ පාඩුව තුළින් සාධාරණ වටිනාකමට මනින ලද මූල්‍ය වගකීම්.

(iii) ක්‍රමක්ෂය පිරිවැයට මනින ලද මූල්‍ය වත්කම්.

(iv) ක්‍රමක්ෂය පිරිවැයට මනින ලද මූල්‍ය වගකීම්.

(ආ) සාධාරණ වටිනාකමට ලාභය හෝ අලාභය තුළින් මනිනු නොලැබූ මූල්‍ය වත්කම් හෝ මූල්‍ය වගකීම් සඳහා මුළු පොලී ආදායම සහ මුළු පොලී වියදම. (සඵල පොලී ක්‍රමය භාවිතා කරමින් ගණනය කළ)

(ඇ) එක් එක් මූල්‍ය වත්කම් පංතියක් සඳහා ඕනෑම හානිකරණ අලාභයක වටිනාකම.

කුඩා සහ මධ්‍ය පරිමාණ අස්තියක් සඳහා ශ්‍රී ලංකා ගිණුම්කරණ ප්‍රමිතය**12 වන කොටස****වෙනත් මූල්‍ය සාධන පත්‍ර ගැටලු****11 වන සහ 12 වන කොටස්වල විෂය පථය**

12.1 11 වන කොටස - මූලික මූල්‍ය සාධන පත්‍ර සහ 12 වන කොටස - වෙනත් මූල්‍ය ප්‍රකාශන වාද පද එක්ව මූල්‍ය ප්‍රකාශන (මූල්‍ය වත්කම් සහ මූල්‍ය වගකීම්) හඳුනා ගැනීම, හඳුනා ගැනීම ඉවත් කිරීම, මැනීම සහ හෙළිදරව් කිරීම පිළිබඳව කටයුතු කරයි. 11 වන කොටස මූලික සාධන පත්‍රවලට සහ සියළුම අස්තියක්වන අදාළ වේ. 12 වන කොටස වෙනත් වඩාත් සංකීර්ණ මූල්‍ය සාධන පත්‍ර සහ ගණදෙනුවලට අදාළ වේ. අස්තියක් මූලික මූල්‍ය සාධන පත්‍ර ගණදෙනුවලට පමණක් ඇතුළත්වන්නේ නම් එවිට 12 වන කොටස අදාළ නොවේ. කෙසේවුව ද, මූලික මූල්‍ය සාධන පත්‍ර පමණක් ඇති අස්තියක් වුවද ඒවා නිදහස් කර ඇත්දැයි සහතික කර ගැනීම සඳහා 12 වන කොටසේ විෂය පථය සැලකිල්ලට ගත යුතුය.

ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්තිය තේරීම

12.2 අස්තියක් පහත දැ වලින් එකක් එහි සියළුම සාධන පත්‍ර ගිණුම්ගත කිරීම සඳහා

එක්කෝ,

(අ) 11 වන කොටස සහ 12 වන කොටස යන දෙකෙහිම ප්‍රතිපාදන සම්පූර්ණයෙන්ම, හෝ

(ආ) LKAS 39 මූල්‍ය සාධන පත්‍ර: හඳුනාගැනීම සහ මැනීම හි හඳුනාගැනීම් සහ මැනීමේ ප්‍රතිපාදන සහ 11 සහ 12 වන කොටස්වල හඳුනාගැනීම තෝරාගැනීම අස්තියක් (අ) හෝ (ආ) තෝරාගැනීම ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්තිය තෝරාගැනීමකි. 10.8 - 10.14 ඡේද හි, ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්තියක් වෙනස්කිරීමට යෝග්‍ය අවස්ථාව නිශ්චය කිරීමේ අවශ්‍යතාවයන්, එවැනි වෙනස්කම් ගිණුම්ගත කළ යුත්තේ කෙසේද යන වග, සහ ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්තිය වෙනස් කිරීම පිළිබඳව හෙළිදරව් කළ යුතු තොරතුරු මොනවාද යන්න, ඇතුළත් විය යුතුය.

12 වන කොටසේ විෂය පථය

12.3 පහත දැ වලට හැර 12 වන කොටස සියළු මූල්‍ය සාධන පත්‍රවලට අදාළ වේ :-

(අ) 11 වන කොටසින් ආවරණය වන දෑ,

(ආ) පරිපාලිතයන්හි අයිතිය (9 වන කොටස ඒකාබද්ධ සහ වෙන් වශයෙන් වූ මූල්‍යප්‍රකාශන බලන්න.), ආශ්‍රිත (14 වන කොටස ආශ්‍රිතයන්හි ආයෝජන බලන්න.) සහ බද්ධ ව්‍යාපාර(15 වන කොටස බද්ධ ව්‍යාපාරවල ආයෝජන බලන්න.);

(ඇ) සේවක ප්‍රතිලාභ සැලසුම් යටතේ සේවා යෝජකයින්ගේ අයිතින් සහ බැඳීම් (28 වන කොටස සේවක ප්‍රතිලාභ බලන්න.) ;

(ඈ) පහත දැ වලට සම්බන්ධ නොවන ගිවිසුම් නියමයන්හි ප්‍රතිඵලයක් වශයෙන් රක්ෂණ ගිවිසුම ඕනෑම පාර්ශවයන්ගෙන් එකකට අලාභයක් වුවහොත් මිස රක්ෂණ ගිවිසුමට යටත්වන අයිතින්:

(i) රක්ෂණය කළ අවදානමේ වෙනස්කම්;

(ii) විදේශීය විනිමය අනුපාතිකවල වෙනස්කම්: හෝ

(iii) ප්‍රතිපාර්ශවයන්ගෙන් එක්කෙනෙකු විසින් පැහැර හැරීම.

(ඉ) අස්තියක තමාගේම ස්කන්ධය නිර්වචනය සපුරා ලන මූල්‍ය සාධන පත්‍ර (22 වන කොටස - ස්කන්ධය සහ 26 වන කොටස - කොටස් පදනම් ගෙවීම් බලන්න.)

(ඊ) පහත දැ වලට සම්බන්ධ නොවන ගිවිසුම් කොන්දේසිවල ප්‍රතිඵලයක් වශයෙන් කල්බද්ද බදු දීමනා කරු හෝ බදු ගැනුම්කරුට අලාභයක් ගෙනදුනහොත් මිස; කල්බදු (20 වන කොටස කල්බදු බලන්න.)

(i) කල්බදු කල වත්කමේ වෙනස්කම්:

(ii) විදේශීය විනිමය අනුපාතිකවල වෙනස්කම්: හෝ

(iii) ප්‍රතිපාර්ශවයන්ගෙන් එක්කෙනෙකු විසින් පැහැර හැරීම.

(උ) ව්‍යාපාර සංයෝජනයකදී අසම්භාව්‍ය ප්‍රතිශ්ඨාව (19 වැනි කොටස ව්‍යාපාර සංයෝජනයන් සහ කීර්තිනාමය බලන්න). මෙම නිදහස් කිරීම අදාළවන්නේ අත්පත්කරගන්නාට පමණි. කල්බදු (20 වැනි කොටස කල්බදු බලන්න.)

- 12.4 වෙළඳ ද්‍රව්‍ය, තොග හෝ දේපල, පිරිසක සහ උපකරණ වැනි මූල්‍ය නොවන අයිතම් මිලදී ගැනීම හෝ විකිණීම සඳහා වන බොහෝ ගිවිසුම් මෙම කොටසට ඇතුළත් කර නැත්තේ ඒවා මූල්‍ය සාධන පත්‍ර නොවන බැවිනි. කෙසේ වෙතත් ස්පෘශ්‍ය වත්කම් මිලදී ගැනීමට හෝ, විකිණීමට දර්ශීය නොවන ගිවිසුම් සඳහා මිලදීගන්නා හෝ විකුණුම්කරු වෙත අවදානම පනවන සියලුම ගිවිසුම් සඳහා මෙම කොටස ව්‍යවහාර වේ. උදාහරණයක් වශයෙන්, මෙම කොටස ප්‍රතිපාර්ශවයන්ගෙන් කෙනෙකුගේ පැහැර හැරීම, විදේශ විනිමය අනුපාතිකවල වෙනස්කම් මූල්‍ය නොවන අයිතමයක මිලෙහි වෙනස්කම්වලට සම්බන්ධ නොවන ගිවිසුම්මය නියමයන් ප්‍රතිඵලයක් වශයෙන් ගැණුම්කරුට හෝ විකුණුම්කරුට අලාභයක් ගෙනදෙන ගිවිසුම් සඳහා මෙම කොටස ව්‍යවහාර වේ.
- 12.5 12.4 ඡේද හි විස්තර කර ඇති ගිවිසුම්වලට අමතරව මුදල් වලින් (ශුද්ධව) හෝ වෙනත් මූල්‍ය සාධන පත්‍රයකින් හෝ ගිවිසුම් මූල්‍ය සාධන පත්‍ර සඳහා යැයි සිතා මූල්‍ය සාධන පත්‍ර හුවමාරුවකින් ගිවිසුම නිරවුල් කළ හැකිනම් පහත සඳහන් ව්‍යාප්තිරේකය සමඟ මෙම කොටස මූල්‍ය නොවන අයිතම මිලදීගැනීමට හෝ විකිණීම සඳහා වන ගිවිසුම සඳහා ව්‍යවහාර වේ. අස්තිත්වයේ අපේක්ෂිත මිලදී ගැනීම, විකිණීම හෝ භාවිතයේ අවශ්‍යතාවයන් සඳහා මූල්‍ය නොවන අයිතමයක් ලැබීම හෝ භාරදීම සඳහා වන ගිවිසුම්වලට ඇතුළත් වී දිගටම පවත්වාගෙන යන ගිවිසුම් මෙම කොටසේ අරමුණු සඳහා මූල්‍ය සාධන පත්‍ර වශයෙන් ගණන් නොගැනේ.

මූල්‍ය වත්කම් සහ වගකීම්වල මූලික හඳුනාගැනීම

- 12.6 අස්තිත්වයක් මූල්‍ය වත්කමක් හෝ මූල්‍ය වගකීමක් හඳුනාගනු ලබන්නේ අස්තිත්වය සාධන පත්‍රයේ ගිවිසුම් ප්‍රතිපාදනවලට පාර්ශවයක් වූ විට පමණි.

මූලික මැනීම

- 12.7 මූලිකව මූල්‍ය වත්කමක් හෝ මූල්‍ය වගකීමක් හඳුනාගත් පසු අස්තිත්වය එය සාමාන්‍යයෙන් ගණුදෙනු මිල වන සාධාරණ අගයට මනිනු ලැබේ.

පසුකාලීන මැනීම

- 12.8 පහත දී ඇති දෑ හැර අස්තිත්වයක් සෑම වාර්තාකරණ කාලපරිච්ඡේදයක අවසානයේ 12 වැනි කොටසේ විෂය පථයට ඇතුළත්වන සියළුම මූල්‍ය සාධන පත්‍ර මැනිය යුතු අතර සාධාරණ වටිනාකමේ වෙනස්කම් ලාභයේ හෝ අලාභයේ හඳුනාගත යුතුය. ප්‍රසිද්ධියේ වෙළඳාම් නොකරණ සහ ඒවායේ සාධාරණ වටිනාකම අන් අයුරකින් විශ්වාසනීය ලෙස මැනිය නොහැකි ස්කන්ධ සාධන පත්‍ර සහ එවැනි සාධන පත්‍ර සම්බන්ධ ගිවිසුම් ක්‍රියාත්මක කලහොත් එවැනි සාධන පත්‍ර, භාර දීම පිරිවැයෙන් හානිකරණය අඩුකර මැනිය යුතුය.
- 12.9 ප්‍රසිද්ධියේ වෙළඳාම් නොකරන ස්කන්ධ සාධන පත්‍රයකට විශ්වාසනීය සාධාරණ වටිනාකම් මිනුමක් තවදුරටත් නොමැතිනම් සහ එය ලාභය හෝ අලාභය ඔස්සේ සාධාරණ වටිනාකමට මැනිය හැකි නම් එය සාධන පත්‍රයේ අවසාන දින පිරිවැය ලෙස සලකනු ලැබේ. සාධාරණ අගයක් ලැබෙන තුරු අස්තිත්වයන් සාධන පත්‍රය මෙම පිරිවැයෙන් හානිකරණය අඩුකර මැනිය යුතුය.

සාධාරණ වටිනාකම

- 12.10 අස්තිත්වයක් 11.27 - 11.32 ඡේද හි සඳහන් සාධාරණ වටිනාකම් පිළිබඳ මඟපෙන්වීම් මෙම කොටස ප්‍රකාර සාධාරණ වටිනාකම් මැනීම සඳහා මෙන්ම 11 වැනි කොටස ප්‍රකාර සාධාරණ වටිනාකම් මැනීම සඳහාද ව්‍යවහාර කරනු ඇත.
- 12.11 ඒක්ෂණිකව ගෙවිය යුතු මූල්‍ය වගකීමක සාධාරණ වටිනාකම, වටිනාකම ගෙවිය යුතුව තිබූ පළමු දිනය සිට වට්ටම්කර ඒක්ෂණිකව ගෙවිය යුතු මුදලට වඩා අඩු නොවේ.

- 12.12 අස්තිත්වයක් විසින් පසුකාලීනව ලාභය හෝ අලාභය මගින් සාධාරණ වටිනාකමට මනිනු ලබන මූල්‍ය වත්කම් සහ බැරකම්වලට මූලමැනීමේ ගණුදෙනු පිරිවැය ඇතුළත් නොකරනු ඇත. වත්කමකට ගෙවීම විලම්භනය කළහොත් හෝ වෙළඳපොළ අනුපාතිකය නොවන පොලී අනුපාතිකයකට මූල්‍යනය කළහොත් අස්තිත්වය මුලින්ම, වත්කම වෙළඳපොළ පොලී අනුපාතිකයකට වට්ටම්කළ අනාගත ගෙවීම්වල වර්තමාන අගයට මනිනු ඇත.

පිරිවැයට හෝ ක්‍රමක්ෂය පිරිවැයට මනිනු ලැබූ මූල්‍ය සාධන පත්‍රවල භානිකරණය

- 12.13 අස්තිත්වයක්, 11.21 - 11.26 ඡේද හි පිරිවැයට මනිනු ලැබූ මූල්‍ය සාධන පත්‍රයක භානිකරණය සඳහා වන මඟ පෙන්වීම්, මෙම කොටස ප්‍රකාර පිරිවැයෙන් භානිකරණය අඩුකොට මනිනු ලබන මූල්‍ය සාධන පත්‍ර සඳහා භාවිතා කරනු ඇත.

මූල්‍ය වත්කමක හෝ මූල්‍ය වගකීමක හඳුනාගැනීම ඉවත් කිරීම

- 12.14 අස්තිත්වයක් විසින් 11.33 - 11.38 ඡේද හි හඳුනාගැනීම ඉවත් කිරීමට අවශ්‍ය කරන මූල්‍ය වත්කම් සහ මූල්‍ය වගකීම්වලට ඒවා භාවිතා කරනු ඇත.

ඉදිරිදැකුම් ගිණුම්කරණය

- 12.15 නිශ්චිත නිර්ණායකයන් සපුරාලුවහොත්, අස්තිත්වයක් ඉදිරිදැකුම් සාධන පත්‍රයක් සහ ඉදිරිදැකුම්ගත අයිතමයක් අතර ඇති ඉදිරිදැකුම් සම්බන්ධතාවය ඉදිරිදැකුම් ගිණුම්කරණය සඳහා සුදුසුකම් ලැබීමට සැලසෙන ආකාරයකට නම් කරනු ලැබේ. ඉදිරි දැකුම් ගිණුම්කරණය ඉදිරි දැකුම් සාධන පත්‍රයේ සහ ඉදිරි දැකුම් අයිතමයේ ප්‍රතිලාභ සහ අලාභ එම අවස්ථාවේදීම ලාභයේ හෝ අලාභයේ හඳුනාගැනීමට ඉඩ දෙනු නොලැබේ.

- 12.16 ඉදිරිදැකුම් ගිණුම්කරණයට සුදුසුකම් ලැබීමට අස්තිත්වයක් පහත සියළුම කොන්දේසි සපුරාලිය යුතුය:

- (අ) අවදානම ඉදිරිදැකුම්ගත කිරීමට අස්තිත්වය ඉදිරිදැකුම් සම්බන්ධතාවය නම්කර ලේඛනගත කරන අතර, ඉදිරිදැකුම්ගත අයිතමය සහ ඉදිරිදැකුම් සාධන පත්‍රය පැහැදිලිව හඳුනාගන්නා අතර ඉදිරි දැකුමේ අවදානම, ඉදිරිදැකුම් සාධන පත්‍රය සමඟ ඉදිරිදැකුම් ගත කරන අයිතමේ අවදානම වේ.
- (ආ) 12.17 ඡේද හි නිශ්චය කර ඇති අවදානම්වලින් එක් අවදානමකි, ඉදිරිදැකුම් අවදානම.
- (ඇ) ඉදිරි දැකුම් සාධන පත්‍රය 12.18 ඡේද හි නිශ්චයන් ඇති පරිදි විය යුතුය.
- (ඈ) නම් කරන ලද ඉදිරිදැකුම අවදානම හිළවී විමට තරම් ඉදිරිදැකුම සාධන පත්‍රය ප්‍රබල ලෙස සඵලදායක විය යුතුබව අස්තිත්වය අපේක්ෂා කෙරේ. ඉදිරිදැකුමක සඵලදායකත්වය යනු, ඉදිරිදැකුමේ අවදානමට ආරෝපිත ඉදිරිදැකුම්ගත අයිතමයේ සාධාරණ වටිනාකම හෝ මුදල් ප්‍රවාහවල වෙනස්කම්වීම් ඉදිරිදැකුම් සාධන පත්‍රයේ සාධාරණ වටිනාකම හෝ මුදල් ප්‍රවාහවල වෙනස්කම් කුලින් හිළවී විමේ ප්‍රමාණයයි.

- 12.17 මෙම SLFRS හි පහත සඳහන් අවදානම් සඳහා පමණක් ඉදිරිදැකුම් ගිණුම්කරණයට ඉඩදේ:

- (අ) ක්‍රමක්ෂය පිරිවැයට මනිනු ලබන ණය සාධන පත්‍රයක පොලී අනුපාතික අවදානම.
- (ආ) ස්ථීර බැඳීමක හෝ අනියයෙන්ම වියහැකි පුරෝකථන ගණුදෙනුවක විදේශීය විනිමය හෝ පොලී අනුපාතික අවදානම.
- (ඇ) එය විසින් රඳවා ගෙන ඇති වෙළඳ භාණ්ඩයක මිල අවදානම හෝ වෙළඳ භාණ්ඩයන් මිලදී ගැනීමට හෝ විකිණීමට ස්ථීර බැඳීමක හෝ අනියයෙන්ම වියහැකි පුරෝකථන ගණුදෙනුවක්.
- (ඈ) විදේශීය මෙහෙයුමක ශුද්ධ ආයෝජනයක විදේශ විනිමය අවදානම.

මූල්‍ය ප්‍රකාශනවලට ඉදිරිදැකුම් ගිණුම්කරණයට කිසියම් සැලකිය යුතු බලපෑමක් විය නොහැකි බැවින් ක්‍රමක්ෂය පිරිවැයට මනින ලද ණය සාධන පත්‍රයක විදේශීය විනිමය අවදානම ඉහත සඳහන් ලැයිස්තුවට ඇතුළත් කර නැත. මූලික ගිණුම්, තෝට්ටු සහ ලැබියුතු ණය සහ ගෙවියුතු දෑ සාමාන්‍යයෙන් මනිනු ලබන්නේ ක්‍රමක්ෂය පිරිවැයටය. (11.5 (ඇ) ඡේද බලන්න.)

මෙයට විදේශ ව්‍යවහාර මුදලකින් නම් කෙරෙන ගෙවිය යුතු දෑ ඇතුළත් වේ. විනිමය අනුපාතිකයේ වෙනසක් නිසා ගෙවිය යුතු දෑ වල ධාරණ අගයේ වෙනසක් 30 .10 ඡේදයට අනුව ලාභාලාභ ගිණුමේ හඳුනාගැනීම අවශ්‍ය කෙරේ. එබැවින් ඉදිරිදැකුම් සාධන පත්‍රයේ සාධාරණ වටිනාකම් වෙනස්කම (හරස් ව්‍යවහාර මුදල් හුවමාරුවන්) සහ විනිමය අනුපාතිකයේ වෙනස්කමට නිසා ගෙවිය යුතු දෑ වල ධාරණ අගයේ වෙනස් වීම යන දෙකම ,තත්කාලීන අනුපාතිකය(වගකීම මනිනු ලබන)සහ ඉදිරි අනුපාතිකය (හුවමාරුව මනිනු ලබන අතර වෙනසේ ප්‍රමාණය හැර) ලාභ යන් අලාභ වල හඳුනාගන්නා අතර සහ එකිනෙක හිළවී විය යුතුය.

12.18 මෙම SLFRS ය ඉදිරිදැකුම් ගිණුම්කරණයට අවසර දෙනු ලබන්නේ ඉදිරිදැකුම් සාධන පත්‍රයට පහත සඳහන් සියළුම නියමයන් සහ කොන්දේසි ඇත්නම් පමණි.

(අ) ඉදිරිදැකුම් අවදානමක් ලෙස නම් කරන ලද 12.17 ඡේද හි හඳුනාගන්නා ලද අවදානමක් හිළවී කිරීමෙහිලා අතිශය සඵල ලෙස අපේක්ෂා කරන පොළී අනුපාතික හුවමාරුවක්, විදේශීය ව්‍යවහාර මුදල් හුවමාරුවන්, විදේශ ව්‍යවහාර මුදල් ඉදිරි විනිමය ගිවිසුමක් හෝ භාණ්ඩ ඉදිරි හුවමාරු විනිමය ගිවිසුමක් වීම.

(ආ) වාර්තාකරණ අස්තිත්වයට පරිබාහිරව පාර්ශවයක් සම්බන්ධවීම (එනම්, සමූහයට, බණ්ඩයට හෝ තනි අස්තිත්වයට බාහිරව වාර්තා කිරීම)

(ඇ) එහි කල්පිත වටිනාකම නම් කරන ලද මුල් මුදලට හෝ ඉදිරි දැකුමැති අයිතමේ කල්පිත වටිනාකමට සමාන වීම.

(ඈ) එයට නිශ්චිත කල්පිරීමේ දිනයක් ඇති අතර, එය

(i) ඉදිරිදැකුම්ගත මූල්‍ය සාධන පත්‍රය කල්පිරීමට පෙර,

(ii) වෙළඳ භාණ්ඩ මිලදී ගැනීමේ හෝ විකිණීමේ බැඳීම අපේක්ෂිත නිරවුල් කිරීමට පෙර,

(iii) ඉදිරිදැකුම්ගතකල අතිශය සම්භාවි පුරෝකථන විදේශ ව්‍යවහාර මුදල හෝ වෙළඳ භාණ්ඩ ගණුදෙනුව සිදුවීමට පෙර, විය යුතුය.

(ඉ) එයට කළින් ගෙවීම්, කළින් සමාප්ත කිරීමක් හෝ දික් කිරීමේ ලක්ෂණ නැත.

හඳුනාගත් මූල්‍ය සාධන පත්‍රයක ස්ථාවර පොළී අනුපාතික අවදානම හෝ රඳවා ගෙන ඇති වෙළඳ භාණ්ඩයක වෙළඳ භාණ්ඩ මිල අවදානම ඉදිරි දැකුම්කිරීම.

12.19 12.16 ඡේද හි කොන්දේසි සපුරාලීම සහ ඉදිරිදැකුම් අවදානම ක්‍රම ක්ෂය පිරිවැයට මනින ලද ණය සාධන පත්‍රයක ස්ථාවර පොළී අනුපාතික අවදානමකට හෝ එය විසින් දරනු ලබන වෙළඳ භාණ්ඩයක, වෙළඳ භාණ්ඩ මිල අවදානමකට අනාවාස කිරීමෙන්, අස්තිත්වය විසින්,

(අ) ඉදිරි දැකුම් සාධන පත්‍රය වත්කමක් හෝ වගකීමක් ලෙසත් සහ ඉදිරි දැකුම් සාධන පත්‍රයේ සාධාරණ වටිනාකමේ වෙනසක් ලාභය හෝ අලාභවල හඳුනාගැනීම; සහ

(ආ) ඉදිරි දැකුම් අවදානමට සම්බන්ධ ඉදිරි දැකුම් අයිතමයේ සාධාරණ වටිනාකමේ වෙනස සහ ඉදිරි දැකුම් ගත අයිතමයේ ධාරණ අගයට ගැලපීමක් ලෙසද හඳුනාගැනීම.

12.20 ඉදිරි දැකුම්ගත අවදානම, ක්‍රමක්ෂය පිරිවැයට මනිනු ලැබූ ණය සාධන පත්‍රයක ස්ථාවර පොළී අනුපාතික අවදානම නම්, අස්තිත්වය පොළී අනුපාතික හුවමාරුවන් වල වාරික ශුද්ධ මුදලින් නිරවුල් කිරීම හඳුනා ගනී, එනම්, ශුද්ධ නිරවුල් කිරීම උපරිත වූ කාළපරිච්ඡේදයේ ලාභයේ හෝ අලාභයේ ඉදිරි දැකුම් සාධන පත්‍රය වේ.

12.21 අස්තිත්වයක් 12.19 ඡේද හි නිශ්චය කර ඇති ඉදිරි දැකුම් ගිණුම්කරණය අත්හිටවනු ලබන්නේ පහත දෑ සිදුවුවහොත්ය.

(අ) ඉදිරි රැකුම් සාධන පත්‍රය අවසන් වීම හෝ විකිණීම හෝ සමාප්ත කිරීම.

(ආ) ඉදිරි රැකුම් 12.16 ඡේද හි සඳහන් ඉදිරි රැකුම් ගිණුම්කරණය සඳහා වූ කොන්දේසි තවදුරටත් සම්පූර්ණ නොකිරීම.

(ඇ) අස්තිත්වය නම්කිරීම අහෝසි කිරීම.

12.22 ඉදිරි රැකුම් ගිණුම්කරණය අත්හිටවූහොත් සහ ඉදිරි රැකුම් අයිතමය හඳුනාගැනීම ඉවත්කිරීමට භාජනය නොවූ ක්‍රමක්ෂය පිරිවැයට වත්කමක් හෝ වගකීමක් නම්, ඉදිරි රැකුම්ගත අයිතමයේ ධාරණ වටිනාකමට හඳුනාගත් ගැලපීම් වශයෙන් වන ඕනෑම ප්‍රතිලාභ හෝ අලාභ සඵල පොළී ක්‍රමය යොදාගනිමින් ඉදිරි රැකුම්ගත සාධන පත්‍රයේ ඉතිරි ජීවිත කාලය පුරා ලාභයට හෝ අලාභයට ක්‍රමක්ෂය කළ යුතුය.

හඳුනාගත් මූල්‍ය සාධන පත්‍රයක විචල්‍ය පොළී අනුපාතික අවදානම, විදේශ විනිමය අවදානම ස්ථිර බැඳීමක හෝ අනිශ්චයත්ම වියහැකි පුරෝකථන ගණ්‍යදෙනුවක වෙළඳ භාණ්ඩ මිල අවදානම, හෝ විදේශීය මෙහෙයුමක ශුද්ධ ආයෝජනයක ඉදිරි රැකුම.

12.23 12.16 ඡේද හි කොන්දේසි සපුරාලන්නේ නම් සහ ඉදිරි රැකුම්ගත අවදානම,

(අ) ණය සාධන පත්‍රයක විචල්‍ය පොළී අනුපාතික අවදානම ක්‍රමක්ෂය පිරිවැයට මනින ලද නම් ,

(ආ) ස්ථිර බැඳීමක හෝ අනිශ්චයත්ම වියහැකි පුරෝකථන ගණ්‍යදෙනුවක විදේශ විනිමය අවදානම නම්,

(ඇ) ස්ථිර බැඳීමක හෝ අනිශ්චයත්ම විය හැකි පුරෝකථන ගණ්‍යදෙනුවක වෙළඳ භාණ්ඩ මිල අවදානම; හෝ

(ඈ) විදේශීය මෙහෙයුමක ශුද්ධ ආයෝජනයක විදේශ විනිමය අවදානම නම්

අස්තිත්වය වෙනත් විස්තීර්ණ ආදායම්වල, ඉදිරි රැකුම්ගත අයිතමයේ අපේක්ෂිත මුදල් ප්‍රවාහ හෝ සාධාරණ වටිනාකමේ වෙනස හිලවිකිරීමට යෝග්‍ය ඉදිරි රැකුම් සාධන පත්‍රයේ සාධාරණ වටිනාකමේ වෙනසේ කොටස හඳුනාගත යුතුය. ඉදිරි රැකුම් සාධන පත්‍රයේ අපේක්ෂිත මුදල් ප්‍රවාහවල සාධාරණ අගයට (සමහර අවස්ථාවන්හිදී ඉදිරි රැකුම් අකාර්යක්ෂමතාව වශයෙන් හඳුන්වන) වඩා ඉදිරි රැකුම් සාධන පත්‍රයේ සාධාරණ වටිනාකමේ යම් අතිරික්තයක් අස්තිත්වය විසින් ලාභයේ හෝ හඳුනාගනී. වෙනත් විස්තීර්ණ ආදායමේ හඳුනාගත් ඉදිරි රැකුම් ගත අයිතමයේ ප්‍රතිලාභ හෝ අලාභ ඉදිරි රැකුම අයිතමය ලාභයේ අලාභවල හඳුනාගත්විට හෝ ඉදිරි රැකුම් සම්බන්ධතාවය අවසන්වූ විට ලාභයට හෝ අලාභයට නැවත වර්ගීකරණය කරනු ඇත.

12.24 ක්‍රමක්ෂය පිරිවැයට මනින ලද ණය සාධන පත්‍රයක විචල්‍ය පොළී අනුපාතයක ඉදිරි රැකුම්ගත අවදානම නම්, එනම්, එනම් ශුද්ධ නිරවුල් කිරීම උපරිත වූ කාලපරිච්ඡේදයේ ඉදිරි රැකුම් සාධන පත්‍රයට පොළී අනුපාතික හුවමාරුවේ මුදලින් ශුද්ධ කරන වාරාන්තකල නිරවුල්කිරීමේ අස්තිත්වයන් විසින් පසුකාලීනව ලාභයේ හෝ අලාභ වේ නම් හඳුනා ගත යුතුය.

12.25 පහත දැ සිදුවුවහොත් අස්තිත්වය 12.23 ඡේද හි නිශ්චය කර ඇති ඉදිරි රැකුම් ගිණුම්කරණය අතහැර දමනු ඇත.

(අ) ඉදිරි රැකුම් සාධන පත්‍රය කල් ඉකුත්වූ විට හෝ විකිණීම හෝ සමාප්ත කිරීම.

(ආ) 12.16 ඡේද පරිදි ඉදිරි රැකුම් ගිණුම්කරණය සඳහා වන නිර්ණායක තව දුරටත් ඉටු නොකිරීම.

(ඇ) පුරෝකථන ගණ්‍යදෙනුවක ඉදිරි රැකුම, පුරෝකථන ගත කරන ප්‍රබල ලෙස තවදුරටත් සම්භාවී නොවීම, හෝ

(ඈ) අස්තිත්වය නම් කිරීම අහෝසි කිරීම.

පුරෝකථන ගණ්‍යදෙනුව සිදුවේ යයි තවදුරටත් අපේක්ෂා නොකරයි නම් හෝ ක්‍රම ක්ෂය පිරිවැයට ඉදිරි රැකුම්ගත ණය සාධන පත්‍රය හඳුනා ගැනීම ඉවත් කරයි නම් විස්තීර්ණ ආදායමේ හඳුනාගත් ඕනෑම ලාභයක් හෝ අලාභයක් වෙනත් විස්තීර්ණ ආදායමෙන් ලාභයට හෝ අලාභයට නැවත වර්ගීකරණය කරනු ඇත.

හෙළිදරව්කිරීම

- 12.26 මෙම කොටසේ විෂය පථයට මෙන්ම 11 වැනි කොටසේ විෂය පථය තුළ වන එම මූල්‍ය සාදක පත්‍රවල එම හෙළිදරව් කිරීම් අන්තර්ගත කොට මෙම කොටස ව්‍යවහාර කරන අස්තිත්වයන් 11 කොටසින් අවශ්‍ය කරන සියලු හෙළිදරව් කිරීම් කළ යුතුය. ඊට අමතරව අස්තිත්වය ඉදිරිදැකුම් ගිණුම්කරණය භාවිතා කරන්නේ නම්, එය 12.27 - 12.19 ඡේද හි අතිරේක හෙළිදරව් කිරීම කළ යුතුය.
- 12.27 ඉදිරිදැකුම් සඳහා 12.17 ඡේද හි විස්තර කර ඇති එක් එක් අවදානම් වර්ග හතර සඳහා අස්තිත්වයක් විසින් පහත දෑ වෙන් වෙන් වශයෙන් හෙළිදරව් කළ යුතුය:
- (අ) ඉදිරිදැකුම් විස්තරයක්;
 - (ආ) ඉදිරිදැකුම් සාධන පත්‍ර ලෙස නම් කරන ලද මූල්‍ය සාධන පත්‍රවල විස්තරයක් සහ වාර්තාකරණ දිනයට ඒවායේ සාධාරණ වටිනාකම්;
 - (ඇ) ඉදිරිදැකුම් ගතකළ අයිතමයේ විස්තරයක් ඇතුළුව ඉදිරිදැකුම්ගත කළ අවදානම් වල ස්වභාවය.
- 12.28 අස්තිත්වයක් රඳවාගෙන ඇති වෙළඳ භාණ්ඩයක වෙළඳ භාණ්ඩ මිල අවදානම හෝ ඉදිරිදැකුමක ස්ථාවර පොළී අනුපාතික අවදානම (12.19 - 12.22 ඡේද) සඳහා ඉදිරිදැකුම් ගිණුම්කරණය භාවිතා කරයි නම් පහත දෑ අනාවරණය කළ යුතුය:
- (අ) ලාභය හෝ අලාභයේ හඳුනාගත් ඉදිරිදැකුම් සාධන පත්‍රයේ සාධාරණ වටිනාකමේ වෙනසේ ප්‍රමාණය.
 - (ආ) ලාභය හෝ අලාභයේ හඳුනාගත් ඉදිරිදැකුම් ගත අයිතමයේ සාධාරණ වටිනාකමේ වෙනසේ වටිනාකම.
- 12.29 විචල්‍ය පොළී අනුපාතික අවදානම, විදේශ විනිමය අවදානම, ස්ථාවර බැඳීමක හෝ අනිශ්චිතම විය හැකි පුරෝකථනය කළ ගණුදෙනුවක වෙළඳ ද්‍රව්‍ය මිල අවදානම හෝ විදේශ මෙහෙයුමක ශුද්ධ ආයෝජනයක අවදානම් ඉදිරි දැකුමක් සඳහා අස්තිත්වය ඉදිරිදැකුම් ගිණුම්කරණය භාවිතා කරයි නම් එය පහත දෑ හෙළිදරව්කළ යුතුය.
- (අ) මුදල් ප්‍රවාහ ඇතිවීම අපේක්ෂා කරන කාලපරිච්ඡේද සහ ඒවා ලාභය හෝ අලාභයට බලපාන අවස්ථාව.
 - (ආ) මීට ප්‍රථම ඉදිරිදැකුම් ගිණුම්කරණය යොදාගත් නුමුත් තවදුරටත් එය සිදුවෙනැයි අපේක්ෂා නොකරණ ඕනෑම පුරෝකථනය හැකි ගණුදෙනුවක විස්තරය.
 - (ආ) කාලපරිච්ඡේද තුළදී වෙනත් විස්තීර්ණ ආදායම තුළ හඳුනාගත් ඉදිරිදැකුම් සාධන පත්‍රයේ සාධාරණ වටිනාකමේ වෙනසේ ප්‍රමාණය.(12.23 ඡේදය)
 - (ඇ) කාලපරිච්ඡේදය තුළදී වෙනත් විස්තීර්ණ ආදායමෙන් ලාභයට හෝ අලාභයට නැවත වර්ගීකරණය කළ වටිනාකම (12.23 සහ 12.25 ඡේද).
 - (ඉ) ලාභය හෝ අලාභයේ හඳුනාගත් අපේක්ෂිත මුදල් ප්‍රවාහවල සාධාරණ වටිනාකමේ වෙනසට වඩා ඉදිරිදැකුම් සාධන පත්‍රයේ සාධාරණ වටිනාකමේ ඕනෑම අතිරික්තයක වටිනාකම (12.24 ඡේද).

කුඩා සහ මධ්‍ය පරිමාණ අස්තිත්වයන් සඳහා ශ්‍රී ලංකා ගිණුම්කරණ ප්‍රමිතය

13 වැනි කොටස

තොග

මෙම කොටසේ විෂය පථය

- 13.1 මෙම කොටස තොග හඳුනාගැනීමේ සහ මැනීමේ මූලධර්ම දක්වයි.
- (අ) සාමාන්‍ය ව්‍යාපාර කටයුතුවලදී විකිණීම සඳහා තබා ගෙන ඇති;
 - (ආ) එවැනි විකුණුම් සඳහා නිෂ්පාදන ක්‍රියාවලියේ පවතින; හෝ
 - (ඇ) නිෂ්පාදන ක්‍රියාවලියේ හෝ සේවාවන් සැපයීමේදී පරිභෝජනය සඳහා ද්‍රව්‍යමය හෝ සැපයුම් ස්වභාවයේ පවතින, තොග වත්කම් වේ.
- 13.2 මෙම කොටස පහත සඳහන් අවස්ථාවන්හිදී හැර සියළුම තොග සඳහා ව්‍යවහාර වේ.
- (අ) සෘජු සේවා කොන්ත්‍රාත්තු ඇතුළුව ඉදිකිරීම කොන්ත්‍රාත්තු යටතේ ඇතිවන නොනිමි වැඩ (23 වැනි කොටස ආදායම් බලන්න.)
 - (ආ) මූල්‍ය සාධන පත්‍ර (11 වන කොටස - මූලික මූල්‍ය සාධන පත්‍ර සහ 12 වැනි කොටස - වෙනත් මූල්‍ය සාධන පත්‍ර)
 - (ඇ) කෘෂිකාර්මික කටයුතුවලට අදාළ ජීව විද්‍යාත්මක වත්කම් සහ අස්වනු කපාගත් අවස්ථාවේ කෘෂිකාර්මික එළඳාව. (34 වැනි කොටස - විශේෂිත ක්‍රියාකාරකම් බලන්න.)
- 13.3 මෙම කොටස පහත සඳහන් අය රඳවා ගෙන ඇති තොග මැනීම සඳහා අදාළ නොවේ.
- (අ) ඒවායේ ලාභය හෝ පාඩුව මගින් විකිණීම සඳහා වන පිරිවැය අඩුකොට සාධාරණ වටිනාකමට මනිනතාක් දුරට වන කෘෂිකාර්මික සහ වනාන්තර ආශ්‍රිත නිෂ්පාදන, අස්වනු නෙලාගත් කෘෂිකාර්මික පලදාව, සහ ඛනිජ සහ ඛනිජ ආශ්‍රිත නිෂ්පාදනවල නිෂ්පාදකයින්ගේ, හෝ
 - (ආ) ලාභය හෝ පාඩුවට විකිණීම සඳහා වන පිරිවැය අඩුකොට සාධාරණ වටිනාකමට මනිනු ලබන වෙළඳ භාණ්ඩ තැරැව්කරුවන්ගේ සහ වෙළෙන්දන්ගේ.

තොග මැනීම

- 13.4 අස්තිත්වයක තොග, පිරිවැය සහ ඇස්තමේන්තු කළ විකුණුම් මිලෙහි විකිණීම සම්පූර්ණ කිරීමේ සඳහා වන පිරිවැය අඩුකොට අගයයන අගයන්ගෙන් අඩු අගයට මැනිය යුතුය.

තොග පිරිවැය

- 13.5 අස්තිත්වයක් විසින් තොග පිරිවැයට, සියලු ගැණුම් පිරිවැය, පරිවර්තන පිරිවැය සහ තොග වත්මන් ස්ථානයට සහ තත්ත්වයට ගෙන ඒමට දරණ ලද වෙනත් පිරිවැය ඇතුළත් කරනු ලැබේ.

ගැණුම් පිරිවැය

- 13.6 තොගවල ගැණුම් පිරිවැයට, ගැණුම් මිල, ආනයන බදු සහ වෙනත් බදු (අස්තිත්වය විසින් පසුකාලීනව බදු අය කරනු ලබන අධිකාරියෙන් ආපසු අයකර ගත හැකි ඒවා හැර), සහ ප්‍රවාහන ගාස්තු, එහා මෙහා කිරීමේ ගාස්තු, නිමි භාණ්ඩ, ද්‍රව්‍ය සහ සේවාවන් අත්පත් කර ගැනීමට සෘජුව අදාළවන අනිකුත් පිරිවැයවලින් සමන්විත වේ. වෙළඳ වට්ටම්, ප්‍රතිදාන සහ වෙනත් සමාන අයිතම් ගැණුම් පිරිවැය නිශ්චය කිරීමේදී අඩු කරනු ලැබේ.
- 13.7 අස්තිත්වයක් විසින් විලම්භිත නිරවුල් කිරීමේ කොන්දේසි මත තොග මිලදී ගැනීමට පුළුවන. සමහර අවස්ථාවන්හිදී මෙම වැඩපිළිවෙලට ප්‍රබල ප්‍රකාශිත නොවූ මූල්‍යමය මූලිකාංග ඇති අතර උදාහරණයක් වශයෙන් සමාන්‍ය ණය කොන්දේසි සහ විලම්භිතව නිරවුල්කිරීමේ මුදල් ප්‍රමාණය අතර වෙනස, මෙවැනි අවස්ථාවන්හිදී වෙනස මූල්‍යකරණ කාලපරිච්ඡේදය පුරා පොලී වියදමක් ලෙස හඳුනාගන්නවා මිස එය තොගවල පිරිවැයට එකතු කරනු නොලැබේ.

පරිවර්තන පිරිවැය

- 13.8 තොගවල පරිවර්තන පිරිවැයට සෘජු ශ්‍රමය වැනි නිෂ්පාදන ඒකකවලට සෘජුව සම්බන්ධවන පිරිවැය ඇතුළත් වේ. ද්‍රව්‍ය, නිම් භාණ්ඩ ලෙස පරිවර්තනය කිරීමේ දී දරනු ලබන ස්ථාවර සහ විචල්‍ය නිෂ්පාදන පොදුකාර්යය පිරිවැයන්හි ක්‍රමානුකූල වෙනස්කිරීමක් කිරීමක්ද එයට ඇතුළත් වේ. ස්ථාවර නිෂ්පාදන පොදුකාර්යය යනු, කර්මාන්තශාලා සහ උපකරණ ක්ෂය සහ නඩත්තු කිරීම, කර්මාන්තශාලා කළමනාකරණය සහ පරිපාලන පිරිවැය වැනි නිෂ්පාදන පරිමාවට සාපේක්ෂව වෙනස් නොවී පවතින වක්‍ර නිෂ්පාදන පිරිවැය වේ. විචල්‍ය නිෂ්පාදන පොදුකාර්යය පිරිවැයට, වක්‍ර ද්‍රව්‍ය සහ වක්‍ර ශ්‍රමය වැනි නිෂ්පාදන පරිමාව සමඟ සෘජුව හෝ ආසන්න වශයෙන් සෘජුව වෙනස්වන වක්‍ර නිෂ්පාදන පිරිවැය වේ.

නිෂ්පාදන පොදුකාර්යය පිරිවැය වෙන් කිරීම.

- 13.9 අස්තිත්වයක් විසින් ස්ථාවර නිෂ්පාදන පොදුකාර්යය පිරිවැය පරිවර්තන පිරිවැයට වෙන් කිරීම නිෂ්පාදන පහසුකම්වල සාමාන්‍ය ධාරිතාවය මත පදනම්ව කළ යුතු වේ. සාමාන්‍ය ධාරිතාවය යනු සැලසුම් කළ නඩත්තුකිරීම් හේතුවෙන් අපතේ යන ධාරිතාවය ද සැලකිල්ලට ගෙන සාමාන්‍ය තත්ත්වයන් යටතේ කාලපරිච්ඡේදයන් හෝ වාර ගණනාවක් මුළුල්ලේ සාමාන්‍ය වශයෙන් ලබා ගැනීමට අපේක්ෂිත නිෂ්පාදනයයි. සත්‍ය නිෂ්පාදන මට්ටම සාමාන්‍ය ධාරිතාවයට ආසන්නවූ අවස්ථාවල එය (සත්‍ය නිෂ්පාදන මට්ටම) භාවිතා කළ හැකිය. යන්ත්‍රෝපකරණ අක්‍රියවීම හෝ නිෂ්පාදනය අඩුවීම හේතුවෙන් එක් නිෂ්පාදන ඒකකයකට අනුයුක්ත කරනු ලබන ස්ථාවර පොදුකාර්යය වටිනාකම වැඩි කරනු නොලැබේ. වෙන් නොකළ පොදුකාර්යය පිරිවැය එය දරන ලද කාලපරිච්ඡේදයේ වියදමක් ලෙස හඳුනාගනු ඇත. අසාමාන්‍ය ලෙස නිෂ්පාදනය වැඩි කාලපරිච්ඡේද ඒකකයකට අනුයුක්ත කරන ස්ථාවර පොදුකාර්යය අඩුවන අතර එමගින් තොග ඒවායේ පිරිවැයට වඩා වැඩියෙන් අගය නොකෙරේ. විචල්‍ය පොදුකාර්යය පිරිවැය නිෂ්පාදන පහසුකම්වල තරා භාවිතය පදනම ලෙස ගෙන සෑම නිෂ්පාදන ඒකකයකටම වෙන් කරනු ලැබේ.

බද්ධ නිෂ්පාදන සහ අතුරු නිෂ්පාදන

- 13.10 නිෂ්පාදන ක්‍රියාවලියකදී නිෂ්පාදනයන් එකකට වඩා වැඩි ගණනක් සමගාමීව නිපදවීමට පුළුවන. උදාහරණ ලෙස බද්ධ නිෂ්පාදන නිපදවන විට හෝ ප්‍රධාන සහ අතුරු නිෂ්පාදන පවතින විට තත්ත්වය මෙසේ වනු ඇත. එක් එක් නිෂ්පාදනයේ අමුද්‍රව්‍ය හෝ පරිවර්තන පිරිවැය වෙනම හඳුනාගැනීමට නොහැකිවූ විටක අස්තිත්වය විසින් ඒවා තර්කාන්විත හා සංගත පදනමක් මත නිෂ්පාදනයන් අතර වෙන්කිරීම කළ යුතුය. උදාහරණයක් ලෙස නිෂ්පාදන ක්‍රියාවලිය අවසානයේදී හෝ නිෂ්පාදන ක්‍රියාවලිය අතරතුර දී නිෂ්පාදනයන් වෙන් කොට හඳුනාගත හැකි ස්ථානයේ දී සාපේක්ෂ විකුණුම් වටිනාකම පදනම් කරගෙන මෙම වෙන්කිරීම කළ හැකිය. බොහෝ අතුරු නිෂ්පාදන ඒවායේ ස්වභාවයෙන්ම ප්‍රමාණාත්මක නොවේ. එසේ වන විටදී අස්තිත්වයක් විසින් විකුණුම් මිලෙන් විකුණුම් සම්පූර්ණ කිරීමේ පිරිවැය අඩුකොට මනිනු ලබන අතර ප්‍රධාන නිෂ්පාදන පිරිවැයෙන් එම වටිනාකම අඩුකරනු ලැබේ. එහි ප්‍රතිඵලයක් වශයෙන් ප්‍රධාන නිෂ්පාදනයේ ධාරන වටිනාකම එහි පිරිවැයෙන් ප්‍රමාණාත්මකව වෙනස් නොවේ.

තොගවල ඇතුළත්වී ඇති වෙනත් පිරිවැය

- 13.11 තොග පිරිවැයට වෙනත් පිරිවැයන් ඇතුළත් කළ යුත්තේ, තොග ඒවායේ වත්මන් ස්ථානයට හා තත්ත්වයට ගෙන ඒමේ දී දරා ඇති ප්‍රමාණයට පමණකි.
- 13.12 සමහර අවස්ථාවලදී ස්ථාවර පොලී අනුපාතිකයේ රඳවාගෙන ඇති වෙළඳ ද්‍රව්‍ය මිල අනුපාතික ඉදිරිදකුමක, ඉදිරිදකුම සාධන පත්‍රයේ සාධාරණ අගය වෙනස් වීම වෙළඳ ද්‍රව්‍යයේ ධාරණ අගය ගැලපීම 12.19 (ආ) ඡේදය සලසයි.

තොගවලට ඇතුළත් නොකරන පිරිවැය

- 13.13 තොග පිරිවැයෙන් බැහැරකර ඒවා දරන ලද කාල පරිච්ඡේදයේ වියදම් ලෙස හඳුනාගනු ලබන පිරිවැයට උදාහරණ වන්නේ:
- (අ) අසාමාන්‍ය ප්‍රමාණයන් සේ ගැනෙන අපතේ ගිය ද්‍රව්‍ය, ශ්‍රමය හෝ වෙනත් නිෂ්පාදන පිරිවැය,
 - (ආ) තවත් නිෂ්පාදන අදියරකට යෑමට පෙර ගබඩා පිරිවැය දැරීම නිෂ්පාදන ක්‍රියාවලිය තුළදී අවශ්‍ය වන්නේ නම් හැර
 - (ඇ) තොග වර්තමාන ස්ථානයට සහ තත්ත්වයට ගෙන ඒමට දායක නොවන පරිපාලන පොදුකාර්ය පිරිවැය,
 - (ඈ) විකුණුම් පිරිවැය.

සේවා සපයන්නකුගේ තොග පිරිවැය

- 13.14 සේවා සපයන්නකු සතුව තොග හැකිතාක් දුරට, ඒවා ඒවායේ නිෂ්පාදන පිරිවැය මත මනිනු ලැබේ. මෙම පිරිවැයෙන් මූලික වශයෙන් ශ්‍රමය සහ අධීක්ෂණ කාර්යය මණ්ඩලය ඇතුළු සේවාවන් සැපයීමට සෘජුවම සම්බන්ධවන කාර්යය මණ්ඩලයේ

අනෙකුත් පිරිවැය හා අදාළ පොදුකාර්යය පිරිවැයෙන් ද සමන්විත වනු ඇත. ශ්‍රමය සහ විකුණුම් සහ සාමාන්‍ය පරිපාලන කාර්යය මණ්ඩලයට අදාළ අනෙකුත් පිරිවැය ඇතුළත් නොකරන අතර ඒවා දරන ලද කාල පරිච්ඡේදයේ වියදම් ලෙස සලකනු ලැබේ. සේවා සපයන්නෙකුගේ තොග පිරිවැයට ලාභාන්තික හෝ සේවා සපයන්නකු විසින් බොහෝ විට මිල තීරණය කිරීමේදී සැලකිල්ලට ගනු ලබන අදාළ නොවන පොදුකාර්යය පිරිවැය ඇතුළත් කරනු නොලැබේ.

ජීව විද්‍යාත්මක වත්කම්වලින් නෙලා අස්වනු වශයෙන් වූ කෘෂිකාර්මික නිෂ්පාදනවල පිරිවැය

- 13.15 අස්තිත්වයන් එහි ජීව විද්‍යාත්මක වත්කම්වලින් ලබාගත් අස්වනු ඵලදාවන්ගෙන් සමන්විත තොග ඇතිවීම එම තොග මූලික හඳුනාගැනීමේ අස්වනු ලබාගත් අවස්ථාවේ සාධාරණ අගයෙන් නෙලාගත් අවස්ථාවේ දරන ඇස්තමේන්තුගත විකුණුම් වියදම් අඩුකළ පසු අගයට මැනීම 34 වන කොටසෙන් අවශ්‍ය වේ. මෙම කොටස ව්‍යවහාර කරන දිනයේ දී තොගයේ පිරිවැය මෙය බවට පත් වේ.

ප්‍රමිත පිරිවැය, සිල්ලර මිල ක්‍රමය සහ ඉතාමත් මෑත ගැණුම් මිල වැනි පිරිවැය මැනීමේ ශිල්පීය ක්‍රම

- 13.16 තොගවල පිරිවැය මැනීමේදී ප්‍රතිඵලය පිරිවැයට ආසන්න වෙනම අස්තිත්වයක් විසින් ප්‍රමිත පිරිවැය ක්‍රමය හෝ සිල්ලර මිල ක්‍රමය හෝ ඉතාමත්ම මෑත ගැණුම්මිල වැනි ශිල්පීය ක්‍රම තොග පිරිවැය මැනීමේ ශිල්පීය ක්‍රම ලෙස භාවිතා කළ හැකිය. ප්‍රමිත පිරිවැය ද්‍රව්‍ය සහ සැපයුම්, ශ්‍රමය, කාර්යක්ෂමභාවය සහ ධාරිතා උපයෝජනයේ සාමාන්‍ය මට්ටම සැලකිල්ලට ගනී. ඒවා නීතිපතා සමාලෝචනය කර අවශ්‍ය නම් වර්තමාන තත්ත්වයන්ට ගැලපෙන සේ සංශෝධනය කළ යුතුය. සිල්ලර මිල ක්‍රමය විකුණුම් මිලෙන් සුදුසු දළ ආන්තික ප්‍රතිශතයක් තොගවල පිරිවැය අඩු කිරීමෙන් මනිනු ලැබේ.

පිරිවැය සූත්‍ර

- 13.17 අස්තිත්වයන් සාමාන්‍ය තත්ත්වයන් යටතේ හුවමාරු කළ නොහැකි සහ විශේෂිත ව්‍යාපෘති සඳහා නිෂ්පාදනය කොට වෙන් කර හඳුනාගෙන ඇති භාණ්ඩ හා සේවාවන් විශේෂිත හඳුනාගැනීමේ ක්‍රමය භාවිතා කරමින් ඒවායේ තොග පිරිවැය මැනිය යුතුය.
- 13.18 13.17 ඡේදයෙහි සැලකිල්ලට ගත් තොග හැර අනෙකුත් තොගවල පිරිවැය ප්‍රථමයෙන් ලැබීම් ප්‍රථමයෙන් නිකුත් කිරීමේ ක්‍රමය (ප්‍ර.ලැ.ප්‍ර.නි.) හෝ හරිත සාමාන්‍ය යන පිරිවැය සූත්‍ර යොදා ගනිමින් නිශ්චය කළ යුතුය. අස්තිත්වයක එක හා සමාන ස්වභාවයේ හා භාවිතයක් ඇති සියලුම තොග සඳහා අස්තිත්වය විසින් එකම පිරිවැය සූත්‍රය යොදාගත යුතුය. විවිධ ස්වභාවයෙන් යුත් හා භාවිතයෙන් හෙබි තොග සම්බන්ධයෙන් විවිධ පිරිවැය සූත්‍ර යොදාගැනීම සාධාරණ විය හැකිය. මෙම SLFRS මඟින් පසුව ආ පෙර පිටවූ ක්‍රමයට (LIFO) ඉඩ නොදේ.

තොග හානිකරණය

- 13.19 සැලැ වාර්තාකරණ කාල පරිච්ඡේදයක් අවසානයේ දී යම් කිසි තොගයක් හානිකරණය වී දැයි නැවත වෙනස් කිරීම 27.2 - 27.4 ඡේද වලින් අවශ්‍ය කෙරේ. ධාරණ වටිනාකම සම්පූර්ණයෙන් අය කරගත නොහැකි වීම (හානිවීම, යල් පැනීම හෝ විකුණුම් මිල අඩුවීම වැනි හේතු නිසා) තොග අයිතමයක් (අයිතම සමූහයක් හෝ) හානිකරණය වී ඇත්නම් අස්තිත්වය එම තොග විකුණුම් මිලෙන් විකිණීමට වන පිරිවැය අඩුකර මෑත හානිකරණ අලාභයක් හඳුනාගත යුතුයි එම ඡේද මඟින් අවශ්‍ය කෙරේ. එම ඡේද මඟින් සමහර අවස්ථාවලට පෙරවූ හානිකරණය ප්‍රතිරිත්‍ය කිරීමත් අවශ්‍ය කෙරේ.

වියදමක් ලෙස හඳුනාගැනීම.

- 13.20 තොග විකුණු විට අස්තිත්වය විසින් එම තොගවල ධාරණ අගය අදාළව හඳුනාගත් කාලපරිච්ඡේදයේ වියදමක් ලෙස හඳුනාගත යුතුය.
- 13.21 සමහර තොග වෙනත් වත්කම් ගිණුම්වලට වෙන්කළ හැකිය. උදාහරණයක් වශයෙන් තමන් විසින්ම (අස්තිත්වය) තනන ලද දේපලක, පිරිසතක හෝ උපකරණයක උපාංගයන් ලෙස තොග යොදා ගැනීම. මෙම ක්‍රමය පසුව වෙනත් වත්කම් සඳහා වෙන් කරන තොග ගිණුම්කරණය කරන්නේ මෙම SLFRS හි පසුව දැක්වෙන එම වර්ගයේ වත්කම්වලට අදාළ කොටස ප්‍රකාරවය.

හෙළිදරව් කිරීම

- 13.22 අස්තිත්වයක් පහත සඳහන් දෑ හෙළිදරව් කළ යුතුය :-

- (අ) තොග මැනීම සඳහා තෝරාගත් ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්තීන් භාවිතා කළ පිරිවැය සූත්‍ර සමඟ,
- (ආ) තොගවල ධාරණ වටිනාකමේ මුළු එකතුව සහ අස්තිත්වයට උචිත වර්ගීකරණයන්වල ධාරණ වටිනාකම,
- (ඇ) කාල පරිච්ඡේදය තුළ වියදම් ලෙස හඳුනාගත් තොගවල වටිනාකම,
- (ඈ) 27 වන කොටස ප්‍රකාරව ලාභ හෝ අලාභවල හඳුනාගත් හෝ ප්‍රතිවර්තය කළ හානිකරණ අලාභ,
- (ඉ) වගකීම් සඳහා සුරැකුමක් ලෙස ඔබ්පනය කර ඇති තොගවල මුළු ධාරණ වටිනාකම.

කුඩා සහ මධ්‍ය පරිමාණ අස්තිත්වයන් සඳහා ශ්‍රී ලංකා ගිණුම්කරණ ප්‍රමිතය

14 වන කොටස

ආශ්‍රිතයන්හි ආයෝජන

මෙම කොටසේ විෂය පථය -

- 14.1 මෙම ඡේදය අදාළ වන්නේ ඒකාබද්ධ මූල්‍ය ප්‍රකාශන වල ආශ්‍රිතවල සහ පරිපාලකයක් නොවන නමුත් ආශ්‍රිත එකක හෝ ඊට වඩා ගණනක ආයෝජනයක් ඇති ආයෝජකයෙකුගේ මූල්‍ය ප්‍රකාශන ගිණුම්කරණය සඳහා වේ. වෙන්ව ඉදිරිපත් කරන මූල්‍ය ප්‍රකාශන වල ආශ්‍රිත සඳහා ගිණුම්කරණ අවශ්‍යතාවයන් 9.26 වන ඡේදය ස්ථාපිත කෙරේ.

ආශ්‍රිතය නිර්වචනය කිරීම

- 14.2 ආයෝජකයාට සැලකිය යුතු බලපෑමක් කිරීමේ හැකියාව ඇති හවුල් ව්‍යාපාරයක් වැනි සංස්ථාපිත නොකළ අස්තිත්වයක් ඇතුළත්ව ආයෝජකයාගේ පරිපාලිතයක් හෝ බද්ධ ව්‍යාපාරයක් හෝ නොවන අස්තිත්වයකි.
- 14.3 සැලකිය යුතු බලපෑම යනු ආශ්‍රිතයේ මූල්‍ය සහ මෙහෙයුම් ප්‍රතිපත්ති තීරණවලට සහභාගිවීමේ හැකියාව ඇති එහෙත් එකී ප්‍රතිපත්ති පාලනය හෝ බද්ධ පාලනය නොවේ.
- (අ) ආයෝජකයෙකු සෘජුව හෝ වක්‍රව (උදා. පරිපාලිත මගින්) ආශ්‍රිතයේ ඡන්දබලයෙන් 20% හෝ ඊට වැඩිය දරයි නම්, එය එසේ නොවන බවට පැහැදිලිව පෙන්වුම්කල හැකි නම් මිස, ආයෝජකයාට සැලකිය යුතු බලපෑමක් ඇතැයි උපකල්පනය කෙරේ.
- (ආ) විලෝම වශයෙන්, ආයෝජකයා සෘජුව හෝ වක්‍රව (උදා. පරිපාලිත මගින්) ආශ්‍රිතයේ ඡන්ද බලයෙන් 20%ට වඩා අඩුව දරයි නම්, එය එසේ නොවන බවට පැහැදිලිව පෙන්වුම් කල හැකි නම් මිස, ආයෝජකයාට සැලකිය යුතු බලපෑමක් නැතැයි උපකල්පනය කෙරේ.
- (ඇ) වෙනත් ආයෝජකයෙකුට අයිතියේ සැලකිය යුතු හෝ වැඩිකොටසක් ඇතිවිට ආයෝජකයෙකුට සැලකිය යුතු බලපෑමක් ඇතිවීම වැළැක්විය නොහැක.

මැනීම - ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්ති තෝරා ගැනීම

- 14.4 ආශ්‍රිතවල ආයෝජකයෙකු තමාගේ සියළු ආයෝජන පහත දෑ අතුරින් එකක් යොදාගනිමින් ගිණුම්ගත කරනු ඇත.
- (අ) 14.5 ඡේදයෙහි පිරිවැය ආකෘතිය
- (ආ) 14.8 ඡේදයෙහි ස්කන්ධ ක්‍රමය
- (ඇ) 14.9 ඡේදයෙහි සාධාරණ වටිනාකම් ආකෘතිය

පිරිවැය ආකෘතිය

- 14.5 පිරිවැයට ප්‍රකාශිත මිල කැඳවීම් ඇති ඒවා හැර (14.7 ඡේදය බලන්න) ආයෝජකයෙකුගේ ආශ්‍රිතවල ඇති ආයෝජන, වත්කම් හානිකරණයේ 27 ඡේදයේ කොටස ප්‍රකාර පිරිවැයෙන් හඳුනාගත් සමුච්චිත හානිකරණ අලාභ අඩුකර මනිනු ලැබේ.
- 14.6 බෙදාහැරීම්, ආශ්‍රිතයේ පවරාගත් දිනයට පෙර හෝ පසුව උපදන සමුච්චිත ලාභවලින්ද යන්න ගැන නොසලකා ආයෝජකයා විසින් ලැබුණු ලාභාංශ සහ අනිකුත් බෙදාහැරීම් ආදායම් ලෙස හඳුනාගනු ඇත.
- 14.7 ආශ්‍රිතයක, ප්‍රකාශිත මිල කැඳවීමක් ඇති ආයෝජන, ආයෝජකයා විසින් සාධාරණ වටිනාකම් ආකෘතිය (ඡේද 14.9 බලන්න) යොදාගනිමින් මනිනු ඇත.

ස්කන්ධ ක්‍රමය

- 14.8 ස්කන්ධ ක්‍රමයේ ගිණුම්කරණය යටතේ, ස්කන්ධ ආයෝජනයක් මූලිකව ගනුදෙනු මිලට (ගනුදෙනු පිරිවැය ඇතුළුව) හඳුනාගනු ලබන අතර එය පසුකාලීනව ලාභය හෝ පාඩුවේ ආයෝජකයාගේ කොටස සහ ආශ්‍රිතයේ අනිකුත් විස්තීර්ණ ආදායම පිළිබිඹු වීමට ගලපනු ලැබේ.

- (අ) ධාරණ අගයට බෙදාහැරීම සහ වෙනත් ගැලපීම්.- ආශ්‍රිතයෙන් ලැබුණු බෙදාහැරීම් ආයෝජනයේ ධාරණ අගය අඩුකරයි. අනිකුත් විස්තීර්ණ ආදායමේ අයිතිවලින් උපදන ආශ්‍රිතයේ ස්කන්ධයේ වෙනස්වීම් හේතුකොටගෙන ධාරණ අගයටද ගැලපීම් කිරීමට අවශ්‍ය විය හැකිය.
- (ආ) හව්‍ය ඡන්ද අයිතිය.- සැලකිය යුතු බලපෑමක් ඇත්දැයි තීරණය කිරීම සඳහා හව්‍ය ඡන්දය දීමේ අයිතිය සැලකිල්ලට ගනු ලබන නමුදු ආයෝජනයක ආශ්‍රිතයේ ලාභය හෝ අලාභය සහ ආශ්‍රිතයේ ස්කන්ධයේ කොටස මනිනු ලබන්නේ වර්තමාන අයිතියේ ප්‍රමාණය පදනම් කරගෙනය. එවැනි මිනුම් හව්‍ය ඡන්ද බලයේ සිදුවිය හැකි භාවිත කර ගැනීමක් හෝ පරිවර්තනයක් පිළිබිඹු නොකරයි.
- (ඇ) ව්‍යාංග කීර්තිනාමය සහ සාධාරණ වටිනාකම් ගැලපීම්.- ආශ්‍රිතයක ආයෝජනය අත්පත් කරගැනීමේදී ආයෝජකයා 19.22 - 19.24 ඡේද ප්‍රකාර අත්පත් කරගැනීමේ පිරිවැය සහ ආයෝජකයාගේ ආශ්‍රිතයේ හඳුනාගත හැකි ශුද්ධ වත්කම්වල වටිනාකම අතර වෙනසට (ධනාත්මක හෝ සෘණාත්මක) ගණන් තැබිය යුතුය. ආයෝජනය අත්පත් කර ගන්නා අවස්ථාවේ ඒවායේ ධාරණ වටිනාකම් වලට වඩාවන අතිරික්ත සාධාරණ අගය පදනම් මත ආශ්‍රිතයේ ක්ෂය කළ හැකි වත්කම් හෝ ක්‍රමක්ෂය කළ හැකි වත්කම්වල (කීර්තිනාමය ඇතුළුව) අතිරේක ක්ෂය හෝ ක්‍රමක්ෂය ගිණුම්ගත කිරීමට අත්පත් කර ගැනීමෙන් පසු ආශ්‍රිතයේ ලාභ හෝ අලාභ කොටස ආයෝජක විසින් ගැලපිය යුතුය.
- (ඈ) හානිකරණය.- ආශ්‍රිතයක ආයෝජනයන් හානිකරණයට භාජනය වන වගට යම් ඇඟවීමක් ඇත්නම්, ආයෝජකයා 27 වන කොටස ප්‍රකාර තනි වත්කමක් ලෙස ආයෝජනයේ මුළු ධාරණ වටිනාකම හානිකරණය සඳහා පරීක්ෂාවට ලක් කළ යුතුය. ආශ්‍රිතයේ ආයෝජනයේ ධාරණ අගයේ කොටසක් ලෙස ඇතුළත්වී ඇති යම් කීර්තිනාමය හානිකරණය සඳහා වෙනම පරීක්ෂාවට භාජනය නොකරනු නමුදු එය පූර්ණ ආයෝජනය හානිකරණ පරීක්ෂාවේ කොටසක් ලෙස සැලකේ. එකම ක්‍රමය යොදා ගනිමින් ආශ්‍රිතයෙහි ගිණුම් තබනු ලැබේ නම් උඩු අතට (ආශ්‍රිතයෙන් ආයෝජකට) සහ යටි අතට (ආයෝජකයාගෙන් අශ්‍රිතයට) කෙරෙන ගනුදෙනු වල ප්‍රතිඵලයක් ලෙස ඇතිවන උපලබ්ධි නොවූ ලාභ සහ අලාභ අශ්‍රිතය කෙරෙහි ආයෝජකයාගේ හිමිකමේ ප්‍රමාණයට ඉවත් කළ යුතුය.
- (ඉ) ආශ්‍රිත සමග ආයෝජකගේ ගනුදෙනු.- එකම ක්‍රමය යොදා ගනිමින් ආශ්‍රිතයන්හි ගිණුම් තබනු ලැබේ නම් උඩු අතට (ආශ්‍රිතයෙන් ආයෝජකට) සහ යටි අතට (ආයෝජකයාගෙන් ආශ්‍රිතයට) කෙරෙන ගනුදෙනුවල ප්‍රතිඵලයක් ලෙස ඇතිවන උපලබ්ධි නොවූ ලාභ සහ අලාභ ආශ්‍රිතය කෙරෙහි ආයෝජකයාගේ හිමිකමේ ප්‍රමාණයට ඉවත්කළ යුතුය. එවැනි ගනුදෙනුවල උපලබ්ධි නොවූ පාඩු පවතින වත්කමේ හානිකරණයක සාක්ෂි පෙන්නුම් කළ හැකිය.
- (ඊ) ආශ්‍රිතයේ මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල දිනය.- එලෙස කිරීමට ප්‍රායෝගික නොවන්නේ නම් මිස ස්කන්ධ ක්‍රමය ව්‍යවහාර කර ගැනීමේදී ආයෝජකයෙකු ආශ්‍රිතයේ මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල දිනය ලෙස ආයෝජකගේ මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල දිනයම යොදාගනු ඇත. මෙසේ කිරීම ප්‍රායෝගිකව නොවන්නේ නම්, ආයෝජක ගිණුම්කරණ කාල පරිච්ඡේද අවසානයන් අතර සිදුවූ යම් සැලකිය යුතු ගනුදෙනු හෝ සිද්ධීන් වල බලපෑම සඳහා ගැලපීම් කිරීමෙන් ආශ්‍රිතයේ ඇති වඩාත් මෑත මූල්‍ය ප්‍රකාශනය යොදා ගනු ඇත.
- (උ) ආශ්‍රිතයේ ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්ති.- අයෝජක භාවිතා කරන ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්ති වලට වඩා වෙනස් ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්ති ආශ්‍රිතයේ භවිතා කරයි නම්, එසේ කිරීම ප්‍රායෝගික නොවන්නේ නම් හැර ස්කන්ධ ක්‍රමය ව්‍යවහාර කිරීමේ අරමුණු සඳහා ආයෝජකයා ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්ති පිළිබිඹු වීම සඳහා ආයෝජක විසින් ආශ්‍රිතයේ මූල්‍ය ප්‍රකාශය ගැලපිය යුතුය.
- (ඌ) ආයෝජනයට වඩා අලාභ වැඩි වීම.- ආයෝජකයෙකුගේ ආශ්‍රිතයේ අලාභයේ කොටස ආශ්‍රිතයේ එහි ආයෝජකයේ ධාරණ අගයට සමාන හෝ වැඩිනම්, ආයෝජකයා වැඩිදුර අලාභවල කොටස හඳුනාගැනීම අත්හිටුවනු ඇත. ආයෝජකයාගේ හිමිකම ශුන්‍යය දක්වා අඩු වූ විට ආයෝජන ප්‍රතිපාදනයක් මගින් (21 කොටස ප්‍රතිපාදන සහ අසම්භාව්‍යයන් බලන්න.) අතිරේක පාඩුවක් හඳුනා ගත යුතු අතර එය හඳුනාගත යුත්තේ ආයෝජක දරන ලද නෛතික හෝ සම්මුතික බැඳීම්, ආශ්‍රිතය වෙනුවෙන් කරන ලද ගෙවීම්වල ප්‍රමාණයට පමණි.
- (එ) ස්කන්ධ ක්‍රමය අත්හිටුවීම.- සැලකිය යුතු බලපෑම අවසන් වූ දිනයේ සිට ආයෝජකයා ස්කන්ධ ක්‍රමය භාවිතා කිරීම නවතා දමනු ඇත.
- (i) ආශ්‍රිතය, පරිපාලිතයක් හෝ බද්ධ ව්‍යාපාරයක් වුවහොත් ආයෝජකයා විසින් මීට පෙර දැරූ ස්කන්ධ හිමිකම, සාධාරණ වටිනාකමට නැවත මනිනු ලබන අතර එහි ප්‍රතිඵලය වන ලාභයේ හෝ අලාභයේ ප්‍රතිලාභයක් හෝ අලාභයක් ඇතොත් හඳුනාගනී.

- (ii) පූර්ණ හෝ අර්ධ බැහැර කිරීමක ප්‍රතිඵලයක් ලෙස ආශ්‍රිතයකට කල හැකි සැලකිය යුතු බලපෑම ආයෝජකයකුට අහිමි වන්නේ නම්, එම ආශ්‍රිතය හඳුනා ගැනීම අත්හල යුතු අතර සහ එක් අතකින් ලැබෙන ලදමනාවල එකතුවට කිසියම් රඳවාගත් අයිතියේ සාධාරණ අගය එකතුකර සහ අනෙක් අතර සැලකිය යුතු බලපෑම අහෝසි වූ දින ආයෝජන ධාරණ අගය යන දෑ අතර වෙනස ලාභ හෝ අලාභ වල හඳුනාගත යුතුය. ඊට අනතුරුව, රඳවාගත් යම් අයිතියක් ඇතොත් ආයෝජකයා 11 වන කොටස - මූලික මූල්‍ය සාධන පත්‍ර සහ 12 වන කොටස - වෙනත් මූලික මූල්‍ය සාධන පත්‍ර උචිත පරිදි යොදාගනිමින් ගිණුම්ගත කෙරේ.
- (iii) ආයෝජකයෙකුට, ආයෝජනයේ කොටසක් බැහැර කිරීම හේතුවලට හැර වෙනත් හේතුවකට සැලකිය යුතු බලපෑම නැතිවුවහොත්, ආයෝජකයා එදිනට ආයෝජනයේ ධාරණ අගය අළුත් පිරිවැය පදනමක් වශයෙන් සලකන අතර, උචිත පරිදි 11 වන සහ 12 වන කොටස් යොදා ගනිමින් ආයෝජනය ගිණුම්ගත කෙරේ.

සාධාරණ වටිනාකම් ආකෘතිය

- 14.9 මූලිකව ආශ්‍රිතයක ආයෝජනයක් හඳුනාගත්විට, ආයෝජකයා එය ගණුදෙනු මිලට මනිනු ඇත. ගණුදෙනු මිලට ගණුදෙනු පිරිවැය ඇතුළත් නොවේ.
- 14.10 එක් එක් වාර්තාකරණ දිනයට, ආයෝජකයා විසින් 11.27 - 11.32 ඡේදයන්හි සාධාරණ තක්සේරු කිරීමේ මඟපෙන්වීම් යොදාගනිමින් ලාභයේ හෝ අලාභයේ හඳුනාගත් සාධාරණ වටිනාකම්වල වෙනස්වීම් සහිතව ආශ්‍රිතයේ ආයෝජන සාධාරණ වටිනාකමට මනිනු ඇත. සාධාරණ වටිනාකම් ආකෘතිය යොදාගන්නා ආයෝජකයෙකු, අනවශ්‍ය පිරිවැයක් හෝ ප්‍රයත්නයක් නොමැතිව විශ්වාසනීය ලෙස සාධාරණ වටිනාකම මැනීම ප්‍රායෝගික නොවන්නේ නම්, ආශ්‍රිතයක ආයෝජනය මැනීමට පිරිවැය ආකෘතිය යොදාගනු ඇත.

මූල්‍ය ප්‍රකාශන ඉදිරිපත් කිරීම

- 14.11 ආයෝජකයෙකු ආශ්‍රිතවල ඇති ආයෝජන ජංගම නොවන වත්කම් ලෙස වර්ගීකරණය කරනු ඇත.

හෙළිදරව් කිරීම්

- 14.12 ආශ්‍රිතයක ආයෝජකයෙකු පහත දෑ හෙළිදරව් කල යුතුය:-
- (අ) ආශ්‍රිතයේ ආයෝජන සඳහා එහි ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්තිය.
 - (ආ) ආශ්‍රිතවල ඇති ආයෝජනවල ධාරණ වටිනාකම (4.2 (ඒ) ඡේදය බලන්න).
 - (ඇ) ප්‍රකාශිත මිල කැඳවීම් ඇති ස්කන්ධ ක්‍රමය උපයෝගීකර ගනිමින් ගිණුම්ගත කල ආශ්‍රිතවල ඇති ආයෝජනවල සාධාරණ වටිනාකම.
- 14.13 පිරිවැය ආකෘතිය අනුව ගිණුම්ගත කල ආශ්‍රිතවල ඇති ආයෝජන සඳහා ආයෝජකයෙකු ආදායම වශයෙන් හඳුනාගත් ලාභාංශ සහ වෙනත් බෙදා හැරීම්වල ප්‍රමාණය හෙළිදරව් කල යුතුය.
- 14.14 ස්කන්ධ ක්‍රමය අනුව ගිණුම්ගත කල ආශ්‍රිතවල ආයෝජන සඳහා ආයෝජකයෙකු එහි එවැනි ආශ්‍රිතවල ලාභ හෝ අලාභයේ කොටස මෙන්ම එවැනි ආශ්‍රිතවල අසන්නතික මෙහෙයුම්වල කොටසද අනාවරණය කල යුතුය.
- 14.15 සාධාරණ වටිනාකම් ආකෘතිය අනුව ගිණුම්ගතකල ආශ්‍රිතවල ආයෝජන සඳහා ආයෝජකයෙකු 11.41 - 11.44 ඡේදයන් අවශ්‍යවන හෙළිදරව් කිරීම් කල යුතුය.

කුඩා සහ මධ්‍ය පරිමාණ අස්තිත්වයන් සඳහා ශ්‍රී ලංකා ගිණුම්කරණ ප්‍රමිතය**15 වන කොටස****බද්ධ ව්‍යාපාරයන්හි ආයෝජන****මෙම කොටසේ විෂය පථය**

15.1 මෙම කොටස ව්‍යවහාර වන්නේ ඒකාබද්ධ මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල බද්ධ ව්‍යාපාර එකක් හෝ ඊට වැඩි බද්ධ ව්‍යාපාර ගණනක ව්‍යාපාරිකයෙකුගේ හිමිකම් ඇති නමුත් පරිපාලකයක් නොවන ආයෝජකයෙකුගේ මූල්‍ය ප්‍රකාශන ගිණුම්කරණයේදීය. 9.26 ඡේදයෙන් වෙන් වශයෙන්වූ මූල්‍ය ප්‍රකාශන වලදී බද්ධ ව්‍යාපාරයක ව්‍යාපාරිකයෙකුගේ හිමිකම් ගිණුම්කරණය සඳහා අවශ්‍යතාවයන් ස්ථාපනය කෙරේ.

බද්ධ ව්‍යාපාර නිර්වචනය කිරීම

- 15.2 බද්ධ පාලනය යනු ආර්ථික කටයුත්තක් සම්බන්ධයෙන් ගිවිසුම්මය එකඟතාවයකින් පාලනය බෙදාගැනීම වන අතර, එය පවතින්නේ එම කාර්යයන්ට අදාළ උපායමාර්ගික මූල්‍ය සහ මෙහෙයුම් තීරණවලට ව්‍යාපාර පාලනය හවුලේ බෙදාගන්නා පාර්ශව (ව්‍යාපාරිකයින්) ඒකමතික කැමැත්ත අවශ්‍ය වන විටය.
- 15.3 බද්ධ ව්‍යාපාරයක් යනු පාර්ශවයන් දෙකක් හෝ වැඩි ගණනක් බද්ධ පාලනයට යටත්වූ ආර්ථික කටයුත්තක් කිරීම සඳහා වූ ගිවිසුම්මය වැඩ පිළිවෙලකි. බද්ධ ව්‍යාපාරයන්, බද්ධ පාලිත මෙහෙයුම්, බද්ධ පාලිත වත්කම් සහ බද්ධ පාලිත අස්තිත්වයන් වශයෙන් ඇතිවිය හැක.

බද්ධ පාලිත මෙහෙයුම්

15.4 සමහර බද්ධ ව්‍යාපාර මෙහෙයුම් සංස්ථාවක්, හවුල් ව්‍යාපාරයක් හෝ වෙනත් අස්තිත්වයක් හෝ ව්‍යාපාරිකයන්ගේ මූල්‍ය ආකෘතීන් වලින් වෙන්වූ ආකෘතියක් ස්ථාපිත කරනවාට වඩා ව්‍යාපාරිකයින්ගේ වත්කම් සහ අනිකුත් සම්පත් භාවිතා කිරීම සම්බන්ධ කරගත් සෑම ව්‍යාපාරිකයෙක්ම තමන්ගේම දේපල, පිරිසත සහ උපකරණ භාවිතා කරන අතර, තමන්ගේම තොග පවත්වා ගනී. එය එයට අයත් වගකීම් නියෝජනය කරන එයට අයිති වියදම් හා වගකීම් දරන අතර එයට අයත් මූල්‍ය රැස් කිරීමද කරයි. බද්ධ ව්‍යාපාර ක්‍රියාකාරකම්, ව්‍යාපාරිකයාගේ සේවකයින් විසින්, ව්‍යාපාරිකයාගේ සමාන ක්‍රියාකාරකම් සමඟ ඉටුකරගෙන යනු ලැබිය හැක. බද්ධ ව්‍යාපාර ගිවිසුම් සෑම විටම පාහේ බද්ධ නිෂ්පාදනය විකිණීමෙන් ලැබෙන ආදායම් පොදුවේ දරන ලද කවර හෝ වියදම් ව්‍යාපාරිකයන් අතර බෙදා ගනු ලබන ක්‍රමයක් සම්පාදනය කරයි.

15.5 ව්‍යාපාරිකයෙක් සිය මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල බද්ධ පාලිත මෙහෙයුම්වල අයිතියේ කාර්යයන් පිළිබඳව පහත දෑ හඳුනාගත යුතුය.

(අ) එය පාලනය කරන වත්කම් සහ එමගින් දරන වගකීම්; සහ

(ආ) එය දරන වියදම් සහ බද්ධ ව්‍යාපාරය විසින් විකුණනු ලබන භාණ්ඩ හෝ සේවා වලින් උපයන ආදායමේ එය උපයන කොටස.

බද්ධ පාලිත වත්කම්

15.6 ඇතැම් බද්ධ ව්‍යාපාර බද්ධ පාලනයට සම්බන්ධ වන අතර ව්‍යාපාරිකයන් විසින් බද්ධ ව්‍යාපාර අරමුණු සඳහා අත්පත් කරගෙන ඒ සඳහා කැප කරනු ලබන එකක් හෝ වැඩි වත්කම් ගණනාවක්ම දායක වී බද්ධ අයිතියට බොහෝ විට සම්බන්ධ වේ.

15.7 ව්‍යාපාරිකයෙක් බද්ධ පාලිත වත්කම්වල තම හිමිකම් සම්බන්ධයෙන් සිය මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල පහත දෑ හඳුනා ගනී;

(අ) වත්කම්වල ස්වභාවය අනුව වර්ගීකරණය කරන ලද බද්ධ පාලිත වත්කම්වල තම කොටස;

(ආ) තමා දරා ඇති කවර හෝ වගකීම්;

(ඇ) බද්ධ ව්‍යාපාරය සම්බන්ධයෙන් අනෙකුත් ව්‍යාපාරිකයන් සමඟ බද්ධව දරන ලද කවර හෝ වගකීම්වල තම කොටස;

(ඈ) බද්ධ ව්‍යාපාරයේ නිමවුමේ තම කොටස භාවිතා කිරීමෙන් හෝ විකිණීමෙන් ලද කවර හෝ ආදායම්, බද්ධ ව්‍යාපාරය විසින් දරන ලද කවර හෝ වියදම්වල තම කොටස සමඟ; සහ

(ඉ) බද්ධ ව්‍යාපාරයෙහි තම හිමිකම් සම්බන්ධයෙන් තමා දරා ඇති කවර හෝ වියදම්.

බද්ධ පාලිත අස්තිත්වයන්

- 15.8 බද්ධ පාලිත අස්තිත්වයක් යනු එක් ව්‍යාපාරිකයා සතු හිමිකමක් ඇති සංස්ථාවක්, හවුල් ව්‍යාපාරයක්, හෝ වෙනත් අස්තිත්වයක් ස්ථාපිත කිරීමෙන් සිදුවන බද්ධ ව්‍යාපාරයකි, ව්‍යාපාරිකයින් අතර වූ ගිවිසුම්මය වැඩ පිළිවෙල මඟින් අස්තිත්වයේ ආර්ථික ක්‍රියාවලිය පිළිබඳව බද්ධ පාලනය ස්ථාපිත කිරීම හැරුණු විට, අස්තිත්වය අනෙකුත් ව්‍යවසායකයින් හා සමාන ආකාරයට මෙහෙයවයි.

මැනීම - ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්තිය තෝරාගැනීම

- 15.9 ව්‍යාපාරිකයෙකුගේ බද්ධ පාලිත අස්තිත්වයන්හි ඇති සියළුම හිමිකම් ගිණුම්ගත කිරීම සඳහා පහත දෑ අතුරින් එකක් උපයෝගීකර ගනු ලැබේ:-

- (අ) 15.10 ඡේද හි පිරිවැය ආකෘතිය
- (ආ) 15.13 ඡේද හි ස්කන්ධ ආකෘතිය
- (ඇ) 15.14 ඡේද හි සාධාරණ වටිනාකම් ආකෘතිය

පිරිවැය ආකෘතිය

- 15.10 පිරිවැයට ප්‍රකාශිත මිල කැඳවීම් ඇති ඒවා හැර (15.12 ඡේද බලන්න) ව්‍යාපාරිකයෙකුගේ බද්ධ පාලිත අස්තිත්වයන්හි ඇති ආයෝජන, වත්කම් හානිකරණයේ 27 ඡේද කොටස ප්‍රකාර පිරිවැයෙන් හඳුනාගත් සමුච්චිත හානිකරණ අලාභ අඩුකර මනිනු ලැබේ.
- 15.11 බෙදා හැරීම්, බද්ධ පාලිතය පවරාගත් දිනයට පෙර හෝ පසුව උපදන සමුච්චිත ලාභ වලින්ද යන්න ගැන නොසලකා ආයෝජකයා විසින් ලැබුණු ලාභාංශ සහ අනිකුත් බෙදා හැරීම් ආදායම් ලෙස හඳුනාගනු ලැබේ.
- 15.12 බද්ධ පාලිත අස්තිත්වවල, ප්‍රකාශිත මිල කැඳවීමක් ඇති ආයෝජන, ව්‍යාපාරිකයා විසින් සාධාරණ වටිනාකම් ආකෘතිය (ඡේද 15.14 බලන්න) යොදා ගනිමින් මනිනු ඇත.

ස්කන්ධ ක්‍රමය

- 15.13 ව්‍යාපාරිකයෙකු විසින් බද්ධ පාලිත අස්තිත්ව වල ඇති ආයෝජන ස්කන්ධ ක්‍රමයට 14.8 ඡේද හි ක්‍රියාපටිපාටිය යොදා ගනිමින් මනිනු ඇත. (මෙහිදී ඡේදයේ "සැලකිය යුතු බලපෑම්" යන්නට 'බද්ධ පාලනය' ආදේශ කරන්න.)

සාධාරණ වටිනාකම් ආකෘතිය

- 15.14 මූලිකව බද්ධ පාලිත අස්තිත්වයක ආයෝජනයක් හඳුනාගත්විට, ව්‍යාපාරිකයා එය ගණුදෙනු මිලට මනිනු ඇත. ගණුදෙනු මිලට ගණුදෙනු පිරිවැය ඇතුළත් නොවේ.
- 15.15 එක් එක් වාර්තාකරණ දිනයට, ව්‍යාපාරිකයා විසින් 11.27 - 11.32 ඡේදහි සාධාරණ තත්සේරු කිරීමේ මඟපෙන්වීම් යොදා ගනිමින් ලාභයේ හෝ අලාභයේ හඳුනාගත් සාධාරණ වටිනාකම්වල වෙනස්වීම් සහිතව බද්ධ පාලිත අස්තිත්වයන්හි ආයෝජන සාධාරණ වටිනාකමට මනිනු ඇත. සාධාරණ වටිනාකම් ආකෘතිය යොදා ගන්නා ව්‍යාපාරිකයෙකු, අනවශ්‍ය පිරිවැයක් හෝ ප්‍රයත්නයක් නොමැතිව විශ්වාසනීය ලෙස සාධාරණ වටිනාකම මැනීම ප්‍රායෝගික නොවන්නේ නම්, බද්ධ පාලිත අස්තිත්වයක ආයෝජනය මැනීමට පිරිවැය ආකෘතිය යොදාගනු ඇත.

ව්‍යාපාරිකයෙකු සහ බද්ධ ව්‍යාපාරයක් අතර ගණුදෙනු

- 15.16 ව්‍යාපාරිකයෙකු, බද්ධ ව්‍යාපාරයක් වෙත වත්කම් වලින් දායක වන හෝ විකුණන විටෙක, ගණුදෙනු වලින් වූ ප්‍රතිලාභයේ හෝ අලාභයේ කිසියම් කොටසක් හඳුනාගැනීම තුළින් ගණුදෙනුවෙහි යථාර්ථය නිරූපනය විය යුතුය. බද්ධ ව්‍යාපාර විසින් වත්කම් රඳවා ගන්නා අතරම, ව්‍යාපාරිකයා අයිතියේ සැලකිය යුතු අවදානම් හා ප්‍රතිලාභ පවරා ඇත්නම්, ලාභයෙන් අනිකුත් ව්‍යාපාරිකයන්ට අදාළ කොටස පමණක් ව්‍යාපාරිකයා හඳුනාගත යුතුය. දායකත්වය හෝ විකිණීම, හානිකරණ අලාභයක් පිළිබඳ සාක්ෂි සපයන්නේ නම් ව්‍යාපාරිකයා කවර හෝ අලාභයක මුළු ප්‍රමාණයම හඳුනාගත යුතුය.

15.17 ව්‍යාපාරිකයෙකු බද්ධ ව්‍යාපාරයකින් වත්කම් මිලදී ගන්නා විටෙක, එම වත්කම් ස්වාධීන පාර්ශවයන් වෙත නැවත විකුණන තුරු, එම ගනුදෙනුවෙන් බද්ධ ව්‍යාපාරයට ඇතිවූ ලාභයේ තම කොටස ව්‍යාපාරිකයා හඳුනා නොගත යුතුය. මෙකී ගනුදෙනු වල ප්‍රතිඵලයක් ලෙස ඇති වන අලාභ, හානිකරණ අලාභයක් නිරූපනය කරන විටෙක එම අලාභ වල තම කොටස වහාම හඳුනාගත යුතු අතර ඒ හැර වන අලාභ ව්‍යාපාරිකයෙකු ඒවා ලාභ හඳුනාගත් පරිදීම හඳුනාගත යුතුය.

ආයෝජකයාට බද්ධ පාලනයක් නොමැති විට

15.18 බද්ධ පාලනය නොමැති බද්ධ ව්‍යාපාරයක ආයෝජකයෙකු, එම ආයෝජනය 11 වන කොටස ප්‍රකාරව හෝ බද්ධ ව්‍යාපාරය තුළ සැලකිය යුතු බලපෑමක් ආයෝජකයා සතු වේ නම්, 14 වන කොටස ආශ්‍රිතයන්හි ආයෝජන ප්‍රකාරව ගිණුම්ගත කළ යුතුය.

හෙළිදරව් කිරීම්

15.19 බද්ධ ව්‍යාපාරයක ආයෝජකයෙකු පහත දෑ හෙළිදරව් කළ යුතුය:-

(අ) බද්ධ පාලිත අස්තීත්වයන්හි හිමිකම් හඳුනාගැනීම සඳහා එය යොදා ගන්නා ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්තිය.

(ආ) බද්ධ පාලිත අස්තීත්වයන්හි ඇති ආයෝජන වල ධාරණ වටිනාකම (4.2 (ඔ) ඡේදය බලන්න.

(ඇ) ප්‍රකාශිත මිල කැඳවීම් ඇති ස්කන්ධ ක්‍රමය භාවිතා කරමින් ගිණුම්ගතකළ බද්ධ පාලිත අස්තීත්වයන්හි ආයෝජන වල සාධාරණ වටිනාකම.

(ඈ) අනිකුත් ව්‍යාපාරිකයින් සමඟ බද්ධව දරණ ලද ප්‍රාග්ධන බැඳීම් වල තම කොටස මෙන්ම බද්ධ ව්‍යාපාරයන් අතර වන ප්‍රාග්ධන බැඳීම්වල තම කොටසේ ඇතුළුව බද්ධ ව්‍යාපාර වල අදාළ බැඳීම්වල සමුච්චිත වටිනාකම.

15.20 ස්කන්ධ ක්‍රමය ප්‍රකාර ගිණුම්ගතකළ බද්ධ පාලිත අස්තීත්වයන් සඳහා ව්‍යාපාරිකයෙකු, 14.14 ඡේදයෙන් ස්කන්ධ ක්‍රම ආයෝජන සඳහා අවශ්‍ය වන හෙළිදරව් කරනු ඇත.

15.21 සාධාරණ වටිනාකම් ක්‍රමය ප්‍රකාර ගිණුම්ගතකළ බද්ධ පාලිත අස්තීත්වයන් සඳහා ව්‍යාපාරිකයෙකු, 11.41 - 11.44 ඡේදවලින් අවශ්‍ය වන අනාවරණයන්ද කරනු ඇත.

කුඩා සහ මධ්‍ය පරිමාණ අස්තිත්වයන් සඳහා ශ්‍රී ලංකා ගිණුම්කරණ ප්‍රමිතය

16 වන කොටස

ආයෝජන දේපල

මෙම කොටසෙහි විෂයය පථය

- 16.1 මෙම කොටස ව්‍යවහාර වන්නේ 16.2 ඡේදයේ ආයෝජන දේපලයන්හි නිර්වචනයේ අවශ්‍යතා ඉටුකරන ඉඩම් හා ගොඩනැගිලි සහ ආයෝජන දේපලමෙන් සලකන මෙහෙයුම් කල් බද්දක් යටතේ (16.3 ඡේදය බලන්න) බදු ගැණුම්කරුවෙකුගේ සමහර දේපලක අයිතිය දරන ආයෝජනවල ගිණුම්කරණය සඳහාය. පවතින පදනම අනුව අනවශ්‍ය පිරිවැයක් හෝ ප්‍රයත්නයක් නොමැතිව විශ්වාසදායක ලෙස සාධාරණ අගය මැනිය හැකි ආයෝජනවල පමණක් මෙම කොටස ප්‍රකාරව ලාභ අලාභ ගිණුම හරහා සාධාරණ අගයට ගිණුම් ගත කෙරේ. විශ්වාසදායක ලෙස සාධාරණ අගය මැනීමේ ඔබ්බ ක්‍රමයක් ඇත්නම් සහ එමගින් පවතින පදනම අනුව සාධාරණ අගය විශ්වාසදායක ලෙස මැනිය හැකියයි අපේක්ෂා කරන්නේ නම් හැර සියලුම වෙනත් ආයෝජන දේපල, දේපල පිරිසිදු සහ උපකරණ ලෙස 17 කොටසේ දේපල පිරිසිදු සහ උපකරණවල පිරිවැය - ක්ෂය - හානිකරන ආකෘතිය අනුව ගිණුම් ගතකළ යුතු අතර එය 17 කොටසේ විෂය පථය තුළ රැඳී සිටී.

ආයෝජන දේපලයන්හි නිර්වචනය සහ මූලික හඳුනාගැනීම

- 16.2 ආයෝජන දේපලක් වනුයේ අයිතිකරුගේ හෝ බදු ගැණුම්කරුවකු මූල්‍ය කල් බද්දක යටතේ කුලී ඉපයීමට හෝ ප්‍රාග්ධනයේ අගය වැඩිවීම හෝ ඒ දෙකම සඳහා දරා සිටින දේපලක් (ඉඩමක් හෝ ගොඩනැගිලි හෝ ගොඩනැගිල්ලක කොටසක් හෝ දෙකම) මිස පහත සඳහන් දෑ සඳහා නොවන දේපලකි.

(අ) නිෂ්පාදන ක්‍රියාවලියේ හෝ භාණ්ඩ හෝ සේවා සැපයීම සඳහා හෝ පරිපාලනමය කටයුතු සඳහා භාවිතා කරන හෝ

(ආ) සාමාන්‍ය ව්‍යාපාර කටයුතුවල විකිණීම සඳහා ඇති.

- 16.3 දේපලක් අන් අන්දමකින් ආයෝජන දේපලක නිර්වචනයේ අවශ්‍යතා ඉටුකරන්නේ නම් සහ කල්බදුකරු හට දේපල හිමිකමේ සාධාරණ වටිනාකම පවතින පදනම මත අනවශ්‍ය පිරිවැයක් හෝ ප්‍රයත්නයක් නොමැතිව මැනිය හැකි වන්නේ නම් පමණක් මෙහෙයුම් කල් බද්දක් යටතේ වන දේපලක හිමිකම මෙම කොටස භාවිතා කරමින් ආයෝජන දේපලක් ලෙස වර්ගීකරණය කර ගිණුම්ගත කිරීමට හැකිය. මෙම විකල්ප වර්ගීකරණය දේපලෙන් දේපලට පදනම. මත පාවිච්චිය සඳහා ඇත.

- 16.4 මිශ්‍ර භාවිතයක් ඇති දේපල, ආයෝජන දේපල සහ දේපල, පිරිසිදු සහ උපකරණ අතර වෙන්කර ගත යුතුය. කෙසේ වුවද ආයෝජන දේපල සංරචකය, අනවශ්‍ය පිරිවැයක් හෝ ප්‍රයත්නයක් නොදරා විශ්වාසවන්තව සාධාරණ අගය මැනිය නොහැකි නම් සියලුම දේපල 17 වන කොටසට අනුව, දේපල, පිරිසිදු සහ උපකරණ වශයෙන් ගිණුම් කළ යුතුය.

ආරම්භක හඳුනාගැනීමේදී වටිනාකම මැනීම

- 16.5 අස්තිත්වයක් ආයෝජන දේපලක් ආරම්භක හඳුනාගත් පිරිවැය මත මැනිය යුතුය. මිළදී ගත් ආයෝජන දේපලක පිරිවැය සමන්විත වනුයේ ගැණුම් මිල සහ සෘජුව අදාළ වන නීතිඥ ගාස්තු, තැරැව්කාර ගාස්තු, දේපල පවරා ගැනීමේ බදු යන ගණුදෙනු පිරිවැය වැනි වියදම් වලිනි. ගෙවීම් සාමාන්‍ය ණය කොන්දේසි ඉක්මවා විලම්භනය කරනුයේ නම්, පිරිවැය වනුයේ අනාගත ගෙවීම් සියල්ලේම වර්තමාන අගයයි. අස්තිත්වයක් විසින්ම නිර්මාණය කළ ආයෝජන දේපලක පිරිවැය නිර්ණය කරනුයේ 17.10 - 17.14 ඡේද ප්‍රකාරවය.

- 16.6 කල් බද්දක් යටතේ පවත්වාගත් දේපලක ආරම්භක පිරිවැය වෙනත් ලෙසකින් 20 වන කොටස අනුව කල්බදු විෂය පථය තුළ ගැනේ. නමුදු ආයෝජන දේපලක් වශයෙන් අංක 20.9 ඡේදය ප්‍රකාරව මූල්‍ය කල්බදු සංඛ්‍යාව නියම කළ යුතුය. වෙනත් වචනවලින් සඳහන් කරන්නේ නම් වත්කම හඳුනාගනුයේ දේපලෙහි සාධාරණ අගයට හෝ අවම කල්බදු ගෙවීම්හි වර්තමාන අගය යන දෙකෙන් අඩු වටිනාකමටය. 20.9 ඡේදය යටතේ සමාන වටිනාකමක් වගකීමක් වශයෙන් හඳුනාගනු ලැබේ.

හඳුනාගැනීමෙන් පසුව ගිණුම් ගිණුම්කරණය

- 16.7 ආයෝජන දේපලක එහි සාධාරණ වටිනාකම අනවශ්‍ය පිරිවැයක් හෝ ප්‍රයත්නයක් නොමැතිව විශ්වාසදායක ලෙස සාධාරණ අගය මැනිය හැකිනම්, සෑම වාර්තාකරන දිනයකදීම සාධාරණ අගයට මැන වෙනස්වීම් ලාභ හෝ අලාභවල හඳුනාගත යුතුය. දේපලක හිමිකම ආයෝජන දේපල ලෙස වර්ගීකරණය කළ කල්බද්දක් යටතේ රඳවා ඇති විටක එම අයිතම ගිණුම් කරනුයේ

එහි හිමිකමේ සාධාරණ අගය මිස පාදක කරගත් වත්කම නොවේ. 11.27-11.32 ඡේද මගින් සාධාරණ අගය නිර්ණය කිරීමට උපදේශන සපයනු ඇත. අස්තිත්ත්වය අනෙක් සියලුම ආයෝජන දේපලක්ම 17 වන කොටස අනුව දේපළ, පිරිසත සහ උපකරණ පිරිවැය-ක්ෂයවීම්-හානි වීම් ආකෘතිය පදනම් කරගෙන ගිණුම් ගතකළ යුතුය.

පැවරීම්

- 16.8 සාධාරණ අගය ආකෘතිය භාවිතා කර මනින ලද ආයෝජන දේපල අයිතමයක, අනවශ්‍ය පිරිවැයක් හෝ ප්‍රයත්නයක් නොමැතිව සාධාරණ අගය විශ්වාසදායී ලෙස මැනීමට ක්‍රමයක් තවදුරටත් නොපවතින විට අස්තිත්ත්වයක් විසින් ඉන් පසුව විශ්වාසදායී ලෙස සාධාරණ අගය මැනීමට ඔබ්බ ක්‍රමයක් ඇතිවන තුරු 17 කොටස යටතේ එම අයිතමය දේපල පිරිසත සහ උපකරණ ලෙස ගිණුම් ගතකළ යුතුය. 17 කොටස අනුව ආයෝජන දේපලෙහි එම දිනට ධාරන අගය බවට පත් වනුයේ එහි පිරිවැයයි. 16.10(ඉ) (iii) ඡේද අනුව මෙම වෙනස හෙලිදරව් කළ යුතුය. මෙම වෙනස සිදුවීමක් මත වෙනසක් වන අතර ගිණුම් ප්‍රතිපත්තියේ වෙනසක් නොවේ.
- 16.9 16.8 ඡේදයෙන් අවශ්‍ය කෙරෙන පරිදි හැර අස්තිත්ත්වයන් දේපලක් ප්‍රථම වරට ආයෝජන දේපල නිර්වචන අවශ්‍යතාවයට නතු වන විට හෝ බැහැරවන විට වත්කම ආයෝජන දේපලවලට හෝ ඉන් පිටතට මාරු කළ යුතුය.

හෙලිදරව් කිරීම්

- 16.10 සියලුම ආයෝජන දේපල සඳහා ලාභ හෝ අලාභ හරහා සාධාරණ අගයකට ගිණුම්කරණ අස්තිත්ත්වයක් පහත සඳහන් කරුණු හෙලිදරව් කළ යුතුය:-
- (අ) ආයෝජන දේපලෙහි සාධාරණ අගය නිර්ණය කිරීම සඳහා ව්‍යවහාර කරගත් ක්‍රම සහ වැදගත් උපකල්පනයන්.
 - (ආ) ආයෝජන දේපලවල පිහිටීම සහ පන්තිය පිළිබඳ මෑත කාලීන පලපුරුද්ද ඇති සහ පිළිගත් සහ අදාළ වෘත්තීය සුදුසුකම් දරන ස්වාධීන තක්සේරු කරුවන්ගේ, ආයෝජන දේපල තක්සේරුව (මූල්‍ය ප්‍රකාශයන්හි මෑත හෝ හෙලිදරව් කර ඇති පරිදි, එවැනි තක්සේරු කිරීමක් කර නොමැති නම් ඒ බව හෙලිදරව් කළ යුතුය.
 - (ඇ) ආයෝජන දේපලවල උපලබ්ධිවීම හෝ බැහැර කිරීම්වල ආදායම හෝ ලද මනාව ප්‍රේෂණ කිරීමේ පවත්නා සීමා කිරීම්වල වටිනාකම.
 - (ඈ) ආයෝජන දේපල අලුත්වැඩියා කිරීම් නඩත්තු කිරීම්, වැඩි දියුණු කිරීම් හෝ මිලදී ගැනීමේ, ඉදිකිරීමේ හෝ සංවර්ධනය කිරීම සඳහා ගිවිසුම් ගත බැඳියාවන්.
 - (ඉ) පහත සඳහන් අයිතම් වෙනම පෙන්වමින් ආයෝජන දේපලවල ධාරන අගයේ ආරම්භක හා අවසාන කාල පරිච්ඡේදය අතර සැසඳුම් විස්තරයක්.
 - (i) ව්‍යාපාර සංයෝජනයේ ප්‍රතිපලයන් මගින් අත්පත්කර ගත් එකතු කිරීම් වෙනම පෙන්වමින් එකතුකිරීම්.
 - (ii) සාධාරණ අගය ගැලපුම් හේතුවෙන් වූ ශුද්ධ ප්‍රතිලාභ හෝ අලාභයන්.
 - (iii) අනවශ්‍ය පිරිවැයක් හෝ ප්‍රයත්නයක් නොමැතිව සාධාරණ අගය විශ්වාසදායක ලෙස මැනීමට තවදුරටත් නොහැකි විට දේපල පිරිසත සහ උපකරණවලට මාරුකිරීම් (16.8 ඡේදය බලන්න.)
 - (iv) ඉන්වෙන්ට්‍රි තොගතුලට සහ ඉන්පිටතට මාරුකිරීම් සහ අයිතිකරු පදිංචි දේපල.
 - (v) අනෙකුත් වෙනස් කිරීම් පෙර කාල පරිච්ඡේදයන් සඳහා මෙම සැසඳුම් විස්තරය ඉදිරිපත් කිරීම අවශ්‍ය නොවේ.
- 16.11 20 වන කොටස ප්‍රකාරව ආයෝජන දේපලක අයිතිකරුවකු , එළඹී ඇති කල්බදු පිළිබඳ, බදු දෙන්නාගේ හෙලිදරව් කිරීම් සපයා දෙයි. ආයෝජන දේපලක් කල්බදු ක්‍රමයට පරිහරණය කරන මූල්‍ය කල්බද්දක් හෝ මෙහෙයුම් කල් බද්දක් යටතේ ආයෝජන දේපලක් දරන අස්තිත්ත්වයක් එය ඇතුලත් වූ මූල්‍ය කල්බදු සඳහා බදු ගන්නාගේ හෙලිදරව් කිරීමද ඕනෑම මෙහෙයුම් කල්බද්දක් පිළිබඳව කල්බදු දෙන්නාගේ හෙලිදරව් කිරීමද සපයා දෙයි.

කුඩා සහ මධ්‍ය පරිමාණ අස්තිත්වයන් සඳහා ශ්‍රී ලංකා ගිණුම්කරණ ප්‍රමිත

17 වැනි කොටස

දේපල පිරිසත සහ උපකරණ

විෂය පථය

- 17.1 අධික පිරිවැයකින් හෝ ප්‍රයත්නයකින් තොරව සාධාරණ අගය විශ්වාසදායක ලෙස මැන ගත නොහැකි දේපල, පිරිසත, උපකරණ සහ ආයෝජන දේපල ගිණුම්කරණය සම්බන්ධයෙන් මෙම කොටස ව්‍යවහාර වෙයි. අධික පිරිවැයකින් හෝ ප්‍රයත්නයකින් තොරව සාධාරණ අගය මැන ගත හැකි ආයෝජන දේපල කෙරෙහි 16 වැනි කොටස "ආයෝජන දේපල" ව්‍යවහාර වෙයි.
- 17.2 දේපල, පිරිසත සහ උපකරණ යනු;
- (අ) භාණ්ඩ හෝ සේවා නිෂ්පාදනයට හෝ සැපයීමට හෝ අන්‍යයන්ට කුලියට හෝ පරිපාලනයට අරමුණු සඳහා රඳවාගනු ලබන, සහ
- (ආ) එක් කාල පරිච්ඡේදයකට වඩා ප්‍රයෝජනයට ගැනීමට අපේක්ෂා කරන ස්පෘෂ්‍ය වත්කම්ය.
- 17.3 දේපල පිරිසත සහ උපකරණ වලට ,
- (අ) කෘෂිකාර්මික ක්‍රියාකාරකම් වලට සම්බන්ධ ජෛව වත්කම් (34 වැනි කොටස "විශේෂිත ක්‍රියාකාරකම්" බලන්න) හෝ
- (ආ) තෙල්, ස්වාභාවික වායු සහ එවැනි ප්‍රතිජනනය කළ නොහැකි සම්පත් ඛනිජ හිමිකම් සහ ඛනිජ සංචිත ඇතුළත් නොවේ.

හඳුනාගැනීම

- 17.4 දේපල, පිරිසත හෝ උපකරණ අයිතමයක් හඳුනාගත යුත්තේදැයි නිර්ණය කිරීමෙහි දී අස්තිත්වයක් 2.27 ඡේදයෙහි නිර්ණායකයන් ව්‍යවහාර කළ යුතුය. එබැවින් අස්තිත්වය දේපල, පිරිසත සහ උපකරණ අයිතමයක පිරිවැය වත්කමක් ලෙස හඳුනාගත යුත්තේ,
- (අ) අයිතමය ආශ්‍රිත අනාගත ආර්ථික ප්‍රතිලාභ අස්තිත්වයට ගලා එන බව අපේක්ෂා කරන්නේ නම්, සහ
- (ආ) අයිතමයෙහි පිරිවැය විශ්වසනීයව මැනිය හැකිවන්නේ නම්,
- පමණකි.
- 17.5 අමතර කොටස් සහ සේවා උපකරණ සාමාන්‍යයෙන් තොර වල ඇතුළත් කර, පරිභෝජනය කළ ලෙස ලාභයෙහි හෝ අලාභයෙහි හඳුනා ගැනෙයි. කෙසේ වුවද අස්තිත්වය විසින් එක් කාලපරිච්ඡේදයක් ඉක්මවා පාවිච්චි කිරීමට අපේක්ෂා කරන ප්‍රධාන අමතර කොටස් සහ පොරොත්තුවට සිටින උපකරණ දේපල පිරිසත සහ උපකරණ ලෙස සැලකෙයි. එසේම අමතර කොටස් සහ සේවා උපකරණ එක් දේපල, පිරිසත සහ උපකරණ අයිතමයක් සමග පමණක් පාවිච්චියට ගත හැකි වන්නේ නම් ඒවා දේපල පිරිසත සහ උපකරණ ලෙස සැලකෙයි.
- 17.6 ඇතැම් දේපල, පිරිසත සහ උපකරණ වල කොටස් (උදා: ගොඩනැගිල්ලක, වහල) ක්‍රමානුකූලව කාලපරිච්ඡේදයකට වරක් ප්‍රතිස්ථාපනය කිරීමට සිදුවනු විය හැකිය. ප්‍රතිසම්පාදනය කළ කොටස මගින් අස්තිත්වයට අනාගත වර්ධක ප්‍රතිලාභ ලැබීම අපේක්ෂා කරන්නේනම් අස්තිත්වය එම ප්‍රතිසම්පාදනය තුළ කොටස් පිරිවැය දේපල පිරිසත සහ සහ උපකරණ අයිතමයෙහි ධාරණ අගයට එකතු කළ යුතුය. එම ඉවත් කළ කොටස් වල ධාරණ අගය 17.27- 17.30 ඡේද වලට අනුකූලව හඳුනාගැනීමෙන් බැහැර කළ යුතුය. දේපල, පිරිසත සහ උපකරණ අයිතමයක ප්‍රධාන උපාංගයන් ආර්ථික ප්‍රතිලාභ පරිභෝජනය කිරීමේ රටාවේ සැලකිය යුතු වෙනස්කම් තිබේ නම් අස්තිත්වය වත්කමෙහි මූලික පිරිවැය එහි ප්‍රධාන උපාංග වලට බෙදා වෙන්කළ යුතු අතර, ඒ එක් එක් උපාංගය ඒවායේ ප්‍රයෝජනවත් ජීවිත කාලය පුරා ඝෂය කළ යුතු බවටත් 17.16 ඡේදයෙන් ඉඩ සලසා දෙයි.
- 17.7 දේපල පිරිසත සහ උපකරණ අයිතමයක් (උදා-බස් රථයක්) ක්‍රියාකරවමින් තබාගැනීමේ කොන්දේසියක් විය හැක්කේ අයිතමයේ කොටස් ප්‍රතිසම්පාදනය කළේද නැත්ද යන්න ගැන නොතකා දෝෂ තිබේදැයි බැලීමට ප්‍රධාන පරීක්ෂාවක් නිතිපතා සිදු කිරීමයි. එක් එක් ප්‍රධාන පරීක්ෂණයක් ඉටු කළ විට එහි පිරිවැය, හඳුනාගැනීමේ නිර්ණායක සපුරාලන්නේ නම් ප්‍රතිසම්පාදනයක් ලෙස

දේපල පිරිසක සහ උපකරණ අයිතමයේ ධාරණ අගයෙහි හඳුනාගත යුතුය. ඊට පෙර සිදුකල ප්‍රධාන පරීක්ෂණයේ පිරිවැයෙහි ධාරණ අගයෙහි ඉතිරි වී ඇති කිසියම් වටිනාකමක් (භෞතික කොටස් වලින් පරිබාහිර වන) හඳුනාගැනීමෙන් බැහැර කරනු ලැබේ. කළින් සිදුකරන ලද ප්‍රධාන පරීක්ෂණයෙහි පිරිවැය අයිතමය අත්කරගැනීමේදී හෝ මැනීමේදී ගනුදෙනුවෙහි හඳුනාගැනීම හෝ නොගැනීම සැලකිල්ලට නොගෙන මේ පියවර අනුගමනය කරනු ලැබේ. අවශ්‍යනම් සමාන අනාගත පරීක්ෂණයක පිරිවැය අයිතමය අත්කරගැනීම හෝ තැනීමේදී පවත්නා පරීක්ෂණ සංරචකයෙහි පිරිවැය පිළිබඳ ඇගවීමක් ලෙස භාවිතා කළ හැකිය.

- 17.8 ඉඩම් සහ ගොඩනැගිලි එකිනෙකින් වෙන්කල හැකි වත්කම් වන අතර ඒවා එක්ව පවරාගෙන ඇත්තේ වුවද අස්තිත්වය විසින් ඒවා වෙන වෙනම ගිණුම් ගත කල යුතුය.

හඳුනාගැනීමේදී මැණීම

- 17.9 අස්තිත්වයක් විසින් දේපල පිරිසක සහ උපකරණ අයිතමයක් ප්‍රථම වරට හඳුනාගැනීමේදී ඒවා එහි පිරිවැයට මැනිය යුතුය.

පිරිවැයෙහි මූලිකාංග

- 17.10 දේපල පිරිසක සහ උපකරණ අයිතමයක පිරිවැය පහත දැක්වෙන සියළුම දේ වලින් සමන්විත වේ :-

- (අ) නෛතික සහ තැරැව් ගාස්තු, ආනයන බදු සහ ආපසු නොගෙවන ගැණුම් බදු ඇතුළත්ව එහි ගැණුම් මිලෙන් වෙළඳ වට්ටම් සහ ප්‍රතිදාන අඩුකල මිල.
- (ආ) කළමනාකාරිත්වය අපේක්ෂා කරන අත්දමට ක්‍රියාත්මක කරවීමේ හැකියාවට සහ තත්වයට එය ස්ථානගත කිරීමේදී සෘජුවම ආරෝපිත වන කවර හෝ පිරිවැය භූමිය සකස් කිරීම මුල්වරට රැගෙන ඒම, මෙහෙයවීම්, සවිකිරීම සහ එකලස් කිරීම සහ ක්‍රියාකාරිත්වය පරීක්ෂා කිරීමට අදාල පිරිවැය මීට ඇතුළත් කළ හැකිය.
- (ඇ) අයිතමය අත්පත් කරගැනීමෙහි දී නැතහොත් භාවිත කාලයේදී හෝ කිසියම් විශේෂිත කාලපරිච්ඡේදයක අයිතමය එම කාලපරිච්ඡේදයෙහි තොග නිෂ්පාදනයට හැර වෙනත් අරමුණක් සඳහා පාවිච්චි කිරීමේ ප්‍රතිඵලයක් ලෙස අයිතමය කොටස් වලට ගැලවීමෙන් සහ ඉවත් කර ගැනීමෙන් ද අයිතමය ඉවතට ගෙනයාම පිහිටි භූමිය යථා තත්වයට පත් කිරීමෙන්ද අස්තිත්වය කෙරේ පැවරෙන වගකීමෙන් බැඳෙන පිරිවැයේ මූලික ඇස්තමේන්තුව.

- 17.11 පහත දැක්වෙන පිරිවැය දේපල, පිරිසක සහ උපකරණ අයිතමයක පිරිවැය නොවේ, එවැනි පිරිවැය දරනු ලැබූවිට අස්තිත්වය ඒවා වියදමක් ලෙස හඳුනාගත යුතුය.

- (අ) නව පහසුකමක් ආරම්භ කිරීමේ පිරිවැය.
- (ආ) නව නිෂ්පාදනයක් හෝ සේවාවක් හඳුන්වාදීමේ පිරිවැය (වෙළඳ ප්‍රචාරක සහ ප්‍රවර්ධන පිරිවැය ඇතුළත්ව)
- (ඇ) නව ස්ථානයක හෝ නව ගනුදෙනුකාර පන්තියක් සමග ව්‍යාපාර කටයුතු කිරීමේ පිරිවැය (සේවක පුහුණු කිරීම් පිරිවැය ඇතුළත්ව)
- (ඈ) පරිපාලන සහ වෙනත් පොදු කාර්ය පිරිවැය
- (ඉ) ණය ගැනීම් පිරිවැය (25 වැනි කොටස ණය ගැනීම් පිරිවැය බලන්න)

- 17.12 දේපල පිරිසක සහ උපකරණ අයිතමයක් තැනීමේ හෝ වැඩි දියුණු කිරීමේ කාලය තුළ අනුශාංගික ක්‍රියාකාරකම් වලට අදාල ආදායම් සහ වියදම් අපේක්ෂිත ස්ථානයට ගෙන ඒමට සහ ක්‍රියාකාරී තත්වයට පත් කිරීමට එකී ක්‍රියාකාරකම් අවශ්‍ය නොවන්නේ නම් ලාභයෙහි හෝ අලාභයෙහි හඳුනාගත යුතුය.

පිරිවැය මැණීම

- 17.13 දේපල පිරිසක සහ උපකරණ අයිතමයක පිරිවැය හඳුනාගැනීම් දිනයෙහි අත්පිට ගැණුම් මිලට සමාන වෙයි. ගෙවීම සාමාන්‍ය ණය කොන්දේසි ඉක්මවා ප්‍රමාද කරනු ලැබ ඇත්නම් පිරිවැය වනුයේ සියලුම අනාගත ගෙවීම් වල වර්තමාන අගයයි.

වත්කම් හුවමාරු

- 17.14 දේපල පිරිසක සහ උපකරණ අයිතමයක් මූල්‍ය නොවන වත්කමකට හෝ වත්කම්වලට, හෝ මූල්‍ය සහ මූල්‍ය නොවන වත්කම් සංයෝජනයකට හුවමාරුවට අත්පත් කරගත හැකිය. අස්තිත්වයක් විසින් අත්පත් කරගත් වත්කම (අ) හුවමාරු ගනුදෙනුවට වාණිජ හරයක් නොමැති නම් හෝ (ආ) ලැබුන වත්කමෙහිත් දෙන ලද වත්කමෙහිත් සාධාරණ අගය විශ්වාස ලෙස දැනගත නොහැකි නම් හැරුණු විට අත්පත් කරගත් වත්කමෙහි පිරිවැය සාධාරණ අගයට මිණුම් කල යුතුය. එවැනි අවස්ථාවක වත්කමෙහි පිරිවැය මණිනු ලබන්නේ දෙන ලද වත්කමෙහි ධාරණ අගයටය.

මුල් හඳුනාගැනීමට පසුව මැණීම

- 17.15 අස්තියක් විසින් සියලුම දේපළ පිරිසත සහ උපකරණ අයිතම මුල්වරට හඳුනාගත් පසුව යම් සමුච්චිත ක්ෂය සහ යම් සමුච්චිත භානිකරන අලාභ අඩුකළ පිරිවැයට මිණුම් කළ යුතු ය. දේපළ පිරිසත සහ උපකරණ අයිතමයක් ඒදිනෙදා සේවා කිරීමෙහි පිරිවැය එම පිරිවැය දරනු ලැබූ කාලපරිච්ඡේදයෙහි ලාභයෙහි හෝ අලාභයෙහි අස්තිය විසින් හඳුනාගත යුතු ය.

ක්ෂය

- 17.16 දේපළ පිරිසත සහ උපකරණ අයිතමයක ප්‍රධාන උපාංගයන් ආර්ථික ප්‍රතිලාභ පරිභෝජනය කිරීමේ රටාවේ සැලකිය යුතු වෙනස්කම් තිබේ නම් අස්තියක් විසින් වත්කමෙහි මූලික පිරිවැය එහි ප්‍රධාන උපාංගයන් වෙන්කර එක් එක් උපාංගය එහි ප්‍රයෝජනවත් ජීවිත කාලය පුරා ක්ෂය කළ යුතු ය. අනෙකුත් වත්කම් ඒවායෙහි ප්‍රයෝජනවත් ජීවිත කාලය පුරා තනි වත්කමක් ලෙස ක්ෂය කළ යුතු ය. ගල් වලවල් සහ ඉඩම් ගොඩකිරීමට ප්‍රයෝජනයට ගනු ලබන වැඩබිම් වැනි බැහැරලීමක් හැරුණු විට ඉඩම් අසීමිත ප්‍රයෝජනවත් ජීවිත කාලයකින් යුක්ත බැවින් ක්ෂය කරනු නොලැබේ.
- 17.17 ක්ෂය පිරිවැය වත්කමක පිරිවැයෙහි කොටසක් ලෙස හඳුනාගැනීම මෙම SLFRS හි වෙනත් කොටසකින් අවශ්‍ය නොකෙරෙන්නේ නම් ක්ෂය අයකිරීම එක් එක් කාලපරිච්ඡේදයෙහි ලාභයෙහි හෝ අලාභයෙහි හඳුනාගත යුතු ය. උදාහරණයක් ලෙස නිෂ්පාදන දේපළ පිරිසත සහ උපකරණ ක්ෂය තොග පිරිවැයට ඇතුළත්ය. (13 වැනි කොටස නොග බලන්න)

ක්ෂය කළයුතු වටිනාකම සහ ක්ෂය කළ කාලපරිච්ඡේදය

- 17.18 අස්තියක් විසින් වත්කමක ක්ෂය කළ යුතු වටිනාකම එහි ප්‍රයෝජනවත් ජීවිත කාලය පුරා ක්‍රමානුකූල පදනමක් අනුව වෙන්කළ යුතු ය.
- 17.19 වත්කමක් ප්‍රයෝජනයට ගන්නා ආකාරයෙහි වෙනස්වීමක්, සැලකිය යුතු අන්දමේ අනපේක්ෂිත වැහැරීම් සහ ගෙවියාම්, තාක්ෂණයෙහි දියුණුව සහ වෙළෙඳපල මිලෙහි වෙනස්වීම් වැනි සාධක වත්කමක ප්‍රයෝජනවත් ජීවිත කාලය හෝ අවශේෂ අගය ඉතාම ආසන්නතම වාර්ෂික වාර්තාකරන දිනයට අනතුරුව වෙනස් වී ඇති බවට ඇඟවීමක් විය හැකිය. එවැනි ඇඟවීම් පවත්නේ නම් අස්තියක් විසින් එහි පෙරවූ ඇස්තමේන්තු සමාලෝචනය කර ප්‍රවර්ධන අපේක්ෂාවන් වෙනස්වන්නේ නම් අවශේෂ අගය, ක්ෂය කරන ක්‍රමය හෝ ප්‍රයෝජනවත් ජීවිත කාලය සංශෝධනය කළ යුතු ය. අවශේෂ අගයෙහි හෝ ක්ෂය කරන ක්‍රමයෙහි හෝ ප්‍රයෝජනවත් ජීවිත කාලයෙහි වෙනස් වීම අස්තියක් විසින් අංක 10.15-10.18 ඡේද අනුව ගිණුම් ඇස්තමේන්තු වල වෙනස් වීමක් ලෙස ගිණුම්ගත කළ යුතු ය.
- 17.20 වත්කමක් ප්‍රයෝජනයට ගැනීම සඳහා සූදානම්ව පවත්නා විටම, එනම් එය කළමනාකාරීත්වය විසින් අපේක්ෂා කරනු ලබන අන්දමට ක්‍රියාත්මක වීමට හැකි තත්වයේ, නියමිත ස්ථානයේ තිබෙන විට වත්කමක ක්ෂය වීම ආරම්භ වෙයි. වත්කම හඳුනාගැනීමෙන් බැහැර වූ විට ක්ෂය වීම නතර වෙයි. වත්කම සම්පූර්ණයෙන්ම ක්ෂය කර ඇත්නම් හැර වත්කම ප්‍රයෝජනයට නොගෙන අත්හරිනු ලැබීමෙන්, හෝ ක්‍රියාකාරී මෙහෙයුමෙන් ඉවත්කර ගැනීමෙන් ක්ෂය වීම නතර නොවේ. කෙසේ හෝ වේවා භාවිතය අනුව ක්ෂය කිරීම් ක්‍රමය යටතේ නිෂ්පාදනයක් සිදුනොකරන විට ක්ෂය අයකිරීම ශුන්‍ය විය හැකිය.
- 17.21 වත්කමක ප්‍රයෝජනවත් ජීවිත කාලය නිර්ණය කිරීමේ දී අස්තියක් විසින් පහත දැක්වෙන සාධක සැලකිල්ලට ගත යුතු ය:-
- (අ) වත්කමෙහි අපේක්ෂිත භාවිතය, භාවිතය තක්සේරු කරනු ලබන්නේ වත්කමේ අපේක්ෂිත ධාරිතාව හෝ භෞතික නිමවුම අනුසාරයෙන්ය;
 - (ආ) වත්කම භාවිත කරනු ලබන වැඩ මුර සංඛ්‍යාව, අලුත්වැඩියා සහ නඩත්තු වැඩසටහන් සහ වත්කම ක්‍රියාත්මක නොකර පවත්නා විට රැකබලා ගැනීම නඩත්තුව වැනි මෙහෙයුම් සාධක වැඩසටහන් මත අපේක්ෂිත භෞතික වැහැරීම් සහ ගෙවියාම් මත පදනම් වේ;
 - (ඇ) නිෂ්පාදනයෙහි වෙනස් වීම් හෝ වැඩිදියුණු වීම් හෝ වත්කමෙහි නිෂ්පාදනයේ හෝ සේවාවෙහි වෙළෙඳ පොළෙහි ඉල්ලුම වෙනස්වීම් නිසා පැන නගින තාක්ෂණික හෝ වාණිජමය යල් පැනීම;
 - (ඈ) අදාළ කල්බදු දිනයක් කල් ඉකුත් වීම වැනි වත්කම ප්‍රයෝජනයට ගැනීමේ නෛතික හෝ එවැනි වෙනත් සීමාවන්.

ක්ෂය ක්‍රමය

- 17.22 වත්කමක අනාගත ආර්ථික ප්‍රතිලාභ පරිභෝජනය කිරීමට අපේක්ෂා කරනු ලබන රටාව පිළිබිඹු කෙරෙන ක්ෂය ක්‍රමයක් අස්තිය යුතු ය. යොදාගත හැකි ක්ෂය ක්‍රම අතරට සරල මාර්ගික ක්‍රමය, හිතවන ශේෂ ක්‍රමය සහ භාවිතය පදනම් කරගත් නිෂ්පාදිත ඒකක ක්‍රමය වැනි ක්‍රමයක් ඇතුළත් වෙයි.
- 17.23 වත්කමක අනාගත ආර්ථික ප්‍රතිලාභ පරිභෝජනය කිරීමෙහිලා අස්තිය යුතු අපේක්ෂා කරන රටාවෙහි සැලකිය යුතු වෙනස්කම් අවසාන වාර්ෂික වාර්තාකරන දිනයට පසුව සිදුවී ඇති බවට ඇගවීමක් තිබෙනම් අස්තිය වීසින් සිය වර්තමාන ක්ෂය ක්‍රමය සමාලෝචනය කළයුතු වන අතර ප්‍රවර්තන අපේක්ෂා වෙනස් වන්නේ නම් නව රටාව පිළිබිඹු වන පරිදි ක්ෂය ක්‍රමය වෙනස් කළ යුතු ය. අස්තිය වීසින් ඒ වෙනස්වීම ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තු වෙනස්වීමක් ලෙස 10.15-10.18 ඡේද ප්‍රකාරව ගිණුම්ගත කළ යුතු ය.

භානිකරණය

භානිකරණය හඳුනා ගැනීම සහ මැනීම

- 17.24 එක් එක් වාර්තාකරන දිනයක දී දේපළ පිරිසත සහ උපකරණ අයිතමයක් හෝ අයිතම සමූහයක් භානිකරණය වී ඇතිදැයි නිර්ණය කිරීමත්, එසේ වී ඇත්නම් භානිකරණ අලාභය හඳුනා ගැනීම සහ මැණීම කළයුතු ආකාරයත් අස්තියක් වීසින් 27 වැනි කොටස "වත්කම් භානිකරණය" ව්‍යවහාර කරමින් සිදු කළ යුතු ය. අස්තියක් වීසින් එහි වත්කම්වල ධාරණ අගය සමාලෝචනය කළයුතු අවස්ථාව සහ එය කළයුතු ආකාරයත් එය වත්කමක ආපසු අයකරගත හැකි වටිනාකම නිර්ණය කරන අන්දමත් භානිකරණ අලාභයක් හඳුනාගන්නා හෝ ප්‍රතිවර්තය කරන වේලාවන් එකී කොටසින් විස්තර වෙයි.

භානිකරණය වෙනුවෙන් වන්දි

- 17.25 භානිකරණය වූ, නැතිවූ හෝ අතහැර දැමූ දේපළ පිරිසත සහ උපකරණ අයිතම වෙනුවෙන් තුන්වැනි පාර්ශවයන්ගෙන් ලැබෙන වන්දි, එම වන්දි ලැබිය යුතු තත්වයට පත්වූ පසුව පමණක් අස්තිය වීසින් ලාභයේ හෝ අලාභයේ ඇතුළත් කළ යුතුය.

විකිණීම සඳහා රඳවාගත් දේපළ පිරිසත සහ උපකරණ

- 17.26 කලින් අපේක්ෂා කරන ලද දිනට පෙර වත්කමක් ඉවත් කිරීමේ සැලැස්මකින් භානිකරණයක් හැඟවෙන අතර එය වත්කම භානිකරණය වී ඇතිදැයි නිගමනය කිරීමේ අරමුණින් එහි ආපසු අයකර ගත හැකි ප්‍රමාණය ගණනය කිරීමේ ක්‍රියාවලිය ආරම්භ කිරීමේ අවශ්‍යතාවය ද පැන නගින බව 27.9 (ඊ) ඡේදයේ සඳහන් වේ.

හඳුනාගැනීම අත්හැරීම

- 17.27 අස්තියක් වීසින් දේපළ පිරිසත සහ උපකරණ අයිතමයක් -
 (අ) ඉවත්කිරීමේ දී හෝ
 (ආ) ප්‍රයෝජනයට ගැනීමෙන් හෝ ඉවත් කිරීමෙන් අනාගත ආර්ථික ප්‍රතිලාභ කිසිවක් අපේක්ෂා නොකරන විට
 හඳුනාගැනීමෙන් අත්හැරිය යුතු ය.
- 17.28 දේපළ පිරිසත සහ උපකරණ අයිතමයක් හඳුනාගැනීමෙන් අත්හැරීමේ ප්‍රතිලාභය හෝ අලාභය අයිතමය හඳුනාගැනීමෙන් බැහැර කරන විට (විකිණීමක් සහ ප්‍රති කල්බදු කිරීමක දී 20 වැනි කොටස "කල්බදු" මගින් අත් අයුරකින් අවශ්‍ය කරන්නේ නම් හැර) අස්තිය වීසින් හඳුනාගත යුතු ය. අස්තිය එවැනි ප්‍රතිලාභ අයහාර ලෙස වර්ගීකරණය නොකළ යුතු ය.
- 17.29 අයිතමයක් ඉවත් කිරීමේ දිනය නිශ්චය කිරීමේ දී ආදායම භාණ්ඩ විකුණුම්වලින් හඳුනාගැනීම සඳහා අස්තිය වීසින් 23 වැනි කොටස "අයහාර" නිර්ණායකය භාවිත කළ යුතු ය. විකිණීම සහ ප්‍රතිකල්බදු මගින් ඉවත් කිරීමේ දී 20 වැනි කොටස අදාළ වෙයි.
- 17.30 දේපළ පිරිසත සහ උපකරණ අයිතමයක් හඳුනාගැනීමෙන් අත්හැරීමේ දී, පැනනගින ප්‍රතිලාභය හෝ අලාභය අයිතමය ඉවත් කිරීමේ දී ශුද්ධ ඉවත්කිරීමේ උත්පාදනයක් ඇත්තේ නම් එයත්, අයිතමයේ ධාරණ අගයත් අතර වෙනස ලෙස අස්තිය නිර්ණය කළ යුතු ය.

හෙළිදරව් කිරීම්

17.31 4:11 (අ) ඡේදය අනුව අදාළ වන සේ සැලකුණු දේපළ පිරිසත සහ උපකරණ වල එක් එක් පන්තිය සඳහා අස්තිය පහත දැක්වෙන හෙළිදරව් කිරීම් කළ යුතු ය:-

- (අ) දළ ධාරණ අගය නිර්ණය කිරීමේ දී උපයෝගී කරගත් මිණුම් පදනම්;
- (ආ) භාවිතා කළ ඤය ක්‍රම;
- (ඇ) භාවිත කරගත් ප්‍රයෝජනවත් ජීවිතකාල හෝ ඤය අනුපාත;
- (ඈ) වාර්තාකරන කාලපරිච්ඡේදය ආරම්භයේ සහ අවසානයේ (සමාහරණයක් ඇති භානිකරණ අලාභ සමග සමුච්චිත) එකතු වූ ඤය සහ දළ ධාරණ වටිනාකම;
- (ඉ) පහත දැක්වෙන දෑ වෙන්වෙන්ව පෙන්නුම් කෙරෙන අයුරින් වාර්තාකරන කාලපරිච්ඡේදය ආරම්භයෙහිත් අවසානයෙහිත් ධාරණ අගය සැසඳීමක්:
 - I එකතු කිරීම්,
 - II ඉවත් කිරීම්,
 - III ව්‍යාපාර සංයෝජන හරහා අත්පත් කර ගැනීම්,
 - IV සාධාරණ අගයෙහි විශ්වසනීය මිණුමක් ඇත්තේ නම් ආයෝජන වත්කම්වලට මාරු කිරීම් (16.8 ඡේදය බලන්න),
 - V 27 වැනි කොටසට අනුව ලාභයෙහි හෝ අලාභයෙහි හඳුනාගත් හෝ ප්‍රතිවර්තය කරන ලද භානිකරණ අලාභ,
 - VI ඤය කිරීම්,
 - VII අනෙකුත් වෙනස් කිරීම් ,

පෙර කාලපරිච්ඡේද සඳහා මෙම සැසඳීම ඉදිරිපත් කිරීම අවශ්‍ය නොවේ.

17.32 අස්තියට විසින් පහත සඳහන් දෑ ද හෙළිදරව් කළ යුතු ය:-

- (අ) අස්තියට සීමිත හිමිකමක් ඇති හෝ වගකීම් වෙනුවෙන් ඇප තබන ලද දේපළ පිරිසත සහ උපකරණ පවත්නා බව සහ ඒවායෙහි ධාරණ අගයන්
- (ආ) දේපළ පිරිසත සහ උපකරණ අත්පත් කර ගැනීමේ ගිවිසුම්ගත බැඳීම්වල ප්‍රමාණය.

කුඩා සහ මධ්‍ය පරිමාණ අස්තිත්වයන් සඳහා ශ්‍රී ලංකා ගිණුම්කරණ ප්‍රමිත

18 වැනි කොටස

කීර්තිනාමය හැර අනෙකුත් අස්පාශ්‍ය වත්කම්

මෙම කොටසෙහි විෂය පථය

- 18.1 කීර්තිනාමය හැර අනෙකුත් සියලුම අස්පාශ්‍ය වත්කම් සම්බන්ධයෙන් (19 වැනි කොටස ව්‍යාපාර සංයෝජනය සහ කීර්තිනාමය බලන්න) සහ සාමාන්‍ය ව්‍යාපාරික කටයුතුවල දී විකිණීම සඳහා අස්තිත්වය විසින් රඳවාගෙන ඇති අස්පාශ්‍ය වත්කම් සම්බන්ධයෙන් (13 වැනි කොටස -තොග සහ 23 වැනි කොටස අයහාරය බලන්න) මෙම කොටස ව්‍යවහාර වෙයි.
- 18.2 අස්පාශ්‍ය වත්කමක් යනු භෞතික හරයක් නොමැති හඳුනාගත හැකි මූල්‍ය නොවන වත්කමකි:-
 (අ) වෙන්කළ හැකිවීම, එනම් අස්තිත්වයෙන් වෙන් කරගෙන හෝ බෙදාගෙන හෝ අදාළ ගිවිසුම, වත්කම හෝ වගකීම සමඟ එක්වගෙන විකිණීම, පැවරීම, බලපත්‍ර ලබා දීම කළයුතු දීම හෝ හුවමාරු කිරීම, හෝ
 (ආ) අස්තිත්වයෙන් හෝ වෙනත් හිමිකමක් හෝ බැඳීමකින් එම හිමිකම මාරු කළ හැකිද හෝ වෙන්කළ හැකිද ගැන නොතකා ගිවිසුම්ගත හෝ වෙනස් නීතිමය හිමිකම්වලින් එය පැන නැගීම මගින් හඳුනාගත හැකිය.
- 18.3 අස්පාශ්‍ය වත්කම්වලට ;
 (අ) මූල්‍ය වත්කම්, හෝ
 (ආ) තෙල්, ස්වාභාවික වායු සහ ඒ හා සමාන ප්‍රතිජනනය නොකළ හැකි සම්පත් වැනි බනිජමය හිමිකම් සහ බනිජ සංචිත ඇතුළත් නොවේ.

හඳුනාගැනීම

අස්පාශ්‍ය වත්කම් හඳුනාගැනීමේ සාමාන්‍ය ප්‍රතිපත්තිය

- 18.4 අස්පාශ්‍ය වත්කමක් හඳුනාගත හැකි ද යන්න සම්බන්ධයෙන් අස්තිත්වයක් විසින් 2.27 ඡේදයෙහි හඳුනාගැනීමේ නිර්ණායක ව්‍යවහාර කළ යුතුය. එබැවින් අස්තිත්වයක් විසින් අස්පාශ්‍ය වත්කමක් වත්කමක් ලෙස හඳුනාගත යුත්තේ -
 (අ) වත්කමට ආරෝපණය කළහැකි අපේක්ෂිත අනාගත ආර්ථික ප්‍රතිලාභ අස්තිත්වය තුළට ගලා එන බව අපේක්ෂා කළ හැකි වන විට ;
 (ආ) වත්කමෙහි පිරිවැය හෝ අගය විශ්වසනීය ලෙස මිණුම් කළ හැකි විට ; සහ
 (ඇ) වත්කම අස්පාශ්‍ය අයිතමයක් වෙනුවෙන් අභ්‍යන්තරව දරන ලද වියදම්වල ප්‍රතිඵලයක් නොවන විට පමණි.
- 18.5 වත්කමෙහි ප්‍රයෝජනවත් ආයුකාලය තුළ පැවතිය හැකි ආර්ථික තත්වයන් සම්බන්ධයෙන් අස්තිත්වයෙහි හාදුම ඇස්තමේන්තුව නියෝජනය කරන සාධාරණ සහ සාක්ෂි දරන උපකල්පනයන් උපයෝගී කර ගනිමින් අස්තිත්වය වත්කමෙහි අපේක්ෂා කළ හැකි අනාගත ආර්ථික ප්‍රතිලාභවල සම්භාවිතාව ඇගයිය යුතු ය.
- 18.6 බාහිර සාක්ෂි මත වඩා වැඩි බර තැබීමකින් මුල් හඳුනාගැනීමේ දී ඇති සාක්ෂි පදනම මත වත්කමක් භාවිත කිරීමේ දී ආරෝපනය වන අනාගත ආර්ථික ප්‍රතිලාභවලට අනුයුක්ත ප්‍රවාහයන්ගේ නියතතා ප්‍රමාණය තක්සේරු කිරීමට අස්තිත්වයක් විනිශ්චය යොදාගනී.
- 18.7 වෙනම අත්පත් කරගත් අස්පාශ්‍ය වත්කම් සඳහා 18.4 (අ) ඡේදයෙහි දැක්වෙන සම්භාවිතා හඳුනා ගැනීමේ නිර්ණායකය සපුරාලන බව සෑම විටම සැලකිල්ලට ගනු ලබයි.

ව්‍යාපාර සංයෝජනයක කොටසක් ලෙස අත්පත්කර ගැනීම

- 18.8 ව්‍යාපාර සංයෝජනයකදී අත්පත් කරගනු ලබන අස්පාශ්‍ය වත්කමක් එහි සාධාරණ අගය සෑහෙන තරම් විශ්වසනීය ලෙස මිනුම්කළ හැකි බැවින් වත්කමක් ලෙස හඳුනාගනු ලබයි. කෙසේ වුවද ව්‍යාපාර සංයෝජනයකදී අත්පත් කරගත් අස්පාශ්‍ය වත්කමක් එය තෙතික හෝ ගිවිසුම් ගත අයිතීන් කෙරෙන් පැනනගින විට සහ, එහි සාධාරණ අගය විශ්වාසදායී ලෙස මැනිය නොහැකි නිසා හෝ එක්කෝ වත්කම
 (අ) කීර්තිනාමයෙන් වෙන්කළ නොහැකි වීම ; හෝ
 (ආ) කීර්තිනාමයෙන් වෙන්කළ හැකි වුව ද, එයට හෝ ඊට සමාන වත්කම්වලට ඉතිහාසයක් හෝ හුවමාරු ගනුදෙනු පිළිබඳ සාක්ෂි හෝ නොමැති වීම නිසා වෙනත් ආකාරයකින් සාධාරණ අගය ඇස්තමේන්තු කිරීම මැනුම් කළ නොහැකි විචල්‍යයන් මත රඳා පැවතීම.

ආරම්භක මැනීම.

18.9 අස්තිත්වයක් විසින් ආරම්භක අවස්ථාවන්හි දී අස්පාශ්‍ය වත්කමක් පිරිවැයට මැණීම් කළ යුතු ය.

වෙන්ව අත්පත් කරගැනීම

18.10 වෙන්ව අත්පත් කරගත් අස්පාශ්‍ය වත්කමක -

(අ) ආනයන බදු, ආපසු නොගෙවන මිලදී ගැනුම් බදු ඇතුළත් එහි ගැනුම් මිලෙන් වෙළෙඳ වට්ටම් සහ ප්‍රතිදාන අඩුකළ මිල;

(ආ) වත්කම අපේක්ෂිත ප්‍රයෝජනයට සූදානම් කර ගැනීම සඳහා වූ සෘජුවම ආරෝපණය කළ හැකි කවර හෝ පිරිවැයක්.

ව්‍යාපාර සංයෝජනයක කොටසක් ලෙස අත්පත් කරගැනීම

18.11 ව්‍යාපාර සංයෝජනයක දී අස්පාශ්‍ය වත්කමක් අත්පත් කරගනු ලැබූ විට එකී අස්පාශ්‍ය වත්කමෙහි පිරිවැය වනුයේ අත්පත් කරගනු ලැබූ දිනට එහි සාධාරණ අගයයි.

රාජ්‍ය ප්‍රදානයක් මගින් අත්පත් කරගැනීම.

18.12 රාජ්‍ය ප්‍රදානයක් මගින් අස්පාශ්‍ය වත්කමක් අත්පත් කරගනු ලැබූ විට එකී අස්පාශ්‍ය වත්කමෙහි පිරිවැය වනුයේ 24 වැනි කොටස - "රාජ්‍ය ප්‍රදාන" අනුකූලව ප්‍රදානය ලැබුණු හෝ ලැබීමට නියමිත දිනට එහි සාධාරණ අගයයි.

වත්කම් හුවමාරු කිරීම

18.13 මූල්‍ය නොවන වත්කමක් හෝ වත්කම් වෙනුවට හෝ මූල්‍ය සහ මූල්‍ය නොවන වත්කම් සංයෝජනයක හෝ හුවමාරුවට අස්පාශ්‍ය වත්කමක් අත්පත් කරගෙන තිබිය හැකිය. එවැනි අස්පාශ්‍ය වත්කමක් (අ) හුවමාරුවලදී වාණිජ හරයකින් යුක්ත නොවන විට හෝ (ආ) ලැබුන වත්කමෙහිත් දෙන ලද වත්කමෙහිත් සාධාරණ අගය විස්වසනීය ලෙස මිණුම් කළ නොහැකි නම් හැරුණු විට අස්පාශ්‍ය වත්කමෙහි පිරිවැය අස්තිත්වය විසින් සාධාරණ අගයට මිණුම් කළ යුතුය. එහි දී වත්කමෙහි පිරිවැය දෙන ලද වත්කමෙහි ධාරණ අගයට මනිනු ලැබේ.

අභ්‍යන්තරව ජනනය වූ අස්පාශ්‍ය වත්කම්

18.14 මෙම SLFRS හි හඳුනාගැනීමේ නිර්ණායකවලට අනුව වෙනත් වත්කමක පිරිවැයෙහි කොටසක් නොවන අස්පාශ්‍ය වත්කමක් වෙනුවෙන් දරන අභ්‍යන්තර වියදම් පර්යේෂණ සහ සංවර්ධන වියදම් ද ඇතුළුව සියලු වියදම් දරන විට වියදම් ලෙස හඳුනාගත යුතු ය.

18.15 පෙර සඳහන් ඡේදය ව්‍යවහාර කරමින් උදාහරණ වශයෙන් පහත දැක්වෙන අයිතමයන් සම්බන්ධ වන වියදම් අස්තිත්වයක් විසින් වියදම් ලෙස හඳුනාගත යුතුවන අතර එම වියදම් අස්පාශ්‍ය වත්කම් ලෙස හඳුනා නොගත යුතුය:-

(අ) අභ්‍යන්තරව ජනනය වූ වෙළෙඳනාම, ලාංඡන, ප්‍රසිද්ධ කිරීම්, නිලනාම, ගනුදෙනුකරුවන්ගේ ලැයිස්තු සහ එවැනි අන්තර්ගතයන් සහිත වෙනත් අයිතම;

(ආ) නෛතික අස්තිත්වයක් ස්ථාපනයේදී දරනු ලැබූ නීතිමය සහ ලේකම් පිරිවැය ඇතුළත් ආයතනික පිරිවැය, නව පහසුකමක් හෝ ව්‍යාපාරයක් විවෘත කිරීමේ වියදම් (එනම් පූර්ව ආරම්භක පිරිවැය සහ නව මෙහෙයුම් ආරම්භ කිරීම, නව නිශ්පාදන හෝ නිෂ්පාදන ක්‍රියාවලිය දියත් කිරීම (එනම් පූර්ව මෙහෙයුම් පිරිවැය) ඇතුළත්ව ආරම්භ කිරීමේ (එනම් ආරම්භක පිරිවැය) කටයුතු ;

(ඇ) පුහුණු කටයුතු;

(ඈ) වෙළෙඳ ප්‍රචාරණ සහ ප්‍රවර්ධන කටයුතු;

(ඉ) අස්තිත්වය සමස්ථ වශයෙන් හෝ එහි කොටසක් අලුත් ස්ථානයක පිහිටුවීම හෝ ප්‍රතිසංවිධානය කිරීම;

(ඊ) අභ්‍යන්තරව ජනනය වූ කීර්තිනාමය.

18.16 භාණ්ඩ හෝ සේවා වෙනුවෙන් භාණ්ඩ භාරගනු ලැබීමට හෝ සේවා සපයනු ලැබීමට පෙර ගෙවීම් කර ඇති විට පෙර ගෙවීමක් වත්කමක් ලෙස හඳුනාගැනීම 18.15 වැනි ඡේදයෙන් වලක්වනු නොලැබේ.

අනික වියදම් වත්කමක් ලෙස හඳුනා නොගත යුතු ය

18.17 ආරම්භයේ දී වියදමක් ලෙස හඳුනාගනු ලැබූ අස්පාශ්‍ය වත්කමක් වෙනුවෙන් දරන ලද වියදම් පසුව වත්කමක පිරිවැයෙහි කොටසක් ලෙස හඳුනා නොගත යුතු ය.

හඳුනා ගැනීමෙන් පසුව මිනුම් කිරීම

- 18.18 අස්පාශ්‍ය වත්කම් ක්‍රමාංකය සහ, ඇත්නම් භානිකරණ අලාභ ද අඩුකළ පිරිවැයට අස්තිත්වයක් විසින් මිණුම් කළ යුතු ය. ක්‍රමාංකය සඳහා අවශ්‍යතා මෙම කොටසෙහි නියම කර ඇත. භානිකරණය හඳුනාගැනීමේ අවශ්‍යතා 27 වැනි කොටස වත්කම් භානිකරණය නියමකර ඇත.

ප්‍රයෝජනවත් ජීවිත කාලය පුරා ක්‍රමාංකය කිරීම

- 18.19 මෙම SLFRS හි අරමුණු සඳහා සෑම අස්පාශ්‍ය වත්කමකටම සීමිත ප්‍රයෝජනවත් ජීවිත කාලයක් ඇති සේ සැලකිය යුතු ය. ගිවිසුම්ගත හෝ වෙනත් නීතිමය අයිතියක් මගින් පැනනගින අස්පාශ්‍ය වත්කමක ප්‍රයෝජනවත් ජීවිත කාලය ගිවිසුම්ගත හෝ අනෙකුත් නීතිමය කාලපරිච්ඡේදය නොගත්ම යුතු වුව ද අස්තිත්වය වත්කම ප්‍රයෝජනයට ගැනීමට අපේක්ෂා කරන කාලපරිච්ඡේදය අනුව ඊට වඩා කෙටි කාලයක් විය හැකිය. ගිවිසුම්ගත හෝ වෙනත් නීතිමය අයිතිය මාරු කළ හැකි සීමිත කාලයක් වන විට සැලකිය යුතු පිරිවැයක් නොමැතිව අස්තිත්වයට කාලය දීර්ඝ කළ හැකි බව තහවුරු කෙරෙන සාක්ෂි ඇතිනම් පමණක් අස්පාශ්‍ය වත්කමෙහි ප්‍රයෝජනවත් ජීවිත කාලයට දීර්ඝ කිරීම් කාලපරිච්ඡේදය (කාලපරිච්ඡේද) ඇතුළත් කළ යුතු ය.
- 18.20 විශ්වාස කළ හැකි අයුරින් අස්පාශ්‍ය වත්කමක ප්‍රයෝජනවත් ජීවිත කාලය ඇස්තමේන්තු කිරීමට අස්තිත්වයකට නොහැකි නම් ජීවිත කාලය වසර 10ක් ලෙස උපකල්පනය කළ යුතු ය.

ක්‍රමාංකය කාලපරිච්ඡේදය සහ ක්‍රමාංකය කිරීමේ ක්‍රමය

- 18.21 අස්පාශ්‍ය වත්කමක ක්‍ෂය කළ හැකි වටිනාකම එහි ප්‍රයෝජනවත් ජීවිත කාලය ආවරණය වන පරිදි අස්තිත්වයක් විසින් ක්‍රමානුකූල පදනමක් මත වෙන්කළ යුතු ය එක් එක් කාලපරිච්ඡේදයට අදාළ ක්‍රමාංකය අයකිරීම නොග හෝ දේපළ පිරිසිදු උපකරණ වල පිරිවැයෙහි කොටසක් වශයෙන් පිරිවැයක් ලෙස හඳුනාගත යුතු යැයි මෙම SLFRS හි වෙනත් කොටසකින් අවශ්‍ය නොවන්නේනම් හැර වියදමක් ලෙස හඳුනාගත යුතු ය.
- 18.22 අස්පාශ්‍ය වත්කම ප්‍රයෝජනයට ගනු ලබන අවස්ථාවෙහි, එනම් කළමනාකාරිත්වය අපේක්ෂා කරන ආකාරයට එය ප්‍රයෝජනයට ගත හැකි තත්ත්වයෙහි මෙන්ම ස්ථානගතව ඇතිවිට ක්‍රමාංකය ආරම්භ වෙයි. වත්කම හඳුනාගැනීම අත්හරිනු ලබන විට ක්‍රමාංකය අවසන් වේ. වත්කමෙහි අනාගත ආර්ථික ප්‍රතිලාභ පරිභෝජනය කිරීම අපේක්ෂා කරන රටාව පළිබිඹු කෙරෙන ක්‍රමාංකය ක්‍රමයක් අස්තිත්වය විසින් තොරාගත යුතු ය. විශ්වාස කටයුතු අන්දමින් එවැනි රටාවක් නිගමනය කරගත නොහැකි නම් අස්තිත්වය සරල මාර්ග ක්‍රමය භාවිත කළ යුතු ය.

අවශේෂ අගය

- 18.23 අස්තිත්වයක් විසින් -
- (අ) ප්‍රයෝජනවත් ජීවිත කාලය අවසානයේ වත්කම මිලදී ගැනීමට තුන්වැනි පාර්ශවයක් බැඳී සිටින විට; හෝ
 - (ආ) වත්කමට සක්‍රීය වෙළෙඳපොළක් පවත්නා විට සහ :
 - (i) එම වෙළෙඳපොළට අවධානය යොමු කිරීමෙන් අවශේෂ අගය තීරණය කළ හැකි වන විට, සහ .
 - (ii) වත්කමෙහි ජීවිත කාලය අවසානයේ දී එවැනි වෙළෙඳපොළක් පවතිනු ඇතැයි අපේක්ෂා කළ හැකි වන්නේ නම් හැර අස්තිත්වයක් විසින් අස්පාශ්‍ය වත්කමක අවශේෂ අගය ශුන්‍ය ලෙස උපකල්පනය කළ යුතුය.

ක්‍රමාංකය කාලපරිච්ඡේදය සහ ක්‍රමාංකය ක්‍රමය සමාලෝචනය කිරීම

- 18.24 අස්පාශ්‍ය වත්කම ප්‍රයෝජනයට ගන්නා ආකාරයේ වෙනසක්, තාක්ෂණික දියුණුව සහ වෙළෙඳපොළ මිලෙහි වෙනස්වීම් වැනි සාධක මගින් ආසන්නතම වාර්ෂික වාර්තාකරන දිනට පසුව අස්පාශ්‍ය වත්කමෙහි අවශේෂ අගය හෝ ප්‍රයෝජනවත් ජීවිත කාලය වෙනසකට භාජනය වී ඇති බව හැඟවෙයි එවැනි දර්ශකයන් පවත්නා විට අස්තිත්වයක් විසින් පෙරවූ ඇස්තමේන්තු සමාලෝචනය කර, ප්‍රවර්තන අපේක්ෂාවන් වෙනස් වන්නේ නම් අවශේෂ අගය ක්‍රමාංකය ක්‍රමය හෝ ප්‍රයෝජනවත් ආයුකාලය සංශෝධනය කළ යුතුය. අවශේෂ අගයෙහි ක්‍රමාංකය ක්‍රමයෙහි හෝ ප්‍රයෝජනවත් ජීවිත කාලයෙහි වෙනස් වීම. 10.15 -10.18 ඡේදවලට ප්‍රකාරව "ගිණුම්කරන ඇස්තමේන්තු" වෙනසක් ලෙස ගිණුම්ගත කළ යුතුය.

ධාරණ අගය නැවත අයකර ගැනීමේ හැකියාව - භානිකරණ අලාභ

- 18.25 අස්පාශ්‍ය වත්කමක් භානිකරණය වී ඇති ද යන්න තීරණය කිරීමේදී අස්තිත්වයක් විසින් 27 වැනි කොටස ව්‍යවහාර කරගත යුතු ය. අස්තිත්වයක් විසින් එහි වත්කම්වල ධාරණ අගය සමාලෝචනය කළ යුතු අවස්ථාවන් ආකාරයත්, වත්කමක නැවත අයකරගත හැකි වටිනාකම කෙසේ තීරණය කළ යුතුද යන්නත් එය භානිකරණ අලාභයක් හඳුනාගත යුතු හෝ ප්‍රතිවර්ථ කළයුතු අවස්ථාවන් එකී කොටසෙහි විස්තර වේ.

ඉවත් කිරීම

18.26 අස්තිත්වයක් විසින් අස්පාශ්‍ය වත්කමක් -

- (අ) ඉවත් කිරීමේදී හෝ,
- (ආ) එය පාවිච්චි කිරීමෙන් හෝ ඉවත් කිරීමෙන් අනාගත ආර්ථික ප්‍රතිලාභ අපේක්ෂා නොකරන විට,
- එය හඳුනාගැනීම අත්හැර ප්‍රතිලාභ හෝ අලාභයක්, ලාභයෙහි හෝ අලාභයෙහි හඳුනා ගත යුතුය.

හෙළිදරව් කිරීම්

18.27 අස්තිත්වයක් විසින් එක් එක් පන්තියේ අස්පාශ්‍ය වත්කම් සඳහා පහත සඳහන් දෑ හෙළිදරව් කළ යුතුය:

- (අ) ප්‍රයෝජනවත් ජීවිතකාලය හෝ භාවිත කළ ක්‍රමක්ෂය අනුපාතිකයන්,
- (ආ) භාවිතා කළ ක්‍රමක්ෂය ක්‍රම,
- (ඇ) වාර්තා කරන කාලපරිච්ඡේදය ආරම්භයේ සහ අවසානයේ දළ ධාරණ අගය සහ යම් සමුච්චිත ක්‍රමක්ෂය (සමාහරණය කළ සමුච්චිත හානිකරණ අලාභ),
- (ඈ) අස්පාශ්‍ය වත්කම්වල කිසියම් ක්‍රමක්ෂය ඇතුළත් වන විස්තීර්ණ ආදායම් ප්‍රකාශයෙහි (සහ ඉදිරිපත් කර ඇත්නම් ආදායම් ප්‍රකාශයෙහි) ජේළි අයින්මයන්.
- (ඉ) පහත දැක්වෙන දෑ වෙන් වශයෙන් පෙන්වුම් කෙරෙන අන්දමේ වාර්තාකරන කාලපරිච්ඡේදය ආරම්භයෙහි සහ අවසානයෙහි ධාරණ අගයෙහි සැසඳුමක් -

- (I) එකතු කිරීම්,
- (II) ඉවත් කිරීම්,
- (III) ව්‍යාපාර සංයෝජන හරහා අත්පත් කරගැනීම්,
- (IV) ක්‍රමක්ෂය,
- (V) හානිකරණ අලාභ,
- (VI) අනෙකුත් වෙනස් වීම්.

පෙර කාලපරිච්ඡේද සඳහා සැසඳුම් ඉදිරිපත් කිරීම අවශ්‍ය නොවේ.

18.28 අස්තිත්වයක් විසින් පහත සඳහන් දෑ ද හෙළිදරව් කළ යුතුය.

- (අ) අස්තිත්වයෙහි මූල්‍ය ප්‍රකාශන වලට ප්‍රමාණාත්මක වන යම් අස්පාශ්‍ය වත්කමක ධාරණ අගය සහ ඉතිරි වී ඇති ක්‍රමක්ෂ කාලපරිච්ඡේදය පිළිබඳ විස්තරයක්
- (ආ) රාජ්‍ය ප්‍රදානයක් ලෙස අත්පත් කරගනු ලැබ ආරම්භයේදී ධාරණ අගයට හඳුනාගත් (18.12 ඡේදය බලන්න) අස්පාශ්‍ය වත්කම් සඳහා;
 - (i) එම වත්කම් වල ආරම්භයෙහි හඳුනාගත් සාධාරණ අගය, සහ
 - (ii) ඒවායේ ධාරණ අගයන්.
- (ඇ) අස්තිත්වයට ඇති හිමිකම් සීමා කරනු ලැබූ හෝ වගකීම් වෙනුවෙන් ඇප තබනු ලැබ ඇති අස්පාශ්‍ය වත්කම් වල පැවැත්ම සහ ධාරණ අගයයන්
- (ඈ) අස්පාශ්‍ය වත්කම් අත්පත්කර ගැනීමේදී ගිවිසුම්ගත බැඳීම් වල ප්‍රමාණය.

18.29 කාලපරිච්ඡේදය තුළ වියදමක් ලෙස හඳුනාගත් පර්යේෂණ සහ සංවර්ධන වියදම්වල සමාහාර වටිනාකම (එනම් මෙම SLFRS හි නිර්ණායක සපුරාලන වෙනත් වත්කමක පිරිවැයෙහි කොටසක් ලෙස ප්‍රාග්ධනීකරණය නොකරන ලද අභ්‍යන්තරව දරනු ලැබූ පර්යේෂණ සහ සංවර්ධන වියදම් ප්‍රමාණය) අස්තිත්වයක් විසින් හෙළිදරව් කළ යුතුය.

කුඩා හා මධ්‍ය පරිමාණ අස්තිත්වයන් සඳහා ශ්‍රී ලංකා ගිණුම්කරණ ප්‍රමිත**19 වැනි කොටස**

ව්‍යාපාර සංයෝජනය සහ කීර්තිනාමය

මෙම කොටසෙහි විෂය පථය:

- 19.1. ව්‍යාපාර සංයෝජන සඳහා ගිණුම්කරණයට මෙම කොටස ව්‍යවහාර වෙයි. අත්පත් කරගන්නා හඳුනාගැනීම, ව්‍යාපාර සංයෝජනයෙහි පිරිවැය මිණුම් කිරීම සහ එම පිරිවැය අත්පත්කරගත් වත්කම් සහ වගකීම් වලට වෙන්කිරීම සහ පවරාගත් අසම්භාව්‍ය වගකීම් සඳහා ප්‍රතිපාදන හඳුනාගැනීමේ මාර්ගෝපදේශ සලසනු ලබයි. ව්‍යාපාර සංයෝජනය සිදුවන විටත් ඉන් පසුවත් කීර්තිනාමය ගිණුම්ගත කිරීම කෙරෙහිද එහි අවධානය යොමු වෙයි.
- 19.2. පහත සඳහන් අවස්ථා හැර අනෙකුත් සියලුම ව්‍යාපාර සංයෝජන වල ගිණුම්කරණය මේ කොටසින් විශේෂයෙන් සඳහන්කෙරේ.
- (අ) පොදු පාලනය යටතේ අස්තිත්වයන් හෝ ව්‍යාපාර සංයෝජනය, සංයෝජනය කරනු ලබන සියලුම අස්තිත්වයන් හෝ ව්‍යාපාර, ව්‍යාපාර සංයෝජනය වීමට පෙරත්, ඊට පසුවත් අවසානයේදී එකම පාර්ශ්වයක් මගින් පාලනය කරනු ලැබීමත්, පාලනය අස්ථිර නොවීමත් පොදු පාලනය යන්නෙන් අදහස් කෙරෙයි.
 - (ආ) බද්ධ ව්‍යාපාරයක් සකස් කිරීම
 - (ඇ) ව්‍යාපාරයක් ස්ථාපනය නොවන වත්කම් සමූහයක් අත්පත් කර ගැනීම

ව්‍යාපාර සංයෝජන නිර්වචනය කිරීම

- 19.3. එකිනෙකින් වෙනස්ව පවත්වාගෙන යන අස්තිත්ව හෝ ව්‍යාපාර එක් වාර්තා කරන අස්තිත්වයක් තුළට රැගෙන ඒම ව්‍යාපාර සංයෝජනය නමින් හැඳින්වෙයි. සෑම ව්‍යාපාර සංයෝජනයකම පාහේ ප්‍රතිඵලය වනුයේ එකී එකම අස්තිත්වය, එනම් අත්පත්කරගන්නා, වෙනත් එකක එකක් හෝ වැඩි සංඛ්‍යාවක, එනම් අත්පත්කර ගැනීමට භාජනය වන්නාගේ පාලනය ලබා ගැනීමය. අත්පත් කරගැනීමට භාජනය වන්නාගේ පාලනය අත්පත්කරගන්නා විසින් ලබාගන්නා සඵල දිනය වනුයේ අත්පත්කරගනු ලබන දිනයයි.
- 19.4. තෙතික, බදුකරන හෝ වෙනත් හේතු අනුව ව්‍යාපාර සංයෝජනයක් ආකාර කිහිපයකින් ව්‍යුහගත කළ හැකිය. එක් අස්තිත්වයක් විසින් වෙනත් අස්තිත්වයක ස්කන්ධය මිලයට ගැනීම, වෙනත් අස්තිත්වයක සියලුම ශුද්ධ වත්කම් මිලයට ගැනීම වෙනත් අස්තිත්වයක වගකීම් භාරගැනීම, හෝ එක්ව ගත් කළ එක් ව්‍යාපාරයක් හෝ ව්‍යාපාර කිහිපයක් වන ඇතැම් ශුද්ධ වත්කම් වෙනත් අස්තිත්වයකින් මිලයට ගැනීම ඊට ඇතුළත් විය හැකිය.
- 19.5. ස්කන්ධ සාධනපත්‍ර නිකුත්ව, මුදල්, මුදල් සමාන දෑ හෝ වෙනත් වත්කම් හෝ ඒවායෙහි මිශ්‍රණයක් පැවරීම මගින් ව්‍යාපාර සංයෝජනයක් සිදු කරනු විය හැකිය. සංයෝජනය වන අස්තිත්වයන්හි කොටස් හිමියන් අතර හෝ එක් අස්තිත්වයක් සහ වෙනත් අස්තිත්වයක කොටස් හිමියන් අතර මෙම ගනුදෙනුව සිදු විය හැකිය. සංයෝජනය වන අස්තිත්වයන්හි පාලනය සඳහා නව අස්තිත්වයක් ස්ථාපනය කිරීම හෝ සංයෝජනය වන එක් අස්තිත්වයක් හෝ වැඩි සංඛ්‍යාවක් ප්‍රතිව්‍යුහගතකරණය ඒ සඳහා සම්බන්ධගත කෙරේ.

ගිණුම්කරණය

- 19.6. සියලුම ව්‍යාපාර සංයෝජන මිලයට ගැණුම් ක්‍රමය භාවිත කරමින් ගිණුම්ගත කළ යුතු ය.
- 19.7. මිලයට ගැණුම් ක්‍රමය භාවිතයෙහි දී පහත සඳහන් පියවර සම්බන්ධ වෙයි;
- (අ) අත්පත්කරගන්නා හඳුනා ගැනීම;
 - (ආ) ව්‍යාපාර සංයෝජනයෙහි පිරිවැය මැණීම;
 - (ඇ) අත්පත්කරගන්නා දිනට ව්‍යාපාර සංයෝජනයෙහි පිරිවැය පවරාගත් වත්කම් වලට වෙන් කිරීම සහ වගකීම් සඳහා ප්‍රතිපාදන පවරාගත් අසම්භාව්‍ය වගකීම් වලට වෙන් කිරීම.

අත්පත්කරගන්නා හඳුනාගැනීම

- 19.8. සෑම ව්‍යාපාර සංයෝජන වලදීම අත්පත්කරගන්නෙකු හඳුනාගත යුතුය. අනෙකුත් සංයෝජන අස්තිත්වයන්හි හෝ ව්‍යාපාර පාලනය ලබාගන්නා සංයෝජන අස්තිත්වය අත්පත්කරගන්නා වේ.

- 19.9. පාලනය යනුවෙන් අදහස් කෙරෙනුයේ අස්තිත්වයක හෝ ව්‍යාපාරයක එහි ක්‍රියාකාරකම් වලින් ප්‍රතිලාභ ලබාගත හැකිවන අයුරින් එකී අස්තිත්වයෙහි හෝ ව්‍යාපාරයෙහි මූල්‍යමය සහ මෙහෙයුම් ප්‍රතිපත්ති හැසිරවීමේ බලයයි. එක් අස්තිත්වයක් වෙනත් අස්තිත්වයක් විසින් පාලනය කිරීම 9 වැනි කොටස ඒකාබද්ධ සහ වෙන්වූ මූල්‍ය ප්‍රකාශන වල විස්තර වෙයි.
- 19.10. අත්පත්කරගන්නෙකු හඳුනාගැනීම ඇතැම් විට අපහසු විය හැකි වුවද සාමාන්‍යයෙන් එවැන්නෙකු සිටින බවට හැඟවීම් පවතියි. උදාහරණ වශයෙන්;
- (අ) සංයෝජනය වන එක් අස්තිත්වයක සාධාරණ අගය සංයෝජනය වන අනෙක් අස්තිත්වයට වඩා සැලකිය යුතු අයුරින් විශාල වන්නේ නම් වඩා විශාල සාධාරණ අගය සහිත අස්තිත්වය අත්පත්කරගන්නා වියහැකිය.
 - (ආ) ව්‍යාපාර සංයෝජනය සිදුකරන ලද්දේ ඡන්ද හිමි සාමාන්‍ය ස්කන්ධ සාධනපත්‍ර මුදල් හෝ වෙනත් වත්කම් වලට හුවමාරු කරගැනීමෙන් නම් අත්පත්කරගන්නා මුදල් හෝ වෙනත් වත්කම් අත්හරින අස්තිත්වය විය හැකිය.
 - (ඇ) ව්‍යාපාර සංයෝජනයෙහි ප්‍රතිඵලයක් ලෙස ව්‍යාපාර සංයෝජනයෙහි එක් අස්තිත්වයක කළමනාකාරිත්වයට ව්‍යාපාර සංයෝජනයෙහි අනෙකුත් අස්තිත්වයන්හි කළමනාකාර කණ්ඩායම් තෝරා ගැනීමෙහිදී ආධිපත්‍යයක් පවත්වා ගතහැකි වන්නේ නම්, අත්පත්කරගන්නා එසේ ආධිපත්‍යයක් පවත්වා ගතහැකි කළමනාකාරිත්වය අයත් වන අස්තිත්වය විය හැකිය.

ව්‍යාපාර සංයෝජනයක පිරිවැය

- 19.11. අත්පත්කරගන්නා විසින් ව්‍යාපාර සංයෝජනයෙහි පිරිවැය පහත දැක්වෙන දෑ වල සමුච්චිතයට මැණිය යුතුය:
- (අ) අත්පත්කරගැනීමට භාජනය වනු ලබන්නාගේ පාලනයට හුවමාරුවට අත්පත්කරගන්නා විසින් දෙන ලද වත්කම්, දරන ලද හෝ පවරාගත් වගකීම් සහ නිකුත් කරන ලද ස්කන්ධ උපකරණ වල හුවමාරුව සිදුවන දිනට සාධාරණ අගය එකතු කළ
 - (ආ) ව්‍යාපාර සංයෝජනයට සෘජුව ආරෝපිත වන අනෙකුත් පිරිවැය.

අසම්භාව්‍ය අනාගත සිද්ධිමත ව්‍යාපාර සංයෝජනයක පිරිවැයට ගැලපුම්

- 19.12. අසම්භාව්‍ය අනාගත සිද්ධි මත ව්‍යාපාර සංයෝජනයක පිරිවැයට ගැලපුම් කිරීමට ව්‍යාපාර සංයෝජන ගිවිසුමක ප්‍රතිපාදන සලසා ඇතිවිට ගැලපීම අපේක්ෂා කළහැකි වනවිට සහ විශ්වසනීය මැණිය හැකි වනවිට අත්පත්කරගන්නා විසින් එම ගැලපුමෙහි ඇස්තමේන්තු ප්‍රමාණය අත්පත්කරගන්නා දිනට සංයෝජන පිරිවැයෙහි ඇතුළත් කළ යුතුය.
- 19.13. කෙසේ වුවද අත්පත්කරගන්නා දිනයෙහි අපේක්ෂාකළ හැකි භව්‍ය ගැලපුම හඳුනා නොගත් නමුත් අනතුරුව අපේක්ෂාකළ හැකි වනවිට සහ විශ්වසනීය අයුරින් මිණුම් කළහැකි වන්නේ නම් අමතර ප්‍රතිස්ථාව සංයෝජන පිරිවැයට ගැලපුමක් ලෙස සැලකිය යුතුය.

ව්‍යාපාර සංයෝජනයක පිරිවැය අත්පත්කරගත් වත්කම් සහ වගකීම් වලටත් පවරාගත් අසම්භාව්‍ය වගකීම් වලටත් වෙන්කිරීම

- 19.14. අත්පත්කරගන්නා දිනට අත්පත්කරගන්නා විසින් අත්පත්කරගැනීමට භාජනය වන්නාගේ හඳුනාගත හැකි වත්කම් සහ වගකීම් ද 19.20. ඡේදයෙහි හඳුනාගැනීමේ නිර්ණායක සපුරාලන අසම්භාව්‍ය වගකීම් සඳහා ප්‍රතිපාදන ද හඳුනාගෙන ව්‍යාපාර සංයෝජනයක පිරිවැය එදිනට සාධාරණ අගයට වෙන්කළ යුතුය. ව්‍යාපාර සංයෝජනයෙහි පිරිවැය සහ එසේ හඳුනාගන්නා ලද අත්පත්කරගනු ලබන්නාගේ හඳුනාගත හැකි වත්කම්, වගකීම් සහ අසම්භාව්‍ය වගකීම් වෙනුවෙන් ප්‍රතිපාදන අතර කිසියම් වෙනසක් 19.22. - 19.24. ඡේද වලට අනුව (කීර්තිනාමය ලෙස හෝ "සෘණ කීර්තිනාමය" ලෙස) ගිණුම්ගත කළ යුතුය.
- 19.15. අත්පත්කරගැනීමට භාජනයවන්නාගේ අත්පත්කරගනු ලබන දිනට හඳුනාගත හැකි වත්කම්, වගකීම් සහ අසම්භාව්‍ය වගකීම් අත්පත්කරගන්නා විසින් වෙන් කොට හඳුනාගත යුත්තේ ඒවා එම දිනට පහත දැක්වෙන නිර්ණායක සපුරාලන්නේ නම් පමණකි.
- (අ) අස්පාශ්‍ය වත්කමක් නොවන වත්කමක් සම්බන්ධයෙන් ආශ්‍රිත අනාගත ආර්ථික ප්‍රතිලාභ අත්පත්කරගන්නාට ගලා ඒම අපේක්ෂාකළහැකි වීම සහ එහි සාධාරණ අගය විශ්වාසදායක ලෙස මැණිය හැකි වීම.
 - (ආ) අසම්භාව්‍ය වගකීමක් නොවන වගකීමක් සම්බන්ධයෙන් බැඳීම සමර්ප් කිරීමට සම්පත් පිටතට ගලා යාම අපේක්ෂාකළ හැකි වීම සහ එහි සාධාරණ අගය විශ්වාසදායක ලෙස මැණිය හැකි වීම.
 - (ඇ) අස්පාශ්‍ය වත්කමක් හෝ අසම්භාව්‍ය වගකීමක් සම්බන්ධයෙන් එහි සාධාරණ අගය විශ්වාසදායක ලෙස මැණිය හැකි වීම.

- 19.16. ව්‍යාපාර සංයෝජනයේ දී අත්පත්කරගන්නා වූ පිරිවැය පදනම්කර අත්පත් කරගැනීමට භාවිතය වන්නාගේ අත්පත්කරගැනීමේ දිනෙන් පසු ආදායම් සහ වියදම් ඇතුළත්ව ලාභ හෝ අලාභ අත්පත්කරගන්නාගේ විස්තීර්ණ ආදායම් ප්‍රකාශයේ අන්තර්ගත කළ යුතුය. උදාහරණයක් වශයෙන් අත්පත්කරගනු ලැබූ දිනට පසුව අත්පත්කරගන්නාගේ විස්තීර්ණ ආදායම් ප්‍රකාශනයට ඇතුළත් කරන ලද අත්පත්කර ගැනීමට භාජනයවන්නාගේ ක්ෂය කළයුතු වත්කම් වලට අදාළ ක්ෂය වියදම් පදනම් විය යුත්තේ අත්පත්කරගනු ලැබූ දිනට එකී ක්ෂය කළ යුතු වත්කම් වල සාධාරණ අගයටය, එනම් ඒවායෙහි අත්පත්කරගන්නාට වූ පිරිවැය.
- 19.17. අත්පත්කරගන්නා විසින් අත්පත්කරගැනීමට භාජනයවන්නාගේ පාලනය ලබාගන්නා දිනය වන අත්පත්කරගනු ලබන දිනයෙහි සිට මිලදී ගැනුම් ක්‍රමය ව්‍යවහාර කිරීම ආරම්භ වෙයි. පාලනය යනු අස්තීත්වයක හෝ ව්‍යාපාරයක ක්‍රියාදාමයෙන් ප්‍රතිලාභ ලැබෙන අයුරින් එහි මූල්‍යමය සහ මෙහෙයුම් ප්‍රතිපත්ති මෙහෙයවීමේ බලය වන බැවින් අත්පත්කරගන්නා පාලනය ලබාගැනීමට පෙර ගනුදෙනුවක් නවතා දැමීම හෝ නිම කිරීම නීතියෙන් අවශ්‍ය නොකරයි. අත්පත්කරගන්නා පාලනය ලබාගත් විට ව්‍යාපාර සංයෝජනයකින් ආවරණය වන අදාළ සියලු ආකාරයකම තත්වයන් සහ වටපිටාවන් සැලකිල්ලට ගත යුතුය.
- 19.18. අංක 19.14. ඡේදයට අනුව අත්පත්කරගනු ලබන දිනට පැවති, 19.15. ඡේදයෙහි නිර්ණායක සපුරාලන අත්පත්කරගැනීමට භාජනයවන්නාගේ හඳුනාගත හැකි වත්කම්, වගකීම් සහ අසම්භාව්‍ය වගකීම් පමණක් අත්පත්කරගන්නා වෙත් වශයෙන් හඳුනා ගනියි, එබැවින්;
- (අ) 21 වන කොටස ප්‍රතිපාදන සහ අසම්භාව්‍යතා අනුව හඳුනාගත් ප්‍රතිව්‍යුහගත කිරීම සඳහා පවත්නා වගකීමක් අත්පත්කරගත් දිනට අත්පත්කර ගැනීමට භාජනය වන්නාට තිබෙන විට පමණක් සංයෝජනය කිරීම සඳහා හෝ අත්පත්කරගැනීමට භාවිතය වන්නාගේ ක්‍රියාකාරකම් අඩුකිරීමට හෝ අත්පත්කරගන්නා විසින් වගකීම හඳුනාගත යුතුය.
- (ආ) සංයෝජනයෙහි පිරිවැය වෙන්කරන විට අත්පත්කරගන්නා විසින් ව්‍යාපාර සංයෝජනයෙහි ප්‍රතිඵලයක් වශයෙන් දැරීමට අපේක්ෂා කරන අනාගත අලාභයන් හෝ වෙනත් පිරිවැය සඳහා වගකීම් හඳුනා නොගත යුතුය.
- 19.19. ව්‍යාපාර සංයෝජනය සිදුවූ වාර්තා කරන කාලපරිච්ඡේදය අවසානයේ ව්‍යාපාර සංයෝජනය ආරම්භක ගිණුම්කරණය අසම්පූර්ණ වන්නේ නම් අත්පත්කරගන්නා විසින් ගිණුම්කරණය අසම්පූර්ණ අයිතමයන් වෙනුවෙන් තාවකාලික වටිනාකම් එහි මූල්‍ය ප්‍රකාශන වල හඳුනාගත යුතුය. අත්පත්කරගනු ලැබූ දින සිට මාස දොළහක් ඇතුළත අත්පත්කරගන්නා විසින් අත්පත්කරගනු ලැබූ දින වත්කම් සහ වගකීම් ලෙස හඳුනාගත් තාවකාලික වටිනාකම් අතීතයට බලපවත්වන අයුරින්, (එනම් පවරාගත් දිනයෙහි ගිණුම් ගත කළ අයුරින් ගිණුම් ගත කරමින්) ලබාගත් නව තොරතුරු පිළිබිඹු කරමින් ගැලපිලි කළ යුතුය. පවරාගත් දිනට මාස දොළහකට පසුව ව්‍යාපාර සංයෝජනයක ආරම්භක ගිණුම් වලට කරනු ලබන ගැලපුම් 10 වැනි කොටස ගිණුම් ප්‍රතිපත්ති, ඇස්තමේන්තු සහ වැරදි ප්‍රකාරව වරදක් නිවැරදි කිරීමක් ලෙස පමණක් හඳුනාගත යුතුය.

අසම්භාව්‍ය වගකීම්:

- 19.20. සාධාරණ අගය විශ්වසනීය ලෙස මැණිය හැකි නම් පමණක් අත්පත්කර ගැනීමට භාජනයවන්නාගේ අසම්භාව්‍ය වගකීම් ප්‍රතිපාදනයක් අත්පත්කරගන්නා විසින් වෙන්ව හඳුනාගනු ලබන බව 19.14. ඡේදයෙන් විශේෂිත කොට පෙන්වා දෙනු ලබයි. එහි සාධාරණ අගය විශ්වසනීය ලෙස මිණුම් කළ නොහැකි නම්;
- (අ) කීර්තිනාමය ලෙස හඳුනාගත් හෝ 19.24. ඡේදයට අනුව ගිණුම්ගත කළ වටිනාකම කෙරෙහි බලපෑමක් ඇති කරයි; සහ
- (ආ) 21 වැනි කොටසින් අවශ්‍ය කරන පරිදි අත්පත්කරගන්නා විසින් එම අසම්භාව්‍ය වගකීම් පිළිබඳ විස්තර හෙළිදරව් කළ යුතු වෙයි.
- 19.21. ඒවායේ මූලික හඳුනා ගැනීමෙන් පසුව අත්පත්කරගන්නා විසින් 19.14. ඡේදයට අනුව වෙන්ව හඳුනාගත් අසම්භාව්‍ය වගකීම්;
- (අ) 21 වැනි කොටස ප්‍රකාරව හඳුනාගනු ලබන වටිනාකම, සහ
- (ආ) 23 වැනි කොටස අයහාරය අනුව කලින් අයහාරය ලෙස හඳුනාගත් වටිනාකම අඩුකළ මූලික හඳුනාගැනීමේ වටිනාකම. යන දෙකෙන් වැඩි එකට මැණිය යුතුය.

කීර්තිනාමය :

- 19.22. අත්පත්කරගන්නා විසින්, අත්පත්කරගනු ලබන දිනට;
- (අ) ව්‍යාපාර සංයෝජනයකින් අත්පත්කරගත් කීර්තිනාමය වත්කමක් ලෙස හඳුනාගනියි, සහ
- (ආ) 19.14. ඡේදයට අනුව හඳුනාගත් හඳුනාගතහැකි වත්කම් වගකීම් සහ අසම්භාව්‍ය වගකීම් වල ශුද්ධ සාධාරණ වටිනාකමේ අත්පත්කරගන්නාගේ හිමිකම ඉක්මවන ව්‍යාපාර සංයෝජනයෙහි පිරිවැයේ අතිරික්තය වන ප්‍රමාණය වන කීර්තිනාමය ආරම්භයෙහිදී එහි පිරිවැයට මිණුම් කළ යුතුය.
- 19.23. ආරම්භක හඳුනාගැනීමෙන් පසුව පවරාගන්නා විසින් ව්‍යාපාර සංයෝජනයකදී පවරාගනු ලබන කීර්තිනාමය මැනිය යුත්තේ පිරිවැයෙන් සමුච්චිත ක්‍රමක්ෂය සහ සමුච්චිත භානිකරන අලාභ අඩුකළ පසුවය:

- (අ) කීර්තිනාමය ක්‍රමාංකය කිරීමෙහිදී අස්තිත්වයක් විසින් 18.19. - 18.24. ඡේද වල මූලධර්ම අනුගමනය කළ යුතුය. කීර්තිනාමයෙහි ප්‍රයෝජනවත් ජීවිත කාලය විශ්වසනීය ලෙස ඇස්තමේන්තු කළ නොහැකි නම් අස්තිත්වයක් විසින් එහි ජීවිත කාලය වසර දහයක් ලෙස අනුමාන කරනු ලබයි.
- (ආ) කීර්තිනාමය භාවිතකරණය වීම හඳුනාගැනීම සහ මැණීම උදෙසා අස්තිත්වයක් 27 වැනි කොටස "වත්කම් භාවිතකරණය" අනුගමනය කළ යුතුය.

අත්පත්කරගනු ලබන්නාගේ හඳුනාගත හැකි වත්කම්, වගකීම් සහ අසම්භාව්‍ය වගකීම්වල ශුද්ධ සාධාරණ අගයෙහි පවරාගන්නාගේ හිමිකම ඉක්මවන පිරිවැය අතිරික්තය :

- 19.24. 19.14. ඡේදයට අනුව හඳුනාගත් හඳුනාගතහැකි වත්කම්, වගකීම් සහ අසම්භාව්‍ය වගකීම් සඳහා ප්‍රතිපාදන වල ශුද්ධ සාධාරණ අගයෙහි අත්පත්කරගන්නාගේ හිමිකම ව්‍යාපාර සංයෝජනයෙහි පිරිවැය ඉක්මවන්නේ නම් (ඇතැම් විට "සෘණ කීර්තිනාමය" ලෙස හඳුන්වනු ලබන) අත්පත්කරගන්නා විසින්;
- (අ) අත්පත්කරගනු ලබන්නාගේ වත්කම්, වගකීම් සහ අසම්භාව්‍ය වගකීම් සඳහා ප්‍රතිපාදන හඳුනාගැනීම සහ මිණුම් කිරීමත් සංයෝජනයෙහි පිරිවැය මැනීමක් නැවත තක්සේරු කළ යුතුය, සහ
- (ආ) එකී නැවත තක්සේරු කිරීමෙන් පසුව ඉතිරි වන කිසියම් අතිරික්තයක් වහාම ලාභයෙහි හෝ අලාභයෙහි හඳුනාගත යුතුය.

හෙළිදරව් කිරීම්

වාර්තා කරන කාලපරිච්ඡේදය තුළ සිදු කරන ලද ව්‍යාපාර සංයෝජනය(ක්) සඳහා :

- 19.25. කාලපරිච්ඡේදය තුළ සිදු කරන ලද සෑම ව්‍යාපාර සංයෝජනයක් වෙනුවෙන් අත්පත්කරගන්නා විසින් පහත සඳහන් දෑ හෙළිදරව් කළ යුතුය.
- (අ) සංයෝජනය වන අස්තිත්වයන් හෝ ව්‍යාපාර වල නම් සහ විස්තර
- (ආ) අත්පත්කරගැනීමේ දිනය
- (ඇ) අත්පත්කරගත් ඡන්ද බලය ඇති ස්කන්ධ සාධනපත්‍ර ප්‍රතිශතය
- (ඈ) සංයෝජනයෙහි පිරිවැය සහ එකී පිරිවැයෙහි (මුදල්, ස්කන්ධ සාධනපත්‍ර සහ ණය සාධනපත්‍ර වැනි) සංරචක වල විස්තරයක්
- (ඉ) අත්පත්කරගනු ලබන්නාගේ වත්කම්, වගකීම් සහ අසම්භාව්‍ය වගකීම් කීර්තිනාමයක් ඇතුළත්ව එක් එක් පත්තියේ අත්පත්කරගනු ලබන දිනට හඳුනාගත් වටිනාකම්
- (ඊ) 19.24. ඡේදය ප්‍රකාරව ලාභයෙහි හෝ අලාභයෙහි හඳුනාගත් කිසියම් අතිරික්ත ප්‍රමාණයක් සහ විස්තීර්ණ ආදායම් ප්‍රකාශයෙහි (සහ ඉදිරිපත් කර ඇත්නම් ආදායම් ප්‍රකාශයෙහි) අතිරික්තය හඳුනාගත් පේලි අයිතමය.

සියලුම ව්‍යාපාර සංයෝජනයන් වෙනුවෙන්

- 19.26. අත්පත්කරගන්නෙකු විසින් වාර්තා කරනු ලබන කාලපරිච්ඡේදය ආරම්භයෙහිත් අවසානයෙහිත් කීර්තිනාමයෙහි ධාරණ අගයන්හි සැසඳීමක් පහත සඳහන් දෑ වෙනම පෙන්වනු ලබන කිරීම් කරමින් හෙළිදරව් කළ යුතුය.
- (අ) නව ව්‍යාපාර සංයෝජනයෙන් පැන නගින වෙනස්කම්
- (ආ) භාවිතකරණ අලාභ
- (ඇ) කලින් අත්පත්කරගත් ව්‍යාපාර ඉවත් කිරීම්
- (ඈ) අනෙකුත් වෙනස් වීම්
- පෙර කාලපරිච්ඡේද වෙනුවෙන් මෙම සැසඳීම ඉදිරිපත් කළ යුතු නොවේ.

කුඩා සහ මධ්‍ය පරිමාණ අස්තියෙන් සඳහා ශ්‍රී ලංකා ගිණුම්කරණ ප්‍රමිත

20 කොටස

කල්බදු

මෙම කොටසෙහි විෂය පථය

20.1. පහත සඳහන් දෑ හැර සියලුම කල්බදු ගිණුම්කරණය මේ කොටසින් ආවරණය වෙයි.

- (අ) බණිජ ගවේෂණය හෝ භාවිතය, තෙල් ස්වභාවික වායු සහ එවැනි ප්‍රතිජනනය නොවන සම්පත් (34 වැනි කොටස විශේෂිත ක්‍රියාකාරකම් බලන්න) සඳහා වන කල්බදු
- (ආ) වලන චිත්‍ර සිනමා, විඩියෝ (දෘෂ්‍ය) පටිගත කිරීම් නාට්‍ය, අත්පිටපත්, ස්වාධීකාර සහ කර්තෘ හිමිකම් වැනි අයිතමයන්හි බලපත්‍ර ගිවිසුම් (18 වැනි කොටස කීර්තිනාමය හැර අස්පාශ්‍ය වත්කම් බලන්න)
- (ඇ) කල්බදු ගැණුම්කරුවන් විසින් ආයෝජන වත්කම් ලෙස ගිණුම්ගත කළ දේපල මිණුම්කරණය සහ මෙහෙයුම් කල්බදු යටතේ කල්බදු දීමනාකරුවන් විසින් සැපයූ ආයෝජන දේපල මිණුම්කරණය (16 වැනි කොටස ආයෝජන දේපල බලන්න)
- (ඈ) මෙහෙයුම් කල්බදු යටතේ කල්බදු දීමනාකරුවන් විසින් සපයනු ලැබ කල්බදු ගැණුම්කරු විසින් මූල්‍ය කල්බදු යටතේ තබාගෙන ඇති ජෛව වත්කම් මැණීම (34 කොටස බලන්න)
- (ඉ) කල්බදු වත්කමෙහි මිල වෙනස් වීම්, විදේශ විනිමය අනුපාතික වෙනස් වීම්, හෝ ප්‍රතිපාර්ශ්වකරුවන්ගෙන් එක් පාර්ශ්වයක පැහැර හැරීමක් කෙරෙහි වෙනස්වීම් වලට අදාළ නොවන ගිවිසුම් කොන්දේසි නිසා කල්බදු දීමනාකරුට හෝ කල්බදු ගැණුම්කරුට අලාභ විඳීමට සිදුවන කල්බදු (12.3 (ඒ) ඡේදය බලන්න)
- (ඊ) භාරක (Onerous) මෙහෙයුම් කල්බදු

20.2. ක්‍රියාකරවීම හෝ නඩත්තු කිරීම සඳහා කල්බදු දීමනාකරුගේ සේවාව සැලකිය යුතු අන්දමින් අවශ්‍ය කරන්නා වූ වත්කමක වුවද කල්බදු වත්කම් පාවිච්චි කිරීමේ අයිතිය පැවරීමේ එකඟවීම් වලට මේ කොටස අදාළ වෙයි. වත්කම් පාවිච්චි කිරීමේ අයිතිය එක් පාර්ශ්වයකින් අනෙක් පාර්ශ්වයට මාරු නොකෙරෙන සේවා ගිවිසුම් වන එකඟවීම් වලට මෙම කොටස නොයෙදෙයි.

20.3. බැහැරින් ලබා ගැනීම, දුරකථන කොන්ත්‍රාත්තු වැනි පරිමා පරිහරණ අයිතිය සැපයෙන වැඩ පිළිවෙලවල් සහ ගැණුම් හෝ ගෙවීම් කොන්ත්‍රාත්තු වැනි කටයුතු නීතිමය වශයෙන් කල්බදු ස්වරූපය නොගන්නා නමුත් මුදලින් ගෙවීමක් වෙනුවෙන් වත්කම් පාවිච්චි කිරීමේ අයිතිය පැවරෙයි. එවැනි වැඩ පිළිවෙලවල් හරයක් වශයෙන් වත්කම් කල්බදු කිරීමක් වනුයෙන් මෙම කොටස යටතේ ගිණුම්ගත කළ යුතුය.

කල්බදු වර්ගීකරණය කිරීම

20.4. අයිතියට ආනුශංගික සියලුම අවදානම් සහ ප්‍රතිලාභ සෑහෙන ප්‍රමාණයකින් හුවමාරු කරනු ලබන කල්බද්දක් මූල්‍ය කල්බද්දක් ලෙස වර්ග කෙරේ. අයිතියට ආනුශංගික සියලුම අවදානම් සහ ප්‍රතිලාභ සෑහෙන ප්‍රමාණයකින් මාරු නොවන විට කල්බද්දක් මෙහෙයුම් කල්බද්දක් ලෙස වර්ග කෙරේ.

20.5. කල්බද්දක් මෙහෙයුම් කල්බද්දක්ද නැතහොත් මූල්‍ය කල්බද්දක්ද යන්න තීරණය කිරීමෙහිදී වඩා වැදගත් වනුයේ කොන්ත්‍රාත්තුවෙහි භව්‍යරූපය නොව ගණුදෙනුවෙහි ස්වරූපයයි. තනි තනිව හෝ සංයෝජනයක් ලෙස ගත්කල කල්බද්දක් මූල්‍ය කල්බද්දක් ලෙස වර්ගීකරණය කරනු ලැබීමට ඉඩ සැලසෙන අවස්ථා වලට උදාහරණ පහත දැක්වේ.

- (අ) කල්බදු වාරය අවසානයේ කල්බද්ද විසින් වත්කමෙහි අයිතිය කල්බදු ගැණුම්කරුට මාරු වීම.
- (ආ) වත්කම මිලදී ගැනීමට කල්බදු ලබන්නාට විකල්පයක් තිබීම සහ එම විකල්පය ක්‍රියාත්මක කල හැකි වන අවස්ථාවෙහිදී වත්කමෙහි සාධාරණ අගයට ප්‍රමාණවත් අඩු මුදලකට වත්කම මිලදී ගැනීම් හැකියාව ගැන කල්බද්ද ආරම්භයෙහිදීම තහවුරුවක් ලැබී තිබීම.

(ඇ) හිමිකම් පැවරී නොමැති වුවද වත්කමෙහි ආර්ථික ඵලදායී ජීවිත කාලයෙන් වැඩි කොටසක් කල්බදු කාලයට අයත්ව තිබීම.

(ඈ) කල්බද්ද ආරම්භයෙහිදී අවම කල්බදු ගෙවීම් වල වර්තමාන අගය අඩු කරමින් කල්බදු වත්කමෙහි සාධාරණ වටිනාකම් සියල්ලම ප්‍රමාණාත්මකව සමාන වන විට

(ඉ) කල්බදු වත්කම විශාල නවීකරණයක් නොමැතිව කල්බදු ගැණුම්කරුට පමණක් පාවිච්චි කල හැකි ස්වභාවයේ විශේෂිත එකක් වන විට

20.6. තනි තනිව හෝ සංයෝජනයක් ලෙස ගත් කල කල්බද්දක් මූල්‍ය කල්බද්දක් බවට වර්ගීකරණය කිරීමේ හැකියාව පවත්නා තත්ත්වයන් ඇගයීම්

(අ) කල්බදු ගැණුම්කරුට කල්බද්ද අවලංගු කල හැකි නම් අවලංගු කිරීම ආශ්‍රිත බදුදීම ආශ්‍රිත කල්බදු දීමනාකරුගේ පාඩුව බදු ගැණුම්කරු දැරීම

(ආ) කල්බදු වත්කමෙහි අවශේෂ වටිනාකමෙහි කල්බදු ලාභියාට උපරිත වන ප්‍රතිලාභ හෝ අලාභ (උදා: කල්බද්ද අවසානයේ විකිණීමෙන් ලබන මුදල් වලට සමාන වන කුළු ප්‍රතිදානයක ස්වභාවයෙන්)

(ඇ) වෙළඳපොල කුළියට සෑහෙන ප්‍රමාණයකට අඩු කුළියකට ද්විතියික කාලපරිච්ඡේදයකට කල්බද්ද ඉදිරියට ගෙනයාමට කල්බදු ගැණුම්කරුට හැකියාව පැවතීම.

20.7. ඡේද අංක 20.5 සහ 20.6 දක්වා ඇති උදාහරණ සහ දැන්වීම් සැම විටම තීරණාත්මක නොවේ. අයිතියට අනුශංගික සියළුම අවදානම් සහ ප්‍රතිලාභ කල්බදු වත්කමට සෑහෙනදුරට මාරු නොවන බව අනෙකුත් ලක්ෂණ මගින් පැහැදිලි වන්නේ නම් කල්බද්ද මෙහෙයුම් කල්බද්දක් ලෙස වර්ගීකරණය කරනු ලබයි. කල්බද්ද අවසානයේ වත්කමෙහි අයිතිය එහි ඒ වනවිට පවත්නා සාධාරණ අගයට සමාන වෙනස් වන ගෙවීමකින් කල්බදු ගැණුම්කරුට පැවරෙන විට හෝ කල්බද්දෙහි හිමිකමට අනුශංගික සියළුම අවදානම් සහ ප්‍රතිලාභ සෑහෙන දුරට කල්බදු ගැණුම්කරුට පැවරෙන අන්දමේ අසමභාවය බදු කුළු පවතින විට වැනි තත්ත්වයන් මීට උදාහරණය.

20.8. කල්බද්ද එහි ආරම්භක අවස්ථාවේදීම වර්ගීකරණය කරනු ලබන අතර කල්බදු වර්ගීකරණය කිරීම ප්‍රති ඇගයීමක් කල යුතු වන පරිදි කල්බදු දීමනාකරු සහ කල්බදු ගැණුම්කරු (කල්බද්ද හුදෙක් අළුත් කිරීමක් හැර) කල්බද්දෙහි ප්‍රතිපාදන වෙනස් කිරීමට එකඟ වන්නේ නම් විනා කල්බදු කාලසීමාව තුළ වර්ගීකරණය කිරීම වෙනස් කරනු නොලැබේ.

කල්බදු ගැණුම්කරුගේ මූල්‍ය ප්‍රකාශන - මූල්‍ය කල්බදු

මූලික හඳුනාගැනීම

20.9. කල්බදු කාලසීමාව ආරම්භයේදීම කල්බදු ගැණුම්කරු මූල්‍ය කල්බද්දක් යටතේ එහි පාවිච්චි කිරීමේ අයිතිය හා බැඳීම් වත්කම් සහ වගකීම් ලෙස කල්බදු දේපලේ සාධාරණ අගයට සමාන වටිනාකමකට හෝ එය අඩුනම් කල්බද්ද ආරම්භයේදී නිර්ණය කරන ලද අවම කල්බදු ගෙවීම්වල වර්තමාන අගයට එහි මූල්‍ය තත්ත්වය දැක්වෙන ප්‍රකාශනයේ හඳුනාගත යුතුය. කිසියම් ආකාරයක කල්බදු ගැණුම්කරුගේ මූලික සෘජු පිරිවැය (කල්බද්දක් සාකච්ඡා කිරීමෙහිදී සහ එකඟවීමේදී ඊට ආරෝපිත සෘජුව අදාල වන වර්ධන පිරිවැය) වත්කමක් ලෙස හඳුනාගත් වටිනාකමට එකතු කරනු ලැබේ.

20.10. කල්බද්දට ඇතුළත් පොළී අනුපාතිකය භාවිතය කරමින් අවම කල්බදු ගෙවීම් වල වර්තමාන අගය ගණනය කල යුතුය. මෙය නිර්ණය කරගත නොහැකි නම් කල්බදු ගැණුම්කරුගේ වර්ධන ණය ගැණුම් අනුපාතිකය භාවිතා කල යුතුය.

පසුව මැණීම

20.11. කල්බදු ගැණුම්කරු විසින් අවම කල්බදු ගෙවීම් මූල්‍ය ගාස්තු සහ හිඟව ඇති වගකීම් අතර සඵල පොළී ක්‍රමය (11.15 - 11.20 ඡේද බලන්න) භාවිතා කරමින් බෙදා වෙන්කල යුතුය. වගකීමෙහි ඉතිරි ශේෂය මත නියත කාලාවර්තක අනුපාතිකයක් පෙන්වුම් කෙරෙන අන්දමට කල්බදු සීමාවෙහි එක් එක් කාලපරිච්ඡේදයට කල්බදු ලබන්නා විසින් මූල්‍ය ගාස්තුව වෙන් කල යුතුය. කල්බදු ගැණුම්කරු විසින් අසමභාවය කුළු ඒවා දරනු ලබන කාලපරිච්ඡේද වලදී වියදම් ලෙස අයකල යුතුය.

20.12. මූල්‍ය කල්බද්දක් යටතේ කල්බදු කළ වත්කමක් මෙම SLFRS හි අදාළ වත්කම් වර්ගයට අනුව කල්බදු ගැණුම්කරු විසින් ක්ෂය කළ යුතුය. උදා: 17 වැනි කොටස දේපල පිරිසිදු සහ උපකරණ, 18 වැනි හෝ 19 වැනි කොටස ව්‍යාපාර සංයෝජනය සහ කීර්තිනාමය කල්බදු කාල සීමාව අවසානයේ කල්බදු ලැබුම්කරු වත්කමෙහි අයිතිය ලබාගන්නා විට සාධාරණ විශ්වාසයක් නොපවත්නා විට වත්කම එහි කල්බදු කාලසීමාව හෝ එහි ප්‍රයෝජනවත් ආයුකාලය යන මේ දෙකින් අඩු කාල සීමාව තුළ සම්පූර්ණයෙන් ක්ෂය කළ යුතුය. මූල්‍ය කල්බද්ද යටතේ කල්බදු කළ වත්කමක් හානිකරණය වී ඇත්දැයි යන්නද සෑම වාර්තාකරන දිනයකදීම කල්බදු ගැණුම්කරු විසින් තක්සේරු කළ යුතුය. (27 වැනි කොටස වත්කම් හානිකරණය බලන්න)

හෙළිදරව් කිරීම්

20.13. කල්බදු ගැණුම්කරු විසින් මූල්‍ය කල්බද්දක් සම්බන්ධයෙන් පහත දැක්වෙන හෙළිදරව් කිරීම් කළ යුතුය.

(අ) එක් එක් වත්කම් පන්තිය සඳහා වාර්තා කරන කාලපරිච්ඡේදය අවසානයේ ශුද්ධ ධාරණ අගය,

(ආ) පහත එක් එක් වාර්තාකරන කාලසීමාවක් වෙනුවෙන් කාලසීමාව අවසානයේ අනාගත අවම කල්බදු ගෙවීම් වල එකතුව-

(I) එක් වසරක් ගත වීමට පෙර

(II) වසරක් ගත වූ පසුව සහ වසර පහක් ගතවීමට පෙර

(III) වසර පහක් ගතවූ පසු

(ඇ) කල්බදු ගැණුම්කරුගේ සැලකිය යුතු කල්බදු සැලසුම් වල සාමාන්‍ය විස්තරයක්; උදාහරණයක් වශයෙන් අසම්භාව්‍ය කුළිය, අළුත් කිරීම් හෝ මිලදී ගැනීමේ විකල්ප සහ වැඩිවීම් වගන්ති, ඇතුළු කල්බදු සහ කල්බදු විධිවිධාන වලින් පනවා ඇති සීමාවන් පිළිබඳ තොරතුරු ඇතුළත් විය යුතුය.

20.14. අමතර වශයෙන් මූල්‍ය කල්බදු යටතේ ලබාගත් වත්කම් සම්බන්ධයෙන් 17, 18, 27 සහ 34 කොටස් වලින් අවශ්‍ය කෙරෙන හෙළිදරව් කිරීම්.

කල්බදු ගැණුම්කරුවන්ගේ මූල්‍ය ප්‍රකාශන - මෙහෙයුම් කල්බදු

හඳුනා ගැනීම සහ මැණීම

20.15. පහත දැක්වෙන දෙයාකාර තත්ත්වයන් අදාළ වන්නේ නම් හැරුණු විට කල්බදු ගැණුම්කරු විසින් මෙහෙයුම් කල්බදු යටතේ කල්බදු ගෙවීම් (රක්ෂණ සහ නඩත්තු සේවා වෙනුවෙන් වූ පිරිවැය හැර) සරල මාර්ගික පදනමකින් වියදමක් ලෙස හඳුනාගත යුතුය.

(අ) ගෙවීම් එම පදනම මත සිදු නොවූයේ වුවද තවත් ක්‍රමානුකූල පදනමක් වන්නේ පරිශීලක ප්‍රතිලාභයන්ගේ කාලරටා නියෝජිතතාවයයි.

(ආ) උද්ධමනයෙන් කල්බදු දීමනාකරුගේ අපේක්ෂිත පිරිවැය වැඩිවීම හානිපූරණය වන අයුරින් අපේක්ෂිත සාමාන්‍ය උද්ධමනයට (ප්‍රකාශයට පත්කර ඇති දර්ශකයන් හා සංඛ්‍යාලේඛණ පදනම් කරගෙන) සමඟාමීව කල්බදු දීමනාකරුට කරනු ලබන ගෙවීම් ව්‍යුහගත කර ඇති විට, සාමාන්‍ය උද්ධමනයට හැර වෙනත් සාධක නිසා බදුදීමනාකරුට කරන ගෙවීම් වෙනස්වන්නේනම් එවිට මෙම කොන්දේසිය (ආ) සපුරාලන්නේ නැත.

20.15. (ආ) ඡේදය ව්‍යවහාර කිරීම පිළිබඳ උදාහරණය.

රජයෙන් ප්‍රකාශයට පත්කර ඇති පරිදි ඉදිරි වසර පහක කාලපරිච්ඡේදයෙහි සාමාන්‍ය මිල මට්ටම් දර්ශකය වාර්ෂිකව සියයට 10ක වැඩිවීමක් පෙන්වනු ඇති බවට බැංකු වලින් පොදුවේ එකඟ වූ පුරෝකථනය කර ඇති බල ප්‍රදේශයක X ක්‍රියාත්මක වෙයි. X කිසියම් කාර්යාල ඉඩකඩ මෙහෙයුම් කල්බද්දක් යටතේ වසර පහකට කල්බදු කර ලබාගනියි. කල්බද්දෙහි වසර පහක කාලසීමාවෙහි සියයට 10ක සාමාන්‍ය වාර්ෂික උද්ධමනය පිළිබිඹු වන පරිදි කල්බදු ගෙවීම් පහත දැක්වෙන අයුරින් ව්‍යුහගත කර තිබෙයි.

1.	වර්ෂය	රු.	100,000
2.	වර්ෂය	රු.	110,000
3.	වර්ෂය	රු.	121,000
4.	වර්ෂය	රු.	133,000
5.	වර්ෂය	රු.	146,000

කල්බදු දීමනාකරුට වාර්ෂිකව ගෙවිය යුතු කුලී වියදම් ප්‍රමාණයන් ඉහත දැක්වෙන අන්දමින් X ලෙස හඳුනා ගනියි. ප්‍රකාශ කරන ලද දර්ශක හෝ සංඛ්‍යාලේඛණ පදනම්ව උද්ධමන පිරිවැයෙහි අපේක්ෂිත වැඩිවීම කල්බදු දීමනාකරුට හානිපූරණය වන පරිදි පැහැදිලිව වැඩි වන ගෙවීම් ව්‍යුහගත කර නැත්නම් එවිට X වාර්ෂික කුලී වියදම සරල මාර්ගික පදනමක් මත හඳුනා ගනියි. එක් එක් වර්ෂයකට රු. 122,000ක් (කල්බද්ද යටතේ වසර පහක් ගෙවිය යුතු ප්‍රමාණ වල එකතුව පහෙන් බෙදීමෙන්) ලෙසින්ය.

හෙළිදරව් කිරීම්

20.16. මෙහෙයුම් කල්බදු සඳහා කල්බදු ගැණුම්කරුවෙකු විසින් පහත සඳහන් දෑ හෙළිදරව් කළ යුතුය -

- (අ) පහත දැක්වෙන එක් එක් කාලපරිච්ඡේදය සඳහා අවලංගු කළ නොහැකි මෙහෙයුම් කල්බදු යටතේ අවම අනාගත කල්බදු ගෙවීම් වල එකතුව
 - (I) එක් වසරක් ගත වීමට පෙර
 - (II) වසරක් ගත වූ පසුව සහ වසරක් පහක් ගතවීමට පෙර
 - (III) වසර පහක් ගතවීමෙන් පසු
- (ආ) වියදමක් ලෙස හඳුනාගත් කල්බදු ගෙවීම්
- (ඇ) කල්බදු ගැණුම්කරුගේ සැලකිය යුතු කල්බදු සැලසුම් වල සාමාන්‍ය විස්තරයක්; උදාහරණ වශයෙන් අසම්භාව්‍ය කුලිය අළුත් කිරීමේ හෝ මිලදී ගැනීමේ විකල්ප සහ වැඩිවීම් වගන්ති, අතුරු කල්බදු සහ කල්බදු විධිවිධාන වලින් පනවා ඇති සීමාවන් පිළිබඳ තොරතුරු ඇතුළත් විය යුතුය.

කල්බදු දීමනාකරුවන්ගේ මූල්‍ය ප්‍රකාශන - මූල්‍ය කල්බදු

මූලික හඳුනා ගැනීම සහ මැණීම

20.17. කල්බදු දීමනාකරුවකු විසින් මූල්‍ය කල්බද්දක් යටතේ රඳවා ගෙන සිටින වත්කම් මූල්‍ය තත්ව ප්‍රකාශන වල හඳුනාගත යුතු අතර ඒවා කල්බද්දෙහි ශුද්ධ ආයෝජනයට සමාන වන ප්‍රමාණයෙන් ලැබිය යුතු දෑ ලෙස ඉදිරිපත් කළ යුතුය. කල්බද්දක ශුද්ධ ආයෝජන ප්‍රමාණය වනුයේ කල්බද්දෙහි ඇතුළත් පොලී අනුපාතිකයට වටිටම් කළ කල්බදු දීමනාකරුගේ කල්බද්දෙහි දළ ආයෝජනයයි.

කල්බද්දෙහි දළ ආයෝජනය යනු;

- (අ) මූල්‍ය කල්බද්දක් යටතේ කල්බදු දීමනාකරුට ලැබිය යුතු අවම කල්බදු ගෙවීම් සහ;
- (ආ) කල්බදු දීමනාකරුට උපවිත වන සහතික නොකළ අවශේෂ අගය.

යන මේ දෙකෙහි සමාහාරයයි.

20.18. නිෂ්පාදක හෝ ගණුදෙනුකරන්නෙකු කල්බදු දීමනාකරුවන් ඇතුළත් මූල්‍ය කල්බදු සඳහා ආරම්භක සෘජු පිරිවැය (කල්බද්දක් කතිකා කර ගැනීමේදී හා සෘජුවම අදාළ වන සහ වර්ධන පිරිවැය) මූල්‍ය කල්බද්දෙහි මූලික මැණීමේදී ලැබිය යුතු මූල්‍ය කල්බදු වශයෙන් ඇතුළත් වී ඇති බැවින් කල්බදුකාල සීමාවෙහි හඳුනාගත් ආදායම් වටිනාකම එමගින් අඩුකරනු ලබයි.

පසුව මැනීම

20.19. මූල්‍ය ආදායම හඳුනාගැනීම පදනම් විය යුත්තේ බදුදීමනාකරුගේ මූල්‍ය කල්බද්දේ ශුද්ධ ආයෝජනය කාලාවර්ත ප්‍රතිලාභ අනුපාතික රටාවන් පිළිබිඹු වන පරිදිය. සේවා සඳහා වන පිරිවැය හැර කාලපරිච්ඡේදයට අදාළ කල්බදු ගෙවීම් මුල් මුදල සහ නොඉපයු මූල්‍ය ආදායම යන දෙකම අඩුකිරීම සඳහා කල්බද්දෙහි දළ ආයෝජනයට එරෙහිව ව්‍යවහාර කරනු ලැබේ. කල්බදු දීමනාකරුගේ කල්බද්දෙහි දළ ආයෝජනය ගණනය කිරීමේදී භාවිතා කළ සහතික නොකළ ඇස්තමේන්තු අවශේෂ අගය සැහෙනදුරට වෙනස් වී ඇති බවට හැඟවීමක් වේ නම් කල්බදු කාලසීමාවෙහි ආදායම් වෙන්කිරීම සංශෝධනය කර උපවිත වටිනාකමකි කිසියම් අඩුවීමක් වහාම ලාභයෙහි හෝ අලාභයෙහි හඳුනා ගැනෙයි.

නිෂ්පාදක හෝ ගනුදෙනුකරන කල්බදු දීමනාකරුවෝ

20.20. නිෂ්පාදකයින් හෝ ගනුදෙනුකරන්නන් වන කල්බදු දීමනාකරුවෝ බොහෝ අවස්ථා වල වත්කමක් ගනුදෙනුකරුවකුට කල්බදු ගැනීමේ හෝ මිලදී ගැනීමේ තෝරා ගැනීමකට අවකාශ සලසති. වත්කමක් සම්බන්ධයෙන් නිෂ්පාදකයකු හෝ ගනුදෙනුකරන්නකු වන කල්බදු දීමනාකරුවකුගේ මූල්‍ය කල්බද්දක් මගින් දෙපාකාරයක ආදායම් ඇති කරනු ලබයි.

(අ) කල්බදු කරනු ලබන වත්කම අදාළ කිසියම් පරිමා හෝ වෙළඳ වට්ටම් පිළිබිඹු කෙරෙන සාමාන්‍ය විකුණුම් වෙළඳ මිලට සම්පූර්ණයෙන් වන විකිණීමක ප්‍රතිඵලයක් මගින් ලැබෙන ලාභයට හෝ අලාභයට සමාන ලාභයක් හෝ අලාභයක්,

(ආ) කල්බදුකල සීමාවෙහි මූල්‍ය ආදායම

20.21. නිෂ්පාදකයකු හෝ ගනුදෙනුකරන්නකු වන කල්බදු දීමනාකරුවකු විසින් කල්බදු කාලසීමාව ආරම්භයෙහිදී හඳුනාගනු ලබන විකුණුම් අයහාරය වත්කමෙහි සාධාරණ අගය හෝ, අඩු වන්නේ නම් වෙළඳපොළෙහි පොළී අනුපාතිකයට ගණනය කරනු ලබන අන්දමට කල්බදු දීමනාකරුට එකතු වන අවම කල්බදු ගෙවීම් වල අවම වර්තමාන වටිනාකමයි.

කල්බදු කාලසීමාව ආරම්භයෙහි හඳුනාගනු ලබන විකුණුම් පිරිවැය වන්නේ කල්බදු වත්කමෙහි පිරිවැය හෝ වෙනස් වන්නේ නම් කල්බදු වත්කමෙහි සහතික නොකල අවශේෂ වටිනාකමෙහි වර්තමාන වටිනාකම අඩුකල එහි ධාරණ අගයයි. අස්තියෙහි සම්පූර්ණ විකුණුම් ප්‍රතිපත්තියට අනුව හඳුනාගනු ලබන විකුණුම් ආදායම සහ විකුණුම් පිරිවැය අතර වෙනස විකුණුම් ලාභයයි.

20.22. කෘතීමව පහත් පොළී අනුපාතික ඉදිරිපත් කර ඇත්තේ නම් විකුණුම් ලාභය වෙළඳපොළෙහි පොළී අනුපාත අයකරනු ලැබුවහොත් අදාළ වන ප්‍රමාණයට සීමා කරනු ලබයි.

කල්බද්දක් කතිකා කරගැනීමේදීත් එකඟවීමේදීත් නිෂ්පාදකයකු හෝ ගනුදෙනුකරන්නෙකු වන කල්බදු දීමනාකරුවකු විසින් දරන පිරිවැය විකුණුම් ලාභය හඳුනාගත් විට වියදමක් ලෙස හඳුනාගත යුතුය.

හෙළිදරව් කිරීම්

20.23. කල්බදු දීමනාකරුවකු මූල්‍ය කල්බදු සම්බන්ධයෙන් පහත සඳහන් හෙළිදරව් කිරීම් කල යුතුය -

(අ) වාර්තාකරන කාලපරිච්ඡේදය අවසානයට කල්බද්දෙහි දළ ආයෝජනය සහ වාර්තාකරන කාලසීමාව අවසානයට ලැබිය යුතු අවම කල්බදු ගෙවීම් වල වර්තමාන අගය අතර සැසඳුමක් ඊට අමතරව බදු දීමනාකරු විසින් පහත සඳහන් එක් එක් කාලපරිච්ඡේදය සඳහා වාර්තා කරන කාලපරිච්ඡේදය අවසානයේ කල්බද්දේ දළ ආයෝජනය සහ ලැබිය යුතු අවම කල්බදු ගෙවීම් වල වර්තමාන අගය හෙළිදරව් කල යුතුය.

(I) එක් වසරක් ගතවීමට පෙර,

(II) වසරක් ගතවූ පසු සහ වසර පහක් ගතවීමට පෙර,

(III) වසර පහක් ගතවූ පසු.

(ආ) නොඉපයූ මූල්‍ය ආදායම

(ඇ) කල්බදු දීමනාකරුට ප්‍රතිලාභ ලෙස උපචිත වන සහතික නොකල අවශේෂ අගයන්,

(ඈ) එක් රැස් කරගත නොහැකි ලැබිය යුතු අවම කල්බදු ගෙවීම් සඳහා සමුච්චිත ඉඩහැරීම,

(ඉ) කාලපරිච්ඡේදය තුළ ආදායම් ලෙස හඳුනාගත් අසම්භාව්‍ය කුලී,

(ඊ) කල්බදු දීමනාකරුගේ සැලකියයුතු කල්බදු සැලසුම්වල සාමාන්‍ය විස්තරයක් උදාහරණ වශයෙන් අසම්භාව්‍ය කුලිය අලුත්කිරීමේ හෝ මිලදීගැනීමේ විකල්ප සහ වැඩිවීම් වගන්ති අතුරු කල්බදු සහ කල්බදු විධිවිධාන වලින් පනවා ඇති සීමාවන් පිළිබඳ තොරතුරු ඇතුළත්විය යුතුය.

කල්බදු දීමනාකරුවන්ගේ මූල්‍ය ප්‍රකාශන : මෙහෙයුම් කල්බදු**හඳුනාගැනීම සහ මැණීම**

- 20.24. මෙහෙයුම් කල්බදු වලට යටත් වන්නම් වත්කමෙහි ස්වභාවයට අනුව සිය මූල්‍ය තත්ව ප්‍රකාශනයෙහි කල්බදු දීමනාකරු විසින් ඉදිරිපත් කළ යුතුය.
- 20.25. පහත දැක්වෙන දෙආකාර තත්වයන් අදාළ වන්නේනම් හැරුණු විට කල්බදු දීමනාකරු විසින් මෙහෙයුම් කල්බදු වලින් වන ආදායම (රක්ෂණ සහ නඩත්තු සඳහා වූ ප්‍රමාණයන් හැර) කල්බදු වාරය පුරා සරල මාර්ගික ක්‍රමයට ලාභයෙහි හෝ අලාභයෙහි හඳුනාගත යුතුය.
- (අ) කල්බදු වත්කම් වලින් ගෙවීම් ලැබීම එම පදනම මත සිදුනොවූයේ වුවද තවත් ක්‍රමානුකූල පදනමක් වන්නේ බදු ගැණුම්කරුගේ ප්‍රතිලාභයන්ගේ කාලරටා නියෝජනතාවයයි.
- (ආ) උද්ධමනයෙන් කල්බදු දීමනාකරුගේ අපේක්ෂිත පිරිවැය වැඩිවීම හානිපූරණය වන අයුරින් අපේක්ෂිත සාමාන්‍ය උද්ධමනයට ප්‍රකාශයට පත්කර ඇති (දර්ශකයන් හා සංඛ්‍යාලේඛන පදනම් කරගෙන) සමගාමීව කල්බදු දීමනාකරුට කරනු ලබන ගෙවීම් ව්‍යුහගත කර ඇති විට සාමාන්‍ය උද්ධමනය හැර වෙනත් සාධක අනුව බදු දීමනාකරුට කරන ගෙවීම් වෙනස් වන්නේ නම් එවිට (ආ) කොන්දේසිය සපුරාලන්නේ නැත.
- 20.26. කල්බදු ආදායම ඉපැයීමේදී දරන ලද පිරිවැය, ක්ෂය වීම්ද ඇතුළත්ව, කල්බදු දීමනාකරු විසින් වියදම් ලෙස හඳුනාගත යුතුය. කල්බදු වත්කම් සඳහා ක්ෂයකිරීම් ප්‍රතිපත්තිය සමාන වත්කම් සම්බන්ධයෙන් කල්බදු දීමනාකරුගේ සාමාන්‍ය ක්ෂය කිරීම් ප්‍රතිපත්තිය සමග සංගත විය යුතුය.
- 20.27. මෙහෙයුම් කල්බද්දක් කතිකා කරගැනීමේ සහ එකඟවීමේ ආරම්භක සෘජු පිරිවැය කල්බදු දීමනාකරු විසින් කල්බදු වත්කමෙහි ධාරණ අගයට එකතු කළයුතු අතර එවැනි පිරිවැය කල්බදු කාලය තුළ කල්බදු ආදායම් පදනම මත වියදමක් ලෙස හඳුනාගත යුතුය.
- 20.28. කල්බදු වත්කමක් හානිකරණය වී ඇත්ද යන්න නිර්ණය කිරීම සඳහා කල්බදු දීමනාකරු විසින් 27 වැනි කොටස ව්‍යවහාර කළ යුතුය.
- 20.29. මෙහෙයුම් කල්බද්දක් අලෙවියකට සමාන නොවන බැවින් නිෂ්පාදකයකු හෝ ගණුදෙනුකරන්නකු කල්බදු දීමනාකරුවෙක් මෙහෙයුම් කල්බද්දකට ඇතුළත් වීමෙහිදී වෙළඳ ලාභයක් හඳුනා නොගනියි.

හෙළිදරව් කිරීම්

- 20.30. කල්බදු දීමනාකරුවකු විසින් මෙහෙයුම් කල්බද්දක් වෙනුවෙන් පහත සඳහන් දෑ හෙළිදරව් කළ යුතුය-
- (අ) පහත දැක්වෙන එක් එක් කාලපරිච්ඡේදය සඳහා අවලංගු කළ නොහැකි මෙහෙයුම් කල්බදු වල අවම අනාගත කල්බදු ගෙවීම් :
- (I) එක් වසරක් ගතවීමට පෙර; සහ
 - (II) වසරක් ගතවූ පසු සහ වසර පහක් ගතවීමට පෙර; සහ
 - (III) වසර පහක් ගතවූ පසු
- (ආ) ආදායම ලෙස හඳුනාගත් අසම්භාව්‍ය කුළු එකතුව
- (ඇ) කල්බදු දීමනාකරුගේ සැලකිය යුතු කල්බදු සැලසුම් වල සාමාන්‍ය විස්තරයක්; උදාහරණ වශයෙන් අසම්භාව්‍ය කුළිය, අළුත් කිරීමේ හෝ මිලදී ගැනීමේ විකල්ප සහ වැඩි වීම් වගන්ති, සහ කල්බදු සහ කල්බදු විධිවිධාන වලින් පනවා ඇති සීමාවන් පිළිබඳ තොරතුරු ඇතුළත් විය යුතුය.
- 20.31. අමතර වශයෙන් මෙහෙයුම් කල්බදු යටතේ සපයන ලද වත්කම් සඳහා කල්බදු දීමනාකරුවන්ට 17, 18, 27 සහ 34 කොටස් වලට අනුව වත්කම් පිළිබඳ හෙළිදරව් කිරීම්ද ව්‍යවහාර වෙයි.

විකිණීම සහ ප්‍රති කල්බදු ගනුදෙනු

- 20.32. වත්කමක් විකිණීමත් , එම වත්කම ප්‍රති කල්බදු කිරීමත් විකිණීම සහ ප්‍රති කල්බදු ගනුදෙනුවකට සම්බන්ධකරගත් කල්බදු ගෙවීම සහ විකුණුම් මිල සම්මුතියක් ලෙස සාකච්ඡා කරගනු ලබන බැවින් ඒ දෙක සාමාන්‍යයෙන් ස්වායත්තය. විකිනීමේ සහ ප්‍රති කල්බදු කිරීමේ ගනුදෙනුවක් ගිණුම්කරන විදිය කල්බද්දෙහි වර්ගය මත රඳා පවතියි.

විකිණීමේ සහ ප්‍රති කල්බදු කිරීම් ගනුදෙනුවක ප්‍රතිඵලය මූල්‍ය කල්බද්දක් වීම

- 20.33. විකිණීම සහ ප්‍රති කල්බදු ගනුදෙනුවක ප්‍රතිඵලය මූල්‍ය කල්බද්දක් වන්නේ නම් ධාරණ අගය ඉක්මවන වෙළඳාම් වලින් ලබන මුදල් විකුණුම්කාර කල්බදු ගැණුම්කරු ආදායමේ වහාම හඳුනා නොගත යුතුය. ඒ වෙනුවට විකුණුම්කාර කල්බදු ගැණුම්කරු එවැනි අතිරික්තයක් විලම්භනය කර කල්බදු වාරය පුරා ක්‍රමක්‍ෂය කල යුතුය.

විකිණීම සහ ප්‍රති කල්බදු කිරීම් ගනුදෙනුවක ප්‍රතිඵලය මෙහෙයුම් කල්බද්දක් වීම

- 20.34. විකිණීම සහ ප්‍රති කල්බදු කිරීම් ගනුදෙනුවක ප්‍රතිඵලය මෙහෙයුම් කල්බද්දක් වන්නේ නම් සහ ගනුදෙනුව සාධාරණ අගයට ස්ථාපනය කර ඇති බව පැහැදිලි වීට විකුණුම්කාර කල්බදු ගැණුම්කරු යම් ලාභයක් හෝ අලාභයක් වහාම හඳුනා ගත යුතුය. විකුණුම් මිල සාධාරණ අගයට අඩු නම් වෙළඳපල අගයට අඩු අනාගත කල්බදු ගෙවීම් වලින් සිය අලාභය හිලවී කරන්නේ නම් හැරුණු විට විකුණුම්කාර කල්බදු ගැණුම්කරු ලාභය හෝ අලාභය වහාම හඳුනාගත යුතුය. එම අවස්ථාවේදී විකුණුම්කාර කල්බදු ගැණුම්කරු වත්කම ප්‍රයෝජනයට ගැනීමට අපේක්ෂා කරන කාලසීමාව පුරා එවැනි අලාභය විලම්භනය කර ක්‍රමක්‍ෂය කල යුතුය. විකුණුම් මිල සාධාරණ අගයට වැඩි නම් විකුණුම්කාර කල්බදු ගැණුම්කරු සාධාරණ අගය ඉක්මවන අතිරික්තය විලම්භනය කර එය වත්කම ප්‍රයෝජනයට ගැනීමට අපේක්ෂා කරන කාලසීමාව පුරා ක්‍රමක්‍ෂය කල යුතුය.

හෙළිදරව් කිරීම්

- 20.35. විකිණීම සහ ප්‍රති කල්බදු කිරීම් ගනුදෙනු සම්බන්ධ හෙළිදරව් කිරීම් අවශ්‍යතාවය කල්බදු ගැණුම්කරුවන්ටත් කල්බදු දීමනාකරුවන්ටත් එකසේම අදාල වෙයි. විකිණීම සහ ප්‍රති කල්බදු ගනුදෙනු ගිවිසුම් වල අසත්‍ය හා අසාමාන්‍ය ප්‍රතිපාදන හෝ වගන්ති විස්තර කිරීම කල්බදු එකඟවීමේ සැලකිය යුතු විස්තර වල ඇතුළත් විය යුතුය.

කුඩා සහ මධ්‍ය පරිමාණ අස්තිත්වයක් සඳහා ශ්‍රී ලංකා ගිණුම්කරණ ප්‍රමිත

21 වැනි කොටස.

ප්‍රතිපාදන සහ අසම්භාව්‍යතා

මෙම කොටසෙහි විෂය පථය

- 21.1 මෙම SLFRS හි පහත දැක්වෙන කොටස් ඇතුළත්ව වෙනත් කොටස් වලින් ආවරණය නොවන සියළුම ප්‍රතිපාදන (එනම් කාලනියමය හෝ ප්‍රමාණය අවිනිශ්චිත වගකීම්), අසම්භාව්‍ය වගකීම්, සහ අසම්භාව්‍ය වත්කම් සම්බන්ධයෙන් මෙම කොටස අදාළ වෙයි.
- (අ) කල්බදු (20 වැනි කොටස කල්බදු) කෙසේ වුවද භාරක තත්ත්වයකට එළඹී ඇති මෙහෙයුම් කල්බදු සම්බන්ධයෙන් මෙම කොටස සැලකිලිමත් වෙයි.
 - (ආ) ඉදිකිරීම් කොන්ත්‍රාත්තු (23 වැනි කොටස ආදායම්)
 - (ඇ) සේවක ප්‍රතිලාභ බැඳීම් (28 වැනි කොටස සේවක ප්‍රතිලාභ)
 - (ඈ) ආදායම් බදු (29 වැනි කොටස ආදායම් බදු)
- 21.2 භාරක ගිවිසුම් නොවන්නේ නම්, පොල්ම:කාර ගිවිසුම් සම්බන්ධයෙන් මේ කොටසෙහි අවශ්‍යතා ව්‍යවහාර නොවේ. පාර්ශ්ව දෙකෙන්ම ඔවුන්ගේ බැඳීම කිසිවක් ඉටුකර නොමැති හෝ පාර්ශ්ව දෙකම එක හා සමාන ප්‍රමාණයකට සිය බැඳීම් වලින් කොටසක් ඉටුකර ඇති ගිවිසුම් පොල්ම:කාර ගිවිසුම් වේ.
- 21.3 "ප්‍රතිපාදනය" යන වචනය ඇතැම් විට ක්ෂය, වත්කම් හානිකරණය සහ එකතු කරගත නොහැකි ලැබියයුතු දෑ සම්බන්ධයෙන්ද යෙදෙයි. ඒවා වත්කම්වල ධාරන අගයන්ට වන ගැලපුම් මිස වගකීම් හඳුනාගැනීමක් නොවන නිසා මෙම කොටසින් ආවරණය නොවෙයි.

මූලික හඳුනාගැනීම

- 21.4 අස්තිත්වයක් විසින් ප්‍රතිපාදනයක් හඳුනාගනු ලැබිය යුත්තේ -
- (අ) පසුගිය සිදුවීමක ප්‍රතිඵලයක් ලෙස වාර්තා කරන දිනට අස්තියට බැඳීමක් පවතිනවිට.
 - (ආ) නිරවුල් කිරීම සඳහා අස්තියට විසින් ආර්ථික ප්‍රතිලාභ මාරු කළ යුතු වන බව (එසේ නොවීමට වඩා එසේ වීමට ඉඩ කඩ පවත්නා බව) අපේක්ෂාකළ හැකි වන විට සහ.
 - (ඇ) බැඳීමෙහි ප්‍රමාණය විශ්වසනීය අයුරින් ඇස්තමේන්තු කළ හැකි වන විටය.
- 21.5 මෙම SLFRS හි වෙනත් කොටසකින් පිරිවැය වත්කම් හෝ තොග, දේපළ පිරිසහ සහ උපකරණ වැනි වත්කමක කොටසක් ලෙස හඳුනාගැනීම අවශ්‍ය නොකරන විට අස්තියට විසින් ප්‍රතිපාදන මූල්‍යතත්ව ප්‍රකාශනයේ වගකීමක් ලෙස හඳුනාගෙන ප්‍රතිපාදනයෙහි වටිනාකම වියදමක් ලෙස හඳුනාගත යුතුය.
- 21.6 බැඳීම නිරවුල් කිරීම සඳහා අස්තියට තාත්වික විකල්පයක් නොමැති බව 21.4 (අ) (පසුගිය සිදුවීමක ප්‍රතිඵලයක් ලෙස වාර්තා කරන දිනට පවත්නා බැඳීම) කොන්දේසියෙන් අදහස් කෙරෙයි. මෙය සිදුවිය හැක්කේ නීතියෙන් බලාත්මක කළ හැකි නෛතික බැඳීම් අස්තියට ඇතිවිට හෝ අතීත සිද්ධියක් (අස්තියට ක්‍රියාත්මක විය හැකි) හේතුවෙන් වෙනත් පාර්ශ්වයන්ට අස්තියට විසින් බැඳීම් නිදහස් කරනු ඇතැයි වලංගු අපේක්ෂාවන් ඇතිකිරීමෙන් අස්තියට සම්මුතික බැඳීමක් ඇතිවිටය. අස්තිත්වයෙහි අනාගත ක්‍රියා වලින් පැන නගින බැඳීම් (එහි අනාගත ව්‍යපාර කටයුතු පවත්වාගෙනයෑම වැනි) ඒවා සිදුවීමට ඇති ඉඩකඩ කොපමණ වුවද, ඒවා ගිවිසුම්ගත ස්වභාවයෙහි පවා විය හැකි වුවද, 21.4 (අ) ඡේදයෙහි කොන්දේසි සපුරාලන්නේ නැත. නෛතික අවශ්‍යතාවයන් හෝ වාණිජ බලපෑම් හේතුවෙන් අස්තියට අනාගතයේදී කිසියම් විශේෂ ආකාරයකට කටයුතු මෙහෙයවීම් වියදම් දැරීමේ අවශ්‍යතාවය හෝ එසේ කිරීමට අරමුණු කිරීම (උදාහරණයක් ලෙස කිසියම් විශේෂ ස්වභාවයේ කර්මාන්ත ශාලාවකට දුම් පෙරන සවි කිරීම) මෙවැනි අවස්ථාවකට නිදර්ශනයකි. අනාගත ක්‍රියාකාරකම් මගින් අනාගත වියදම් වලක්වා ගැනීමට අස්තිත්වයකට හැකි වන බැවින්, උදාහරණයක් ලෙස එහි මෙහෙයුම් ක්‍රමය වෙනස් කිරීමෙන් හෝ කර්මාන්ත ශාලාව විකිණීමෙන්, එකී අනාගත වියදම පිළිබඳව බැඳීමක් අස්තියට වර්තමානයෙහි නොමැති බැවින් ප්‍රතිපාදනයක් හඳුනා නොගනියි.

මූලික මැණීම

21.7 වාර්තා කරන දිනට බැඳීම නිරවුල් කිරීමට අවශ්‍ය වටිනාකම සඳහා ප්‍රතිපාදනයක් අස්තිත්වය විසින් හොඳම ඇස්තමේන්තුවට මැණිය යුතුය. හොඳම ඇස්තමේන්තුව යනු වාර්තාකරන කාලපරිච්ඡේදය අවසානයේ බැඳීම නිරවුල් කිරීමට හෝ එය එම අවස්ථාවේ තුන්වන පාර්ශ්වයකට මාරු කිරීමට අස්තිත්වය විසින් ගෙවිය යුතුවන තර්කාන්විත වටිනාකමයි.

(අ) විශාල අයිතම සංගහනයක් ප්‍රතිපාදනයෙහි අන්තර්ගත වන විට ඇස්තමේන්තුවෙහි වටිනාකම ඒවායෙහි සියළුම ආශ්‍රිත සම්භාවිතයන් හි සියළු විය හැකි ප්‍රතිඵල වලින් බර තැබූ ප්‍රමාණය පිළිබිඹු කරයි. එහෙයින් දෙන ලද අලාභයක සම්භාව්‍යතාවය අනුව, උදාහරණයක් ලෙස සියයට 60 ක් හෝ සියයට 90 ක් වන්නේද යන්න මත ප්‍රතිපාදනය වෙනස් වනු ඇත. වියහැකි ප්‍රතිඵල වල අඛණ්ඩ පරාසයක් පවත්නා විට සහ එකී පරාසයෙහි සෑම ස්ථානයක්ම අනෙක් කවර ස්ථානයකට වුවද සමාන වනවිට පරාසයෙහි මධ්‍ය ලක්ෂ්‍ය භාවිතයට ගනු ලැබේ.

(ආ) තනි වගකීමකින් ප්‍රතිපාදනයක් පැනනගින විට සිදුවීමට ඇති වඩාත්ම ඉඩකඩ ඇති තනි ප්‍රතිඵලය බැඳීම නිරවුල් කිරීමට අවශ්‍ය වටිනාකම හොඳම ඇස්තමේන්තුව විය හැකිය. එවැනි අවස්ථාවක වුවද අස්තිත්වය සිදුවිය හැකි අනෙකුත් ප්‍රතිඵලද සැලකිල්ලට ගනියි. එවැනි අනෙකුත් ප්‍රතිඵල සිදුවීමට වඩාත්ම ඉඩකඩ ඇති ප්‍රතිඵලයට බෙහෙවින්ම වැඩි හෝ බෙහෙවින්ම අඩු වන විට බෙහෙවින්ම වැඩි හෝ බෙහෙවින්ම අඩු ප්‍රතිඵලය හොඳම ඇස්තමේන්තුව විය හැකිය.

මුදලෙහි වටිනාකම ප්‍රමාණාත්මක වන විට ප්‍රතිපාදනයෙහි වටිනාකම බැඳීම නිරවුල් කිරීමට අවශ්‍ය වනු ඇතැයි අපේක්ෂා කරන ප්‍රමාණයෙහි වර්තමාන අගය විය යුතුය. වට්ටම් අනුපාතිකය (හෝ අනුපාතික) විය යුත්තේ මුදල්වල කාලීන අගයෙහි ප්‍රවර්තන වෙළඳපොල තක්සේරුව පිළිබිඹු කරන බදුවලට පෙර අනුපාතිකය (හෝ අනුපාතික) ය. වගකීමට නිශ්චිත අවදානම් වට්ටම අනුපාතික වල හෝ එසේ නැතිනම් වගකීම නිරවුල් කිරීමට අවශ්‍ය වන වටිනාකම් ඇස්තමේන්තුවෙහි යන දෙකින් එකක පිළිබිඹු විය යුතු අතර දෙකම නොවේ.

21.8 වත්කම් බැහැර කිරීමෙන් අපේක්ෂිත ප්‍රතිලාභ අස්තිත්වය විසින් ප්‍රතිපාදන මැණීමෙහි ඇතුළත් නොකළ යුතුය.

21.9 ප්‍රතිපාදනය සමථය කිරීමට අවශ්‍ය සමහර වටිනාකමක් හෝ සම්පූර්ණ වටිනාකම වෙනත් පාර්ශ්වයක් (උදා: රක්ෂණ හිමිකමක් මගින්) විසින් ප්‍රතිපූරණය කරනු ලබන විට, වගකීම සමථය කිරීමත් සමගම ප්‍රතිපූරණය ලැබෙන බව අස්තිත්වයට ඇත්ත වශයෙන්ම විශ්වාස කල හැකි වන්නේ නම් පමණක්, අස්තිත්වය විසින් ප්‍රතිපූරණය වෙනම වත්කමක් ලෙස හඳුනාගත යුතුය. ප්‍රතිපූරණය සඳහා හඳුනාගනු ලබන වටිනාකම ප්‍රතිපාදනයෙහි වටිනාකම නොඉක්මවිය යුතුය. ලැබිය යුතු ප්‍රතිපූරණය මූල්‍ය තත්ව ප්‍රකාශනයෙහි වත්කමක් ලෙස ඉදිරිපත්කල යුතු අතර ප්‍රතිපාදනයට එරෙහිව හිලවී නොකළ යුතුය. වෙනත් පාර්ශ්වයකින් ලැබෙන ප්‍රතිපූරණ අස්තිත්වය විසින් ප්‍රතිපාදනයට අදාල වියදම් වලින් හිලවීකර විස්තීර්ණ ආදායම් ප්‍රකාශයෙහි දක්වයි.

පසුව මැණීම්

21.10 අස්තිත්වයක් විසින් ප්‍රතිපාදනයකට එරෙහිව අයකල යුත්තේ ප්‍රතිපාදනයෙහි මුල්වරට හඳුනාගත් වියදම් පමණකි.

21.11 අස්තිත්වයක් විසින් සෑම වාර්තාකරන දිනයකටම ප්‍රතිපාදන සමාලෝචනය කර එකී වාර්තාකරන දිනට බැඳීම නිරවුල් කිරීමට අවශ්‍ය විය හැකි ප්‍රමාණයෙහි ප්‍රවර්ධන හොඳම ඇස්තමේන්තු වටිනාකම පිළිබිඹු වන අයුරින් ප්‍රතිපාදන ගැලපිය යුතුය. ප්‍රතිපාදන වලින් වත්කමේ පිරිවැයේ කොටසක් ලෙස හඳුනාගෙන ඇත් නම් හැර මුලින් හඳුනාගත් වටිනාකම් වලට කරනු ලබන ගැලපුම් අලාභ වල හඳුනාගත යුතුය. (21.5 ඡේදය බලන්න) වගකීම නිරවුල් කිරීමට අවශ්‍ය වනු ඇතැයි අපේක්ෂා කරන වටිනාකමේ වර්තමාන අගයට ප්‍රතිපාදනයක් මිණුම් කිරීමේදී වට්ටම ලිහිල් කිරීම/ ආපසුගැනීම එය උද්ගත වන කාලපරිච්ඡේදයෙහි මූල්‍ය පිරිවැයක් ලෙස ලාභයෙහි හෝ අලාභයෙහි හඳුනාගත යුතුය.

අසම්භාව්‍ය වගකීම්

21.12 අසම්භාව්‍ය වගකීමක් යනු සිදුවිය හැකි නමුත් අවිනිශ්චිත බැඳීමක් හෝ 21.4 ඡේදයෙහි (අ) සහ (ආ) කොන්දේසි වලින් එකක් හෝ දෙකම සපුරා නොලීම නිසා හඳුනා නොගත් ප්‍රවර්තන බැඳීමකි. ව්‍යාපාර අත්පත්කර ගැනීමකදී අත්පත්කරගැනීමට භාජනය වන්නාගේ අසම්භාව්‍ය වගකීමක් සඳහා ප්‍රතිපාදනයක් උදෙසා හැරුණු විට (19.20 සහ 19.21 ඡේද බලන්න) අස්තිත්වයක් විසින් අසම්භාව්‍ය වගකීමක් වගකීමක් ලෙස හඳුනා නොගත යුතුය. සම්පත් පිටතට ගලා යාමේ හැකියාව මඳ නොවේ නම් අසම්භාව්‍ය වත්කමක් හෙළිදරව් කිරීම 21.15 ඡේදයෙන් අවශ්‍ය කෙරෙයි. අස්තිත්වයක් එක්ව සහ වෙන් වෙන්ව බැඳීමකට වගකිව යුතු වන විට අනෙකුත් පාර්ශ්ව දරනු ඇතැයි අපේක්ෂා කරන වගකීමෙහි කොටස අසම්භාව්‍ය වගකීමක් ලෙස සැලකෙයි.

අසම්භාව්‍ය වත්කම්

21.13 අස්තිත්වයක් විසින් අසම්භාව්‍ය වත්කමක් වත්කමක් ලෙස හඳුනා නොගත යුතුය. ආර්ථික ප්‍රතිලාභ ගලා ඒමක් අපේක්ෂාකල හැකි වන විට අසම්භාව්‍ය වත්කමක් හෙළිදරව් කිරීම 21.16 ඡේදයෙන් අවශ්‍ය කෙරෙයි. කෙසේ වුවද අස්තිත්වයට අනාගත ප්‍රතිලාභ ගලා ඒම ඇත්තවශයෙන්ම නිශ්චිත වන විට අදාල වත්කම අසම්භාව්‍ය වත්කමක් නොවන බැවින් වත්කමක් ලෙස හඳුනාගැනීම සුදුසුය.

හෙළිදරව් කිරීම්**ප්‍රතිපාදන පිළිබඳ හෙළිදරව් කිරීම්**

21.14 එක් එක් ප්‍රතිපාදන පන්තිය වෙනුවෙන් අස්තිය වසින් පහත සඳහන් සියළුම දෑ හෙළිදරව් කළ යුතුය:-

(අ) සැසඳුමක් පෙන්වමින්

I. කාලපරිච්ඡේදය ආරම්භයේ සහ අවසානයේ ධාරණ අගයන්

II. වට්ටම් කරන ලද වටිනාකම් මැණීමේ වෙනස්වීම් වල ප්‍රතිඵල ලෙස කරනු ලැබූ ගැලපුම් ද ඇතුළත්ව කාල පරිච්ඡේදය තුළ එකතු කිරීම්

III. කාලපරිච්ඡේදය තුළ ප්‍රතිපාදනයට අයකල වටිනාකම්; සහ

IV. කාලපරිච්ඡේදය ඇතුළත ප්‍රතිවර්තය කල ප්‍රයෝජනයට නොගත් වටිනාකම්

(ආ) බැඳීමෙහි ස්වභාවය පිළිබඳ කෙටි විස්තරයක්, අපේක්ෂිත වටිනාකම සහ ප්‍රතිඵලයක් ලෙස ඇතිවන කිසියම් ගෙවීම් වල කාල නියමය

(ඇ) එකී පිටතට ගලායාම් වල වටිනාකම හෝ කාල නියමය පිළිබඳ වූ අනියතතා සම්බන්ධ හැඟවීමක්

(ඈ) අපේක්ෂිත ප්‍රතිපූරණය සඳහා හඳුනාගෙන ඇති කිසියම් වත්කමක වටිනාකම සඳහන් කරමින් අපේක්ෂිත කිසියම් ප්‍රතිපූරණයක වටිනාකම

පසුගිය කාලසීමාවන් සඳහා සංසන්දනාත්මක තොරතුරු අවශ්‍ය නොවේ.

අසම්භාව්‍ය වගකීම් පිළිබඳ හෙළිදරව් කිරීම්

21.15 කිසියම් නිරවුල් කිරීමක සම්පත් පිටතට ගලා යාමේ විය හැකි භාවය මඳ වන්නේ නම් හැර වාර්තාකරන දිනට එක් එක් වත්කම් පන්තිය වෙනුවෙන් අස්තිය වසින් අසම්භාව්‍ය වගකීමෙහි ස්වභාවය පිළිබඳ කෙටි විස්තරයක්ද, ප්‍රායෝගික වන විට පහත සඳහන් දෑද හෙළිදරව් කළ යුතුය:-

(අ) 21.7 - 21.11 ඡේද වලට අනුව මිණුම් කරන ලද එහි මූල්‍ය ප්‍රතිඵලයෙහි ඇස්තමේන්තුවක්,

(ආ) කිසියම් පිටතට ගලායාමක ප්‍රමාණය හෝ කාල නියමය සම්බන්ධ අනියතතා පිළිබඳ හැඟවීමක්

(ඇ) කිසියම් ප්‍රතිපූරණයක හැකියාව

මෙම හෙළිදරව් කිරීම් වලින් එකක් හෝ සියල්ලම කිරීම ප්‍රායෝගික නොවන්නේනම් ඒ බව සඳහන් කළ යුතුය.

අසම්භාව්‍ය වත්කම් පිළිබඳ හෙළිදරව් කිරීම්.

21.16 ආර්ථික ප්‍රතිලාභ ගලා ඒමක් (එසේ නොවීමට වඩා) අපේක්ෂාකලහැකි වීමක් වන්නේ වුවද ඇත්තවශයෙන්ම එසේ නිගමනය කල නොහැකි විට අස්තිය වසින් වාර්තාකරන කාලපරිච්ඡේදය අවසානයට අසම්භාව්‍ය වත්කම් වල ස්වභාවය විස්තරාත්මකව හෙළිදරව් කළ යුතු අතර ප්‍රායෝගික වන විට අනවශ්‍ය පිරිවැයක් හෝ වැයමක් දැරීමකින් තොරව 21.7 - 21.11 ඡේදවල දක්වා ඇති මූලධර්මවලට අනුකූලව මිණුම් කල ඒවායෙහි මූල්‍ය බලපෑම් වල ඇස්තමේන්තුවක් ද ඉදිරිපත් කළ යුතුය. මෙම හෙළිදරව් කිරීම ප්‍රායෝගික නොවන විට ඒ බව සඳහන්කල යුතුය.

අගතිගාමී හෙළිදරව් කිරීම්

21.17 ඉතාම විරල අවස්ථාවලදී 21.14 - 21.16 ඡේදවලින් අවශ්‍ය කෙරෙන තොරතුරු වලින් සමහරක් හෝ සියල්ල හෙළිදරව් කිරීමෙන් ප්‍රතිපාදනය, අසම්භාව්‍ය වගකීම හෝ අසම්භාව්‍ය වත්කම යන විෂය සම්බන්ධයෙන් වෙනත් පාර්ශ්ව සමඟ ඇතිවිය හැකි වාද කිරීමකදී අස්තියයෙහි ස්ථාවරය බරපතල ලෙස අගතිගාමී වීමක් අපේක්ෂා කල හැකිය. එවැනි අවස්ථාවලදී අස්තිය තොරතුරු හෙළිදරව් කිරීම අවශ්‍ය නොවන නමුත් තොරතුරු හෙළිදරව් කර නැති බව ඊට හේතුද සමඟ වාදකිරීමේ සාමාන්‍ය ස්වභාවය හෙළිදරව් කළ යුතුය.

21 වැනි කොටසට පරිශිෂ්ටය

ප්‍රතිපාදන හඳුනා ගැනීම සහ මැණීම සඳහා මාර්ගෝපදේශ

මෙම පරිශිෂ්ටය 21 වැනි කොටස සමඟ එක්ව පවතින නමුත් එහි කොටසක් නොවේ. ප්‍රතිපාදන හඳුනාගැනීමේ හා මැණීමේ දී 21 වැනි කොටස ව්‍යවහාර කිරීම සඳහා එයින් මාර්ගෝපදේශ සලසනු ලැබේ.

මෙම පරිශිෂ්ටයේ උදාහරණ වල ඇතුළත් සියළුම අස්තියකින් වාර්තා කරන දිනය දෙසැම්බර් මස 31 වැනිදාය. යම් අපේක්ෂිත පිටතට ගලා යාම් විශ්වාසනීය ලෙස ඇස්තමේන්තු කල හැකි බව සෑම අවස්ථාවකටම උපකල්පනය කරනු ලැබේ. ඇතැම් උදාහරණ වල විස්තර කර ඇති තත්ත්වයන්හි වත්කම් හානි විමක් ප්‍රතිඵලය කොට ගත හැකි වුවද උදාහරණ වලදී ඒ කරුණු ගැන කටයුතු නොකෙරේ. හොඳම ඇස්තමේන්තුව ලෙසින් යොමුවනුයේ මුදල් වල කාලානුරූප වටිනාකමෙහි බලපෑම සැලකිය යුතු තරම් වන විට වර්තමාන අගය වටිනාකමයි.

1. උදාහරණය - අනාගත මෙහෙයුම් අලාභ

21.අ.1 අස්තියකින් එහි එක් මෙහෙයුම් බණ්ඩයක් අනාගතයේ වසර කිහිපයක් මෙහෙයුම් අලාභ දැරීම අපේක්ෂාකල හැකි බව නිර්ණය කරයි.

අතීත බැඳීම් සිදුවීමක ප්‍රතිඵලයක් වන ප්‍රවර්ධන බැඳීම - සම්පත් මුදා හැරිය යුතු පූර්ව සිදුවීමක් අස්තියකට නොපවතියි.

නිගමනය : අනාගත මෙහෙයුම් අලාභ සඳහා අස්තියක ප්‍රතිපාදනයක් හඳුනා නොගනියි. අපේක්ෂිත අනාගත අලාභ වගකීමක නිර්වචන සමඟ නොගැලපේ. අනාගත මෙහෙයුම් අලාභ අපේක්ෂා කිරීම වත්කම් එකක් හෝ වැඩි සංඛ්‍යාවක් හානිකරණය වී ඇති බව හඟවනු විය හැකිය - 27 වැනි කොටස වත්කම් හානිකරණය බලන්න.

2. උදාහරණය - භාරක ගිවිසුම්

21.අ.2 ගිවිසුම යටතේ වගකීම් ඉටුකිරීමේදී නොවැලැක්විය හැකි පිරිවැය ඒ යටතේ ලබාගැනීම අපේක්ෂා කරනු ලබන ආර්ථික ප්‍රතිලාභ ඉක්මවන්නේ නම් එය භාරක ගිවිසුමකි. ගිවිසුමක් යටතේ නොවැලැක්විය හැකි පිරිවැයෙන් පිළිඹිබු වන්නේ පවතින ගිවිසුමේ අවම ශුද්ධ පිරිවැය වන අතර එම ගිවිසුම සම්පූර්ණ කිරීමට වන පිරිවැය සහ සම්පූර්ණ කිරීමට අපහොසත් වීම නිසා පැනනගින යම් වන්දියක් හෝ දඩ වලින් අඩු පිරිවැයයි. මෙහෙයුම් කල්බද්දක් යටතේ තව දුරටත් කිසිම ප්‍රයෝජනයට ගත නොහැකි වත්කමකට කල්බදු ගෙවීම ගිවිසුම්ගත අවශ්‍යතාවක් වීම උදාහරණයකි. අතීත බැඳීම් සිදුවීමක ප්‍රතිඵලයක් වන ප්‍රවර්ධන බැඳීම් - ගැලපෙන ප්‍රතිලාභ නොලැබෙන නමුත් වත්කම් මුදා හැරීමට ගිවිසුමෙන් අස්තියකට අවශ්‍ය කර තිබෙයි.

නිගමනය - භාරක ගිවිසුමකින් අස්තියක බැඳී ඇති විට අස්තියක ගිවිසුම යටතේ ප්‍රවර්ධන බැඳීම ප්‍රතිපාදනයක් ලෙස හඳුනාගෙන මිණුම් කරයි.

3. උදාහරණය - ප්‍රතිව්‍යුහගතකරණ

21.අ.3 ප්‍රතිව්‍යුහගතකරණයක් යනු කළමණාකාරීත්වය විසින් සැලසුම් කල සහ පාලනය කරනු ලබන, අස්තියකට පැවරී ඇති ව්‍යාපාරයක විෂය ක්ෂේත්‍රය හෝ ව්‍යාපාරය පවත්වාගෙන යන ආකාරය සැලකිය යුතු අන්දමින් වෙනස් කරන වැඩ පිළිවෙලකි. අතීත බැඳීම් සිදුවීමක ප්‍රතිඵලයක් වන ප්‍රවර්ධන බැඳීම - පහත සඳහන් අවස්ථාවලදී අස්තියකට ව්‍යුහාත්මක ප්‍රතිව්‍යුහගතකරණ බැඳීමක් පැන නගියි.

- (අ) අඩු තරමින් පහත දැක්වෙන දෑ හඳුනාගනිමින් විස්තරාත්මක විධිමත් සැලැස්මක් තිබීම.
 - (i) අදාල ව්‍යාපාරය හෝ ව්‍යාපාරයේ කොටසක්,
 - (ii) බලපවත්වන ප්‍රධාන පිහිටීම්,
 - (iii) පිහිටීම, කාර්යදාමය සහ සේවාව අවසන් කිරීම වෙනුවෙන් වන්දි ලබන සේවකයින් සංඛ්‍යාව ආසන්න වශයෙන්,
 - (iv) භාරගනු ලබන වියදම ; සහ
 - (v) සැලසුම ක්‍රියාත්මක කරන්නේ කවදාද යන වග ; සහ
- (ආ) අස්තියක විසින් ප්‍රතිව්‍යුහගතකරණ සැලැස්ම ආරම්භ කරමින් හෝ එහි ප්‍රධාන ලක්ෂණ එය බලපාන්නාවූ නිවේදනය කිරීමෙන් ප්‍රතිව්‍යුහකරණය කරගෙන යනු ලබන බවට එය බලපාන්නාවූ තුළ වලංගු අපේක්ෂාවන් ඇතිකරනු ලැබීම.

නිගමනය - වාර්තාකරන දිනයට ප්‍රතිව්‍යුහගතකරණය කරගෙන යාමට නෛතික හෝ ව්‍යුහාත්මක බැඳීමක් ඇති විට පමණක් අස්තිත්වය ප්‍රතිව්‍යුහගතකරණ පිරිවැය සඳහා ප්‍රතිපාදනයක් හඳුනා ගනියි.

4. උදාහරණය - ප්‍රතිඥාභාර

- 21.අ.4 ස්වකීය නිෂ්පාදන ගැණුම්කරුවන්ට අලෙවිකරණ අවස්ථාවේදී නිෂ්පාදකයෙක් ගැණුම්කරුවන්ට ප්‍රතිඥාභාරයක් ලබාදෙයි. අලෙවිකරණ දින සිට ඉදිරියට වසර තුනක් ඇතුළත දායක වන නිෂ්පාදන දෝෂ අළුත්වැඩියා කරදීමෙන් හෝ ප්‍රතිස්ථාපනය කරදීමෙන් යථා පරිදි සකස් කර දීමට අලෙවි ගිවිසුමෙහි වගන්ති වලින් නිෂ්පාදකයා භාර ගනියි. මේ අත්දැකීම් පදනම් කරගෙන ප්‍රතිඥාභාර යටතේ කිසියම් ඉල්ලීම් අපේක්ෂාකළ හැකි බවත් තිබිය හැකිය. (එනම් නොතිබීමට වඩා එසේ වීමට ඉඩකඩ තිබේ)

අතිර බැඳීම් සිදුවීමක ප්‍රතිඵලයක් වන ප්‍රවර්ධන බැඳීම් - බැඳීම් ඇතිකරන සිදුවීම නෛතික බැඳීමක් පැනනගින ආකාරයේ ප්‍රතිඥාභාර සහිතව නිෂ්පාදනය අලෙවි කිරීමය.

නිරවුල් කිරීමේදී ආර්ථික ප්‍රතිලාභ අන්තර්ගත වන සම්පත් පිටතට ගලා යාම - සමස්ථ වශයෙන් ප්‍රතිඥාභාරයන්ට අපේක්ෂාකළ හැකිවේ.

නිගමනය - වාර්තාකරන දිනට පෙර ප්‍රතිඥාභාර යටතේ අලෙවිකළ නිෂ්පාදන යථා පරිදි සකස් කරදීමෙහි පිරිවැය සඳහා හොඳම ඇස්තමේන්තුවට ප්‍රතිපාදනයක් අස්තිත්වය හඳුනාගනියි.

ගණනය කිරීමේ නිදර්ශනය

20X0 හි රු.1,000,000 භාණ්ඩ අලෙවිකරණ ලදී. අලෙවිකළ භාණ්ඩ වලින් 90% ක් සඳහා ප්‍රතිඥාගත අළුත්වැඩියා අවශ්‍ය නොවන බවත්, අලෙවිකළ භාණ්ඩ වලින් 6% ක් සඳහා විකුණුම් මිලෙන් 30% පිරිවැය වන සුළු අළුත්වැඩියා කිරීම් අවශ්‍ය වන බවත් අලෙවිකළ භාණ්ඩ වලින් 4% ක් සඳහා විකුණුම් මිලෙන් 70% ක් පිරිවැය වන විශාල අළුත්වැඩියා හෝ ප්‍රතිස්ථාපන අවශ්‍ය වන බවත් අත්දැකීම් වලින් පෙන්නුම් කෙරෙයි. එබැවින් ඇස්තමේන්තු ප්‍රතිඥාගත පිරිවැය වනුයේ ;

රු.1,000,000 X 90% X 0	=	රු.0
රු.1,000,000 X 6% X 30%	=	රු.18,000
රු.1,000,000 X 4% X 70%	=	රු.28,000
එකතුව	=	රු.46,000

20X0 අලෙවි කරන ලද භාණ්ඩ සඳහා ප්‍රතිඥාගත අළුත්වැඩියා සහ ප්‍රතිස්ථාපන වෙනුවෙන් 20X1 හිදී 60%, 20X2 හිදී 30% සහ 20X3 හිදී 10% ක් ඒ ඒ කාල සීමාව අවසානයේදී වියදම් දැරීමට සිදුවනු ඇතැයි අපේක්ෂා කරයි. ඇස්තමේන්තු කළ මුදල් පිටතට ගලා යාමේ සම්භාවිතාවය මේ වන විටත් පිළිබිඹු වන බැවින් සහ පිළිබිඹු විය යුතු වෙනත් අවිනිශ්චිත අවදානම් නොමැති සේ උපකල්පන කරමින් එකී මුදල් ගලායාම් වල වර්තමාන අගය නිගමනය කිරීමට අපේක්ෂිත මුදල් ගලායාම් වලට අදාළ නියමයන්ට සමාන රජයේ බැඳුම්කර පදනම් කරගත් "අවදානම් රහිත" වට්ටම් අනුපාතිකයක් (එක් වසරක බැඳුම්කර සඳහා 6%ක්, දෙවසරක සහ තුන් වසරක බැඳුම්කර සඳහා 7%ක්) භාවිතා කරයි.

20X0 අලෙවි කළ ප්‍රතිඥාභාර නිෂ්පාදන වලට අදාළ මුදල් ප්‍රවාහ ඇස්තමේන්තුවල 20X0 අවසානයේ වර්තමාන අගය පහත දැක්වෙන අයුරින් ගණනය කරයි:-

වර්ෂය		අපේක්ෂිත. ගෙවීම් මුදලින් රු.	වට්ටම් අනුපාතිකය	වට්ටම් සාධකය	වර්තමාන අගය රු.
1	60% X රු.46,000	27,600	6%	0.9434 (1 වසරකට 6% බැගින්)	26,038
2	30% X රු.46,000	13,800	7%	0.8734 (2 වසරකට 7% බැගින්)	12,053
3	10% X රු.46,000	4,600	7%	0.8163 (3 වසරකට 7% බැගින්)	3,755
	එකතුව				41,846

20X0 අලෙවිකළ භාණ්ඩ වෙනුවෙන් රු.41,846ක ප්‍රතිඥාගත බැඳීමක් 20X0 අවසානයේ අස්තිත්වය හඳුනා ගනියි.

5. උදාහරණය - ආපසු ගෙවීම් ප්‍රතිපත්තිය

- 21.අ.5 තෘප්තියට පත් නොවූ ගනුදෙනුකරුවන්ගේ මිලදී ගැනීම් සඳහා මුදල් ආපසු ගෙවීමේ ප්‍රතිපත්තියක්, එසේ කිරීමට නීතිමය බැඳීමක් නොමැති වුවද එක් සිල්ලර වෙළඳසැලක් විසින් අනුගමනය කරනු ලබයි. එහි මුදල් ආපසු ගෙවීමේ ප්‍රතිපත්තිය සාමාන්‍යයෙන් කවුරුන් දන්නා දෙයකි.

අතීත බැඳීම් සිදුවීමක ප්‍රතිඵලයක් වන ප්‍රවර්ධන බැඳීම් - වෙළඳසැලෙහි ක්‍රියා පටිපාටිය මගින් මිලදී ගැනීම් සඳහා මුදල් ආපසු ගෙවන බවට එහි ගනුදෙනුකරුවන් තුළ වලංගු අපේක්ෂාවන් ඇති කර ඇති බැවින් සම්මුතියක් බැඳීමක් පැන නගින අලෙවි කිරීම බැඳීම ඇති කරන සිදුවීමයි.

නිරවුල් කිරීමේදී ආර්ථික ප්‍රතිලාභ පිටතට ගලා යාමක් අන්තර්ගත වන සම්පත් පිටතට ගලායාම -භාණ්ඩ වලින් සමානුපාතික කොටසක් මුදල් ආපසු ගෙවීම සඳහා හරවා එවනු ලැබීම අපේක්ෂාකල හැකිබව.

නිගමනය - ආපසු ගෙවීම සඳහා අවශ්‍ය වන වටිනාකම වෙනුවෙන් හොඳම ඇස්තමේන්තුවක් අස්තිය හඳුනාගනියි.

6. උදාහරණය අංශයක් වසා දැමීම - වාර්තාකරන කාලපරිච්ඡේදයට පෙර ක්‍රියාත්මක නොකෙරෙයි.

- 21.අ.6 20X0 දෙසැම්බර් 12 දින එක් අංශයක් වසා දැමීමට අස්තියක පාලක මණ්ඩලය තීරණය කරයි. වාර්තාකරන කාලසීමාව අවසන් වන්නට පෙර (20X0 දෙසැම්බර් 31) තීරණය බලපානු ලබන කිසිවෙකුට සන්නිවේදනය කර නොමැති අතර තීරණය ක්‍රියාත්මක කිරීමට වෙනත් පියවරක්ද ගෙන නැත.

අතීත බැඳීම් සිදුවීමක ප්‍රතිඵලයක් වන ප්‍රවර්ධන බැඳීම් - බැඳීම් ඇතිකරන සිදුවීමක් නැත, එහෙයින් බැඳීමක්ද නැත.

නිගමනය - අස්තිය ප්‍රතිපාදනයක් හඳුනා නොගනියි.

7. උදාහරණය - අංශයක් වසා දැමීම -- වාර්තාකරන කාලපරිච්ඡේදය අවසානයට පෙර සන්නිවේදනය කිරීම සහ ක්‍රියාත්මක කිරීම.

- 21.අ.7 20X0 දෙසැම්බර් 12 දින එක්තරා නිශ්පාදනයක් කරන අංශයක් වසා දැමීමට අස්තියක පාලක මණ්ඩලය තීරණය කරයි. 20X0 දෙසැම්බර් 20 දින වසාදැමීමේ සවිස්තරාත්මක සැලැස්මට පාලක මණ්ඩලයේ එකඟතාවය පලවූ අතර ගනුදෙනුකරුවන්ට වෙනස් විකල්ප සැපයුම් මූලාශ්‍ර සොයාගන්නා ලෙස කලින් දැනුම්දීමේ ලිපි සහ අංශයේ සේවකයින්ට සේවය අනවශ්‍ය බව දැන්වීමේ ලිපි යවන ලදී. අතීත බැඳීම් සිදුවීමක ප්‍රතිඵලයක් වන ප්‍රවර්ධන බැඳීම් - අංශය වසා දමනු ලබන බවට වලංගු අපේක්ෂාවන් ඇති කරන බැවින් සම්මුතියක් පැනනගින ගනුදෙනුකරුවන්ට සහ සේවකයින්ට තීරණය සන්නිවේදනය කිරීම බැඳීම් ඇතිකරන සිදුවීමයි.

නිරවුල් කිරීමේදී ආර්ථික ප්‍රතිලාභ අන්තර්ගත වන සම්පත් පිටතට ගලා යාම සිදුවිය හැකිය.

නිගමනය - වාර්තාකරන දිනයට අංශය වසා දැමීමට දැරිය යුතුවිය හැකි පිරිවැය වල හොඳම ඇස්තමේන්තුවට ප්‍රතිපාදනයක් 20X0 දෙසැම්බර් 31 දිනට අස්තිය හඳුනාගනියි.

8. උදාහරණය - ආදායම් බදු ක්‍රමයන්හි වෙනස්වීම්වල ප්‍රතිඵලයක් ලෙස සේවක මණ්ඩලය නැවත පුහුණු කිරීම

- 21.අ.8 ආදායම් බදු ක්‍රමයෙහි වෙනසක් රජය හඳුන්වා දෙයි. එකී වෙනස්වීම් නිසා මූල්‍ය සේවා අංශයන්හි නිරත අස්තියකට එහි පරිපාලන සහ වෙළඳ කාර්ය මණ්ඩලයේ බහුතර සේවක පිරිසක් ඉදිරියෙහිදීත් බදු රෙගුලාසි අබංඛව අනුකූලවීම සහතික කරගනු පිණිස නැවත පුහුණු කිරීමට සිදුවෙයි. වාර්තා කරන කාලපරිච්ඡේදය අවසන් වන විට සේවකයින් නැවත පුහුණු කිරීමක් සිදුවී නොමැත.

අතීත බැඳීම් සිදුවීමක ප්‍රතිඵලයක් වන ප්‍රවර්ධන බැඳීම් බදු නීතිය වෙන්වීම නිසා අස්තිය සිය කාර්ය මණ්ඩලය යළි පුහුණු කල යුතුයයි කිසිම බලපෑමක් අස්තිය වෙත කරනු නොලැබේ. ප්‍රතිපාදනයක් හඳුනාගැනීම සඳහා (යළි පුහුණු කිරීම මගින්) බැඳීමක් ඇතිකරන සිදුවීමක් සිදුවී නොතිබෙයි.

නිගමනය - අස්තිය ප්‍රතිපාදනයක් හඳුනා නොගනියි

9. උදාහරණය - උසාවි නඩුවක්

21. අ.9 ගනුදෙනුකරුවෙක් X අස්තියෙහි අලෙවිකරණ ලද භාණ්ඩයක් මිලදීගෙන පරිහරණය කිරීමේදී පීඩා විඳින්නට සිදුවූ බව දෝෂාරෝපනය කරමින් එකී පීඩාවට වන්දි ඉල්ලා X අස්තියට එරෙහිව නඩුවක් පවරා තිබෙයි. භාණ්ඩය පරිහරණය කිරීමේදී ගනුදෙනුකරු නියමිත උපදෙස් පිළිපැද නැති බව ප්‍රකාශ කරමින් X අස්තිය වගකීම භාර නොගනියි. 20X1 දෙසැම්බර් 31 දක්වා වූ වර්ෂයට අස්තියේ පාලකමණ්ඩලය මූල්‍ය ප්‍රකාශන නිකුත් කිරීම සඳහා අනුමත කරන තෙක් අස්තියේ නීතිඥයින් උපදෙස් දී තිබුයේ අස්තියට වගකීමක් නොපැවරෙනු ඇතැයි අපේක්ෂාකළ හැකි බවයි. කෙසේ වුවද අස්තිය 20X2 දෙසැම්බර් 31 දක්වා වූ වර්ෂයට මූල්‍ය ප්‍රකාශන සකස් කරන විට නඩුවෙහි ප්‍රගතිය අනුව අස්තිය වගකිවයුතු ඇතැයි අපේක්ෂාකළ හැකි බවට නීතිඥ උපදෙස් ලැබුණේය.

(අ) 20X1 දෙසැම්බර් 31 දිනට

අතීත බැඳීම් සිදුවීමක ප්‍රතිඵලයක් වන ප්‍රවර්ධන බැඳීම් - මූල්‍ය ප්‍රකාශන අනුමත කරන අවස්ථාවේ පැවති සාක්ෂි අනුව පූර්ව සිදුවීම් වල ප්‍රතිඵලයක් ලෙස බැඳීමක් නොතිබුණේය.

නිගමනය - ප්‍රතිපාදනයක් හඳුනා නොගනියි. කිසියම් පිටතට ගලායනු ඇතැයි අපේක්ෂා කළ හැකි බව මඳ සේ සැලකෙන්නේ නම් හැරුණු විට කාරණය අසම්භව්‍ය වගකීමක් ලෙස හෙළිදරව් කරයි.

(ආ) 20X2 දෙසැම්බර් 31 දිනට

අතීත බැඳීම් සිදුවීමක ප්‍රතිඵලයක් වන ප්‍රවර්ධන බැඳීම් - පවත්නා සාක්ෂි අනුව ප්‍රවර්ධන බැඳීමක් පවතියි. නිෂ්පාදිතය ගනුදෙනුකරුට අලෙවිකළ අවස්ථාව බැඳීම් ඇතිකරන සිදුවීමය.

නිරවුල් කිරීමේදී ආර්ථික ප්‍රතිලාභ අත්තර්ගත වන පිටතට ගලා යාම - සිදුවිය හැකිය.

නිගමනය - බැඳීම නිරවුල් කිරීමට හොඳම ඇස්තමේන්තුවට ප්‍රතිපාදනයක් 20X2 දෙසැම්බර් 31 දිනට හඳුනාගෙන ඇති අතර වියදම ලාභයෙහි හෝ අලාභයෙහි හඳුනාගනියි.

20X1 මූල්‍ය ප්‍රකාශන අනුමත කරන අවස්ථාවෙහි පැවති සාක්ෂි අනුව ඒ අවස්ථාවෙහි ප්‍රතිපාදනයක් සිදු නොකළ යුතු වූයෙන් මෙය 20X1 වැරදි නිවැරදි කිරීමක් නොවේ.

කුඩා සහ මධ්‍ය පරිමාණ අස්තිත්වයන් සඳහා ශ්‍රී ලංකා ගිණුම්කරණ ප්‍රමිතිය**22 කොටස****වගකීම් සහ ස්කන්ධය****මෙම කොටසේ විෂය පථය**

- 22.1 මෙම කොටස මූල්‍ය සාධන පත්‍ර එක්කෝ වගකීමක් ලෙස හෝ ස්කන්ධය ලෙස වර්ගීකරණය සඳහා වන මූලධර්ම ප්‍රතිෂ්ඨාපනය කරන අතර තනි පුද්ගලයන්ට හෝ ඔවුන්ගේ තරාතිරම අනුව ස්කන්ධ සාධන පත්‍රවල ආයෝජනය කරන්නන් ලෙස ක්‍රියා කරන වෙනත් පාර්ශවයකට නිකුත් කර ස්කන්ධ සාධන පත්‍ර ගිණුම්කරනය යොමුකෙරේ. (අයිතිකරුවන් ඔවුන්ගේ තරාතිරම අනුව) සේවකයන්ගේ සහ අනෙක් භාණ්ඩ හා සේවා සපයන්නන්ගෙන් ස්කන්ධ සාධන පත්‍ර කොටස් සහ කොටස් විකල්ප වටිනාකම සඳහා භාණ්ඩ හෝ සේවා (සේවකයන්ගේ සේවාවන්ද ඇතුළුව) හුවමාරු කර ගැනීමේ ගිණුම් ක්‍රමය 26 වන කොටසේ කොටස් පදනම් ගෙවීම් යටතේ අවධානය යොමු කෙරේ.
- 22.2 පහත දෑ හැර සියලුම වර්ගවල මූල්‍ය සාධන පත්‍ර වර්ගීකරණය කිරීමේදී මෙම කොටස ව්‍යවහාර වේ.
- (අ) 9 කොටස - ඒකාබද්ධ සහ වෙන්වූ මූල්‍ය ප්‍රකාශ, 14 කොටස - ආශ්‍රිතයන්හි ආයෝජන හෝ, 15 කොටස - බද්ධ ව්‍යාපාරයන්හි හිමිකම් ප්‍රකාර පරිපාලිත, ආශ්‍රිත සහ බද්ධ ව්‍යාපාරයන්හි හිමිකම් ගිණුම්කරණය.
 - (ආ) 28 වන කොටස සේවක ප්‍රතිලාභ ව්‍යවහාර වන සේවක ප්‍රතිලාභ සැලසුම් යටතේ සේවයන්ගේ අයිතිවාසිකම් සහ යුතුකම්.
 - (ඇ) ව්‍යාපාර සංයෝජනයකදී අසම්භාව්‍යතා ප්‍රතිෂ්ඨාව සඳහා ගිවිසුම්. (19 වන කොටස - ව්‍යාපාර සංයෝජන සහ කීර්තිනාමය බලන්න.) අත්පත්කර ගන්නාට පමණක් මෙම නිදහස්කිරීම ව්‍යවහාර වනු ඇත.
 - (ඈ) 26වන ඡේදය ව්‍යවහාර වන කොටස් පදනම් ගෙවීම් ගනුදෙනු යටතේ වන මූල්‍ය සාධන පත්‍ර ගිවිසුම් සහ බැඳීම් මත ඒවා හැර සේවක කොටස් විකල්ප සැලසුම්, සේවක කොටස් මිලදී ගැනීම් සැලසුම් සහ අන් සියලු කොටස් පදනම් ගෙවීම් වැඩ පිළිවෙලවල් සඳහා 22.3 - 22.6 ඡේදයන් ව්‍යවහාර වේ.

සාධන පත්‍රයක් වගකීමක් හෝ ස්කන්ධයක් වශයෙන් වර්ගීකරණය

- 22.3 ස්කන්ධය වශයෙන් හඳුන්වනුයේ අස්තිත්වයක වත්කම්වලින් එහි සියලුම වගකීම් අඩුකළ විට අවශේෂ වන ඇල්මය. වගකීම් වශයෙන් හඳුන්වනුයේ අතීත සිදුවීම් වලින් පැනනගින පියවීමේදී ආර්ථික ප්‍රතිලාභ අන්තර්ගත සම්පත් අස්තිත්වයෙන් පිටතට ගලායනු ඇතැයි අපේක්ෂා කරන අස්තිත්වයේ වර්තමාන බැඳීමකි. අස්තිත්වයේ මෙහෙයුම් සඳහා යොදාගැනීමට රඳවාගත් ලාභදායක මෙහෙයුම් මගින් උපයාගත් ආයෝජනවලට එකතුවීම් එකතුකර අලාභදායක මෙහෙයුම්වල ප්‍රතිඵලයන් වශයෙන් හිමිකරුවන්ගේ ආයෝජනවල අඩුවීම් සහ හිමිකරුවන්ට බෙදාහැරීම් අඩුකර අස්තිත්වයේ හිමිකරුවන් විසින් කරන ලද ආයෝජන, ස්කන්ධයට ඇතුළත්ය.
- 22.4 වගකීමක නිර්වචනයේ අවශ්‍යතා ඉටු කරන ඇතැම් මූල්‍ය සාධන පත්‍ර අස්තිත්වයක ශුද්ධ වත්කම්හි අවශේෂ වටිනාකම සේ නියෝජනය වන නිසා, ස්කන්ධය වශයෙන් වර්ගීකරණය කරනු ලැබේ.
- (අ) ආපසු භාරදිය හැකි සාධන පත්‍රය යනු සාධන පත්‍රය දරන්නාට තම සාධන පත්‍රය මුදල් හෝ වෙනත් මූල්‍ය වත්කමක් සඳහා නිකුත් කරන්නා වෙත ආපසු විකිණිය හැකි හෝ අවිනිශ්චිත, අනාගත සිදුවීමකදී හෝ සාධන පත්‍ර දරන්නාගේ මරණය හෝ විශ්‍රාම යාම නිසා ස්වයංක්‍රීයව නිදහස් කිරීම හෝ ප්‍රතිමිලදී ගැනීමේ අයිතිය ඇති මූල්‍ය සාධන පත්‍රයකි. පහත සඳහන් සෑම ගති ලක්ෂණයකින්ම හෙබි ආපසු භාරදිය හැකි සාධන පත්‍රය, ස්කන්ධ සාධන පත්‍රයක් වශයෙන් වර්ගීකරණය කරනු ලැබේ.
 - (i) අස්තිත්වයක් ඇවර කරන ලද අවස්ථාවක ධාරකයාට අස්තිත්වයේ ශුද්ධ වත්කම්වල සමානුපාතික කොටසකට හිමිකම් කියයි. අස්තිත්වයක ශුද්ධ වත්කම් යනු වත්කම්වලින් සියලුම හිමිකම් අඩුකිරීමෙන් පසු ඉතිරිවන වත්කම් ශේෂයයි.
 - (ii) මෙම සාධන පත්‍ර වර්ගීකරණය වී ඇති පන්තිය සෑම සාධන පත්‍ර පන්තියකම වඩා පහළ පන්තියකට ගැනේ.

- (iii) සෑම මූල්‍ය සාධන පත්‍ර වර්ගීකරනය වී ඇති පන්තිය, සෑම සාධන පත්‍ර පන්තියකට වඩා පහළ පන්තියකට ගැනේ. ඒවාට එක හා සමාන ලක්ෂණ ඇත.
 - (iv) නිකුත් කරන්නාට නැවත මිළ දී ගැනීමට හෝ මුදලට හෝ වෙනත් මූල්‍ය වත්කමකට නිදහස් කිරීමට වන ගිවිසුම්ගත බැඳීමක් තිබෙන්නා වූ වුවද, වෙනත් අස්තිත්ත්වයක වෙනත් මූල්‍ය වත්කමක් හෝ මුදල් භාරදීමට හෝ අස්තිත්ත්වයට භව්‍ය ලෙස අවාසිදායක තත්ත්වය යටතේ වෙනත් අස්තිත්ත්වයක් සමඟ මූල්‍ය වත්කම් හෝ මූල්‍ය වගකීම් හුවමාරු කරගැනීම සඳහා සාධන පත්‍රයේ කිසිම ගිවිසුම්ගත කොන්දේසියක් ඇතුළත් නොවන අතර එය අස්තිත්ත්වයේ සිය ස්කන්ධ සාධන පත්‍ර නිරවුල් කළ හැකි සේ නිරවුල් කරන ගිවිසුමක් නොවේ.
 - (v) සාධන පත්‍රයේ ජීවිත කාලය පුරා සාධන පත්‍රයට ආරෝපණය වන අපේක්ෂිත මුළු මූල්‍ය ප්‍රවාහය සැලකිය යුතු අන්දමට පදනම් වන්නේ සාධන පත්‍රයේ ජීවිත කාලය තුළ (i) ලාභ හෝ පාඩු, (ii) ජීවිතකාලය තුළ හඳුනාගත් ශුද්ධ වත්කම් වල වෙනස්වීම් හෝ (iii) හඳුනාගත් හෝ හඳුනා නොගත් ශුද්ධ වත්කම්වල වෙනස්වීම් වලිනි. (සාධන පත්‍රයේ බලපෑම හැර)
- (ආ) ඇවර කිරීමක දී පමණක් අස්තිත්ත්වයක ශුද්ධ වත්කම් වෙනත් පාර්ශවයකට සමානුපාතික කොටසක් වෙනත් පාර්ශවයකට පැවරීමේ බැඳියාවක් ඔවුන් අස්තිත්ත්වය වෙත පනවන්නේ නම් සියලුම පන්තිවල මුල් සාධන පත්‍රවලට වඩා පහළ සාධන පත්‍රයේ සාධන පත්‍ර කොටස් ස්කන්ධය වශයෙන් වර්ගීකරණය වේ.

22.5 ස්කන්ධය වශයෙන් නොව වගකීම් ලෙස වර්ගීකරණය කරනු ලබන සාධන පත්‍රවලට උදාහරණ පහත දැක්වේ.

- (අ) ඇවර කිරීමකදී ශුද්ධ වත්කම් බෙදාහැරීමේ උපරිම වටිනාකමට යටත් වන්නේ නම් එම උපකරණය වගකීමක් ලෙස වර්ගීකරනය කෙරේ. උදාහරණයක් වශයෙන් ඇවර කිරීමකදී සාධන පත්‍රය දරන්නාට ශුද්ධ වත්කම් බෙදාහැරීමකදී සමානුපාතික කොටසක් ලැබෙනම් සහ මෙය උපරිමයකට සීමාවේ නම් සහ අනිරික්ෂ්‍ය ශුද්ධ වත්කම් පුණ්‍ය ආයතනයකට හෝ රජයට බෙදාහැරේ නම් සාධන පත්‍රය ස්කන්ධ ලෙස වර්ගීකරණය කරනු නොලැබේ.
- (ආ) යෙදවුම් විකල්පයක් ක්‍රියාත්මක කරනවිට මෙම SLFRS හි ප්‍රකාරව මනිනු ලබන ශුද්ධ වත්කම්වල සමානුපාතික කොටස ලැබෙන්නේ නම් ආපසු භාරදිය හැකි සාධන පත්‍රය ස්කන්ධය ලෙස වර්ගීකරණය කෙරේ. කෙසේ වෙතත් ධාරකයාට වෙනත් පදනමක් අනුව මනිනු ලබන වටිනාකමකට ගිණිකමක් තිබේ නම් එම සාධන පත්‍රය වගකීම වශයෙන් වර්ගීකරණය කරනු ලැබේ.
- (ඇ) ඇවරකිරීමට ප්‍රථම අස්තිත්ත්වය විසින් දරන්නාට කිසියම් ගෙවීමක් අනිවාර්යයෙන්ම ගෙවිය යුතු බවට බැඳීමක්, එනම් අනිවාර්ය ලාභාංශ වැන්නක් තිබුණහොත් එම සාධන පත්‍රය වගකීමක් වශයෙන් වර්ගීකරණය කොට දැක්විය යුතුය.
- (ඉ) පරිපාලනයක මූල්‍ය ප්‍රකාශයන්හි ස්කන්ධය ලෙස වර්ගීකරනය කරනලද ආපසු භාරදිය හැකි සාධන පත්‍රයක් ඒකාබද්ධ සමූහ මූල්‍ය ප්‍රකාශයන්හි වර්ගීකරණය කරනුයේ වගකීමක් වශයෙනි.
- (ඊ) නිශ්චිත හෝ තීරණය කළහැකි අනාගත දිනයකදී නිකුත් කරන්නාට ස්ථාවර හෝ නිර්ණය කළ හැකි වටිනාකමකට අනිවාර්ය නිදහස් කිරීමක් සලසන හෝ විශේෂ දිනයක හෝ ඉන්පසුව ස්ථාවර හෝ නිර්ණය කළහැකි වටිනාකමකට සාධන පත්‍රය නිදහස් කිරීමට නිකුත් කරන්නාට උපදෙස් දීමට දරන්නාට අයිතිය ලබාදෙන වරණීය කොටසක් මූල්‍ය වගකීමකි.

22.6 සමූපකාර අස්තිත්ත්වයක සාමාජිකයන්ගේ කොටස් හෝ ඒ හා සමාන සාධන පත්‍රයක් ස්කන්ධ වනුයේ

- (අ) සාමාජිකයන්ගේ කොටස් නිදහස් කිරීම ප්‍රතික්ෂේප කිරීමට කොන්දේසි විරහිත අයිතිවාසිකමක් අස්තිත්ත්වය සතුවීම හෝ
- (ආ) ප්‍රාදේශීය නීති රෙගුලාසි හෝ අස්තිත්ත්වය පාලනය කරන අධිකාරි පත්‍රය (ව්‍යවස්ථා) මගින් නිදහස් කිරීම කොන්දේසි විරහිතව තහනම් කර ඇතිවිටය.

කොටස් හෝ වෙනත් ස්කන්ධ සාධන පත්‍ර මුදල් ව්‍යාධිකරණ නිකුත් කිරීම

- 22.7 කොටස් හෝ වෙනත් ස්කන්ධ සාධන පත්‍ර මුදල් හෝ වෙනත් සම්පත්, සාධන පත්‍රවලට හුවමාරුවක් ලෙස අනුග්‍රහය දක්වන වෙනත් පාර්ශ්වයකට එම සාධන පත්‍රය නිකුත් කරන විට අස්තිත්වය ඒවා ස්කන්ධය ලෙස හඳුනා ගත යුතුය.
- (අ) අස්තිත්වය විසින් මුදල් හෝ වෙනත් සම්පත් ලබා ගැනීමට ප්‍රථම ස්කන්ධ සාධන පත්‍ර නිකුත් කළහොත්, අස්තිත්වයේ මූල්‍ය තත්ත්ව ප්‍රකාශයේ එය වාර්තා කරනුයේ වත්කමක් වශයෙන් නොව හිමිකමෙන් ලැබිය යුතු මුදල් හිලවී කිරීමේ සටහනක් ලෙස ඉදිරිපත් කළ යුතුය.
- (ආ) ස්කන්ධ සාධන පත්‍ර නිකුත් කිරීමට ප්‍රථම අස්තිත්වයට මුදල් හෝ වෙනත් සම්පත් ලැබුනහොත් එම ලැබුන මුදල් හෝ සම්පත් නැවත ගෙවන ලෙස නියම කිරීමට නොහැකි නම්, ලැබුන ප්‍රතිශ්ඨවේ ප්‍රමාණයට අනුරූපී ස්කන්ධයේ වැඩිවීම අස්තිත්වය හඳුනාගත යුතුය.
- (ඇ) අස්තිත්වයට මුදල් හෝ වෙනත් සම්පත් මෙතෙක් ලැබී නැති නිකුත් නොකළ එහෙත් ස්කන්ධ සාධන පත්‍ර සඳහා දායකව ඇති ප්‍රමාණයට අස්තිත්වය ස්කන්ධයේ වැඩිවීම හඳුනා නොගත යුතුය.
- 22.8 අස්තිත්වයක ස්කන්ධ සාධන පත්‍ර මැනිය යුත්තේ ලැබූ සහ ලැබිය යුතු මුදල් හෝ අනෙකුත් සම්පත්වල සාධාරණ වටිනාකමෙන් ස්කන්ධ සාධන පත්‍ර නිකුත් කිරීම සඳහා වැය වූ සෘජු පිරිවැය අඩුකිරීමෙනි. ගෙවීම් විලම්භනය කර ඇති අවස්ථාවක, මුදලේ කාල අගය ප්‍රමාණාත්මක වූ විට මූලික මැනීම විය යුත්තේ වර්තමාන අගය පදනම මතය.
- 22.9 ස්කන්ධ ගණුදෙනුවේ ගණුදෙනු පිරිවැය ස්කන්ධයෙන් අඩුකොට එයට අදාළ ආදායම් බදු ප්‍රතිලාභය ගලපා ගිණුම් කළ යුතුය.
- 22.10 කොටස් හෝ අනෙකුත් සාධන පත්‍ර නිකුත් කිරීම නිසා ඇතිවන ස්කන්ධයේ වැඩිවීම මූල්‍ය තත්ත්ව ප්‍රකාශණයේ ඉදිරිපත් කළ යුත්තේ කෙසේද යන්න නිර්ණය වනුයේ අදාළ නීති අනුවය. උදාහරණයක් වශයෙන් කොටසක සමමිල (හෝ වෙනත් නාම මාත්‍ර අගය) සහ සමමිලව වැඩිපුර ගෙවන ලද වටිනාකම වෙනම ඉදිරිපත් කළ හැකිය.

විකල්ප අයිතිවාසිකම් සහ බලපත්‍ර විකිණීම

- 22.11 විකල්ප, හිමිකම්, බලපත්‍ර සහ සමාන ස්කන්ධ සාධන පත්‍රයන් විකිණීම වැනි ආකාරයේ නිකුත් කරන ස්කන්ධයට 22.7 සිට 22.10 වූ ඡේදවල මූලධර්ම අස්තිත්වය ව්‍යවහාර කළ යුතුය.

ප්‍රාග්ධනීකරණය හෝ ප්‍රසාද කොටස් නිකුත් කිරීම සහ කොටස් විභේදනය

- 22.12 ප්‍රාග්ධනීකරණය හෙවත් ප්‍රසාද කොටස් නිකුත්ව යනු (ඇතැම්විට මෙය ව්‍යාපාරවස්තු ලාභාංශ වශයෙන්ද හඳුන්වනු ලැබේ.) කොටස් හිමියන් දැනට දරන කොටස් ප්‍රමාණය මත සමානුපාතිකව නව කොටස් නිකුත් කිරීමයි. නිදසුනක් වශයෙන් අස්තිත්වයක් එහි කොටස් හිමියන්ට සෑම කොටස් 5 කට එක ලාභාංශ හෝ ප්‍රසාද කොටසක් දිය හැකිය. කොටස් විභේදනය යනු (ඇතැම්විට මෙය ව්‍යාපාර වස්තු විභේදනය වශයෙන්ද හඳුන්වනු ලැබේ.) අස්තිත්වයක දැනට තිබෙන කොටස් බෙදීමෙන් බහු ආංශික කොටස් බවට පත් කිරීමයි. නිදසුනක් වශයෙන් කොටස් විභේදනයකදී සෑම කොටස් හිමියෙකුටම තමාට හිමි සෑම කොටසකටම එක් අතිරේක කොටසක් කොටස් විභේදනය නිසා හිමිවිය හැක. ඇතැම් අවස්ථාවලදී කලින් හිඟ හිටිව තිබූ කොටස් අවලංගු කොට ඒවා නව කොටස් නිකුත් කිරීමෙන් ප්‍රතිස්ථාපනය කරනු ලැබේ. ප්‍රාග්ධනීකරණය සහ ප්‍රසාද කොටස් නිකුත් කිරීම නිසා සහ කොටස් විභේදනය නිසා මුළු ස්කන්ධයේ වෙනසක් සිදුනොවේ. අස්තිත්වයක් විසින් ස්කන්ධය තුල වූ වටිනාකම් ව්‍යවහාර වන නීතිවල අවශ්‍යතා අනුව යළි වර්ගීකරණය කළ යුතුය.

පරිවර්තය ණය හෝ ඒ හා සමාන සංයුක්ත මූල්‍ය සාධන පත්‍ර

- 22.13 වගකීමක් සහ ස්කන්ධ යන සංරචක දෙකින්ම සමන්විත පරිවර්තය ණය හෝ ඒ හා සමාන සංයුක්ත මූල්‍ය සාධන පත්‍ර නිකුත් කළ විට අස්තිත්වයට ලැබුණු ලද මනාව, වගකීම් සංරචකය සහ ස්කන්ධ සංරචකය අතර වෙන්කළ යුතුය. වෙන්කිරීම් කිරීමට අස්තිත්වය, පරිවර්තය කිරීමේ ලක්ෂණය නොමැති ඒ හා සමාන වගකීම් හෝ ඒ හා සමාන ආශ්‍රිත ස්කන්ධ සංරචකවල වගකීම් සංරචකයේ සාධාරණ අගයේ වටිනාකම නිර්ණය කළ යුතුය. අවශේෂ වටිනාකම ස්කන්ධය සංරචකය ලෙස අස්තිත්වය වෙන්කළ යුතුය. ණය සංරචකය සහ ස්කන්ධ සංරචකය අතර සාපේක්ෂ සාධාරණ අගයෙහි වටිනාකම පදනම මත ගණුදෙනු පිරිවැය වෙන්කරනු ඇත.
- 22.14 අස්තිත්වය වෙන්කිරීම පසුකාලීන කාලපරිච්ඡේදයකදී නොකළ යුතුය.

- 22.15 සාධන පත්‍ර නිකුත් කිරීමෙන් පසු කාලපරිච්ඡේදවලදී අස්තිත්ත්වය, සඵල පොලී ක්‍රමය භාවිතා කරමින් වගකීම් සංරචකය සහ පරිනත වීමේදී ගෙවිය යුතු මුල් මුදල අතර කිසියම් වෙනසක් අතිරේක පොලී වියදමක් ලෙස ක්‍රමානුකූලව හඳුනාගත යුතුය. (11.15 සිට 11.20 ඡේද බලන්න.) මෙම කොටසට වන පරිශිෂ්ටයේ පරිවර්තය ණය සඳහා නිකුත් කරන්නා ගිණුම් කරන ආකාරය පිළිබඳ නිදර්ශන දැක්වේ.

භාණ්ඩාගාර කොටස්

- 22.16 භාණ්ඩාගාර කොටස් යනු අස්තිත්ත්වයක් විසින් නිකුත්කර පසුකාලීනව නැවත අත්පත් කරගන්නා අස්තිත්ත්වයක ස්කන්ධ සාධන පත්‍ර වේ. අස්තිත්ත්වයක් භාණ්ඩාගාර කොටස් සඳහා දෙන ලද ප්‍රතිෂ්ඨාවේ සාධාරණ අගය ස්කන්ධයෙන් අඩුකල යුතුය. භාණ්ඩාගාර කොටස් මිලදී ගැනීම්, විකිණීම්, නිකුත් කිරීම් හෝ අවලංගු කිරීම මතවන ප්‍රතිලාභය හෝ අලාභය ලාභ හෝ අලාභ ගිණුමේ හඳුනා නොගත යුතුය.

අයිතිකරුවන්ට බෙදා හැරීම

- 22.17 අස්තිත්ත්වයන් එහි අයිතිකරුවන්ට කරන බෙදාහැරීමේ අදාල ආදායම් බදු ප්‍රතිලාභ ගැලපීමෙන් පසු ස්කන්ධයෙන් අඩුකල යුතුය. ලාභාංශ මත රඳවා ගැනීම් බද්ද සම්බන්ධව ගිණුම් කරන ආකාරය පිළිබඳ උපදේශන 29.26 ඡේදය යටතේ ලබා දී ඇත.
- 22.18 ඇතැම්විට මුදල් වෙනුවට වත්කම් අස්තිත්ත්වයක ලාභාංශ වශයෙන් බෙදා හැරීම කරනු ලැබේ. එවන් බෙදාහැරීමක් අස්තිත්ත්වය ප්‍රකාශයට පත්කළවිට සහ මුදල් නොවන වත්කම් අයිතිකරුවන්ට බෙදාහැරීමට බැඳීමක් ඇතිවිට එය වගකීමක් ලෙස හඳුනාගත යුතුය. බෙදා හැරීමට නියමිත වත්කම්වල සාධාරණ අගය මත වගකීම වාර්තා කල යුතුය. සෑම වාර්තාකරන කාලපරිච්ඡේදයක් අවසානයේදී සහ නිරවුල් කරන ලද දින බෙදාහරින ලද වටිනාකමට කරන ගැලපුමක් ලෙස සලකා ස්කන්ධයේ සිදුවූ යම් හඳුනාගත් වෙනස්වීම් සමග අස්තිත්ත්වය සමාලෝචනය කර ගෙවිය යුතු ලාභාංශවල ධාරණ අගය බෙදාහැරිය යුතු වත්කම්වල සාධාරණ අගයේ වෙනස්වීම් පිළිඹිබු වීමට ගැලපිය යුතුය.

ඒකාබද්ධ පරිපාලනයක පාලනය නොවන හිමිකම සහ කොටස් ගණුදෙනු

- 22.19 ඒකාබද්ධ මූල්‍ය ප්‍රකාශයන්හි පරිපාලනයක ශුද්ධ වත්කම්හි පාලනය කළ නොහැකි අයිතීන්, ස්කන්ධයේ අන්තර්ගතය. පරිපාලනයක පාලන හිමිකම වෙනස්වීම නිසා පරිපාලනයක පාලනය අහිමිනොවන ගණුදෙනු ඔවුන් ස්කන්ධය දරන්නන්ගේ තරාතිරමෙන් කරනු ලබන ගණුදෙනු ලෙස අස්තිත්ත්වය සැලකිය යුතුය. ඒ අනුව පාලනය නොවන හිමිකමේ ධාරණ අගය, පරිපාලනයේ ශුද්ධ වත්කම් පරිපාලකයේ හිමිකම වෙනස්වීම පිළිඹිබු වීමට ගැලපීම් කලයුතුය. එලෙස ගැලපුම් කල පාලනය නොවන හිමිකම සහ ලැබුන හෝ ගෙවූ ප්‍රතිෂ්ඨාවේ සාධාරණ අගයේ වටිනාකම අතර වෙනසක් වේ නම් එය සෘජුව ස්කන්ධයේ හඳුනා ගතයුතු අතර පරිපාලකයේ ස්කන්ධ ධාරකයන්ට ආරෝපනය කල යුතුය. අස්තිත්ත්වයන් මෙම වෙනස්වීම් වලින් වන ප්‍රතිලාභය හෝ අලාභය හඳුනා නොගත යුතුය. එමෙන්ම එවන් ගණුදෙනුවල ප්‍රතිඵල වශයෙන් වත්කම්හි (කීර්තිනාමයද ඇතුළුව) හෝ වගකීම්හි ධාරණ අගයේ කිසියම් වෙනස්වීම් සඳහා ගැලපීම් නොකලයුතුය.

22 කොටසට පරිශීෂ්ඨය

පරිවර්තය ණය නිකුත් කරන්නාගේ ගිණුම් කිරීමේ නිදසුන.

මෙය පරිශීෂ්ඨයක් වන අතර 22 කොටසේ කොටසක් නොවේ. 22.13 - 22.15 ඡේද සඳහන් අවශ්‍යතාවන් ව්‍යවහාර කිරීම සම්බන්ධව මෙය උපදේශන සපයනු ඇත.

20x5 ජනවාරි 1 දින අස්තිත්වයක් පරිවර්තය බැඳුම්කර 500 ක් නිකුත් කරන ලදී. ගණුදෙනු පිරිවැයක් නොමැති මෙම බැඳුම්කර වසර 5 කාල සීමාවකට වන අතර බැඳුම්කරයක මුහුණත වටිනාකම රු. 100/- කි. මෙම නිකුතුවෙන් මුළු ලද මනාව රු. 50,000/- කි. සෑම වර්ෂයකම අග 4% ක බැගින් වූ වාර්ෂික පොලියක් ගෙවීමට නියමිතය. කල් පිරීමට මත්තෙන් ඕනෑම අවස්ථාවක සෑම බැඳුම්කරයෙන් ධාරකයාගේ අභිමතය මත සාමාන්‍ය කොටස් 25 කට පරිවර්තනය කළ හැක. මෙම සුරැකුම්පත් නිකුත් කරන අවස්ථාවේ පරිවර්තය විකල්පය නොමැති ඒ හා සමාන ණය සඳහා වෙළෙඳපොළේ පොලී අනුපාතිකය 6% කි.

සාධන පත්‍රය නිකුත් කරන අවස්ථාවේ, වගකීම් සංරචකය ප්‍රථමයෙන් තක්සේරු කළ යුතුය. නිකුත් කිරීමෙන් ලද මුදල ලද මනාව (මෙය සාධන පත්‍රයේ සාධාරණ අගයේ සම්පූර්ණ වටිනාකමයි) සහ වගකීම් සංරචකයේ සාධාරණ අගය අතර වෙනස ස්කන්ධය සංරචකයට ආරෝපනය කළ යුතුය. වගකීම් සංරචකයේ සාධාරණ අගය 6% වට්ටම් අනුපාතිකයක් භාවිතාකර එහි වර්තමාන අගය නිර්ණය කළ යුතුය. ගණනය කිරීම සහ ජ'නල් සටහන් පහත සඳහන් පරිදි පැහැදිලි කෙරේ.

	රු.
(A) බැඳුම්කර නිකුතුවෙන් ලද මනාව	50,000
වසර 5 කට පසු මුල් මුදලේ වර්තමාන අගය(ගණනය කිරීම පහතින් සඳහන් වේ.)	37,363
වසර 5ක් සඳහා සෑම වසරක් අගම ගෙවිය යුතු පොලියේ වර්තමාන අගය	8,425
(B) වගකීමේ වර්තමාන අගය එය වනුයේ වගකීම් සංරචකයේ වර්තමාන අගයයි.	45,788
අවශේෂය වනුයේ (A) - (B) එකතුව සංරචකයේ සාධාරණ අගය	4212

බැඳුම්කර නිකුත් කරන්නා 20x5 ජනවාරි 1 දින නිකුතුවේදී පහත සඳහන් ජ'නල් සටහන තබනු ඇත.

මුදල්	හර	50,000.
මූල්‍ය වගකීම් - පරිවර්තය බැඳුම්කර	බැර	45,788
ස්කන්ධය	බැර	4,212

බැඳුම්කර නිකුතුවෙන් වූ වට්ටම රු.4,212/- න් නියෝජනය වේ. එම නිසා සටහන “දළ” පදනම අනුවද පෙන්විය හැක.

මුදල්	හර	50,000
බැඳුම්කර වට්ටම	හර	4,212
මූල්‍ය වගකීම් - පරිවර්තය කළ හැකි බැඳුම්කර	බැර	50,000
ස්කන්ධය	බැර	4,212

නිකුතුවෙන් පසුව බැඳුම්කර වට්ටම පහත දැක්වෙන වගුව අනුව නිකුත් කරන්නා විසින් ක්‍රම ක්‍ෂය කරනු ඇත.

20x5 වර්ෂය අග නිකුත් කරන්නා විසින් පහත ජ'නල සටහන කරනු ඇත.

	(අ) පොලී ගෙවීම (රු.)	(ආ) මුළු පොලී වියදම(රු.) = 6% x (ඉ)	(ඇ) බැඳුම්කර වට්ටම ක්‍රම ක්ෂය කිරීම (රු.) = (ආ) - (අ)	(ඈ) බැඳුම්කර වට්ටම (රු.) = (ඇ) - (ඇ)	(ඉ) ශුද්ධ වගකීම (රු.) = (50,000) - (ඈ)
1/1/20x5				4,212	45,788
31/12/20x5	2,000	2,747	747	3,465	46,535
31/12/20x6	2,000	2,792	792	2,673	47,327
31/12/20x7	2,000	2,840	840	1,833	48,167
31/12/20x8	2,000	2,890	890	943	49,057
31/12/20x9	2,000	2,943	943	0	50,000
එකතුව	10,000	14,212	4,212		

රු.

පොළී වියදම	හර	2,747
බැඳුම්කර වට්ටම	බැර	747
මුදල්	බැර	2,000

ගණනය කිරීම්

මුල් මුදලවන රු. 50,000 වර්තමාන අගය 6% බැගින් ,

$$\text{රු. } 50,000 / (1.06)^5 = \text{රු. } 37,363$$

රු. 2000/- පොළී වාර්ෂිකයේ වර්තමාන අගය (= රු. 50,000 x 4%) සෑම වසරකම වසරක් පාසා රු.2,000/- බැගින් වසර 5 ක් සඳහා ගෙවිය යුතු, රු. 2,000/- වාර්ෂික පොළී ගෙවීම් "වාර්ෂික" වේ. - සීමාසහිත වාර ගණනක් (n) කාලීන ගෙවීම් (c) ලැබිය යුතු දින 1 සිට n, සැදුම් ලත් මූල්‍ය ප්‍රවාහයන්ධාරවය. මෙම වාර්ෂිකයේ වර්තමාන අගය ගණනය කිරීම සඳහා, අනාගත ගෙවීම් වාරානුකූල පොළී අනුපාතිකය.

(i) පහත සඳහන් සූත්‍රය අනුසාරයෙන් වට්ටම් කළ යුතු ය.

$$PV = \frac{C}{i} \times \left[1 - \frac{1}{(1+i)^n} \right]$$

එම නිසා රු. 2,000 පොළී ගෙවීම් වර්තමාන අගය වනුයේ (රු.2,000/.06) x [1 - [(1/1.06)^5] = රු.8,425

මෙය පහත පෙනෙන ආකාරයට රු.2000/- බැගින් වූ එක් එක් ගෙවීම් 5 ක වර්තමාන අගයේ එකතුවට සමාන වේ.

රු.

31 දෙසැ. 20 x 5 ට පොළී ගෙවීමේ වර්තමාන අගය = 2,000/ 1.06	රු. 1,887
31 දෙසැ. 20 x 6 ට පොළී ගෙවීමේ වර්තමාන අගය = 2,000/ 1.06^2	රු. 1,780
31 දෙසැ. 20 x 7 ට පොළී ගෙවීමේ වර්තමාන අගය = 2,000/ 1.06^3	රු. 1,679
31 දෙසැ. 20 x 8 ට පොළී ගෙවීමේ වර්තමාන අගය = 2,000/ 1.06^4	රු. 1,584
31 දෙසැ. 20 x 9 ට පොළී ගෙවීමේ වර්තමාන අගය = 2,000/ 1.06^5	රු.1 ,495
එකතුව	රු. 8,425

මෙය ගණනය කිරීමේ තවත් ක්‍රමයක් වනුයේ වර්තමාන අගය පෙන්වුම් කරන වගුවක් භාවිතා කිරීමයි. සාමාන්‍ය වාර්ෂික, වසර අග ගෙවන, වාර 5 ක්, පොළිය වාරයකට 6% (මෙවැනි වගු අන්තර් ජාලයෙන් පහසුවෙන් සොයාගත හැක.) වර්තමාන සාධක අගය 4.2124. වර්තමාන අගය වූ රු.8,425 තීරණය කරනුයේ වාර්ෂික ගෙවීම් රු.2,000 මෙම සාධක අගයෙන් ගුණ කළ විටය.

කුඩා සහ මධ්‍ය පරිමාණ අස්තීත්වයන් සඳහා ශ්‍රී ලංකා ගිණුම්කරණ ප්‍රමිත

23 වැනි කොටස

අයහාරය

මෙම කොටසෙහි විෂය පථය

- 23.1 පහත දැක්වෙන ගනුදෙනු සහ සිදුවීම් කෙරෙන් පැන නගින ආදායම් ගිණුම්කරණය සඳහා මේ කොටස ව්‍යවහාර වෙයි.
- (අ) භාණ්ඩ විකිණීම (විකිණීම සඳහා අස්තීත්වය විසින් නිෂ්පාදනය කරන ලද හෝ නැවත විකිණීම සඳහා මිලයට ගනු ලබන),
 - (ආ) සේවා සැපයීම,
 - (ඇ) අස්තීත්වය කොන්ත්‍රාත්කරු වන ඉදිකිරීම් කොන්ත්‍රාත්තු,
 - (ඈ) වෙනත් පාර්ශ්වයන් විසින් පොළී, පුරස්කාර හෝ ලාභාංශ උපදවන අයුරින් භාවිතා කරනු ලබන අස්තීත්වයෙහි වත්කම්.
- 23.2 ඇතැම් ගනුදෙනු සහ සිදුවීම් කෙරෙන් පැන නගින අයහාරයන් හෝ වෙනත් ආදායම් මෙම SLFRS හි අනෙකුත් කොටස් වලදී සාකච්ඡා කෙරෙයි.
- (අ) නෛතික ගිවිසුම් (20 වැනි කොටස කල්බදු බලන්න),
 - (ආ) ස්කන්ධ ක්‍රමය භාවිතා කරමින් ගිණුම්ගත කළ ආයෝජන වලින් පැනනගින ලාභාංශ සහ අනෙකුත් අදායම් (14 වැනි කොටස ආශ්‍රිතයන්හි ආයෝජන සහ 15 වැනි කොටස බද්ධ ව්‍යාපාර වල ආයෝජන බලන්න),
 - (ඇ) මූල්‍ය වත්කම් සහ මූල්‍ය වගකීම් වල සාධාරණ අගයෙහි වෙනස්වීම් හෝ ඒවා බැහැර කිරීම් (11 වැනි කොටස මූලික මූල්‍ය සාධනපත්‍ර සහ 12 වැනි කොටස අනෙකුත් මූල්‍ය සාධනපත්‍ර නිකුත් කිරීම් බලන්න),
 - (ඈ) ආයෝජන දේපල වල සාධාරණ අගයෙහි වෙනස්වීම් (16 වැනි කොටස ආයෝජන දේපල බලන්න)
 - (ඉ) කෘෂිකාර්මික කටයුතු වලට අදාළ ජෛව වත්කම් වල සාධාරණ අගය මුල් වරට හඳුනාගැනීම සහ වෙනස්කම් (34 වැනි කොටස විශේෂිත ක්‍රියාකාරකම් බලන්න),
 - (ඊ) කෘෂිකාර්මික නිෂ්පාදන මුල් වරට හඳුනාගැනීම (34 වැනි කොටස බලන්න) .

අයහාර මිනුම්කරණය

- 23.3 අස්තීත්වයක් විසින් ලැබී ඇති හෝ ලැබිය යුතු ප්‍රතිෂ්ඨාවෙහි සාධාරණ අගයට අයහාරය මිනුම් කළ යුතු ය. අස්තීත්වය විසින් ඉඩ හරින ලද පරිමා ප්‍රතිදාන, අප්‍රමාද ගෙවීම් වට්ටම් සහ වෙළඳ වට්ටම් ලැබී ඇති හෝ ලැබිය යුතු ප්‍රතිෂ්ඨාවෙහි සාධාරණ අගයට ඇතුළත්ය.
- 23.4 අස්තීත්වයකට ස්වකීය ක්‍රියාදාමයන් මඟින් ලැබුණු හෝ ලැබිය යුතු ආර්ථික ප්‍රතිලාභ වල දල ගලා ඒම පමණක් අයහාරයේ ඇතුළත් කළ යුතු ය.
- පිරිවැටුම් බදු, භාණ්ඩ හා සේවා බදු, සහ එකතුකළ අගය මත බදු ආදිය වැනි තුන් වැනි පාර්ශ්වයන් වෙනුවෙන් එකතු කරනු ලබන වටිනාකම් අස්තීත්වය විසින් අයහාරයේ ඇතුළත් නොකළ යුතුය. නියෝජ්‍ය සම්බන්ධතාවයකදී අස්තීත්වය විසින් අයහාරයේ ඇතුළත් කළ යුතු වන්නේ එහි කොමිස් ප්‍රමාණය පමණකි. නියෝජක වෙනුවෙන් රැස්කරගනු ලබන වටිනාකම අස්තීත්වයෙහි අයහාරයක් නොවේ.

විලම්භිත ගෙවීම්

- 23.5 මුදල් හෝ මුදල් සමාන දෑ ගලා ඒම විලම්භනය කරනු ලැබුවිට සහ ක්‍රියා පිළිවෙලෙහි ප්‍රතිඵලය මූල්‍යමය ගනුදෙනුවක් වන විට ප්‍රතිෂ්ඨාවෙහි සාධාරණ අගය වනුයේ ආරෝපිත පොළී අනුපාතිකයක් උපයෝගී කරගනිමින් නිර්ණය කරනු ලබන සියලුම අනාගත ලැබීම් වල වර්තමාන අගයයි උදාහරණ වශයෙන් මූල්‍යමය ගනුදෙනුවක් පැනනගින්නේ භාණ්ඩ විකිණීමේ ප්‍රතිෂ්ඨාවක් ලෙස අස්තීත්වය විසින් ගැණුම්කරුට පොළී රහිත ණයක් ලබාදීම හෝ වෙළඳපල පොළී අනුපාතයට අඩු තොර්ට්ටුවක් ගැණුම්කරුගෙන් ලබාගන්නා විටය. ආරෝපිත පොළී අනුපාතය වඩාත් පැහැදිලිව නිර්ණය කළ හැක්කේ ;

- (අ) සමාන ණය වර්ගීකරණයක් සහිත, සමාන සාධනපත්‍රයක් සඳහා නිකුත් කරන්නෙකුගේ පවත්නා අනුපාතිකය, හෝ
- (ආ) භාණ්ඩ හෝ සේවාවන්හි වර්තමාන අත්පිට විකුණුම් මිලට සාධනපත්‍රයේ නාමික වටිනාකමට වටිටම් කරන පොළී අනුපාතිකය යන මේ දෙකින් වඩා නිරවුල් ලෙස නිගමනය කරගත හැකි අනුපාතිකය මගිනි.

සියලුම අනාගත ලැබීම් වල වර්තමාන අගය සහ ප්‍රතිෂ්ඨාවෙහි නාමික අගය අතර වෙනස පොළී ආදායම ලෙස 23.28 සහ 23.29 ඡේද සහ 11 වැනි කොටසට අනුව අස්තිත්වය විසින් හඳුනාගත යුතු ය.

භාණ්ඩ හෝ සේවා හුවමාරු කිරීම්

23.6 අස්තිත්වයක් විසින් ;

- (අ) භාණ්ඩ හෝ සේවා, ස්වභාවයෙන් හා වටිනාකමින් ඒ හා සමාන භාණ්ඩ හෝ සේවා සමග හුවමාරු වන විට; හෝ
- (ආ) භාණ්ඩ හා සේවාවන් සමාන නොවන භාණ්ඩ හෝ සේවාවන්ට හුවමාරු වනවිට නමුත් ගනුදෙනුවට වාණිජමය අන්තර්ගතයක් නොමැති විට;

අයහාරය ලෙස හඳුනා නොගත යුතුය.

23.7 වාණිජමය හරයක් ඇති අසමාන භාණ්ඩ සහ සේවා සඳහා භාණ්ඩ විකිණීම හෝ සේවාවන්ට සේවාවන් හුවමාරු කළ විට ගනුදෙනුව අස්තිත්වය විසින් අයහාරය ලෙස හඳුනාගත යුතු ය. එවැනි අවස්ථාවකදී අස්තිත්වය විසින් ගනුදෙනුව මැනිය යුත්තේ

- (අ) මාරුකරන ලද කිසියම් මුදල් හෝ මුදල් සමාන දෑ වල වටිනාකමට ගැළපිලි කළ ලැබුණ භාණ්ඩ හෝ සේවා වල සාධාරණ අගයට,
- (ආ) (අ) යටතේ සඳහන් වටිනාකම විශ්වසනීය ලෙස මැනිය නොහැකි නම්, මාරුකරන ලද මුදල් හෝ මුදල් සමාන දෑ වල වටිනාකමට ගැලපුම් කළ දෙන ලද භාණ්ඩ හෝ සේවා වල සාධාරණ අගයට; හෝ
- (ඇ) ලැබුණ වත්කම හෝ දෙනලද වත්කම යන දෙකින් එකකවත් සාධාරණ අගය විශ්වසනීය ලෙස මැනිය නොහැකි නම්, මාරු කරන ලද මුදල් හෝ මුදල් සමාන දෑ වල වටිනාකම ගැලපුම් කළ, දෙන ලද වත්කමෙහි ධාරණ අගයට ය.

අයහාර ගනුදෙනුව හඳුනාගැනීම

23.8 මෙම කොටසෙහි සෑම ගනුදෙනුවකටම වෙන් වෙන්ව ආදායම් හඳුනාගැනීමේ නිර්ණායක අස්තිත්වයක් විසින් සාමාන්‍යයෙන් ව්‍යවහාර කරගනු ලබයි. කෙසේ වුවද ගනුදෙනුවක හරය පිළිබිඹු කිරීමේ අවශ්‍යතාවයක් පවත්නා විට අස්තිත්වයක් විසින් තනි ගනුදෙනුවක වෙන්ව හඳුනාගත හැකි සංරචකයන්ට හඳුනාගැනීමේ නිර්ණායක ව්‍යවහාර කරගනියි. උදාහරණයක් වශයෙන් නිෂ්පාදිතයක විකුණුම් මිලෙහි පසුව කරනු ලබන සේවාවන් සඳහා වන හඳුනාගත හැකි ප්‍රමාණයන් අන්තර්ගත වන විට අස්තිත්වයක් තනි ගනුදෙනුවක වෙන්ව හඳුනාගත හැකි සංරචකයන්ට හඳුනාගැනීමේ නිර්ණායක ව්‍යවහාර කරගනියි. විලෝම වශයෙන් ඒවා සම්බන්ධ, ඇති ක්‍රමය කෙබඳුද යත් සමස්ථයක් ලෙස ගනුදෙනු පෙළකට යොමු නොකර වානිජ බලපෑම අවබෝධකර ගැනීමට නොහැකි වන විට අස්තිත්වය ගනුදෙනු දෙකක් හෝ වැඩි ගණනක් එකට හඳුනාගැනීමේ නිර්ණායකය ව්‍යවහාර කරගනී. උදාහරණයක් ලෙස අස්තිත්වයක් භාණ්ඩ අලෙවිකර සහ ඒ ගනුදෙනුවෙහි තහවුරු කිරීමේ බලපෑම නිශේධනය වන අයුරින් ඒ භාණ්ඩ අනාගතයේදී නැවතත් මිලදී ගැනීමට වෙනම ගිවිසුමකට ඒ අවස්ථාවේදීම එළඹෙන විට අස්තිත්වය ගනුදෙනු දෙකකට හෝ වැඩි සංඛ්‍යාවකට එක් වරම හඳුනාගැනීමේ නිර්ණායකය ව්‍යවහාර කරගනියි.

23.9 ඇතැම් විට වෙළඳ ගනුදෙනුවක කොටසක් වශයෙන් අස්තිත්වයක් එහි ගනුදෙනු කරුවෙකුට අනාගතයේ දී නොමිලයේ හෝ වටිටම් කළ භාණ්ඩ හෝ සේවාවන් වෙනුවෙන් නිදහස් කරගත හැකි වන අන්දමේ පක්ෂපාතීත්ව ප්‍රදානයක් ගනුදෙනුකරුවාට ලබාදෙයි. මේ අවස්ථාවෙහිදී අස්තිත්වය 23.8 ඡේදයට අනුව ප්‍රදානයෙහි බැර මූලික අලෙවි ගනුදෙනුවෙන් වෙන්කර හඳුනාගතහැකි සංරචකයක් මෙන් ගිණුම් ගත කළ යුතු ය. මූලික අලෙවිය වෙනුවෙන් ලැබුණු හෝ ලැබීමට නියමිත ප්‍රතිෂ්ඨාවෙහි සාධාරණ අගය අස්තිත්වය විසින් ප්‍රදාන බැර සහ අලෙවියෙහි අනෙකුත් සංරචකයන් අතර වෙන්කළ යුතු ය. ප්‍රදාන බැරට වෙන්කළ ප්‍රතිෂ්ඨාව ඒවායෙහි සාධාරණ අගයට, එනම් ප්‍රදාන බැර වෙනම අලෙවි කළ හැකි වටිනාකමට අනුකූලව මිනුම් කළ යුතු ය.

භාණ්ඩ විකිණීම

- 23.10 පහත දැක්වෙන සියලුම කොන්දේසි සපුරාලන විට අස්තිත්වයක් භාණ්ඩ අලෙවියෙන් ලැබෙන ආදායම හඳුනාගත යුතුය.
- (අ) භාණ්ඩ වල අයිතියෙහි සැලකියයුතු අන්දමේ සියලුම අවදානම් සහ ප්‍රතිලාභ අස්තිත්වය විසින් ගැණුම්කරුවාට මාරුකර තිබීම.
 - (ආ) අයිතිය සමග සාමාන්‍යයෙන් ආශ්‍රිත මට්ටමට අඛණ්ඩ පරිපාලනයෙහි ක්‍රියාකාරීත්වය පවත්වාගැනීම හෝ අලෙවිකල භාණ්ඩ වල සක්‍රීය පාලනයක් හෝ අස්තිත්වය රඳවා නොගැනීම.
 - (ඇ) අයහාර වටිනාකම විශ්වසනීය ලෙස මැනිය හැකිවීම.
 - (ඈ) ගනුදෙනුවට සම්බන්ධ ආර්ථික ප්‍රතිලාභ අස්තිත්වය තුළට ගලා ඒම අපේක්ෂාකල හැකිවීම.
 - (ඉ) ගනුදෙනුව වෙනුවෙන් දරන ලද හෝ දැරිය යුතුව ඇති පිරිවැය විශ්වසනීය ලෙස මැනිය හැකි වීම.
- 23.11 අස්තිත්වයක් අයිතියේ සැලකිය යුතු අන්දමේ අවදානම් සහ ප්‍රතිලාභ ගැණුම්කරුවාට මාරු කළේ කුමන අවස්ථාවේදීද යන තක්සේරු කිරීමට ගනුදෙනුවේ තත්වයන් පරීක්ෂා කිරීම අවශ්‍ය වේ. බොහෝ අවස්ථා වලදී අයිතිය අවදානම් සහ ප්‍රතිලාභ මාරුකිරීම ගැණුම්කරුවාට නිත්‍යානුකූල අයිතිය මාරුවීම හෝ භුක්තිය පැවරීම සමග එකවේලාවට සිදු වෙයි. බොහෝ සිල්ලර වෙළඳාම් වල තත්වය මෙවැනිය. අනෙක් අවස්ථාවල දී හිමිකමෙහි අවදානම් සහ ප්‍රතිලාභ මාරුවීම සිදුවනුයේ නීතිමය අයිතිය මාරුවීම හෝ භුක්තිය පැවරීම සිදුවන වේලාවට වෙනස් වේලාවකදීය.
- 23.12 අයිතියේ සැලකිය යුතු අවදානම් රඳවා ගන්නා විට අස්තිත්වයක් ආදායම හඳුනා නොගනියි. හිමිකමෙහි සැලකිය යුතු අවදානම් සහ ප්‍රතිලාභ අස්තිත්වයක් විසින් රඳවාගනු ලැබිය හැකි තත්වයන්ට උදාහරණ වනුයේ
- (අ) සාමාන්‍ය ප්‍රතිඥාභාරයන් මගින් ආවරණය නොවූ අසතුටුදායක ක්‍රියාකාරීත්වය වෙනුවෙන් බැඳීමක් අස්තිත්වය රඳවා ගන්නා විට
 - (ආ) කිසියම් අලෙවියකින් ආදායම ලැබීම ගැණුම්කරු භාණ්ඩ විකිණීම සමග අසම්භාව්‍යව පවත්නා විට
 - (ඇ) සවිකිරීමට යටත්ව භාණ්ඩ නැව්ගත කල විට සවිකිරීම කොන්ත්‍රාත්තුවෙහි සුවිශේෂී කොටසක් වන අතර එය සම්පූර්ණ කර නොමැති විට
 - (ඈ) විකුණුම් ගිවිසුමෙහි සඳහන් වන හේතුවක් මත හෝ කිසිදු හේතුවකින් තොරව ගැණුම්කරුගේ තනි අභිමතය පරිදි මිලදී ගැනීම නිශ්ප්‍රභ කිරීමට ගැණුම්කරුට අයිතිය ඇති විට සහ ආපසු එවනු ලැබීමේ සම්භාව්‍යතාවය පිළිබඳව අස්තිත්වයට ස්ථිර විශ්වාසයක් තැබිය නොහැකි විට
- 23.13 අස්තිත්වය හිමිකමෙහි සුළු අවදානමක් පමණක් රඳවාගන්නේ නම් ගනුදෙනුව විකිණීමක් වන අතර අස්තිත්වය අයහාරය හඳුනාගනියි. උදාහරණයක් ලෙස භාණ්ඩ වලට නීතිමය හිමිකම ලැබිය යුතුව ඇති වටිනාකමේ එකතුකර ගැනීම ආරක්ෂා කරගැනීම උදෙසා පමණක් රඳවා ගන්නා විට විකුණුම්කරුවෙක් අයහාරය හඳුනාගනියි. ඒ අයුරින්ම ගනුදෙනුකරුවකු භාණ්ඩ දෝෂ සහිත වීම නිසා හෝ වෙනත් කරුණු මත සැහීමකට පත් නොවන විට ආපසු ගෙවීමක් කරන්නේ නම් එම ආපසු හරවා එවිම් විශ්වසනීය ලෙස ඇස්තමේන්තු කල හැකි විට අස්තිත්වයක් අයහාරය හඳුනාගනියි. එවැනි අවස්ථා වලදී අස්තිත්වය 21 වැනි කොටස ප්‍රතිපාදන සහ අසම්භාව්‍යතා අනුව ආපසු එවීම් සඳහා ප්‍රතිපාදනයක් හඳුනාගනියි.

සේවා සැලසීම

- 23.14 සේවා සැලසීමක් වන ගනුදෙනුවක ප්‍රතිඵලය විශ්වසනීය ලෙස ඇස්තමේන්තු කල හැකි වන විට අස්තිත්වයක් වාර්තා කරනු ලබන කාලපරිච්ඡේදය අවසානයට (ඇතැම් විට ප්‍රතිශතයක් සම්පූර්ණ කිරීම් ක්‍රමය ලෙස හඳුන්වනු ලබන) ගනුදෙනුවෙහි සම්පූර්ණ කර ඇති මට්ටම සැලකිල්ලට ගෙන ඒ අනුසාරයෙන් ගනුදෙනුව සමග ආශ්‍රිත ආදායම හඳුනාගත යුතුය. පහත දැක්වෙන සියලුම කොන්දේසි සපුරාලන විට ගනුදෙනුවක ප්‍රතිඵලය විශ්වසනීය ලෙස ඇස්තමේන්තු කල හැකිය.
- (අ) අයහාර ප්‍රමාණය විශ්වසනීය ලෙස මැනිය හැකි වීම.
 - (ආ) ගනුදෙනුවට ආශ්‍රිත ආර්ථික ප්‍රතිලාභ අස්තිත්වයට ගලාඒම අපේක්ෂාකල හැකි වීම.
 - (ඇ) වාර්තාකරන කාලපරිච්ඡේදය අවසානයේ ගනුදෙනුවෙහි සම්පූර්ණ කර ඇති මට්ටම විශ්වසනීය ලෙස මැනිය හැකි වීම.
 - (ඈ) ගනුදෙනුව සඳහා දරන ලද පිරිවැයත්, ගනුදෙනුව සම්පූර්ණ කිරීම සඳහා පිරිවැයත් විශ්වසනීය ලෙස මැනිය හැකිවීම.
- ප්‍රතිශතයක් සම්පූර්ණ කිරීමේ ක්‍රමය යොදාගැනීම සඳහා මාර්ගෝපදේශ 23.21-23.27 ඡේද වලින් සැපයෙයි.

- 23.15 නිශ්චිත කාලපරිච්ඡේදයක් පුරා අනියම්ත ක්‍රියා කිහිපයකින් ගණනාවකින් ඉටු කරනු ලබන විට, සම්පූර්ණ කර ඇති මට්ටම අත් කිසි ක්‍රමයකින් වඩා හොඳින් පිළිබිඹු කෙරෙන බවට සාක්ෂි නැතිනම් අස්තිත්වය නිශ්චිත කාලපරිච්ඡේදය පුරා සරල මාර්ගික ක්‍රමයෙන් ආදායම හඳුනාගනියි. නිශ්චිත ක්‍රියාවක් වෙනත් කවර ක්‍රියාවකටත් වඩා බෙහෙවින්ම වැදගත් වන විට අස්තිත්වය වැදගත් විය යුතු ක්‍රියාව ඉටු වනතෙක් ආදායම හඳුනාගැනීම ප්‍රමාද කරයි.
- 23.16 සේවා ලබාදීමට අදා ගනුදෙනුවෙහි ප්‍රතිඵලය විශ්වසනීය ලෙස ඇස්තමේන්තු කල නොහැකි වන විට ආපසු අයකර ගත හැකි වියදම ලෙස හඳුනාගත් ප්‍රමාණය දක්වා පමණක් අස්තිත්වය අයභාරය හඳුනාගත යුතුය.

ඉදිකිරීම් කොන්ත්‍රාත්තු

- 23.17 ඉදිකිරීම් කොන්ත්‍රාත්තුවක ප්‍රතිඵලය විශ්වසනීය ලෙස ඇස්තමේන්තු කල හැකි විට අස්තිත්වය ඉදිකිරීම් කොන්ත්‍රාත්තුව ආශ්‍රිත කොන්ත්‍රාත් අයභාරය සහ කොන්ත්‍රාත් පිරිවැය වාර්තා කරන කාලපරිච්ඡේදය අවසානයට (ප්‍රතිශතයක් සම්පූර්ණ කිරීම් ක්‍රමය ලෙස බොහෝ විට හඳුන්වනු ලබයි) කොන්ත්‍රාත්තුවෙහි සම්පූර්ණ කර ඇති මට්ටමට අදාළව පිළිවෙලින් අයභාරය සහ වියදම ලෙස හඳුනාගත යුතුය. ප්‍රතිඵලයෙහි විශ්වසනීය ඇස්තමේන්තු කිරීම සඳහා සම්පූර්ණ කර ඇති අදියරෙහිත්, අනාගත පිරිවැය සහ බිල්පත් එකතුකර ගැනීමෙන් විශ්වසනීය ඇස්තමේන්තු අවශ්‍ය කරනු ලබයි. ප්‍රතිශතයක් සම්පූර්ණ කිරීමේ ක්‍රමයට මාර්ගෝපදේශ 23.21-23.27 ඡේද වලින් සැපයෙයි.
- 23.18 මෙම කොටසෙහි අවශ්‍යතා සෑම ඉදිකිරීම් කොන්ත්‍රාත්තුවකටම වෙන් වශයෙන් සාමාන්‍යයෙන් ව්‍යවහාර වෙයි. කෙසේ වුවත් කොන්ත්‍රාත්තුවක හෝ කොන්ත්‍රාත් සමූහයක අන්තර්ගතය පිළිබිඹුවීම සඳහා තනි කොන්ත්‍රාත්තුවක හෝ කොන්ත්‍රාත්තුව සමූහයක වෙනම හඳුනාගත යුතු සංරචකයන් සඳහා සමහර තත්වයන්හි දී මෙම කොටස ව්‍යවහාර කිරීමට අවශ්‍යවේ.
- 23.19 කොන්ත්‍රාත්තුවකින් වත්කම් කිහිපයක් ආවරණය වන විට එක් එක් වත්කම ඉදිකිරීම පහත දැක්වෙන තත්වයන් යටතේ වෙනම කොන්ත්‍රාත්තුව ලෙස සැලකිය යුතුය.
- (අ) එක් එක් වත්කම වෙනුවෙන් වෙනම යෝජනා ඉදිරිපත් කර ඇති විට ;
 - (ආ) එක් එක් වත්කම වෙන් වශයෙන් සකවිජා වලට යටත් සහ එක් එක් වත්කමට අදාළ කොන්ත්‍රාත්තුවේ කොටස පිළිගැනීමට හෝ ප්‍රතික්ෂේප කිරීමට කොන්ත්‍රාත්කරුට සහ ගනුදෙනුකරුට හැකියාව ඇති විට ; සහ
 - (ඇ) එක් එක් වත්කමෙහි පිරිවැය සහ අයභාරය හඳුනාගත හැකි විට
- 23.20 තනි ගනුදෙනුකරුවෙකු සමග හෝ ගනුදෙනුකරුවන් කිහිප දෙනෙකු සමග වන කොන්ත්‍රාත්තුව සමූහයක්
- (අ) කොන්ත්‍රාත්තුව සමූහයක තනි පැකේජයක් ලෙස සාකච්ඡා කරගනු ලබන විට ;
 - (ආ) ක්‍රියාත්මක ප්‍රතිඵලය සමස්ථ ලාභාන්තිකයක් සහිත තනි ව්‍යාපෘතියක කොටසක් වන අයුරින් කොන්ත්‍රාත්තුව අතර අන්‍යෝන්‍ය සම්බන්ධතාවයක් පවත්නා විට ; සහ
 - (ඇ) කොන්ත්‍රාත්තුව සමගාමීව හෝ අඛණ්ඩ අනුපිළිවෙලට ක්‍රියාත්මක කරවනු ලබන විට තනි ඉදිකිරීම් කොන්ත්‍රාත්තුවක් වශයෙන් සැලකිය යුතුය.

ප්‍රතිශතයක් සම්පූර්ණ කිරීමේ ක්‍රමය

- 23.21 සේවා සැපයීමෙහි අයභාරය හඳුනාගැනීම සඳහාත් (ඡේද 23.14-23.16 බලන්න) ඉදිකිරීම් කොන්ත්‍රාත්තුව වල අයභාරය හඳුනාගැනීම සඳහාත් (ඡේද 23.17-23.30 බලන්න) මෙම ක්‍රමය භාවිතා කරනු ලැබේ. සේවා ගනුදෙනු හෝ කොන්ත්‍රාත්තුව ඉදිකිරීම් කෙටිගෙන යන අතර, අස්තිත්වය විසින් අයභාර සහ පිරිවැය ඇස්තමේන්තු සමාලෝචනය කල යුතු අතර අවශ්‍ය ඇස්තමේන්තු සංශෝධිත කල යුතුය.
- 23.22 අස්තිත්වයක් විසින් ගනුදෙනුවක හෝ කොන්ත්‍රාත්තුවක සම්පූර්ණ කර ඇති මට්ටම, කරන ලද කාර්යයන් වඩාත් විශ්වසනීය අයුරින් මිනුම් කල හැකි ක්‍රමය භාවිතා කරමින් නිර්ණය කල යුතුය. පහත දැක්වෙන පිළිගත හැකි ක්‍රම ඊට ඇතුළත්ය.
- (අ) දිනට ඉටුකරණ ලද වැඩ සඳහා දරා ඇති වැය, මුලු ඇස්තමේන්තුගත පිරිවැයට වන සමානුපාතිකය ද්‍රව්‍ය වෙනුවෙන් හෝ කලින් ගෙවීම් වැනි අනාගත ක්‍රියාකාරකම් වලට අදාළ වන පිරිවැය දිනට ඉටුකර ඇති කාර්යයන්ට දරනු ලැබ ඇති පිරිවැයට ඇතුළත් නොවේ.

(ආ) සම්පූර්ණ කර ඇති කාර්යය සම්ක්ෂණය කිරීම.

(ඇ) සේවා ගනුදෙනුවෙහි හෝ කොන්ත්‍රාත් කාර්යභාරයෙහි භෞතික සමානුපාතිකය ලෙස සම්පූර්ණ කර ඇති කොටස ගනුදෙනුකරුවන්ගෙන් ලැබුණු ප්‍රගති ගෙවීම් සහ අත්තිකාරම් බොහෝවිට ඉටු කර ඇති කාර්ය පිළිබිඹු නොකරයි.

23.23 ගනුදෙනුවෙහි හෝ කොන්ත්‍රාත්තුවෙහි අනාගත ක්‍රියාකාරකම් වලට අදාළ වන ද්‍රව්‍ය හෝ කලින් ගෙවීම් පිරිවැය අයකරගත හැකි බව අපේක්ෂාකළ හැකි වන්නේ නම් අස්තිත්වය විසින් වත්කමක් ලෙස හඳුනාගත යුතුය.

23.24 අයකරගත හැකි වීම් අපේක්ෂාකළ නොහැකි නම් කවර හෝ පිරිවැයක් අස්තිත්වය විසින් වහාම වියදමක් ලෙස හඳුනාගත යුතුය.

23.25 ඉදිකිරීම් කොන්ත්‍රාත්තුවක ප්‍රතිඵලය විශ්වසනීය ලෙස ඇස්තමේන්තු කළ නොහැකි විට;

(අ) අස්තිත්වය විසින් දරනු ලැබ ඇති කොන්ත්‍රාත්තුව පිරිවැය ආපසු අයකරගැනීමේ හැකියාව අපේක්ෂාකළ හැකි දුරට පමණක් ආදායම හඳුනාගත යුතුය.

(ආ) දරනු ලැබ ඇති කොන්ත්‍රාත් පිරිවැය එම පිරිවැය දරනු ලැබූ කාලපරිච්ඡේදයෙහි වියදමක් ලෙස හඳුනාගත යුතුය.

23.26 ඉදිකිරීම් කොන්ත්‍රාත්තුවක දී කොන්ත්‍රාත් පිරිවැය වල මුළු එකතුව කොන්ත්‍රාත් ආදායමෙහි මුළු එකතුව ඉක්මවන බව අපේක්ෂාකරන විට අපේක්ෂිත අලාභය වහාම භාරක කොන්ත්‍රාත්තුවකට අනුරූපී ප්‍රතිපාදනද ඇතුළත්ව වියදමක් ලෙස හඳුනාගත යුතුය. (21 කොටස බලන්න)

23.27 එකතුකර හැකි ලෙස දැනටමත් කොන්ත්‍රාත්තුව ආදායම ලෙස හඳුනාගෙන ඇති වටිනාකමෙන් එකතුකර ගැනීමේ හැකියාව තවදුරටත් අපේක්ෂාකළ හැකි නොවන්නේ නම් අස්තිත්වය විසින් එකතුකර ගත නොහැකි ප්‍රමාණය කොන්ත්‍රාත් ආදායම් වටිනාකමේ ගැලපුමක් ලෙස නොව වියදමක් ලෙස හඳුනාගත යුතුය.

පොලිය, පුරස්කාර සහ ලාභාංශ

23.28 වෙනත් පාර්ශවයන් විසින් පොලී, පුරස්කාර සහ ලාභාංශ උපද්‍රවන අස්තිත්වයේ වත්කම් පාවිච්චි කිරීමෙන් පැන නගින අයහාර;

(අ) ගනුදෙනුව ආශ්‍රිත ආර්ථික ප්‍රතිලාභ අස්තිත්වයට ගලාඒම අපේක්ෂාකළ හැකි වන විට, සහ

(ආ) අයහාර වටිනාකම විශ්වසනීය ලෙස මැනිය හැකි විට

23.29 ඡේදය නියමකර ඇති පදනම් කරගනිමින් අස්තිත්වය විසින් හඳුනාගත යුතුය.

23.29 පහත දැක්වෙන පදනම් මත අස්තිත්වය අයහාරය හඳුනාගත යුතුය

(අ) පොලිය 11.15-11.20 ඡේද වල විස්තර වන සඵල පොලී ක්‍රමය භාවිතාකරමින් හඳුනාගත යුතුය.

(ආ) පුරස්කාර අදාළ ගිවිසුමෙහි හරයට අනුකූලව උපචිත පදනමින් හඳුනාගත යුතුය.

(ඇ) ලාභාංශ ගෙවීම ලැබීමට කොටස් හිමියාගේ අයිතිය ස්ථාපනය වූ විට හඳුනාගත යුතුය.

හෙළිදරව් කිරීම්.

අයහාර පිළිබඳ සාමාන්‍ය හෙළිදරව් කිරීම්.

23.30 අස්තිත්වයක් පහත සඳහන් දෑ හෙළිදරව් කළ යුතුය.

(අ) සේවා සැපයුම ඇතුළත් වන ගනුදෙනු වල සම්පූර්ණ කර ඇති මට්ටම නිශ්චය කිරීම සඳහා තෝරාගත් ක්‍රම ඇතුළත්ව අයහාරය හඳුනාගැනීම සඳහා උපයෝගී කරගත් ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්ති.

(ආ) අවම වශයෙන් පහත දැක්වෙන දෑවලින් පැන නගින අයහාරය වෙනම පෙන්වා දෙමින් කාලපරිච්ඡේදය තුළ හඳුනාගත් එක් එක් ප්‍රභේදයකින් ලද අයහාර වටිනාකම.

- (i) භාණ්ඩ අලෙවිය
- (ii) සේවා සැපයීම
- (iii) පොලිය
- (iv) පුරස්කාර
- (v) ලාභාංශ
- (vi) කොමිස්
- (vii) රාජ්‍ය ප්‍රදාන
- (viii) අනෙකුත් සැලකිය යුතු අන්දමේ වර්ගවල අයහාර

ඉදිකිරීම් කොන්ත්‍රාත්තුවල අයහාරයට අදාළ හෙළිදරව් කිරීම්

23.31 අස්තිත්වයක් පහත සඳහන් දෑ හෙළිදරව් කළ යුතුය.

- (අ) කාලපරිච්ඡේදය තුළ අයහාරය ලෙස හඳුනාගත් කොන්ත්‍රාත් අයහාරය වටිනාකම.
- (ආ) කාලපරිච්ඡේදය තුළ හඳුනාගත් කොන්ත්‍රාත් අයහාරය නිගමනය කිරීමට භාවිතා කළ ක්‍රම.
- (ඇ) කෙරීගෙන යමින් පවත්නා කොන්ත්‍රාත්තුවක සම්පූර්ණ කර ඇති මට්ටම නිගමනය කිරීමට යොදාගත් ක්‍රම.

23.32 අස්තිත්වයක් විසින් පහත සඳහන් දෑ ඉදිරිපත් කළ යුතුය.

- (අ) කොන්ත්‍රාත් කාර්යයන් වෙනුවෙන් ගනුදෙනුකරුවන්ගෙන් ලැබිය යුතු දළ වටිනාකම, වත්කමක් ලෙස
- (ආ) කොන්ත්‍රාත් කාර්යයන් වෙනුවෙන් ගනුදෙනුකරුවන්ට ගෙවිය යුතු දළ වටිනාකම, වගකීමක් ලෙස

23 වැනි කොටසට පරිශීෂ්ඨය

23 වැනි කොටසෙහි මූලධර්ම යටතේ අයහාර හඳුනාගැනීමට උදාහරණ

මෙම පරිශීෂ්ඨය 23 වැනි කොටස සමග එක්ව පවතින නමුත් එහි කොටසක් නොවේ. ආදායම් හඳුනාගැනීමේ දී 23 වැනි කොටසෙහි අවශ්‍යතා යොදාගැනීම සඳහා මාර්ගෝපදේශ එයින් සැපයෙයි.

23 අ1. පහත දැක්වෙන උදාහරණ ගනුදෙනුවක විශේෂ පැතිකඩ ඉලක්ක කරගන්නා අතර ආදායම් හඳුනාගැනීම කෙරෙහි බලපෑම් කළ හැකි සියලුම අදාළ සාධක පිළිබඳ පරිපූරණ සාකච්ඡාවක් නොවේ. අයහාර වටිනාකම විශ්වසනීය ලෙස මැනිය හැකි බවත්, ආර්ථික ප්‍රතිලාභ අස්තිත්වයට ගලාඒම අපේක්ෂා කළ හැකි බව සහ දරනු ලැබූ හෝ දැරීමට ඇති පිරිවැය විශ්වසනීය ලෙස මැනිය හැකි බවත් උදාහරණ වල දී පොදුවේ උපකල්පනය කෙරේ.

භාණ්ඩ විකිණීම

23 අ2. 23 වැනි කොටසෙහි හඳුනාගැනීමේ නිර්ණායකය විවිධ අවස්ථාවල දී ඉටුවිය යුතුයැයි නියම කර තිබීම විවිධ රටවල නීති නිසා සිදුවිය හැකිය. අස්තිත්වය විසින් හිමිකමෙහි සැලකිය යුතු අවදානම් සහ ප්‍රතිලාභ මාරු කරන මොහොත සහ කාලය නීතියෙන් විශේෂයෙන් නිගමනය කරනු විය හැකිය. එබැවින් මෙම පරිශීෂ්ඨයෙහි උදාහරණ කියවිය යුත්තේ ගනුදෙනුව සිදුවන රටෙහි භාණ්ඩ අලෙවියට අදාළ නීති සම්බන්ධයට අනුගතවය.

1 උදාහරණය : ගැණුම්කරු විසින් හිමිකම ලබාගෙන බිල්පත භාරගන්නා නමුත් ඔහුගේ ඉල්ලීම පරිදි ගෙනයාම ප්‍රමාදවී ඇති "බිල්පත නිකුත් කර රඳවාගත් විකුණුම්" (Bill and Hold Sales)

23 අ3. ගැණුම්කරු හිමිකම ලබාගැනීමේ දී පහත සඳහන් කරුණු සැලසෙන්නේ නම්, විකුණුම්කරු අයහාරය හඳුනාගනියි.

(අ) භාරදීම සිදුවන බව අපේක්ෂා කළ හැකි වීම;

(ආ) අත ඇති භාණ්ඩ විකුණුම් හඳුනාගන්නා අවස්ථාවේ අයිතමය හඳුනාගනු ලැබ, ගැණුම්කරුට භාරදීම සඳහා සූදානම්ව පවතියි;

(ඇ) භාරදීම ප්‍රමාදවීම සම්බන්ධ උපදෙස් ගැණුම්කරු විසින් විශේෂ කොට පිළිගනු ලබයි;

(ඈ) සාමාන්‍ය ගෙවීම් කොන්දේසි අදාළ වෙයි.

අත්පත් කරගැනීමේ අභිප්‍රායක් පමණක් ඇතිවීම හෝ භාරදෙනු ලබන අවස්ථාව වනවිට භාණ්ඩ නිෂ්පාදනය කිරීමේ අභිප්‍රායක් ඇතිවීම අයහාරය හඳුනා නොගනියි.

2 උදාහරණය : කොන්දේසිවලට යටත්ව නැව්ගත කරන ලද භාණ්ඩ : සවිකිරීම සහ පරීක්ෂා කිරීම

23 අ4. විකුණුම්කරු විසින් ආදායම හඳුනාගන්නේ ගැණුම්කරු භාණ්ඩ ලැබුණු බවට පිළිගත් පසුව සහ සවිකිරීම සහ පරීක්ෂා කිරීම අවසන් වූ විටය. එසේ වුව ද ගැණුම්කරු ලැබුන බව භාරගත් වහාම අයහාරය හඳුනාගැනීම පහත අවස්ථාවන්හි දී සිදුවේ;

(අ) සවිකිරීම් ක්‍රියාවලිය සරල වූ විට, උදාහරණයක් වශයෙන් කර්මාන්ත ශාලාවේ දී පරීක්ෂාකරන ලද රූපවාහිනී යන්ත්‍රයක ඇසුරුම් ඉවත්කොට විදුලිය සම්බන්ධකර, ඇන්ටෙනාව සවිකිරීම පමණක් සම්පූර්ණ වන විට, හෝ

(ආ) කොන්ත්‍රාත්තූගත මිල පිළිබඳව අවසාන නිමනයකට එළඹීම උදෙසා පමණක් පරීක්ෂා කිරීම සිදුකරනු ලබන විට, උදාහරණයක් වශයෙන් යකඩ, යපස්, සීනි හෝ සෝයා බෝංචි වැනි භාණ්ඩ නැව්ගත කිරීම.

3 උදාහරණය : කොන්දේසිවලට යටත්ව නැව්ගත කරන ලද භාණ්ඩ : අනුමැතිය සඳහා ගැණුම්කරුට ආපසු හරවා එවීමේ සීමිත අයිතියක් කතිකා කරගෙන ඇති විට

23 අ5. භාණ්ඩ තොගය ලබා ගැනීම ගැණුම්කරු විසින් නැවෙත් යවන ලද බඩු ප්‍රමාණය විධිමත්ව පිළිගත් විට හෝ භාණ්ඩ ගෙන ගොස් භාරදීමෙන් පසුව ප්‍රතික්ෂේප කිරීම සඳහා එකඟවී ඇති කාල සීමාව ඉකුත්වූ විට භාණ්ඩ ආපසු හරවා එවනු ලැබීමේ හැකියාව අවිනිශ්චිත වේ නම් ගැණුම්කරු අයහාරය හඳුනාගනියි.

4 උදාහරණය : කොන්දේසිවලට යටත්ව නැව්ගත කරන ලද භාණ්ඩ : ලබාගන්නා (ගැණුම්කරු) විසින් යවන්නා (විකුණුම්කරු) වෙනුවෙන් විකුණුම් කිරීම සඳහා භාරගනු ලබන නියෝජිත විකුණුම්.

23 අ6. ලබන්නා විසින් තුන්වන පාර්ශ්වයකට භාණ්ඩ විකුණනු ලැබූ විට නැව්ගත කරන්නන් හඳුනාගනියි.

5 උදාහරණය : කොන්දේසිවලට යටත්ව නැව්ගත කරන ලද භාණ්ඩ : ගෙනගොස් භාරදීමේ දී මුදල් ගෙවන විකුණුම්.

23 අ7. භාරදීම සිදුකර විකුණුම්කරුට හෝ එහි නියෝජිතයාට මුදල් ලැබුණු විට විකුණුම්කරු අයභාරය හඳුනාගනියි.

6 උදාහරණය : ගැණුම්කරු වාරික ගණනාවකින් මුදල් ගෙවන විට අවසාන වාරිකය ගෙවූ පසුව භාණ්ඩ භාරදෙන මුදලක් ගෙවා පසුවට වෙන්කර විකිණීම

23 අ8. එවැනි විකිණීමක දී භාණ්ඩ භාර දුන් විට විකුණුම්කරු ආදායම හඳුනාගනියි. එසේ වුව ද එවැනි බොහෝ විකිණුම් සම්පූර්ණවී ඇති බැව් අත්දැකීම් වලින් දැක්වෙන අතර අත ඇති භාණ්ඩ හඳුනාගනු ලැබ ගැණුම්කරුට යැවීමට සූදානම්ව ඇත්නම් සහ සැලකිය යුතු අන්දමේ මුදල් කැන්පතුවක් ලැබුණුවිට අයභාරය හඳුනාගත හැකිය.

7 උදාහරණය : ප්‍රවර්තන තොගයෙහි රඳවාගෙන නැති භාණ්ඩ භාරදීම සඳහා ගෙවීම (හෝ ගෙවීමෙන් කොටසක්) කලින් ලැබී ඇති ඇතවුම් : උදාහරණයක් වශයෙන් ඒ වන විටත් නිෂ්පාදනය කළ යුතුව ඇති භාණ්ඩ හෝ තුන්වන පාර්ශ්වයක් විසින් සෘජුවම ගැණුම්කරුට යවනු ලබන භාණ්ඩ

23 අ9. ගැණුම්කරුට භාණ්ඩ භාරදුන් විට විකුණුම්කරු අයභාරය හඳුනාගනියි.

8 උදාහරණය : විකුණුමට සමගාමීව අලෙවිකරු එම භාණ්ඩ ප්‍රතිමිල දී ගැනීමට හෝ අනාගත දිනයකදී එම භාණ්ඩ ප්‍රතිමිලදී ගැනීමට හෝ අලෙවිකරුට ප්‍රති මිල දී ගැනීමේ විකල්පය දත්වනු ලැබූ විට හෝ ප්‍රතිමිල දී ගන්නා ලෙස අලෙවිකරුට දන්වා එවීමේ අයිතිය ඇති විකුණුම් සහ ප්‍රතිමිල දී ගැනීමේ (හුවමාරු ගනුදෙනුවක් හැර) ගිවිසුම්

23අ10. මූල්‍ය වත්කමක් නොවන වත්කමක් විකිණීමකදී සහ ප්‍රති මිල දී ගැනීමේ ගිවිසුමක දී අයිතිවාසිකමෙහි ප්‍රතිලාභ සහ අවදානම් ගැණුම්කරුට මාරුවීම ගිවිසුමෙහි අන්තර්ගතවේදැයි නිශ්චය කරගැනීම සඳහා විකුණුම්කරු විසින් ගිවිසුමෙහි වගන්ති විශ්ලේෂණය කර බැලිය යුතුය. ඒවා මාරුවී ඇත්නම් විකුණුම්කරු අයභාරය හඳුනාගනියි. නෛතික හිමිකම මාරුවී ඇති වුව ද අයිතියෙහි ප්‍රතිලාභ සහ අවදානම් විකුණුම්කරු රඳවාගෙන ඇතිවිට, ගනුදෙනුව මූල්‍ය සැලැස්මක් වන අතර එයින් ආදායමකට කටයුතු උපදවන්නේ නැත. මූල්‍ය වත්කමක අලෙවිකිරීමේ සහ ප්‍රතිමිල දී ගැනීමේ ගිවිසුමක් සඳහා හඳුනාගැනීම බැහැර කිරීමේ 11 වැනි කොටසෙහි ප්‍රතිපාදන ව්‍යවහාරවේ.

9 උදාහරණය : බෙදාහරින්නන්, ගනුදෙනුකරන්නන් හෝ වෙනස් අය වැනි අතරමැදි පාර්ශ්ව වලට ප්‍රතිවිකිණීම සඳහා විකිණීම.

23අ11. අයිතියෙහි අවදානම් සහ ප්‍රතිලාභ මාරු කරනු ලැබ ඇතිවිට සාමාන්‍යයෙන් විකුණුම්කරු එවැනි විකිණීම්වලින් අයභාරය හඳුනාගනියි. කෙසේ වුව ද ගැණුම්කරු භාවාර්ථයෙන් නියෝජිතයෙකු ලෙස ක්‍රියා කරන විට විකුණුම් නියෝජිත විකුණුමක් ලෙස සලකනු ලබයි.

10 උදාහරණය : ප්‍රකාශන සහ සමාන අයිතම වලට දායකවීම්/දායක මුදල්

23අ12. අදාළ වන අයිතමය එක් එක් කාල සීමාවන් සඳහා සමාන අගයක් ගන්නා විට අයිතම පිටත්කර යවන කාලසීමාව පුරා සරල මාර්ගික ක්‍රමයට විකුණුම්කරු අයභාරය හඳුනාගනියි. කාලපරිච්ඡේදයෙන් කාලපරිච්ඡේදයට අයිතම අගයෙන් වෙනස වන විට විකුණුම්කරු ආදායම හඳුනාගන්නේ දායක මුදලෙන් ආවරණය වන සියලුම අයිතමවල ඇස්තමේන්තුගත විකුණුම් මිලෙහි එකතුව පදනම් කරගෙනය.

11 උදාහරණය : ප්‍රතිස්ථාව වාරිකව ලැබිය යුතු වන වාරික විකුණුම්

23අ13. පොලිය හැර විකුණුම් මිලට ආරෝපණය කළ හැකි අයභාරය විකුණනු ලබන අවස්ථාවේදීම විකුණුම්කරු ආදායම ලෙස හඳුනාගනියි. විකුණුම් මිල වනුයේ ලැබිය යුතුව ඇති වාරික ආරෝපිත පොලි අනුපාතයෙන් වට්ටම් කර නිර්ණය කරනු ලැබූ ප්‍රතිශ්ඨාවෙහි වර්තමාන අගයයි. විකුණුම්කරු සඵල පොලි ක්‍රමය භාවිතාකරමින් පොලි මූල්‍ය ආදායම ලෙස හඳුනාගනියි.

12 උදාහරණය : නිශ්චල දේපල ඉදිකිරීම් සඳහා ගිවිසුම්

23අ14. සෘජුව හෝ උප කොන්ත්‍රාත්කරුවන් මාර්ගයෙන් නිශ්චල දේපළ ඉදිකිරීම් කොන්ත්‍රාත්තුවක් භාර ගෙන, ඉදිකිරීම් නිමවීමට පෙර ගැණුම්කරුවන් එක් අයෙකු හෝ කිහිප දෙනෙකු සමග ගිවිසුමකට ඇතුළත්වන අස්තිත්වයක් ;

(අ) නිශ්චල දේපළ ඉදිකිරීම් සැලැස්මෙහි ප්‍රධාන ව්‍යුහයේ මූලිකාංග ඉදිකිරීම ආරම්භ කිරීමට පෙර නිශ්චය කොට පෙන්වා දීමට සහ / හෝ ඉදිකිරීම කෙරීගෙන යන විට ප්‍රධාන ව්‍යුහයේ වෙනස්කම් නිශ්චය කොට පෙන්වා දීමට ගැණුම්කරුට හැකියාව ඇති විට (ඒ හැකියාව ඔහු විසින් ක්‍රියාත්මක කිරීම හෝ නොකිරීම කෙසේ වුවද) හෝ,

(ආ) ගොඩනැගිලි ද්‍රව්‍ය සොයාගැනීම සහ සැපයීම ගැණුම්කරු විසින් කරනු ලබන අතර අස්තිත්වය විසින් ඉදිකිරීම් සේවාව පමණක් සපයනු ලබන විට,

පමණක් කොන්ත්‍රාත් ගිවිසුම ප්‍රතිශතයක් සම්පූර්ණ කිරීම් ක්‍රමය භාවිතා කරමින් සේවා විකුණුම් ගිවිසුම් ලෙස ගිණුම්ගත කළ යුතු ය .

23අ15. ගැණුම්කරුට නිශ්චල දේපළ ඉදිකර භාරදීමේ කොන්ත්‍රාත්තුව බැඳීම ඉටුකිරීම සඳහා ගොඩනැගිලි ද්‍රව්‍ය සමග සේවාව සැපයීමට අස්තිත්වයට අවශ්‍ය කෙරේ නම් එය භාණ්ඩ විකුණුම් ගිවිසුමක් ගිණුම්ගත කරන අයුරින් ගිණුම්ගත කළ යුතුය. මෙහිදී ගැණුම්කරු නොනිම් වැඩ වල හිමිකමෙහි පාලනය හෝ අයිතියෙහි සැලකිය යුතු ප්‍රතිලාභ හෝ අවදානම් වර්තමාන කොන්ත්‍රාත් ප්‍රගතිය ලෙස සලකා භාර නොගනියි. මාරුවීම ඇත්තෙන්ම සිදුවන්නේ නිමකල නිශ්චල දේපළ ගැණුම්කරුවාට භාර දීමෙන් පමණකි.

13 උදාහරණය : ගනුදෙනුකරුට පක්ෂපාති ප්‍රදාන සමග අලෙවිකිරීම්

23අ16. අස්තිත්වයක් A නිෂ්පාදනය රු.100 කට අලෙවි කරයි. A නිෂ්පාදනයේ ගැණුම්කරුවන්ට B නිෂ්පාදනය රු.10 කට මිලදී ගැනීම සඳහා ප්‍රදාන බැරක් ලැබෙයි. B නිෂ්පාදනයේ සාමාන්‍ය විකුණුම් මිල රු. 18කි. A නිෂ්පාදනයේ ගැණුම්කරුවන්ගෙන් සියයට 40ක් B නිෂ්පාදනය රු.10 බැගින් මිලදී ගැනීමට ඔවුන්ගේ ප්‍රදානය ප්‍රයෝජනයට ගනු ඇතැයි අස්තිත්වය ඇස්තමේන්තු කරයි. සාමාන්‍යයෙන් දෙනු ලබන, එහෙත් මෙම ප්‍රවර්ධනයෙහිදී අදාළ නොවන වට්ටම් සැලකිල්ලට ගත් විට A නිෂ්පාදනයෙහි සාමාන්‍ය විකුණුම් මිල රු.95කි.

23අ17. ප්‍රදාන බැරවල සාධාරණ අගය වනුයේ සියයට 40 X (රු.18- රු.10) = රු.3.20 අස්තිත්වය රු.100 ආදායම A නිෂ්පාදනය සහ ප්‍රදාන බැර අතර ඒවායෙහි සාපේක්ෂ සාධාරණ අගයන් වන, පිළිවෙලින් රු.95 සහ 3.20 අනුකූලව වෙන්කරයි. එහෙයින් ;

(අ) A නිෂ්පාදනය සඳහා අයභාරය වනුයේ,

$$රු.100 \times (රු.95 / රු.95 + රු.3.20) = රු.96.74$$

(ආ) B නිෂ්පාදනය සඳහා අයභාරය වනුයේ

$$රු.100 \times (රු.3.20 / රු.95 + රු.3.20) = රු.3.26$$

සේවා සැපයීම

14 උදාහරණය : සවිකිරීම් ගාස්තු

23අ18. සවිකිරීම් ගාස්තු භාණ්ඩයක අලෙවියට අනුශාංගික නොවන්නේ නම් සවිකිරීම සම්පූර්ණ කර ඇති මට්ටම අනුසාරයෙන් විකුණුම්කරු විසින් සවිකිරීම් ගාස්තු අයභාර ලෙස හඳුනාගනු ලබන අතර සවිකිරීම් ගාස්තු භාණ්ඩයක විකිණීමට අනුශාංගික වන අවස්ථාවන්හිදී ඒවා භාණ්ඩ අලෙවි කරන විට හඳුනාගැනෙයි.

15 උදාහරණය : නිෂ්පාදනයක මිලෙහි ඇතුළත්වන සේවාකරන ගාස්තු

23අ19. පසුව සේවා කිරීම් සඳහා හඳුනාගත හැකි වටිනාකමක් නිෂ්පාදනයක විකුණුම් මිලෙහි ඇතුළත් වන විට (උදා : මෘදුකාංග අලෙවියකදී අලෙවියෙන් පසු සහාය දීම සහ නිෂ්පාදිත උසස් කිරීම) විකුණුම්කරු එම වටිනාකම විලම්භනය කර සේවාව ඉටුකරනු ලබන කාල පරිච්ඡේදය පුරා අයභාරයක් ලෙස හඳුනාගනියි. ගිවිසුම යටතේ අපේක්ෂිත සේවා පිරිවැය එම සේවාවල සාධාරණ ලාභයක්ද සමග විලම්භිත වටිනාකමෙන් ආවරණය වෙයි.

16 උදාහරණය : ප්‍රචාරණ කොමිස්

23අ20. අදාළ ප්‍රචාරණය හෝ වෙළඳ දැන්වීම ප්‍රසිද්ධ කළ විට මාධ්‍ය කොමිස් හඳුනාගනු ලබයි. නිෂ්පාදන කොමිස් හඳුනාගනු ලබන්නේ ව්‍යාපෘතියෙහි සම්පූර්ණ කර ඇති අදියරට යොමුකරමින්ය.

17 උදාහරණය : රක්ෂණ නියෝජ්‍යත්ව කොමිස්

23අ21. නියෝජිතයා විසින් තවදුරටත් සේවයක් ලබාදීම අවශ්‍ය නොකෙරෙන, ලැබී ඇති හෝ ලැබීමට ඇති රක්ෂණ නියෝජ්‍යත්ව කොමිස් අදාළ ඔප්පු වල සඵල භාවිතය ආරම්භයෙහිදී හෝ අළුත් කිරීමේ දිනයෙහිදී නියෝජ්‍යත්වය විසින් ආදායම් ලෙස හඳුනාගනු ලබයි. කෙසේ වුවද ඔප්පුවෙහි ජීවිත කාලය ඇතුළත නියෝජිතයා විසින් තව දුරටත් සේවය කිරීම අවශ්‍යවන බව අපේක්ෂාකරන විට නියෝජිතයා කොමිස් හෝ ඉන් කොටසක් විලම්භනය කර එය ඔප්පුව බලපවත්වන කාලපරිච්ඡේදය පුරා ආදායමක් ලෙස හඳුනාගනියි.

18 උදාහරණය : ඇතුල්වීමේ ගාස්තු

23අ22. කලා සංදර්ශන, හෝජන සංග්‍රහ සහ අනෙකුත් විශේෂ උත්සව කටයුතු වල ආදායම ඒ කටයුත්ත සිදුවන විට අලෙවිකරු හඳුනාගනියි. කටයුතු ගණනාවකට දායක මුදල් අලෙවි කළ විට එක් එක් කටයුත්ත වෙනුවෙන් ඉටු කරන ලද සේවා ප්‍රමාණය පිළිබිඹු කෙරෙන පදනමකින් අලෙවිකරු එක් එක් කටයුත්තට ගෙවීම වෙන් කරයි.

19 උදාහරණය : අමතර ඉගැන්වීම් ගාස්තු

23අ23. විකුණුම්කරු උපදේශන කාලපරිච්ඡේදය පුරා ආදායම හඳුනාගනියි.

20 උදාහරණය : ආරම්භක ඇතුල්වීමේ සහ සාමාජික ගාස්තු

23අ24. සපයන සේවාවෙහි ස්වභාවය මත අයහාරය හඳුනාගැනීම තීරණය වෙයි. ගාස්තුවෙන් සාමාජිකත්වය පමණක් ආවරණය වී අනෙකුත් සියලුම සේවාවන් සහ නිෂ්පාදිත සඳහා වෙනම ගෙවීම් කරනු ලබන විට හෝ වෙනම වාර්ෂික දායක මුදලක් ගෙවනු ලබන විට එය එකතු කරගැනීම සම්බන්ධයෙන් සැලකිය යුතු අවිනිශ්චිතතාවයක් නොමැතිවිට ගාස්තුව ආදායම ලෙස හඳුනාගනු ලබයි. සාමාජිකත්ව කාලපරිච්ඡේදය තුළ සාමාජිකයාට සේවාවන් හෝ ප්‍රකාශන සපයනු ලැබීමට හෝ සාමාජිකයින් නොවන අයට වඩා අඩු මුදලකට භාණ්ඩ හෝ සේවා මිලදී ගැනීමට ගාස්තුවෙන් හිමිකමක් ලැබේ නම් මෙය සපයනු ලබන ප්‍රතිලාභවල කාල නියමය, ස්වභාවය සහ අගය පදනම් කරගෙන ගාස්තුව හඳුනාගනු ලබයි.

වරන අයිතිය පැවරීමේ ගාස්තු

23අ25. වරන අයිතිය පැවරීමේ ගාස්තු වලින් ආරම්භක සහ පසුව කරන සේවා, උපකරණ සහ අනෙකුත් ස්පෘෂ්‍ය වත්කම් හා ප්‍රායෝගික දැනීම සැපයීම ආවරණය කරනු විය හැකිය. ඒ අනුව වරන අයිතිය පැවරීමේ ගාස්තු අය කරනු ලබන පරමාර්ථය පිළිබිඹු වන පදනමකින් ආදායම ලෙස හඳුනාගනු ලබයි. වරන අයිතිය පැවරීමේ ගාස්තු හඳුනාගැනීමේදී පහත දැක්වෙන ක්‍රම යෝග්‍ය වෙයි.

21 උදාහරණය : වරන අයිතිය පැවරීමේ ගාස්තු : උපකරණ සහ අනෙකුත් ස්පෘෂ්‍ය වත්කම් සැපයීම

23අ26. වත්කම් අයිතම භාරදීමේ හෝ හිමිකම මාරුවීමේ අවස්ථාවේදී වරන අයිතිය අලෙවිකල වත්කම් වල සාධාරණ අගය ආදායම ලෙස හඳුනාගනියි.

22 උදාහරණය : වරන අයිතිය පැවරීමේ ගාස්තු : ආරම්භක සහ පසුව කරන සේවා සැපයුම්.

23අ27. සේවාවන් සැපයූ විටම අඛණ්ඩව සපයන සේවාව සඳහා විධිවිධාන මූලික ගාස්තුවෙහි කොටසක් හෝ වෙනම ගාස්තුවක් වුවද වරන අයිතිය ආදායමක් ලෙස හඳුනාගනියි. වෙනම දැක්වෙන ගාස්තුව අඛණ්ඩව සේවා සැපයීමේ පිරිවැය සාධාරණ ලාභයක්ද සහිතව ආවරණය නොවන විට අඛණ්ඩව සේවා සැපයීමේ පිරිවැය එම සේවා මත සාධාරණ ලාභයක් ආවරණය වන අයුරින් මූලික ගාස්තුවෙහි කොටසක් විලම්භනය කර සේවා සැපයූ ලෙස සලකා ආදායමක් ලෙස හඳුනාගනු ලැබේ.

23අ28. උපකරණ, තොග හෝ වෙනත් ස්පෘෂ්‍ය වත්කම් වෙනත් පාර්ශවයන්ට සපයනු ලබන මිලට වඩා අඩු මිලකට හෝ එකී විකිණීම් වලින් සාධාරණ ලාභයක් නොමැති මිලකට වරන අයිතිය හිමිකරු විසින් සැපයීමට වරන අයිතිය ගිවිසුමෙන් ප්‍රතිපාදන සලසා තිබිය හැකිය. එවැනි තත්ත්වයන්හිදී එම මිල ඉක්මවන ඇස්තමේන්තු පිරිවැය සහ එම විකුණුම් වලින් සාධාරණ ලාභයක් ලබාදීම ආවරණය කිරීම සඳහා ප්‍රමාණවත් කොටසක් මූලික ගාස්තුවෙන් විලම්භනය කොට වරන අයිතිය ලබන්නාට භාණ්ඩ අලෙවිකරනු ඇතැයි සිතිය හැකි කාලපරිච්ඡේදය පුරා හඳුනාගනු ලැබේ. වරන අයිතිකරු කෙරෙන් අවශ්‍ය කෙරෙන සියලුම ප්‍රාරම්භක සේවාවන් සහ අනෙකුත් වගකීම් (භූමිභාගය තෝරා ගැනීම, සේවකයින් පුහුණු කිරීම, මුදල් යෙදවීම සහ ප්‍රචාරක කටයුතු ආදියට අවශ්‍ය සහයෝගය ලබා දීම වැනි) වල කාර්ය සාධනය සැලකිය යුතු තරම් ප්‍රමාණයෙන් සම්පූර්ණකර ඇති විට ආරම්භක ගෙවීමෙහි ඉතිරිය අයහාරයක් ලෙස හඳුනාගනියි.

23අ29. කේෂ්ත්‍ර වරන අයිතිය ගිවිසුමක් යටතේ එන සමාරම්භක සේවාවන් සහ අනෙකුත් බැඳීම් කේෂ්ත්‍රයෙහි පිහිටුවා ඇති තනි වෙළඳසැල් (Outlets) සංඛ්‍යාව මත රඳා පවතියි. එහිදී සමාරම්භක සේවාවන්ට අදාළ වන ගාස්තු සමාරම්භක සේවාවන් සැලකිය යුතු ප්‍රමාණයකට සපුරා ඇති වෙළඳසැල් සංඛ්‍යාවට සමානුපාතිකව ආදායම ලෙස හඳුනා ගනියි.

23අ30. සමාරම්භක ගාස්තු දික් කරන ලද කාල පරිච්ඡේදයක් පුරා එකතු කර ගත යුතු වන විට සහ එය සම්පූර්ණයෙන් එකතු කරගැනීම කෙරෙහි සැලකිය යුතු අන්දමේ අවිනිශ්චිතතාවයක් ඇති විට මුදල් වාරික ලැබෙන අන්දමට ගාස්තුව හඳුනාගනියි.

23 උදාහරණය : වරන අයිතිය පැවරීමේ ගාස්තු : දිගටම පවත්වාගෙන යන වාරන අයිතිය පැවරීමේ ගාස්තු

23අ31. ගිවිසුමෙන් ලබාදී ඇති දිගටම පවත්වාගෙන යන අයිතීන් හෝ ගිවිසුම් කාල පරිච්ඡේදයෙහි සපයන සේවාවන් භාවිතා කිරීම සඳහා අයකරනු ලබන ගාස්තු සේවාවන් සපයනු ලැබූ විට හෝ අයිතිය භාවිතයට භාවිතයටගත් විට අයභාරය ලෙස හඳුනාගනියි.

24 උදාහරණය : වරන අයිතිය පැවරීමේ ගාස්තු : නියෝජිත ගනුදෙනු

23අ32. වරන අයිතිය ලාභියාගේ නියෝජිතයා වශයෙන් වරන අයිතිකරු නියෝජිතයෙකුමෙන් ක්‍රියාකරන අන්දමේ අන්තර්ගතය සහිත ගනුදෙනු වරන අයිතිකරු සහ වරන අයිතියකරු අතර සිදුවිය හැකිය. වරන අයිතිකරු විසින් සැපයුම් ඇණවුම්කර ලාභයක් රහිතව එම සැපයුම් වරන අයිතිය ලාභියාට ලැබෙන්නට සැලැස්වීම උදාහරණයකි. එවැනි ගනුදෙනුවලින් ආදායම් පැන නොනගියි.

25 උදාහරණය : ගනුදෙනුකරුට ඔබ්බ මෘදුකාංග ප්‍රවර්ධනයන් වෙනුවෙන් වූ ගාස්තු

23අ33. මෘදුකාංග ප්‍රවර්ධකයා ප්‍රවර්ධනයෙහි සම්පූර්ණ කර ඇති අදියර, ගෙනගොස් භාරදීමෙන් පසු සේවා සහාය සපයන සේවාවන්හි පරිපූර්ණභාවයද ඇතුළත්ව ගනුදෙනුකරුට ඔබ්බ මෘදුකාංග ප්‍රවර්ධන ගාස්තු ආදායම් ලෙස හඳුනාගනියි.

පොළී, පුරස්කාර සහ ලාභාංග

26 උදාහරණය : බලපත්‍ර ගාස්තු සහ පුරස්කාර

23අ34. අස්තිත්වයෙහි වත්කම් (වෙළඳ ලකුණු, ස්වාධිකාර, මෘදුකාංග, සංගීත කතාභාරය, Record masters සහ චලන චිත්‍රපට වැනි) පාවිච්චි කිරීම වෙනුවෙන් ගෙවනු ලබන ගාස්තු සහ පුරස්කාර ගිවිසුමෙහි අන්තර්ගතයට අනුකූලව බලපත්‍රලාභියා හඳුනාගනියි. ප්‍රායෝගික කරුණක් වශයෙන් මෙය ගිවිසුමෙහි ජීවිත කාලය පුරා, උදාහරණයක් ලෙස විශේෂයෙන් සඳහන් වන තාක්ෂණය විශේෂ කොට සඳහන් කරනු ලබන කාල පරිච්ඡේදයක් තුළ පාවිච්චි කිරීමේ අයිතිය ලියාපදිංචි කරනු ලබන්නාට පවත්නා විට, සරල මාර්ගික පදනමක් මත විය හැකිය.

23අ35. ස්ථාවර ගාස්තුවකට හෝ ලියාපදිංචි කරනු ලබන්නාට ගිවිසුම්ගත අයිතිවාසිකම් නිදහසේ පරිහරණය කිරීමේ හිමිකම ලබාදෙන සහ බලපත්‍රලාභියා විසින් සපුරා දිය යුතු වෙනත් වගකීම් කිසිවක් නොමැති අන්දමේ අවලංගු කළ නොහැකි ගිවිසුමක් යටතේ වන අයිතිය පැවරීමක් ගිවිසුමෙහි අන්තර්ගතයෙන් විකිණීමක් වෙයි. ගෙනගොස් භාරදීමෙන් පසුව බලපත්‍රලාභියාට බැඳීමක් නොවන මෘදුකාංග පාවිච්චි කිරීම සඳහා වන ගිවිසුමක් උදාහරණයකි. චලන චිත්‍රපටයක් වෙළඳපොළෙහි ප්‍රදර්ශනය කිරීමට අයිතිය ලියාපදිංචි කරන්නා විසින් නරඹන්නන්ට නිකුත් කරනු ලබන අවසරපත් වල ආදායමෙන් කොටසක් බලාපොරොත්තු නොවී, ඔහුගේ පාලනයෙහි නොවන බෙදාහරින්නෙකුට ලබාදීම තවත් උදාහරණයකි. එවැනි අවස්ථාවකදී විකිණීම සිදුකළ විටම ආදායම හඳුනාගනියි.

23අ36. ඇතැම් අවස්ථාවලදී බලපත්‍ර ගාස්තුවක් හෝ පුරස්කාරයක් ලැබෙන්නේද හෝ නොලැබෙන්නේද සහ සිදුවනු ඇත්තේ අනාගත සිදුවීමකට අනුභවය. එවැනි අවස්ථාවලදී ආදායම හඳුනාගනු ලබන්නේ ගාස්තුව හෝ පුරස්කාර ලැබීම අපේක්ෂාකරන විට, එනම් අදාළ සිදුවීම සිදුවූ විට පමණකි.

කුඩා සහ මධ්‍ය පරිමාණ අස්තියෙන් සඳහා ශ්‍රී ලංකා ගිණුම්කරණ ප්‍රමිතය

24 වන කොටස

රාජ්‍ය ප්‍රදාන

මෙම කොටසෙහි විෂය පථය

- 24.1 සියළුම රාජ්‍ය ප්‍රදාන ගිණුම්කරණය මෙම කොටසින් පැහැදිලිව සඳහන් කෙරෙයි. රාජ්‍ය ප්‍රදානයක් යනු අස්තියක් විසින් එහි මෙහෙයුම්වලට ආදායම අතීතයේ අනුකූල වී හෝ අනාගතයේ අනුකූල වනු ලබන විශේෂිත කොන්දේසිවලට ප්‍රතිලාභයක් ලෙස සම්පත් මාරු කිරීමක ස්වභාවයෙන් රජයෙන් දෙනු ලබන අනුග්‍රහයකි.
- 24.2 හේතු සහගතව අගයක් ආරෝපනය කළ නොහැකි අන්දමේ රජයෙන් දෙනු ලබන අනුග්‍රහයන්ද අස්තියේ සාමාන්‍ය වාණිජ ගණුදෙනු ද වලින් වෙන්කළ නොහැකි රජය සමග වන ගණුදෙනු රාජ්‍ය ප්‍රදානවලට ඇතුළත් නොවේ.
- 24.3 බදු අයවන ලාභය හෝ බදු අලාභය නිශ්චය කිරීමේදී ප්‍රතිලාභ ස්වරූපයෙන් පවත්නා, රජය විසින් අස්තියකට දෙනු ලබන අනුග්‍රහයන් හෝ ආදායම් බදු වගකීම සීමා කෙරෙන හෝ නිර්ණය කෙරෙන රාජ්‍ය අනුග්‍රහයක් රාජ්‍ය ප්‍රදාන වලට ඇතුළත් නොවේ. එවැනි ප්‍රතිලාභයන්ට උදාහරණ වශයෙන් ආදායම් බදු විරාම, ආයෝජන බදු බැර, ත්වරණය කළ ඝෂය දීමනා සහ අඩුකළ ආදායම් බදු අනුපාත දැක්විය හැකිය. ආදායම් මත පදනම් වන බදු ගිණුම්කරණය 29 වැනි කොටස "ආදායම් බදු" මගින් ආවරණය කෙරෙයි.

හඳුනාගැනීම සහ මැනීම

- 24.4 අස්තියක් පහත දැක්වෙන අයුරින් රාජ්‍ය ප්‍රදාන හඳුනාගනියි.
- (අ) ලබන්නාගේ අනාගත ක්‍රියාකාරකම් කෙරෙහි විශේෂිත ව බලපවත්වන කොන්දේසි ඉදිරිපත් නොකරන ප්‍රදානයක් ප්‍රදානයෙහි උත්පාදන ලැබිය යුතුව පවත්නා විට ආදායමෙහි හඳුනාගනු ලැබේ,
 - (ආ) ලබන්නාගේ අනාගත කාර්යසාධනය කෙරෙහි විශේෂිතව බල පවත්වන කොන්දේසි මත වන ප්‍රදාන ඒවා සපුරාලීමෙන් පසුව පමණක් ආදායමෙහි හඳුනාගැනෙයි,
 - (ඇ) ආදායම් නිර්ණායක සපුරාලීමට පෙර ලැබුණු ප්‍රදානයන් වගකීමක් ලෙස හඳුනා ගැනෙයි.
- 24.5 අස්තියක් විසින් ලැබී ඇති හෝ ලැබීමට නියමිත ප්‍රදාන වත්කමෙහි සාධාරණ අගයට මිණුම් කළ යුතුය.

හෙළිදරව් කිරීම්

- 24.6 අස්තියක් විසින් රාජ්‍ය ප්‍රදාන සම්බන්ධයෙන් පහත සඳහන් දෑ හෙළිදරව් කළ යුතු ය.
- (අ) මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල හඳුනාගත් රාජ්‍ය ප්‍රදානයන්හි ස්වභාවය සහ වටිනාකම,
 - (ආ) ආදායමෙහි හඳුනා නොගත් රාජ්‍ය ප්‍රදානවලට සම්බන්ධ සපුරා නොමැති කොන්දේසි සහ වෙනත් අසම්භව්‍යයන්,
 - (ඇ) අස්තිය සෘජුව ප්‍රතිලාභ ලද වෙනත් ආකාරවල රාජ්‍ය අනුග්‍රහයන් පිළිබඳ සඳහනක්.
- 24.7 පරිච්ඡේදය 24.6 (ඇ) හි අරමුණ සඳහා රාජ්‍ය අනුග්‍රහයක් යන්නෙන් විශේෂිත නිර්ණායක යටතේ සුදුසුකම් ලබන අස්තියකට හෝ අස්තිය පරාසයකට ආර්ථික ප්‍රතිලාභ සම්පාදනය උදෙසා රජය විසින් සැලසුම් කරන ලද ක්‍රියාවක් අදහස් කෙරෙයි. උදාහරණවලට නොමිලයේ දෙනු ලබන තාක්ෂණික හෝ අලෙවිකරණ උපදෙස්, ඇපකර සැපයීම, පොළී රහිත හෝ අඩු පොළී ණය ඇතුළත්ය.

කුඩා සහ මධ්‍ය පරිමාණ අස්තියෙන් සඳහා ශ්‍රී ලංකා ගිණුම්කරණ ප්‍රමිතය**25 වැනි කොටස****ණයගැනුම් පිරිවැය****මෙම කොටසෙහි විෂය පථය**

25.1 මෙම කොටස ණය ගැනුම් පිරිවැය ගිණුම්කරණය සම්බන්ධයෙන් විශේෂයෙන් සඳහන් කෙරේ. අරමුදල් ණයට ගැනීම් සම්බන්ධයෙන් අස්තියෙන් විසින් දරනු ලබන පොළී සහ වෙනත් පිරිවැය ණය ගැනීම් පිරිවැය වේ. ණයගැනීම් පිරිවැයට පහත සඳහන් දෑ ඇතුළත්ය.

(අ) 11 වැනි කොටස මූලික මූල්‍ය සාධනපත්‍ර හි විස්තර කෙරෙන සඵල පොළී ක්‍රමයට අනුව ගණනය කරන ලද පොළී වියදම.

(ආ) 20 වැනි කොටස කල්බදු අනුකූලව මූල්‍ය කල්බදු සම්බන්ධයෙන් හඳුනාගත් මූල්‍ය වියදම්

(ඇ) පොළී පිරිවැයට ගැලපුමක් ලෙස සලකනු ලබනතාක් දුරට විදේශ ව්‍යවහාර මුදල් ණය ගැනුම්වලින් පැන නගින විනිමය වෙනස්කම්.

හඳුනාගැනීම

25.2 සියලුම ණය ගැනීම් පිරිවැය ඒවා දරන ලද කාලපරිච්ඡේදයේ වියදමක් ලෙස අස්තියක් විසින් ලාභයෙහි හෝ අලාභයෙහි හඳුනාගත යුතු ය.

හෙළිදරව් කිරීම්

25.3 මූල්‍ය වියදම් හෙළිදරව් කිරීම 5.5 (ආ) ඡේදයෙන් අවශ්‍ය කෙරේ. ලාභ අලාභ හරහා සාධාරණ අගයට නොවන මූල්‍ය වගකීම් සඳහා මුළු පොළී වියදම 11.48 (ආ) ඡේදය මගින් හෙළිදරව් කිරීම අවශ්‍ය කෙරේ. අමතර හෙළිදරව් කිරීම් කිසිවකුත් මෙම කොටසින් අවශ්‍ය නොකෙරෙයි.

කුඩා සහ මධ්‍ය පරිමාණ අස්තිත්වයන් සඳහා වූ ශ්‍රී ලංකා ගිණුම්කරණ ප්‍රමිතය

26 වැනි කොටස

කොටස් පදනම් ගෙවීම්

මෙම කොටසෙහි විෂය පථය

- 26.1 පහත සඳහන් දෑ ද ඇතුළත්ව සියලුම කොටස් පදනම් කරගත් ගනුදෙනු ගිණුම්කරණය මෙම කොටසින් විශේෂයෙන් සඳහන් කරනු ලබයි:-
- (අ) අස්තිත්වයේ ස්කන්ධ සාධන පත්‍ර (කොටස් හෝ කොටස් විකල්ප ඇතුළුව) සඳහා ප්‍රතිශ්ඨාව ලෙස අස්තිත්වයට භාණ්ඩ හෝ සේවා අත්පත් කරගන්නා ස්කන්ධවලින් නිරවුල් කරන කොටස් පදනම් ගෙවීම් ගනුදෙනු; සහ
 - (ආ) අස්තිත්වයේ කොටස් හෝ අස්තිත්වයේ වෙනත් ස්කන්ධ සාධන පත්‍රවල මිල ගණන් හෝ වටිනාකම පදනම් කරගත් මිල ගණන් මත ගෙවීම් කිරීම සඳහා භාණ්ඩ හෝ සේවා සැපයුම්කරුවන්ට වගකීමක් ඇතිවන සේ අස්තිත්වය භාණ්ඩ හෝ සේවා මිල දී ගැනීමක් සිදුවන මුදලින් නිරවුල් කරන කොටස් පදනම් ගෙවීම් ගනුදෙනු; සහ
 - (ඇ) වැඩපිළිවෙලේ කොන්දේසි අනුව අස්තිත්වයට හෝ භාණ්ඩ හෝ සේවා සැපයුම්කරුට ගනුදෙනුව මුදලින් නිරවුල් කරනවාද (නොවෙනස් වත්කම්) එසේ නැතිනම් ස්කන්ධ සාධන සාධන පත්‍ර නිකුත් කිරීම මගින් නිරවුල් කරන්නේ ද යන්න තෝරාගැනීමට ඉඩ සලසන ආකාරයට අස්තිත්වයට භාණ්ඩ හෝ සේවා ලැබීමේ හෝ අත්පත් කරගැනීමේ ගනුදෙනු.
- 26.2 මුදලින් නිරවුල් කරනු ලබන කොටස් පදනම් කරගත් ගෙවීම් ගනුදෙනුවල කොටස් මිල ඉහළයාමේ අයිතිය ඇතුළත්ය. උදාහරණයක් ලෙස අස්තිත්වයක් විසින් ඔවුන්ගේ සේවකයින්ගේ පාරිශ්‍රමික පැකේජයෙහි කොටසක් ලෙස කොටස් මිල ඉහළ යාමේ අයිතිය ලබා දී ඇත්නම් නියමිත කාලපරිච්ඡේදයක් ඇතුළත නියමිත මට්ටමක් ඉක්මවා අස්තිත්වයේ කොටස් මිල ඉහළ යාම පදනම් කරගත් අනාගත මුදල් (ස්කන්ධ සාධන පත්‍රයකට වඩා) ගෙවීමකට ගෙවනු ලැබීමට සේවකයින්ට අයිතියක් හිමිවෙයි. නොඑසේනම් අනිවාර්ය (උදාහරණය : සේවා නියුක්තිය අවසන් වීමත් සමග) හෝ සේවකයාගේ අභිමතය පරිදි නිදහස් කරගත හැකි වරණීය කොටස් (කොටස් විකල්ප ක්‍රියාත්මක කිරීමෙන් නිකුත් කළ යුතු කොටස් ඇතුළත්ව) අයිතියක් ප්‍රදානය කිරීමෙන් අස්තිත්වය සිය සේවකයින්ට අනාගතයේ දී ගෙවීමක් ලැබීමට අයිතිය ලබාදෙනු විය හැකි ය.

හඳුනාගැනීම

- 26.3 කොටස් පදනම් කරගත් ගෙවීම් ගනුදෙනුවක දී භාණ්ඩ හෝ සේවාවන් ලැබීම හෝ අත්පත්කර ගැනීම අස්තිත්වයන් හඳුනාගත යුත්තේ භාණ්ඩ හා සේවාවල ගන්නා වීට් දී ය. ස්කන්ධයෙන් නිරවුල් කරනු ලබන කොටස් පදනම් කරගත් ගනුදෙනුවකින් භාණ්ඩ හෝ සේවාවන් ලබාගන්නේ නම් ස්කන්ධයෙහි අනුරූපී වැඩිවීමක් හෝ, මුදලින් නිරවුල් කරනු ලබන කොටස් පදනම් කරගත් ගෙවීම් ගනුදෙනුවකින් භාණ්ඩ හෝ සේවාවන් අත්පත් කරගන්නේ නම් වගකීමක් අස්තිත්වය හඳුනාගත යුතු ය.
- 26.4 කොටස් පදනම් කරගත් ගෙවීම් ගනුදෙනුවකින් ලැබුන හෝ අත්පත් කරගත් භාණ්ඩ හෝ සේවාවන් වත්කම් ලෙස හඳුනාගැනීම සඳහා සුදුසුකම් නොලබන විට අස්තිත්වය විසින් ඒවා වියදම් ලෙස හඳුනාගත යුතු ය.

පැවරීම් කොන්දේසි පවත්නා විට හඳුනාගැනීම

- 26.5 සේවකයින්ට ප්‍රදානය කරන කොටස් පදනම් කරගත් ගෙවීම්වල හිමිකම වහාම පැවරෙන්නේ නම් එකී කොටස් පදනම් කරගත් ගෙවීම්වලට කොන්දේසි විරහිතව හිමිකම ලැබීමට පෙරාතුව සේවකයා නියමිත සේවා කාලයක් සම්පූර්ණ කළ යුතු නොවේ. මෙයට පටහැනි සාක්ෂි නොමැති විට සේවකයා සලසා ඇති සේවාව කොටස් පදනම් ගෙවීමෙහි ප්‍රතිශ්ඨාව ලැබුන ලෙස අස්තිත්වය උපකල්පනය කළ යුතු ය. මෙම අවස්ථාවේ ලැබුන සම්පූර්ණ සේවාව ස්කන්ධයෙහි හෝ වගකීම්වල අනුරූපී වැඩිවීම ප්‍රදාන දිනයෙහිදීම හඳුනාගත යුතු ය.
- 26.6 සේවකයා නියමිත සේවා කාලයක් සම්පූර්ණ කරනතෙක් කොටස් පදනම් කරගත් ගෙවීම් පවරනු නොලබන්නේ නම් ප්‍රතිග්‍රාහකයා පවරාගනු ලබන කාලපරිච්ඡේදය තුළ ඉටුකළ යුතුව ඇති සේවාව අනාගතයේ දී එම කොටස් පදනම් කරගත් ගෙවීම වෙනුවෙන් අනාගතයේදී ලැබෙන ප්‍රතිශ්ඨාව ලෙස අස්තිත්වය උපකල්පනය කළ යුතුය. පැවරුම් කාලපරිච්ඡේදය ඇතුළත එම සේවාව සේවකයා විසින් ලබා දෙන ලද සේ උපකල්පනය කරමින් ස්කන්ධයෙහි හෝ වගකීම්වල අනුගමය වැඩිවීමක් ඇතුළත්ව අස්තිත්වය විසින් එකී සේවාවන් ගිණුම්ගත කළ යුතු ය.

ස්කන්ධයෙන් නිරවුල් කරනු ලබන කොටස් පදනම් කරගත් ගෙවීම් ගනුදෙනු මිණුම් කිරීම

මිණුම් කිරීම් මූලධර්ම

26.7 ස්කන්ධයෙන් නිරවුල් කරනු ලබන කොටස් පදනම් කරගත් ගෙවීම් ගනුදෙනු සඳහා අස්තිත්වයක් විසින් ලබාගත් භාණ්ඩ හෝ සේවාවන් සහ ස්කන්ධයෙහි අනුගමය වැඩිවීම ඒවායෙහි සාධාරණ අගය විශ්වාසදායක ලෙස ඇස්තමේන්තු කිරීමට නොහැකිවිට සාධාරණ අගයට මිණුම් කළ යුතු ය. ලබාගත් භාණ්ඩ හෝ සේවාවන්හි සාධාරණ අගය විශ්වාසදායක ලෙස ඇස්තමේන්තු කිරීමට අස්තිත්වයට නොහැකි නම් අස්තිත්වය විසින් ඒවායෙහි වටිනාකම සහ ස්කන්ධයෙහි අනුරූපී වැඩිවීම ප්‍රදානය කරන ලද ස්කන්ධ සාධනපත්‍රවල සාධාරණ අගයට යොමුකිරීමෙන් මැනිය යුතු ය. සේවකයන් සහ සමාන සේවාවන් සපයාදෙන අනෙකුත් පාර්ශවයන් සමග වන ගනුදෙනුවලට මෙම අවශ්‍යතාවය ව්‍යවහාර කිරීමට අස්තිත්වය විසින් ප්‍රදානය කළ ස්කන්ධ සාධනපත්‍රවල සාධාරණ අගයට යොමුකරමින් ලබාගත් සේවාවන්හි සාධාරණ අගය මිණුම් කළ යුතු ය. ඊට හේතුව වන්නේ ලබාගත සේවාවන්හි සාධාරණ අගය විශ්වාසනීය ලෙස ඇස්තමේන්තු කිරීමට දර්ශීය හැකියාවක් නොතිබීම ය.

26.8 සේවකයන් (සමාන සේවාවන් සපයන වෙනත් පාර්ශවයන් ද ඇතුළත්ව) සමග වන ගනුදෙනුවල දී ස්කන්ධ සාධනපත්‍රවල සාධාරණ අගය ප්‍රදානය කරනු ලබන දිනට මැනිය යුතු ය. සේවකයන් නොවන පාර්ශවයන් සමග කරනු ලබන ගනුදෙනු සඳහා මැනීම් කරන දිනය වනුයේ අස්තිත්වය විසින් භාණ්ඩ ලබාගන්නා දිනය හෝ ප්‍රතිපාර්ශවය සේවාව ලබාදෙන දිනයයි.

26.9 ස්කන්ධ උපකරණ ප්‍රදානය සේවකයින් සේවය හෝ කාර්යසාධනය සම්බන්ධයෙන් නියමිත පවරා ගැනීමේ කොන්දේසි සපුරාලීමට යටත්ව සිදු විය හැකි ය. උදාහරණයක් වශයෙන් සේවකයෙකුට ප්‍රදානය කරනු ලබන කොටස් හෝ කොටස් විකල්ප කිසියම් නිශ්චිත කාලපරිච්ඡේදයක් සේවකයා අස්තිත්වයේ සේවයෙහි නිරත විය යුතු වීමේ දර්ශීය කොන්දේසියට යටත්විය හැකි ය. අස්තිත්වය විශේෂිත ලාභ වර්ධනයක් (වෙළඳපළ නොවන හිමිකම් ලැබීමේ කොන්දේසියක්) සපුරා ගැනීම හෝ අස්තිත්වයේ කොටස් මිලෙහි (වෙළඳපළ හිමිකම් ලැබීමේ කොන්දේසියක්) විශේෂිත වර්ධනයක් වැනි කාර්ය සාධනයක් තෘප්ත කිරීමේ කොන්දේසි තිබිය හැකි ය. පැවරීමට අපේක්ෂා කරන ස්කන්ධ සාධනපත්‍ර සංඛ්‍යාව ඇස්තමේන්තු කිරීමේදී සාකච්ඡායෙන්ම සේවක සේවාවට හෝ වෙළඳපළ නොවන කාර්ය සාධක කොන්දේසිවලට අදාළ වන සියලුම පැවරීම් කොන්දේසි සැලකිල්ලට ගත යුතු ය. අනතුරුව, අවශ්‍ය වන්නේ නම් නවතම තොරතුරුවලට අනුව පැවරීමට ඇස්තමේන්තු කරනු ලබ ඇති ස්කන්ධ ඒකක සංඛ්‍යාව කලින් ඇස්තමේන්තුවෙන් වෙනස් වන්නේ නම්, අස්තිත්වය එම ඇස්තමේන්තුව ප්‍රතිශෝධනය කළ යුතුය. පැවරීම සිදුකරන දින දී අස්තිත්වය අවසානයේදී පවරනු ලබන ස්කන්ධ සාධනපත්‍ර සංඛ්‍යාවට සමාන වන පරිදි ඇස්තමේන්තුව ප්‍රතිශෝධනය කළ යුතු ය. කොටස්වල හෝ කොටස් විකල්පවල සාධාරණ අගය මිණුම් කරනු ලබන දිනට ඇස්තමේන්තු කිරීමේ දී ප්‍රතිඵලය කුමක් වුවත් පසුව වන ගැලපිලි නොමැතිව සියලුම වෙළඳපළ පැවරීම් හෝ නොපැවරීම් කොන්දේසි සැලකිල්ලට ගත යුතු ය.

කොටස්

26.10 අස්තිත්වයක් විසින් කොටස්වල (සහ ලැබී ඇති අදාළ භාණ්ඩ හෝ සේවාවල) සාධාරණ අගය පහත දැක්වෙන මැනීම්කරණ ස්ථර තුනෙහි අනුපිළිවෙලට මැනිය යුතු ය:-

- (අ) ප්‍රදානය කළ ස්කන්ධ සාධනපත්‍ර සඳහා නිරීක්ෂණය කළ හැකි වෙළඳපළ මිලක් වේ නම් ඒ මිල භාවිතා කිරීම.
- (ආ) නිරීක්ෂණය කළ හැකි වෙළඳපළ මිලක් නොමැතිනම් ප්‍රදානය කළ ස්කන්ධ සාධනපත්‍රවල සාධාරණ අගය පහත දැක්වෙන වැනි අස්තිත්වයට නිශ්චිත වන වෙළඳපළ දත්තයන් භාවිතා කරමින් මිණුම් කළ යුතු යට
 - (i) අස්තිත්වයෙහි කොටස්වල මෑත කාලීන ගනුදෙනුවක්, හෝ
 - (ii) අස්තිත්වයෙහි හෝ එහි ප්‍රමුඛ වත්කම්වල මෑත කාලීන ස්කන්ධ සාධාරණ තක්සේරු වේ.
- (ඇ) නිරීක්ෂණය කළ හැකි වෙළඳපළ මිලක් ලබාගත නොහැකි නම් සහ (ආ) යටතේ සාධාරණ මිලෙහි විශ්වාසනීය මිණුමක් ලබාගැනීම ප්‍රායෝගික නොවන විට කොටස්වල සාධාරණ අගය හෝ කොටස් අගය වැඩිවීමේ හිමිකම දැණුම් හා කැමැත්ත ඇති පාර්ශව අතර අතේ දුරින් සිදුවන ගනුදෙනුවක දී ප්‍රදාන දින එකී ස්කන්ධ උපකරණවල මිල ඇස්තමේන්තු කිරීමට වෙළඳපළ දත්තයන් හැකිතාක් විශාල වශයෙන් භාවිතා කෙරෙන තක්සේරු ක්‍රමයක් උපයෝගී කර ගනිමින් වක්‍රව මිණුම් කළ යුතු ය.

සාධාරණ අගය නිර්ණය කිරීම සඳහා වඩාත්ම යෝග්‍ය තක්සේරු ක්‍රමය ව්‍යවහාර කිරීම සඳහා අස්තිත්වයේ අධ්‍යක්ෂවරුන් ඔවුන්ගේ විනිශ්චය භාවිතා කළ යුතු ය. භාවිත කළ ඕනෑම තක්සේරු ක්‍රමයක් ස්කන්ධ සාධන පත්‍ර තක්සේරු කිරීම සඳහා වන පොදුවේ පිළිගන්නා අගය කිරීමේ ක්‍රමයක් සමග සංගත විය යුතු ය.

කොටස් විකල්ප සහ ස්කන්ධයෙන් නිරවුල් කරනු ලබන කොටස් අගය වැඩිවීමේ හිමිකම්

26.11 අස්තිත්වයක් විසින් කොටස් විකල්පවලත් ස්කන්ධයෙන් නිරවුල් කරනු ලබන කොටස් අගය වැඩිවීමේ හිමිකම් (සහ ලැබුන අදාළ භාණ්ඩ හා සේවා) වලත් සාධාරණ අගය පහත දැක්වෙන මැණුම්කරණ ස්ථර තුනෙහි අනුපිළිවෙලට මැනිය යුතු ය.

- (අ) ප්‍රදානය කළ ස්කන්ධ සාධන පත්‍ර සඳහා නිරීක්ෂණය කළ හැකි වෙළඳපල මිලක් වේ නම් ඒ මිල භාවිතා කිරීම
- (ආ) නිරීක්ෂණය කළ හැකි වෙළඳපල මිලක් නොමැති විට ප්‍රදානය කළ කොටස් විකල්ප සහ කොටස් අගය වැඩිවීමේ අයිතිවාසිකම්වල සාධාරණ අගය කොටස් විකල්ප සම්බන්ධ මෑතක සිදු වූ ගණුදෙනු වැනි අස්තිත්වයට විශේෂිත නිරීක්ෂණය කළ හැකි වෙළඳපල දත්තයන් භාවිතයෙන් මිණුම් කරයි;
- (ඇ) නිරීක්ෂණය කළ හැකි වෙළඳ මිලක් ලබාගත නොහැකි නම් සහ (ආ) යටතේ සාධාරණ මිලෙහි විශ්වසනීය මිණුමක් ලබාගැනීම ප්‍රායෝගික නොවන විට කොටස් විකල්ප වල හෝ කොටස් අගය වැඩිවීමේ හිමිකම්වල සාධාරණ අගය විකල්ප මිල කිරීමේ ආදර්ශයන් භාවිතත් මිණුම් කරයි. ආදර්ශය සඳහා යෙදවුම් (බර තැබූ කොටස් මිල, ක්‍රියාත්මක මිල, අපේක්ෂිත නිශ්චිතතාවය (volatility) , විකල්ප ජීවිත කාලය අපේක්ෂිත ලාභාංශ, සහ අවදානම් රහිත පොළී අනුපාතය වැනි) සඳහා හැකි උපරිම මට්ටමින් වෙළඳපල දත්තයන් භාවිතා කළ යුතුය. කොටස්වල බර තැබූ සාමාන්‍ය කොටස් මිල නිර්නය කිරීම සඳහා උපයෝගී කරගනු ලබන කොටස්වල සාධාරණ අගය නිශ්චය කිරීම සඳහා මාර්ගෝපදේශ 26.10 ඡේදයෙහි දැක්වෙයි. අස්තිත්වය විසින් කොටස්වල සාධාරණ අගය නිර්ණය කිරීමට භාවිත කළ තක්සේරු කිරීමේ ක්‍රමවේදයට සංගත වන අයුරින් අපේක්ෂිත නිශ්චිතතාවය (volatility) තක්සේරු කළ යුතුය.

ස්කන්ධ සාධනපත්‍ර ප්‍රදානය කරනු ලැබූ නියමයන් සහ කොන්දේසි විකරණය කිරීම

26.12 අස්තිත්වයක් විසින් සේවකයින්ට ප්‍රතිලාභී වන අයුරින් උදාහරණයක් වශයෙන් විකල්පයක ක්‍රියාත්මක මිල අඩු කිරීමෙන්, පැවරුම් කාලය අඩු කිරීමෙන් හෝ කාර්ය සාධන කොන්දේසියක් ඉවත් කිරීමෙන් හෝ සංශෝධනය කරන්නේ නම් විකරණය කළ පැවරීම් කොන්දේසි අස්තිත්වය විසින් කොටස් පදනම් කරගත් ගෙවීම් ගණුදෙනු ගිණුම්ගත කිරීමේ දී පහත සඳහන් දෑ සැලකිල්ලට ගත යුතු ය.

- (අ) විකරණය කිරීමට වහාම පෙර සහ පසුව මනින ලද ප්‍රදානය තුළ ස්කන්ධ සාධන පත්‍රවල සාධාරණ අගය විකරණයෙන් වැඩිවන්නේ නම් (හෝ ප්‍රදානය තුළ ස්කන්ධ සාධනපත්‍ර සංඛ්‍යාව වැඩි වන්නේ නම්) ප්‍රදානය කළ ස්කන්ධ සාධන පත්‍ර සඳහා ප්‍රතිෂ්ඨාව සේවය සඳහා ලැබූ වටිනාකම මැනීම හඳුනාගැනීමේ දී අස්තිත්වය ප්‍රදානය කළ වර්ධිත සාධාරණ අගය ඇතුළත් කළ යුතු ය. ප්‍රදානය කළ වර්ධිත සාධාරණ අගය වන්නේ විකුණුම් කළ ස්කන්ධ සාධනපත්‍රයේ සහ මුල් සාධන පත්‍රයේ විකුණුම් කරන ලද දින දී දෙකේම වූ ඇස්තමේන්තු කළ සාධාරණ අගයන් අතර වෙනසයි. විකරණය සිදුවන්නේ පැවරුම් කාලය තුළ දී නම් මුල් පැවරුම් කාලපරිච්ඡේදයේ ඉතිරිය පුරා හඳුනාගන්නා මුල් ස්කන්ධ සාධනපත්‍රවල පැවරුම් දින සාධාරණ අගය පදනම්කල වටිනාකමට අමතරව ප්‍රදානය කළ වර්ධිත සාධාරණ අගය විකරණය කළ දින සිට විකරණය කළ ස්කන්ධ සාධනපත්‍ර පැවරුම් දින තෙක් දක්වා ලැබුන සේවාවන් සඳහා හඳුනාගත් වටිනාකම මැනීමට ඇතුළත් වේ.
- (ආ) විකරණය මගින් කොටස් පදනම් කරගත් ගෙවීම් වැඩ පිළිවෙලෙහි සාධාරණ අගයන්හි එකතුව අඩු කරන්නේ නම් හෝ වෙනත් ආකාරයකින් සේවකයින්ට ප්‍රතිලාභී නොවන බවක් දක්නට ඇත්නම් වුව ද අස්තිත්වය ප්‍රදානය කරන ලද ස්කන්ධ සාධනපත්‍ර වෙනුවෙන් ප්‍රතිෂ්ඨාව ලෙස ලැබෙන සේවාවන් යථෝක්ත විකරණය සිදු නොවූයේ සලකා අඛණ්ඩව ගිණුම්ගත කළ යුතු ය.

අවලංගු කිරීම් සහ නිරවුල් කිරීම්

26.13 ස්කන්ධයෙන් නිරවුල් කරනු ලබන කොටස් පදනම් කරගත් ගෙවීම් ප්‍රදානයක් හිමිකම් පැවරීම කඩිනම් කිරීමක් වශයෙන් අස්තිත්වය විසින් ගිණුම්ගත කළ යුතු වන බැවින් ඉතිරි වී ඇති පැවරීම් කාලපරිච්ඡේදය පුරා, එසේ නොවී නම් ලැබිය යුතු වන සේවාවන් වෙනුවෙන් හඳුනා ගන්නා ප්‍රමාණය වහාම හඳුනාගත යුතු ය.

මුදලින් නිරවුල් කරන කොටස් පදනම් කරගත් ගෙවීම් ගණුදෙනු

26.14 මුදලින් නිරවුල් කරන කොටස් පදනම් කරගත් ගෙවීම් ගණුදෙනුවල දී අත්පත් කරගන්නා ලද භාණ්ඩ හෝ සේවාවන් සහ දරනු ලැබූ වගකීම් අස්තිත්වයක් විසින් වගකීමේ සාධාරණ අගයට මිණුම් කළ යුතු ය. වගකීම නිරවුල් කරන තෙක් අස්තිත්වය විසින් සෑම වාර්තා කරන දිනකටම සහ නිරවුල් කරනු ලබන දිනට, කාලපරිච්ඡේදයෙහි ලාභයෙහි හෝ අලාභයෙහි හඳුනාගත් සාධාරණ අගයෙහි කිසියම් වෙනස්වීම්ද සමඟ වගකීමෙහි සාධාරණ අගය නැවතත් මිණුම් කළ යුතු ය.

මුදල් විකල්ප සහිත කොටස් පදනම් කරගත් ගෙවීම් ගනුදෙනු

26.15 ඇතැම් කොටස් පදනම් කරගත් ගනුදෙනුවල දී ගනුදෙනුව මුදලින් (හෝ වෙනත් වත්කම්වලින් හෝ ස්කන්ධ සාධනපත්‍ර මාරු කිරීමෙන් නිරවුල් කිරීම සඳහා තෝරාගැනීමට එක්කෝ අස්තිත්වයට හෝ ප්‍රති පාර්ශ්වයට අවකාශ සැලසේ. එවැනි අවස්ථාවක දී, පහත දැක්වෙන තත්ත්වයන් යටතේ වන්නේ නම් හැරුණු විට අස්තිත්වය විසින් ගනුදෙනුව මුදලින් නිරවුල් කෙරෙන කොටස් පදනම් කරගත් ගෙවීම් ගනුදෙනුවක් ලෙස ගිණුම්ගත කළ යුතු ය.

(අ) ස්කන්ධ සාධනපත්‍ර නිකුත් කිරීමෙන් නිරවුල් කිරීමේ පරිච්ඡේදයේ අස්තිත්වයට ඇතිවිට; හෝ,

(ආ) ස්කන්ධ සාධන පත්‍රයේ සාධාරණ වටිනාකමට වඩා වටිනාකමෙන් අඩුවිය හැකි නිසා සහ මුදලින් නිරවුල් කරනු ලබන වටිනාකමට සම්බන්ධයක් නොදරන නිසා විකල්පයේ වාණිජමය හරයක් නොමැත.

(අ) සහ (ආ) තත්ත්වයන් යටතේ හැරුණු විට ගනුදෙනුව ස්කන්ධයෙන් නිරවුල් කරනු ලබන කොටස් පදනම් කරගත් ගෙවීම් ගනුදෙනුවක් ලෙස 26.7 - 26.13 ඡේද ප්‍රකාරව අස්තිත්වය විසින් ගිණුම්ගත කළ යුතු ය.

සමූහ සැලසුම්

26.16 පරිපාලක අස්තිත්වය සමූහයේ එකක් හෝ වැඩි ගණනක පරිපාලිතයන්හි සේවකයන්ට කොටස් පදනම් කරගත් ගෙවීම් පිරිනැමීමක් ප්‍රදානය කිරීමක් සහ පරිපාලකය එක්කෝ "කුඩා සහ මධ්‍ය පරිමාණ අස්තිත්වයන් සඳහා ගිණුම්කරණ ප්‍රමිත" හෝ සම්පූර්ණ SLFRS භාවිතයෙන් එහි ඒකාබද්ධ මූල්‍ය ප්‍රකාශන ඉදිරිපත් කරන්නේ නම් එවැනි පරිපාලිතයන්ට කොටස් පදනම් කරගත් ගෙවීම් වියදම (සහ පාලකගේ අදාළ ප්‍රාග්ධන දායකත්වය) සමූහය වෙනුවෙන් හඳුනාගනු ලබන වියදමෙහි සාධාරණ වෙන් කිරීමක් පදනම් කරගනිමින් හඳුනා ගැනීමට සහ මිණුම් කිරීමට අවසර ලැබෙයි.

රජයේ නිල නියෝග මත සැලසුම්

26.17 විශේෂිතකොට හඳුනාගත නොහැකි භාණ්ඩ හෝ සේවාවන් සපයා දෙමින් (හෝ ප්‍රදානය කරනු ලබන ස්කන්ධ සාධනපත්‍රවල සාධාරණ අගයට පැහැදිලිවම අඩු භාණ්ඩ හෝ සේවාවන් සපයා දෙමින්) ස්කන්ධ ආයෝජකයන්ට (සේවකයින් වැනි) ස්කන්ධ අත්පත් කරගත හැකි වනසේ නීතියෙන් ස්ථාපනය කරන ලද වැඩසටහන් ඇතැම් අධිකරණ බල ප්‍රදේශවල තිබේ. වෙනත් ප්‍රතිස්ථාවක් (සේවකයින්ගේ අතීත හෝ අනාගත සේවාවන් කෙරෙන්) ලැබී ඇති බව හෝ ලැබෙනු ඇති බව මින් හැඟවෙයි. මෙම කොටසෙහි විෂය පථය තුළ මේවා ස්කන්ධයෙන් නිවැරදි කෙරෙන කොටස් පදනම් කරගත් ගෙවීම්ය. ගනුදෙනු හඳුනානොගත් ලැබුණ භාණ්ඩ හෝ සේවා (හෝ ලැබීමට ඇති) අස්තිත්වය විසින් මැනිය යුත්තේ ප්‍රදානය කළ දින මිණුම් කරන ලද කොටස් පදනම් ගෙවීම්වල සාධාරණ අගය සහ හඳුනාගනු ලැබූ ඕනෑම භාණ්ඩ හෝ සේවාවල සාධාරණ අගය අතර වෙනස ලෙස ය.

හෙළිදරව් කිරීම්

26.18 කාලපරිච්ඡේදය තුළ පැවති කොටස් පදනම් කරගත් ගෙවීම් විධිවිධානවල ස්වාභාවයත්, ප්‍රමාණයත් පිළිබඳව පහත සඳහන් විස්තර අස්තිත්වයක් විසින් හෙළිදරව් කළ යුතු ය:-

(අ) පැවරීම් අවශ්‍යතා, විකල්ප ප්‍රදානය කරන ලද උපරිම කාලසීමාව, සහ නිරවුල් කිරීමේ ක්‍රමය (උදා : මුදලින්ද ස්කන්ධයෙන්ද) යනාදී එක් එක් වර්ගයට අදාළ සාමාන්‍ය වගන්ති සහ කොන්දේසි ඇතුළත්ව කාලපරිච්ඡේදය තුළ කවර අවස්ථාවක වුවද පැවති එක් එක් කොටස් පදනම් කරගත් ගෙවීම් විධිවිධාන පිළිබඳ විස්තරයක් සැලකිය යුතු තරම් සමාන ස්වභාවයෙහි කොටස් පදනම් කරගත් ගෙවීම් ඇති අස්තිත්වයකට මේ තොරතුරු සමූච්චිත කළ හැකිය.

(ආ) පහත දැක්වෙන එක් එක් විකල්ප කාණ්ඩ වෙනුවෙන් කොටස් විකල්පවල සංඛ්‍යාව සහ බරතැබූ සාමාන්‍ය ක්‍රියාත්මක මිලගණන් :

- (I) කාලපරිච්ඡේදය ආරම්භයෙහි හිඟව තිබුණු
- (II) කාලපරිච්ඡේදය තුළ ප්‍රදානය කරන ලද
- (III) කාලපරිච්ඡේදය තුළ අහිමි කරන ලද
- (IV) කාලපරිච්ඡේදය තුළ ක්‍රියාත්මක කළ
- (V) කාලපරිච්ඡේදය තුළ කල් ඉකුත් වූ
- (VI) කාලපරිච්ඡේදය අවසානයෙහි හිඟව ඇති
- (VII) කාලපරිච්ඡේදය අවසානයෙහි ක්‍රියාත්මක කිරීමේ හැකියාව ඇති.

- 26.19 ස්කන්ධයෙන් නිරවුල් කරනු ලබන කොටස් පදනම් කරගත් ගෙවීම් විධිවිධාන සම්බන්ධයෙන් ලැබුණු භාණ්ඩ හෝ සේවාවන්හි සාධාරණ අගය හෝ ප්‍රදානය කළ ස්කන්ධ සාධනපත්‍රවල අගය මිණුම් කළ ආකාරය පිළිබඳව තොරතුරු අස්තිත්වය හෙළිදරව් කළ යුතු ය. තක්සේරු ක්‍රමවේදයක් භාවිත කරන ලද්දේ නම් ඒ ක්‍රමවේදයන්, අස්තිත්වය විසින් එය තෝරාගනු ලැබීමට හේතුවක් හෙළිදරව් කළ යුතු ය.
- 26.20 මුදලින් නිරවුල් කරනු ලබන කොටස් පදනම් කරගත් ගෙවීම් විධිවිධාන සම්බන්ධයෙන් වගකීම මතින ලද ආකාරය පිළිබඳ තොරතුරු අස්තිත්වය විසින් හෙළිදරව් කළ යුතු ය.
- 26.21 කාලපරිච්ඡේදය තුළ විකරණය කරන ලද කොටස් පදනම් කරගත් ගෙවීම් විධිවිධාන සම්බන්ධයෙන් එම විකරණ පිළිබඳව හේතු දැක්වීමක් අස්තිත්වය විසින් හෙළිදරව් කළ යුතු ය.
- 26.22 අස්තිත්වය සමූහ කොටස් පදනම් කරගත් ගෙවීම් විධිවිධාන සැලැස්මක කොටසක් නම් සහ එය එහි කොටස් පදනම් කරගත් ගෙවීම් වියදම් සමූහය විසින් හඳුනාගන්නා ලද සාධාරණ වියදම් වෙන්කිරීම පදනම් කරගෙන හඳුනාගන්නා විට සහ මිණුම් කරන විට එය ඒ කරුණ ද වෙන් කළ පදනම ද හෙළිදරව් කළ යුතු ය. (26.16 ඡේදය බලන්න)
- 26.23 කාලපරිච්ඡේදයෙහි දී අස්තිත්වයෙහි ලාභය හෝ අලාභය කෙරෙහි සහ එහි මූල්‍ය ප්‍රකාශන කෙරෙහි කොටස් පදනම් කරගත් ගෙවීම් ගණුදෙනුවල බලපෑම පිළිබඳව පහත සඳහන් තොරතුරු අස්තිත්වය විසින් හෙළිදරව් කළ යුතු ය.
- (අ) කාලපරිච්ඡේදය තුළ ලාභයෙහි හෝ අලාභයෙහි හඳුනාගත් වියදම් එකතුව;
- (ආ) කාලපරිච්ඡේදය අවසානයට කොටස් පදනම් කරගත් ගෙවීම් ගණුදෙනු කෙරෙන් පැන නැගින වගකීම්වල මුළු ධාරණ අගය.

කුඩා සහ මධ්‍ය පරිමාණ අස්තීත්වයන් සඳහා ශ්‍රී ලංකා ගිණුම් ප්‍රමිත

27 වැනි කොටස

වත්කම් හානිකරණය

අරමුණ සහ විෂය පථය

27.1 වත්කමක ධාරණ අගය එහි අයකර හැකි වටිනාකම ඉක්මවන විට හානිකරණ අලාභයක් සිදුවෙයි. මෙම SLFRS හි වෙනත් කොටස්වලින් හානිකරණ අවශ්‍යතා ස්ථාපනය කරනු ලබ ඇති පහත දැක්වෙන වත්කම් හැරුණු විට අනෙකුත් සියලුම වත්කම්වල හානිකරණ ගිණුම්ගත කිරීම සඳහා මෙම කොටස ව්‍යවහාර කළ යුතු ය.

- (අ) විලම්භිත බදු වත්කම් (29 වැනි කොටස ආදායම් බදු බලන්න);
- (ආ) සේවක ප්‍රතිලාභ කෙරෙන් පැන නගින වත්කම් (28 වැනි කොටස සේවක ප්‍රතිලාභ බලන්න);
- (ඇ) 11 වැනි කොටස මූලික මූල්‍ය සාධනපත්‍ර හෝ 12 වැනි කොටස වෙනත් මූල්‍ය සාධනපත්‍ර නිකුත්ව පිළිබඳ කරුණු” වල විෂය පථයට ඇතුළත් මූල්‍ය වත්කම්
- (ඈ) සාධාරණ අගයට මිණුම් කරන ලද ආයෝජන දේපල (16 වෙනි කොටස ආයෝජන දේපල බලන්න)
- (ඉ) කෘෂිකාර්මික කටයුතුවලට සම්බන්ධ, ඇස්තමේන්තු විකුණුම් පිරිවැය අඩුකළ සාධාරණ අගයට මිණුම් කළ ජෛව වත්කම් (34 කොටස විශේෂිත ක්‍රියාකාරකම් බලන්න).

තොග හානිකරණය

විකුණුම් මිලෙන් සම්පූර්ණ කිරීම සහ විකිණීමට යන පිරිවැය අඩුකළ විකුණුම් මිල

27.2 කවර හෝ තොග හානිකරණය වී ඇති ද යන්න සැම වාර්තාකරන කාලපරිච්ඡේදයක් අවසානයේම අස්තීත්වයක් විසින් තක්සේරු කළ යුතු ය. එක් එක් තොග අයිතමයක (හෝ සමාන අයිතම කාණ්ඩයක - 27.3 ඡේදය බලන්න) ධාරණ අගය එහි සම්පූර්ණ කිරීමේ සහ විකිණීමේ පිරිවැය අඩුකළ විකුණුම් මිල සමඟ සැසඳීමෙන් අස්තීත්වය ඒ තක්සේරුව සිදු කළ යුතු ය. තොග අයිතමයක් (හෝ සමාන අයිතම කාණ්ඩයක්) හානිකරණය වී ඇත්නම් අස්තීත්වය තොගයෙහි (හෝ කාන්ඩයෙහි) ධාරණ අගය එහි සම්පූර්ණ කිරීමේ සහ විකිණීමේ පිරිවැය අඩු කළ විකුණුම් මිලට සමාන වන සේ අඩුකළ යුතු ය. මෙම අඩුකිරීම හානිකරණ අලාභයක් වන බැවින් එය වහාම ලාභයෙහි හෝ අලාභයෙහි හඳුනාගත යුතු ය.

27.3 තොග අයිතමයෙන් අයිතමයට සම්පූර්ණ කිරීමේ පිරිවැය අඩුකළ විකුණුම් මිල නිර්ණය කිරීම ප්‍රායෝගික නොවන්නේ නම් අස්තීත්වයට හානිකරණය තක්සේරු කිරීමේ අරමුණ සඳහා එකම නිෂ්පාදන පෙළකට අදාළ එක සමාන අරමුණ හෝ අවසන් ප්‍රයෝජන සහිත එකම භූගෝලීය ප්‍රදේශයෙහි නිෂ්පාදනය කරනු ලබන සහ අලෙවි කරනු ලබන තොග අයිතම කාණ්ඩගත කර හානිකරණය තක්සේරු කළ හැකි ය.

හානිකරණය ප්‍රතිවර්තය කිරීම

27.4 සැම පසුව එන වාර්තාකරණ දිනයක දීම අස්තීත්වය විසින් විකුණුම් මිලෙන් සම්පූර්ණ කිරීම සහ විකිණීම සඳහා පිරිවැය අඩුකළ විකුණුම් මිලේ නව තක්සේරුවක් කළ යුතු ය. තොග හානිකරණයට හේතු වූ පූර්ව තත්ත්වයන් තවදුරටත් නොපවත්නේ නම් හෝ වෙනස් වූ ආර්ථික වාතාවරණය හේතුවෙන් විකුණුම් මිල සම්පූර්ණ කිරීම විකිණීමේ පිරිවැය අඩුකළ විකුණුම් මිල වැඩිවනු ඇති බවට පැහැදිලි සාක්ෂි පවත්නේ නම් නව ධාරණ අගය පිරිවැය සහ විකුණුම් මිලෙන් සම්පූර්ණ කර ගැනුම් සහ විකිණීම් පිරිවැය අඩුකළ විකුණුම් මිලට සමාන වනසේ අස්තීත්වය හානිකරණ ප්‍රමාණය (එනම් ප්‍රතිවර්තය කිරීම ආරම්භක හානිකරණ අලාභයේ ප්‍රමාණයට සීමා වෙයි) ප්‍රතිවර්තය කළ යුතු ය.

තොග හැර අනෙකුත් වත්කම් හානිකරණය

පොදු මූලධර්ම

27.5 වත්කමක ආපසු අයකරගත හැකි වටිනාකම එහි ධාරණ අගයට අඩුවන්නේ නම් පමණක්ම අස්තීත්වයක් විසින් එහි ආපසු අයකරගත හැකි අගයට සමාන වන පරිදි එහි ධාරණ අගය අඩුකළ යුතු ය. එකී අඩුකිරීම හානිකරණ අලාභයකි. ආපසු අයකරගත හැකි වටිනාකම මැනීම සඳහා මාර්ගෝපදේශ 27.11- 27.20 ඡේදවලින් සැපයෙයි.

27.6 අස්තිත්වයක් විසින් හානිකරණ අලාභයක් වහාම ලාභයෙහි හෝ අලාභයෙහි හඳුනාගත යුතු ය.

හානිකරණය ඇඟවීම්

- 27.7 වත්කමක් හානිකරණය වීමේ ඇඟවීමක් අත්දැකී සෑම වාර්තාකරන දිනකදීම අස්තිත්වයක් විසින් ඇගයිය යුතුය. එවැනි කවර හෝ ඇඟවීමක් පවත්නේ නම් අස්තිත්වය වත්කමෙහි අයකරගත හැකි වටිනාකම ඇස්තමේන්තු කළ යුතුය. හානිකරණය පිළිබඳ ඇඟවීමක් නොමැතිනම් ආපසු අයකරගත හැකි වටිනාකම ඇස්තමේන්තු කිරීම අවශ්‍ය නැත.
- 27.8 තනි තනි වත්කමෙහි අයකරගත හැකි වටිනාකම ඇස්තමේන්තු කළ නොහැකි නම් අස්තිත්වය වත්කම අයත් වන මුදල් උත්පාදන ඒකකයෙහි අයකරගත හැකි වටිනාකම ඇස්තමේන්තු කළ යුතුය. අයකරගත හැකි වටිනාකම මැණීම සඳහා මුදල් ප්‍රවාහ පුරෝකථනය අවශ්‍ය වීමත් ඇතැම් විට තනි වත්කම් ස්වයංවම මුදල් ප්‍රවාහ ජනනය නොකිරීමත් නිසා මේ තත්ත්වය ඇති විය හැකිය. වත්කමක මුදල් උත්පාදන ඒකකය වනුයේ වත්කම අයත්වන අනෙක් වත්කම හෝ වත්කම් කාණ්ඩ වලින් විශාල ලෙස ස්වාධීනව වත්කම් මුදල් ප්‍රවාහ උත්පාදනය ඇතුළත් කුඩාම හඳුනාගත හැකි වත්කම් කාණ්ඩයයි.
- 27.9 වත්කමක් හානිකරණය වීමේ කිසියම් ඇඟවීමක් ඇත්ද යන්න තක්සේරු කිරීමේදී අස්තිත්වයක් විසින්, අවම වශයෙන් පහත දැක්වෙන ඇඟවීම් කෙරෙහි සැලකිලිමත් විය යුතු ය.

බාහිර තොරතුරු ප්‍රභවයන්

- (අ) කාලය ගතවීම හෝ සාමාන්‍ය භාවිතයේ ප්‍රතිඵලයක් ලෙස ඇතිවෙනැයි අපේක්ෂා කරන ප්‍රමාණයට වඩා කාලපරිච්ඡේදය තුළදී වත්කමක වෙළඳපලේ අගයේ ඇතිවන සැලකිය යුතු පහළයාම.
- (ආ) අස්තිත්වය මෙහෙයුම් සිදුකරන හෝ වත්කමක් වෙන්කර ඇති වෙළඳපලෙහි, තාක්ෂණික වෙළඳපල, ආර්ථික හෝ නීතිමය පරිසරයේ අස්තිත්වය කෙරෙහි අහිතකර බලපෑම් විය හැකි කාලපරිච්ඡේදය තුළදී හෝ නුදුරු අනාගතයේදී සිදුවිය හැකි සැලකිය යුතු අන්දමේ වෙනස්කම්.
- (ඇ) කාලපරිච්ඡේදය තුළ පොලී අනුපාතිකයන් හෝ අනෙකුත් ආයෝජන මත වෙළඳපල ප්‍රතිලාභ අනුපාතයන් ඉහළයාම සහ එම ඉහළ යෑම් මඟින් වත්කමක ප්‍රයෝජ්‍ය අගය ගතනය කිරීමට භාවිතා කරන ලද වට්ටම් අනුපාතිකයට ප්‍රමාණාත්මක ලෙස ඇතිවිය හැකි බලපෑම සහ වත්කමක විකිණීමට යන පිරිවැය අඩුකළ සාධාරණ අගය පහළ යෑම.
- (ඈ) අස්තිත්වයෙහි ශුද්ධ වත්කම් වල ධාරන අගය අස්තිත්වයෙහි සමස්ථයක් ලෙස (උදාහරණ වශයෙන් අස්තිත්වයේ සියළුම දේ හෝ කොටසක භව්‍ය වෙළඳාමක් අස්තමේන්තුකර තිබිය හැකිය) ඇස්තමේන්තු කළ සාධාරණ අගයට අඩුවීම.

අභ්‍යන්තර තොරතුරු ප්‍රභවයන්

- (ඉ) වත්කමක යල් පැනීම හෝ භෞතික හානිවීමක් පිළිබඳ සාක්ෂි තිබීම.
- (ඊ) වත්කමක් භාවිතාකල හෝ ප්‍රයෝජනයට ගැනීමට අපේක්ෂාකරන ප්‍රමාණයේ හෝ ආකාරය කෙරෙහි අහිතකර බලපෑම්විය හැකි කාලපරිච්ඡේදය තුළදී සිදුවූ හෝ නුදුරු අනාගතයේදී සිදුවෙනැයි අපේක්ෂාකරන සැලකිය යුතු අන්දමේ වෙනස්කම්. මෙම වෙනස්කම් වලට වත්කම් අභාවිත වීම, අතහැර දැමීමට සැලසුම් කිරීම හෝ වත්කම අයත්වන මෙහෙයුම ප්‍රතිව්‍යුහගත කිරීම, කලින් අපේක්ෂිත දිනයට පෙර වත්කමක් බැහැර කිරීමේ සැලසුම් සහ වත්කමක ප්‍රයෝජනවත් ජීවිත කාලය අතීතයට වඩා නියත ලෙසට යළි තක්සේරු කිරීම.
- (උ) අභ්‍යන්තර වාර්තාකරන අනුව වත්කමක ආර්ථික කාර්යසාධනය අපේක්ෂිත තත්ත්වයට වඩා අයහපත් හෝ අයහපත් වන බවට සාක්ෂි තිබීම. මෙහිදී ආර්ථික කාර්යසාධනයට මෙහෙයුම් ප්‍රතිඵල සහ මුදල් ප්‍රවාහ ඇතුළත්වේ.

27.10 වත්කමක් හානිකරණය වීමේ ඇඟවීමක් ඇති විට අස්තිත්වය වත්කමෙහි ඉතිරි ප්‍රයෝජනවත් ආයුකාලය, ක්ෂය (ක්‍රමක්ෂය) ක්‍රමය හෝ අවශේෂ අගය සමාලෝචනය කර වත්කමට හානිකරණ අලාභයක් හඳුනා නොගත්තේ වුවද මෙම SLFRS හි වත්කමට අදාල වන කොටසට අනුකූලව (උදාහරණ 17 කොටස "දේපළ, පිරිසත හා උපකරණ" සහ 18 වැනි කොටස "කීර්තිනාමය හැර අනෙකුත් අස්පෘශ්‍ය වත්කම්") ගැලපිය යුතු බව ඉන් ඇඟවෙයි.

ආපසු අයකරගත හැකි වටිනාකම මැණීම

- 27.11 වත්කමක හෝ මුදල් උත්පාදන ඒකකයක ආපසු අයකරගතහැකි වටිනාකම වනුයේ එහි විකුණුම් සඳහා වන පිරිවැය අඩුකළ සාධාරණ අගය සහ එහි ප්‍රයෝජ්‍ය අගය යන දෙකෙන් වැඩි ප්‍රමාණයයි. තනි වත්කමක අයකරගත යුතු ප්‍රමාණය ඇස්තමේන්තු කළ නොහැකි වන්නේ නම් 27.12-2 ඡේදයන්හි වත්කමට යොමුකිරීම්, වත්කමක මුදල් උත්පාදන ඒකකයකටද යොමුකිරීම් සේ කියවිය යුතුය.
- 27.12 සෑම විටම වත්කමක විකිණීම සඳහා වන පිරිවැය අඩුකළ සාධාරණ අගය සහ එහි ප්‍රයෝජ්‍ය අගය නිර්ණය කිරීම අවශ්‍යය නොවේ. මෙම වටිනාකම් වලින් ඕනෑම එකක් වත්කමෙහි ධාරණ අගය ඉක්මවනුයේ නම් වත්කම හානිකරණය වී නැති අතර අනෙකුත් වටිනාකම් ඇස්තමේන්තු කිරීම අවශ්‍ය නොවේ.
- 27.13 වත්කමෙහි ප්‍රයෝජ්‍ය අගය ප්‍රමාණාත්මක ලෙස එහි විකිණීම සඳහා වන පිරිවැය අඩුකළ සාධාරණ අගය ඉක්මවන බව විශ්වාස කිරීමට තරම් හේතු නැතිනම් වත්කමෙහි විකිණීම සඳහා වන පිරිවැය අඩුකළ සාධාරණ අගය එහි නැවත අයකරගත හැකි අගය ලෙස භාවිතා කළ හැකිය. වත්කමක් විකිණීම සඳහා තබාගෙන ඇති සෑම අවස්ථාවකදීම මෙය එසේ විය හැකිය.

විකිණීම සඳහා වන පිරිවැය අඩුකළ සාධාරණ අගය

- 27.14 විකිණීම සඳහා වන පිරිවැය අඩුකළ සාධාරණ අගය යනු දැනුමැති සහ කැමැත්තක් ඇති පාර්ශ්වයන් අතර අනෙක් දුරින් සිදුවන ගණුදෙනුවකදී ලබාගත හැකි වටිනාකම අපහරණ පිරිවැය අඩුකළ අගයයි. වත්කමක විකිණීම් සඳහා වන පිරිවැය අඩුකළ සාධාරණ අගය සඳහා වඩාත්ම හොඳ සාක්ෂිය වනුයේ බන්ධිත ගිවිසුමක් මත අනෙක් දුරින් කෙරෙන ගණුදෙනුවකදී ලබාගත හැකි මිල හෝ ක්‍රියාකාරී වෙළඳපොළක වෙළඳපලේ මිලය. වත්කමක් සඳහා බන්ධිත විකුණුම් ගිවිසුමක් හෝ ක්‍රියාකාරී වෙළඳපොළක් නොමැති නම් විකිණුම් සඳහා වන පිරිවැය අඩුකළ සාධාරණ අගය පදනම් වනුයේ වාර්තාකරන දිනට ඇති හොඳම තොරතුරු වලින් පිළිබිඹු කෙරෙන අන්දමට දැනුමැති කැමැත්තක් ඇති පාර්ශ්වයන් අතර අනෙක් දුරින් සිදුවන ගණුදෙනුවකදී වත්කම අපහරණය කිරීමෙන් අස්තිත්වයට ලබාගත හැකි වටිනාකමින් අපහරණ පිරිවැය අඩු කළ පසු ලැබෙන අගයයි. මෙම වටිනාකම නිර්ණය කිරීමේදී අස්තිත්වයක් එම කර්මාන්තය තුළම සමාන වත්කම් සම්බන්ධ මෑත කාලීන සිදුවූ ගණුදෙනු වල ප්‍රතිඵල සැලකිල්ලට ගනියි.

ප්‍රයෝජ්‍ය අගය

- 27.15 ප්‍රයෝජ්‍ය අගය වනුයේ වත්කමකින් උපදවා ගැනීමට අපේක්ෂා කරන අනාගත මුදල් ප්‍රවාහයන්හි වර්තමාන අගය යි. මෙම වර්තමාන අගය ගණනය කිරීමේ දී පහත දැක්වෙන පියවරයන් සම්බන්ධ වේ.
- (අ) වත්කමක අඛණ්ඩ භාවිතය සහ එහි අවසාන බැහැර කිරීම මගින් උත්පාදන වන අනාගත මුදල් ගලාඒම් සහ ගලායෑම් ඇස්තමේන්තු කිරීම: සහ
- (ආ) එම මුදල් ප්‍රවාහයන් සඳහා උචිත වට්ටම් අනුපාතිකය ව්‍යවහාර කිරීම.
- 27.16 වත්කමක ප්‍රයෝජ්‍ය අගය ගණනය කිරීම තුළ පහත දැක්වෙන මූලිකාංග පිළිබිඹු විය යුතුය.
- (අ) අස්තිත්වය අපේක්ෂා කරන වත්කමෙන් උපදවන අනාගත මුදල් ප්‍රවාහයන්ගේ ඇස්තමේන්තුවක් :
- (ආ) එම අනාගත මුදල් ප්‍රවාහයන්ගේ වටිනාකම හෝ කාලය පිළිබඳව අපේක්ෂිත විය හැකි විචලනයන්:
- (ඇ) වර්තමාන වෙළඳපලේ අවදානම් රහිත පොලී අනුපාතිකය නියෝජනය කෙරෙන පරිදි මුදලේ කාල අගය:
- (ඈ) වත්කමේ ආවේණික අවිනිශ්චිතතාවය සඳහා දරණ මිල : සහ
- (ඉ) වෙළඳපල සහභාගිවන්නන් මිල තීරණය කිරීමේ දී වත්කමෙන් උපදවනු ඇතැයි අස්තිත්වය අපේක්ෂා කරන අනාගත මුදල් ප්‍රවාහයන් නිරූපණය කරන අද්‍රවශීලතාව වැනි අනෙක් සාධක
- 27.17 ප්‍රයෝජ්‍ය අගය මැනීමේ දී අනාගත මුදල් ප්‍රවාහ ඇස්තමේන්තුවල පහත සඳහන් දෑ ඇතුළත් විය යුතු ය.
- (අ) වත්කමේ අඛණ්ඩ ප්‍රයෝජනයෙන් ලැබෙන මුදල් ගලා ඒම් ප්‍රවාහයන්ගේ ප්‍රක්ෂේපනයන් :
- (ආ) වත්කමේ අඛණ්ඩ ප්‍රයෝජනයෙන් උත්පාදනය වන මුදල් ගලාඒම් වෙනුවෙන් අවශ්‍යයෙන්ම දැරීමට සිදුවන (ප්‍රයෝජනය සඳහා වත්කම් සකස් කිරීම සඳහා වන මුදල් ගලා යෑම් සහිතව) සහ වත්කමට සෘජුවම ආරෝපනය කරගත හැකි හෝ සාධාරණ හා සංගත පදනමක් මත වෙන්කළ හැකි මුදල් ගලා යෑමේ ප්‍රවාහ ප්‍රක්ෂේපනයන් : සහ
- (ඇ) වත්කමෙහි ප්‍රයෝජනවත් ජීවිත කාලය අවසානයේ දී දැනුම හා කැමැත්තක් සහිත පාර්ශ්වයන් අතර අනෙක් දුරින් සිදුවන ගණුදෙනුවක දී අපහරණයෙන් ලැබීමට (හෝ ගෙවීමට) ඇති ශුද්ධ මුදල් ප්‍රවාහ කිසිවක් වෙනොත්.

මුදල් ප්‍රවාහ ඇස්තමේන්තු කිරීමට අස්තිත්වයට මැන කාලීන මූල්‍ය අය වැය ලේඛන හෝ පුරෝකථන ඇත්නම් උපයෝගී කරගත හැකිය. ඉතාම ආසන්නතම අය වැය හෝ පුරෝකථන ආවරණ කාලසීමාවෙන් ඔබ්බට මුදල් ප්‍රවාහ ප්‍රක්ෂේපනය ඇස්තමේන්තු කිරීමෙහිලා වැඩිවන අනුපාතිකයන් සාධාරණීය කළ හැකි නම් මිස පසු වර්ෂ සඳහා අවල හෝ අඩුවෙමින් යන අනුපාතික භාවිත අයවැය හෝ පුරෝකථන පාදක කරගනිමින් ප්‍රක්ෂේපන බහිර්නිවේෂයකට අස්තිත්වයක් කැමති විය හැකිය.

27.18 අනාගත මුදල් ප්‍රවාහ ඇස්තමේන්තුවල පහත සඳහන් දෑ ඇතුළත් නොවිය යුතුය:-

(අ) මූල්‍ය ක්‍රියාකාරකම්වලට අදාළ මුදල් ගලා ඒම හෝ ගලායෑම්, හෝ

(ආ) ආදායම් බදු ලැබීම් හෝ ගෙවීම්

27.19 අනාගත මුදල් ප්‍රවාහ ඇස්තමේන්තු කළ යුතු වන්නේ වත්කමේ වර්තමාන තත්ත්වය සඳහා ය. අනාගත මුදල් ප්‍රවාහ ඇස්තමේන්තු වලට:

(අ) අස්තිත්වයක් විසින් තවමත් එකඟ වී නැති අනාගත ප්‍රතිව්‍යුහගතකරණ මත හෝ

(ආ) වත්කමෙහි කාර්ය සාධනය වැඩි දියුණු කිරීම හෝ උසස් කරලීම.

තුළින් පැහැදිලිව අපේක්ෂිත අනාගත මුදල් ගලායීමේ ප්‍රවාහයන් හෝ ඒ වෙනුවෙන් ඇතිවිය හැකි මුදල් ගලායෑමේ ප්‍රවාහයන් ඇතුළත් නොකළ යුතු ය.

27.20 වර්තමාන අගය ගණනය කිරීම සඳහා භාවිතාකළ වට්ටම් අනුපාතිකයන් විය යුත්තේ වර්තමාන වෙලඳපොළ තක්සේරුව පිළිබිඹු වන ආදායම් බදුවලට පෙර අනුපාතිකයන්:

(අ) මුදලේ කාල අගය; සහ

(ආ) අනාගත මුදල් ප්‍රවාහ ඇස්තමේන්තුවල ගැලපීම්කර නැති, වත්කමට විශේෂිත වූ අවදානම්

වත්කමක ප්‍රයෝජ්‍ය අගය මැනීමට භාවිතා කළ වට්ටම් අනුපාතිකය (අනුපාතික) දෙවරක් ගණනය වීම වැලැක්වීමට අනාගත මුදල් ප්‍රවාහ ඇස්තමේන්තු ගැලපීම්කර ඇති අවදානම් පිළිබිඹු නොවිය යුතුය.

මුදල් උත්පාදන ඒකකයක් සඳහා හානිකරණ අලාභය හඳුනා ගැනීම හා මැනීම

27.21 මුදල් උත්පාදන ඒකකයක් සඳහා හානිකරණ අලාභයක් හඳුනාගත යුත්තේ ඒකකයේ ධාරණ අගයට වඩා අයකරගතහැකි අගය අඩු වන්නේ නම් පමණි. හානිකරණ අලාභය ඒකකයේ වත්කම්වල ධාරණ අගය අඩු කිරීමට පහත පිළිවෙලට වෙන් කළ යුතුය.

(අ) පළමුවෙන් මුදල් උත්පාදන ඒකකය වෙතට වෙන්කළ කීර්තිනාමයෙහි ධාරණ අගය අඩු කිරීමට : සහ

(ආ) ඉන්පසුව ඒකකයේ එක් එක් වත්කම්වල ධාරණ අගය මත සමානුපාතික පදනමකින් මුදල් උත්පාදන ඒකකයේ අනෙකුත් වත්කම් වෙතට.

27.22 කෙසේ වුවද අස්තිත්වයක් විසින් මුදල් උත්පාදන ඒකකයේ කිසිදු වත්කමක ධාරණ අගය පහත දැක්වෙන දෑ අතුරෙන් ඉහළ අගයට වඩා අඩු නොකළ යුතුය.

(අ) විකිණීම සඳහා වන පිරිවැය (නිර්නය කළ හැකි නම්) අඩු කළ සාධාරණ අගය

(ආ) එහි ප්‍රයෝජ්‍ය අගය (නිර්ණය කළහැකි නම්) සහ

(ඇ) ශුන්‍යය

27.23 හානිකරණ අලාභයෙහි කිසියම් අතිරික්ත ප්‍රමාණයක් 27.22 ඡේදයෙන් සීමා කිරීම් හේතුවෙන් වත්කමකට වෙන්කිරීමට නොහැකි වන විට ස්කන්ධයේ අනෙක් වත්කම්වල ධාරණ අගයට සමානුපාතිකව එම අනෙක් වත්කම්වලට බෙදා හැරිය යුතු ය.

කීර්තිනාමය හානිකරණය සඳහා අමතර අවශ්‍යතා

27.24 කීර්තිනාමය තනිව විකිණිය නොහැකිය. එමගින් අනෙක් වත්කම්වල මුදල් ප්‍රවාහයන් හෝ ස්වාධීනව මුදල් ප්‍රවාහ ජනනය කිරීමක් ද සිදුනොවෙයි. ඒ ප්‍රථමයෙන් නිසා කීර්තිනාමයෙහි සාධාරණ අගය සෘජුවම මැනිය හැකි නොවෙයි. එබැවින් කීර්තිනාමයේ සාධාරණ අගය ලබාගත යුත්තේ කීර්තිනාමය කොටසක්වන මුදල් උත්පාදන ඒකකයෙන් (ඒකකවල) සාධාරණ අගය මැනීමෙනි.

27.25 භානිකරණ පරීක්ෂා අරමුණ සඳහා ව්‍යාපාර සංයෝජනයකදී අත්පත්කරගත් කීර්තිනාමය අත්පත්කර ගැනීමට භාවිතය වන්නාගේ අනෙක් වත්කම් හෝ වගකීම් එම ඒකක වලට අනුයුක්ත කර ඇත්තේ ද යන්න ගැන නොසලකා සංයෝජනයේ සහ ක්‍රියාකාරකම් වලින් වාසි ලබාගැනිය අපේක්ෂා කරන අත්පත්කරගන්නාගේ සෑම මුදල් උත්පාදන ඒකකයකටම අත්පත්කරගන්නා දින සිට වෙන් කළ යුතු ය.

27.26 මුදල් උත්පාදන ඒකකයක ආපසු අයකරගත හැකි වටිනාකමෙන් කොටසක් කීර්තිනාමයෙහි පාලනය නොවන හිමිකමට ආරෝපනය කළ යුතු වෙයි. කීර්තිනාමය සහිත සම්පූර්ණයෙන් අයත් නොවන මුදල් උත්පාදන ඒකකයක භානිකරණය පරීක්ෂා කිරීමේ අරමුණ සඳහා පාලනය නොවන හිමිකමට ආරෝපිත කීර්තිනාමය ඇතුළත් කිරීම ඒකකය වෙන්කළ කීර්තිනාමය දළ කිරීම මගින් එහි අයකරගත හැකි වටිනාකම සහ සංසන්දනය කිරීමට එම ඒකකයේ ධාරණ අගය මතිකව ගලපනු ලැබේ. මෙම මතිකව ගලපන ලද ධාරණ අගය මුදල් උත්පාදන ඒකකය භානිකරණය වී ඇතිදැයි නිශ්චය කිරීම සඳහා ඒකකයේ ආපසු අයකරගත හැකි වටිනාකම සමග ඉන් පසුව සසඳනු ලැබේ.

27.27 අත්තනෝමතික පදනමක් මත හැරුනු විට කීර්තිනාමය තනි මුදල් උත්පාදන ඒකකවලට (හෝ මුදල් ඒකක සමූහවලට) වෙන් කළ නොහැකි නම් අස්තිත්වය එවිට කීර්තිනාමය පරීක්ෂා කිරීමේ අරමුණ සඳහා එක්කෝ (අ) හෝ නැතිනම් (ආ) හි ආපසු අයකරගත හැකි වටිනාකම නිර්ණය කිරීමෙන් කීර්තිනාමය භානිකරණය වීම පරීක්ෂා කළ යුතු ය.

(අ) සංකලනය කර නොමැති අත්පත්කරගන්නා ලද අස්තිත්වයකට කීර්තිනාමය සම්බන්ධනම්, අත්පත්කරගන්නා ලද අස්තිත්වය සහ මුලින්ම සංකලනය යන්නෙන් අදහස් වන්නේ අත්කරගත් ව්‍යාපාරය ප්‍රතව්‍යුහගත කිරීම හෝ වාර්තාකරණ අස්තිත්වයන් හෝ වෙනත් පරිපාලිතයන්ට විසුරුවනවිට වීමය.

(ආ) සංකලනය කර ඇති අස්තිත්වයකට කීර්තිනාමය අදාළ වේ නම් සංකලනය කර නොමැති අනෙකුත් කවර හෝ අස්තිත්වයන් හැර සමස්ථ අස්තිත්ව සමූහය.

මෙම ඡේදය ව්‍යවහාර කිරීමේ දී අස්තිත්වයක් විසින් සංකලනය කරන ලද අස්තිත්වයන්ට අදාළ කීර්ති නාමය සහ සංකලනය කර නොමැති අස්තිත්වයන්ට අදාළ කීර්ති නාමය වශයෙන් කීර්ති නාමය වෙන්කර ගැනීම අවශ්‍ය වෙයි. එමෙන්ම අත්පත්කරගන්නා ලද අස්තිත්වයෙහි හෝ අස්තිත්ව සමූහයෙහි ආපසු අයකරගත හැකි වටිනාකම ගණනය කිරීමේදීත් ඒවාට අයත් වත්කම්වලට භානිකරණ අලාභ සහ ප්‍රතිවර්තය කිරීම වෙන් කිරීමේදීත් අස්තිත්වයක් විසින් මුදල් උත්පාදන ඒකක සඳහා වන මෙම කොටසෙහි අවශ්‍යතා අනුගමනය කළ යුතු ය.

භානිකරණ අලාභයක් ප්‍රතිවර්තය කිරීම.

27.28 කීර්ති නාමය සඳහා හඳුනාගත් භානිකරණ අලාභයක් පසුව එන කාලපරිච්ඡේදයක දී ප්‍රතිවර්තය නොකළ යුතු ය.

27.29 කීර්තිනාමය හැර අනෙකුත් සියලුම වත්කම් සම්බන්ධයෙන් අස්තිත්වයක් විසින් පසුගිය කාලපරිච්ඡේදවල හඳුනාගනු ලැබූ භානිකරණ අලාභයක් තව දුරටත් නොපවතින්නේ ද හෝ අඩුවී තිබේද යන්න හැඟවේදැයි සෑම වාර්තාකරන දිනයකදීම තක්සේරු කළ යුතු ය. භානිකරණ අලාභයක් අඩුවී තිබේ ද හෝ තවදුරටත් නොපවතින්නේද යන්න 27.9 වැනි ඡේදයේ පෙන්වා දී ඇති කරුණුවල විරුද්ධාර්ථයෙන් හැඟවේ. එවැනි හැඟවීමක් පවත්න්නේම් පෙර භානි කරන අලාභය මුළුමනින්ම හෝ ඉන් කොටසක් ප්‍රතිවර්තය කළ යුතු ද යන්න අස්තිත්වය විසින් නිගමනය කළ යුතු ය. එසේ නිගමනය කිරීමේ ක්‍රම වේදය පෙර භානිකරණ අලාභය පහත දැක්වෙන කවර එකක් මත පාදක වීද යන්න මත තීරණය වනු ඇත.

(අ) එම තනි වත්කමේ නැවත අයකරගත හැකි අගය (27.30 වන ඡේදය බලන්න) හෝ ;

(ආ) වත්කම අයත්වන මුදල් උත්පාදන ඒකකයෙහි නැවත අයකරගත හැකි අගය (27.31 වන ඡේදය බලන්න)

භානිකරණය වූ තනි වත්කමක් සඳහා නැවත අයකරගත යුතු වටිනාකම ඇස්තමේන්තු කර ඇති විට ප්‍රත්‍යාවර්ත කිරීම.

27.30 භානිකරණය වූ තනි වත්කමක අයකරගත හැකි වටිනාකම මත පෙර භානිකරණ අලාභය පදනම් වී ඇති විට පහත සඳහන් වන අවශ්‍යතා ව්‍යවහාර වේ.

(අ) අස්තිත්වය විසින් වත්කමෙහි නැවත අයකරගත හැකි වටිනාකම ප්‍රවර්තන වාර්තා කරන දිනයට ඇස්තමේන්තු කළ යුතු ය.

(ආ) වත්කමෙහි ඇස්තමේන්තු කළ නැවත අයකරගත හැකි වටිනාකම එහි ධාරණ අගය ඉක්මවන්නේ නම් අස්තිත්වය විසින් පහත (ඇ)හි විස්තර කර ඇති සීමාවන්ට යටත්ව ධාරණ අගය නැවත අයකර ගත හැකි ප්‍රමාණයට ඉහළ නැංවිය යුතු ය. ඒ ඉහළ නැංවීම භානිකරණ අලාභය ප්‍රතිවර්ත කිරීමකි. අස්තිත්වය ප්‍රතිවර්ත කිරීම ලාභයෙහි හෝ අලාභයෙහි වහාම හඳුනාගත යුතු ය.

- (ඇ) වත්කම සඳහා හානිකරණ අලාභයක් පෙර වර්ෂ වලදී හඳුනා නොගන්නා ලද්දේ නම් නිර්ණය කරනු ලැබිය හැකි (ක්‍රම ඝෂය වෙන් කිරීමෙන් පසු ශුද්ධ ධාරණ අගය ප්‍රමාණයට ඉහළින් වත්කමක ධාරණ අගය ප්‍රමාණයේ වැඩිකිරීමක් හානිකරණ අලාභයක් ප්‍රති වාර්තා කිරීමේදී සිදු නොවිය යුතුය.
- (ඉ) වත්කමක හානිකරණ අලාභයක් ප්‍රතිවර්තය කිරීමක් හඳුනාගත් පසුව වත්කමෙහි සංශෝධිත ධාරණ අගයෙන් සුන්බුන් අගය (ඇත්නම්) අඩුකළ වටිනාකම අනාගත කාලපරිච්ඡේද වලට එහි ප්‍රයෝජනවත් ජීවිත කාලය පුරා ක්‍රමානුකූල පදනමක් මත වෙන්කිරීම පිණිස අස්තිත්වය විසින් වත්කමෙහි ඝෂය (ක්‍රමඝෂය) අයකිරීම ගැලපිලි කළ යුතුය.

මුදල් උත්පාදන ඒකකයක් සඳහා නැවත අයකර ගත හැකි වටිනාකම ඇස්තමේන්තු කර ඇති විට ප්‍රත්‍යාවර්ත කිරීම.

27.31 මුල් හානිකරණ අලාභය වත්කම අයත් වන මුදල් උත්පාදන ඒකකයෙහි නැවත අයකරගත හැකි ප්‍රමාණය මත පදනම්ව ඇති විට පහත දැක්වෙන අවශ්‍යතා ව්‍යවහාර වනු ඇත.

- (අ) එම මුදල් උත්පාදන ඒකකයෙහි නැවත අයකරගත හැකි වටිනාකම අස්තිත්වය විසින් ප්‍රවර්තන වාර්තා කරන දිනට ඇස්තමේන්තු කළ යුතුය.
- (ආ) මුදල් උත්පාදන ඒකකයෙහි ඇස්තමේන්තු කළ නැවත අයකරගත හැකි වටිනාකම එහි ධාරණ අගය ඉක්මවන්නේ නම් අතිරික්තය හානිකරණ අලාභයක් ප්‍රත්‍යාවර්ත කිරීමකි. අස්තිත්වය විසින් එම ප්‍රත්‍යාවර්ත කිරීමේ වටිනාකම පහත (ඇ) හි විස්තර කර ඇති සීමාවන්ට යටත්ව කීර්තිනාමය හැර ඒකකයෙහි අනෙකුත් වත්කම් වලට එම වත්කම් වල ධාරණ අගයන්ට සමානුපාතිකව වෙන්කළ යුතුය. ධාරණ අගයන්හි එකී වැඩි වීම් එක් එක් වත්කම් වෙනුවෙන් හානිකරණ අලාභයන් ප්‍රත්‍යාවර්ත කිරීම් ලෙස සලකා වහාම ලාභයෙහි හෝ අලාභයෙහි හඳුනාගත යුතුය.
- (ඇ) මුදල් උත්පාදන ඒකකයක් සඳහා හානිකරණ අලාභයක් ප්‍රත්‍යාවර්ත කිරීම වෙන් කරන විට ප්‍රතිවර්තය කිරීම කවර හෝ වත්කමක ධාරණ අගය;
- (i) එහි නැවත අයකරගත හැකි වටිනාකම සහ
- (ii) පසුගිය කාලපරිච්ඡේදවලදී හානිකරණ අලාභයක් හඳුනාගෙන නොමැති වී තිබුනේ නම් වත්කමෙහි නිශ්චය කරගත හැකිව තිබූ (ඝෂය හෝ ක්‍රමඝෂය අඩුකළ ශුද්ධ) ධාරණ අගය.

යන මෙයින් අඩු අගය නොඉක්ම විය යුතුය.

- (ඇ) ඉහත (ඇ) හි සීමාකිරීම් හේතුකොට ගෙන වත්කමකට වෙන්කළ නොහැකි හානිකරණ අලාභ ප්‍රතිවර්තය කිරීමක අතිරික්ත ප්‍රමාණය කීර්තිනාමය හැර මුදල් උත්පාදන ඒකකයෙහි අනෙකුත් වත්කම් වලට සමානුපාතිකව වෙන්කළ යුතුය.
- (ඉ) හානිකරණ අලාභයක් ප්‍රතිවර්තය කිරීමක් හඳුනාගනු ලැබූ පසු, අදාළ වන්නේ නම්, අස්තිත්වය විසින් මුදල් උත්පාදන ඒකකයෙහි එක් එක් වත්කමට අදාළ ඝෂය (ක්‍රමඝෂය) අයකිරීම වත්කමෙහි සුන්බුන් අගය (ඇත්නම්) අඩුකළ සංශෝධිත ධාරණ අගය ඉදිරි කාලපරිච්ඡේද වල, වත්කමෙහි ප්‍රයෝජනවත් ජීවිතකාලය පුරා ක්‍රමානුකූල පදනමක් මත වෙන්කෙරෙන අයුරින් ගැලපිලි කළ යුතුය.

හෙළිදරව් කිරීම්

27.32 අස්තිත්වයක් විසින් ඡේද 27.23 හි සඳහන් එක් එක් වත්කම් පංතිය වෙනුවෙන් පහත සඳහන් හෙළිදරව් කිරීම් කළ යුතුය.

- (අ) කාලපරිච්ඡේදය තුළ ලාභයෙහි හෝ අලාභයෙහි හඳුනාගත් හානිකරණ අලාභ ප්‍රමාණය සහ එකී හානිකරණ අලාභයන් ඇතුළත් කරනු ලැබ ඇති විස්තීරණ ආදායම් ප්‍රකාශයෙහි (සහ, ඉදිරිපත් කරන ලද්දේ නම්, ආදායම් ප්‍රකාශයෙහි) පේළි අයිතමය (අයිතමයන්)
- (ආ) කාලපරිච්ඡේදය තුළ ලාභයෙහි හෝ අලාභයෙහි හඳුනාගත් හානිකරණ අලාභ ප්‍රත්‍යාවර්ත කිරීම් ප්‍රමාණය සහ එකී හානිකරණ අලාභයන් ඇතුළත් කර ලැබ ඇති විස්තීරණ ආදායම් ප්‍රකාශයෙහි (සහ, ඉදිරිපත් කරන ලද්දේ නම් ආදායම් ප්‍රකාශයෙහි) පේළි අයිතමය (අයිතමයන්)

27.33 අස්තීත්වයක් විසින් 27.32 ඡේදයෙන් අවශ්‍ය කෙරෙන තොරතුරු පහත සඳහන්වන වත්කමක් සඳහා වන එක් එක් පත්තීන් වෙනුවෙන් හෙළිදරව් කළ යුතුය.

(අ) තොග,

(ආ) දේපළ, පිරිසත සහ උපකරණ (පිරිවැය ක්‍රමයට ගිණුම්ගත ආයෝජන දේපළ ඇතුළත්ව),

(ඇ) කිර්තිනාමය,

(ඈ) කිර්තිනාමය හැර අනෙකුත් අස්පෘෂ්‍ය වත්කම්,

(ඉ) ආශ්‍රිතයන්හි ආයෝජන,

(ඊ) බද්ධ ව්‍යාපාරවල ආයෝජන.

කුඩා සහ මධ්‍ය පරිමාණ අස්තිත්වයන් සඳහා ශ්‍රී ලංකා ගිණුම් ප්‍රමිතය.

28 වැනි කොටස

සේවක ප්‍රතිලාභ

මෙම කොටසෙහි විෂය පථය:

28.1 සේවකයින්, කළමනාකාරිත්වය සහ අධ්‍යක්ෂකවරුන් ඇතුළත්ව සියලු දෙනා විසින් ලබාදුන් සේවාව හුවමාරුවට අස්තිත්වයක් විසින් දෙන ලද සියලු ආකාර ප්‍රතිශ්ඨාවන් සේවක ප්‍රතිලාභ නම් වේ. 26 වැනි කොටස කොටස් පදනම් කරගත් ගෙවීම් මගින් ආවරණය වන කොටස් පදනම් කරගත් ගෙවීම් ගනුදෙනු හැර සියලුම සේවක ප්‍රතිලාභ සම්බන්ධව මේ කොටස ව්‍යවහාර වෙයි. මේ කොටසින් ආවරණය කෙරෙන සේවක ප්‍රතිලාභ පහත දැක්වෙන ආකාර හතරෙන් එකක් වනු ඇත.

- (අ) සේවකයා අදාළ සේවාව සැපයූ කාලසීමාව අවසන්වීම මාස දොළහක් ඇතුළත සම්පූර්ණයෙන් ගෙවිය යුතු වන (සේවය අවසන් කිරීමේ ප්‍රතිලාභ හැර) කෙටිකාලීන සේවක ප්‍රතිලාභ,
- (ආ) රැකියාව සම්පූර්ණ කිරීමෙන් පසුව ගෙවිය යුතු වන (සේවය අවසන් කිරීමේ ප්‍රතිලාභ හැර) පශ්චාත් රැකියා ප්‍රතිලාභ
- (ඇ) සේවකයා අදාළ සේවය ලබාදුන් කාලපරිච්ඡේදය අවසන්වීම මාස දොළහක් ඇතුළත සම්පූර්ණයෙන් ගෙවිය යුතු නොවන (පශ්චාත් රැකියා ප්‍රතිලාභ සහ සේවය අවසන් කිරීමේ ප්‍රතිලාභ හැර) වෙනත් දිගුකාලීන සේවක ප්‍රතිලාභ,
- (ඈ) පහත දැක්වෙන කවර හෝ එක් හේතුවක් මත ගෙවිය යුතු වන සේවය අවසන් කිරීමේ ප්‍රතිලාභ,
 - (i) සාමාන්‍යයෙන් විශ්‍රාම යන දිනට පෙර සේවකයෙකුගේ සේවය අවසන් කිරීමට අස්තිත්වයක තීරණය,
 - (ii) යථෝක්ත ප්‍රතිලාභ හුවමාරුවට ස්වේච්ඡාවෙන් සේවා අතිරික්තතාව පිළිගැනීමට සේවකයෙකුගේ තීරණය.

28.2 අස්තිත්වයේ කොටස් හෝ අනෙකුත් ස්කන්ධ සාධනපත්‍රවල මිල පදනම් කරගන්නා වටිනාකම්වලින් සේවකයින් විසින් අස්තිත්වයෙහි වත්කම් හෝ ස්කන්ධ උපකරණ (කොටස් හෝ කොටස් විකල්ප වැනි) හෝ මුදල් ලබාගන්නා කොටස් පදනම් කරගත් ගෙවීම් ද සේවක ප්‍රතිලාභවලට ඇතුළත් වෙයි. කොටස් පදනම් කරගත් ගෙවීම් ගනුදෙනු ගිණුම්ගත කිරීමෙහිදී අස්තිත්වයක් 26 වැනි කොටස ව්‍යවහාර කළ යුතු ය.

සියලුම සේවක ප්‍රතිලාභ සඳහා පොදු හඳුනාගැනීම් මූලධර්ම:

28.3 වාර්තාකරන කාලපරිච්ඡේදය ඇතුළත අස්තිත්වයට සේවය ලබාදීමේ ප්‍රතිඵලයක් ලෙස එහි සේවකයන් හිමිකම් ලබා ඇති සියලුම සේවක ප්‍රතිලාභවල පිරිවැය අස්තිත්වයක් විසින් :

- (අ) සෘජුවම සේවකයින්ට හෝ සේවක ප්‍රතිලාභ අරමුදලකට දායකත්වය වශයෙන් ගෙවා ඇති ප්‍රමාණයන් අඩුකර වගකීමක් ලෙස ගෙවන ලද වටිනාකම් වාර්තා කරන දිනට පෙර සේවයෙන් පැන නගින බැඳීම් ඉක්මවන්නේ නම් අස්තිත්වය විසින් එම අතිරික්තය කලින් ගෙවීම අනාගත ගෙවීම් අඩු කිරීමකට හෝ මුදල් ආපසු ගෙවීමකට මගපාදන තාක්දුරට වත්කමක් ලෙස හඳුනාගත යුතු ය.
 - (ආ) මෙම SLFRS හි වෙනත් කොටසකින් නොග, දේපල පිරිසහ සහ උපකරණවල පිරිවැයෙහි කොටසක් ලෙස පිරිවැය හඳුනා ගැනීම අවශ්‍ය නොකරන්නේ නම් වියදමක් ලෙස,
- හඳුනාගත යුතු ය.

කෙටිකාලීන සේවක ප්‍රතිලාභ

උදාහරණ

28.4 පහත දැක්වෙන අන්දමේ අයිතම කෙටිකාලීන සේවක ප්‍රතිලාභ වලට ඇතුළත්ය.

- (අ) චේතන වැටුප් සහ සමාජ ආරක්ෂණ දායක මුදල්,
- (ආ) සේවකයන් අදාළ සේවා සැපයීම ඉටුකරන කාලපරිච්ඡේදය අවසන් වීමෙන් පසුව එළඹෙන මාස 12 තුළ නොපැමිණීම් සිදුවී ඇතැයි අපේක්ෂා කරන විට (ගෙවීම් සහිත වාර්ෂික නිවාඩු සහ අසනීප නිවාඩු වැනි) කෙටිකාලීන හානි පූරණය කළ නොපැමිණීම්;

- (ඇ) සේවකයා අදාළ සේවාව සපයන කාලපරිච්ඡේදය අවසානයට පසුව මාස දොළහක් ඇතුළත ගෙවිය යුතු ලාභ බෙදාදීම් සහ ප්‍රසාද දීමනා,
- (ඈ) දැනට සේවයේ සිටින සේවකයින් සඳහා මුදල්මය නොවන (වෛද්‍ය පහසුකම්, නිවාස, මොටර් රථ සහ නොමිලේ හෝ සහන මිලට සැපයෙන භාණ්ඩ සහ සේවා වැනි) ප්‍රතිලාභ

කෙටිකාලීන ප්‍රතිලාභ සාමාන්‍ය මිනුම්කරණය :

- 28.5 සේවකයකු විසින් එක් වාර්තාකරණ කාලපරිච්ඡේදයක් තුළදී අස්තිත්වයකට සේවාවක් සපයා ඇති විට අස්තිත්වය විසින් එම සේවාව සඳහා හුවමාරුව වශයෙන් ගෙවීමට අපේක්ෂිත ප්‍රතිලාභය වට්ටම් නොකළ වටිනාකමක් ලෙස කෙටිකාලීන සේවක ප්‍රතිලාභයක් වශයෙන් 28.3 ඡේදයට අනුව හඳුනාගත යුතු ය.

භානිපූරණය කරන ලද කෙටිකාලීන නොපැමිණීම් - හඳුනාගැනීම සහ මැනීම

- 28.6 වාර්ෂික විවේක නිවාඩු සහ අසනීප නිවාඩු ඇතුළත්ව විවිධ හේතු මත නොපැමිණීම් වෙනුවෙන් අස්තිත්වයක් සේවකයින්ට භානිපූරණය කරනු විය හැකිය. ඇතැම් කෙටි කාලීන භානිපූරණ නොපැමිණීම් සමූහවලට - සේවකයා ප්‍රවර්තන කාලපරිච්ඡේදයෙහි හිමිකම් සම්පූර්ණයෙන්ම ප්‍රයෝජනයට නොගන්නේ නම් ඒවා ඉදිරියට ගෙන ගොස් අනාගත කාලපරිච්ඡේද වලදී ප්‍රයෝජනයට ගත හැකිය. වාර්ෂික විවේක නිවාඩු සහ අසනීප නිවාඩු උදාහරණය. සේවකයන් ඔවුන්ගේ භානිපූරණ නොපැමිණීම් අනාගතයේ ප්‍රතිලාභ වැඩිවන අන්දමට සේවය ලබා දෙන විට සමූහවිචිත වන භානිපූරණ නොපැමිණීම්වල අපේක්ෂිත පිරිවැය අස්තිත්වය විසින් හඳුනාගත යුතු ය. වාර්තාකරන කාලපරිච්ඡේදය අවසානයේදී භාවිතා නොකළ ප්‍රතිලාභ සමූහවිචිත වීමේ ප්‍රථමයක් ලෙස අස්තිත්වය ගෙවීමට අපේක්ෂිත වට්ටම් නොකළ අමතර වටිනාකම අස්තිත්වය විසින් සමූහවිචිත වූ භානිපූරණ නොපැමිණීම් අපේක්ෂිත පිරිවැය අස්තිත්වය මෙම වටිනාකම වාර්තා කරන දිනට ජංගම වගකීමක් ලෙස ඉදිරිපත් කළ යුතු ය.
- 28.7 අස්තිත්වයක් විසින් අනෙකුත් (සමූහවිචිත නොවන) භානිපූරණ නොපැමිණීම් පිරිවැය නොපැමිණීම් සිදුවන විට හඳුනාගත යුතුය. නොපැමිණීම් කාලපරිච්ඡේදයට ගෙවන ලද හෝ ගෙවිය යුතුව ඇති වැටුප් හෝ වෙනත් වල වට්ටම් නොකළ වටිනාකමට අස්තිත්වයක් විසින් සමූහවිචිත නොවන භානිපූරණ නොපැමිණීම් පිරිවැය මිනුම් කළ යුතුය.

ලාභ බෙදාගැනීම් සහ ප්‍රසාද දීමනා සැලසුම් - හඳුනා ගැනීම:

- 28.8 අස්තිත්වයක් විසින් ලාභ බෙදාගැනීම් සහ ප්‍රසාද දීමනාවල අපේක්ෂිත පිරිවැය හඳුනාගත යුත්තේ.
- (අ) අතිරේක සිදුවීම්වල ප්‍රතිඵලයක් ලෙස එවැනි ගෙවීම් කිරීමට අස්තිත්වයට ප්‍රවර්තන නීතිමය හෝ සම්මුතික බැඳීමක් ඇතිවිට (අස්තිත්වයට ගෙවීම් කිරීම හැර වෙනත් තාත්වික විකල්පයක් නොමැති බව මින් අදහස් කෙරෙයි) සහ,
- (ආ) එම බැඳීමෙහි විශ්වසනීය ඇස්තමේන්තුවක් ලබාගත හැකි වනවිට පමණි.

පශ්චාත් සේවා ප්‍රතිලාභ : නිර්වචිත දායකත්ව සැලසුම් සහ නිර්වචිත ප්‍රතිලාභ සැලසුම් අතර වෙනස;

- 28.9 උදාහරණයක් ලෙස පශ්චාත් සේවා ප්‍රතිලාභවලට ඇතුළත් වන්නේ.
- (අ) විශ්‍රාම වැටුප් වැනි විශ්‍රාම ප්‍රතිලාභ, සහ
- (ආ) පශ්චාත් සේවා ජීවිත රක්ෂණ සහ පශ්චාත් සේවා වෛද්‍ය පහසුකම් වැනි වෙනත් පශ්චාත් සේවා ප්‍රතිලාභය ය.
- පශ්චාත් සේවා ප්‍රතිලාභ සඳහා අස්තිත්වයක් විසින් සලසනු ලබන එකඟවීම් පශ්චාත් සේවා ප්‍රතිලාභ සැලසුම් නම් වෙයි. දායක මුදල් රැස් කරගැනීමටත් ප්‍රතිලාභ ගෙවීමටත් අදාළ වන වෙනම ආයතනයක් ස්ථාපිත කර තිබීම හෝ නොතිබීම කෙසේ වුවද අස්තිත්වය විසින් එවැනි සියලුම සැලසුම් සම්බන්ධයෙන් මෙම කොටස ව්‍යවහාර කරගත යුතුය. ඇතැම් අවස්ථා වලදී අස්තිත්වයේ ක්‍රියා පටිපාටියෙන් නොව නෛතිකව මේ සැලසුම් පනවනු ලැබ තිබෙයි. විධිමත්, ලේඛණගත සැලැස්මක් නොමැතිව ද ඇතැම් අවස්ථාවල අස්තිත්වයේ ක්‍රියාකාරීත්වය තුළින් මෙම විධිවිධාන පැන නගියි.
- 28.10 පශ්චාත් සේවා ප්‍රතිලාභ සැලසුම් ඒවායෙහි ප්‍රධාන කොන්දේසි සහ වගන්ති මත නිර්වචිත දායකත්ව සැලසුම් හෝ නිර්වචිත ප්‍රතිලාභ සැලසුම් වශයෙන් වර්ගීකරණය කෙරෙයි.
- (අ) නිර්වචිත දායකත්ව සැලසුම් යනු අස්තිත්වයක් විසින් වෙන්වූ අස්තිත්වයකට (අරමුදලකට) ස්ථාවර දායක මුදල් ප්‍රමාණයක් ගෙවන, ප්‍රවර්තන සහ පසුගිය කාලපරිච්ඡේදවල සේවකයින්ගේ සේවාවන්ට අදාළ වන සේවක ප්‍රතිලාභ සියලුම සේවකයින්ට ගෙවීමට ප්‍රමාණවත්වන වත්කම් අරමුදලෙහි අඩංගු වී නොමැති නම් සේවකයින්ට සෘජුවම

ප්‍රතිලාභ ගෙවීම සඳහා තවත් දායක මුදල් ගෙවීමට නීතිමය හෝ සම්මුතික බැඳීමක් අස්තිත්වයට නොමැති පශ්චාත් සේවා ප්‍රතිලාභ සැලසුම්ය. එබැවින් සේවකයාට ලැබෙන පශ්චාත් සේවා ප්‍රතිලාභ නිර්ණය වන්නේ අස්තිත්වය විසින් (සහ ඇතැම්විට සේවකයා විසින්ද) පශ්චාත් සේවා ප්‍රතිලාභ සැලැස්මකට හෝ රක්ෂණකරුවෙකුට ගෙවන ලද දායක මුදල් ප්‍රමාණයන් සහ එකී දායක මුදල් ප්‍රමාණයන් කෙරෙන් පැන නගින ආයෝජන ප්‍රතිලාභ වල එකතුව මගින් ය.

(ආ) නිර්වචිත දායකත්ව සැලසුම් හැර අනෙකුත් පශ්චාත් සේවා ප්‍රතිලාභ සැලසුම් නිර්වචිත ප්‍රතිලාභ සැලසුම්ය. නිර්වචිත ප්‍රතිලාභ සැලසුම් යටතේ වර්තමාන සහ හිටපු සේවකයින්ට, එකඟවී ඇති ප්‍රතිලාභ ලබාදීම අස්තිත්වයේ බැඳීම වන අතර ආයුගණක අවදානම (ප්‍රතිලාභ අපේක්ෂිත මට්ටමට වැඩියෙන් හෝ අඩුවෙන් පිරිවැය වනු ඇත) සහ ආයෝජන අවදානම (ප්‍රතිලාභ සඳහා අරමුදලින් ඉපැදවීමට වෙන්කරන ලද වත්කම්වලින් ලැබෙන ප්‍රතිලාභ අපේක්ෂිත මට්ටම් වලින් වෙනස්වීම) හරාත්මකව අස්තිත්වය විසින් දරා ගනු ලබයි. ආයුගණක හෝ ආයෝජන අත්දැකීම් අපේක්ෂිත ස්වභාවයට වඩා අසතුටුදායක වන්නේ නම් අස්තිත්වයේ බැඳීම වැඩිවෙයි, එමෙන්ම ආයුගණක හෝ ආයෝජන අත්දැකීම් අපේක්ෂිත තත්ත්වයට වඩා සතුටුදායක වුවහොත් ප්‍රතිඵලය ඊට ප්‍රතිවිරුද්ධය.

බහු සේවා සැලසුම් සහ රාජ්‍ය සැලසුම්:

28.11 විධිමත් කොන්දේසි ඉක්මවන කවර හෝ සම්මුතික බැඳීමක්ද ඇතුළත්ව සැලසුම්වල කොන්දේසි පදනම් කරගෙන බහු සේවා සැලසුම් සහ රාජ්‍ය සැලසුම් නිර්වචිත දායකත්ව සැලසුම් හෝ නිර්වචිත ප්‍රතිලාභ සැලසුම් වශයෙන් වර්ගීකරණය කරනු ලැබේ. කෙසේ වුව ද නිර්වචිත ප්‍රතිලාභ සැලැස්මක් වන බහු සේවා සැලැස්මක් සඳහා නිර්වචිත ප්‍රතිලාභ ගිණුම්කරණය යොදා ගැනීමට ප්‍රමාණවත් තොරතුරු නොමැති විට අස්තිත්වයක් විසින් එය නිර්වචිත දායකත්ව සැලැස්මක් ආකාරයෙන් 28.13 ඡේදයට අනුව ගිණුම්ගත කර 28.40 ඡේදයෙන් අවශ්‍ය කරන පරිදි හෙළිදරව් කළ යුතු ය.

රක්ෂිත ප්‍රතිලාභ:

28.12 අස්තිත්වයක් පශ්චාත් සේවා ප්‍රතිලාභ සැලසුමකට අරමුදල් සැපයීම සඳහා රක්ෂණ වාරික ගෙවනු විය හැකිය. එවැනි සැලසුමක් -

(අ) ඒවා ගෙවිය යුතු වන විට සෘජුවම සේවක ප්‍රතිලාභ ගෙවීමට; හෝ

(ආ) ප්‍රවර්තන සහ පූර්ව කාලපරිච්ඡේද තුළදී සේවකයන් විසින් සපයන ලද සේවාවට අදාළ සියලුම අනාගත ප්‍රතිලාභ රක්ෂණකරු නොගෙවන්නේ නම් අමතර ප්‍රමාණය ගෙවීමට නෛතික හෝ සම්මුතික බැඳීමක් ඇතිවන්නේ නම් හැර අස්තිත්වයක් විසින් නිර්වචිත දායක සැලසුම් ලෙස සැලකිය යුතු ය.

සැලසුම් හරහා අනාගත වාරික ස්ථාපිත කිරීමේ යාන්ත්‍රණය හරහා හෝ රක්ෂණකරු සමග සම්බන්ධිත පාර්ශව සමග සම්බන්ධතාවය හරහා සම්මුතික බැඳීමක් වක්‍රව පැන නැගිය හැකිය. අස්තිත්වය එවැනි නීතිමය හෝ සම්මුතික බැඳීමක් රඳවා තබාගනී නම් අස්තිත්වය විසින් සැලසුම නිර්වචිත ප්‍රතිලාභ සැලසුමක් ලෙස සැලකිය යුතු ය.

පශ්චාත් සේවා ප්‍රතිලාභ : නිර්වචිත දායකත්ව සැලසුම්:

හඳුනාගැනීම සහ මැනීම

28.13. අස්තිත්වයක් කාලපරිච්ඡේදයක් සඳහා ගෙවිය යුතු දායක මුදල් ;

(අ) මේ වන විටත් ගෙවා ඇති යම් ගෙවීමක් අඩු කිරීමෙන් පසුව වගකීමක් ලෙස, වාර්තාකරන දිනට පෙර සේවාව සඳහා දායකත්ව ගෙවීම සේවා සඳහා හිඟ දායකත්වය ඉක්මවන්නේ නම් එම අතිරික්තය වත්කමක් ලෙසින් ද,

(ආ) මෙම SLFRS හි වෙනත් කොටසකින් තොර, දේපල පිරිසහ සහ උපකරණවල පිරිවැයෙහි කොටසක් ලෙස පිරිවැය හඳුනා ගැනීම අවශ්‍ය නොකරන්නේ නම් වියදමක් ලෙසින්ද අස්තිත්වය විසින් හඳුනාගත යුතු ය.

පශ්චාත් සේවා ප්‍රතිලාභ : නිර්වචිත ප්‍රතිලාභ සැලසුම්

හඳුනාගැනීම

28.14 අස්තිත්වයක් විසින් 28.3 ඡේදයෙහි පොදු හඳුනාගැනීම් මූලධර්ම නිර්වචිත ප්‍රතිලාභ සැලසුම් වලට භාවිතා කිරීමේදී පහත දැක්වෙන දෑ හඳුනාගත යුතු ය.

(අ) නිර්වචන ප්‍රතිලාභ සැලසුම් යටතේ ශුද්ධ සැලසුම් වත්කම් වල බැඳීමක් - එහි නිර්වචන ප්‍රතිලාභ වගකීම (28.24 - 28.27 ඡේද බලන්න)

(ආ) කාලපරිච්ඡේදය තුළ එම වගකීමෙහි ශුද්ධ වෙනස්වීම කාලසීමාව තුළ එහි නිර්වචන ප්‍රතිලාභ සැලසුම් පිරිවැය වශයෙන් (28.24-28.27 ඡේද බලන්න)

නිර්වචන ප්‍රතිලාභ වගකීම මැනීම

28.15 අස්තිත්වයක් නිර්වචන ප්‍රතිලාභ සැලසුම් යටතේ එහි බැඳීම් වෙනුවෙන් නිර්වචන ප්‍රතිලාභ වගකීම පහත දැක්වෙන වටිනාකමෙහි ශුද්ධ එකතුවට මිනුම් කල යුතුය.

(අ) නිර්වචන ප්‍රතිලාභ සැලසුම් (එහි නිර්වචන ප්‍රතිලාභ බැඳීම) යටතේ වාර්තාකරන දින එහි බැඳීම් වල වර්තමාන අගයෙන් (මෙම බැඳීම මිනුම් කිරීම සඳහා මාර්ගෝපදේශ 28.16-28.22 ඡේද වලින් සැපයෙයි) ; අඩු කල-

(ආ) බැඳීම් සෘජුව නිරවුල් කිරීම සඳහා යොදාගැනීමට නියමිත සැලසුම් වත්කම් (ඇත්නම්) වල වාර්තා කරන දිනට සාධාරණ අගය, මූල්‍ය වත්කම් වන මෙම සැලසුම් වත්කම් වල සාධාරණ අගයන් නිර්ණය කිරීම සඳහා අවශ්‍යතා 11.27-11.32 ඡේද වල ස්ථාපනය කර ඇත.

පැවරූ සහ නොපැවරූ දෙආකාර වගකීම් ඇතුළත් කිරීම

28.16 මෙතෙක් පැවරුම් නොකල ප්‍රතිලාභ ඇතුළුව (28-26 ඡේදය බලන්න) සහ පසුව එළඹෙන වර්ෂවල සේවය සඳහා සේවකයන්ට විශාල ප්‍රතිලාභ ගෙනදෙන ප්‍රතිලාභ සමීකරණ වල ප්‍රතිඵලද ඇතුළත්ව සේවකයන් ප්‍රවර්තන සහ පෙර කාලපරිච්ඡේදවලදී ඔවුන්ගේ සේවය සඳහා ප්‍රතිචාර ලෙස උපයන ලද ප්‍රතිලාභ වල ඇස්තමේන්තු කල වටිනාකම නිර්වචන ප්‍රතිලාභ සැලසුම් යටතේ අස්තිත්වයේ බැඳීම් වල වර්තමාන අගය වාර්තාකරන දින පිළිබිඹු විය යුතුය. සැලැස්මෙහි ප්‍රතිලාභ සූත්‍රය පදනම්කර ප්‍රවර්තන සහ පසුගිය කාලපරිච්ඡේද වලට කෙතරම් වටිනාකමකට ප්‍රතිලාභ ආරෝපනය වන්නේද යන්න සහ ප්‍රතිලාභ පිරිවැය කෙරෙහි බලපෑම් කරන ජනගහන විචලනයන් (සේවක සංඛ්‍යාවෙහි පිරිවැටුම සහ මරණ වැනි) සහ මූල්‍යමය විචලනයන් (වැටුප් සහ වෛද්‍ය පහසුකම් පිරිවැයෙහි අනාගත වැඩි වීම් වැනි) ඇස්තමේන්තු සකස් කිරීමත් නිර්ණය කිරීමත් මෙමගින් අස්තිත්වයට අවශ්‍ය කෙරෙයි. ආයුගණක උපකල්පන පක්ෂාග්‍රාහී අවිචාරවත් හෝ අධික ලෙස මධ්‍යස්ථ නොවිය යුතුය) නොවිය යුතු අතර අනෙකුත් වශයෙන් ගැලපෙන සහ සැලැස්ම යටතේ අනාගතයේ පැන නගිනු ඇති මුදල් ප්‍රවාහ සම්බන්ධ හොඳම ඇස්තමේන්තුව තෝරා ගැනීමට මගපෙන්විය යුතුය.

වට්ටම් කිරීම

28.17 අස්තිත්වයක් විසින් එහි නිර්වචන ප්‍රතිලාභ බැඳීම වට්ටම් කල වර්තමාන අගය පදනම මත මිනුම් කල යුතුය. අස්තිත්වය අනාගත ගෙවීම් වට්ටම් කිරීම සඳහා භාවිතා කරන අනුපාතිකය උසස් තත්ත්වයේ සංස්ථාපිත බැඳුම්කර වෙනුවෙන් වාර්තා කරන දිනට පවත්නා වෙළඳපොළ ඵලදායීත්ව අනුසාරයෙන් නිර්ණය කල යුතුය. එවැනි බැඳුම්කර වලට තියුණු වෙළඳපොළක් නොමැති රට වලදී අස්තිත්වය රජයේ බැඳුම්කර වල වෙළඳපොළ ඵලදායීත්වය (වාර්තාකරන දිනට) භාවිතා කල යුතුය. සංස්ථාපිත බැඳුම්කර වල හෝ රාජ්‍ය බැඳුම්කර වල ව්‍යවහාර මුදල් සහ කාලසීමාවන් අනාගත ගෙවීම් වල ව්‍යවහාර මුදල් සහ ඇස්තමේන්තු කල කාලපරිච්ඡේදය සමග සංගත විය යුතුය.

ආයුගණක ඇගයීම් ක්‍රමය.

අධිකතර පිරිවැයක් හෝ ප්‍රයත්නයක් නොමැතිව අස්තිත්වයකට එහි නිර්වචන ප්‍රතිලාභ බැඳීම සහ අදාල වියදම මිනුම් කිරීම සඳහා ප්‍රක්ෂේපනය කරන ලද ඒකක ණය ක්‍රමය භාවිතා කල හැකි නම් එසේ කල යුතුය. නිර්වචන ප්‍රතිලාභ අනාගත වැටුප් මත පදනම් වී ඇත්තේ නම් අස්තිත්වය විසින් ඇස්තමේන්තුගත අනාගත වැටුප් වැඩිවීම් පිළිබිඹු කෙරෙන පදනමකින් නිර්වචන ප්‍රතිලාභ මිනුම් කිරීමට ප්‍රක්ෂේපිත ඒකක ණය ක්‍රමයෙන් අවශ්‍ය කෙරෙයි. අමතර වශයෙන් නිර්වචන ප්‍රතිලාභ බැඳීම් මිනුම් කිරීමෙහිදී වට්ටම් අනුපාතික, සැලසුම් වත්කම් වල අපේක්ෂිත ප්‍රතිලාභ අනුපාතික, අපේක්ෂිත වැටුප් වැඩිවීම් අනුපාතික, සේවක පිරිවැටුම, මරණ අනුපාතිකය සහ (නිර්වචන වෛද්‍ය ප්‍රතිලාභ සැලසුම් සඳහා) වෛද්‍යාධාර පිරිවැය ප්‍රවනතා අනුපාතික ඇතුළත්ව විවිධ අයුගණක උපකල්පන යොදාගැනීම ප්‍රක්ෂේපිත ඒකක ණය ක්‍රමය මගින් අස්තිත්වයට අවශ්‍ය කෙරෙයි.

28.19 අධිකතර පිරිවැයක් හෝ ප්‍රයත්නයක් නොමැතිව අස්තිත්වයකට එහි නිර්වචන ප්‍රතිලාභ සැලසුම් යටතේ බැඳීම සහ පිරිවැය මිනුම් කිරීමට ප්‍රක්ෂේපිත ඒකක ක්‍රමය යොදාගත නොහැකි නම් වර්තමාන සේවකයන් සඳහා එහි නිර්වචන ප්‍රතිලාභ බැඳීම් මිනුම් කිරීම සඳහා පහත දැක්වෙන සරල ආකාරයන් අනුගමනය කිරීමට අස්තිත්වයට අවකාශ සැලසෙයි.

- (අ) අනාගත ඇස්තමේන්තුගත වැටුප් වැඩිවීම නොසලකා හැරීම (වර්තමාන සේවකයින් පශ්චාත් සේවා ප්‍රතිලාභ ලබාගැනීම ආරම්භ වන තෙක් ප්‍රවර්තන වැටුප් අඛණ්ඩව පවත්නා ලෙස උපකල්පනය කිරීම)
- (ආ) වර්තමාන සේවකයින්ගේ අනාගත සේවාව නොසලකා හැරීම (වර්තමාන සේවකයින් මෙන්ම කිසියම් වූ නව සේවකයින් සඳහා සැලැස්ම නවතා දැමීම උපකල්පනය කිරීම) සහ;
- (ඇ) වාර්තා කරන දිනයත් වර්තමාන සේවකයින් පශ්චාත් සේවා ප්‍රතිලාභ ලබාගැනීම ආරම්භ වන දිනයත් අතරවාරයේ වර්තමාන සේවකයන් සේවයෙහි නිරතව සිටියදී මිය යාමේ හැකියාව නොසලකා හැරීම වර්තමාන සේවකයින් සියලුදෙනාම පශ්චාත් සේවා ප්‍රතිලාභ ලබනු ඇතැයි උපකල්පනය කිරීම කෙසේ වෙතත් සේවා කාලයෙන් පසු මරණයට පත්වීම (උදා- ජීවිත අපේක්ෂාව) තවමත් සැලකිල්ලට ගැනීම අවශ්‍ය වනු ඇත. එසේ වුවද කලින් සඳහන් කළ සරල මිනුම් ආකාරයන්ගෙන් වාසි ලබාගන්නා අස්තිත්වයක් එහි නිර්වචිත ප්‍රතිලාභ බැඳීම් මිනුම් කිරීමෙහිදී පවරා ඇති සහ පවරා නොමැති දෙආකාරයෙහිම ප්‍රතිලාභ ඇතුළත් කළ යුතුය.

28.20 නිර්වචිත ප්‍රතිලාභ බැඳීම් ගණනය කිරීම සඳහා අවශ්‍ය වන විස්තීර්ණ ආයුගණක තක්සේරුවක් සිදුකිරීම සඳහා ස්වාධීන ආයුගණකවරයෙක් අස්තිත්වයක් විසින් සේවයේ යොදවා ගැනීම මෙම SLFRS මගින් අවශ්‍ය කරනු නොලබයි. වාර්ෂිකව විස්තීර්ණ ආයුගණක ඇගයීමක් කළ යුතු බවක්ද ඉන් අවශ්‍ය නොකෙරෙයි. විස්තීර්ණ ආයුගණක ඇගයීම් අතර කාලපරිච්ඡේද වල ප්‍රධාන ආයුගණක උපකල්පන වල සැලකිය යුතු වෙනසක් සිදුවී නොමැති නම් පසුගිය කාලපරිච්ඡේදයෙහි මිනුම් සේවක සංඛ්‍යාවෙහි සහ වැටුප් මට්ටම් වැනි සේවක සංයුතියෙහි වෙනස්වීම් සඳහා ගැලපිලි කර නිර්වචිත ප්‍රතිලාභ බැඳීම් මිනුම් කළ හැකිය.

සැලසුම් හඳුන්වාදීම්, වෙනස්වීම්, කෙටි කිරීම් සහ නිරවුල් කිරීම්

28.21 නිර්වචිත ප්‍රතිලාභ සැලැස්මක් ප්‍රවර්තන කාලපරිච්ඡේදය තුළ හඳුන්වා දෙනු ලැබ හෝ වෙනස් කරනු ලැබ ඇත්නම් අස්තිත්වය එහි නිර්වචිත බැඳීම් වගකීම ඒ වෙනස පිළිබිඹු කරන අයුරින් අඩුකිරීම හෝ වැඩිකිරීම කළ යුතු අතර ප්‍රවර්තන කාලපරිච්ඡේදයෙහි ලාභය හෝ අලාභය මිනුම් කිරීමේදී එකී වැඩි වීම (අඩුවීම) වියදමක් (ආදායමක්) ලෙස හඳුනාගත යුතුය. ප්‍රතිවිරුද්ධ වශයෙන් ප්‍රවර්තන කාලපරිච්ඡේදය තුළදී සැලැස්මක් කෙටි කරනු ලැබ (එනම් ප්‍රතිලාභ හෝ ආවරණය වන සේවක සමූහය අඩුකරනු ලැබ) ඇත්නම් හෝ නිරවුල් කර (සේවයාගේ බැඳීම සර්වප්‍රකාරයෙන්ම ඉටුකර නිදහස් වී ඇත්නම්) නිර්වචිත ප්‍රතිලාභ සැලැස්ම කෙටි හෝ අහෝසි කිරීම කළ යුතු වන අතර එහි ප්‍රතිඵලය වන ප්‍රතිලාභය හෝ අවාසිය ප්‍රවර්තන කාලපරිච්ඡේදයේ ලාභයෙහි හෝ අලාභයෙහි හඳුනාගත යුතුය.

නිර්වචිත ප්‍රතිලාභ සැලසුම් වත්කම

28.22 වාර්තාකරන දිනට නිර්වචිත ප්‍රතිලාභ බැඳීමෙහි වර්තමාන අගය ඵ්දිනට සැලසුම් වත්කමෙහි සාධාරණ අගයට අඩු නම් සැලැස්මෙහි අතිරික්තයක් තිබෙයි. සැලසුම් අතිරික්තයක් නිර්වචිත ප්‍රතිලාභ සැලැස්මක වත්කමක් ලෙස අස්තිත්වයන් හඳුනාගත යුත්තේ එක්කෝ එය අනාගතයේ දායක මුදල් අඩුකිරීමෙන් හෝ සැලැස්මෙන් ආපසු ගෙවීම් හරහා අතිරික්තය අයකරගත හැකි ප්‍රමාණයට පමණි.

නිර්වචිත ප්‍රතිලාභ සැලැස්මක පිරිවැය.

28.23 කාලපරිච්ඡේදය ඇතුළත සේවකයින්ට ගෙවන ලද ප්‍රතිලාභ වලට ආරෝපිත වෙනස්වීම් හෝ සේවයාගේ දායකත්වයෙහි වෙනස්වීම් හැර අස්තිත්වයේ නිර්වචිත ප්‍රතිලාභ වගකීම් වල ශුද්ධ වෙනස්වීම කාලපරිච්ඡේදයෙහි අස්තිත්වයේ නිර්වචිත ප්‍රතිලාභ සැලසුම් වල පිරිවැය ලෙස අස්තිත්වය හඳුනාගත යුතුය. මෙම SLFRS හි වෙනත් කොටසකින් පිරිවැය නොග, දේපල පිරියත සහ උපකරණ වැනි වත්කමක පිරිවැයෙහි කොටසක් ලෙස හඳුනාගැනීම අවශ්‍ය නොකරන්නේ නම් එය සම්පූර්ණයෙන්ම වියදමක් වශයෙන් ලාභයෙහි හෝ අලාභයෙහි හඳුනාගැනීම හෝ කොටසක් වශයෙන් ලාභයෙහි හෝ අලාභයෙහිත් කොටසක් වශයෙන් අනෙකුත් විස්තීර්ණ ආදායම් අයිතමයක් ලෙස හඳුනා ගැනීම කළ යුතුය. (28.24 ඡේදය බලන්න)

ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්තිය තෝරාගැනීම - හඳුනාගැනීම

28.24 අස්තිත්වයක් විසින් සියලුම ආයුගණක ප්‍රතිලාභ සහ අලාභ ඒවා සිදුවන කාලපරිච්ඡේදයෙහිම හඳුනා ගැනීම අවශ්‍යය. අස්තිත්වය, ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්තිය තෝරාගැනීමක් වශයෙන් ;

- (අ) සියලුම ආයුගණක ප්‍රතිලාභ හෝ අලාභ ලාභයෙහි හෝ අලාභයෙහි හෝ,
- (ආ) සියලුම ආයුගණක ලැබීම් හෝ අලාභ අනෙකුත් විස්තීර්ණ ආදායමෙහි හඳුනාගත යුතුය. අස්තිත්වය එය විසින් තෝරාගත් ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්තිය එහි සියලුම නිර්වචිත ප්‍රතිලාභ සැලසුම් සහ එහි සියලුම ආයුගණක ලැබීම් සහ අලාභ සම්බන්ධයෙන් සංගත ලෙස යොදාගත යුතුය. අනෙකුත් විස්තීර්ණ ආදායම් වල හඳුනාගත් ආයුගණක ප්‍රතිලාභ හෝ අලාභ විස්තීර්ණ ආදායම් ප්‍රකාශනයෙහි ඉදිරිපත් කළ යුතුය.

28.25 නිර්වචන ප්‍රතිලාභ සැලසුමක පිරිවැය ලෙස හඳුනාගත් නිර්වචන ප්‍රතිලාභ වගකීමෙහි ශුද්ධ වෙනසට;

- (අ) වාර්තාකරන කාලපරිච්ඡේදය තුළ සේවකයින් ලබාදුන් සේවාවන්ගෙන් පැන නගින නිර්වචන ප්‍රතිලාභ වගකීමෙහි වෙනස්වීම
 - (ආ) වාර්තාකරන කාලපරිච්ඡේදය තුළ නිර්වචන ප්‍රතිලාභ වගකීමෙහි පොළිය.
 - (ඇ) වාර්තාකරන කාලපරිච්ඡේදය තුළ කිසියම් සැලසුම් වත්කම් වල ප්‍රතිලාභ සහ හඳුනාගත් ප්‍රතිපූරණ කිරීමේ අයිතීන් වල සාධාරණ අගයෙහි ශුද්ධ වෙනස්වීම (28.28 ඡේදය බලන්න)
 - (ඈ) වාර්තාකරන කාලපරිච්ඡේදයෙහි පැන නගින ආයුගණක ප්‍රතිලාභ සහ අලාභ
 - (ඉ) වාර්තාකරන කාලපරිච්ඡේදය ඇතුළත නව සැලැස්මක් හඳුන්වා දීමක් හෝ පවත්නා සැලැස්මක් වෙනස්කිරීමේ ප්‍රතිඵලයක් ලෙස නිර්වචන ප්‍රතිලාභ වගකීමෙහි වැඩිවීම හෝ අඩුවීම (28.21 ඡේදය බලන්න)
 - (ඊ) වාර්තාකරන කාලපරිච්ඡේදය තුළ පවත්නා සැලැස්මක් කෙටි කිරීමේ හෝ නිරවුල් කිරීමේ ප්‍රතිඵලයක් ලෙස නිර්වචන ප්‍රතිලාභ වගකීමෙහි වැඩිවීම හෝ අඩුවීම (28.21 ඡේදය බලන්න)
- ඇතුළත් විය යුතුය.

28.26 ප්‍රතිලාභ සඳහා අනාගත රැකියා නියුක්තිය කොන්දේසියක් (එනම් ඒවා මේතාක් පැවරී නැති වුවද) නිර්වචන ප්‍රතිලාභ සැලැස්මක් යටතේ සේවකයින්ගේ සේවයෙන් බැඳීමක් පැන නගියි. සෑම අනුගාමී වාර්තාකරන දිනයකදීම ප්‍රතිලාභයට හිමිකම් ලැබීම සඳහා සේවකයකු විසින් ලබාදිය යුතු සේවයෙහි ප්‍රමාණය අඩුවන බැවින් පැවරුම් දිනයට පෙර සේවකයෙකුගේ සේවාව සම්මුතික බැඳීමක් පැන නගියි. එහි නිර්වචන ප්‍රතිලාභ බැඳීම මිනුම් කිරීමේදී අස්තීත්වය ඇතැම් සේවකයන් පැවරීමේ අවශ්‍යතා සම්පූර්ණ නොකිරීමේ සම්භාව්‍යතාවය සැලකිල්ලට ගනියි. එමෙන්ම ඇතැම් සේවක ප්‍රතිලාභ (පශ්චාත් සේවා වෛද්‍ය ප්‍රතිලාභ වැනි) ගෙවිය යුතු වන්නේ සේවකයා තවදුරටත් සේවයෙහි නොමැති වීම සිදුවන කිසියම් විශේෂ සිදුවීමකදී (රෝගී වීමක් වැනි) පමණක් වුවද නශ්ටික සිදුවීම සිදුවුවත් ප්‍රතිලාභයට හිමිකම සලස්වනු ලබන සේවාව සේවකයා විසින් සපයා දෙන විට බැඳීමක් උත්පාදනය වෙයි. විශේෂිත සිදුවීම සිදුවීමේ සම්භාව්‍යතාවය බැඳීම මිනුම් කිරීම කෙරෙහි බලපෑමක් කරන නමුත් බැඳීමක් පවතින්නද යන්න නිර්ණය නොකරයි.

28.27 රාජ්‍ය අනුග්‍රහය ලබන සැලසුම් යටතේ ගෙවනු ලබන වටිනාකම්වලට නිර්වචන ප්‍රතිලාභ අඩු කරනු ලබන්නේ නම්, පහත දැක්වෙන කරුණුවලට අනුගතව පමණක් අස්තීත්වයක් විසින් රාජ්‍ය සැලසුම් පදනම් යටතේ එහි නිර්වචන ප්‍රතිලාභ බැඳීම් මිනුම් කළ යුතුය.

- (අ) වාර්තාකරන දිනට පෙර එම සැලසුම් නීතිගත කර තිබීම, හෝ
- (ආ) මෙකී රාජ්‍ය අනුග්‍රහයක් කිසියම් ආකාරයක ප්‍රරෝකතනයක් කළ හැකි වන අයුරින්, උදාහරණයක් ලෙස සාමාන්‍ය අනාගත මිල මට්ටම් හෝ සාමාන්‍ය වැටුප් මට්ටම් වලට සමගාමී අයුරින්, සිදුවන බවට ඓතිහාසික හෝ වෙනත් විශ්වසනීය සාක්ෂි මගින් හැඟවේ නම්.

ප්‍රතිපූරණය කිරීම

28.28 නිර්වචන ප්‍රතිලාභ බැඳීමක් නිරවුල් කිරීම සඳහා අවශ්‍ය වියදම් සමහරක් හෝ සියල්ලම වෙනත් පාර්ශ්වයක් විසින් ප්‍රතිපූරණය කරනු ඇතැයි අස්තීත්වයකට ඇත්ත වශයෙන් සහතික වන විට අස්තීත්වය විසින් එහි ප්‍රතිපූරණ කිරීමට ඇති අයිතිය වෙනම වත්කමක් ලෙස හඳුනාගත යුතුය. අස්තීත්වය විසින් එම වත්කම සාධාරණ අගයට මැණිය යුතුය. විස්තීර්ණ ආදායම් ප්‍රකාශනයෙහි (හෝ, ඉදිරිපත් කර ඇත්නම් ආදායම් ප්‍රකාශනයෙහි) නිර්වචන ප්‍රතිලාභ සැලැස්මකට අදාළ වියදම් ප්‍රතිපූරණය කිරීම සඳහා හඳුනාගත් ප්‍රමාණය අතර ශුද්ධ වටිනාකමට ඉදිරිපත් කළ හැකිය.

වෙනත් දිගුකාලීන සේවක ප්‍රතිලාභ

28.29 අනෙකුත් සේවක ප්‍රතිලාභ වලට ඇතුළත් වන ඇතැම් දේවලට උදාහරණ :

- (අ) දිගුකාලීන සේවය හෝ අනුසස්තාබ්දක නිවාඩු වැනි දිගු කාලීන නොපැමිණීම් සඳහා හානිපූර්නය ගෙවීම්
- (ආ) දිගුකාලීන සේවා ප්‍රතිලාභ
- (ඇ) දිගුකාලීන ආබාධිත ප්‍රතිලාභ
- (ඈ) සේවකයන් අදාළ සේවය සපයා අවසන්වීමෙන් පසුව මාස දොළහකට හෝ වැඩි කාලයකට පසු ගෙවිය යුතු ලාභ බෙදාදීම සහ ප්‍රසාද දීමනා ගෙවීම්
- (ඉ) උපයන ලද කාලපරිච්ඡේදය අවසන්වී මාස දොළහක් හෝ වැඩි කාලයකින් විලම්භනය කරන ලද හානිපූරණ ගෙවීම්

28.30 වෙනත් දිගුකාලීන සේවක ප්‍රතිලාභ සඳහා වගකීමක් අස්තිත්වය, විසින් පහත සඳහන් වටිනාකම් වල මනින ලද ශුද්ධ එකතුවට හඳුනාගත යුතුය.

(අ) වාර්තාකරන දිනට ප්‍රතිලාභ බැඳීමෙහි වර්තමාන අගයෙන් අඩුකල;

(ආ) බැඳීම් සෘජුව නිරවුල් කිරීමට යොදාගත යුතු සැලසුම් වත්කම් (ඇත්නම්) වලින් වාර්තාකරන දිනට සාධාරණ අගය වගකීමේ වෙනස්වීම අස්තිත්වය විසින් 28.23 ඡේදය අනුව හඳුනාගත යුතුය.

සේවය අවසන් කිරීමේ ප්‍රතිලාභ

28.31 අස්තිත්වයක් ව්‍යවස්ථාපිත වශයෙන් හෝ සේවකයින්ගේ නියෝජිතයින් සමග ගිවිසුම්ගත හෝ වෙනත් සම්මුතියකින් හෝ ව්‍යාපාරික පරිවෘත්තීය, සිරිත් හෝ සාධාරණත්වයෙන් සැලකීමේ කැමැත්ත මත පදනම් වූ සම්මුතික බැඳීමකින් සේවකයන් වෙත ඔවුන්ගේ සේවය අවසන් කිරීමේදී ගෙවීමක් කිරීම (හෝ වෙනත් ප්‍රතිලාභ සැපයීමට) බැඳීමක් ඇතිකරගත හැකිය. එවැනි ගෙවීම් සේවය අවසන් කිරීමේ ප්‍රතිලාභ ලෙස හැඳින්වෙයි.

හඳුනාගැනීම

28.32 සේවය අවසන් කිරීමේ ප්‍රතිලාභ මගින් අස්තිත්වයට අනාගත ආර්ථික ප්‍රතිලාභ නොසැපයෙන බැවින් අස්තිත්වය එය වියදමක් ලෙස ලාභයෙහි හෝ අලාභයෙහි වහාම හඳුනාගත යුතුය.

28.33 අස්තිත්වයක් සේවය අවසන් කිරීමේ ප්‍රතිලාභ හඳුනාගත්විට විශ්‍රාම ප්‍රතිලාභ හෝ අනෙකුත් සේවක ප්‍රතිලාභ අඩු කිරීමට අස්තිත්වයට අගය කිරීමට සිදුවිය හැකිය.

28.34 සේවය අවසාන ප්‍රතිලාභ වගකීමක් සහ වියදමක් ලෙස අස්තිත්වය හඳුනාගත යුත්තේ අස්තිත්වය විසින් එක්කෝ -

(අ) සාමාන්‍යයෙන් විශ්‍රාම යන දිනට පෙර සේවකයෙක් හෝ සේවක කණ්ඩායමකගේ සේවය නැවැත්වීමට.

(ආ) පිරිනමන ලද හෝ එමෙන්ම අතිරික්ත සැලැස්මක් මත සේවාව ඉවත් කිරීම නිසිලෙස ක්‍රියාත්මක වීම දිරිගැන්වීමේ ප්‍රතිඵලයක් ලෙස සේවය අවසන් කිරීමේ ප්‍රතිඵල ප්‍රතිපාදනය කිරීමට පැහැදිලි ලෙස බැඳී ඇතිවිට පමණි.

28.35 අස්තිත්වයක් පැහැදිලි ලෙස සේවය අවසන් කිරීමට කැපවී සිටින්නේ අස්තිත්වය සේවය අවසන් කිරීම සඳහා විස්තරාත්මක විධිමත් සැලැස්මක් සහ සැලැස්මෙන් ඉවත්වීමට තාත්වික හැකියාවක් නොමැති විටකදී පමණි.

මැණීම

28.36 වාර්තාකරන දිනට වගකීම නිරවුල් කිරීමට අවශ්‍ය වනු ඇති වියදමෙහි හොඳම ඇස්තමේන්තුවට අනුව අස්තිත්වයක් විසින් සේවය අවසන් කිරීමේ ප්‍රතිලාභ මැණිය යුතුය. අතිරික්තතාවය මත සේවය අවසන් කරනු ලැබීමක් පිරිනමනු ලැබූ විට එම පිරිනැමීම පිළිගනු ඇතැයි අස්තිත්වය අපේක්ෂා කරන සේවක සංඛ්‍යාව පදනම් කරගෙන සේවය අවසන් කිරීමේ ප්‍රතිලාභ මිනුම් කල යුතුය.

28.37 සේවය අවසන් කිරීමේ ප්‍රතිලාභ ගෙවිය යුතු වනුයේ වාර්තාකරන දිනට මාස දොළහකට පසුව වනවිට වට්ටම් කල වර්තමාන අගයට ඒවා මිනුම් කල යුතුය.

සමූහ සැලසුම්

28.38 පරිපාලක අස්තිත්වයක් සමූහයේ එකක් හෝ ඊට වැඩි ගණනක්වන පරිපාලිතයන්හි සේවක ප්‍රතිලාභ දෙන්නේ නම් සහ එක්කෝ කුඩා සහ මධ්‍ය පරිමාණ අස්තිත්වයක් සඳහා වන SLFRS හෝ සම්පූර්ණ SLFRS උපයෝගීකර පරිපාලකය ඒකාබද්ධ මූල්‍ය ප්‍රකාශන ඉදිරිපත්කරන්නේ නම් සමූහය සඳහා හඳුනාගත් වියදම් සාධාරණ වෙන්කිරීම් පදනමක් මත එවැනි පරිපාලිතයන්ට සේවක ප්‍රතිලාභ වියදම හඳුනාගෙන මැනීමට අවසර ලැබෙයි.

හෙළිදරව් කිරීම්

කෙටිකාලීන සේවක ප්‍රතිලාභ සඳහා හෙළිදරව් කිරීම්

28.39 කෙටිකාලීන සේවක ප්‍රතිලාභ වෙනුවෙන් නිශ්චිත හෙළිදරව් කිරීම් මේ කොටසින් අවශ්‍ය නොකෙරෙයි.

නිර්වචන දායකත්ව සැලසුම් සම්බන්ධයෙන් වන හෙළිදරව් කිරීම්

- 28.40 අස්තිත්වයක් විසින් නිර්වචන ප්‍රතිලාභ සැලැස්මක් සඳහා වියදමක් ලෙස ලාභ අලාභ ගිණුමේ වියදම ලෙස හඳුනාගත් වටිනාකම හෙළිදරව්කළ යුතුය. නිර්වචන ප්‍රතිලාභ ගිණුම්කරණය භාවිතා කිරීමට ප්‍රමාණවත් තොරතුරු නොමැතිවීමේ හේතුව නිසා නිර්වචන ප්‍රතිලාභ බහු සේවා සැලැස්මක් නිර්වචන දායකත්ව සැලැස්මක් ලෙස අස්තිත්වයක් සලකන විට (28.11 ඡේදය බලන්න) එය නිර්වචන ප්‍රතිලාභ සැලැස්මක් වන කරුණ සහ එය නිර්වචන දායකත්ව සැලසුමක් ලෙස ගිණුම්ගත කිරීමට සිදුවී ඇති හේතුව සමග අස්තිත්වය සඳහා සැලසුමේ අතිරික්තයක් හෝ ඌනතාව සහ අනුමිතික වේ නම් ඒ පිළිබඳ තිබෙන තොරතුරු සමගද හෙළිදරව් කළ යුතුය.

නිර්වචන ප්‍රතිලාභ සැලසුම් වෙනුවෙන් හෙළිදරව් කිරීම්

- 28.41 නිර්වචන ප්‍රතිලාභ සැලසුම් සඳහා පහත සඳහන් තොරතුරු (28.11 ඡේදයට අනුකූලව නිර්වචන දායකත්ව සැලැස්මක් ලෙස ගිණුම්ගත කරන ලද, ඒ වෙනුවට 28.40 ඡේදයෙහි හෙළිදරව් කිරීම් ව්‍යවහාර වන නිර්වචන සමූහ සේවක ප්‍රතිලාභ සැලසුම් හැර) අස්තිත්වය විසින් හෙළිදරව් කළ යුතුය. අස්තිත්වයකට නිර්වචන ප්‍රතිලාභ සැලසුම් එකකට වැඩි සංඛ්‍යාවක් ඇතිවිට මෙම හෙළිදරව් කිරීම් එක් එක් සැලැස්මෙහි එකතුව වෙන් වශයෙන් හෝ වඩාත්ම ප්‍රයෝජනවත් ලෙස සැලකෙන අන්දමේ කාණ්ඩ ලෙසින් හෝ පිළියෙල කළ යුතුය.

- (අ) මූල්‍ය සැපයුම් ප්‍රතිපත්තිය සමග සැලසුමෙහි වර්ගය පිළිබඳ සාමාන්‍ය විස්තරයක්
- (ආ) ආයුගණක ලැබීම් සහ අලාභ (එක්කෝ ලාභයෙහි හෝ අලාභයෙහි හෝ අනෙකුත් විස්තීර්ණ ආදායම් අයිතමයක් ලෙස) හඳුනාගැනීමේ අස්තිත්වයෙහි ගිණුම් ප්‍රතිපත්තිය සහ කාලපරිච්ඡේදය තුළ හඳුනාගත් ආයුගණක ප්‍රතිලාභ හෝ අලාභ වටිනාකම
- (ඇ) එහි නිර්වචන ප්‍රතිලාභ බැඳීම මිනුම් කිරීමේදී අස්තිත්වය 28.19 ඡේදයෙහි දැක්වෙන කවර හෝ සරල කිරීමක් භාවිතා කරන්නේ නම් ඒ පිළිබඳ කෙටි පැහැදිලි කිරීමක්
- (ඈ) වඩාත්ම මෑතක විස්තරාත්මක ආයුගණක ඇගයීම් දිනය සහ එය වාර්තාකරන දිනය නොවේ නම් වාර්තාකරන දිනට නිර්වචන ප්‍රතිලාභ බැඳීම් මිනුම් කිරීම සඳහා යොදාගත් ගැලපීම් වල විස්තරයක්
- (ඉ) ගෙවන ලද ප්‍රතිලාභ සහ අනෙකුත් සියලුම වෙනස්වීම් වෙන්වශයෙන් පෙන්නුම් කෙරෙන නිර්වචන ප්‍රතිලාභ බැඳීම් වල ආරම්භක සහ අවසාන ශේෂයන්හි සැසඳුමක්.
- (ඊ) අදාළ වන්නේ නම් පහත දැක්වෙන දෑ පෙන්නුම් කරමින් සැලසුම් වත්කම් වල සාධාරණ අගයෙහි ආරම්භක සහ අවසාන ශේෂයන් හි සැසඳුමක් සහ වත්කමක් ලෙස හඳුනාගනු ලැබ ඇති කිසියම් ප්‍රතිපූර්ණ අයිතියක ආරම්භක සහ අවසාන ශේෂයන්හි සැසඳුමක් ;
 - (I) දායකත්ව,
 - (II) ගෙවන ලද ප්‍රතිලාභ, සහ
 - (III) සැලසුම් වත්කම් වල අනෙකුත් වෙනස්වීම්.
- (උ) පහත සඳහන් වටිනාකම් වෙන්වශයෙන් හෙළිදරව් කරමින් කාලපරිච්ඡේදය සඳහා නිර්වචන ප්‍රතිලාභ සැලසුම් වලට අදාළ මුළු පිරිවැය
 - (I) වියදමක් ලෙස ලාභයෙහි හෝ අලාභයෙහි හඳුනාගත්, සහ
 - (II) වත්කමක පිරිවැයෙහි ඇතුළත් කරන ලද
- (ඌ) සෑම ප්‍රධාන පත්තිය සැලසුම් වත්කම් වලට ඇතුළත්විය යුතු ස්කන්ධ සාධනපත්‍ර, ණය සාධනපත්‍ර, දේපල සහ සියලුම වත්කම් ඇතුළත්ව, එහෙත් ඒවාට පමණක් සීමා නොවන වාර්තාකරන දිනට සැලසුම් වත්කම් වල සාධාරණ අගයෙහි එකතුවට ඒ එක් එක් ප්‍රධාන වත්කම් කාණ්ඩය විසින් නියෝජනය කරනු ලබන ප්‍රතිශතය හෝ වටිනාකම.
- (එ) පහත සඳහන් දෑ සඳහා සැලසුම් වත්කම් වල ඇතුළත්වන වටිනාකම
 - (I) අස්තිත්වයට අයත් එක් එක් මූල්‍ය සාධනපත්‍ර කාණ්ඩය, සහ
 - (II) අස්තිත්වය විසින් පරිහරණය කරනු ලබන කිසියම් දේපල හෝ පාවිච්චිකරනු ලබන අනෙකුත් වත්කම්

- (ඒ) සැලසුම් වත්කම් වල සත්‍ය ප්‍රතිලාභය
- (ඔ) අදාළ අවස්ථාවන්හිදී පහත සඳහන් දෑ ඇතුළත්ව, භාවිතා කරනු ලැබූ ප්‍රධාන ආයුගණක උපකල්පන
- (I) වට්ටම් අනුපාතික,
 - (II) මූල්‍ය ප්‍රකාශන ඉදිරිපත් කර ඇති කාලපරිච්ඡේද සඳහා සැලසුම් වත්කම් වල අපේක්ෂිත ප්‍රතිලාභ අනුපාතික,
 - (III) අපේක්ෂිත වැටුප් වැඩිවීම් අනුපාතික,
 - (VI) වෛද්‍යාධාර නැඹුරුතා අනුපාතික , සහ
 - (V) උපයෝගී කරගත් වෙනත් කවර හෝ ප්‍රමාණාත්මක ආයුගණක උපකල්පන.

ඉහත (ඉ) සහ (ඊ) සඳහා පෙර කාලපරිච්ඡේද සැසඳුම් ඉදිරිපත් කිරීම අවශ්‍ය නොවේ. සමූහය වෙනුවෙන් හඳුනාගත් සාධාරණ වෙන්කිරීමේ පදනමක් (23.38 ඡේදය බලන්න) මත සේවක ප්‍රතිලාභ වියදම හඳුනාගන්නා සහ මිනුම්කරණ පරිපාලිතයක් සමස්ථ සැලැස්ම සඳහා වෙන්කිරීම සිදු කිරීම සඳහා වූ එහි ප්‍රතිපත්තිය විස්තර කර සහ ඉහත (අ) සිට (ඔ) දක්වා වන හෙළිදරව් කිරීම් එහි වෙන් වෙන් මූල්‍ය ප්‍රකාශන වල කල යුතුය.

අනෙකුත් දිගුකාලීන ප්‍රතිලාභ සඳහා හෙළිදරව් කිරීම්

- 28.42 අස්තිත්වයක් එහි සේවකයින්ට සලසනු ලබන එක් එක් ප්‍රභේදයේ අනෙකුත් දිගුකාලීන ප්‍රතිලාභ වෙනුවෙන් ප්‍රතිලාභයේ ස්වභාවය, එහි ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්තිය, එහි බැඳීමෙහි වටිනාකම සහ වාර්තාකරන දිනට මූල්‍ය සැපයුම් ප්‍රමාණය අස්තිත්වය විසින් හෙළිදරව් කල යුතුය.

සේවය අවසන් කිරීමේ ප්‍රතිලාභ සඳහා හෙළිදරව් කිරීම්

- 28.43 අස්තිත්වයක් එහි සේවකයින්ට සපයනු ලබන එක් එක් ප්‍රභේදයේ සේවය අවසන් කිරීමේ ප්‍රතිලාභ වෙනුවෙන් ප්‍රතිලාභයේ ස්වභාවය, එහි ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්තිය, එහි බැඳීමෙහි වටිනාකම සහ වාර්තාකරන දිනට මූල්‍ය සැපයුම් ප්‍රමාණය අස්තිත්වය විසින් හෙළිදරව් කල යුතුය.
- 28.44 සේවය අවසන් කිරීමේ ප්‍රතිලාභ පිරිනැමීම පිළිගන්නා සේවක සංඛ්‍යාව පිළිබඳව අවිනිශ්චිත තත්ත්වයක් පවත්නා විට අසම්භාව්‍ය වගකීමක් පවතී. නිරවුල් කිරීමේදී ගලායාමක් විය හැකි බව මඳ නොවේ නම් අස්තිත්වය විසින් එහි අසම්භාව්‍ය වගකීමට පිළිබඳ අදාළ තොරතුරු හෙළිදරව් කිරීම 21 වැනි ඡේදය ප්‍රතිපාදන සහ අසම්භාව්‍යතා මගින් අවශ්‍ය කෙරෙයි.

කුඩා හා මධ්‍ය පරිමාණ අස්තිත්වයන් සඳහා ශ්‍රී ලංකා ගිණුම් ප්‍රමිතය

29 වැනි කොටස

ආදායම් බදු

මෙම කොටසෙහි විෂය පථය

29.1 මෙම SLFRS හි අරමුණු සඳහා බදු අයකළ හැකි ලාභය මත පදනම් වන සියලුම දේශීය සහ විදේශීය බදු ආදායම් බදු වලට ඇතුළත්ය. වාර්තා කරන අස්තිත්වයට බෙදා හරිනු ලබන පරිපාලිතයකින්, ආශ්‍රිතයකින් හෝ බද්ධ ව්‍යාපාරයකින් ගෙවිය යුතු රඳවා ගැනීමේ බදු සහ වෙනත් බදු ද ආදායම් බද්දට ඇතුළත්ය.

29.2 මෙම කොටස ආදායම් බදු සඳහා ගිණුම්කරණය ආවරණය කරයි. මූල්‍ය ප්‍රකාශන වල හඳුනාගෙන ඇති ගණුදෙනු වල ප්‍රවර්තන සහ අනාගත බදු ප්‍රතිඵලය හඳුනාගැනීම එමගින් අවශ්‍ය කෙරේ. මෙම හඳුනාගනු ලැබූ බදු වටිනාකම් ප්‍රවර්තන බද්ද සහ විලම්භිත බද්දෙන් සමන්විත වෙයි. ප්‍රවර්තන බද්ද යනු ප්‍රවර්තන කාලපරිච්ඡේදය හෝ පසුගිය කාලපරිච්ඡේද වල බදු අයකළ හැකි ලාභය (බදු අලාභය) බද්දවේ. සාමාන්‍යයෙන් අස්තිත්වයක් එහි වත්කම් සහ වගකීම් ඒවායේ වර්තමාන අගයට අයකර ගැනීමේදී හෝ නිරවුල් කිරීමෙන් සහ වර්තමානයේ ප්‍රයෝජනයට නොගත් බදු අලාභ හෝ බදු බැර ඉදිරියට ගෙනයාමේ බලපෑමෙහි ප්‍රතිඵලය නිසා අනාගත කාලපරිච්ඡේදවල ගෙවිය යුතු හෝ අයකරගත හැකි බද්ද විලම්භිත බද්ද වේ.

ආදායම් බද්ද සඳහා ගිණුම්කරණ පියවර

29.3 ආදායම් බද්ද ගිණුම් ගත කිරීමේ දී අස්තිත්වයක් පහත දැක්වෙන පියවරයන් අනුගමනය කළ යුතුය.

- (අ) බදු බලධාරීන්ගේ සමාලෝචනයන් කෙරෙන් පැන නැගිය හැකි ප්‍රතිඵලවල බලපෑම වටිනාකම ඇතුළත්ව මනිනු ලබන ප්‍රවර්තන බද්ද හඳුනාගැනීම. (29.4 - 29.8 ඡේද)
- (ආ) ප්‍රවර්තන ධාරණ අගයන්හි ප්‍රමාණයන්ට අයකරගතහොත් හෝ නිරවුල් කළහොත් බදු අයකළහැකි ලාභයට ලාභයට බලපානු ඇතැයි බලාපොරොත්තු විය හැක්කේ කුමන වත්කම් සහ වගකීම් හඳුනාගැනීම.
- (ඇ) වාර්තා කරන කාලපරිච්ඡේදය අවසානයෙහි පහත සඳහන් දෑවල බදු පදනම නිර්ණය කිරීම.
 - (I) (ආ) හි දැක්වෙන වත්කම් සහ වගකීම්වල බදු පදනම නිගමනය කරනු ලබන්නේ ඒවායෙහි ප්‍රවර්තන ධාරණ අගයට වත්කම් විකිණීම හෝ වගකීම් නිරවුල් කිරීමේ ප්‍රතිඵලය මතය. (29.11 සහ 29.12 ඡේද)
 - (II) වත්කම් හෝ වගකීම් ලෙස හඳුනාගෙන නොමැති වුව ද බදු පදනමක් ඇති අනෙකුත් අයිතමයන්හි; උදාහරණයක් ලෙස අනාගත කාලපරිච්ඡේදවල දී බදු වන හෝ බදු අඩුකරගත හැකිවනු ලබන, ආදායම හෝ වියදම් ලෙස හඳුනාගෙන ඇති අයිතම (29.13 වන ඡේදය)
- (ඈ) කිසියම් තාවකාලික වෙනස්කම් ප්‍රයෝජනයට නොගත් බදු අලාභ සහ ප්‍රයෝජනයට නොගත් බදු බැර ගණනය කිරීම (29.14 වන ඡේදය)
- (ඉ) තාවකාලික වෙනස්කම්, ප්‍රයෝජනයට නොගත් බදු අලාභ සහ ප්‍රයෝජනයට නොගත් බදු බැර කෙරෙන් පැන නගින විලම්භිත බදු වත්කම් සහ විලම්භිත බදු වගකීම් හඳුනාගැනීම. (29.15 -29.17 ඡේද)
- (ඊ) පහවා ඇති හෝ වාර්තාකරණ කාලපරිච්ඡේදය අවසානයෙහි සත්තාවි ලෙස පනවන ලද බදු අනුපාතයන් පදනම් කරගෙන බදු බලධාරීන් විසින් කරනු ලබන සමාලෝචනයට ප්‍රතිඵලවල විය හැකි බලපෑම ඇතුළත්ව විලම්භිත බදු වත්කම උපලබ්ධි වූ විට හෝ විලම්භිත බදු වගකීම නිරවුල් කළ විට අදාළ විය හැකි අපේක්ෂිත වටිනාකම විලම්භිත බදු වත්කම සහ වගකීම මිණුම් කිරීම. (ඡේද 29.18 - 29.25)
- (උ) ප්‍රවර්තන හෝ අනාගත බදු අයකළ හැකි වන ලාභය පදනම් කරගෙන, උපලබ්ධි නොවීමට වඩා උපලබ්ධි වීමට වැඩි ඉඩකඩක් ඇති ඉහළම ප්‍රමාණයට ශුද්ධ ප්‍රමාණය සමාන වන අයුරින් විලම්භිත බදු වත්කම්වලට තක්සේරු දීමනාවක් හඳුනා ගැනීම. (ඡේද 29.21 සහ 29.22)
- (ඌ) ප්‍රවර්තන සහ විලම්භිත බද්ද ලාභයෙහි හෝ අලාභයෙහි, අනෙකුත් විස්තීර්ණ ආදායමෙහි සහ ස්කන්ධයෙහි අදාළ සංරචකයන්ට වෙන් කිරීම. (29.27 ඡේදය)
- (එ) අවශ්‍ය තොරතුරු ඉදිරිපත් කිරීම සහ හෙළිදරව් කිරීම (ඡේද 29.28 - 29.32)

ප්‍රවර්තන බද්ද හඳුනාගැනීම සහ මැණීම

- 29.4 ප්‍රවර්තන සහ අතීත කාලපරිච්ඡේදයන් සඳහා බදු අයකළ හැකි ලාභය මත ගෙවිය යුතු ප්‍රවර්තන බදු වගකීමක් අස්තිත්වයක් විසින් හඳුනාගත යුතුය. ප්‍රවර්තන සහ අතීත කාලපරිච්ඡේද සඳහා ගෙවන ලද ප්‍රමාණය ඒ කාලපරිච්ඡේද සඳහා ගෙවිය යුතු ප්‍රමාණය ඉක්මවා ඇත්නම් අතිරික්තය ජංගම බදු වත්කමක් ලෙස අස්තිත්වය විසින් හඳුනාගත යුතුය.
- 29.5 අතීත කාලපරිච්ඡේදයක ගෙවන ලද බදු අයකර ගැනීම සඳහා ආපසු ගෙන යා හැකි ජංගම බදු වත්කමක් බදු අලාභයක ප්‍රයෝජනය සඳහා අස්තිත්වයක් විසින් හඳුනා ගත යුතුය.
- 29.6 වාර්තා කරන දිනයට පනවා ඇති හෝ සත්තාවිව පනවන බදු අනුපාතික සහ නීති භාවිතා කරමින් අස්තිත්වයක් විසින් ගෙවීමට (අයකර ගැනීමට) අපේක්ෂා කරන ප්‍රවර්තන බදු වගකීම (වත්කම) මිණුම් කළ යුතුය. අතීත නීති පැනවීම් ක්‍රියාවලියෙන් අවශ්‍ය කෙරෙන පරිදි අනාගත සංසිද්ධීන් හි ප්‍රතිඵලවලට බලපෑමක් නොමැති වන විටත්, එසේ වීමෙහි ඉඩකඩක් නොමැති විටත් අස්තිත්වයක් බදු අනුපාතික සත්තාවිව පනවනු ලැබූ සේ සැලකිය යුතුය. මිණුම් කිරීම සඳහා අමතර මාර්ගෝපදේශ 29.23 - 29.25 ඡේදවලින් සැපයෙයි.
- 29.7 මෙම SLRFS යටතේ අනෙකුත් විස්තීර්ණ ආදායම් ලෙස හඳුනාගත් ආදායම් හෝ වියදම් අයිතමයකට අදාළ වන වෙනසක් අනෙකුත් විස්තීර්ණ ආදායමෙහි හඳුනාගෙන ඇති අවස්ථාවක හැරුණු විට ප්‍රවර්තන බදු වගකීමක හෝ ප්‍රවර්තන බදු වත්කමක වෙනසක් අස්තිත්වය බදු වියදමක් ලෙස ලාභයෙහි හෝ අලාභයෙහි හඳුනාගත යුතුය.
- 29.8 29.24 ඡේදයට අනුව මිණුම් කරන ලද බදු බලධාරීන් විසින් සමාලෝචනය කිරීමේ ප්‍රතිඵලවලින් ඇති විය හැකි බලපෑම අස්තිත්වය විසින් 29.24 සහ 29.25 ඡේදවලට අනුකූලව හඳුනාගත් වටිනාකම්වල ඇතුළත් කළ යුතුය.

විලම්භිත බද්ද හඳුනාගැනීම**පොදු හඳුනාගැනීමේ ප්‍රතිපත්තිය**

- 29.9 අතීත ගණුදෙනු සහ සිද්ධීන්වල ප්‍රතිඵලයක් වශයෙන් අනාගත කාලපරිච්ඡේදවල දී අයකර ගැනීමට හෝ ගෙවීමට ඇති බදු වෙනුවෙන් විලම්භිත බදු වත්කමක් හෝ විලම්භිත බදු වගකීමක් අස්තිත්වයක් විසින් හඳුනාගත යුතුය. එවැනි බදු පැන නගින්නේ මූල්‍ය තත්වය දැක්වෙන ප්‍රකාශයේ ඇති අස්තිත්වයේ වත්කම් සහ වගකීම් සඳහා හඳුනාගත් වටිනාකම් සහ එම වත්කම් සහ වගකීම් සඳහා බදු අධිකාරීන් විසින් හඳුනාගන්නා ලද වටිනාකම් අතර වෙනස සහ ඉදිරියට ගෙනයන වර්තමානයේ භාවිතා නොකළ බදු අලාභ සහ බදු බැරවලිනි.

අයකර ගැනීම හෝ නිරවුල් කිරීම බදු අයකළ හැකි ලාභයට බලපෑමක් සිදු නොකරන වත්කම් සහ වගකීම්

- 29.10 බදු අයකළ හැකි ලාභයට බලපෑමක් නොමැතිව වත්කමක ධාරණ අගය අයකර ගැනීමට හෝ වගකීමක ධාරණ අගය නිරවුල් කිරීමට අස්තිත්වයක් අපේක්ෂා කරන්නේ නම් වත්කම හෝ වගකීම සම්බන්ධයෙන් විලම්භිත බද්දක් පැන නොනගියි. එබැවින් 29.11 - 29.17 ඡේද ව්‍යවහාර වනුයේ බදු අයකළ හැකි ලාභයටත් බදු පදනමක් සහිත වෙනත් අයිතමයන්ටත් බලපාන අන්දමින් ධාරණ අගය අයකර ගැනීමට හෝ නිරවුල් කිරීමට අස්තිත්වය අපේක්ෂා කරන වත්කම්වලටත් වගකීම්වලටත් පමණකි.

බදු පදනම

- 29.11 පනවන ලද හෝ සත්තාවිව පනවන ලද නීතියට අනුකූලව අස්තිත්වයක් වත්කමක හෝ වගකීමක බදු පදනම නිර්ණය කළ යුතුය. අස්තිත්වය ඒකාබද්ධ බදු වාර්තාවක් ගොනු කරන්නේ නම් බදු පදනම ඒකාබද්ධ බදු වාර්තාව පාලනය වන බදු නීති වලට අනුව නිර්ණය කරනු ලබයි. වෙනස් මෙහෙයුම් සඳහා අස්තිත්වය වෙන්වූ බදු වාර්තාවන් ගොනු කරන්නේ නම් එක් එක් බදු වාර්තාවට බලපාන්නා වූ බදු නීති අනුව බදු පදනම නිර්ණය වේ.
- 29.12 බදු පදනම මගින් වත්කමක හෝ වගකීමක ධාරණ අගය අයකර ගැනීමේ දී හෝ නිරවුල් කිරීමේ දී බදු වන ලාභයෙහි ඇතුළත් විය යුතු ප්‍රමාණයන් නිර්ණය කරනු ලබයි. විශේෂිතවම;

- (අ) වාර්තා කරන කාලපරිච්ඡේදය අවසානයේ වත්කම විකිණීමෙන් එහි ධාරණ අගය අය කරගෙන ඇත්නම් බදු වන ලාභය එළඹීමේ දී අඩු කළ යුතු වන්නාවූ වටිනාකම වත්කමක බදු පදනමට සමාන වෙයි. වත්කම විකිණීම මගින් අයකරගැනීමෙන් බදු අයකළ හැකි ලාභය වැඩි නොකරෙන්නේ නම් බදු පදනම ධාරණ අගයට සමාන වෙනැයි සැලකිය යුතුය.

(ආ) වාර්තාකරණ කාලපරිච්ඡේදය අවසානයේදී වගකීමේ ධාරණ අගයට එය නිරවුල් කරන ලදී. එයින් පැන නැගීමට ඉඩ ඇති බදු අයකළ හැකි ලාභයෙන් යම් වටිනාකමක් වේ නම් එය (බදු අය කළ හැකි ලාභයට ඇතුළත් කළ හැකි යම් ප්‍රමාණයක් වේ නම් එය) නිර්ණය කිරීමේ කාර්යය අඩුකරගත හැකි යම් වටිනාකමක් අඩුකිරීමෙන් පසු එළඹෙන ධාරණ අගයට වගකීමක බදු අයකර ගැනීමේ පදනම සමාන වේ. විලම්භිත ආදායම සම්බන්ධයෙන් ප්‍රතිඵලය වන වගකීමෙහි බදු පදනම අනාගත කාලපරිච්ඡේදවල කිසියම් ආදායමක බදු අය නොවන වටිනාකම අඩුකළ එහි ධාරණ අගය ය.

29.13 ඇතැම් අයිතමවල බදු පදනමක් ඇති නමුත් වත්කමක් හෝ වගකීමක් ලෙස හඳුනාගනු නොලැබේ. උදාහරණයක් ලෙස පර්යේෂණ පිරිවැය දරනු ලබන අවස්ථාවෙහි වියදමක් ලෙස හඳුනා ගනු ලබන නමුත් අතීත කාලපරිච්ඡේදයක් දක්වා බදු අයකළ හැකි ලාභය නිර්ණය කිරීමේ දී අඩු කිරීමට අවසර නොලැබෙයි. එබැවින් පර්යේෂණ පිරිවැයෙහි ධාරණ අගය ශුන්‍ය වන අතර අනාගත කාලපරිච්ඡේදවල දී අඩුකරනු ලබන ප්‍රමාණය බදු පදනම වෙයි. අස්තිත්වය විසින් නිකුත් කරන ලද ස්කන්ධ සාධන පත්‍රයකින් අනාගත කාලපරිච්ඡේදයක අඩුකිරීම්පැන නැගිය හැකිය. මූල්‍ය තත්ත්ව ප්‍රකාශනයෙහි වත්කමක් හෝ වගකීමක් නැති වුව ද අනාගත අඩුකිරීම් වටිනාකම බදු පදනම වෙයි.

තාවකාලික වෙනස්කම්

29.14 තාවකාලික වෙනස්කම් පහත දැක්වෙන අයුරින් පැන නගිනු ඇත.

- (අ) වත්කම් සහ වගකීම් මුල්වරට හඳුනාගැනීමේ දී බදු පදනම් සහ ධාරණ අගයක් අතර වෙනසක් පවත්නා විට හෝ බදු පදනමක් ඇති එහෙත් වත්කම් හෝ වගකීම් ලෙස හඳුනා නොගත් එම අයිතමවලට බදු පදනමක් ඇතිකරන අවස්ථාවේදී;
- (ආ) එක් වාර්තාකරණ කාලපරිච්ඡේදයක දී ආදායම හෝ වියදම විස්තීර්ණ ආදායමෙහි හෝ ස්කන්ධයෙහි හඳුනාගෙන ඇති එහෙත් වෙනස් කාලපරිච්ඡේදයක බදු අයකළහැකි ලාභයෙහි හඳුනා ගැනීම හේතුවෙන් ආරම්භක හඳුනාගැනීමෙන් පසු ධාරණ අගය සහ බදු පදනම අතර වෙනසක් පැන නගින විට;
- (ඇ) වත්කමෙහි හෝ වගකීමෙහි බදු පදනම වෙනස් වී ඇති නමුත් එම වෙනස කිසිදු කාලපරිච්ඡේදයක වත්කමෙහි හෝ වගකීමෙහි ධාරණ අගය හඳුනාගනු නොලබන විට.

විලම්භිත බදු වගකීම් හා වත්කම්

29.15 පහත සඳහන් දෑ 29.16 ඡේදයෙන් අවශ්‍ය කර ඇති විට හැර අස්තිත්වයක් විසින් හඳුනාගත යුතුය.

- (අ) අනාගතයේ බදු අයකළ හැකි ලාභය වැඩි වනු ඇතැයි අපේක්ෂා කරන සියලුම තාවකාලික වෙනස්කම් සඳහා විලම්භිත බදු වගකීමක්;
- (ආ) අනාගතයේ බදු අයකළ හැකි ලාභය අඩු වනු ඇතැයි අපේක්ෂා කරන සියළුම තාවකාලික වෙනස්කම් සඳහා විලම්භිත බදු වත්කමක්
- (ඇ) ඉදිරියට ගෙන යන ප්‍රයෝජනයට නොගත් බදු අලාභ සහ බදු බැර සඳහා විලම්භිත බදු වත්කමක්.

29.16 29.15 ඡේදයෙහි අවශ්‍යතාවයන්ට ව්‍යතිරේකයන් පහත සඳහන්ය.

- (අ) තාවකාලික වෙනසක් නුදුරු අනාගතයේ දී ප්‍රත්‍යාවර්ත වන බවක් දක්නට ඇත්නම් හැරුණු විට අස්තිත්වයක් විදේශීය පරිපාලිත, ශාඛා, ආශ්‍රිත සහ බද්ධ ව්‍යාපාරවලින් ප්‍රේෂණය නොකළ ඉපැයීම් හා ආශ්‍රිත විලම්භිත බදු වගකීම් හෝ වත්කම් ආයෝජනය අවශ්‍යයෙන්ම කාලපරිච්ඡේදය සම්බන්ධයෙන් ස්ථිර වන තාක් දුරට තාවකාලික වෙනස්කම් ලෙස හඳුනා නොගත යුතුය.
- (ආ) කීර්තිනාමය මුල්වරට හඳුනා ගැනීම ආශ්‍රිත තාවකාලික වෙනසක් සඳහා විලම්භිත බදු වගකීමක් අස්තිත්වයක් විසින් හඳුනා නොගත යුතුය.

29.17 වෙනස ආරෝපිත වනසේ මෙම SLFRS යටතේ වෙනත් විස්තීර්ණ ආදායම් ලෙස මෙන්ම වෙනත් විස්තීර්ණ ආදායමේ හඳුනාගත යුතු ආදායම් හා වියදම් අයිතමයකට වන විට හැර විලම්භිත බදුවත්කමේ වෙනස්වීම් අස්තිත්වයක් ලාභ ලාභ ගිණුමේ බදු වියදමක් ලෙස හඳුනාගත යුතුය.

විලම්භිත බදු මැණීම**බදු අනුපාතික**

- 29.18 වාර්තාකරණ දිනය වන විට පනවා ඇති හෝ වාර්තාකරණ දිනයට සන්නාවිව පනවනු ලබන බදු අනුපාතික සහ නීති භාවිතා කරමින් අස්තිත්වයක් විලම්භිත බදු වගකීමක් (වත්කමක්) මැණිය යුතුය. අස්තිත්වයක් විසින් බදු අනුපාත සන්නාවිව පැනවූ ලෙස සලකනු ලබන්නේ පැනවූම් ක්‍රියාවලියෙන් අවශ්‍ය කරන අනාගත සිදුවීම් ඓතිහාසිකව ප්‍රතිඵලයට බලපා නොමැති, අනාගතයේදී බලපෑම් සිදුවීමට ද ඉඩකඩක් නැති විටදීය.
- 29.19 වෙනස් බදු අයකළ හැකි ලාභ මට්ටම්වලට වෙනස් බදු අනුපාත අදාළ වන විට අස්තිත්වයක් විලම්භිත බදු වියදම (ආදායම) සහ අදාළ විලම්භිත බදු වගකීම් (වත්කම්) මැණිය යුත්තේ අස්තිත්වය විලම්භිත බදු වත්කම උපලබ්ධි වීමට හෝ විලම්භිත බදු වගකීම නිරවුල් කිරීමට බලාපොරොත්තු වන කාලපරිච්ඡේදයෙහි භාවිතා වනු ඇතැයි එය බලාපොරොත්තු වන, පනවා ඇති හෝ සන්නාවිව පනවනු ලබන අනුපාතවල සාමාන්‍ය අගය භාවිතා කරමිනි.
- 29.20 වාර්තා කරන දිනයෙහි අදාළ වත්කම් සහ වගකීම් ධාරණ අගයට ආපසු අයකර ගැනීමට හෝ නිරවුල් කිරීමට අස්තිත්වය අපේක්ෂා කරන ආකාරයෙහි ප්‍රතිඵලයක් ලෙස පසුව ඇතිවිය හැකි බදු බලපෑම් අස්තිත්වයක විලම්භිත බදු වගකීම් සහ විලම්භිත බදු වත්කම් මැණීම් දී පිළිබිඹු විය යුතුය. උදාහරණයක් ලෙස, තාවකාලික වෙනස අනාගත කාලපරිච්ඡේදයක දී ප්‍රාග්ධන ආදායමක් ලෙස බදු විය හැකි යැයි අපේක්ෂා කරනු ලබන ආදායම් අයිතමයකින් පැන නගින්නේ නම් විලම්භිත බදු වියදම ප්‍රාග්ධන ලාභ බදු අනුපාතිකය භාවිතා කරමින් මණිනු ලැබේ.

තක්සේරු දීමනා

- 29.21 අස්තිත්වයක් විලම්භිත වත්කමට එරෙහිව තක්සේරු ඉඩ හැරීමක් හඳුනාගත යුත්තේ ශුද්ධ ධාරණ අගය වර්තමාන හෝ අනාගත බදු අයකළ හැකි ලාභ පදනම මත ඇති අයනොකර ගැනීමට නොහැකිවීමට වඩා බොහෝදුරට විය හැකි වැඩි වටිනාකමට සමාන වන ලෙසය..
- 29.22 අස්තිත්වයක් විසින් විලම්භිත බදු වත්කමක ශුද්ධ ධාරණ අගය සෑම වාර්තා කරන දිනයක දී සමාලෝචනය කර අනාගත බදු අයකළ හැකි ලාභයෙහි ප්‍රවර්ධන තක්සේරුව පිළිබිඹු වන අයුරින් තක්සේරු ඉඩහැරීමට ගැලපිලි කළ යුතුය.

මෙම SLFRS වලට අනුකූලව වෙනත් විස්තීර්ණ ආදායම් ලෙස හඳුනාගනු ලබන ආදායම් හෝ වියදම් අයිතමයකට ආරෝපණය කළ හැකි ගැලපීමක් ද වෙනත් විස්තීර්ණ ආදායම් සේ සලකා හඳුනාගත හොත් මිස එබදු ගැලපීමක් ලාභයේ හෝ පාඩුවේ හඳුනාගනු ලැබේ

ප්‍රවර්ධන සහ විලම්භිත බදු දෙවර්ගය මිණුම් කිරීම

- 29.23 අස්තිත්වයක් විසින් විලම්භිත බදු වත්කම් සහ වගකීම් වට්ටම් නොකළ යුතුය.
- 29.24 අස්තිත්වය විසින් බදු බලධාරීන්ට වාර්තා කරන ලද වටිනාකම් ඔවුන් විසින් පිළිගනු ලැබේ ද යන අවිනිශ්චිතභාවය ප්‍රවර්ධන සහ විලම්භිත බදු වටිනාකම්වලට බලපෑම් කරයි. වාර්තා කරනු ලබන වටිනාකම් බදු බලධාරීන් විසින් සමාලෝචනය කරනු ලබන බවත්, ඔවුන්ට අදාළ තොරතුරු සියල්ලක් පිළිබඳව සම්පූර්ණ අවබෝධයක් ඇති බවත් උපකල්පනය කරගෙන සිදුවිය හැකි සෑම ආකාරයකම ප්‍රතිඵලවල සම්භාවිතාවල බර තැබූ සාමාන්‍ය භාවිතා කරමින් අස්තිත්වයක් විසින් ප්‍රවර්ධන සහ විලම්භිත බදු වත්කම් සහ වගකීම් මැණිය යුතුය. සියලුම සිදු විය හැකි ප්‍රතිඵල වල සම්භාවිතාවල බර තැබූ සාමාන්‍යයෙහි වෙනස් වීම් පදනම් විය යුත්තේ නවතම තොරතුරු මත විනා කලින් තිබූ තොරතුරුවලට අස්තිත්වය විසින් නව අර්ථකථනයක් දීම නිසා නොවේ.
- 29.25 ලාභය හෝ රඳවාගත් ඉපයීම් මුළුමනින්ම හෝ ඉන් කොටසක් අස්තිත්වයෙහි කොටස්හිමියන්ට ලාභාංශ වශයෙන් ගෙවන්නේ නම් එවිට ඇතැම් අයකරන බල ප්‍රදේශවල වැඩි හෝ අඩු අනුපාතිකයන්ගෙන් ආදායම් බදු ගෙවිය යුතු වෙයි. වෙනත් අධිකරණ බල ප්‍රදේශවල ලාභය හෝ රඳවාගත් ආදායම මුළුමනින්ම හෝ ඉන් කොටසක් අස්තිත්වයෙහි කොටස්හිමියන්ට ලාභාංශ වශයෙන් ගෙවන්නේ නම් එවිට ආදායම් බදු ආපසු ගෙවනු ලැබීම හෝ ගෙවනු ලැබීමට සිදු විය හැකිය. එම තත්වයන් දෙකෙහිදීම අස්තිත්වයක් විසින් ලාභාංශයක් ගෙවීමට වගකීමක් හඳුනා ගන්නා තෙක් නොබෙදූ ලාභවලට අදාළ බදු අනුපාතිකයන්ට අනුව ප්‍රවර්ධන සහ විලම්භිත බදු මැණිය යුතුය. අස්තිත්වයක් විසින් ලාභාංශයක් ගෙවීමට වගකීමක් හඳුනාගත් විට ප්‍රතිඵලය වන ප්‍රවර්ධන හෝ විලම්භිත බදු වගකීම (වත්කම) සහ අදාළ බදු වියදම (ආදායම) එය විසින් හඳුනාගත යුතුය.

ලාභාංශ මත රඳවා ගැනීමේ බද්ද

- 29.26 අස්තිත්වයක් එහි කොටස්හිමියන්ට ලාභාංශ ගෙවන විට ලාභාංශවලින් කොටසක් කොටස්හිමියන් වෙනුවෙන් බදු අධිකාරීන්ට ගෙවීම අවශ්‍ය විය හැකිය. බදු අධිකාරීන්ට ගෙවන ලද හෝ ගෙවිය යුතු වන එවැනි වටිනාකමක් ලාභාංශයෙහි කොටසක් ලෙස ස්කන්ධයට අයකරනු ලැබේ.

ඉදිරිපත් කිරීම

විස්තීර්ණ ආදායමෙහි සහ ස්කන්ධයෙහි වෙන් කිරීම

- 29.27 අස්තිත්වයක් බදු වියදම එකම සම්පූර්ණ විස්තීර්ණ ආදායම් සංරචක ගණයෙහිලා හඳුනාගනු ලබයි. (උදා- ලෙස පවත්වාගෙන යන මෙහෙයුම්, අසන්නතික මෙහෙයුම් ගෙන් වෙනස් විස්තීර්ණ ආදායම්) නැතහොත් බදු වියදම ප්‍රතිඵල ලෙස මතු කළ ගණුදෙනු හෝ වෙනත් සිදුවීම් ස්කන්ධය ලෙස හඳුනාගනු ලබයි.

ජංගම / ජංගම නොවන වෙනස

- 29.28 අස්තිත්වය විසින් ජංගම හා ජංගම නොවන වත්කම් සහ ජංගම සහ ජංගම නොවන වගකීම් එහි මූල්‍ය ප්‍රකාශනයෙහි වෙනම වර්ගීකරණය කර ඉදිරිපත් කරන විට කවර හෝ විලම්භිත බදු වත්කම් (වගකීම්) ජංගම වත්කම් (වගකීම්) ලෙස වර්ගීකරණය නොකළ යුතුය.

හිලව් කිරීම

- 29.29 අස්තිත්වය විසින් ප්‍රවර්ථන බදු වත්කම් සහ ප්‍රවර්ථන බදු වගකීම් හිලව් කිරීමේ දී හෝ විලම්භිත බදු වත්කම් සහ විලම්භිත බදු වගකීම් හිලව් කළ යුත්තේ එක්කෝ එම ප්‍රමාණයන් හිලව් කිරීමට ඊට නීතියෙන් බලගැන්වුණු අයිතියක් ඇති විටත්, අනාගතයේ දී ශුද්ධ පදනමින් හෝ වත්කම උපලබ්ධිකර ඊට සමගාමීව වගකීම බේරුම් කිරීමට අපේක්ෂා කරන විටත් පමණකි.

හෙළිදරව් කිරීම

- 29.30 හඳුනාගත් ගණුදෙනුවලත් අනෙකුත් සිදුවීම් වලත් ප්‍රතිඵල ලෙස ඇති වන ප්‍රවර්ථන සහ විලම්භිත බදුවල ස්වභාවය සහ මූල්‍ය බලපෑම් මූල්‍ය ප්‍රකාශන පරිශීලනය කරන්නන්හට ඇගයිය හැකියාව ලබාදෙන අයුරින් අස්තිත්වය විසින් මූල්‍ය ප්‍රකාශන වල තොරතුරු හෙළිදරව් කළ යුතුය.

- 29.31 අස්තිත්වයක් විසින් බදු වියදම් (ආදායම්)වල ප්‍රධාන සංරචක වෙන් වශයෙන් හෙළිදරව් කළ යුතුය. බදු වියදම් (ආදායම්)වල එවැනි සංරචකවලට පහත දැක්වෙන දෑ ඇතුළත් විය හැකිය.

- (අ) ප්‍රවර්ථන බදු වියදම (ආදායම) :
- (ආ) පෙර කාලයට කාලපරිච්ඡේදය අදාළව තුල ප්‍රවර්ථන බදු කාලපරිච්ඡේදවල හඳුනාගත් ගැලපිලි කිසිවක් වේ නම්;
- (ඇ) සංවිධානය ආරම්භ කිරීමට අදාළ විලම්භිත බදු වියදම් (ආදායම්) වටිනාකම සහ තාවකාලික වෙනස්කම් ප්‍රතිවර්ත්‍ය කිරීම;
- (ඈ) බදු අනුපාතවල වෙනස් වීම්වලට හෝ නව බදු පැනවීම්වලට අදාළ විලම්භිත බදු වියදම් (ආදායම්) ප්‍රමාණය;
- (ඉ) බදු බලධාරීන්ගේ සමාලෝචනයෙහි ප්‍රතිඵලයක් ලෙස ඇතිවිය හැකි වෙනසක බලපෑමෙන් පැන නගින විලම්භිත බදු වියදමක බලපෑම (ඡේද අංක 29.24 බලන්න);
- (ඊ) අස්තිත්වයෙහි හෝ එහි කොටස්හිමියන්ගේ බදු තත්වයේ වෙනස්වීමකින් පැනනගින විලම්භිත බදු වියදමට කළ යුතු වන ගැලපිලි;
- (එ) තක්සේරු දීමනාවල කිසියම් වෙනසක් (ඡේද අංක 29.21 සහ 29.22 බලන්න);
- (ඒ) ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්ති සහ වැරදිවල වෙනස්වීම්වලට අදාළ බදු වියදමෙහි ප්‍රමාණය (10 වැනි කොටස - ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්ති ඇස්තමේන්තු සහ වැරදි බලන්න).

29.32 අස්තිත්වයක් විසින් පහත සඳහන් දෑ වෙන් වශයෙන් හෙළිදරව් කළ යුතුය.

- (අ) වෙනත් විස්තීර්ණ ආදායම් අයිතමයන් ලෙස හඳුනා ගත් අයිතමයන්ට අදාළ ප්‍රවර්තන සමුච්චිත සහ විලම්භිත බදු;
- (ආ) විස්තීර්ණ ආදායම් ප්‍රකාශනවල ඉදිරිපත් කර ඇති වටිනාකම් සහ බදු බලධාරීන්ට වාර්තා කර ඇති වටිනාකම් අතර ප්‍රමාණාත්මක වෙනස්කම් වෙනුවෙන් කරුණු පැහැදිලි කිරීම්;
- (ඇ) පසුගිය වාර්තා කරන කාලපරිච්ඡේදය සමග සැසඳීමේ දී අදාළ වන බදු අනුපාතිකයෙහි (අනුපාතිකවල) වෙනස්කම් පිළිබඳව කරුණු පැහැදිලි කිරීම්;
- (ඈ) සෑම වර්ගයක තාවකාලික වෙනස්කමක් සහ සෑම වර්ගයකම ප්‍රයෝජනයට නොගත් බදු අලාභ සහ බදු බැර සම්බන්ධයෙන්;
 - (I) වාර්තා කරන කාලපරිච්ඡේදය අවසානය වන විට විලම්භිත බදු වගකීම්, විලම්භිත බදු වත්කම් සහ තක්සේරු ඉඩ හැරීම්වල ප්‍රමාණයන්;
 - (II) කාලපරිච්ඡේදය තුළ විලම්භිත බදු වගකීම් විලම්භිත බදු වත්කම් සහ තක්සේරු දීමනාවල වෙනස්වීම් පිළිබඳ විශ්ලේෂණයක්;
- (ඉ) තාවකාලික වෙනස්කම්, ප්‍රයෝජනයට නොගත් බදු අලාභ සහ ප්‍රයෝජනයට නොගත් බදු බැරවල කල් ඉකුත් වන දින ඇත්නම් ඒවා;
- (ඊ) එහි කොටස් හිමියන්ට ලාභාංශ ගෙවීමේ ප්‍රතිඵලයක් ලෙස ඇති විය හැකි භව්‍ය ආදායම් බදුවල ප්‍රතිඵලය පිළිබඳව 29.25 ඡේදයෙහි විස්තර කෙරෙන තත්ත්වය තුළ කරුණු පැහැදිලි කිරීමක්

කුඩා සහ මධ්‍ය පරිමාණ අස්තිත්වයන් සඳහා ශ්‍රී ලංකා ගිණුම්කරණ ප්‍රමිත

30 වැනි කොටස

විදේශ ව්‍යවහාර මුදල් පරිවර්තනය

මෙම කොටසෙහි විෂය පථය

30.1 අස්තිත්වයකට විදේශ ක්‍රියාකාරකම් දෙපාර්තමේන්තුවෙන් පවත්වාගෙන යා හැකිය. එය විදේශ ව්‍යවහාර මුදලින් කෙරෙන ගනුදෙනු හෝ විදේශීය ක්‍රියාකාරකම් තිබිය හැකිය. ඊට අමතරව අස්තිත්වය එහි මූල්‍ය ප්‍රකාශන විදේශීය ව්‍යවහාර මුදලින් ඉදිරිපත් කරනු විය හැකිය. අස්තිත්වයක් විසින් විදේශීය ව්‍යවහාර මුදල් ගනුදෙනු සහ විදේශීය ක්‍රියාකාරකම් එහි මූල්‍ය ප්‍රකාශන වලට ඇතුළත් කළයුතු අන්දමත්, මූල්‍ය ප්‍රකාශන ඉදිරිපත් කරනු ලබන ව්‍යවහාර මුදල් වලට පරිවර්තනය කරන අන්දමත්, මෙම කොටසින් නියම කරනු ලබයි. විදේශීය ව්‍යවහාර මුදල් වලින් නම් කරන මූල්‍ය සාධනපත්‍ර සහ විදේශ ව්‍යවහාර මුදලින් නම්කරන ඉදිරි රැකුම් අයිතමයන් ගිණුම්කරණය 11 වැනි කොටස මූලික මූල්‍ය සාධන පත්‍ර සහ 12 වැනි කොටස අනෙකුත් මූල්‍ය සාධන පත්‍ර නිකුත් ව යටතේ කටයුතු කෙරේ.

ක්‍රියාකාරී ව්‍යවහාරික මුදල්

30.2 සෑම අස්තිත්වයකම එහි ක්‍රියාකාරී ව්‍යවහාරික මුදල් හඳුනාගත යුතු ය. අස්තිත්වයක ක්‍රියාකාරී ව්‍යවහාරික මුදල් වනුයේ එය ක්‍රියාත්මක වන මූලික ආර්ථික පරිසරයෙහි ව්‍යවහාර වන මුදලයි.

30.3 අස්තිත්වයක් ක්‍රියාත්මක වන මූලික ආර්ථික පරිසරය වනුයේ එය සාමාන්‍යයෙන් මුදල් උත්පාදනය කරන සහ වැය කරන ආර්ථික පරිසරයයි. එබැවින් අස්තිත්වයක් එහි ක්‍රියාකාරී ව්‍යවහාරික මුදල් විශේෂය නිශ්චය කිරීමෙහිදී සැලකිලිමත් විය යුතු වඩාත්ම වැදගත් සාධක පහත සඳහන් වෙයි.

- (අ) (i) එය භාණ්ඩ හා සේවාවන්හි විකුණුම් මිල කෙරෙහි ප්‍රධාන වශයෙන් බලපෑම් කරයි. (මෙය බොහෝ විටම එහි භාණ්ඩ සහ සේවාවන්හි විකුණුම් මිල නම් කරන්නා වූත්, ඒ මිල නිරවුල් කරන්නාවූත් ව්‍යවහාර මුදලයි) සහ,
- (ii) එහි භාණ්ඩ සහ සේවාවන්හි විකුණුම් මිල ප්‍රධාන කොටම තීරණය කරන තරගකාරී බලවේග සහ රෙගුලාසි පවත්නා රටෙහි ව්‍යවහාර මුදලයි.

(ආ) භාණ්ඩ සහ සේවා සැපයීමෙහි ලා අදාල වන ද්‍රව්‍ය, ශ්‍රමය සහ අනෙකුත් පිරිවැය කෙරෙහි ප්‍රධාන වශයෙන් බලපෑම් කරන ව්‍යවහාර මුදල (මෙය බොහෝ විට එවැනි පිරිවැය නම්කර නිරවුල් කරනු ලබන ව්‍යවහාර මුදලය).

30.4 අස්තිත්වයක ක්‍රියාකාරී ව්‍යවහාරික මුදල් වර්ගය සම්බන්ධයෙන් පහත දැක්වෙන සාධක මගින්ද සාක්ෂි සපයනු ලබයි.

- (අ) මූල්‍යමය ක්‍රියාකාරකම් (ණය සහ ස්කන්ධ සාධනපත්‍ර නියම කිරීම) වලින් ජනනය කෙරෙන අරමුදල් වල ව්‍යවහාරික මුදල,
- (ආ) මෙහෙයුම් ක්‍රියාකාරකම් වලින් වන ලැබීම් සාමාන්‍යයෙන් රඳවාගනු ලබන ව්‍යවහාර මුදල.

30.5 විදේශීය මෙහෙයුමක ක්‍රියාකාරී ව්‍යවහාර මුදල් සහ එය වාර්තාකරණ ඒකකයන්ද ක්‍රියාකාරී ව්‍යවහාර මුදල්ද යන්න නිර්ණය කිරීමෙහිදී පහත දැක්වෙන අමතර සාධක සැලකිල්ලට ගනු ලබයි. (මේ සම්බන්ධයෙන් වාර්තාකරන අස්තිත්වය වනුයේ විදේශීය මෙහෙයුම සිය පරිපාලිතය, ශාඛාව, ආශ්‍රිතය හෝ බද්ධ ව්‍යාපාරය ලෙස ඇති අස්තිත්වයයි).

(අ) විදේශීය මෙහෙයුම් ක්‍රියාකාරකම් සැලකිය යුතු මට්ටමෙහි ස්වයං පාලනයකින් තොරව පවත්වාගෙන යාමට වඩා වාර්තාකරන අස්තිත්වයෙහි දිගුවක් ලෙස පවත්වාගෙන යන්නේද යන බව මෙහි පෙර සඳහන් තත්ත්වයට උදාහරණයක් ලෙස වාර්තාකරන අස්තිත්වයෙන් ආනයනය කරනු ලබන භාණ්ඩ විකිණීමත් ලැබීම් ඊට ප්‍රේෂණය කිරීමත් පමණක් විදේශීය මෙහෙයුමෙන් සිදු කිරීම දැක්විය හැකිය. පසුව සඳහන් කළ දැට උදාහරණයක් වන්නේ මෙහෙයුම් වලින් මුදල් සහ වෙනත් මූල්‍ය අයිතම ඒකරාශීවීම, වියදම් දැරීම ආදායම් උත්පාදනය, ණයගැනීම් සැලසුම් කිරීම් වැනි දැ සියල්ල සැලකිය යුතු අන්දමට එහි දේශීය ව්‍යවහාර මුදලින් සිදුවන විටය,

(ආ) වාර්තාකරන අස්තිත්වය සමග ගනුදෙනු විදේශීය මෙහෙයුමෙහි කටයුතු වලට උස් හෝ පහත් අනුපාතයකින් පවත්නේද යන්න;

- (ඇ) විදේශීය මෙහෙයුමෙන් ගලා එන මුදල් ප්‍රවාහයන් වාර්තාකරන අස්තිත්වයෙහි මුදල් ප්‍රවාහයන්ට සෘජුවම බලපාන්නේද යන්න සහ එයට ක්ෂණිකව ප්‍රේෂණය කිරීම සඳහා සූදානම්ව ඇත්තේද යන්න,
- (ඈ) විදේශීය මෙහෙයුමෙන් ගලා එන මුදල් ප්‍රවාහයන් වාර්තාකරන අස්තිත්වයෙන් අරමුදල් සැපයීමකින් තොරව පවත්නා සහ සාමාන්‍යයෙන් අපේක්ෂා කරනු ලබන ණය බැඳීම් සේවා කිරීමට ප්‍රමාණවත්ද යන්න.

විදේශ ව්‍යවහාර මුදලින් කෙරෙන ගනුදෙනු ක්‍රියාකාරී ව්‍යවහාර මුදලින් වාර්තා කිරීම

මූලික හඳුනාගැනීම

- 30.6 විදේශීය ව්‍යවහාර මුදලින් කෙරෙන ගනුදෙනුවක් යනු අස්තිත්වයක පහත සඳහන් ගනුදෙනු සිදුකෙරෙන අවස්ථා ඇතුළත්ව විදේශීය ව්‍යවහාර මුදලකින් නම් කෙරෙන හෝ විදේශීය ව්‍යවහාර මුදලින් නිරවුල් කළ යුතු වන ගනුදෙනුවකි.
- (අ) නම් කරන විදේශ ව්‍යවහාර මුදලකින් මිල කෙරෙන භාණ්ඩ හෝ සේවාවන් විකිණීම හෝ මිලදී ගැනීම;
- (ආ) නම් කරන ලද විදේශ ව්‍යවහාර මුදලකින් කෙරෙන ණය ගැනීම් හෝ ණය දීම්; හෝ
- (ඇ) නම් කරන ලද විශේෂ ව්‍යවහාර මුදලකින් වෙනත් ආකාරයක වත්කම් අත්කර ගැනීම හෝ ඉවත් කිරීම හෝ වගකීම් ඇතිකර ගැනීම හෝ නිරවුල් කිරීම.
- 30.7 ගනුදෙනුව සිදුවන දින ක්‍රියාකාරී ව්‍යවහාර මුදල හා විදේශ ව්‍යවහාර මුදල අතර තත්කාලීන විනිමය අනුපාතිකය විදේශ ව්‍යවහාර මුදල් වටිනාකමට යොදාගනිමින් මුල් හඳුනාගැනීමේදී අස්තිත්වය විදේශ ව්‍යවහාර මුදල් ගනුදෙනුවක් ක්‍රියාකාරී ව්‍යවහාර මුදලින් වාර්තාකළ යුතු ය.
- 30.8 ගනුදෙනුවක දිනය යනු ගනුදෙනුව මෙම SLFRS අනුව එය ප්‍රථම වරට හඳුනා ගැනීමට සුදුසුකම් ලබන දිනයයි. ප්‍රායෝගික හේතූන් මත ගනුදෙනුව සිදුවන දිනයෙහිදී සත්‍ය අනුපාතිකයට ආසන්න අනුපාතිකයක් බොහෝවිට යොදාගනු ලබයි, උදාහරණයක් වශයෙන් සතියක හෝ මාසයක සාමාන්‍ය අනුපාතය එම කාලපරිච්ඡේදයෙහි එක් එක් විදේශ ව්‍යවහාර මුදලින් සිදු කෙරෙන සෑම ගනුදෙනුවක් සම්බන්ධයෙන්ම භාවිතා කළ හැකිය. කෙසේ වුවද විනිමය අනුපාතික සැලකිය යුතු අයුරින් උච්චාවචනය වන්නේ නම් කාලපරිච්ඡේදයක සාමාන්‍ය අනුපාතිකය භාවිතා කිරීම යෝග්‍ය නොවෙයි.

පසුව එළඹෙන වාර්තාකරන කාලපරිච්ඡේද අවසානයේ වාර්තා කිරීම

- 30.9 සෑම වාර්තාකරන කාලපරිච්ඡේදයක් අවසානයේදීම අස්තිත්වයක් විසින් -
- (අ) අවසාන අනුපාතිකය භාවිතා කරමින් විදේශීය ව්‍යවහාර මුදල් මූල්‍ය අයිතම පරිවර්තනය කළ යුතුය.
- (ආ) ඓතිහාසික පිරිවැය මත මිනුම් කළ මූල්‍ය නොවන අයිතමයන් ගනුදෙනුවෙහි දින විදේශ ව්‍යවහාර මුදල් විනිමය අනුපාතිකය භාවිතා කරමින් පරිවර්තනය කළ යුතුය ; සහ
- (ඇ) සාධාරණ අගයට මිනුම් කර ඇති මූල්‍ය නොවන අයිතමයන් සාධාරණ අගය නිශ්චය කළ දිනට විදේශ ව්‍යවහාර මුදල් විනිමය අනුපාතිකය භාවිතා කරමින් පරිවර්තනය කළ යුතු ය.
- 30.10 අස්තිත්වයක් විසින් 30.13 ඡේදයෙහි විස්තර කර ඇති ආකාරයට හැරුණු විට මූල්‍ය අයිතමයන් නිරවුල් කිරීමේදී හෝ කාලපරිච්ඡේදය තුළ හෝ පෙර කාලපරිච්ඡේද වල මූල්‍ය අයිතමයන් මුල් හඳුනාගැනීමේ පරිවර්තනය කළ අනුපාතිකවලට වඩා වෙන් අනුපාතිකයකට පරිවර්තනය කිරීමෙන් පැන නගින විනිමය වෙනස්කම් ඒවා පැන නගින කාලපරිච්ඡේදයෙහි ලාභයෙහි හෝ අලාභයෙහි හඳුනාගත යුතු ය.
- 30.11 මූල්‍ය නොවන අයිතමයක ප්‍රතිලාභ හෝ අලාභය අනෙකුත් විස්තීර්ණ ආදායමෙහි හඳුනා ගැනීම මෙම SLFRS හි වෙනත් කොටසකින් අවශ්‍ය කෙරෙන විට අස්තිත්වය විසින් එම ප්‍රතිලාභ හෝ අලාභයෙහි කවර හෝ විනිමය සංරචකයක් අනෙකුත් විස්තීර්ණ ආදායමෙහි හඳුනාගත යුතු ය. වශයෙන් මූල්‍යමය නොවන අයිතමයක ප්‍රතිලාභ හෝ අලාභය ලාභයෙහි හෝ අලාභයෙහි හඳුනාගත් විට අස්තිත්වය විසින් එම ප්‍රතිලාභය හෝ අලාභයෙහි කවර හෝ විනිමය සංරචකයක් ලාභයෙහි හෝ අලාභයෙහි හඳුනාගත යුතු ය.

විදේශීය මෙහෙයුමක ශුද්ධ ආයෝජනය

- 30.12 විදේශ මෙහෙයුමකින් ලැබීමට හෝ විදේශ මෙහෙයුමකට ගෙවීමට ඇති මූල්‍ය අයිතමයක් අස්තිත්වයට තිබිය හැකිය. නිරවුල් කිරීමට සැලසුම් කර නොමැති හෝ ඉදිරි අනාගතයේදී සිදුවීමට ඉඩකඩ නොමැති අයිතමයක් අන්තර්ගතය වශයෙන් එකී

විදේශ මෙහෙයුමෙහි අස්තිත්වයේ ශුද්ධ ආයෝජනයෙන් කොටසක් වන අතර 30.13 ඡේදයට අනුකූලව ගිණුම්ගත කරනු ලබයි. එවැනි මූල්‍ය අයිතමයන්ට දිගුකලක් ගතවන ලැබිය යුතු දෑ හෝ ණය ඇතුළත් විය හැකිය. වෙළඳ ලැබිය යුතුදෑ හෝ වෙළඳ ගෙවිය යුතුදෑ ඊට ඇතුළත් නොවේ.

- 30.13 විදේශ මෙහෙයුමක අස්තිත්වයක ශුද්ධ ආයෝජන කොටසක් වන මුදල්මය අයිතමයකින් පැන නගින විනිමය වෙනස්කම් වාර්තාකරන අස්තිත්වයේ වෙනම මූල්‍ය ප්‍රකාශන වල ලාභයෙහි හෝ අලාභයෙහි හෝ විදේශීය මෙහෙයුමෙහි තනි මූල්‍ය ප්‍රකාශන වල යෝග්‍ය පරිදි හඳුනාගත යුතු ය. විදේශීය මෙහෙයුම සහ වාර්තා කරන අස්තිත්වය ඇතුළත් වන මූල්‍ය ප්‍රකාශන වල (උදාහරණයක් ලෙස විදේශීය මෙහෙයුම පරිපාලිතයක් වන විට ඒකාබද්ධ මූල්‍ය ප්‍රකාශන වල) එවැනි විනිමය වෙනස්වීම් ආරම්භයෙහිදී අනෙකුත් විස්තීර්ණ ආදායමෙහි හඳුනාගෙන ස්කන්ධයෙහි සංරචකයක් ලෙස වාර්තාකළ යුතු ය. ශුද්ධ ආයෝජන ඉවත් කිරීමේදී ඒවා යළිත් ලාභයෙහි හෝ අලාභයෙහි හඳුනා නොගත යුතු ය.

ක්‍රියාකාරී ව්‍යවහාර මුදල් වෙනස්වීම්

- 30.14 අස්තිත්වයක ක්‍රියාකාරී ව්‍යවහාර මුදල් වර්ගයෙහි වෙනස්වීමක් ඇතිවිට අස්තිත්වය වෙනස්වීම සිදුවූ දින සිට බලාපොරොත්තු වියහැකි නව ක්‍රියාකාරී ව්‍යවහාර මුදල් වර්ගයට අදාළ පරිවර්තන ක්‍රියා පටිපාටිය ව්‍යවහාර කරගත යුතු ය.
- 30.15 අස්තිත්වයක ක්‍රියාකාරී ව්‍යවහාර මුදල් වර්ගය 30.2-30.5 ඡේද වල අවධානයට ලක්වූ පරිදි අස්තිත්වයට අදාළ පාදකකරගත් ගනුදෙනු, සිදුවීම් සහ තත්ත්වයන් පිළිබිඹු කරයි. ඒ අනුව ක්‍රියාකාරී ව්‍යවහාර මුදල් වර්ගයක් නිර්ණය කරගත් පසුව එය වෙනස්කල හැකි වනුයේ පාදක කරගත් ගනුදෙනු, සිදුවීම් සහ තත්ත්වයන්ගේ වෙනස්වීමක් ඇත්නම් පමණකි. උදාහරණයක් වශයෙන් භාණ්ඩ සහ සේවාවන්හි විකුණුම් බලපාන ව්‍යවහාර මුදලක් වෙනස් වීමක් අස්තිත්වයෙහි ක්‍රියාකාරී ව්‍යවහාරික මුදල් වෙනස් වීමකට මගපෙන්වීම් විය හැකිය.
- 30.16 ක්‍රියාකාරී ව්‍යවහාර මුදල් වර්ගයෙහි වෙනස්වීමක බලපෑම අනාගතයේදී බලාපොරොත්තු විය හැකි පරිදි ගිණුම්ගත කරනු ලැබේ. එනම් අස්තිත්වය වෙනස සිදුවූ දින විනිමය අනුපාතිකය භාවිතා කරමින් සියලුම අයිතම නව ක්‍රියාකාරී මුදල් වර්ගයට පරිවර්තනය කරයි. මූල්‍ය නොවන අයිතම සඳහා ප්‍රතිඵලයක් පරිවර්තිත ට්ටිනාකම් ඒවායෙහි ඓතිහාසික පිරිවැය ලෙස සැලකෙයි.

ක්‍රියාකාරී ව්‍යවහාර මුදල් වර්ගය හැර වෙනත් ඉදිරිපත් කිරීම් ව්‍යවහාර මුදල් වර්ගයක් භාවිතා කිරීම

ඉදිරිපත් කිරීමේ ව්‍යවහාර මුදල් වර්ගයට පරිවර්තනය කිරීම

- 30.17 කවර හෝ ව්‍යවහාර මුදල් වර්ගයකින් (හෝ ව්‍යවහාර මුදල් වලින්) අස්තිත්වයක් එහි මූල්‍ය ප්‍රකාශන ඉදිරිපත් කළ හැකිය. ඉදිරිපත් කිරීම් මුදල් වර්ගය එහි ක්‍රියාකාරී ව්‍යවහාර මුදල් වර්ගයන්ගෙන් වෙනස් වන්නේ නම් අස්තිත්වය විසින් එහි ආදායම් සහ වියදම් අයිතම සහ මූල්‍ය තත්ත්වය ඉදිරිපත් කිරීම් මුදල් වර්ගයට පරිවර්තනය කළ යුතු ය. උදාහරණයක් ලෙස සමූහයක් වෙනස් ක්‍රියාකාරී ව්‍යවහාර මුදල් වර්ග සහිත තනි අස්තිත්ව කිහිපයකින් සමන්විත වන විට ඒකාබද්ධ මූල්‍ය ප්‍රකාශන ඉදිරිපත් කළ හැකිවන අයුරින් එක් එක් අස්තිත්වයේ ආදායම් සහ වියදම් අයිතම සහ මූල්‍ය තත්ත්වය පොදු ව්‍යවහාර මුදල් වර්ගයකින් ඉදිරිපත් කරයි.
- 30.18 ක්‍රියාකාරී ව්‍යවහාර මුදල් වර්ගය අති උද්ධමන ආර්ථිකයක ව්‍යවහාර මුදල් වර්ගය නොවේනම් අස්තිත්වයක් එහි ප්‍රතිඵල සහ මූල්‍ය තත්ත්වය පහත සඳහන් ක්‍රියා පටිපාටිය භාවිතා කරමින් වෙනත් ඉදිරිපත් කිරීම් ව්‍යවහාර මුදල් වර්ගයකට පරිවර්තනය කළ යුතු ය.
- (අ) ඉදිරිපත් කරන ලද සෑම මූල්‍යත්ව ප්‍රකාශනයක වත්කම් සහ වගකීම් (සංසන්දනාත්මක සංඛ්‍යා ඇතුළත්ව) එකී මූල්‍ය තත්ව ප්‍රකාශනයෙහි දින අවසාන අනුපාතිකයට පරිවර්තනය කළ යුතුවේ.
 - (ආ) එවැනි එක් එක් විස්තීර්ණ ආදායම් ප්‍රකාශනය සඳහා (සංසන්දනාත්මක සංඛ්‍යා ඇතුළත්ව) ආදායම් සහ වියදම් ගනුදෙනු සිදුවූ දිනවල විනිමය අනුපාත වලට අනුව පරිවර්තනය කළ යුතු ය.
 - (ඇ) ප්‍රතිඵලය වන සියලුම විනිමය වෙනස්කම් අනෙකුත් විස්තීර්ණ ආදායමෙහි හඳුනාගත යුතු ය.
- 30.19 ප්‍රායෝගික හේතු මත අස්තිත්වයක් විසින් ගනුදෙනු සිදුවූ දින වල විනිමය අනුපාතික වලට ආසන්න විනිමය අනුපාතිකයක් භාවිතා කරනු විය හැකිය, උදාහරණයක් ලෙස ආදායම් සහ වියදම් පරිවර්තනය කිරීම පිණිස කාලපරිච්ඡේදය තුළ සාමාන්‍ය අනුපාතිකයක් යොදාගනු විය හැකිය. කෙසේ වුවද විනිමය අනුපාතික සැලකිය යුතු අන්දමින් උච්චාවචනය වන්නේ නම් කාලපරිච්ඡේදයක ට සාමාන්‍ය අනුපාතිකයන් අගයක් භාවිතා කිරීම යෝග්‍ය නොවේ.

- 30.20 30.18 (අ) හි සඳහන් වූ විනිමය වෙනස්වීම් පහත සඳහන් දෑ වල ප්‍රතිඵල ලෙස ඇතිවෙයි.
- (අ) ආදායම් සහ වියදම් ගනුදෙනු සිදුවූ දිනවල විනිමය අනුපාතික වලටත්, වත්කම් සහ වගකීම් අවසාන දින අනුපාතිකයටත් පරිවර්තනය කිරීම,
- සහ
- (ආ) කලින් වූ අවසාන අනුපාතිකයට වෙනස් අවසාන අනුපාතිකයකට ආරම්භක ශුද්ධ වත්කම් පරිවර්තනය කිරීම,
- විනිමය වෙනස්වීම් ඒකාබද්ධ එහෙත් සම්පූර්ණයෙන්ම අයිතියක් නොමැති විදේශීය මෙහෙයුමකට අදාළ වන විට පරිවර්තනයෙන් පැන නගින සහ පරිපාලිත නොවන ගිවිසුමකට ආරෝපණය කළයුතු විනිමය වෙනස්කම් වල සමුච්චිතය ඒකාබද්ධ මූල්‍ය තත්ව ප්‍රකාශනයෙහි පාලනය නොවන හිමිකමට වෙන් කර එහි කොටසක් ලෙස හඳුනාගනු ලැබේ.
- 30.21 සිය ක්‍රියාකාරී ව්‍යවහාර මුදල් වර්ගය අති උද්ධමන ආර්ථිකයක ව්‍යවහාර මුදල් වර්ගය වන අස්තිත්වයක් විසින් 31. කොටස, අතිඋද්ධමනය හි විශේෂිතව දක්වා ඇති ක්‍රමවේදය භාවිතා කරමින් එහි ප්‍රතිඵල සහ මූල්‍ය තත්ත්වය වෙනත් ඉදිරිපත් කිරීම් ව්‍යවහාර මුදල් වර්ගයකට පරිවර්තනය කළ යුතු ය.

විදේශීය මෙහෙයුමක් ආයෝජකයාගේ ඉදිරිපත් කිරීම් ව්‍යවහාර මුදල් වර්ගයට පරිවර්තනය කිරීම

- 30.22 විදේශීය මෙහෙයුමක වත්කම්, වගකීම්, ආදායම් සහ වියදම් වාර්තාකරන අස්තිත්වයේ එකී දේ සමග සංයුක්ත කිරීමේදී අස්තිත්වය එකී දේ අන්තර් සමූහ ශේෂ, සහ අන්තර් සමූහ ගනුදෙනු ඉවත්කිරීම වැනි (9 වැනි කොටස ඒකාබද්ධ සහ වෙන්වූ මූල්‍ය ප්‍රකාශන බලන්න) සාමාන්‍ය ඒකාබද්ධකරණ ක්‍රියා පටිපාටි අනුගමනය කළ යුතු ය. කෙසේ වුවද අන්තර්සමූහ මූල්‍ය වත්කමක් (හෝ වගකීමක්), දිගුකාලීන වේවා කෙටිකාලීන වේවා ඉවත් කිරීම අනුරූපී අන්තර් සමූහ වත්කමට (හෝ වගකීමට) එරෙහිව ඒකාබද්ධ මූල්‍ය ප්‍රකාශන වල ව්‍යවහාර මුදල් වර්ගයෙහි උච්චාවචනයේ ප්‍රතිඵල නොදක්වා ඉවත්කළ නොහැකිය. මූල්‍යමය අයිතමය එක් ව්‍යවහාර මුදල් වර්ගයකින් වෙනත් ව්‍යවහාර මුදල් වර්ගයකට මාරු කිරීමේ බැඳීම නියෝජනය කරමින් වාර්තාකරන අස්තිත්වය ව්‍යවහාර මුදල් උච්චාවචනය මගින් ප්‍රතිලාභයකට හෝ අලාභයකට වාර්තාකරන අස්තිත්වය අනාවාස කරනු ලැබීම මීට හේතුවය. ඒ අනුව වාර්තාකරන අස්තිත්වය එවැනි විනිමය වෙනස්වීමක් ඒකාබද්ධ මූල්‍ය ප්‍රකාශනයන්හි ලාභයෙහි හෝ අලාභයෙහි අඛණ්ඩව හඳුනාගැනීම හෝ එය 30.13 ඡේදයෙහි විස්තරවන තත්ත්වයෙන් පැනනගින්නේ නම් අස්තිත්වය එය ස්කන්ධය ලෙස වර්ගීකරණය කළ යුතු ය.
- 30.23 විදේශීය මෙහෙයුමක් අත්කර ගැනීම මත පැනනගින කිසියම් කීර්තිනාමයක් එම විදේශීය මෙහෙයුම අත්කරගැනීම මත පැනනගින වත්කම් සහ වගකීම් වල සාධාරණ අගයන්ට කරන ගැලපීම් විදේශීය මෙහෙයුමෙහි වත්කම් සහ වගකීම් ලෙස සැලකිය යුතු ය. එබැවින් ඒවා විදේශීය මෙහෙයුමෙහි ක්‍රියාකාරී ව්‍යවහාර මුදල් වලින් ප්‍රකාශ කළ යුතු අතර, 30.18 ඡේදයට අනුව අවසාන අනුපාතිකයට පරිවර්තනය කළ යුතු ය.

හෙළිදරව් කිරීම්

- 30.24 සමූහයක් සම්බන්ධයෙන් පරිපාලකයේ ක්‍රියාකාරී ව්‍යවහාර මුදල් වර්ගයට 30.26 සහ 30.27 ඡේදවල "ක්‍රියාකාරී ව්‍යවහාර මුදල් වර්ගය" පිළිබඳ යොමුව අදාළ වෙයි.
- 30.25 අස්තිත්වයක් විසින් සඳහන් දෑ හෙළිදරව් කළ යුතු ය.
- (අ) ලාභය හෝ අලාභය නිසා මූල්‍ය සාධනපත්‍ර වල සාධාරණ අගය 11 වැනි සහ 12 වැනි කොටස් වලට අනුකූලව මිනුම් කිරීමෙන් පැන නගින විනිමය වෙනස්වීම් ප්‍රමාණයන් හැර කාලපරිච්ඡේදය තුළ ලාභයෙහි හෝ අලාභයෙහි හඳුනාගත් විනිමය වෙනස්වීම් ප්‍රමාණයන්
- (ආ) කාලපරිච්ඡේදය තුළ පැනනැගුණු විනිමය වෙනස්වීම් ප්‍රමාණයන් සහ කාලපරිච්ඡේදය අවසානයට ස්කන්ධයෙහි වෙනම සංරචකයක් ලෙස වර්ගීකරණය කළ විනිමය වෙනස්වීම් ප්‍රමාණයන්.
- 30.26 මූල්‍ය ප්‍රකාශන ඉදිරිපත්කරනු ලබන ව්‍යවහාර මුදල් වර්ගය අස්තිත්වයක් විසින් හෙළිදරව් කළ යුතු ය. ඉදිරිපත් කිරීම් ව්‍යවහාර මුදල් වර්ගය ක්‍රියාකාරී ව්‍යවහාර මුදල් වර්ගයට වෙනස් වන විට අස්තිත්වය එම කරුණ සඳහන් කළ යුතු අතර ක්‍රියාකාරී ව්‍යවහාර මුදල් වර්ගය හෙළිදරව් කරමින් වෙනස් ඉදිරිපත් කිරීම් ව්‍යවහාර මුදල් වර්ගයක් භාවිතා කිරීමට හේතුව ප්‍රකාශ කළ යුතුය.
- 30.27 වාර්තාකරන අස්තිත්වයෙහි හෝ සැලකිය යුතු විදේශීය මෙහෙයුමක ක්‍රියාකාරී ව්‍යවහාර මුදල් වර්ගයෙහි වෙනසක් ඇතිවූවිට එම ව්‍යවහාරික මුදල් වර්ගයෙහි වෙනස්වීමට හේතුව අස්තිත්වය හෙළිදරව් කළ යුතු ය.

කුඩා සහ මධ්‍ය පරිමාණ අස්තිත්වයන් සඳහා ශ්‍රී ලංකා ගිණුම් ප්‍රමිතය

31 වැනි කොටස

අතිඋද්ධමනය

මෙම කොටසෙහි විෂය පථය

31.1 අතිඋද්ධමනකාරී ආර්ථිකයක ව්‍යවහාර මුදලම අස්තිත්වයක ද ක්‍රියාකාරී ව්‍යවහාර මුදල වන විට මෙම කොටස එම අස්තිත්වයට අදාළ වේ. අතිඋද්ධමනකාරී තත්වයේ බලපෑමට ගැළපුම් කරන ලද මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීමට එමගින් එවැනි අස්තිත්වයකට අවශ්‍ය කෙරෙයි.

අති උද්ධමනකාරී ආර්ථිකය

31.2 ආර්ථිකයක් අතිඋද්ධමනකාරී ලෙස සැලකිය හැකි නිරපේක්ෂ අනුපාතිකයක් මේ කොටසින් ස්ථාපනය නොකෙරෙයි. අති උද්ධමනකාරී තත්වයක් පෙන්නුම් කළ හැකි පහත දැක්වෙන දර්ශකයන් ඇතුළත්ව, එහෙත් ඒවාට පමණක් සීමා නොවෙමින්, සියලු ආකාරයකම ලබාගත හැකි තොරතුරු සැලකිල්ලට ගනිමින් අස්තිත්වයක් විසින් එකී විනිශ්චයට එළඹිය යුතුවෙයි.

- (අ) පොදු මහජනතාව ඔවුන් සතු ධනය මූල්‍ය නොවන වත්කම් ලෙස හෝ සාපේක්ෂ වශයෙන් ස්ථාවර විදේශ ව්‍යවහාර මුදල් වලින් තබාගැනීමට වඩා කැමැත්තක් දැක්වීම, තබාගෙන ඇති දේශීය ව්‍යවහාර මුදල් ප්‍රමාණය ක්‍රයශක්තිය පවත්වා ගැනීම සඳහා වහාම ආයෝජනය කිරීම,
- (ආ) පොදු මහ ජනතාව දේශීය ව්‍යවහාර මුදලින් නොව සාපේක්ෂව ස්ථායී විදේශීය ව්‍යවහාර මුදලකින් මූල්‍ය වටිනාකම් සහිතව මිල ගණන් එම ව්‍යවහාර මුදලින් ප්‍රකාශ කළ හැකිවීම,
- (ඇ) කාලපරිච්ඡේදය කෙටි වුවද ණය කාලපරිච්ඡේදය තුළදී මුදලේ ක්‍රය ශක්තිය අඩුවීම හානිපූරණය කරන මිල ගණන් යටතේ ණයට විකුණුම් සහ ගැණුම් සිදුවීම,
- (ඈ) පොළී අනුපාතික වැටුප්, සහ මිල ගණන් මුදල් දර්ශකයකට සම්බන්ධව තිබීම,
- (ඉ) වසර තුනක කාලසීමාව පුරා සමුච්චිත උද්ධමන අනුපාතය 100% කරා ලඟාවීම හෝ ඉක්මවීම.

මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල මිනුම් ඒකකය

31.3 අතිඋද්ධමනකාරී ආර්ථිකයක ව්‍යවහාර මුදල අස්තිත්වය ක්‍රියාකාරී ව්‍යවහාර මුදල වන විට එහි මූල්‍ය ප්‍රකාශන වල සියලුම වටිනාකම් වාර්තාකරන කාලපරිච්ඡේදය අවසානයට සාමාන්‍ය භාවිතයේ පවත්නා මිණුම් ඒකක වලින් සඳහන් කළ යුතු ය. 3.14 ඡේදයෙන් අවශ්‍ය කෙරෙන පසුගිය කාලපරිච්ඡේදයෙහි සංසන්දනාත්මක තොරතුරු සහ පසුගිය කාලපරිච්ඡේද වලට අදාළව ඉදිරිපත් කරන වෙනත් කවර හෝ තොරතුරුද වාර්තා කරන දිනට සාමාන්‍ය භාවිතයේ පවත්නා මිණුම් ඒකක වලින් සඳහන් කළ යුතුය.

31.4 මෙම කොටස ප්‍රකාරව මූල්‍ය ප්‍රකාශන නැවත ප්‍රකාශ කිරීමේදී සාමාන්‍ය මිලදී ගැනීමේ ක්‍රයශක්තියේ වෙනස්වීම් පිළිබිඹු කරන සාමාන්‍ය මිල දර්ශකයක් භාවිතා කිරීම අවශ්‍ය කෙරෙයි. බොහෝ ආර්ථිකයන්හි සාමාන්‍යයෙන් රජය විසින් ඉදිරිපත් කරන පිළිගත් සාමාන්‍ය මිල දර්ශකයක් අස්තිත්වයන් විසින් අනුගමනය කරනු ලැබේ.

ඓතිහාසික පිරිවැය මූල්‍ය ප්‍රකාශන නැවත ප්‍රකාශ කිරීමේ ක්‍රියා පටිපාටිය

මූල්‍ය තත්ත්ව ප්‍රකාශනය

31.5 සාමාන්‍ය භාවිතයේ පවත්නා මිණුම් ඒකකය අනුසාරයෙන් මූල්‍ය තත්ත්ව ප්‍රකාශන දැනටමත් ප්‍රකාශකර නොමැති වටිනාකම වාර්තාකරන කාලපරිච්ඡේදය අවසානයේ පොදු මිල දර්ශකයක් භාවිතා කරමින් නැවත ප්‍රකාශ කළ යුතු ය.

31.6 මූල්‍ය අයිතමයන් දැනටමත් සාමාන්‍ය භාවිතයේ පවත්නා මිණුම් ඒකකය අනුසාරයෙන් වාර්තාකරන කාලසීමාව අවසානයේ ප්‍රකාශ කර ඇති බැවින් නැවත ප්‍රකාශ කරනු නොලැබේ. මූල්‍ය අයිතම වනුයේ රඳවාගෙන ඇති මුදල මුදලින් ලැබීමට හෝ ගෙවීමට ඇති අයිතමයන්ය.

- 31.7 දර්ශකයට සම්බන්ධිත බැඳුම්කර සහ ණය වැනි මිල ගණන් වෙනස්වීම් සඳහා ගිවිසුමකින් සම්බන්ධිත වත්කම් සහ වගකීම් ගිවිසුමට අනුව ගැළපිලි කර එසේ ගැළපිලි කළ එම ප්‍රමාණයන් නැවත ප්‍රකාශ කරන මූල්‍ය තත්ත්ව ප්‍රකාශනයෙහි ඉදිරිපත් කරනු ලැබේ.
- 31.8 (අ) අනෙකුත් සියලුම වත්කම් සහ වගකීම් මූල්‍ය නොවන ඒවා වේ. සමහර මූල්‍ය නොවන අයිතමයන් වාර්තාකරන කාලපරිච්ඡේදය අවසානයේදී ඒවා ප්‍රකාශන නොකිරීමට ශුද්ධ උපලබ්ධි අගය සහ සාධාරණ අගය වැනි ප්‍රවර්තන අගයකට ඉදිරියට ගෙනයනු ලැබේ. අනෙකුත් සියලුම මූල්‍ය නොවන වත්කම් වගකීම් නැවත ප්‍රකාශ කරනු ලැබේ,
- (ආ) බොහෝ මූල්‍ය නොවන අයිතම ඉදිරියට ගෙන යනු ලබන්නේ පිරිවැයට හෝ ඤය අඩුකළ පිරිවැයටය. එම නිසා ඒවා ප්‍රකාශ කරනුයේ අත්පත් කරගත් දිනට පැවති ප්‍රවර්තන වටිනාකමටය. එක් එක් අයිතමයක නැවත ප්‍රකාශ කළ පිරිවැය හෝ පිරිවැයෙන් ඤය අඩු කිරීම තීරණය කරනුයේ අත්පත්කරගත් දිනයේ සිට වාර්තාකරණ කාලපරිච්ඡේදය අවසානය දක්වා පොදු මිල දර්ශකයේ වෙනස්වීම ඒවායේ ඓතිහාසික පිරිවැයට සහ සමුච්චිත ඤය කිරීම් වලට ව්‍යවහාර කිරීමෙනි,
- (ඇ) මූල්‍ය නොවන අයිතමයක නැවත ප්‍රකාශ කළ වටිනාකම එහි අයකරගත හැකි වටිනාකමට වඩා වැඩි වන විට එය 27 වැනි කොටස "වත්කම් හානිකරණය" ප්‍රකාරව අඩු කරනු ලැබේ.
- 31.9 මෙම කොටස ව්‍යවහාර කරන ප්‍රථම කාලපරිච්ඡේදය ආරම්භයෙහිදී රඳවාගත් ඉපැයීම් හැර ස්කන්ධ සංරචකය සංරචක දායක වූ හෝ වෙනත් ආකාරයකින් පැන නැගුණු දිනවල පොදු මිල දර්ශකයක් භාවිතා කර නැවත ප්‍රකාශ කළ යුතු ය. නැවත ප්‍රකාශ කළ රඳවාගත් ඉපැයීම් නැවත ප්‍රකාශ කළ මූල්‍ය තත්ත්ව ප්‍රකාශයේ සියලුම වෙනස් වටිනාකම්වලින් උපදෙවෙයි.
- 31.10 ප්‍රථම කාලපරිච්ඡේදය අවසානයේ සහ අනතුරුව එළඹෙන කාලපරිච්ඡේද අවසානයේ අයිතිකරුගේ ස්කන්ධයේ සියලුම සංරචක, කාලපරිච්ඡේදය ආරම්භයෙහි සිට හෝ, පසුකාලීනව නම් දායකත්ව දිනයෙහි සිට පොදු මිල දර්ශකයක් භාවිතා කරමින් නැවත ප්‍රකාශ කරනු ලැබේ. කාලපරිච්ඡේදය සඳහා අයිතිකරුගේ ස්කන්ධයේ වෙනස්වීම් 6 වැනි කොටස ස්කන්ධයෙහි වෙනස්වීම් ප්‍රකාශය සහ ආදායම් සහ රඳවාගත් ඉපැයීම් වල වෙනස්වීම් ප්‍රකාශය අනුව හෙළිදරව් කරනු ලැබේ.

විස්තීර්ණ ආදායම් ප්‍රකාශනය සහ ආදායම් ප්‍රකාශනය

- 31.11 විස්තීර්ණ ආදායම් ප්‍රකාශනයෙහි (සහ ඉදිරිපත් කර ඇත්නම් ආදායම් ප්‍රකාශනයෙහි) ඇති සියලුම අයිතම වාර්තාකරන කාලපරිච්ඡේදය අවසානයට සාමාන්‍ය භාවිතයේ පවත්නා මිනුම් ඒකකය අනුසාරයෙන් ප්‍රකාශ කළ යුතුය. එබැවින් ආදායම් සහ වියදම් අයිතම මූල්‍ය ප්‍රකාශන වල මුලින්ම හඳුනාගත් දින වල සිට පොදු මිල දර්ශකයෙහි වෙනස්වීම් භාවිතා කරමින් වටිනාකම් නැවත ප්‍රකාශ කළ යුතු ය. සාමාන්‍ය උද්ධමනය ආසන්න වශයෙන් කාලසීමාව පුරාම සමාන වී නම් සහ ආදායම් සහ වියදම් අයිතම කාලපරිච්ඡේදය පුරාම ආසන්න වශයෙන් සමානව පැන නැගුණේ නම් සාමාන්‍ය උද්ධමන අනුපාතිකයක් යෝග්‍ය විය හැකිය.

මුදල් ප්‍රවාහ ප්‍රකාශනය

- 31.12 අස්තිත්වයක් විසින් මුදල් ප්‍රවාහ ප්‍රකාශනයෙහි සියලුම අයිතම වාර්තාකරන කාලපරිච්ඡේදය අවසානයට සාමාන්‍ය භාවිතයේ පවත්නා මිනුම් ඒකකය අනුසාරයෙන් ප්‍රකාශ කළ යුතුය.

ශුද්ධ මූල්‍ය තත්ත්වය මත ප්‍රතිලාභ හෝ අලාභය

- 31.13 උද්ධමනකාරී කාලපරිච්ඡේදයක දී වත්කම් සහ වගකීම් මිල මට්ටමකට සම්බන්ධිත නොකර ඇති ප්‍රමාණයට මූල්‍ය වගකීම් වලට වඩා මූල්‍ය වත්කම් රඳවා තබා ගැනීමේදී මිලදී ගැනීමේ ක්‍රයශක්තිය අඩුවන අතර සහ මූල්‍ය වත්කම් වලට වඩා මූල්‍ය වගකීම් රඳවා ගැනීමේදී මිලදී ගැනීමේ ක්‍රයශක්තිය වැඩිවේ. ශුද්ධ මූල්‍ය තත්ත්වය මත මෙම ප්‍රතිලාභ හෝ අලාභය අස්තිත්වය විසින් ලාභයෙහි හෝ අලාභයෙහි ඇතුළත් කළ යුතු ය. 31.7 ඡේදයට අනුකූලව මිල වෙනස්වීම් ගිවිසුමකට සම්බන්ධිත වූ එකී වත්කම් සහ වගකීම් වලට ගැලපුම් අස්තිත්වය විසින් ශුද්ධ මුදල් තත්ත්වයෙහි ලැබීම් හෝ අහිමිවීම් වලට එරෙහිව හිලව් කළ යුතු ය.

අති උද්ධමනකාරී තත්ත්වය නවතින ආර්ථිකයන්

- 31.14 ආර්ථිකයක අතිඋද්ධමනකාරී තත්ත්වය නවතින විට මෙම කොටස ප්‍රකාරව පිළියෙල කළ මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීම සහ ඉදිරිපත් කිරීම අස්තිත්වයක් නතර කරන විට මීට පෙර වාර්තාකරන කාලපරිච්ඡේදය අවසානයට ඉදිරිපත් කිරීම් ව්‍යවහාර මුදලින් ප්‍රකාරවන වටිනාකම් පසුව එන ප්‍රකාශනවල ධාරණ අගයේ පදනම ලෙස සැලකිය යුතු ය.

හෙළිදරව් කිරීම්

31.15 මෙම කොටස අදාළ වන අස්තීත්වයක් පහත දැක්වෙන දෑ හෙළිදරව් කළ යුතුය:-

- (අ) මූල්‍ය ප්‍රකාශන සහ පෙර කාලපරිච්ඡේදවල අනෙකුත් දත්තයන් ක්‍රියාකාරී ව්‍යවහාරික මුදලේ පොදු ක්‍රය ශක්තියේ වෙනස්වීම් සඳහා නැවත ප්‍රකාශ කර ඇති බව;
- (ආ) වාර්තාකරන දිනට මිල දර්ශකයෙහි හඳුනාගැනීම සහ මට්ටම, ප්‍රචර්තන වාර්තාකරන කාලපරිච්ඡේදය තුළ සහ පෙර කාලපරිච්ඡේදය තුළ වෙනස්වීම්;
- (ඇ) මූල්‍ය අයිතම මත ප්‍රතිලාභ හෝ අලාභවල වටිනාකම.

කුඩා සහ මධ්‍ය පරිමාණ අස්තිත්වයන් සඳහා ශ්‍රී ලංකා ගිණුම් ප්‍රමිත

32 වැනි කොටස

වාර්තාකරන කාලපරිච්ඡේදය අවසානයට පසුව වන සිදුවීම්

මෙම කොටසෙහි විෂය පථය

32.1 වාර්තාකරන කාලපරිච්ඡේදය අවසානයට පසුව වන සිදුවීම් නිර්වචනය කිරීමත් එම සිදුවීම් හඳුනාගැනීමේ, මිනුම් කිරීමේ සහ හෙළිදරව් කිරීමේ ප්‍රතිපත්තියක් මෙම කොටසින් පැහැදිලි කෙරේ.

වාර්තාකරන කාලපරිච්ඡේදය අවසානයට පසුව වන සිදුවීම් නිර්වචනය

32.2 වාර්තාකරන කාලපරිච්ඡේදය අවසානයත් මූල්‍ය ප්‍රකාශන නිකුත් කිරීම සඳහා බලය පැවරෙන දිනයත් අතර සිදුවන වාසිදායක හෝ අවාසිදායක සිදුවීම් වාර්තාකරන කාලපරිච්ඡේදය අවසානයට පසුව වන සිදුවීම් ලෙස නිර්වචනය කෙරෙයි.

සිදුවීම් දෙවර්ගයකි :-

(අ) වාර්තාකරන කාලපරිච්ඡේදය අවසානයට පැවැති තත්ත්වයන්ට සාක්ෂි දරන (වාර්තාකරන කාලපරිච්ඡේදය අවසානයට පසුව ගැලපිලි කරන සිදුවීම්), සහ

(ආ) වාර්තාකරන කාලපරිච්ඡේදය අවසාන වූ පසුව පැන නැගුණු තත්ත්වයන් හඟවන (වාර්තාකරන කාලපරිච්ඡේදය අවසානයට පසුව ගැලපිලි නොකෙරෙන) සිදුවීම් වශයෙනි

32.3 මූල්‍ය ප්‍රකාශන නිකුත් කිරීම සඳහා බලය දෙනු ලැබූ දින දක්වා සිදුවූ සියලුම සිදුවීම් , එකී සිදුවීම් ලාභය හෝ අලාභය හෝ වෙනත් තෝරාගත් මූල්‍ය තොරතුරු ප්‍රසිද්ධ කිරීමෙන් පසුව සිදුවූ ද, වාර්තාකරන කාලපරිච්ඡේදය අවසානයට පසු සිදුවීම් වලට ඇතුළත් වෙයි.

හඳුනාගැනීම සහ මැනීම

වාර්තාකරන කාලපරිච්ඡේදය අවසානයට පසු සිදුවීම් ගැලපිලි කරන සිද්ධීන්.

32.4 වාර්තාකරන කාලපරිච්ඡේදය අවසානයේ දී ගැලපිලි කළයුතු සිද්ධීන් පිළිබිඹු කෙරෙන අයුරින් අස්තිත්වයක් එහි මූල්‍ය ප්‍රකාශන වල හඳුනාගත් වටිනාකම් සම්බන්ධ හෙළිදරව් කිරීම්ද ඇතුළුව ගැලපිය යුතු ය.

32.5 වාර්තා කරන කාලපරිච්ඡේදයට පසුව අස්තිත්වය විසින් ගැලපිලි කිරීම අවශ්‍ය කරන සිය මූල්‍ය ප්‍රකාශන වල හඳුනාගත් වටිනාකම් සහ මීට පෙර හඳුනා නොගත් අයිතම හඳුනා ගැනීම සඳහා ගැලපිලි කළ යුතු සිද්ධීන් සඳහා උදාහරණ පහත දැක්වේ

(අ) වාර්තාකරන කාලපරිච්ඡේදය අවසානයට අස්තිත්වයට ප්‍රවර්ථන බැඳීමක් තිබුණු බව තහවුරු කරන අයුරින් වාර්තාකරන කාලපරිච්ඡේදය අවසන් වූ පසුව උසාවි නඩුවක් විසඳුමකට පැමිණීම. අස්තිත්වය මෙම උසාවි නඩුවට අදාළ පෙර හඳුනාගත් ප්‍රතිපාදන 21 වැනි කොටස ප්‍රතිපාදන සහ අසම්භාවිතා අනුව ගැලපීම හෝ නව ප්‍රතිපාදනයක් හඳුනා ගැනීම සිදු කරයි. මෙහි දී අස්තිත්වය කරනුයේ යන්ත්‍රමයින් අසම්භාවි වගකීමක් හඳුනාගැනීම පමණක් නොවේ. 21 වැනි කොටසට අනුකූලව වාර්තා කරනු ලබන කාලපරිච්ඡේදයට ප්‍රතිපාදන නිශ්චය කිරීමේ දී සැලකිල්ලට ගත යුතු අමතර සාක්ෂි ද විසඳුමකට පැමිණීම මගින් සැපයෙයි;

(ආ) වාර්තාකරන කාලපරිච්ඡේදය අවසානයෙහි වත්කමක් භානිකරණය වූ බව හෝ එකී වත්කම වෙනුවෙන් ඊට පෙර හඳුනාගත් භානිකරණ අලාභයක වටිනාකමට ගැලපිලි කළයුතු බව හෝ හැඟවෙන තොරතුරු වාර්තාකරන කාලපරිච්ඡේදය අවසන් වූ පසුව ලැබීම උදාහරණ වශයෙන් -

(i) වාර්තාකරන කාලපරිච්ඡේදය අවසානයට පසුව ගනුදෙනුකරුවකු බුන්වත් වීම වාර්තාකරන කාලපරිච්ඡේදය අවසානයට වෙළෙඳ ලැබිය යුතු දැවල අලාභයක් පැවැති බව සාමාන්‍යයෙන් තහවුරු කරන අතර අස්තිත්වයට වෙළෙඳ ලැබිය යුතු දැව වල ධාරණ අගය ගැලපිලි කිරීම අවශ්‍ය වීම, සහ

(ii) වාර්තාකරන කාලපරිච්ඡේදය අවසානයට පසුව තොග විකිණීම් ඵ්දිනට භානිකරණය තක්සේරු කිරීමේ අරමුණ සඳහා වාර්තාකරන කාලපරිච්ඡේදය ඒවායෙහි විකුණුම් මිල සම්බන්ධයෙන් සාක්ෂි සපයනු විය හැකිය;

(ඇ) වාර්තාකරන කාලපරිච්ඡේදය අවසානයට පෙර මිලදී ගත් වත්කම්වල පිරිවැය හෝ විකිණූ වත්කම්වලින් උපැයුම වාර්තාකරන කාලපරිච්ඡේදය අවසානයට පසුව නිර්ණය කිරීම;

(ඈ) කාලසීමාව අවසානයට පෙර සිදුවූ යම් සිදුවීම් වල ප්‍රතිඵලයක් ලෙස වාර්තාකරණ කාලපරිච්ඡේදය අවසානයට ලාභ බෙදාගැනීම හෝ ප්‍රසාද දීමනා ගෙවීම සඳහා නෛතික හෝ සම්මුතික බැඳීමක් අස්තිත්වයට තිබුණි නම් (28 වැනි කොටස සේවක ප්‍රතිලාභ බලන්න) කාලසීමාව අවසානයට ලාභ බෙදාදීමේ හෝ ප්‍රසාද දීමනා ගෙවීමේ වටිනාකම ප්‍රමාණය කාලපරිච්ඡේදය අවසානයට පසුව නිර්ණය කිරීම

(ඉ) මූල්‍ය ප්‍රකාශන නිවැරදි නොවන බව පෙන්වුම් කෙරෙන වැරදි හෝ වංචාවන් අනාවරණය කරගනු ලැබීම

වාර්තාකරන කාලපරිච්ඡේදය අවසානයට පසු ගැලපිලි නොකරන සිදුවීම්

32.6 වාර්තාකරන කාල සීමාව අවසානයට පසු ගැලපිලි නොකරන සිදුවීම් පිළිබිඹු කෙරෙන අයුරින් අස්තිත්වයක් මූල්‍ය ප්‍රකාශන වල හඳුනාගත් වටිනාකම් ගැලපිලි නොකළ යුතු ය.

32.7 වාර්තාකරන කාල සීමාව අවසානයට පසු ගැලපිලි නොකරන සිදුවීම්වලට පහත සඳහන් උදාහරණ ඇතුළත්ය:-

(අ) වාර්තාකරන කාලපරිච්ඡේදය අවසානයේ සහ, මූල්‍ය ප්‍රකාශන නිකුත් කිරීම සඳහා බලය දෙනු ලැබී දිනටත් අතර ආයෝජනවල වෙළඳපල අගය පහළ යෑම වෙළඳපොළ අගය සාමාන්‍යයෙන් ආයෝජනවල වාර්තා කරන කාලපරිච්ඡේදය අවසාන තත්ත්වයට අදාල නොවන අතර එහෙහි පසුව පැනනගින තත්ත්වයන් පිළිබිඹු වේ. එබැවින් අස්තිත්වයක් මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල ආයෝජන වෙනුවෙන් හඳුනාගත් ප්‍රමාණයන් ගැලපිලි නොකරයි. එසේම අස්තිත්වය වාර්තාකරන කාලසීමාව අවසානයට හෙළිදරව් කරන ලද ආයෝජන වටිනාකම යාවත්කාලීන නොකරයි, එසේ වුව ද 32.10 ඡේදය අනුකූලව එය අමතර හෙළිදරව් කිරීම් කරනු විය හැකිය.

(ආ) වාර්තාකරන දිනට පසුව එහෙත් මූල්‍ය ප්‍රකාශන නිකුත් කිරීම සඳහා බලය දෙනු ලැබූ දිනයට පෙර වාසිදායක උසාවි නින්ද්‍රවක හෝ විසඳීමකට පැමිණීමේ ප්‍රතිඵල වශයෙන් ලැබිය යුතු වන වටිනාකමක්. මෙය වාර්තාකරන දිනට අසම්භාවී වත්කමක් (21.13 ඡේදය බලන්න) වනු ඇති අතර 21.16 ඡේදයෙන් හෙළිදරව් කිරීම අවශ්‍ය වනු ඇත. කෙසේ වුව ද වාර්තාකරන දිනට පෙර උසාවි නින්ද්‍රවෙන් එළඹෙනු ලැබූ, එහෙත් වටිනාකම විශ්වසනීය ලෙස මිනුම් කිරීමට නොහැකි වූ බැවින් පෙර හඳුනාගනු නොලැබූ භානි ප්‍රමාණය කෙරෙහි එකඟවීම මගින් ගැලපිලි කළයුතු සිදුවීමක් අවශ්‍ය විය හැකිය.

ලාභාංශ

32.8 වාර්තාකරන කාලපරිච්ඡේදයට පසුව අස්තිත්වයක් එහි ස්කන්ධ සාධනපත්‍ර දරන්නන්ට ලාභාංශ ප්‍රකාශ කරන්නේ නම් අස්තිත්වය එම ලාභාංශ වාර්තාකරන කාලපරිච්ඡේදය අවසානයට වගකීමක් ලෙස හඳුනා නොගත යුතු ය. ලාභාංශයෙහි වටිනාකම වාර්තාකරන කාලපරිච්ඡේදය අවසානයට රඳවාගනු ලැබූ ඉපැයීම්වල වෙන්කරන ලද සංරචකයක් ලෙස ඉදිරිපත් කළ හැකිය.

හෙළිදරව් කිරීම්

නිකුත් කිරීම සඳහා බලය දීමේ දිනය

32.9 මූල්‍ය ප්‍රකාශන නිකුත් කිරීම සඳහා බලය දෙනු ලැබූ දිනයත්, බලය දෙන ලද්දේ කවුරුත් විසින් ද යන්නත් අස්තිත්වය හෙළිදරව් කළ යුතු ය. නිකුත් කිරීමෙන් පසුව අස්තිත්වයේ අයිතිකරුවන්ට හෝ වෙනත් අයට මූල්‍ය ප්‍රකාශන වෙනස් කිරීමේ බලය ඇත්නම් අස්තිත්වය එම කරුණ හෙළිදරව් කළ යුතු ය.

වාර්තාකරන කාලපරිච්ඡේදය අවසන් වූ පසුව ගැලපිලි නොකරන සිදුවීම්

32.10 වාර්තාකරන කාලපරිච්ඡේදයට පසු ගැලපිලි නොකරන එක් එක් සිදුවීම් ප්‍රභේදය වෙනුවෙන් අස්තිත්වය පහත සඳහන් දෑ හෙළිදරව් කළ යුතු ය:-

(අ) සිදුවීමෙහි ස්වභාවය , සහ

(ආ) එහි මූල්‍යමය බලපෑමේ ඇස්තමේන්තුවක් හෝ එවැනි ඇස්තමේන්තුවක් කළ නොහැකි බවට ප්‍රකාශයක්

32.11 සාමාන්‍යයෙන් හෙළිදරව් කිරීමක් අවශ්‍ය කෙරෙන වාර්තාකරන කාලපරිච්ඡේදය අවසානයට පසු ගැලපිලි නොකරන සිදුවීම් වලට උදාහරණ පහත සඳහන්ය. වාර්තා කරන කාලපරිච්ඡේදය අවසානයට පසු, එහෙත් මූල්‍ය ප්‍රකාශන නිකුත් කිරීම සඳහා බලය දෙනු ලබන දිනයට පෙර දැනගැනීමට ලැබෙන තොරතුරු හෙළිදරව්කිරීම් වලින් පිළිබිඹු වනු ඇත:-

(අ) ප්‍රධාන ව්‍යාපාර සංයෝජනයක් හෝ ප්‍රධාන පරිපාලිතයක් බැහැර කිරීම;

(ආ) මෙහෙයුමක් නතර කිරීමේ සැලැස්මක් නිවේදනය කිරීම;

(ඇ) ප්‍රධාන වත්කම් මිලදී ගැනීම්, වත්කම් බැහැර කිරීම හෝ වත්කම් බැහැර කිරීම සඳහා සැලසුම් හෝ රජය මගින් ප්‍රධාන වත්කම්වල හිමිකම් පවරා ගැනීම;

(ඈ) ප්‍රධාන නිෂ්පාදන පිරියතක් ගින්නෙන් විනාශ වීම;

(ඉ) ප්‍රධාන ප්‍රතිව්‍යුහගතකරනයක් නිවේදනය කිරීම, හෝ ක්‍රියාත්මක කිරීම ආරම්භ කිරීම;

(ඊ) අස්තිත්වයේ ණය හෝ ස්කන්ධ සාධනපත්‍ර නිකුත් කිරීම හෝ ප්‍රති මිලදී ගැනීම;

(උ) වත්කම් වල මිලෙහි හෝ විදේශ විනිමය අනුපාතික වල අසාමාන්‍ය විශාල වෙනස්වීම්;

(ඒ) ප්‍රවර්තන සහ විලම්භිත බදු වත්කම් සහ බදු වගකීම් කෙරෙහි සැලකිය යුතු බලපෑම් සිදු වන අයුරින් බදු අනුපාතික හෝ බදු නීති නිවේදනය හෝ බලගැන්වීම;

(ඔ) සැලකිය යුතු අන්දමේ බැඳීම් වලට හෝ අසම්භාවී වගකීම්වලට ඇතුළත්වීම, උදාහරණයක් ලෙස සැලකිය යුතු වගකීම් සහතික නිකුත් කිරීම;

(ඕ) වාර්තාකරන කාලපරිච්ඡේදය අවසානයට පසුව පමණක් සිදුවීම්වලින් පැනනගින ප්‍රධාන නඩුමගට බැසීමේ කටයුතු වල ආරම්භ වීම.

කුඩා සහ මධ්‍ය පරිමාණ අස්තිත්වයන් සඳහා ශ්‍රී ලංකා ගිණුම්කරණ ප්‍රමිත

33 වැනි කොටස

සම්බන්ධිත පාර්ශව හෙළිදරව් කිරීම්

මෙම කොටසෙහි විෂය පථය

33.1 සම්බන්ධිත පාර්ශව පැවතීමෙන් සහ එවැනි පාර්ශවයන් සමග ගනුදෙනු සහ හිඟහිටි ශේෂවලින් අස්තිත්වයක මූල්‍ය තත්ත්වය සහ ලාභය හෝ අලාභය කෙරෙහි බලපෑම් තිබීමේ හැකියාව කෙරෙහි අවධානය යොමු කරවීම සඳහා අවශ්‍ය වන හෙළිදරව් කිරීම් අස්තිත්වයේ මූල්‍ය වාර්තාවල ඇතුළත් කිරීම මෙම කොටසින් අවශ්‍ය කෙරෙයි.

සම්බන්ධිත පාර්ශව නිර්වචනය කිරීම

33.2 සිය මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කරන අස්තිත්වයකට (වාර්තා කරන අස්තිත්වයට) සම්බන්ධ පුද්ගලයෙක් හෝ අස්තිත්වයක් සම්බන්ධිත පාර්ශවයක් වේ:-

(අ) පුද්ගලයෙක් හෝ එම පුද්ගලයාගේ පවුලෙහි සමීප සාමාජිකයෙක් වාර්තාකරණ අස්තිත්වයට සම්බන්ධිත වන්නේ,

- (I) වාර්තා කරන අස්තිත්වයේ හෝ වාර්තා කරන අස්තිත්වයේ පරිපාලකයක ප්‍රමුඛ කළමනාකරණයෙහි සාමාජිකයෙකු වීම,
- (II) වාර්තා කරන අස්තිත්වය කෙරෙහි පාලනය තිබීම, හෝ
- (III) වාර්තා කරන අස්තිත්වය කෙරෙහි බද්ධ පාලන බලයක් හෝ සැලකිය යුතු බලපෑමක් කල හැකි වීම හෝ එහි සැලකිය යුතු ඡන්ද බලයක් තිබීම

වනවිට;

(ආ) පහත දැක්වෙන කවර හෝ කොන්දේසියක් වන විටය. ව්‍යවහාර වන විට අස්තිත්වයක් වාර්තා කරන අස්තිත්වයට සම්බන්ධිත වෙයි:-

- (I) අස්තිත්වයක් වාර්තා කරන අස්තිත්වයත් එකම සමූහයේ සාමාජිකයන් වීම. (එක් එක් පරිපාලකය, පරිපාලිකය සහ සමකාලීන පරිපාලිකය අනෙක් ඒවාට සම්බන්ධ වීම.),
- (II) එක් අස්තිත්වයක් අනෙක් අස්තිත්වයේ බද්ධ ව්‍යාපාරයක් හෝ ආශ්‍රිතයක් වීම. (හෝ අනෙක් අස්තිත්වය සාමාජිකයෙකු දරන සමූහයක සාමාජිකයකු වීම.),
- (III) අස්තිත්ව දෙකම තුන්වැනි අස්තිත්වයක බද්ධ ව්‍යාපාර වීම,
- (IV) එක් අස්තිත්වයක් තුන්වැනි අස්තිත්වයක බද්ධ ව්‍යාපාරයක් වීම සහ අනෙක් අස්තිත්වය තුන්වැනි අස්තිත්වයේ ආශ්‍රිතයක් වීම,
- (V) වාර්තා කරන අස්තිත්වයෙහි හෝ වාර්තා කරන අස්තිත්වයට සම්බන්ධිත අස්තිත්වයක සේවකයින්ගේ ප්‍රතිලාභ සඳහා අස්තිත්වය පශ්චාත් සේවා ප්‍රතිලාභ සැලැස්මක් වීම, වාර්තා කරන අස්තිත්වයම එවැනි සැලැස්මක් වන විට අනුග්‍රාහක සේවයෝජකයෝ ද සැලැස්මට සම්බන්ධිත වන්නේය.
- (VI) අස්තිත්වය (අ) හි හඳුනාගනු ලබන පුද්ගලයකු විසින් පාලනය කරනු ලැබීම හෝ බද්ධව පාලනය කරනු ලැබීම,
- (VII) (අ)(I) හි හඳුනාගනු ලබන පුද්ගලයෙකුට අස්තිත්වයෙහි සැලකිය යුතු ඡන්ද බලයක් තිබීම,
- (VIII) (අ)(II) හි හඳුනාගනු ලබන පුද්ගලයෙකුට අස්තිත්වය කෙරෙහි සැලකිය යුතු බලපෑමක් සිදු කල හැකි වීම හෝ එහි සැලකිය යුතු ඡන්ද බලයක් තිබීම,

(IX) පුද්ගලයෙකුට හෝ ඒ පුද්ගලයාගේ පවුලේ සමීප සාමාජිකයෙකුට අස්තිත්වය කෙරෙහි සැලකිය යුතු බලපෑමක් සිදුකළ හැකි වීම හෝ එහි සැලකිය යුතු ඡන්ද බලයක් තිබීම යන දෙකම සහ වාර්තා කරන අස්තිත්වය කෙරෙහි බද්ධ පාලනයක් තිබීම,

(X) අස්තිත්වයෙහි හෝ අස්තිත්වයේ පරිපාලකයක ප්‍රමුඛ කළමනාකාරිත්වයෙහි සාමාජිකයෙකුට හෝ ඒ සාමාජිකයාගේ පවුලෙහි සමීප සාමාජිකයෙකුට වාර්තා කරන අස්තිත්වය කෙරෙහි පාලනයක් හෝ බද්ධ පාලනයක් තිබීම හෝ එහි සැලකිය යුතු ඡන්ද බලයක් තිබීම.

33.3 එක් එක් සම්බන්ධිත පාර්ශව සම්බන්ධතා සැලකිල්ලට ගැනීමේ දී අස්තිත්වය විසින් සම්බන්ධතාවයෙහි නෛතික ස්වරූපය පමණක් නොව සම්බන්ධතාවයෙහි හරය තක්සේරු කළ යුතු ය.

33.4 මෙම SLFRS හි පද සම්බන්ධය අනුව පහත දැක්වෙන දෑ අවශ්‍යයෙන්ම සම්බන්ධිත පාර්ශවයන් නොවේ.

(අ) අස්තිත්ව දෙකක්, ප්‍රමුඛ කළමනාකාරිත්වයෙහි පොදු අධ්‍යක්ෂවරයෙකු හෝ වෙනත් සාමාජිකයකු සිටීම හේතුවෙන් පමණක්;

(ආ) ව්‍යාපාර දෙකක්, බද්ධ ව්‍යාපාරයක බද්ධ පාලනය බෙදාගැනීම හේතුවෙන්

(ඇ) පහත දැක්වෙන කවර කෙනෙක් හෝ, අස්තිත්වය සමග ඒවායෙහි සාමාන්‍ය කටයුතුවල යෙදීමේ හේතුව අනුව (ඔවුන්ගෙන් අස්තිත්වයක ක්‍රියාකාරිත්වයට බලපෑමක් ඇතිවීම හෝ එහි තීරණ ගැනීමේ ක්‍රියාදාමයෙහි දී සහභාගිවීමත් තිබිය හැකි වුව ද)-

(I) මූල්‍ය සම්පාදකයින්,

(II) වෘත්තීය සමිති,

(III) මහජන උපයෝගීතා,

(IV) රජයේ දෙපාර්තමේන්තු සහ නියෝජිත ආයතන;

(ඈ) අස්තිත්වය සැලකිය යුතු පරිමාණයෙන් ව්‍යාපාරික ගනුදෙනු සිදුකරන ගනුදෙනුකරුවෙක්, සැපයුම්කරුවෙක්, වරම්ලාභියෙක් හෝ සාමාන්‍ය නියෝජිතයෙක්, ප්‍රතිඵලය වන ආර්ථික පරාධීන ස්වභාවය මත පමණක්.

හෙළිදරව් කිරීම්

පරිපාලක - පරිපාලිත සම්බන්ධතා පිළිබඳ හෙළිදරව් කිරීම්

33.5 පරිපාලකය සහ පරිපාලිත අතර සම්බන්ධතා, සම්බන්ධිත පාර්ශව ගනුදෙනු තිබුණා හෝ නොතිබුණා හෝ හෙළිදරව් කළ යුතුය. අස්තිත්වයක් විසින් පරිපාලකයෙහි නම් හෙළිදරව් කළ යුතු අතර වෙනස්වේනම් අවසාන පාලක පාර්ශවයෙහි නම හෙළිදරව් කළ යුතු ය. අස්තිත්වයේ පරිපාලකය හෝ අවසාන පාලක පාර්ශවය හෝ පොදු ප්‍රයෝජනය සඳහා මූල්‍ය ප්‍රකාශන සකස් නොකරන්නේ නම් එය කරන වඩාත් ජ්‍යෙෂ්ඨ අනුගාමී පරිපාලකයක ද (ඇත්නම්) හෙළිදරව් කළ යුතු ය.

ප්‍රධාන කළමනාකාරිත්වයෙහි පුද්ගලයන්ගේ භානිපූරණය හෙළිදරව් කිරීම

33.6 අස්තිත්වයක ක්‍රියාකාරකම් සැලසුම් කිරීම, මෙහෙයවීම් සහ පාලන කටයුතු පිළිබඳව වක්‍රව හෝ සෘජුව වගකීමක් ඇති අධිකාරිය (විධායක වන හෝ නොවන) පුද්ගලයෝ එම අස්තිත්වයෙහි ප්‍රමුඛ කළමනාකාරිත්වයෙහි පුද්ගලයෝය. සියලුම සේවක භානිපූරණය (28 වැනි කොටස සේවක ප්‍රතිලාභ හි නිර්වචනය කර ඇති අන්දමේ) කොටස් පදනම් කරගත් ගෙවීම් ස්වභාවයේ (26 වැනි කොටස කොටස් පදනම් කරගත් ගෙවීම් බලන්න) ගෙවීම්ද ඇතුළත්ව සේවක ප්‍රතිලාභවලට අඩංගු වෙයි. අස්තිත්වයට ලබාදුන් භාණ්ඩ හෝ සේවාවන් වල හුවමාරුවට අස්තිත්වය විසින් හෝ අස්තිත්වය වෙනුවෙන් (එහි පරිපාලකය හෝ කොටස් හිමියකු විසින්) ගෙවා ඇති, ගෙවිය යුතුව ඇති හෝ සලසා ඇති සියලු ආකාරයේම ප්‍රතිෂ්ඨාවන් සේවක ප්‍රතිලාභ වලට ඇතුළත් වෙයි.

33.7 අස්තිත්වය විසින් ප්‍රධාන කළමනාකාරිත්වයෙහි පුද්ගලයින්ගේ භානිපූරණ සම්පූර්ණ එකතුවක් ලෙස හෙළිදරව් කළ යුතුය.

සම්බන්ධිත පාර්ශව අතර ගනුදෙනු හෙළිදරව් කිරීම

33.8 සම්බන්ධිත පාර්ශව ගනුදෙනුවක් යනු, මිලක් අයකරන්නේ ද යන්න පිළිබඳව සැලකීමක් නොකොට වාර්තා කරන අස්තිත්වයක් සහ සම්බන්ධිත පාර්ශවයක් අතර සිදුවන සම්පත්, සේවා හෝ බැඳීම් මාරු වීමකි. කුඩා සහ මධ්‍ය පරිමාණ අස්තිත්වයන්ට පොදු වන අදාළ පහත දැක්වෙන උදාහරණ මධ්‍ය පරිමාණ අස්තිත්වයන්ට සම්බන්ධිත ගනුදෙනු වන නමුත් ඒවාට පමණක් සීමා නොවෙයි:-

- (අ) අස්තිත්වයක් සහ එහි ප්‍රධාන අයිතිකරු(වන්) අතර ගනුදෙනු,
- (ආ) අස්තිත්වයන් දෙකම එක් තනි අස්තිත්වයක හෝ පුද්ගලයකුගේ පොදු පාලනයෙහි පවත්නා විට එක් අස්තිත්වයක් සහ අනෙක් අස්තිත්වය අතර ගනුදෙනු ,
- (ඇ) වාර්තා කරන අස්තිත්වය විසින් දරාගනු ලැබිය යුතු වූ නමුදු අස්තිත්වය හෝ වාර්තාකරණ අස්තිත්වය පාලනය කරන පුද්ගලයකු විසින් කෙලින්ම වියදම් දරන ගනුදෙනු.

33.9 අස්තිත්වයකට සම්බන්ධිත පාර්ශව ගනුදෙනු ඇති විට අදාළ සම්බන්ධිත පාර්ශවයෙහි සබඳතාවයන්, මූල්‍ය ප්‍රකාශන කෙරෙහි භව්‍ය බලපෑමෙහි සම්බන්ධතාවය අවබෝධකර ගැනීම උදෙසා ගනුදෙනු හිඟ ශේෂ සහ බැඳීම් පිළිබඳ තොරතුරුත් අස්තිත්වය විසින් හෙළිදරව් කළ යුතු ය. මෙම හෙළිදරව් කිරීම් අවශ්‍යතා ප්‍රමුඛ කළමනාකාරිත්ව හානිපූරණය හෙළිදරව් කිරීමේ 33.7 ඡේදයෙහි අවශ්‍යතාවයන්ට අමතර වශයෙනි. හෙළිදරව් කිරීමෙහි අවම වශයෙන් පහත සඳහන් දෑ ඇතුළත් විය යුතු ය.

- (අ) ගනුදෙනුවෙහි වටිනාකම
- (ආ) හිඟ ශේෂයන්හි වටිනාකම්; සහ
 - (I) ඒවා සුරක්ෂිත ද යන වග සහ නිරවුල් කිරීමේ දී ලබාදිය යුතු ප්‍රතිශ්ඨාව ඇතුළත්ව ඒවායෙහි කොන්දේසි සහ වගන්ති
 - (II) දෙන ලද හෝ ලැබුණු ඇප සහතික පිළිබඳ විස්තර.
- (ඇ) හිඟ ශේෂ වල ප්‍රමාණයට අදාළ එකතු කර ගත නොහැකි ලැබිය යුතු දෑ සඳහා ප්‍රතිපාදන
- (ඈ) සම්බන්ධිත පාර්ශවයන්ගෙන් ලැබිය යුතු දෑවල කාලපරිච්ඡේදය තුළ බොල් ණය සහ අඩමාණ ණය වෙනුවෙන් හඳුනාගත් වියදම.

එවැනි ගනුදෙනුවලට මිලදී ගැනුම, විකුණුම් හෝ භාණ්ඩ හෝ සේවා මාරු කිරීම්, සුරැකුම් සහ අදාළ පාර්ශවය වෙනුවෙන් අස්තිත්වය විසින් හෝ එහිදී අනෙක් අතට කරන ලද සමථය කිරීම් ඇතුළත් විය හැකිය.

33.10 33.9 ඡේදයෙන් අවශ්‍ය කෙරෙන පරිදි අස්තිත්වයක් විසින් පහත දැක්වෙන එක් එක් ප්‍රභේදය වෙනුවෙන් වෙන් වෙන්ව කෙරෙන හෙළිදරව් කිරීම් කළ යුතු ය.

- (අ) අස්තිත්වය කෙරෙහි පාලනය, බද්ධ පාලනය හෝ සැලකිය යුතු බලපෑම් සහිත අස්තිත්ව,
- (ආ) පාලනය, බද්ධ පාලනය හෝ සැලකිය යුතු බලපෑම් අස්තිත්වය විසින් කිරීමට හැකියාව ඇති අස්තිත්ව,
- (ඇ) අස්තිත්වයෙහි හෝ එහි පරිපාලකයේ (සමූචිත වශයෙන්) ප්‍රමුඛ කළමනාකාරිත්ව පුද්ගලයින්,
- (ඈ) වෙනත් සම්බන්ධිත පාර්ශව.

33.11 පහත දැක්වෙන දේ වලට අදාළව 33.9 ඡේදයට අනුව හෙළිදරව් කිරීම්වල අවශ්‍යතාවයෙන් අස්තිත්වය නිදහස් කෙරෙයි.

- (අ) වාර්තා කරන අස්තිත්වය කෙරෙහි පාලනය, බද්ධ පාලනය හෝ සැලකිය යුතු බලපෑම් කිරීමේ හැකියාව ඇති (ජාතික, කලාපීය හෝ පලාත් පාලන) රජය,
- (ආ) වාර්තා කරන ලබන අස්තිත්වයක් අනෙක් අස්තිත්වයන් දෙකම කෙරෙහි පාලනය, බද්ධ පාලනය හෝ සැලකිය යුතු බලපෑම් කිරීමේ ඇති බැවින් සම්බන්ධිත පාර්ශවයක් වන අනෙක් අස්තිත්වයක්.

කෙසේ වුව ද 33.5 ඡේදයෙන් අවශ්‍ය කෙරෙන පරිදි අස්තිත්වය පරිපාලක - පරිපාලිත සම්බන්ධතාවයක් හෙළිදරව් කිරීම කළ යුතු ය.

33.12 සම්බන්ධිත පාර්ශවයක් සමග සිදුවීම් නම් හෙළිදරව් කළ යුතු ගනුදෙනු වලට උදාහරණ පහත දැක්වෙයි.

- (අ) භාණ්ඩ මිල දී ගැනීම හෝ විකිණීම (නිමි හෝ නොනිමි)
- (ආ) දේපල හෝ වෙනත් වත්කම් මිල දී ගැනීම හෝ විකිණීම
- (ඇ) සේවාවන් සැපයීම හෝ ලබාගැනීම
- (ඈ) කල්බදු
- (ඉ) පර්යේෂණ සහ සංවර්ධන හුවමාරු කිරීම්
- (ඊ) බලපත්‍ර ගිවිසුම් යටතේ මාරු කිරීම්
- (එ) මූල්‍ය විධිවිධාන යටතේ මාරු කිරීම් (මුදලින් හෝ ද්‍රව්‍යමය වශයෙන් ස්කන්ධ දායකත්වයන් සහ ණය ඇතුළත්ව)
- (ඒ) ඇපකර හෝ අතිරේක ඇප සැලසීම
- (ඔ) අස්තිත්වය වෙනුවෙන් වගකීම් නිරවුල් කිරීම හෝ වෙනත් පාර්ශ්වයක් වෙනුවෙන් අස්තිත්වය විසින් වගකීම් නිරවුල් කිරීම
- (ඕ) පරිපාලකයෙහි හෝ පරිපාලිතයෙහි සමූහ අස්තිත්ව අතර අවදානම බෙදාගන්නා නිර්වචිත ප්‍රතිලාභ සැලැස්මක පරිපාලකය හෝ පරිපාලිතයේ සහභාගිත්වය

33.13 සම්බන්ධිත පාර්ශ්ව සමග ගනුදෙනු අතේ දුරින් සිදුවන ගනුදෙනුවක කොන්දේසිවලට සමාන කොන්දේසි මත සිදු වූ බව එම කොන්දේසි සහේතුකව තහවුරු කළ හැකි වන්නේ නම් හැර අස්තිත්වයක් විසින් සඳහන් නොකළ යුතු ය.

33.14 අස්තිත්වයේ මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල සම්බන්ධ පාර්ශ්වයක් සමග ගනුදෙනුවල බලපෑම අවබෝධ කරගැනීම සඳහා වෙනම හෙළිදරව් කිරීමක් අවශ්‍ය වන්නේ නම් හැරුනු විට අස්තිත්වයකට එක සමාන ස්වභාවයේ අයිතම සමුච්චිත කොට හෙළිදරව් කළ හැකිය.

කුඩා සහ මධ්‍ය පරිමාණ අස්තිත්වයන් සඳහා ශ්‍රී ලංකා ගිණුම්කරණ ප්‍රමිතය

34 වැනි කොටස

විශේෂිත ක්‍රියාකාරකම්

මෙම කොටසෙහි විෂය පථය

34.1 කෘෂිකර්මාන්තය, නිස්සාරණ ක්‍රියාකාරකම් සහ සේවා සහන කටයුතු යන ත්‍රිවිධාකාර ක්‍රියාකාරකම්වල නිරතවන කුඩා සහ මධ්‍ය පරිමාණ අස්තිත්වයෙහි මූල්‍ය වර්තාකරණය සඳහා මෙම කොටසින් මාර්ගෝපදේශ සලසයි.

කෘෂිකර්මාන්තය

34.2 මෙම SLFRS භාවිතා කරන කෘෂිකාර්මික ක්‍රියාකාරකම්වල නිරත අස්තිත්වයක් පහත දැක්වෙන අන්දමට එක් එක් ජෛව වත්කම් කාණ්ඩයට එහි ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්තිය නිර්ණය කළ යුතු ය.

(අ) අධිකතර පිරිවැයක් හෝ පාර්ශ්වයක් නොමැතිව කඩිනමින් සාධාරණ අගය නිර්ණය කරගත හැකි ජෛව වත්කම් සඳහා අස්තිත්වය 34.4-34.7 ඡේද ල දැක්වෙන සාධාරණ අගය ආකෘතිය භාවිතා කළ යුතුය.

(ආ) අනෙකුත් සියලුම ජෛව වත්කම් සඳහා අස්තිත්වය 34.8-34.10 ඡේදවල පිරිවැය ආකෘතිය භාවිතා කළ යුතු ය.

හඳුනාගැනීම

34.3 පහත දැක්වෙන අවස්ථාවල දී පමණක් සහ ඒ අවස්ථාවල දී පමණක්ම අස්තිත්වයක් විසින් ජෛව වත්කමක් හෝ කෘෂිකාර්මික නිෂ්පාදන හඳුනාගත යුතු ය.

(අ) අතීත සිදුවීම්වල ප්‍රතිඵල වශයෙන් අස්තිත්වය වත්කම පාලනය කරයි.

(ආ) වත්කමට ආශ්‍රිත අනාගත ආර්ථික ප්‍රතිලාභ අස්තිත්වයට ගලා එන බව අපේක්ෂා කළ හැකිවීම

(ඇ) අධිකතර පිරිවැයක් හෝ පරිශ්‍රමයක් නොමැතිව වත්කමෙහි සාධාරණ අගය හෝ පිරිවැය විශ්ලේෂණීය ලෙස මිනුම් කළ හැකි ය.

මිනුම් කිරීම - සාධාරණ අගය ආකෘතිය

34.4 ජෛව වත්කමක් මූලික හඳුනාගැනීමේ දී සහ එක් එක් වාර්තාකරණ දිනට එහි විකිණීම සඳහා වන පිරිවැය අඩු කළ සාධාරණ අගයට අස්තිත්වය විසින් මිනුම් කළ යුතු ය. විකිණීම සඳහා වන පිරිවැය අඩුකළ සාධාරණ අගයෙහි වෙනස්වීම් ලාභයෙහි හෝ අලාභයෙහි හඳුනාගත යුතු ය.

34.5 අස්තිත්වයක ජෛව වත්කම්වල අස්වනු වශයෙන් ලබාගන්නා කෘෂි නිෂ්පාදන අස්වනු නෙලා ගන්නා අවස්ථාවේ නෙලා ගන්නා විකුණුම් සඳහා වන පිරිවැය අඩුකළ සාධාරණ අගයට මිනුම් කළ යුතු ය. එවැනි මිනුමක් යනු 13 වැනි කොටස නොග හෝ මෙම SLFRS හි වෙනත් කොටසක් භාවිතයෙන් ලබාගන්නා ඒදිනට පිරිවැයයි.

34.6 සාධාරණ අගය නිර්ණය කිරීමේ දී අස්තිත්වයක් පහත සඳහන් දෑ සැලකිල්ලට ගත යුතු ය.

(අ) ජෛව වත්කමට හෝ කෘෂි නිෂ්පාදනයට එහි වර්තමාන පවත්නා ස්ථානයෙහි දී සහ තත්ත්වයෙහි දී ක්‍රියාකාරී වෙළඳපොළක් පවත්නේ නම් එම වත්කමෙහි සාධාරණ අගය නිශ්චය කිරීම සඳහා යෝග්‍ය පදනම වනුයේ එකී වෙළඳපොළෙහි උපුටා දක්වන මිලය. විවිධ ක්‍රියාකාරී වෙළඳපොළවලට ප්‍රවිශ්ඨ වීමේ හැකියාවක් අස්තිත්වයට ඇත්නම් අස්තිත්වය භාවිතා කිරීමට අපේක්ෂා කරන වෙළඳපොළෙහි පවත්නා මිල භාවිත කළ යුතු ය.

(ආ) ක්‍රියාකාරී වෙළඳපොළක් නොපවත්නේ නම් සාධාරණ අගය නිර්ණය කිරීම සඳහා අස්තිත්වය පහත සඳහන් දෑ අතරින් පවත්නා එකක් හෝ කිහිපයක් භාවිතා කළ යුතු ය.

(i) එම ගනුදෙනුවෙහි දිනයත් වාර්තාකරණ කාලපරිච්ඡේදයෙහි අවසානයත් අතර ආර්ථික වාතාවරණයෙහි සැලකිය යුතු වෙනසක් සිදුවී නැති නම්, ඉතාම මෑතක වෙළඳ ගනුදෙනු මිල;

(ii) වෙනස්වීම් පිළිබිඹු කෙරෙන ගැලපිලි සහිතව, සමාන වත්කම් සඳහා වෙළඳපොළ මිල;

(iii) අපනයන බදුවලින් ප්‍රකාශිත පලතුරු උයනක වටිනාකම හෝ බුසල්, හෙක්ටයාර සහ මස් කිලෝග්‍රෑම්, වලින් ප්‍රකාශිත ගවයින් ගේ වටිනාකම වැනි අංශ පාදකවීම.

- (ඇ) ඇතැම් අවස්ථාවලදී (අ) හෝ (ආ) හි සඳහන් තොරතුරු ප්‍රභවයන් කෙරෙන් ඡේදව වත්කමක හෝ කෘෂි නිෂ්පාදනයක සාධාරණ අගය සම්බන්ධයෙන් එකිනෙකට වෙනස් නිගමන යෝජනා කෙරෙනු විය හැකිය. සාධාරණ ඇස්තමේන්තුවල සාපේක්ෂ පටු පරාසයක් තුළ සාධාරණ අගයේ වඩාත් විශ්වාසදායක ඇස්තමේන්තුව ලඟාකරගැනීමට එම වෙනස්කම් සඳහා අස්තීත්වය හේතු සැලකිල්ලට ගත යුතුය.
- (ඈ) ඡේදව වත්කමකට එහි වර්තමානයේ පවත්නා තත්ත්වයන්හිදී වෙළඳපොළෙහි නිශ්චය කරනු ලබන මිල හෝ අගයයන් ලබාගත නොහැකි වුවද ඇතැම් වාතාවරණයන්හිදී අධිකතර පිරිවැයක් හෝ ප්‍රයත්නයක් නොදරා සජීවී වත්කමෙහි සාධාරණ අගය පහසුවෙන් නිගමනය කළ හැකිය. ප්‍රවර්තන වෙළඳපොළෙන් නිර්ණය කරනු ලබන අනුපාතිකයට වටිටම්කළ වත්කමෙන් අපේක්ෂිත ශුද්ධ මුදල් ප්‍රවාහයන්හි වර්තමාන අගය සාධාරණ අගයෙහි විශ්වසනීය මිනුමක් වන්නේද යන්න අස්තීත්වය සලකා බැලිය යුතුය.

හෙළිදරව් කිරීම් - සාධාරණ අගය ආකෘතිය

34.7 සාධාරණ අගයට මිනුම්කළ සිය ඡේදව වත්කම් සඳහා අස්තීත්වය පහත සඳහන් හෙළිදරව් කිරීම් කළ යුතුය:-

- (අ) එක් එක් ඡේදව වත්කම් පන්තිය පිළිබඳ විස්තරයක්,
- (ආ) අස්වනු නෙලාගන්නා අවස්ථාවේ එක් එක් කෘෂි නිෂ්පාදන පන්තියේ සහ එක් එක් ඡේදව වත්කම් පන්තියේ සාධාරණ අගය නිර්ණය කිරීමෙහිදී ව්‍යවහාර කරගත් ක්‍රමවේද සහ සැලකිය යුතු අන්දමේ උපකල්පන,
- (ඇ) ප්‍රවර්තන කාලපරිච්ඡේදය ආරම්භයත් අවසානයත් අතර සජීවී වත්කම් වල ධාරණ අගයෙහි වෙනස්වීම් සැසඳුමක්, සැසඳුමෙහි ඇතුළත් විය යුතු දෑ ;
- (i) විකිණීම් සඳහා වූ පිරිවැය අඩුකළ සාධාරණ අගයෙහි වෙනස්වීම් වලින් පැන නගින ප්‍රතිලාභ හෝ අලාභ
 - (ii) මිලදීගැනීම් වලින් සිදුවන වැඩිවීම්
 - (iii) අස්වැන්නෙන් උද්ගතවන අඩුවීම්
 - (iv) ව්‍යාපාර සංයෝජනයන්ගෙන් සිදුවන වැඩිවීම්
 - (v) මූල්‍ය ප්‍රකාශන ඉදිරිපත් කිරීමේදී වෙනත් මුදල් වර්ගයකින් ප්‍රකාශ කිරීම සඳහා පරිවර්තනය කිරීමේදී සහ විදේශ මෙහෙයුමක් වාර්තාකරණ අස්තීත්වයෙහි ව්‍යවහාර මුදල් වර්ගයට පරිවර්තනය කිරීමේදී පැනනගින ශුද්ධ විනිමය වෙනස්කම්
 - (vi) අනෙකුත් වෙනස්වීම්

මිනුම් කිරීම - පිරිවැය ආකෘතිය

34.8 සාධාරණ අගය අධිකතර පිරිවැයක් හෝ ප්‍රයත්නයක් නොමැති පහසුවෙන් ලබාගත නොහැකි ඡේදව වත්කම් පිරිවැයෙන් කිසියම් සමුච්චිත ක්‍ෂයවීම සහ කිසියම් සමුච්චිත හානිකරණ අලාභ අඩුකර අස්තීත්වය විසින් මිනුම් කළ යුතුය.

34.9 අස්තීත්වයක් විසින් සජීවී වත්කම් වලින් අස්වැන්න ලෙස නෙලාගත් කෘෂිකාර්මික නිෂ්පාදන අස්වනු ලබාගත් අවස්ථාවෙහි විකිණීමේ සඳහා වන පිරිවැය අඩුකර සාධාරණ අගයට මිනුම් කළ යුතුය. එකී මිනුම් 13 වැනි කොටස හෝ මෙම SLFRS හි අනෙකුත් කොටස් ව්‍යවහාර කරන දිනට වන පිරිවැය ය.

හෙළිදරව් කිරීම් - පිරිවැය ආකෘතිය

34.10 පිරිවැය ආකෘතිය භාවිතකර මිනුම්කළ එහි ඡේදව වත්කම් සඳහා අස්තීත්වය පහත සඳහන් දෑ හෙළිදරව් කළ යුතුය.

- (අ) එක් එක් ඡේදව වත්කම් පන්තිය පිළිබඳ විස්තරයක්
- (ආ) සාධාරණ අගය විශ්වසනීය ලෙස මිනුම් කළ නොහැක්කේ මන්ද යන වග පිළිබඳ පැහැදිලි කිරීමක්
- (ඇ) භාවිතාකළ ක්‍ෂය ක්‍රමය
- (ඈ) ප්‍රයෝජනයෙහි ආයුකාල හෝ භාවිත කළ ක්‍ෂය අනුපාතික
- (ඉ) කාලපරිච්ඡේදය ආරම්භයෙහි සහ අවසානයෙහි දළ ධාරණ වටිනාකම සහ (සමාහාර හානිකරණ අලාභ සහිත සමුච්චිත) සමුච්චිත ක්‍ෂය.

නිස්සාරන ක්‍රියාකාරකම්

- 34.11 බනිජ සම්පත් ඇගයීමෙහි හෝ නිස්සාරණයෙහි ගවේෂණවල නිරත වන මෙම SLFRS භාවිතා කරන අස්තිත්වයක් (නිස්සාරන ක්‍රියාකාරකම්) නිස්සාරන ක්‍රියාකාරකම් වල භාවිතය සහ ස්පෘශ්‍ය හෝ අස්පෘශ්‍ය වත්කම් අත්පත් කරගැනීමේ හෝ සංවර්ධනය කිරීමේ වියදම් පිළිවෙළින් 17 වැනි කොටස දේපල, පිරිසහ සහ උපකරණ සහ 18 වැනි කොටස කීර්තිනාමය හැර අනෙකුත් අස්පෘශ්‍ය වත්කම් ව්‍යවහාරකරගනිමින් ගිණුම්ගත කළ යුතුය. අයිතමයක් කොටස් වශයෙන් ගැලවීමට හෝ ඉවත් කිරීමට හෝ වැඩබිම් යථාතත්වයට පත්කිරීම අස්තිත්වයකට බැඳීමක් ඇතිවිට එවැනි බැඳීම් සහ පිරිවැය 17 වැනි කොටස සහ 21 වැනි කොටස ප්‍රතිපාදන සහ අසම්භාවිතා අනුව ගිණුම්ගත කරනු ලබයි.

සේවා පහසුකම් සැකසුම්

- 34.12 රජය හෝ රාජ්‍ය අංශයේ වෙනත් සංවිධානයක් (ප්‍රදායකයා) ප්‍රදායකයාගේ මාර්ග, පාලම්, උමං, ගුවන් තොටුපල, බලශක්ති බෙදාහැරීම් ජාල, බන්ධනාගාර හෝ රෝහල් වැනි යටිතල වත්කම් සංවර්ධනය කිරීමට (හෝ තත්ත්වයන් උසස් කිරීමට) ක්‍රියාත්මක කිරීමට හෝ නඩත්තු කිරීමට පුද්ගලික නිරතවන්නකු සමග ගිවිසුම්ගත වීමේ සැකසුමක් සේවා පහසුකම් සැකසුමකි. එකී සැකසුම් වලදී ප්‍රදායකයා නිරතවන්නකු විසින් වත්කම් උපයෝගීකර ගනිමින් සැපයිය යුතු සේවාවන්ද, සේවාවන් සැපයිය යුත්තේ කවුරුන් හටද යන්න සහ කවර මිලකටද යන්න පාලනය කරන අතර සැකසුමෙහි කාලසීමාව අවසානයේ වත්කම් වල කිසියම් සැලකිය යුතු අවශේෂ අයිතියක්ද පාලනය කරයි.

- 34.13 සේවා පහසුකම් සැකසුම් ප්‍රධාන වශයෙන් ප්‍රභේද දෙකකට අයත්ය.

(අ) ඉන් එක් ප්‍රභේදයකදී නිරතවන්නාට මූල්‍ය වත්කමක් ලැබෙයි - එය රාජ්‍ය අංශයේ වත්කමක් ඉදිකිරීමට හෝ ප්‍රවර්ධනය කිරීමට අනතුරුව විශේෂයෙන් සඳහන් කරනු ලබන කාලපරිච්ඡේදයක් තුළ ක්‍රියාත්මක කරවීම සහ නඩත්තු කිරීමත් වෙනුවෙන් විශේෂිත හෝ නිශ්චය කරනු ලබන මුදල් ප්‍රමාණයක් හෝ වෙනත් මූල්‍ය වත්කමක් ලබාගැනීමට කොන්දේසි රහිතව ගිවිසුම්ගත අයිතියකි. මහජන සේවාව භාවිතා කරන්නන්ගෙන් ලැබෙන වටිනාකම් සහ විශේෂිත හෝ නිශ්චය කරනු ලබන වටිනාකම් අතර කිසියම් උෞනතාවයක් වෙනුවෙන් ගෙවීම් කිරීමට රජයේ සහතික වීමක් මේ ප්‍රභේදයට ඇතුළත්ය.

(ආ) අනෙක් ප්‍රභේදයේදී නිරතවන්නාට අස්පෘශ්‍ය වත්කමක් ලැබෙයි. එය ඔහු විසින් ඉදිකරනු ලැබ හෝ ප්‍රවර්ධනය කරනු ලැබ විශේෂිත කාලපරිච්ඡේදයක් තුළ ක්‍රියාත්මක කරමින් නඩත්තු කරනු ලබන රාජ්‍ය අංශයේ වත්කම භාවිතා කිරීම වෙනුවෙන් ගාස්තු අයකිරීම් අයිතිය මහජනයා සේවාව භාවිතා කිරීමට අසම්භාවී වන බැවින් භාවිතා කරන්නන්ගෙන් ගාස්තු වශයෙන් මුදල් අයකරගැනීම කොන්දේසි රහිත අයිතියක් නොවේ.

ඇතැම් විට එක් තනි කොන්ත්‍රාත්තුවක් ප්‍රභේද දෙකකින්ම සමන්විත විය හැකිය : රාජ්‍ය අංශයේ වත්කම ඉදිකිරීම වෙනුවෙන් ගෙවීම් කිරීමට රජය විසින් කොන්දේසි රහිතව සහතික කර ඇති තාක් දුරට නිරතවන්නන් මූල්‍ය වත්කමක් තිබෙයි ; ගෙවීම් ලබාගැනීම සඳහා නිරතවන්නන් මහජනයා සේවාව භාවිතා කිරීම මත බලාපොරොත්තු තැබිය යුතු වන තාක් දුරට මෙහෙයුම්කරුට අස්පෘශ්‍ය වත්කමක් තිබෙයි.

ගිණුම්කරණය - මූල්‍ය වත්කම් ආකෘතිය

- 34.14 ඉදිකිරීම් සේවාව වෙනුවෙන් ප්‍රදායකයාගෙන් හෝ ඔහුගේ විධානයෙන් මුදල් හෝ වෙනත් මූල්‍ය වත්කමක් ලබාගැනීමට කොන්දේසි රහිත ගිවිසුම්ගත අයිතියක් ඇතිතාක් දුරට නිරතවන්නාට මූල්‍ය වත්කමක් හඳුනාගත යුතුය. නිරතවන්නා මූල්‍ය වත්කම සාධාරණ අගයට මිනුම් කළ යුතුය. අනතුරුව මූල්‍ය වත්කම ගිණුම්කරණය සඳහා නිරතවන්නා 11 වැනි කොටස මූලික මූල්‍ය සාධනපත්‍ර සහ 12 වැනි කොටස අනෙකුත් මූල්‍ය සාධනපත්‍ර නිකුත්ව අනුගමනය කළ යුතුය.

ගිණුම්කරණය - අස්පෘශ්‍ය වත්කම් ආකෘතිය

- 34.15 මහජන සේවාව භාවිතා කරන්නන්ගෙන් ගාස්තු අයකරගැනීමේ අයිතියක් (අවසර පත්‍රයක්) ලැබෙනතාක් දුරට නිරතවන්නා අස්පෘශ්‍ය වත්කමක් හඳුනාගත යුතුය. මූලිකව නිරතවන්නා අස්පෘශ්‍ය වත්කම සාධාරණ අගයට මිනුම් කළ යුතුය. ඉන් අනතුරුව එය අස්පෘශ්‍ය වත්කම ගිණුම්ගත කිරීමේදී 18 වැනි කොටස අනුගමනය කළ යුතුය.

මෙහෙයුම් අයභාරය

- 34.16 සේවා පහසුකම් සැකසුමක් නිරතවන්නා විසින් එය ඉටුකරන සේවාවන්හි අයභාරය හඳුනාගැනීම, මිනුම්කිරීම සහ හෙළිදරව් කිරීම 23 වැනි කොටස අයභාරය අනුකූලව කළ යුතුය.

කුඩා සහ මධ්‍ය පරිමාණ අස්තිත්වයන් සඳහා ශ්‍රී ලංකා ගිණුම්කරණ ප්‍රමිතය

35 වැනි කොටස

කුඩා සහ මධ්‍ය පරිමාණ අස්තිත්වයන් සඳහා SLFRS වලට සංක්‍රමණය වීම

මෙම කොටසෙහි විෂය පථය

- 35.1 එහි කලින් ගිණුම්කරණ ආකෘතිමය රාමුව සම්පූර්ණ SLFRS හෝ එහි ජාතික ගිණුම්කරණ ප්‍රමිත වැනි පොදුවේ පිළිගත් මූලධර්මවල වෙනම කට්ටලයක් හෝ දේශීය ආදායම් පදනම වැනි වෙනත් ආකෘතිමය රාමුවක් ද යන්න සැලකිල්ලට ගැනීමක් නොමැතිව මෙම කොටස කුඩා සහ මධ්‍ය පරිමාණ අස්තිත්ව සඳහා SLFRS ප්‍රථම වරට තෝරාගන්නන් සඳහා අදාළ වෙයි.
- 35.2 කුඩා සහ මධ්‍ය පරිමාණ අස්තිත්ව සඳහා SLFRS ප්‍රථම වරට තෝරාගන්නකු වීමට අස්තිත්වයකට හැකි වන්නේ එක් වරක් පමණකි. කුඩා සහ මධ්‍ය පරිමාණ අස්තිත්වයන් සඳහා SLFRS භාවිතා කරන අස්තිත්වයක් වාර්තා කරන කාලපරිච්ඡේද එකකට හෝ වැඩි ගණනකට එය භාවිතා කිරීම තහනම් කරන්නේ නම් සහ අනතුරුව එය නැවතත් තෝරාගැනීමට අවශ්‍ය කරන්නේ නම්, මෙම කොටසෙහි විශේෂිත නිදහස්කිරීම්, සරල කිරීම් සහ අනෙකුත් අවශ්‍යතා එම නැවත තෝරාගැනීම සඳහා අදාළ නොවේ.

ප්‍රථම වරට තෝරා ගැනීම

- 35.3 කුඩා සහ මධ්‍ය පරිමාණ සඳහා SLFRS ප්‍රථම වරට තෝරා ගන්නා මෙම කොටස එහි ප්‍රථම මූල්‍ය ප්‍රකාශන වල මෙම SLFRS වලට අනුගත වන ලෙස යොදාගත යුතුය.
- 35.4 මෙම SLFRS වලට අනුගතවන අස්තිත්වයක ප්‍රථම මූල්‍ය ප්‍රකාශන සුළු හා මධ්‍ය පරිමාණ අස්තිත්වයක් සඳහා SLFRS වලට අනුකූල වීම සහ අස්තිත්වය විසින් සපර් කර හා නිරපේක්ෂ ප්‍රකාශනයන් කරන ප්‍රථම වාර්ෂික මූල්‍ය ප්‍රකාශන වන්නේය. මෙම SLFRS වලට අනුකූලව සකස් කෙරෙන මූල්‍ය ප්‍රකාශන අස්තිත්වයේ එබඳු ප්‍රථම මූල්‍ය ප්‍රකාශන වේ.

අස්තිත්වයක්, උදාහරණ වශයෙන්

- (අ) පෙර කාලපරිච්ඡේදවලට මූල්‍ය ප්‍රකාශන ඉදිරිපත් නොකළ විට;
- (ආ) මෙම SLFRS සමග සෑම ආකාරයකින්ම සංගත නොවන ජාතික අවශ්‍යතාවයන් යටතේ එහි වඩාත්ම මෑත පෙරවූ මූල්‍ය ප්‍රකාශන ඉදිරිපත් කර ඇති විට; හෝ
- (ඇ) සම්පූර්ණ SLFRS වලට අනුකූලව එහි වඩාත්ම මෑත පෙරවූ මූල්‍ය ප්‍රකාශන ඉදිරිපත් කර ඇති විට;

- 35.5 මෙම කොටසෙහි 3.17 ඡේදය සම්පූර්ණ මූල්‍ය ප්‍රකාශන කට්ටලයක් නිර්වචනය කරයි.

- 35.6 අස්තිත්වයක් විසින් සම්පූර්ණ මූල්‍ය ප්‍රකාශන කට්ටලයක මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල ඉදිරිපත් කරන සියලුම මූල්‍ය වටිනාකම් සඳහා පසුගිය සමාන කලහැකි කාලපරිච්ඡේදයෙහි සංසන්දනාත්මක තොරතුරු නිෂ්චිත සංසන්දනාත්මක කෙටි සටහන් සහ විස්තරාත්මක තොරතුරු සමග හෙළිදරව් කිරීම 3.14 ඡේදයෙන් අවශ්‍ය කෙරෙයි. සමාන කලහැකි කාලපරිච්ඡේද එකකට වැඩි ගණනක් සඳහා සංසන්දනාත්මක තොරතුරු අස්තිත්වයක් විසින් ඉදිරිපත් කරනු විය හැකිය. එබැවින් අස්තිත්වයක කුඩා සහ මධ්‍ය පරිමාණ අස්තිත්වයන් සඳහා SLFRS වලට සංක්‍රමනය වීමේ දිනය වන්නේ මෙම SLFRS වලට අනුකූලව එහි ප්‍රථම මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල අස්තිත්වය මෙම SLFRS ප්‍රකාරව සම්පූර්ණ සංසන්දනාත්මක තොරතුරු ඉදිරිපත් කරන වඩාත්ම කලින්ම වූ කාලපරිච්ඡේදයේ ආරම්භයයි.

සංක්‍රාන්ති දිනට මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීම සඳහා වන පටිපාටිය

- 35.7 35.9 - 35.11 ඡේදවල ප්‍රතිපාදනය කර ඇති ආකාරය හැරුණු විට අස්තිත්වයක් කුඩා සහ මධ්‍ය පරිමාණ අස්තිත්වයන් SLFRS වලට සංක්‍රමණය වීමේ දිනට (එනම් ඉදිරිපත් කරන ලද වඩාත්ම කලින්ම වූ කාලපරිච්ඡේදය ආරම්භයට) ආරම්භක මූල්‍ය තත්ව ප්‍රකාශනයෙහි

- (අ) කුඩා සහ මධ්‍ය පරිමාණ අස්තිත්වයන් සඳහා SLFRS හි හඳුනා ගැනීම අවශ්‍ය කෙරෙන සියලුම වත්කම් සහ වගකීම් හඳුනාගනියි.

- (ආ) එවැනි හඳුනාගැනීමට මෙම SLFRS මගින් අවසර නොදෙන වත්කම් හා වගකීම් ලෙස හඳුනා නොගත් අයිතම.
- (ඇ) පෙරවූ මූල්‍ය වාර්තා කරන ආකෘතිය රාමුව යටතේ එය හඳුනාගත් එක් වර්ගයකට අයත් වත්කමක්, වගකීමක්, හෝ ස්කන්ධ සංරචක අයිතම යළි වර්ගීකරණය කිරීම. නමුත් මෙම SLFRS යටතේ වෙනත් වර්ගයකට අයත් වන වත්කමක්, වගකීමක් හෝ ස්කන්ධ සංරචකයක් වන අයිතම නැවත කාණ්ඩ ගත කරයි.
- (ඈ) හඳුනාගත් සියලුම වත්කම් සහ වගකීම් මිනුම් කිරීමෙහි දී මෙම SLFRS ව්‍යවහාර කිරීම.
- 35.8 මෙම SLFRS යටතේ අස්තීත්වයක් එහි ආරම්භක මූල්‍ය තත්ව ප්‍රකාශනයෙහි යොදා ගන්නා ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්ති එම දිනටම එහි පෙර වූ මූල්‍ය වාර්තා කරන රාමුව සඳහා යොදා ගත් ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්තිවලට වෙනස් විය හැකිය. මෙම SLFRS වලට සංක්‍රාන්ති වීමේ දිනට පෙර සිදු වූ ගනුදෙනු, අනෙකුත් සිදු වීම් සහ තත්ත්වයන්හි ප්‍රතිඵල ලෙස ගැලපුම් පැන නගී. එබැවින් අස්තීත්වයක් විසින් මෙම SLFRS වලට සංක්‍රාන්ති වීමේ දිනට එම ගැලපීම් රඳවා ගත් ඉපැයීම් වල (හෝ අදාළ වන්නේ නම් වෙනම ස්කන්ධ කාණ්ඩයක) සෘජුව හඳුනාගත යුතුය.
- 35.9 මෙම SLFRS ප්‍රථම වරට තෝරා ගැනීමේ දී අස්තීත්වයක් එය විසින් පෙරවූ මූල්‍ය වාර්තාකරන රාමුව යටතේ පහත සඳහන් ගනුදෙනු කවරක් හෝ සම්බන්ධයෙන් අනුගමනය කළ ගිණුම්කරණය අතීතයට බලපාන ලෙස වෙනස් නොකළ යුතුය.
- (අ) මූල්‍ය වත්කම් හෝ මූල්‍ය වගකීම් හඳුනාගැනීම අතහැර දැමීම සංක්‍රාන්ති දිනට පෙර අස්තීත්වයක පෙරවූ ගිණුම්කරණ රාමුවක් යටතේ හඳුනාගැනීමෙන් අතහැර දමන ලද මූල්‍යමය වත්කම් සහ වගකීම් කුඩා සහ මධ්‍ය පරිමාණ අස්තීත්වයන් සඳහා SLFRS තෝරා ගැනීම සමග හඳුනා නොගත යුතුය. අනෙක් අතට සංක්‍රාන්ති දිනට පෙර සිදු වූ ගනුදෙනුවකදී කුඩා සහ මධ්‍ය පරිමාණ අස්තීත්වයන් සඳහා SLFRS යටතේ හඳුනා ගැනීම අතහැර දමන ලද නමුත් මූල්‍ය වත්කම් සහ මූල්‍ය වගකීම් අස්තීත්වයක පෙරවූ ගිණුම්කරණ රාමුව යටතේ හඳුනා ගැනීමෙන් බැහැර කරනු නොලැබූ විට අස්තීත්වය විසින් (අ) කුඩා සහ මධ්‍ය පරිමාණ අස්තීත්වයන් සඳහා ශ්‍රී ලංකා ගිණුම්කරණ ප්‍රමිත තෝරා ගැනීමත් සමග හඳුනාගැනීමෙන් අතහැර දැමීම හෝ (ආ) ඉවත් කිරීම හෝ නිරවුල් කිරීම සිදු කෙරෙන තෙක් හඳුනාගැනීම අඛණ්ඩව පවත්වාගැනීම.
- (ආ) ඉදිරිදැක්ම ගිණුම්කරණය සංක්‍රාන්ති දිනට තවදුරටත් නොපවත්නා ඉදිරිදැක්ම සම්බන්ධතා සඳහා කුඩා සහ මධ්‍ය පරිමාණ අස්තීත්වයන් සඳහා SLFRS වලට සංක්‍රමණය වන දිනට පෙර එහි ඉදිරිදැක්ම ගිණුම්කරණය අස්තීත්වය වෙනස් නොකළ යුතුය. සංක්‍රාන්ති දිනයට පවත්නා ඉදිරිදැක්ම සම්බන්ධතා සඳහා අස්තීත්වය 12 වැනි කොටස අනෙකුත් මූල්‍ය සාධනපත්‍ර සම්බන්ධ කරුණුවල ඉදිරිදැක්ම ගිණුම්කරණය පිළිබඳ අවශ්‍යතා, 12 වැනි කොටසෙහි අවශ්‍යතා ඉටු නොකරන ඉදිරිදැක්ම සම්බන්ධතා නතර කර දැමීමේ අවශ්‍යතාවයන් ඇතුළත්ව අනුගමනය කළ යුතුය.
- (ඇ) ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තු
- (ඈ) අසන්නතික මෙහෙයුම්
- (ඉ) පාලනය නොවන හිමිකම් මිනුම් කිරීම, ලාභය හෝ අලාභය සහ විස්තීර්ණ ආදායම් එකතුව පාලනය නොවන හිමිකම් සහ පරිපාලකයේ අයිතිකරුවන් අතර වෙන්කිරීමට 5.6 ඡේදයෙහි අවශ්‍යතා සංක්‍රමණ දින සිට අනාගතයේ දී බලාපොරොත්තු විය හැකි පරිදි කුඩා හා මධ්‍ය පරිමාණ අස්තීත්වයන් සඳහා SLFRS ප්‍රමිතයන්ට අනුව (හෝ ව්‍යාපාර සංයෝජනය නැවත ප්‍රකාශ කිරීම සඳහා මෙම SLFRS භාවිතා කරන ලද ඊට ඉහත කිසියම් දිනක සිට 35.10 ඡේදය බලන්න) යොදා ගත යුතුය.
- 35.10 මෙම SLFRS සමග අනුකූලවන ප්‍රථම මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීමේ දී අස්තීත්වයක් විසින් පහත දැක්වෙන නිදහස් කිරීම් එකක් හෝ කිහිපයක් භාවිතා කරනු විය හැකිය.
- (අ) ව්‍යාපාර සංයෝජන මෙම SLFRS යට සංක්‍රමන දිනට පෙර ඇති කරන ලද ව්‍යාපාර සංයෝජනවලට 19 වැනි කොටස ව්‍යාපාර සංයෝජන සහ කීර්තිනාමය භාවිතා කිරීම ප්‍රථම වරට තෝරා ගන්නෙකු තෝරා නොගන්නවා විය හැකිය. එසේ වුව ද ප්‍රථම වරට තෝරාගන්නෙකු කිසියම් ව්‍යාපාර සංයෝජනයක් 19 වැනි කොටසට අනුකූල වීම සඳහා නැවත ප්‍රකාශ කරන්නේ නම් එය විසින් සියලුම පසු කාලීන ව්‍යාපාර සංයෝජන නැවත ප්‍රකාශ කළ යුතුය.
- (ආ) කොටස් පදනම් කරගත් ගෙවීම් ගනුදෙනු ප්‍රථම වරට තෝරාගන්නෙකු විසින් මෙම SLFRS වලට සංක්‍රමණය වූ දිනට පෙර ප්‍රදානය කරන ලද ස්කන්ධ සාධනපත්‍රවලට හෝ මෙම SLFRS වලට සංක්‍රමණය වීමට පෙර සමාජ කරන ලද කොටස් පදනම් කරගත් ගෙවීම්වලින් පැනනගින වගකීම්වලට 26 වැනි කොටස, කොටස් පදනම් කරගත් ගෙවීම් ව්‍යවහාර කිරීම අවශ්‍ය නොකෙරෙයි.
- (ඇ) සැලකිල්ලට ගන්නා පිරිවැය ලෙස සාධාරණ අගය මෙම SLFRS වලට සංක්‍රමණය වන දින දේපල, පිරිසහ සහ උපකරණ, ආයෝජන දේපලක් හෝ අස්පාශ්‍ය වත්කම් අයිතමයක් එහි සාධාරණ අගයට මිනුම් කිරීමටත් එම සාධාරණ අගය එදිනට එහි අනුභවිත පිරිවැය ලෙස භාවිතා කිරීමත් ප්‍රථම වරට තෝරාගන්නෙකු විසින් තෝරා ගනු ලැබිය හැකිය.

- (ඇ) සැලකිල්ලට ගන්නා පිරිවැය ලෙස ප්‍රත්‍යාගණනය මෙම SLFRS වලට සංක්‍රමණය වන දිනට හෝ ඊට පෙර දේපල, පිරිසිදු සහ උපකරණ, ආයෝජන වත්කමක් හෝ අස්පාශ්‍ය වත්කම් අයිතමයක් ප්‍රත්‍යාගණනය කිරීමේදී ප්‍රත්‍යාගණන දිනට එහි සැලකිල්ලට ගන්නා පිරිවැය ලෙස ගැනීමට පෙරවූ ගිණුම්කරණ ප්‍රමිතයක් භාවිතා කිරීම ප්‍රථම වරට යොදාගන්නෙකු විසින් තෝරාගනු ලැබිය හැකිය.
- (ඉ) සමුච්චිත පරිවර්තන වෙනස්කම් ඇතැම් පරිවර්තන වෙනස්කම් ස්කන්ධයෙහි වෙනම සංරචකයක් ලෙස වර්ගීකරනය කිරීමට 30 වැනි කොටස විදේශ මුදල් පරිවර්තනය විසින් අස්තීත්වයකට අවශ්‍ය කෙරෙයි. කුඩා හා මධ්‍ය පරිමාන අස්තීත්වය සඳහා SLFRS වලට සංක්‍රමණය වන දිනට (එනම් “නව ආරම්භයක්”) සියළුම විදේශීය මෙහෙයුම් සඳහා පරිවර්තන වෙනස්කම් වල සමුච්චිතය ශුන්‍ය ලෙස සැලකිල්ලට ගැනීමට ප්‍රථම වරට තෝරාගන්නෙකු විසින් තෝරාගනු ලැබිය හැකිය.
- (ඊ) වෙන්ව ඉදිරිපත්කරන මූල්‍ය ප්‍රකාශන අස්තීත්වයක් වෙන්ව ඉදිරිපත්කරන මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කරන විට එය විසින් එහි පරිපාලිත වල, ආශ්‍රිත වල සහ බද්ධව පාලනය කරන අස්තීත්ව වල ආයෝජනයන් එක්කෝ
- (I) භානිකරණය අඩුකල පිරිවැයට හෝ
- (II) ලාභයෙහි හෝ අලාභයෙහි හඳුනාගත් සාධාරණ අගයෙහි වෙනස්කම් ඇතුළත්ව සාධාරණ අගයට ගිණුම්ගත කිරීම 9.26 ඡේදයෙන් අවශ්‍ය කෙරෙයි.
- එවැනි ආයෝජනයක් ප්‍රථම වරට තෝරාගන්නෙකු විසින් පිරිවැයට මනින්නේ නම් එය මෙම SLFRS වලට අනුව පිළියෙල කරන ආරම්භක මූල්‍ය තත්වය දැක්වෙන ප්‍රකාශනයෙහි එම ආයෝජනය පහත සඳහන් එක් වටිනාකමකට මිනුම් කල යුතුය.
- (I) 9 වැනි කොටස ඒකාබද්ධ සහ වෙන්ව ඉදිරිපත්කරන මූල්‍ය ප්‍රකාශන අනුව නිශ්චය කල පිරිවැය
- (II) කුඩා සහ මධ්‍ය පරිමාණ අස්තීත්වය සඳහා SLFRS වලට සංක්‍රමණය වන දිනට විය යුතු සාධාරණ අගය හෝ පෙර ගිණුම්කරණ ප්‍රමිත අනුව එදිනට සාධාරණ අගය විය යුතු සැලකිල්ලටගත් පිරිවැය
- (උ) සංයුක්ත මූල්‍ය සාධනපත්‍ර නිකුත් කරන දිනට සංයුක්ත මූල්‍ය සාධනපත්‍රයක් එහි වගකීම් සහ ස්කන්ධ සංරචක වලට විභේදනය කිරීම 22.13 ඡේදයෙන් අස්තීත්වයකට අවශ්‍ය කෙරෙයි. මුල් වරට තෝරාගන්නෙකු විසින් මෙම SLFRS වලට සංක්‍රමණය වන දිනට වගකීම් ගිණව නොතිබිණි නම් මෙම සංරචක දෙකට විභේදනය කල යුතු නොවේ.
- (ඌ) එම විලම්බිත වත්කම් සහ වගකීම් වල හඳුනාගැනීම සඳහා අධික පිරිවැයක් හෝ ප්‍රයත්නයක් අවශ්‍යකරන ඕනෑම වත්කමක් හෝ වගකීමක ධාරන අගය සහ බදු පදනම අතර වෙනස්කම් සම්බන්ධයෙන් විලම්බිත බදු වත්කම් හෝ විලම්බිත බදු වගකීම් ප්‍රථම වරට තෝරාගන්නකු SLFRS වලට සංක්‍රමණය වන දින හඳුනාගැනීම අවශ්‍ය නොවේ.
- (එ) සේවා පහසුකම් සැලසුම පළමු වරට තෝරාගන්නෙකු මෙම SLFRS වලට සංක්‍රමණය වන දිනට පෙර ඇතුළත් වූ සේවා පහසුකම් සැලසුම් වලට 34.12 - 34.16 ඡේද යොදා ගැනීම අවශ්‍ය නොකෙරෙයි.
- (ඒ) නිස්සාරන ක්‍රියාකාරකම් පෙරවූ ගිණුම්කරණ ප්‍රමිත යටතේ පූර්ණ පිරිවැය ගිණුම්කරණය භාවිතා කරන පළමු වරට තෝරාගන්නෙකු සුළු හා මධ්‍ය පරිමාන අස්තීත්වයන් සඳහා SLFRS වලට සංක්‍රමණය වන දිනට තෙල් සහ ගෑස් වත්කම් (ගවේෂණය, ඇගයීම, තෙල් සහ ගෑස් නිෂ්පාදන සංවර්ධනය සඳහා භාවිතා කරනු ලබන) අස්තීත්වයෙහි පෙරවූ ගිණුම්කරණ ප්‍රමිති යටතේ නිර්ණය කරන ප්‍රමාණයට මිනුම් කිරීම තෝරා ගනු විය හැකිය. අස්තීත්වය විසින් එම වත්කම් SLFRS වලට සංක්‍රමණය වන දිනට 27 වැනි කොටස වත්කම් භානිකරණය අනුව භානිකරණය සඳහා පරික්ෂා කල යුතුය.
- (ඔ) සැලසුමට ඇතුළත් වූ අවස්ථාවේ වෙනුවට සංක්‍රමනය වූ දිනයෙහි පැවතෙන තත්වය හා කරුණු පදනම මත සුළු හා මධ්‍ය පරිමාන අස්තීත්වයන් හෝ SLFRS වලට සංක්‍රමණය වූ දින පැවති සැලසුම් යටතේ කල්බද්දක් අවශ්‍යව තිබුනේද යන්න නිර්ණය කිරීමට පළමු වරට යොදාගන්නක තෝරාගනු විය හැකිය.
- (ඕ) දේපල, පිරිසිදු සහ උපකරණ වල පිරිවැයෙහි ඇතුළත් වගකීම ඉවත් කිරීම
- දේපල පිරිසිදු සහ උපකරණ අයිතමයක පිරිවැයෙහි අයිතමය කොටස් වලට ගැලවීම, ඉවත් කර ගැනීම සහ එය පිහිටි භූමි භාගය යථාතත්වයට පත්කිරීමේ පිරිවැයෙහි, අයිතමය අත්පත් කර ගන්නා විට හෝ විශේෂිත කාලපරිච්ඡේදයක් ඇතුළත එම කාලපරිච්ඡේදයෙහි නොගත නිෂ්පාදනය කිරීමේ අරමුණු සඳහා නොව වෙනත් දෑ සඳහා අයිතමය ප්‍රයෝජනයට ගෙන තිබීමෙහි ප්‍රතිඵලයක් ලෙස අස්තීත්වය දරන බැඳීම වෙනුවෙන් වන මූලික ඇස්තමේන්තුව ඇතුළත් වන බව 17.10 (ඇ) ඡේදය සඳහන් කරයි. ප්‍රථම වරට යොදාගන්නෙකු දේපල පිරිසිදු සහ උපකරණ අයිතමයක පිරිවැයේ මෙම සංරචකය බැඳීම මූලිකව පැන නැගුනු දිනය (දින) නොව ඒ වෙනුවට කුඩා හා මධ්‍ය පරිමාන අස්තීත්වය සඳහා SLFRS වලට සංක්‍රමණය වූ දිනට මිනුම් කිරීම තෝරා ගනු විය හැකිය.

- 35.11 35.7 ඡේදයෙන් අවශ්‍ය කෙරෙන ගැලපිලි එකක් හෝ කිහිපයක් සඳහා සංක්‍රමනය වන දින ආරම්භක මූල්‍ය තත්ව ප්‍රකාශනය නැවත ප්‍රකාශ කිරීම අස්තිත්වයකට ප්‍රායෝගික නොවන්නේ නම් අස්තිත්වය එවැනි ගැලපිලි සඳහා 35.7 - 35.10 ඡේද එසේ කිරීම ප්‍රායෝගික වන වඩාත්ම කලින්ම කාලපරිච්ඡේදය වෙනුවෙන් ව්‍යවහාර කළ යුතු අතර පසුගිය කාලපරිච්ඡේද වෙනුවෙන් ඉදිරිපත් කරන, මෙම SLFRS වලට අනුකූලව එහි මූල්‍ය ප්‍රකාශන ප්‍රථම වරට පිළියෙල කරන කාලපරිච්ඡේද සමග සැසඳිය නොහැකි දත්තයන් හඳුනාගත යුතුය. මෙම SLFRS වලට අනුකූල වන ප්‍රථම මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කරන කාලපරිච්ඡේදයට පෙර කිසියම් කාලපරිච්ඡේදයක් වෙනුවෙන් මෙම SLFRS මගින් අවශ්‍ය කෙරෙන කවර හෝ හෙළිදරව් කිරීමක් සැපයීම අස්තිත්වයකට ප්‍රායෝගික නොවන්නේ නම්, අනන්‍යතා හෙළිදරව් කළ යුතුය.

හෙළිදරව් කිරීම්

කුඩා හා මධ්‍ය පරිමාණ අස්තිත්වයන් සඳහා SLFRS සංක්‍රමනය වීම පැහැදිලි කිරීම

- 35.12 අස්තිත්වයක පෙරවූ මූල්‍ය වාර්තා කරන රාමුවෙන් මෙම SLFRS වලට සංක්‍රමණය වීම එහි වාර්තා කරන ලද මූල්‍ය තත්ත්වය, මූල්‍ය කාර්ය සාධනය සහ මුදල් ප්‍රවාහයන්ට කවර අන්දමක බලපෑමක් සිදු කළේ ද යන්න අස්තිත්වය විස්තර කළ යුතුය.

සංසන්දනය කිරීම

- 35.13 මෙම SLFRS භාවිතා කරමින් පිළියෙල කරන ලද අස්තිත්වයක ප්‍රථම මූල්‍ය ප්‍රකාශන වල 35.12 ඡේදයට අනුකූල වීම සඳහා පහත සඳහන් දෑ ඇතුළත් විය යුතුය.

(අ) ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්තියෙහි එක් එක් වෙනස් වීමක ස්වභාවය පිළිබඳ විස්තරයක්

(ආ) අස්තිත්වයෙහි පෙරවූ මූල්‍ය වාර්තා කරන රාමුවට අනුව නිශ්චය කරන ලද ස්කන්ධයට මෙම SLFRS අනුකූලව නිශ්චය කරන ලද ස්කන්ධය, පහත සඳහන් දින දෙක වෙනුවෙන් සංසන්දනය කිරීමක්

(I) මෙම SLFRS වලට සංක්‍රමණය වූ දිනය

(II) එහි පෙරවූ මූල්‍ය වාර්තා කරන රාමුවට අනුකූලව පසු තම වාර්ෂික මූල්‍ය ප්‍රකාශන ඉදිරිපත් කරන ලද ඉතාම මෑත කාලපරිච්ඡේදයෙහි අවසානය

(ඇ) අස්තිත්වයෙහි පෙරවූ මූල්‍ය වාර්තා කරන රාමුව අනුකූලව එහි වඩාත්ම මෑත පසුගිය වකවානුව සඳහා වාර්ෂික මූල්‍ය ප්‍රකාශන වල නිශ්චය කරනු ලැබූ ලාභය හෝ අලාභයට එම කාලපරිච්ඡේදය සඳහා මෙම SLFRS අනුකූලව නිශ්චය කරන ලද ලාභ හෝ අලාභය සැසඳීමක්

- 35.14 අස්තිත්වයකට එහි පෙරවූ මූල්‍ය වාර්තා කරන රාමුව යටතේ සිදු වූ වැරදි දැනගන්නට ලැබීණි නම් 35.13 (ආ) ඡේදයෙන් අවශ්‍ය කෙරෙන සැසඳුම් වලින් එම වැරදි නිවැරදි කිරීම ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්ති වල වෙනස් වීම් කෙරෙන් ප්‍රායෝගික වන ප්‍රමාණය වෙන් කර දැක්විය යුතුය.

- 35.15 අස්තිත්වයක් පසුගිය කාලපරිච්ඡේද සඳහා මූල්‍ය ප්‍රකාශන ඉදිරිපත් නොකළේ නම් මෙම SLFRS වලට අනුකූල වන ප්‍රථම මූල්‍ය ප්‍රකාශන වල ඒ කරුණ හෙළිදරව් කළ යුතුය.

බල පවත්වන දිනය

මෙම ප්‍රමිතිය 2012 ජනවාරි 1 දිනෙන් හෝ ඉන්පසුව ආරම්භක කාලපරිච්ඡේදය ආරම්භවන මූල්‍ය ප්‍රකාශන සඳහා ක්‍රියාත්මක වෙයි. කලින් භාවිතය උනන්දු කෙරේ. අස්තිත්වයක් මෙම ප්‍රමිතිය 2012 ජනවාරි 1 දිනට පෙර කාලපරිච්ඡේදයක් සඳහා භාවිත කරන්නේ නම් ඒ කරුණ හෙළිදරව් කළ යුතුය.

Glossary of Terms

පාරිභාෂික ගබ්ද මාලාව

Accounting policies	The specific principles, bases, conventions, rules and practices applied by an entity in preparing and presenting financial statements.
ගිණුම්කරණප්‍රතිපත්ති	අස්තීත්වයක් විසින් මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීමේදී සහ ඉදිරිපත් කිරීමේදී, යොදාගනු ලබන නිශ්චිත මූලධර්ම, පදනම්, සම්ප්‍රදායන්, රීතින් සහ පරිචයන් වේ.
accrual basis of accounting	The effects of transactions and other events are recognised when they occur (and not as cash or its equivalent is received or paid) and they are recorded in the accounting records and reported in the financial statements of the periods to which they relate
උපචිත ගිණුම්කරණ පදනම	.ගණුදෙනු වල සහ අනෙකුත් සිද්ධීන්හි ප්‍රතිඵල ඒවා සිදුවූ විට හඳුනාගන්නා අතර (සහ මුදල් හා ඊට සමාන දෑ ලැබුණු හෝ ගෙවුවිට නොවේ.) ඒවා ගිණුම්කරණ ලේඛනවල සටහන් කරනුයේ සහ මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල වාර්තාකරනුයේ ඒවාට සම්බන්ධිත කාලපරිච්ඡේදයේදීය.
accumulating compensated absences	Compensated absences that are carried forward and can be used in future periods if the current period's entitlement is not used in full.
නොපැමිණීම් (නිවාඩු) සඳහා වන්දි සමුච්චය වීම	නොපැමිණෙන (නිවාඩු) කාල සඳහා ප්‍රවර්තන කාල පරිච්ඡේදය සඳහා වූ වන්දි හිමිකම ලබා නොගත් විට ඒවා මතු කාල පරිච්ඡේදයන්හිදී ලබාගත හැකිවන සේ වන්දි හිමි නොපැමිණීම් සමුච්චය වීම.
agricultural activity	The management by an entity of the biological transformation of biological assets for sale, into agricultural produce or into additional biological assets.
කෘෂිකාර්මික ක්‍රියාකාරකම්	පෞච වත්කම් ,කෘෂි නිෂ්පාදන ලෙස හෝ අතිරේක පෞච වත්කම් ලෙස විකිණීම සඳහා ජීව විද්‍යාත්මකව පරිවර්තනය කිරීම අස්තීත්වයක් විසින් කළමනාකරණය කරනු ලැබීම.
agricultural produce	The harvested product of the entity's biological assets.
කෘෂිකාර්මික නිෂ්පාදන	අස්තීත්වයක ජීව විද්‍යාත්මක වත්කම් වලින් නෙලාගත් නිෂ්පාදන
amortisation	The systematic allocation of the depreciable amount of an asset over its useful life.
ක්‍රමක්ෂය	වත්කමක ක්ෂය කළහැකි ප්‍රමාණය එහි ප්‍රයෝජනවත් ජීවකාලය මුළුල්ලේ ක්‍රමවත්ව බෙදාහැරීම වේ.
amortised cost of a financial asset or financial liability	The amount at which the financial asset or financial liability is measured at initial recognition minus principal repayments, plus or minus the cumulative amortisation using the effective interest method of any difference between that initial amount and the maturity amount, and minus any reduction (directly or through the use of an allowance account) for impairment or uncollectibility.

මූල්‍ය වත්කමක් හෝ මූල්‍ය වගකීමක ක්‍රමාංකය කළ පිරිවැය	මුල් වරට හඳුනාගැනීමේදී මූල්‍ය වත්කම හෝ මූල්‍ය වගකීම මගින් ලැබූ අගයෙන් මුල් මුදලින් ආපසු අඩුකර මූලික මුදල සහ කල් පිරෙන මුදල අතර ඇති යම් වෙනසක සඵල පොලී ක්‍රමය යොදා ගනිමින් සමුච්චිත ක්‍රමාංකය එකතු කර හෝ අඩුකර, ලැබෙන අගයෙන් භානිකරණය හෝ එකතු කිරීමට නොහැකියාව සඳහා (සෘජුව හෝ දීමනා ගිණුමක් යොදා ගනිමින්) යම් අඩුකිරීමක් කළ පසු අගයය.
asset	A resource controlled by the entity as a result of past events and from which future economic benefits are expected to flow to the entity.
වත්කම	අතීත සිදුවීම් හේතුකොටගෙන අස්තීත්වයක් විසින් පාලනය කරනු ලබන සහ අස්තීත්වයට එමඟින් අනාගත ආර්ථික ප්‍රතිලාභ ගලා එනු ඇතැයි අපේක්ෂිත සම්පතකි.
associate	An entity, including an unincorporated entity such as a partnership, over which the investor has significant influence and that is neither a subsidiary nor an interest in a joint venture.
ආශ්‍රිතය	ආයෝජකයාට සැලකිය යුතු බලපෑමක් කිරීමේ හැකියාව ඇති හවුල් ව්‍යාපාරයක් වැනි සංස්ථාපිත නොකළ අස්තීත්වයක් ඇතුළුව ආයෝජකයාගේ පරිපාලිතයක් හෝ බද්ධ ව්‍යාපාරයක් හෝ නොවන අස්තීත්වයකි.
biological asset	A living animal or plant.
ජීවවිද්‍යාත්මක වත්කම	ජීවත්වන සත්වයෙකු හෝ පැලෑටියකි.
borrowing costs	Interest and other costs incurred by an entity in connection with the borrowing of funds.
ණය ගැනුම් පිරිවැය	යම් ව්‍යාපාර අස්තීත්වයක් විසින් අරමුදල් ණයට ගැනීම හා සම්බන්ධයෙන් දරන පොලිය සහ අනෙකුත් පිරිවැය වේ.
business	An integrated set of activities and assets conducted and managed for the purpose of providing: (a) a return to investors, or (b) lower costs or other economic benefits directly and proportionately to policyholders or participants. A business generally consists of inputs, processes applied to those inputs, and resulting outputs that are, or will be, used to generate revenues. If goodwill is present in a transferred set of activities and assets, the transferred set shall be presumed to be a business.
ව්‍යාපාරය	(අ) ආයෝජකයින්ට ප්‍රතිලාභ ලබාදීම, හෝ (ආ) ඔප්පුනිමියන්ට හෝ සහභාගිවන්නන්ට සෘජුවම සහ සමානුපාතිකව අඩු පිරිවැය හෝ වෙනත් ආර්ථික ප්‍රතිලාභ. ව්‍යාපාරයක් සාමාන්‍යයෙන් යෙදවුම්, එකී යෙදවුම් වලට භාවිතාකළ ක්‍රියාවලි සහ අයහාර උත්පාදනය කිරීමට භාවිතා කිරීමේ හෝ යොදා ගැනීමේ ප්‍රතිඵලය වන නිමැවුම් වලින් සමන්විතය. මාරුකළ ක්‍රියාකාරකම් සහ වත්කම් සමූහයේ කීර්තිනාමය ඇතුළත්ව ඇත්නම් එවිට මාරුකළ ඒ සමූදාය ව්‍යාපාරයක් ලෙස අනුමාන කෙරේ.

business combination	The bringing together of separate entities or businesses into one reporting entity.
ව්‍යාපාර සංයෝජනය	වෙන් වශයෙන් වූ අස්තීත්වයන් හෝ ව්‍යාපාර එක් වාර්තාකරණ අස්තීත්වයක් ලෙසට එක්ව ගෙන ඒම.
carrying amount	The amount at which an asset or liability is recognised in the statement of financial position.
ධාරණ අගය	මූල්‍ය තත්ත්ව ප්‍රකාශනයෙහි වත්කමක් හෝ වගකීමක් හඳුනාගනු ලබන වටිනාකම.
Cash	Cash on hand and demand deposits.
මුදල්	අතැති මුදල් හා ඉල්ලුම් තැන්පතු
cash equivalents	Short-term, highly liquid investments that are readily convertible to known amounts of cash and that are subject to an insignificant risk of changes in value.
මුදල් හා සමාන දෑ	අගය වෙනස්වීම් සම්බන්ධයෙන් නොසැලකිය හැකි තරමේ අවදානමකට භාජනය වන, නිශ්චිත මුදල් වටිනාකමකට පහසුවෙන් පරිවර්තනය කළහැකි කෙටිකාලීන, ඉතා ඉහළ ද්‍රවශීලතාවයෙන් යුත් ආයෝජනයන්ය.
cash flows	Inflows and outflows of cash and cash equivalents.
මුදල් ප්‍රවාහ	මුදල් සහ මුදල් හා සමාන දෑ ගලා ඒම සහ ගලායෑම
cash -generating unit	The smallest identifiable group of assets that generates cash inflows that are largely independent of the cash inflows from other assets or groups of assets.
මුදල් උත්පාදන ඒකකය	මුදල් ලැබීමේ ප්‍රමාණයන් උත්පාදන කෙරෙන හඳුනාගත හැකි ඉතා කුඩාම වත්කම් සමූහය වන මෙය අනෙක් වත්කම් හෝ වත්කම් සමූහවලින් ලැබෙන මුදල් ප්‍රවාහ වලින් බොහෝ සේ ස්වාධීන වූ එකකි.
cash-settled share-based payment transaction	A share-based payment transaction in which the entity acquires goods or services by incurring a liability to transfer cash or other assets to the supplier of those goods or services for amounts that are based on the price (or value) of the entity's shares or other equity instruments of the entity.
මුදලින් නිරවුල් කරන කොටස් පදනම් ගෙවීම් ගණුදෙනුව	අස්තීත්වයේ කොටස් හෝ අස්තීත්වයේ වෙනත් ස්කන්ධ සාධන පත්‍රවල මිල (හෝ වටිනාකම) පදනම් කරගත් වටිනාකමකට අස්තීත්වය විසින් එම භාණ්ඩ හෝ සේවා සපයනු ලබන සැපයුම්කරුවන්ට මුදල් හෝ වෙනත් වත්කම් පැවරීමේ වගකීමක් දරමින් අස්තීත්වය භාණ්ඩ හෝ සේවා මිලදී ගනු ලබන කොටස් පදනම් ගෙවීම් ගණුදෙනුවකි.
change in accounting estimate	An adjustment of the carrying amount of an asset or a liability, or the amount of the periodic consumption of an asset, that results from the assessment of the present status of, and expected future benefits and obligations associated with, assets and

liabilities. Changes in accounting estimates result from new information or new developments and, accordingly, are not corrections of errors.

ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තුවක වෙනස්වීම.

වත්කම් හා වගකීම් ආශ්‍රිත අපේක්ෂිත අනාගත ප්‍රතිලාභ සහ බැඳීම් සහ වත්මන් තත්ත්වය තක්සේරු කිරීමේ ප්‍රතිඵලයක් ලෙස වත්කමක හෝ වගකීමක ධාරණ අගය හෝ වත්කමකින් කාලපරිච්ඡේදය සඳහා වූ පරිභෝජනයේ අගය ගැලපීමකි. අළුත් තොරතුරු හෝ අළුත් ප්‍රවණතා කරන කොටගෙන ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තුවල වෙනස්වීම් ඇතිවන අතර ඒ අනුව ඒවා වැරදි නිවැරදි කිරීම් නොවන්නේය.

class of assets

A grouping of assets of a similar nature and use in an entity's operations.

වත්කම් පන්තිය

අස්ථිත්වයක මෙහෙයුම්වල සමාන ස්වභාවයේ හා භාවිතයෙන් යුත් වත්කම් කාණ්ඩයකි.

combined financial statements

The financial statements of two or more entities controlled by a single investor.

සංයුක්ත මූල්‍ය ප්‍රකාශන

තනි ආයෝජකයෙකු විසින් පාලනය කරනු ලබන අස්ථිත්ව දෙකක හෝ ඊට වඩා වැඩි ගණනක මූල්‍ය ප්‍රකාශන

component of an entity

Operations and cash flows that can be clearly distinguished, operationally and for financial reporting purposes, from the rest of the entity.

අස්ථිත්වයක සංරචක

අස්ථිත්වයක ඉතිරි දෑ අතුරින් මෙහෙයුම් ආකාරයෙන් සහ මූල්‍ය වාර්තාකරණ පරමාර්ථ වශයෙන් පැහැදිලිව වෙන් කළ හැකි මෙහෙයුම් සහ මුදල් ප්‍රවාහ.

compound financial instrument

A financial instrument that, from the issuer's perspective, contains both a liability and an equity element.

සංයුක්ත මූල්‍ය සාධන පත්‍රය

නිකුත් කරන්නාගේ දෘෂ්ටියෙන් බලන විට, වගකීමක් සහ ස්කන්ධ මූල්‍යාංශයක් යන දෙකම ඇති මූල්‍ය සාධන පත්‍රයකි.

consolidated financial statements

The financial statements of a parent and its subsidiaries presented as those of a single economic entity.

ඒකාබද්ධ මූල්‍ය ප්‍රකාශන

තනි ආර්ථික අස්ථිත්වයක මූල්‍ය ප්‍රකාශන පරිද්දෙන් ඉදිරිපත් කරනු ලබන පරිපාලක සමාගමක සහ එහි පරිපාලිතවල මූල්‍ය ප්‍රකාශන වේ.

construction contract

A contract specifically negotiated for the construction of an asset or a combination of assets that are closely interrelated or interdependent in terms of their design, technology and function or their ultimate purpose or use.

ඉදිකිරීම් කොන්ත්‍රාත්තුව

සැලසුම, තාක්ෂණය සහ කාර්යය හෝ ඒවායේ අවසාන අරමුණ හෝ භාවිතය අතින් අන්‍යෝන්‍ය වශයෙන් සමීප සම්බන්ධයක් හෝ අන්‍යෝන්‍ය වශයෙන් එකිනෙක මත රඳා පවතින වත්කමක් හෝ වත්කම් පන්තියක් ඉදිකිරීම සඳහා නිශ්චිත ලෙස ගිවිසගත් කොන්ත්‍රාත්තුවකි.

constructive obligation	<p>An obligation that derives from an entity's actions where:</p> <p>(a) by an established pattern of past practice, published policies or a sufficiently specific current statement, the entity has indicated to other parties that it will accept certain responsibilities; and</p> <p>(b) as a result, the entity has created a valid expectation on the part of those other parties that it will discharge those responsibilities.</p>
සම්මුතික බැඳීමක්	<p>පහත දැක්වෙන අවස්ථාවන්හිදී අස්තිත්වයක ක්‍රියාවන්ගෙන් පැන නගින්නාවූ බැඳීමකි.</p> <p>(අ) අතීත පැවැත්ම පිළිබඳ ස්ථාපිත රටාවක්, ප්‍රකාශිත ප්‍රතිපත්ති හෝ ප්‍රමාණවත් තරම් නිශ්චිත ප්‍රවර්තන ප්‍රකාශයක් මගින් අස්තිත්වය සමහර වගකීම් පිළිගන්නා බවට ඇඟවීමක් කර ඇති බව, සහ</p> <p>(ආ) එහි ප්‍රතිඵලයක් ලෙස අනෙකුත් පාර්ශවයන් තුළ අස්තිත්වය විසින් එම වගකීම් මුදා හරින බවට වලංගු අපේක්ෂාවක් ගොඩනංවා ඇති විට</p>
contingent asset	<p>A possible asset that arises from past events and whose existence will be confirmed only by the occurrence or non-occurrence of one or more uncertain future events not wholly within the control of the entity.</p>
අසම්භාව්‍ය වත්කම්	<p>අස්තිත්වයේ සම්පූර්ණ පාලනයෙන් බැහැර අවිනිශ්චිත අනාගත සිදුවීම් එකක් හෝ වැඩි ගණනක් සිදුවීම හෝ සිදු නොවීම මගින් පමණක් පැවැත්ම තහවුරු කෙරෙන සහ අතීත සිදුවීම් වලින් පැන නැගිය හැකි වත්කමකි.</p>
contingent liability	<p>(a) A possible obligation that arises from past events and whose existence will be confirmed only by the occurrence or non-occurrence of one or more uncertain future events not wholly within the control of the entity; or</p> <p>(b) a present obligation that arises from past events but is not recognised because:</p> <p>(i) it is not probable that an outflow of resources embodying economic benefits will be required to settle the obligation; or</p> <p>(ii) the amount of the obligation cannot be measured with sufficient reliability.</p>
අසම්භාව්‍ය වගකීම	<p>(අ) අස්තිත්වයේ සම්පූර්ණ පාලනයෙන් පරිබාහිර අවිනිශ්චිත අනාගත සිදුවීම් එකක් හෝ ඊට වැඩි ගණනක් සිදුවීම හෝ සිදු නොවීම මගින් පමණක් පැවැත්ම තහවුරු කෙරෙන සහ අතීත සිදුවීම් වලින් පැන නැගිය හැකි බැඳීමක් හෝ</p> <p>(ආ) අතීත සිදුවීම් වලින් පැන නගින, එහෙත්:</p> <p>(i) බැඳීම් පියවීම පිණිස ආර්ථික ප්‍රතිලාභ වලින් යුක්තවූ සම්පත් පිටතට ගලායෑමේ හව්‍යතාවයක් නොමැතිවීම, හෝ</p> <p>(ii) බැඳීමේ ප්‍රමාණය ප්‍රමාණවත් විශ්වාසනීයත්වයකින් මැනිය නොහැකිවීම හේතු වෙන් හඳුනා නොගන්නා ප්‍රවර්තන බැඳීමක්.</p>

control (of an entity)	The power to govern the financial and operating policies of an entity so as to obtain benefits from its activities.
පාලනය (අස්තිත්වයක)	අස්තිත්වයක ක්‍රියාකාරකම් තුළින් ප්‍රතිලාභ ලබාගැනීම පිණිස එහි මූල්‍ය සහ මෙහෙයුම් ප්‍රතිපත්ති පාලනය කිරීමට ඇති බලය වේ.
current tax	The amount of income tax payable (refundable) in respect of the taxable profit (tax loss) for the current period or past reporting periods.
ප්‍රචරිත බද්ද	ප්‍රචරිත කාළපරිච්ඡේදය හෝ අතීත වාර්තාකරන කාළපරිච්ඡේද සඳහා බදු අයකළ හැකි ලාභය (බදු අලාභය) වෙනුවෙන් ගෙවිය යුතු ආදායම් බදු (අය කරගත යුතු) ප්‍රමාණය.
date of transition to the <i>SLFRS for SMEs</i>	The beginning of the earliest period for which an entity presents full comparative information under the <i>SLFRS for SMEs</i> in its first financial statements that comply with the <i>SLFRS for SMEs</i> .
කුඩා සහ මධ්‍යම පරිමාණ ව්‍යවසායන් (කු.ම.ප.ව්‍ය) <i>SLFRS</i> . වලට සංක්‍රාන්ත වූ දිනය	අස්තිත්වයක් විසින් කු.ම.ප.ව්‍ය සඳහා <i>SLFRS</i> ශ්‍රී.ල.මු.වා.ප්‍ර යටතේ සම්පූර්ණ සංසන්දනාත්මක තොරතුරු සහිතව පළමු කු.ම.ප.ව්‍ය සඳහා <i>SLFRS</i> සමඟ අනුකූල මූල්‍ය ප්‍රකාශන ඉදිරිපත් කරනු ලබන කලීම් වූ කාළපරිච්ඡේදයේ ආරම්භය
deferred tax	Income tax payable (recoverable) in respect of the taxable profit (tax loss) for future reporting periods as a result of past transactions or events.
විලම්භිත බදු	අතීත ගණුදෙනු හෝ සිදුවීම්වල ප්‍රතිඵලයක් වශයෙන් අනාගත වාර්තාකරණ කාළපරිච්ඡේද සඳහා බදු අයකළ හැකි ලාභය (බදු අලාභය) සම්බන්ධයෙන් ගෙවිය යුතු (අයකරගත හැකි) ආදායම් බද්ද.
deferred tax assets	Income tax recoverable in future reporting periods in respect of: <ul style="list-style-type: none"> (a) temporary differences; (b) the carryforward of unused tax losses; and (c) the carryforward of unused tax credits.
විලම්භිත බදු වත්කම්	පහත දැ සම්බන්ධයෙන් අනාගත වාර්තාකරණ කාළපරිච්ඡේදවලදී අයකර ගතයුතු ආදායම් බදු ප්‍රමාණයන් වේ. <ul style="list-style-type: none"> (අ) තාවකාලික වෙනස්කම් (ආ) ඉදිරියට ගෙනගිය ප්‍රයෝජනයට නොගත් බදු අලාභ; සහ (ඇ) ඉදිරියට ගෙන ගිය ප්‍රයෝජනයට නොගත් බදු බැර
deferred tax liabilities	Income tax payable in future reporting periods in respect of temporary differences.
විලම්භිත බදු බැරකම්	තාවකාලික වෙනස්කම් සඳහා අනාගත වාර්තාකරණ කාළපරිච්ඡේද වලදී ගෙවිය යුතු ආදායම් බදු.
defined benefit liability	The present value of the defined benefit obligation at the reporting date minus the fair value at the reporting date of plan assets (if any) out of which the obligations are to be settled directly.
නිර්වචිත ප්‍රතිලාභ වගකීම්	බැඳීම් සෘජුවම ඒවායින් පියවීමට තිබෙන වාර්තාකරණ දිනට සැලසුම් වත්කම්වල(කිසිවක් තිබෙනම්)සාධාරණ අගය අඩුකොට නිර්වචිත ප්‍රතිලාභ බැඳීමේ වර්තමාන අගයයි.

defined benefit obligation (present value of)	The present value, without deducting any plan assets, of expected future payments required to settle the obligation resulting from employee service in the current and prior periods.
නිර්වචිත ප්‍රතිලාභ බැඳීම වල (වර්තමාන අගය)	වර්තමාන සහ පූර්ව කාලපරිච්ඡේදවලදී සපයන ලද සේවාවල ප්‍රවීණතාවයෙන් ඇති වූ බැඳීම නිරාකරණය කිරීමට අවශ්‍ය අනාගත අපේක්ෂිත ගෙවීම් වෙනුවෙන් වන සැලසුම්කල වත්කම් සඳහා අඩුකිරීම් නොකරණ ලද වර්තමාන අගය වේ.
defined benefit plans	Post-employment benefit plans other than defined contribution plans.
නිර්වචිත ප්‍රතිලාභ සැලසුම්	නිර්වචිත දායක සැලසුම් හැර පශ්චාත් සේවා නියුක්ති ප්‍රතිලාභ සැලසුම් වේ.
defined contribution plans	Post-employment benefit plans under which an entity pays fixed contributions into a separate entity (a fund) and will have no legal or constructive obligation to pay further contributions or to make direct benefit payments to employees if the fund does not hold sufficient assets to pay all employee benefits relating to employee service in the current and prior periods.
නිර්වචිත දායක සැලසුම්	පශ්චාත් සේවා නියුක්ති ප්‍රතිලාභ සැලසුම් යටතේ අස්තීත්වයක් විසින් වෙනත් අස්තීත්වයකට (අරමුදලකට) ස්ථාවර දායක මුදලක් ගෙවීම සහ ප්‍රවර්තන සහ පූර්ව කාල පරිච්ඡේදවලට සේවක සේවා සම්බන්ධව සියළුම සේවක ප්‍රතිලාභ ගෙවීමට අරමුදලට ප්‍රමාණවත් වත්කම් නොමැති නම්, අස්තීත්වයට තවදුරටත් දායක මුදල් ගෙවීමට හෝ සේවකයින්ට සෘජුවම ප්‍රතිලාභ ගෙවීම් කිරීමට නීතිමය හෝ සම්මුතික බැඳීමක් නොමැත.
depreciable amount	The cost of an asset, or other amount substituted for cost (in the financial statements), less its residual value.
ක්ෂය කල හැකි අගය	වත්කමක පිරිවැය හෝ පිරිවැය වෙනුවට (මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල) ආදේශ කළ අගයෙන් එහි අවශේෂ වටිනාකම අඩු පසු අගය වේ.
depreciation	The systematic allocation of the depreciable amount of an asset over its useful life.
ක්ෂය	ක්ෂය යනු වත්කමක ක්ෂය කල හැකි අගය එහි ප්‍රයෝජනවත් ජීවිත කාලය පුරා ක්‍රමානුකූලව වෙන් කිරීම වේ.
derecognition	The removal of a previously recognised asset or liability from an entity's statement of financial position.
හඳුනාගැනීම ඉවත් කිරීම	මීට ප්‍රථමයෙන් හඳුනාගත් මූල්‍ය වත්කමක් හෝ මූල්‍ය වගකීමක් අස්තීත්වයේ මූල්‍ය තත්ව ප්‍රකාශනයෙන් ඉවත් කිරීම.
development	The application of research findings or other knowledge to a plan or design for the production of new or substantially improved materials, devices, products, processes, systems or services before the start of commercial production or use.
සංවර්ධනය	වෘත්තික නිෂ්පාදනය හෝ භාවිතය ඇරඹීමට පෙර, අළුත් හෝ ප්‍රමාණවත් පරිදි වැඩි දියුණු කරන ලද ද්‍රව්‍ය, උපකරණ, නිෂ්පාදනයන්, ක්‍රියාවලීන්,

පද්ධති හෝ සේවා නිපදවීම් සැලසුම් කිරීම හෝ නිර්මාණය සැලසුම් කිරීම සඳහා පර්යේෂණ සොයා ගැනීම් හෝ අනිකුත් දැනුම භාවිතා කිරීමයි.

discontinue doperation

A component of an entity that either has been disposed of or is classified as held for sale and;
(a) represents a separate major line of business or geographical area of operations,
(b) is part of a single co-ordinated plan to dispose of a separate major line of business or geographical area of operations or
(c) is a subsidiary acquired exclusively with a view to resale.

අසන්නතික මෙහෙයුම

අස්තිත්වයක එක්කෝ බැහැරකරන ලද හෝ විකිණීම සඳහා රඳවා ගෙන ඇති ලෙස වර්ගීකරණය කළ සංරචකයකි. එමෙන්ම එය:
(අ) වෙනම ප්‍රධාන ව්‍යාපාර අංශයක් හෝ භූගෝලීය මෙහෙයුම් ප්‍රදේශයක් නියෝජනය කරයි.
(ආ) භූගෝලීය මෙහෙයුම් ප්‍රදේශයක් නියෝජනය කරයි.වෙනම ප්‍රධාන ව්‍යාපාර අංශයක් හෝ
(ඇ) හෝ භූගෝලීය මෙහෙයුම් ප්‍රදේශයක් බැහැර කිරීමේ තනි සම්බන්ධීකරණ සැලසුමක කොටසක්, හෝ විශේෂයෙන් එය තනිකර නැවත විකිණීමේ අදහසින් අත්කරගත් පරිපාලිතයකි.

effective interest method

A method of calculating the amortised cost of a financial asset or a financial liability (or group of financial assets or financial liabilities) and of allocating the interest income or interest expense over the relevant period.

සඵල පොලී ක්‍රමය

මූල්‍ය වත්කමක හෝ මූල්‍ය වගකීමක (හෝ මූල්‍ය වත්කම් හෝ මූල්‍ය වගකීම් කාණ්ඩයක) ක්‍රමක්ෂය කළ පිරිවැය ගණනය කිරීමේ සහ පොලී ආදායම හෝ පොලී වියදම අදාළ කාලපරිච්ඡේදය පුරා බෙදා වෙන් කිරීමේ ක්‍රමය.

effective interest rate

The rate that exactly discounts estimated future cash payments or receipts through the expected life of the financial instrument or, when appropriate, a shorter period to the net carrying amount of the financial asset or financial liability.

සඵල පොලී අනුපාතික

මූල්‍ය සාධන පත්‍රයක අපේක්ෂිත ආයුකාලය තුළ හෝ යෝග්‍ය වන කල්හි, මූල්‍ය වත්කම හෝ මූල්‍ය වගකීමේ ශුද්ධ ධාරණ අගයට කෙටි කාලපරිච්ඡේදයක් තුළ ඇස්තමේන්තු කළ අනාගත මුදල් ගෙවීම් හෝ ලැබීම් නිරවද්‍යව වට්ටම් කරන අනුපාතිකය.

effectiveness of a hedge

The degree to which changes in the fair value or cash flows of the hedged item that are attributable to a hedged risk are offset by changes in the fair value or cash flows of the hedging instrument.

ඉදිරි රැකුම් සඵලතාවය

ඉදිරි රැකුම් අවදානම වශයෙන් ආරෝපණය කළහැකි ඉදිරි රැකුම්ගත අයිතමයේ සාධාරණ අගයේ හෝ මුදල් ප්‍රවාහ වෙනස් වීම් වලින් හිලව් වන ප්‍රමාණය.

employee benefits

All forms of consideration given by an entity in exchange for service rendered by employees.

සේවක ප්‍රතිලාභ	අස්තිත්වයක් එහි සේවකයන් විසින් සපයනු ලබන සේවාවට හුවමාරු වශයෙන් ලබා දෙනු ලබන වූ සියලුම ආකාරයේ ගෙවීම් වේ.
equity	The residual interest in the assets of the entity after deducting all its liabilities.
ස්කන්ධය	අස්තිත්වයෙහි වත්කම්වලින් එහි සියලු වගකීම් අඩුකළ පසු අවශේෂවන ඇල්මය.
equity-settled share-based payment transaction	A share-based payment transaction in which the entity receives goods or services as consideration for equity instruments of the entity (including shares or share options)
ස්කන්ධ - නිරවුල් කිරීමේ කොටස් පදනම් ගෙවීම් ගනුදෙනුව	අස්තිත්වයේ ස්කන්ධ සාධන පත්‍ර සඳහා ප්‍රතිශ්ඨාව වශයෙන් (කොටස් හෝ කොටස් විකල්ප ඇතුළුව) අස්තිත්වයට භාණ්ඩ හෝ සේවා ලැබෙන කොටස් පදනම් ගෙවීම් ගනුදෙනුවකි.
errors	Omissions from, and misstatements in, the entity's financial statements for one or more prior periods arising from a failure to use, or misuse of, reliable information that: <ul style="list-style-type: none"> (a) was available when financial statements for those periods were authorised for issue, and (b) could reasonably be expected to have been obtained and taken into account in the preparation and presentation of those financial statements.
වැරදි	පෙරවූ පරිච්ඡේද එකක හෝ ඊට වැඩි ගණනක් සඳහා අස්තිත්වයක මූල්‍ය ප්‍රකාශනවලින් වන අතහැරීම් සහ අවප්‍රකාශන. ඒවා, <ul style="list-style-type: none"> (අ) එම කාලපරිච්ඡේද සඳහා වන මූල්‍ය ප්‍රකාශන නිකුත් කිරීමට අනුමැතිය දෙන විට එවැනි තොරතුරු තිබීම, සහ (ආ) එම මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීම සහ ඉදිරිපත් කිරීමේදී ඒවා ලබා ගැනීමට තිබූ වගට සාධාරණව අපේක්ෂාකළ හැකි අතර ඒවා සැලකිල්ලට ගත යුතුව තිබූ වගට අපේක්ෂා කිරීම.
expenses	Decreases in economic benefits during the accounting period in the form of outflows or depletions of assets or incurrences of liabilities that result in decreases in equity, other than those relating to distributions to equity investors.
වියදම්	වාර්තාකරණ කාලපරිච්ඡේදය තුළ පිටතට ගලායාම් හෝ වත්කම් ක්ෂයවීම් හෝ වගකීම් හටගැනීමේ ස්වරූපයෙන් ස්කන්ධ ආයෝජකයින්ට බෙදාහැරීම් හැර, ස්කන්ධය අඩුවීමට හේතුවන ආර්ථික ප්‍රතිලාභයන්ගේ අඩුවීම වේ.
fair presentation	Faithful representation of the effects of transactions, other events and conditions in accordance with the definitions and recognition criteria for assets, liabilities, income and expenses.
සාධාරණ ඉදිරිපත් කිරීම	වත්කම්, වගකීම්, ආදායම් සහ වියදම්වල නිර්වචන සහ හඳුනාගැනීමේ නිර්ණායකයන් ප්‍රකාර ගනුදෙනු, වෙනත් සිද්ධීන් සහ තත්ත්වයන්ගේ බලපෑමේ විශ්වාසනීය නියෝජනය.
fair value	The amount for which an asset could be exchanged, a liability settled, or an equity instrument granted could be exchanged,

	between knowledgeable, willing parties in an arm's length transaction.
සාධාරණ වටිනාකම	දැනුම හා කැමැත්ත ඇති පාර්ශවයන් අතර අතේ දුරින් වූ ගනුදෙනුවක දී වත්කමක් හුවමාරු කළ හැකි වගකීමක් බේරුම් කළ හැකි හෝ ප්‍රදානය කළ ස්කන්ධ සාධන පත්‍රයක් හුවමාරු කළ හැකි වටිනාකම වේ.
fair value less costs to sell	The amount obtainable from the sale of an asset or cash-generating unit in an arm's length transaction between knowledgeable, willing parties, less the costs of disposal.
විකිණීම සඳහා වන පිරිවැය අඩුකළ සාධාරණ වටිනාකම	දැනුම හා කැමැත්ත ඇති පාර්ශවයන් අතර අතේ දුරින් වූ ගනුදෙනුවක දී වත්කමක් හෝ මුදල් උත්පාදන ඒකකයක් විකිණීමෙන් බැහැර කිරීමේ පිරිවැය අඩු කළ පසු ලබාගත හැකි ප්‍රමාණය.
finance lease	A lease that transfers substantially all the risks and rewards incidental to ownership of an asset. Title may or may not eventually be transferred. A lease that is not a finance lease is an operating lease.
මූල්‍ය කල්බද්ද	වත්කමක අයිතිය මත ඇතිවන්නා වූ අවදානම් සහ ප්‍රතිලාභ සියල්ලක්ම පාහේ පවරා දෙන්නාවූ කල්බද්දකි. අවසානයේ අයිතිය පැවරීමට හෝ නොපැවරවීමට පුළුවන. මූල්‍ය කල්බද්දක් නොවන කල්බද්ද මෙහෙයුම් කල්බද්දක් වේ.
financial asset	<p>Any asset that is:</p> <ul style="list-style-type: none"> (a) cash; (b) an equity instrument of another entity; (c) a contractual right: <ul style="list-style-type: none"> (i) to receive cash or another financial asset from another entity, or (ii) to exchange financial assets or financial liabilities with another entity under conditions that are potentially favourable to the entity; or (d) a contract that will or may be settled in the entity's own equity instruments and: <ul style="list-style-type: none"> (i) under which the entity is or may be obliged to receive a variable number of the entity's own equity instruments, or (ii) that will or may be settled other than by the exchange of a fixed amount of cash or another financial asset for a fixed number of the entity's own equity instruments. For this purpose the entity's own equity instruments do not include instruments that are themselves contracts for the future receipt or delivery of the entity's own equity instruments.
මූල්‍ය වත්කම	<p>යම් වත්කමක්, එනම්;</p> <ul style="list-style-type: none"> (අ) මුදල්, (ආ) වෙනත් අස්තීත්වයක, ස්කන්ධ සාධන පත්‍රයක්,

- (ඇ) ගිවිසුම්මය අයිතීන්;
- (i) වෙනත් අස්තීත්වයකින් මුදල් හෝ වෙනත් මූල්‍යමය වත්කමක් ලැබීමට; හෝ
 - (ii) අස්තීත්වයකට භව්‍යමය වශයෙන් වාසිදායක තත්ත්වයන් යටතේ වෙනත් අස්තීත්වයක් සමඟ මූල්‍යමය වත්කමක් හෝ මූල්‍යමය වගකීම් හුවමාරුවට; හෝ
- (ඈ) අස්තීත්වයේ තම ස්කන්ධ සාධන පත්‍රයකින්ම නිරවුල් කළ යුතු හෝ හැකි ගිවිසුමක් සහ:
- (i) ඒ යටතේ අස්තීත්වය තම ස්කන්ධ සාධන පත්‍රයන්ගෙන්ම විවල්‍ය සංඛ්‍යාවක් ලැබීම අනුග්‍රයක් වන, හෝ
 - (ii) අස්තීත්වයේ තම සාධන පත්‍ර ස්ථාවර සංඛ්‍යාවක් සඳහා ස්ථාවර වටිනාකමක මුදල් හෝ වෙනත් මූල්‍යමය වත්කම් හුවමාරුවකින් හැර එය නිරවුල් කිරීම හෝ කළ හැකිය. මෙම අරමුණු සඳහා අස්තීත්වයට හිමි ස්කන්ධ සාධනපත්‍රවලට අනාගතයේ භාර ගැනීමට හෝ භාරදීමට වන ගිවිසුම්වලට ඇතුළත් අස්තීත්වයට හිමි ස්කන්ධ සාධන පත්‍ර ඇතුළත් නොවේ.

financial instrument

A contract that gives rise to a financial asset of one entity and a financial liability or equity instrument of another entity.

මූල්‍ය සාධන පත්‍රය

එක් අස්තීත්වයකට මූල්‍ය වත්කමක් සහ වෙනත් අස්තීත්වයක මූල්‍ය වගකීමකට හෝ ස්කන්ධ සාධන පත්‍රයකට තුඩු දෙන්නාවූ ගිවිසුමකි.

financial liability

Any liability that is:

- (a) a contractual obligation:
 - (i) to deliver cash or another financial asset to another entity, or
 - (ii) to exchange financial assets or financial liabilities with another entity under conditions that are potentially unfavourable to the entity; or
- (b) a contract that will or may be settled in the entity's own equity instruments and:
 - (i) under which the entity is or may be obliged to deliver a variable number of the entity's own equity instruments, or
 - (ii) will or may be settled other than by the exchange of a fixed amount of cash or another financial asset for a fixed number of the entity's own equity instruments. For this purpose the entity's own equity instruments do not include instruments that are themselves contracts for the future receipt or delivery of the entity's own equity instruments.

මූල්‍ය වගකීම

යම් වගකීමක්, එනම්

- (අ) (i) වෙනත් අස්තීත්වයකට මුදල් හෝ වෙනත් මුදල්මය වත්කමක් භාර දීමට; හෝ
- (ii) අස්තීත්වයට භව්‍යමය වශයෙන් අවාසිදායක තත්ත්වයන් යටතේ වෙනත් අස්තීත්වයක් සමඟ මූල්‍යමය වත්කම් හෝ මූල්‍යමය

වගකීම් හුවමාරුවට ඇති ගිවිසුම්ගත බැඳීම්; හෝ
(ආ) ස්කන්ධයෙහි, තම ස්කන්ධ සාධන පත්‍ර වලින්ම නිරවුල් කළයුතු
හෝ හැකි ගිවිසුමක්; සහ

- (i) ඒ යටතේ අස්තිත්වයේ තම ස්කන්ධ සාධන පත්‍රවලින්ම විවලය
සංඛ්‍යාවක් භාරදීමට අනුග්‍රහයක්, හෝ
- (ii) අස්තිත්වයේම තම ස්කන්ධ සාධන පත්‍ර ස්ථාවර සංඛ්‍යාවක්
සඳහා ස්ථාවර වටිනාකමට මුදල් ප්‍රමාණයක් හෝ වෙනත්
මූල්‍යමය හුවමාරුවක් හැර, එය නිරවුල් කිරීම හෝ කිරීම කළ
හැකිය. මෙම අරමුණු සඳහා අස්තිත්වයට හිමි ස්කන්ධ සාධන
පත්‍රවලට අනාගතයේ දී භාරගැනීමට හෝ භාරදීමට වන
ගිවිසුම්වලට ඇතුළත් අස්තිත්වයට හිමි ස්කන්ධ සාධන පත්‍ර
ඇතුළත් නොවේ.

financial position	The relationship of the assets, liabilities and equity of an entity, as reported in the statement of financial position.
මූල්‍ය තත්ත්වය	මූල්‍ය තත්ත්ව ප්‍රකාශනයේ වාර්තාකර ඇති පරිදි අස්තිත්වයක වත්කම්, වගකීම් සහ ස්කන්ධයේ සම්බන්ධය වේ.
financial statements	Structured representation of the financial position, financial performance and cash flows of an entity.
මූල්‍ය ප්‍රකාශන	අස්තිත්වයක මූල්‍ය තත්ත්වය, මූල්‍ය කාර්ය සාධනය, සහ මුදල් ප්‍රවාහ වල ව්‍යවහාරික නිරූපණය.
financing activities	Activities that result in changes in the size and composition of the contributed equity and borrowings of the entity.
මූල්‍ය ක්‍රියාකාරකම්	අස්තිත්වයේ දායක ස්කන්ධයේ හා ණය ගැනීම්වල ප්‍රමාණයේ හා සංයුතියේ වෙනස්කම්වල ප්‍රතිඵලයන් ඇති වන ක්‍රියාකාරකම්ය.
firm commitment	A binding agreement for the exchange of a specified quantity of resources at a specified price on a specified future date or dates.
ස්ථිර බැඳීම	නිශ්චිත සම්පත් ප්‍රමාණයක් නිශ්චිත මිලකට නිශ්චිත අනාගත දිනක හෝ දිනයන්හි හුවමාරු කිරීම සඳහා වූ අනුගමන සම්මතය.
first-time adopter of the SLFRS for SMEs	An entity that presents its first annual financial statements that conform to the SLFRS for SMEs, regardless of whether its previous accounting framework was full SLFRSs or another set of accounting standards.
කුඩා සහ මධ්‍යම ප්‍රමාණයේ අස්තිත්වයන් සඳහා ශ්‍රී.ල.මු.වා.ප්‍ර. පළමුවරට පිළිගැනීම.	පෙර වූ ගිණුම්කරණ ආකෘතිමය රාමුව සම්පූර්ණ SLFRS හෝ වෙනත් ගිණුම්කරණ ප්‍රමිත කට්ටලයක් ද යන්න නොතකා, තම පළමු වාර්ෂික මූල්‍ය ප්‍රකාශන කුඩා සහ මධ්‍යම ප්‍රමාණ අස්තිත්ව සඳහා වූ SLFRS වලට අනුකූලව ඉදිරිපත් කරන අස්තිත්වය.
forecast transaction	An uncommitted but anticipated future transaction.
පුරෝකථනය කළ ගනුදෙනුව	නොබැඳුණු නමුත් අපේක්ෂිත අනාගත ගනුදෙනුව,
full SLFRSs	Sri Lanka Accounting Standards (SLFRSs) other than the SLFRS for SMEs.

සම්පූර්ණ SLFRSS	කුඩා සහ මධ්‍යම ප්‍රමාණයේ අස්තීත්වයන් සඳහා වූ SLFRSS හැර ශ්‍රී ලංකා ගිණුම්කරණ ප්‍රමිති (SLFRSS).
functional currency	The currency of the primary economic environment in which the entity operates.
ක්‍රියාකාරී ව්‍යවහාරික මුදල	අස්තීත්වය ක්‍රියාත්මක වන මූලික ආර්ථික පරිසරයෙහි ව්‍යවහාර වන මුදලයි.
funding(of post-employment benefits)	Contributions by an entity, and sometimes its employees, into an entity, or fund, that is legally separate from the reporting entity and from which the employee benefits are paid.
අරමුදල් සම්පාදනය (පශ්චාත් සේවා නියුක්ති ප්‍රතිලාභ)	අස්තීත්වයක් සහ සමහර අවස්ථාවන්හිදී එහි සේවකයින් විසින් වාර්තාකරණ අස්තීත්වයට නෛතිකව පරිබාහිර අස්තීත්වයකට හෝ අරමුදලකට කරනු ලබන දායක මුදල ගෙවීම සහ එමගින් සේවක ප්‍රතිලාභ ගෙවීම.
gains	Increases in economic benefits that meet the definition of income but are not revenue.
ප්‍රතිලාභ	අයහාර යන්න නොව ආදායම යන්නෙහි නිර්වචනය සපුරාලන ආර්ථික ප්‍රතිලාභ වල වැඩිවීම.
general purpose financial statements	Financial statements directed to the general financial information needs of a wide range of users who are not in a position to demand reports tailored to meet their particular information needs.
පොදු අරමුණු සඳහා වන මූල්‍ය ප්‍රකාශන	පරිශීලකයින්ගේ විශේෂ තොරතුරු අවශ්‍යතාවයන් හට සරිලන පරිදි වාර්තා පිළියෙල කරන ලෙස අස්තීත්වයෙන් ඉල්ලීමට නොහැකි පුළුල් පරාසයක පරිශීලකයන්ගේ පොදු මූල්‍ය තොරතුරු අවශ්‍යතාවයන්ට මග පෙන්වීමට පිළියෙල කරනු ලබන මූල්‍ය ප්‍රකාශන.
going concern	An entity is a going concern unless management either intends to liquidate the entity or to cease trading, or has no realistic alternative but to do so.
අඛණ්ඩ පැවැත්ම	කළමනාකරණය විසින් අස්තීත්වය එක්කෝ ඇවර කිරීම, අපේක්ෂා කිරීම හෝ වෙළඳාම් නතර කිරීම හෝ එය කිරීම මිස වෙන සැබෑ විකල්පයක් නොමැති නම් හැර එය අඛණ්ඩව පැවැත්මකි.
goodwill	Future economic benefits arising from assets that are not capable of being individually identified and separately recognised.
කීර්තිනාමය	තනිව හඳුනා ගත නොහැකි සහ වෙනම හඳුනා ගත නොහැකි වත්කම් වලින් මතුවන අනාගත ආර්ථික ප්‍රතිලාභ.
government grants	Assistance by government in the form of transfers of resources to an entity in return for past or future compliance with certain conditions relating to the operating activities of the entity.
රාජ්‍ය ප්‍රදාන	අස්තීත්වයක මෙහෙයුම් ක්‍රියාකාරකම් සම්බන්ධයෙන්වූ සමහර කොන්දේසි සමග අතීත හෝ අනාගත අනුකූලතාවය සඳහා ප්‍රතිලාභයක් වශයෙන් සම්පත් මාරු කිරීමක් ලෙස අස්තීත්වයට රජය විසින් ලබාදෙන අනුග්‍රහයන් වේ.

grant date	The date at which the entity and another party (including an employee) agree to a share-based payment arrangement, being when the entity and the counterparty have a shared understanding of the terms and conditions of the arrangement. At grant date the entity confers on the counterparty the right to cash, other assets, or equity instruments of the entity, provided the specified vesting conditions, if any, are met. If that agreement is subject to an approval process (for example, by shareholders), grant date is the date when that approval is obtained.
එකඟතා දිනය	අස්තිත්වයට සහ ප්‍රතිබන්ධනයා අතර වැඩපිළිවෙලේ කොන්දේසි අන්‍යෝන්‍යව තේරුම් ගත් කොටස් පදනම් ගෙවීම් වැඩපිළිවෙලකට අස්තිත්වය සහ වෙනත් පාර්ශවයක් (සේවයකු ඇතුළුව) එකඟ වූ දිනයයි. නිශ්චිත පැවරුම් කොන්දේසි, ඇතොත්, ඒවා සපුරා ලීමෙන් පසු, එකඟතා දිනයේ දී අස්තිත්වය විසින් ප්‍රතිබන්ධනට අස්තිත්වයේ මුදල්, අනිකුත් වත්කම්, හෝ ස්කන්ධ සාධන පත්‍ර අයිතිය පවරයි. එකඟත්වය අනුමත කිරීමේ ක්‍රියාවලිය යටත් වේ නම්, (උදාහරණයක් වශයෙන් කොටස්කරුවන් විසින්) එකඟතා දිනය වන්නේ, එවන් අනුමැතියක් ලබාගත් දිනය වේ.
gross investment in the lease	The aggregate of: (a) the minimum lease payments receivable by the lessor under a finance lease, and (b) any unguaranteed residual value accruing to the lessor.
කල්බද්දෙහි දළ ආයෝජනය	පහත දැවල සමාහාරය: (අ) මූල්‍ය කල්බද්දක් යටතේ බදු දීමනාකරුට ලැබිය යුතු අවම කල්බදු ගෙවීම් වල; සහ (ආ) බදු දීමනාකරුට උපවය වන සහතික නොකළ අවශේෂ වටිනාකමෙහි සමාහාරය.
group	A parent and all its subsidiaries.
සමූහය	පාලක (මව්) සමාගම සහ එහි සියලුම පරිපාලිතයන් වේ.
hedged item	For the purpose of special hedge accounting by SMEs under Section 12 of this SLFRS, a hedged item is: (a) interest rate risk of a debt instrument measured at amortised cost; (b) foreign exchange or interest rate risk in a firm commitment or a highly probable forecast transaction; (c) price risk of a commodity that it holds or in a firm commitment or highly probable forecast transaction to purchase or sell a commodity; or (d) foreign exchange risk in a net investment in a foreign operation.
ඉදිරි රැකුම් අයිතමය	මෙම SLFRS හි 12 වැනි කොටස යටතේ කුඩා සහ මධ්‍යම ප්‍රමාණයේ අස්තිත්වයක් විසින් විශේෂ ඉදිරි රැකුම් ගිණුම්කරණයේ අරමුණ සඳහා ඉදිරි රැකුම් අයිතමයක් යනු - (අ) ක්‍රමක්ෂය පිරිවැයට මනිනු ලැබූ ණය සාධන පත්‍රයක පොළී අනුපාතික අවදානම;

- (ආ) ස්ථිර බැඳීමක හෝ අතිශය විය හැකි පුරෝකථන ගනුදෙනුවක විදේශ විනිමය හෝ පොළී අනුපාතික අවදානම,
- (ඇ) එය විසින් දරනු ලබන හෝ ස්ථිර බැඳීමක මිල අවදානම හෝ භාණ්ඩයක් මිල දී ගැනීමට හෝ විකිණීම සඳහා වන අතිශය විය හැකි පුරෝකථන ගනුදෙනුවක;
- (ඈ) විදේශීය මෙහෙයුමක ශුද්ධ ආයෝජනයක විදේශීය විනිමය, අවදානම වේ.

hedging instrument

For the purpose of special hedge accounting by SMEs under Section 12 of this SLFRS, a hedging instrument is a financial instrument that meets all of the following terms and conditions:

- (a) it is an interest rate swap, a foreign currency swap, a foreign currency forward exchange contract or a commodity forward exchange contract that is expected to be highly effective in offsetting a risk identified in paragraph 12.17 that is designated as the hedged risk;
- (b) it involves a party external to the reporting entity (ie external to the group, segment or individual entity being reported on);
- (c) its notional amount is equal to the designated amount of the principal or notional amount of the hedged item;
- (d) it has a specified maturity date not later than -
 - (i) the maturity of the financial instrument being hedged,
 - (ii) the expected settlement of the commodity purchase or sale commitment, or
 - (iii) the occurrence of the highly probable forecast foreign currency or commodity transaction being hedged;
- (e) it has no prepayment, early termination or extension features. An entity that chooses to apply LKAS 39 in accounting for financial instruments shall apply the definition of hedging instrument in that standard rather than this definition.

ඉදිරිදැකුම් සාධන පත්‍රය

මෙම SLFRS හි 12 වැනි කොටස යටතේ කුඩා සහ මධ්‍යම ප්‍රමාණයේ අස්තීත්වයක් විසින් විශේෂ ඉදිරිදැකුම් ගිණුම්කරණයේ අරමුණ සඳහා ඉදිරිදැකුම් සාධන පත්‍රය පහත සඳහන් සියලුම නියමයන් සහ කොන්දේසි සපුරා ලන මූල්‍ය සාධන පත්‍රයකි :-

- (අ) එය පොළී අනුපාතික හුවමාරුවන්, විදේශ ව්‍යවහාර මුදල් හුවමාරුවන් , විදේශ ව්‍යවහාර මුදල් ඉදිරි හුවමාරු ගිවිසුම, හෝ වෙළඳභාණ්ඩ ඉදිරි හුවමාරු ගිවිසුම වන අතර 12.17 ඡේද හි හඳුනාගත් අවදානමක් හිළවී කිරීමට අතිශය ඵලදායක වන අතර එය ඉදිරිදැකුම් අවදානම ලෙස නම් කරනු ලැබ ඇත.
- (ආ) එයට වාර්තාකරණ අස්තීත්වයට බාහිරව පාර්ශවයක් සම්බන්ධය. (එනම් වාර්තාකරණ සමූහයට, බණ්ඩයට හෝ තනි අස්තීත්වයට බාහිරව);

- (ඇ) එහි කාල්පනික වටිනාකම මුල් මුදලේ නම් කරන වටිනාකමට හෝ ඉදිරිදැකුම් ගත අයිතමයේ කාල්පනික වටිනාකමට සමානය;
- (ඈ) එයට පහත සඳහන් දිනවලට පසු නොවිය යුතු නිශ්චිත කල්පිරෙන දිනයක් ඇත:
- (i) ඉදිරිදැකුම් ගත මූල්‍ය සාධන පත්‍රයේ කල්පිරීමේ
 - (ii) වෙළඳ භාණ්ඩ මිලදී ගැනීම හෝ විකිණීමේ බැඳීම් අපේක්ෂිත නිරවුල් කිරීම් .
 - (iii) ඉදිරිදැකුම්ගත අතිශයෙන්ම වියහැකි පුරෝ-කථන විදේශ ව්‍යවහාර මුදල් හෝ වෙළඳ-භාණ්ඩ ගනුදෙනුවක සිදුවීම.
- (ඉ) එයට කලින් කළ ගෙවීම්, කලින් සමාජිත කිරීමක් හෝ දීර්ඝ කිරීම් ලක්ෂණ නැත.
- මූල්‍ය සාධන පත්‍ර ගිණුම්කරණය සඳහා LKAS 39 ව්‍යවහාරයට තෝරාගන්නා අස්තීත්වයන් ඉදිරිදැකුම් සාධන පත්‍රයේ නිර්වචනය තෝරා ගැනීමේ දී මෙහි දී ඇති නිර්වචනයට වඩා එහි දී ඇති නිර්වචනය භාවිතාකළ යුතු ය.

highly probable

Significantly more likely than probable.

බොහෝ සේ භව්‍යවන

භව්‍යවීමට වඩා සැලකිය යුතු තරම් දුරට සිදුවීමේ ඉඩකඩ තිබෙන.

impairment loss

The amount by which the carrying amount of an asset exceeds-

- (a) in the case of inventories, its selling price less costs to complete and sell; or
- (b) in the case of other assets, its fair value less costs to sell.

හානිකරණ අලාභය

වත්කමක නැවත අයකරගත හැකි වටිනාකමට වඩා ඉක්මවා යන අගය වන අතර -

- (අ) එය තොගවල දී විකුණුම් මිලෙන් සම්පූර්ණ කිරීමේ සහ විකිණීමේ පිරිවැය අඩුකොට එහි විකුණුම් මිල; හෝ
- (ආ) වෙනත් වත්කම්වල දී නම් විකුණුම් එහි සාධාරණ අගයෙන් විකුණුම් පිරිවැය අඩු කළ පිරිවැය වේ.

Impracticable

Applying a requirement is impracticable when the entity cannot apply it after making every reasonable effort to do so.

ප්‍රායෝගික නොවන

අවශ්‍යතාවයක් ව්‍යවහාර කිරීම පිණිස අස්තීත්වයක් විසින් ගතහැකි සෑම සාධාරණ උත්සාහයක්ම ගැනීමෙන් පසුව ද එය ව්‍යවහාර කළ නොහැකිනම්, එම අවශ්‍යතාවය ව්‍යවහාර කිරීම ප්‍රායෝගික නොවනු ඇත.

imputed rate of interest

The more clearly determinable of either:

- (a) the prevailing rate for a similar instrument of an issuer with a similar credit rating; or
- (b) a rate of interest that discounts the nominal amount of the instrument to the current cash sales price of the goods or services.

ආරෝපිත පොළී අනුපාතය

- (අ) සමාන ණය ප්‍රමාණ තත්ත්වයක් සහිත නිකුත් කරන්නකුගේ සමාන සාධන පත්‍රයක් සඳහා පවතින අනුපාතය; හෝ
- (ආ) භාණ්ඩ හෝ සේවාවල ප්‍රවර්තන අත්පිට විකුණුම් මිලට, සාධන පත්‍රයේ නාමික අගය වට්ටම් කරන්නාවූ පොළී අනුපාතය යන දෙකෙන් වඩාත් පැහැදිලිව නිශ්චය කළ හැක්කේ වේ.

income	Increases in economic benefits during the reporting period in the form of inflows or enhancements of assets or decreases of liabilities that result in increases in equity, other than those relating to contributions from equity investors.
ආදායම	වාර්තාකරණ කාලපරිච්ඡේදය තුළ ඇතුළට ගලා ඒම හෝ වත්කම් වැඩි කිරීමේ හෝ වගකීම් අඩුකිරීමේ ස්වරූපයෙන් හිමිකම් සඳහා ආයෝජකයින්ගේ දායකත්වයෙන් හැර, ස්කන්ධය ඉහළ නැංවීමට හේතුවන ආර්ථික ප්‍රතිලාභයන්ගේ වැඩිවීම වේ.
income statement	Financial statement that presents all items of income and expense recognised in a reporting period, excluding the items of other comprehensive income.
ආදායම් ප්‍රකාශනය	වෙනත් විස්තීර්ණ ආදායම් අයිතම හැර වාර්තාකරණ කාලපරිච්ඡේදයක් තුළදී හඳුනාගත් සියලු ආදායම් සහ වියදම් අයිතම් ඉදිරිපත් කරනු ලබන මූල්‍ය ප්‍රකාශනය.
income tax	All domestic and foreign taxes that are based on taxable profits. Income tax also includes taxes, such as withholding taxes, that are payable by a subsidiary, associate or joint venture on distributions to the reporting entity.
ආදායම් බදු	බදු අයකළ හැකි ලාභ මත පදනම් කරගත් සියලුම දේශීය සහ විදේශීය බදු. ආදායම් බදුවලට, වාර්තාකරණ අස්ථිත්වයට පරිපාලනයන්, ආශ්‍රිත හෝ බද්ධ ව්‍යාපාරවලින් බෙදා හැරීමේ දී ගෙවිය යුතු, රඳවාගත් බදු වැනි බදු ද ඇතුළත් වේ.
insurance contract	A contract under which one party (the insurer) accepts significant insurance risk from another party (the policyholder) by agreeing to compensate the policyholder if a specified uncertain future event (the insured event) adversely affects the policyholder.
රක්ෂණ ගිවිසුම	මෙම ගිවිසුම යටතේ එක් පාර්ශ්වයක් (රක්ෂණකරු) අනික් පාර්ශ්වයේ (ඔප්පු හිමියා) සැලකිය යුතු රක්ෂණ අවදානම්; යම් නිශ්චිතවූ අවිනිශ්චිත අනාගත සිද්ධියක් (රක්ෂණය කළ සිද්ධිය) ඔප්පුහිමියාට අහිතකර ලෙස බලපෑවහොත්, ඔප්පුහිමියාට වන්දි ගෙවීමට භාගගනී.
intangible asset	An identifiable non-monetary asset without physical substance. Such an asset is identifiable when it: <ul style="list-style-type: none"> (a) is separable, <i>ie</i> is capable of being separated or divided from the entity and sold, transferred, licensed, rented or exchanged, either individually or together with a related contract, asset or liability, or (b) arises from contractual or other legal rights, regardless of whether those rights are transferable or separable from the entity or from other rights and obligations.
අස්පෘශ්‍ය වත්කම්	භෞතික පැවැත්මක් නැති හඳුනාගත හැකි මූල්‍යමය නොවන වත්කමකි. එවැනි වත්කමක් හඳුනාගන්නේ; <ul style="list-style-type: none"> (අ) එය වෙන්කළ හැකි විට ය: එනම් එය තනිවම හෝ සම්බන්ධිත ගිවිසුමක් සමඟ, වත්කමක් හෝ වගකීමක් හා එක්ව අස්ථිත්වයෙන් වෙන්කිරීමට හෝ බෙදීමට සහ විකිණීමට, පැවරීමට, බලපත්‍ර දීමට, කුලියට දීමට හෝ හුවමාරු කිරීමට හැකිවීම; හෝ

	(ආ) අස්තීත්වයෙන් හෝ වෙනත් අයිතීන් සහ බැඳීම්වලින් එවැනි අයිතීන් පැවරීම හෝ වෙන් කිරීම නොතකා ගිවිසුම්මය හෝ වෙනත් නීතිමය අයිතීන්වලින් එය පැන නගින විට ය.
interest rate implicit in the lease	The discount rate that, at the inception of the lease, causes the aggregate present value of – (a) the minimum lease payments, and (b) the unguaranteed residual value to be equal to the sum of – (i) the fair value of the leased asset, and (ii) any initial direct costs of the lessor.
කල්බද්දෙහි ව්‍යාංග පොළී අනුපාතිකය	කල්බද්ද ආරම්භයේදී (අ) බදු දීමනා කරුගේ පැත්තෙන් බලන කල අවම කල්බදු ගෙවීම්; සහ (ආ) සහතික නොකල අවශේෂ වටිනාකමයන ඒවායෙහි සමාහාරයේ වර්තමාන වටිනාකම, කල්බදු වත්කමේ සාධාරණ වටිනාකම සහ බදු දීමනාකරුගේ යම් ආරම්භක සෘජු පිරිවැයක් වේ නම් එහි එකතුවට සමාන වීමට සලස්වන වට්ටම් අනුපාතිකය වේ.
interim financial report	A financial report containing either a complete set of financial statements or a set of condensed financial statements for an interim period.
අතුරු මූල්‍ය වාර්තාව	අතුරු කාල පරිච්ඡේදයක් සඳහා වූ සම්පූර්ණ මූල්‍ය ප්‍රකාශන කට්ටලයක් හෝ අන්තර් කාලපරිච්ඡේදයක් සඳහා සාරාංශගත මූල්‍ය ප්‍රකාශන කට්ටලයක්
interim period	A financial reporting period shorter than a full financial year.
අතුරු කාලපරිච්ඡේදය	සම්පූර්ණ මුදල් වර්ෂයකට වඩා කෙටි වූ මූල්‍ය වාර්තාකරණ කාල පරිච්ඡේදයකි.
intrinsic value	The difference between the fair value of the shares to which the counterparty has the (conditional or unconditional) right to subscribe or which it has the right to receive, and the price (if any) the counterparty is (or will be) required to pay for those shares. For example, a share option with an exercise price of Rs.15, on a share with a fair value of Rs.20, has an intrinsic value of Rs.5.
නෛසර්ගික වටිනාකම	ප්‍රතිපාර්ශ්වය (කොන්දේසි සහිත හෝ කොන්දේසි රහිත) දායකවීමට අයිතියක් ඇති හෝ ලැබීමට අයිතියක් ඇති, කොටස්වල සාධාරණ අගය සහ එකී කොටස්වලට ප්‍රතිපාර්ශ්වය විසින් ගෙවිය යුතු (ගෙවීමට සිදුවන) මිල (ඇතොත්) අතර වෙනස. උදාහරණයක් වශයෙන් සාධාරණ අගය රු. 20ක් සහිත කොටසක ක්‍රියාත්මක කිරීමේ මිල රු. 15 ක වූ කොටස් විකල්පයකට රු. 5 ක නෛසර්ගික වටිනාකමක් ඇත.
inventories	Assets: (a) held for sale in the ordinary course of business; (b) in the process of production for such sale; or (c) in the form of materials or supplies to be consumed in the production process or in the rendering of services.
කොග	(අ) සාමාන්‍ය ව්‍යාපාර කටයුතුවල දී විකිණීම සඳහා තබාගෙන ඇති;

	<p>(ආ) එවැනි විකුණුම් සඳහා නිෂ්පාදන ක්‍රියා-වලියේ පවතින; හෝ</p> <p>(ඇ) නිෂ්පාදන ක්‍රියාවලියේ හෝ සේවාවන් සැපයීමේදී පරිභෝජනය කිරීම පිණිස ද්‍රව්‍ය හෝ සැපයුම් ස්වභාවයෙන් පවතින, වත්කම් වේ.</p>
investing activities	The acquisition and disposal of long-term assets and other investments not included in cash equivalents.
ආයෝජන ක්‍රියාකාරකම්	මුදල් හා සමාන දෑ හි අඩංගු නොවන අනෙකුත් ආයෝජන හා දිගුකාලීන වත්කම් අත්පත්කර ගැනීම් හා ඉවත් කිරීම්ය.
investment property	Property (land or a building—or part of a building—or both) held (by the owner or by the lessee under a finance lease) to earn rentals or for capital appreciation or both, rather than for: <p>(a) use in the production or supply of goods or services or for administrative purposes; or</p> <p>(b) sale in the ordinary course of business.</p>
ආයෝජන දේපල	පහත සඳන් දෑ සඳහා හැර හුදෙක් බදුකුලී ඉපයීම හෝ ප්‍රාග්ධන වටිනාකම වැඩිවීම හෝ ඒ දෙකම සඳහා (අයිතිකරු විසින් හෝ මූල්‍ය කල්බදු යටතේ බදුගැණුම්කරු විසින්) තබාගෙන ඇති දේපල (ඉඩම් හෝ ගොඩනැගිල්ලක් ගොඩනැගිල්ලකින් කොටසක් හෝ ඒ දෙකම) වේ. <p>(අ) භාණ්ඩ හෝ සේවා නිෂ්පාදනයේදී හෝ පරිපාලන කාර්යය උදෙසා භාවිතා කරන; හෝ</p> <p>(ආ) සාමාන්‍ය ව්‍යාපාරික කටයුතු වලදී විකුණනු ලබන දේපල</p>
joint control	The contractually agreed sharing of control over an economic activity; it exists only when the strategic financial and operating decisions relating to the activity require the unanimous consent of the parties sharing control (the venturers).
බද්ධ පාලනය	ආර්ථික කටයුත්තක් සම්බන්ධයෙන් ගිවිසුම්මය එකඟතාවයකින් පාලනය බෙදාගැනීම වන අතර එය පවතින්නේ එම කාර්යයන්ට අදාළ උපායමාර්ගික මූල්‍ය සහ මෙහෙයුම් තීරණවලට ව්‍යාපාර පාලනය හවුලේ බෙදාගන්නා පාර්ශවයන්ගේ (ව්‍යාපාරිකයින්) එකමතික කැමැත්ත අවශ්‍ය වන විටය.
joint venture	A contractual arrangement whereby two or more parties undertake an economic activity that is subject to joint control. Joint ventures can take the form of jointly controlled operations, jointly controlled assets, or jointly controlled entities.
බද්ධ ව්‍යාපාරය	පාර්ශවයන් දෙකක් හෝ වැඩි ගණනක් බද්ධ පාලනයට යටත්වූ ආර්ථික කටයුත්තක් කිරීම සඳහා වූ ගිවිසුම්ගත වැඩ පිළිවෙලකි. බද්ධ ව්‍යාපාරයන්, බද්ධ පාලිත මෙහෙයුම්, බද්ධ පාලිත වත්කම් හෝ බද්ධ පාලිත අස්තියක් වැනි ස්වභාවයෙන් විය හැකිය.
jointly controlled entity	A joint venture that involves the establishment of a corporation, partnership or other entity in which each venturer has an interest. The entity operates in the same way as other entities, except that a contractual arrangement between the venturers establishes joint control over the economic activity of the entity.

බද්ධ පාලිත අස්තිත්වය	එක් එක් ව්‍යාපාරිකයා සතු හිමිකමක් ඇති සංස්ථාවක්, හවුල් ව්‍යාපාරයක් හෝ වෙනත් අස්තිත්වයක් ස්ථාපිත කිරීම සිදුවන බද්ධ ව්‍යාපාරයකි. ව්‍යාපාරිකයින් අතර වූ ගිවිසුම්මය වැඩ පිළිවෙල මගින් අස්තිත්වයේ ආර්ථික ක්‍රියාවලිය පිළිබඳව බද්ධ පාලනය ස්ථාපිත කිරීම හැරුණුවිට, අස්තිත්වය අනෙකුත් අස්තිත්වයන් හා සමාන ආකාරයට මෙහෙයවයි.
Lease	An agreement whereby the lessor conveys to the lessee in return for a payment or series of payments the right to use an asset for an agreed period of time.
කල්බද්ද	එකඟ වූ කාලපරිච්ඡේදයක් සඳහා, ගෙවීමක් හෝ ගෙවීම් මාලාවක් ලබා ගැනීමේ ප්‍රතිලාභයක් ලෙස වත්කමක් පාවිච්චි කිරීමේ අයිතිය බදු දීමනාකරු විසින් බදු ගැණුම්කරු වෙත පවරා දෙනු ලබන ගිවිසුමකි.
lessee's incremental borrowing rate of interest	The rate of interest the lessee would have to pay on a similar lease or, if that is not determinable, the rate that, at the inception of the lease, the lessee would incur to borrow over a similar term, and with a similar security, the funds necessary to purchase the asset.
බදු ගැණුම්කරුගේ වර්ධක ණය පොලී අනුපාතිකය	සමාන කල්බද්දක් මත බදු ගැණුම්කරුට ගෙවීමට සිදුවන පොලී අනුපාතිකය හෝ එය නිශ්චය කළ නොහැකි නම් කල්බද්ද ආරම්භයේ වත්කම මිලදී ගැනීමට අවශ්‍ය අරමුදල් සමාන කාලයක් සඳහා සමාන ආරක්ෂක ඇපයක් සහිතව ලබාගැනීමේදී බදු ගැණුම්කරු විසින් දරිය යුතු පොලී අනුපාතය වේ.
liability	A present obligation of the entity arising from past events, the settlement of which is expected to result in an outflow from the entity of resources embodying economic benefits.
වගකීම	අතීත සිදුවීම් වලින් පැනනගින, පියවීමේදී ආර්ථික ප්‍රතිලාභ අත්හරින සම්පත් ව්‍යාපාරයෙන් පිටතට ගලායනු ඇතැයි අපේක්ෂා කරන අස්තිත්වයේ වර්තමාන බැඳීමකි.
loans payable	Financial liabilities other than short-term trade payables on normal credit terms.
ගෙවිය යුතු ණය	සාමාන්‍ය ණය කොන්දේසි මත වූ කෙටිකාලීන වෙළඳ ගෙවිය යුතු මුදල් හැර වෙනත් මූල්‍ය වගකීම්.
material	Omissions or misstatements of items are material if they could, individually or collectively, influence the economic decisions that users make on the basis of the financial statements. Materiality depends on the size and nature of the omission or misstatement judged in the surrounding circumstances. The size or nature of the item, or a combination of both, could be the determining factor.
ප්‍රමාණාත්මක	මූල්‍ය ප්‍රකාශනයන් පදනම් කරගෙන පරිශීලකයන් විසින් ගනු ලබන ආර්ථික තීරණ කෙරෙහි අයිතමයන්ගේ අත්හැරීම් හෝ සාවද්‍ය ප්‍රකාශන නිති තනිව හෝ එකතුව වශයෙන් ගත් කළ හෝ බලපෑම් ඇති කළ හැකි නම් එම අත්හැරීම් හෝ සාවද්‍ය ප්‍රකාශන ප්‍රමාණාත්මක වේ. තාත්පස පවතින තත්ත්වයන් අනුව කරන විනිශ්චය අනුව අත්හැරීමේ හෝ

සාවද්‍ය ප්‍රකාශයේ තරම සහ ස්වභාවය මත ප්‍රමාණාත්මක භාවය රඳා පවතී. අයිතමයේ තරම හෝ ස්වභාවය හෝ ඒ දෙකෙහි සංකලනයක් නිශ්චය කිරීමේ සාධකය විය හැක.

measurement

The process of determining the monetary amounts at which the elements of the financial statements are to be recognised and carried in the statement of financial position and statement of comprehensive income.

මැනීම

මූල්‍ය ප්‍රකාශනයන්හි මූලිකාංග කුමන මූල්‍ය වටිනාකමකින් හඳුනාගන්නවාද සහ මූල්‍ය තත්ත්ව ප්‍රකාශනයේ සහ විස්තීර්ණ ආදායම් ප්‍රකාශනයන්ගේ දක්වනවාද යන්න නිශ්චය කිරීමේ ක්‍රියාවලිය.

monetary items

Units of currency held and assets and liabilities to be received or paid in a fixed or determinable number of units of currency.

මූල්‍ය අයිතම්

ස්ථීර හෝ නිශ්චය කළ හැකි ව්‍යවහාර මුදල් ඒකක ගණනක් ලැබිය යුතු හෝ ගෙවිය යුතු වත්කම් සහ වගකීම් සහ තබාගෙන ඇති ව්‍යවහාර ඒකක වේ.

multi-employer
(benefit) plans

Defined contribution plans (other than state plans) or defined benefit plans (other than state plans) that:

- (a) pool the assets contributed by various entities that are not under common control; and
- (b) use those assets to provide benefits to employees of more than one entity, on the basis that contribution and benefit levels are determined without regard to the identity of the entity that employs the employees concerned.

බහු - සේව්‍ය (ප්‍රතිලාභ)
සැලසුම්

(අ) පොදු පාලනයක් යටතේ නොපවතින විවිධ අස්භිත්වයන්ගෙන් දායකත්වය ලෙස ලැබුණ වත්කම් එක් රැස් කිරීමක්; සහ

(ආ) එම වත්කම් සහ ප්‍රතිලාභ මට්ටම් එම අස්භිත්වයෙහි අනන්‍යතාවය නොසලකා සේවකයින්ගේ යහපත සැලසීමේ පදනම මත එක් අස්භිත්වයකට වඩා වැඩි ප්‍රමාණයක සේවකයන්ට ප්‍රතිලාභ සැලසීම සඳහා එම වත්කම් යොදාගැනීම. නිර්වචිතදායක සැලසුම් (රාජ්‍ය සැලසුම් හැර) හෝ නිර්වචිත ප්‍රතිලාභ සැලසුම් (රාජ්‍ය සැලසුම් හැර) සිදුවන සැලසුම්ය.

net investment in
the lease

The gross investment in the lease discounted at the interest rate implicit in the lease.

කල්බද්දෙහි ශුද්ධ ආයෝජනය

කල්බද්දෙහි ව්‍යාංග පොලී අනුපාතයට වට්ටම් කළ කල්බද්දෙහි දළ ආයෝජනය

non-controlling
interest

The equity in a subsidiary not attributable, directly or indirectly, to a parent.

පාලනය නොවන
හිමිකම්

මව් සමාගමට සෘජුව හෝ වක්‍ර ආකාරයට ආරෝපණීය නොවන පරිපාලිතයක වූ ස්කන්ධය.

notes (to financial statements)	Notes contain information in addition to that presented in the statement of financial position, statement of comprehensive income, income statement (if presented), combined statement of income and retained earnings (if presented), statement of changes in equity and statement of cash flows. Notes provide narrative descriptions or disaggregations of items presented in those statements and information about items that do not qualify for recognition in those statements.
සටහන් (මූල්‍ය ප්‍රකාශන වලට)	මූල්‍ය තත්ත්ව ප්‍රකාශනය, විස්තීර්ණ ආදායම් ප්‍රකාශනය, ආදායම් ප්‍රකාශනය (ඉදිරිපත් කරන්නේ නම්), ආදායම් සහ රඳවාගත් ඉපැයීම්වල සංයෝජිත ප්‍රකාශනය, ස්කන්ධය වෙනස්වීමේ ප්‍රකාශනය(ඉදිරිපත් කරන්නේ නම්) සහ මුදල් ප්‍රවාහ ප්‍රකාශනයේ ඉදිරිපත් කර ඇති දෑ වලට අතිරේකව සටහන් වල තොරතුරුද ඇතුළත් වේ. සටහන් වල එකී ප්‍රකාශනවල අනාවරණය කර ඇති අයිතීම්වල රචිත විස්තර හෝ වෙන්කොට දක්වන තොරතුරු සහ එකී ප්‍රකාශනවල හඳුන්වාදීම අවශ්‍ය වන ගණයට නොවැටෙන අයිතීම්වල තොරතුරුද ඇතුළත් වේ.
notional amount	The quantity of currency units, shares, bushels, pounds or other units specified in a financial instrument contract.
කාල්පනික වටිනාකම	මූල්‍ය සාධන පත්‍ර ගිවිසුමක නිශ්චය කර ඇති ව්‍යවහාර මුදල් ඒකක ප්‍රමාණය, කොටස්, බුසල්, රාත්තල් හෝ වෙනත් ඒකක ප්‍රමාණය.
objective of financial statements	To provide information about the financial position, performance and cash flows of an entity that is useful for economic decision-making by a broad range of users who are not in a position to demand reports tailored to meet their particular information needs.
මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල අරමුණ	පරිශීලකයන්ගේ විශේෂ තොරතුරු අවශ්‍යතාවයන් හට සරිලන පරිදි වාර්තා පිළියෙල කරන ලෙස අස්තීත්වයෙන් ඉල්ලීමට නොහැකි පුළුල් පරාසයක පරිශීලකයන්ට ආර්ථිකමය තීරණ ගැනීම සඳහා ප්‍රයෝජනවත් අස්තීත්වයක මූල්‍ය තත්ත්වය හා කාර්ය සාධකය සහ මුදල් ප්‍රවාහ පිළිබඳව තොරතුරු සැපයීම.
onerous contract	A contract in which the unavoidable costs of meeting the obligations under the contract exceed the economic benefits expected to be received under it.
හාරක ගිවිසුම	ගිවිසුම යටතේ වූ බැඳීම් සපුරාලීමේදී මඟ හැරිය නොහැකි පිරිවැය ඒ යටතේ ලැබීමට අපේක්ෂිත ආර්ථික ප්‍රතිලාභ ඉක්මවන ගිවිසුමකි.
operating activities	The principal revenue-producing activities of an entity and other activities that are not investing or financing activities.
මෙහෙයුම් ක්‍රියාකාරකම්	අස්තීත්වයක ප්‍රධාන ආදායම් උත්පාදන ක්‍රියාකාරකම් සහ ආයෝජන හෝ මූල්‍ය ක්‍රියාකාරකම් නොවන, අනෙකුත් ක්‍රියාකාරකම්ය.
operating lease	A lease that does not transfer substantially all the risks and rewards incidental to ownership. A lease that is not an operating lease is a finance lease.
මෙහෙයුම් කල්බද්ද	අයිතියට ආනුශංසිකව සියළු අවදානම් සහ ප්‍රතිලාභ සැහෙන ප්‍රමාණයකින් මාරු නොවන කල්බද්ද. මෙහෙයුම් කල් බද්දක් නොවන කල් බද්දක් මූල්‍ය කල් බද්දක් වේ.

operating segment	<p>An operating segment is a component of an entity:</p> <p>(a) that engages in business activities from which it may earn revenues and incur expenses (including revenues and expenses relating to transactions with other components of the same entity),</p> <p>(b) whose operating results are regularly reviewed by the entity's chief operating decision maker to make decisions about resources to be allocated to the segment and assess its performance, and</p> <p>(c) for which discrete financial information is available.</p>
මෙහෙයුම් කාණ්ඩය	<p>මෙහෙයුම් කාණ්ඩය යනු ;</p> <p>(අ) ආදායම් උපයන සහ වියදම් ද දරන ලබන (එකම අස්ථිත්වයේ වෙන් සංරචකවලට සම්බන්ධ ගනුදෙනු වලින් උපයන ආදායම් සහ වියදම් ද ඇතුළුව) ව්‍යාපාර ක්‍රියාකාරකම්වල නිරත වන</p> <p>(ආ) අස්ථිත්වයේ ප්‍රධාන මෙහෙයුම් තීරණ-ගන්නා විසින් සංරචකයට වෙන් කරන සම්පත් ප්‍රමාණය සහ එහි කාර්යසාධනය තක්සේරුකිරීම සඳහා එහි මෙහෙයුම් ප්‍රතිඵල අඛණ්ඩව සමාලෝචනයට භාජනය කරනු ලබන.</p> <p>(ඇ) මේ සඳහා වෙන්ම මූල්‍ය තොරතුරු ලබා ගැනීමට ඇති අස්ථිත්වයක සංරචකයකි.</p>
other comprehensive income	Items of income and expense (including reclassification adjustments) that are not recognised in profit or loss as required or permitted by this SLFRS.
වෙනත් විස්තීර්ණ ආදායම්	මෙම SLFRS මගින් අවශ්‍ය හෝ ඉඩදී ඇති පරිදි (නැවත වර්ගීකරණ ගැළපීම් ඇතුළුව) ලාභය හෝ අලාභයේ හඳුනා නොගන්නා ආදායම් සහ වියදම් අයිතම්.
owners	Holders of instruments classified as equity.
අයිතිකරුවන්	ස්කන්ධ ලෙස වර්ගකළ සාධන පත්‍ර දරන්නන්.
parent	An entity that has one or more subsidiaries.
පරිපාලකය	පරිපාලනයන් එකක් හෝ ඊට වඩා ඇති අස්ථිත්වයකි.
performance	The relationship of the income and expenses of an entity, as reported in the statement of comprehensive income.
කාර්ය සාධනය	විස්තීර්ණ ආදායම් ප්‍රකාශනයේ වාර්තාකර ඇති පරිදි අස්ථිත්වයක ආදායම සහ වියදම අතර සම්බන්ධතාවය
plan assets (of an employee benefit plan)	<p>(a) Assets held by a long-term employee benefit fund; and</p> <p>(b) qualifying insurance policies.</p>
සැලසුම් වත්කම් (සේවක ප්‍රතිලාභ සැලසුමක)	<p>(අ) දිගුකාලීන සේවක ප්‍රතිලාභ අරමුදලක් විසින් අයත් වත්කම්, සහ</p> <p>(ආ) සුදුසුකම් ලබන රක්ෂණ ඔප්පු.</p>

post-employment benefits	Employee benefits (other than termination benefits) that are payable after the completion of employment.
පශ්චාත් සේවා නියුක්ති ප්‍රතිලාභ	සේවා නියුක්තිය සම්පූර්ණ කිරීමෙන් පසු ගෙවිය යුතු වන සේවක ප්‍රතිලාභ (සේවය අවසන් කිරීමේ ප්‍රතිලාභ හැර).
post-employment benefit plans	Formal or informal arrangements under which an entity provides post-employment benefits for one or more employees.
පශ්චාත් සේවා නියුක්ති ප්‍රතිලාභ සැලසුම්	අස්තිත්වයක් විසින් එක් සේවකයෙකුට හෝ ඊට වැඩි දෙනෙකුට පශ්චාත් සේවා නියුක්ති ප්‍රතිලාභ සැපයීම සඳහා වන විධිමත් හෝ අවිධිමත් වැඩ පිළිවෙලවල්.
present value	A current estimate of the present discounted value of the future net cash flows in the normal course of business.
වර්තමාන වටිනාකම	සාමාන්‍ය ව්‍යාපාර කටයුතු වලදී උත්පාදනය කෙරෙනුයේ අපේක්ෂිත අනාගත ශුද්ධ මුදල් ගලා ඒම් වල වර්තමාන වට්ටම් කරන ලද අගයේ වර්තමාන ඇස්තමේන්තුව.
presentation currency	The currency in which the financial statements are presented.
ඉදිරිපත් කරනු ලබන ව්‍යවහාර මුදල	මූල්‍ය ප්‍රකාශන ඉදිරිපත් කිරීමේදී භාවිතාකරන ව්‍යවහාර මුදලය.
probable	More likely than not.
වියහැකි බව	නොවීමට වඩා වීමට ඇති හැකියාව
profit or loss	The total of income less expenses, excluding the components of other comprehensive income.
ලාභය හෝ අලාභය	වෙනත් විස්තීර්ණ ආදායම් සංරචකයන් නොමැතිව මුළු ආදායමෙන් වියදම අඩුකළ පසු මුදල.
projected unit credit method	An actuarial valuation method that sees each period of service as giving rise to an additional unit of benefit entitlement and measures each unit separately to build up the final obligation (sometimes known as the accrued benefit method pro-rated on service or as the benefit/years of service method).
ප්‍රකේෂිත ඒකක ප්‍රතිලාභ ක්‍රමය	සෑම සේවා කාලපරිච්ඡේදයක්ම අතිරේක ප්‍රතිලාභ වලට හිමිකම් ලැබීමට ඉඩ සලසන අතිරේක ඒකකයක් ලෙස සලකන සහ අවසාන ගොඩනැගීම සඳහා සෑම ඒකකයක්ම වෙන් වශයෙන් මනිනු ලබන ආයු ගණක තක්සේරු කිරීමේ ක්‍රමයකි. (ඇතැම් විට මෙය සේවයට සමානුපාතිකව උපවය වන ප්‍රතිලාභ ක්‍රමය හෝ සේවා වර්ෂ ගණන මත ප්‍රතිලාභ ක්‍රමය ලෙස හඳුන්වනු ලැබේ.
property, plant and equipment	Tangible assets that: (a) are held for use in the production or supply of goods or services, for rental to others, for investment, or for administrative purposes, and (b) are expected to be used during more than one period.

දේපළ, පිරිසත සහ උපකරණ	<p>(අ) නිෂ්පාදනයේදී හෝ භාණ්ඩ හා සේවා සැපයීමේදී භාවිතය සඳහා වෙනත් අයට කුලියට දීම සඳහා හෝ පරිපාලනමය කටයුතු සඳහා තබාගෙන ඇති; සහ</p> <p>(ආ) එක් කාලපරිච්ඡේදයකට වඩා වැඩි කාලයක් තුළ භාවිතා කිරීමට අපේක්ෂිත; ස්පෘෂ්‍ය වන්නම් වේ.</p>
prospective application(of a change in accounting policy)	Applying the new accounting policy to transactions, other events and conditions occurring after the date as at which the policy is changed.
ඉදිරි කාලීන ව්‍යවහාරය (ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්තියක වෙනස් වීම)	ප්‍රතිපත්තිය වෙනස් කළ දිනයට පසුව සිදුවන වෙනත් සිද්ධීන්ට සහ තත්ත්වයන්ට අදාළ ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්තිය ව්‍යවහාර කිරීම.
provision	A liability of uncertain timing or amount.
ප්‍රතිපාදන	ගෙවීමට සිදුවන කාලය හෝ මුදල අවිනිශ්චිත වූ අගයක් සහිත වගකීමකි.
prudence	The inclusion of a degree of caution in the exercise of the judgements needed in making the estimates required under conditions of uncertainty, such that assets or income are not overstated and liabilities or expenses are not understated.
විවක්ෂණභාවය	වත්කම් හෝ ආදායම් වැඩියෙන් ප්‍රකාශ නොකරන ලෙසට සහ වගකීම් හෝ වියදම් අඩුවෙන් ප්‍රකාශ නොකරන ලෙසටත් අවිනිශ්චිත තත්ත්වයන් යටතේ අවශ්‍ය වන ඇස්තමේන්තු සැකසීමේදී අවශ්‍ය කෙරෙන විනිශ්චයන් ක්‍රියාත්මක කිරීමේදී තිබිය යුතු පරික්ෂාකාරී වීමේ ප්‍රමාණයයි.
public accountability	<p>Accountability to those existing and potential resource providers and others external to the entity who make economic decisions but are not in a position to demand reports tailored to meet their particular information needs. An entity has public accountability if:</p> <p>(a) its debt or equity instruments are traded in a public market or it is in the process of issuing such instruments for trading in a public market (a domestic or foreign stock exchange or an over-the-counter market, including local and regional markets), or</p> <p>(b) it holds assets in a fiduciary capacity for a broad group of outsiders as one of its primary businesses. This is typically the case for banks, credit unions, insurance companies, securities brokers/dealers, mutual funds and investment banks.</p>
පොදු වගකිවයුතු භාවය	<p>ඔවුන්ගේ විශේෂ තොරතුරු අවශ්‍යතාවයන්හට සරිලන පරිදි වාර්තා පිළියෙල කරන ලෙස ඉල්ලීමට නොහැකි ආර්ථික තීරණ ගන්නා අස්තීත්වයේ දැනට සිටින සහ විභව්‍ය සම්පත් දායකයින් සහ අස්තීත්වයට පරිබාහිර වෙනත් අයට, වගකිවයුතු භාවය. අස්තීත්වයකට පොදු වගකිව යුතු භාවයක් ඇති වන්නේ.</p> <p>(අ) එහි ණය හෝ ස්කන්ධ සාධන පත්‍ර පොදු වෙළඳපොළක වෙළඳාම් කිරීම හෝ එවැනි සාධන පත්‍ර පොදු වෙළඳපොළක්</p>

සඳහා නිකුත් කිරීමේ ක්‍රියාවලියක නිරත වීම. (දේශීය හෝ විදේශීය කොටස් හුවමාරුවක හෝ දේශීය සහ ප්‍රාදේශීය වෙළඳපොළවල් ඇතුළුව අන්පිට වෙළඳපොළක) හෝ

(අ) එහි එක් ප්‍රාථමික ව්‍යාපාරයක් වශයෙන් බාහිර පුළුල් කණ්ඩායමක පුද්ගලයින් සඳහා විශ්වාසනීය තත්ත්වයෙන් වත්කම් දරා සිටීම. මෙම තත්ත්වය විශේෂයෙන් බැංකු, ණය සමිති, රක්ෂණ සමාගම්, සුරැකුම්පත්, තැරැව්කරුවන් සහ වෙළෙන්දන් අනොන්‍ය අරමුදල් සහ ආයෝජන බැංකුවලට දර්ශීය වන අවස්ථාවන් වන විටය.

publicly traded (debt or equity instruments)

Traded, or in process of being issued for trading, in a public market (a domestic or foreign stock exchange or an over-the-counter market, including local and regional markets).

ප්‍රසිද්ධියේ වෙළඳාම්කිරීම
(ණය හෝ ස්කන්ධ සාධන පත්‍ර)

පොදු වෙළඳපොළක වෙළඳාම් කරන හෝ වෙළඳාම් කිරීම සඳහා නිකුත් කිරීමේ ක්‍රියාවලියේ නිරතව ඇති (දේශීය හෝ විදේශීය කෙටස් හුවමාරුව හෝ අන්පිට වෙළඳපල දේශීය හෝ ප්‍රාදේශීය වෙළඳ පොළවල් ඇතුළුව).

recognition

The process of incorporating in the statement of financial position or statement of comprehensive income an item that meets the definition of an element and satisfies the following criteria:

- (a) it is probable that any future economic benefit associated with the item will flow to or from the entity; and
- (b) the item has a cost or value that can be measured with reliability.

හඳුනාගැනීම

පහත සඳහන් නිර්ණායකයන් සපුරාලන සහ මූලිකාංගයක නිර්වචනය හා එකඟ වන අයිතමයන් මූල්‍ය තත්ත්ව ප්‍රකාශනයේ හෝ විස්තීර්ණ ආදායම් ප්‍රකාශනයේ අන්තර්ගත කිරීමේ ක්‍රියාවලිය :

- (අ) අයිතමය සහ සම්බන්ධිත කිසියම් අනාගත ආර්ථික ප්‍රතිලාභයක් අස්තිත්වය තුළට හෝ ඉන් පිටතට ගලායාම බොහෝ දුරට ඉඩ තිබීම සහ,
- (ආ) විශ්වාසනීයව මැනිය හැකි පිරිවැයක් හෝ වටිනාකමක් අයිතමයට තිබීම.

recoverable amount

The higher of an asset's (or cash-generating unit's) fair value less costs to sell and its value in use.

නැවත අයකර ගත හැකි වටිනාකම

වත්කමක (හෝ මුදල් උත්පාදන ඒකකයක) සාධාරණ වටිනාකමෙන් විකිණීම සඳහා යන පිරිවැය අඩුකළ පසු ලැබෙන මුදල සහ එහි භාවිතය කිරීමේ අගය යන දෙකින් වැඩි අගයයි.

related party

A related party is a person or entity that is related to the entity that is preparing its financial statements (the reporting entity)

- (a) A person or a close member of that person's family is related to a reporting entity if that person:
 - (i) is a member of the key management personnel of the reporting entity or of a parent of the reporting entity;

- (ii) has control over the reporting entity; or
 - (iii) has joint control or significant influence over the reporting entity or has significant voting power in it
- (b) An entity is related to a reporting entity if any of the following conditions applies:
- (i) the entity and the reporting entity are members of the same group (which means that each parent, subsidiary and fellow subsidiary is related to the others).
 - (ii) either entity is an associate or joint venture of the other entity (or of a member of a group of which the other entity is a member).
 - (iii) both entities are joint ventures of a third entity.
 - (iv) either entity is a joint venture of a third entity and the other entity is an associate of the third entity.
 - (v) the entity is a post-employment benefit plan for the benefit of employees of either the reporting entity or an entity related to the reporting entity. If the reporting entity is itself such a plan, the sponsoring employers are also related to the plan.
 - (vi) the entity is controlled or jointly controlled by a person identified in (a). (vii) a person identified in (a)(i) has significant voting power in the entity.
 - (viii) a person identified in (a)(ii) has significant influence over the entity or significant voting power in it.
 - (ix) a person or a close member of that person's family has both significant influence over the entity or significant voting power in it and joint control over the reporting entity.
 - (x) a member of the key management personnel of the entity or of a parent of the entity, or a close member of that member's family, has control or joint control over the reporting entity or has significant voting power in it.

සම්බන්ධිත පාර්ශවය

සම්බන්ධිත පාර්ශවය යනු අස්තීත්වයට සම්බන්ධ පුද්ගලයෙකු හෝ අස්තීත්වයක් වන අතර එය තම මූල්‍ය ප්‍රකාශන (වාර්තාකරණ අස්තීත්වය) පිළියෙල කරයි.

- (අ) වාර්තාකරණ අස්තීත්වයට යම් පුද්ගලයෙකු හෝ ඒ පුද්ගලයාගේ පවුලේ ළඟම සාමාජිකයෙකු සම්බන්ධිත යැයි සැලකෙන්නේ, එම පුද්ගලයා;
- (i) වාර්තාකරණ අස්තීත්වයේ හෝ වාර්තාකරණ අස්තීත්වයේ පරිපාලක සමාගමේ ප්‍රධාන කළමනාකරණ පිරිසේ සාමාජිකයෙකු වීම; හෝ
 - (ii) වාර්තාකරණ අස්තීත්වය මත පාලනයක් තිබීම; හෝ
 - (iii) වාර්තාකරණ අස්තීත්වය මත බද්ධ පාලනයක් හෝ සැලකිය යුතු බලපෑමක් තිබීම හෝ එහි සැලකිය යුතු ඡන්ද බලයක් තිබීම.

(ආ) පහත ඕනෑම කොන්දේසියක් ව්‍යවහාර වේ නම් වේ නම් අස්තිත්වයක් වාර්තාකරන අස්තිත්වයට සම්බන්ධිත වේ:

- (i) අස්තිත්වය සහ වාර්තාකරණ අස්තිත්වය එකම සමූහයේ සාමාජිකයන් වීම. (එනම් එක් එක් පරිපාලකය, පරිපාලිතය සහ සමකාලීන පරිපාලිතය අතින් ඒවාට සම්බන්ධිත වීම.)
- (ii) එක්කෝ අස්තිත්වය අතින් අස්තිත්වයේ ආශ්‍රිතයක් හෝ බද්ධ ව්‍යාපාරයක් වීම (අතින් අස්තිත්වය සාමාජිකයෙකු වන සමූහයක සාමාජිකයකු වීම),
- (iii) අස්තිත්වයන් දෙකම තුන්වන අස්තිත්වයේ බද්ධ ව්‍යාපාර වීම.
- (iv) අස්තිත්වයන් දෙකින් ඕනෑම එකක් තුන්වන අස්තිත්වයේ බද්ධ ව්‍යාපාරයක් වීම සහ අතින් අස්තිත්වය තුන්වන අස්තිත්වයේ ආශ්‍රිතයක් වීම.
- (v) අස්තිත්වය එක්කෝ වාර්තාකරණ අස්තිත්වයේ හෝ වාර්තාකරණ අස්තිත්වයට සම්බන්ධවූ එකක් නම් එය ඒවායේ සේවකයින්ගේ සුභ සාධනය සඳහා වූ පශ්චාත් සේවා ප්‍රතිලාභ සැලැස්මක් වීම. වාර්තා කරන අස්තිත්වයක් එවන් සැලැස්මක් නම් ව්‍යුහගත සේව්‍යයන්ද සැලැස්මට සම්බන්ධිත වේ.
- (vi) අස්තිත්වය, ඉහත (අ) හි හඳුනාගත් පුද්ගලයෙකු විසින් පාලනය හෝ බද්ධව පාලනය කෙරේ.
- (vii) ඉහත (අ) (i) හි හඳුනාගත් පුද්ගලයෙකුට අස්තිත්වයේ සැලකිය යුතු ඡන්ද බලයක් තිබීම.
- (viii) ඉහත (අ) (ii) හි හඳුනාගත් පුද්ගලයෙකුට අස්තිත්වය මත සැලකිය යුතු බලපෑමක් හෝ සැලකිය යුතු ඡන්ද බලයක් තිබීම.
- (ix) පුද්ගලයෙකු හෝ එම පුද්ගලයාගේ පවුලේ කිට්ටුම සාමාජිකයෙකු වීම සහ ඔවුන් දෙදනාටම අස්තිත්වයේ සැලකිය යුතු බලපෑමක් හෝ සැලකිය යුතු ඡන්ද බලයක් තිබීම සහ වාර්තාකරණ අස්තිත්වය මත බද්ධපාලනයක් තිබීම.
- (x) අස්තිත්වයේ හෝ අස්තිත්වයේ පරිපාලකයක හෝ එකී සාමාජිකයාගේ පවුලේ කිට්ටු සාමාජිකයෙකු වීමත්, ප්‍රධාන කළමනාකරන පිරිසේ සාමාජිකයෙකු වීම, වාර්තාකරණ අස්තිත්වය මත පාලනය හෝ බද්ධ පාලනය තිබීම හෝ එහි සැලකිය යුතු ඡන්ද බලයක් තිබීම.

related party transaction

A transfer of resources, services or obligations between related parties, regardless of whether a price is charged.

සම්බන්ධිත පාර්ශව ගණුදෙනුව

මිලක් අයකරන්නේද නැද්ද යන්න ගැන නොසලකා, සම්බන්ධිත පාර්ශව අතර සම්පත්, සේවා හෝ බැඳීම් හුවමාරු වීමකි.

relevance

The quality of information that allows it to influence the economic decisions of users by helping them evaluate past, present or future events or confirming, or correcting, their past evaluations.

අදාල බව

පරිශීලකයින්ට ඔවුන්ගේ අතීත, වර්තමාන හෝ අනාගත සිද්ධීන් ඇගයීමට හෝ ඔවුන්ගේ අතීත ඇගයීම් තහවුරු කිරීමට හෝ නිවැරදි කිරීමට උදව්වීම මගින් ආර්ථික තීරණවලට තොරතුරු බලපෑම් කිරීම.

reliability	The quality of information that makes it free from material error and bias and represent faithfully that which it either purports to represent or could reasonably be expected to represent.
විශ්වාසනීය බව	තොරතුරු ප්‍රමාණාත්මක වැරදි වලින් සහ පක්ෂග්‍රාහී බවෙන් තොරව සහ එහි නියෝජනය කිරීමට අරමුණ කරගත් හෝ සාධාරණ ලෙස නියෝජනය කිරීමට බලාපොරොත්තු වූ හෝ කරුණු විශ්වාසනීයත්වයකින් නියෝජනය වීම.
reporting date	The end of the latest period covered by financial statements or by an interim financial report.
වාර්තාකරණ දිනය	මූල්‍ය ප්‍රකාශන හෝ අතුරු මූල්‍ය වාර්තාවක් ආවරණය වන ඉතාමත් මෑතක වූ කාලපරිච්ඡේදයක අවසානය.
reporting period	The period covered by financial statements or by an interim financial report.
වාර්තාකරන කාලපරිච්ඡේදය	මූල්‍ය ප්‍රකාශන හෝ අතුරු මූල්‍ය වාර්තාවක් ආවරණය වන කාලපරිච්ඡේදය.
research	Original and planned investigation undertaken with the prospect of gaining new scientific or technical knowledge and understanding.
පර්යේෂණ	නව විද්‍යාත්මක හෝ තාක්ෂණික දැනුම හා අවබෝධය ලබා ගැනීමේ පරමාර්ථයෙන් කරගෙන යනු ලබන මුල් හා සැලසුම් සහගත පරීක්ෂණයන්ය.
residual value(of an asset)	The estimated amount that an entity would currently obtain from disposal of an asset, after deducting the estimated costs of disposal, if the asset were already of the age and in the condition expected at the end of its useful life.
අවශේෂ වටිනාකම (වත්කමක)	දැනටමත් වත්කමේ ආයුකාලය අවසානයට ලඟා වී ඇත්නම් සහ එහි තත්ත්වය ප්‍රයෝජනවත් ආයුකාලය අවසානයේදී අපේක්ෂිත තත්ත්වයට පත්වී ඇත්නම්, අපේක්ෂිත ඉවත්කිරීමේ පිරිවැය අඩුකිරීමෙන් පසු වර්තමානයේදී වත්කම ඉවත්කිරීමෙන් අස්තිත්වයට ලැබෙනුයේ අපේක්ෂා කරන ඇස්තමේන්තු කළ අගය.
retrospective application (of a change in accounting policy)	Applying a new accounting policy to transactions, other events and conditions as if that policy had always been applied.
අතිතානුයෝගීව ව්‍යවහාර කිරීම(ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්තියක වෙනස්වීම.)	ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්තියෙන් එය දිගටම ව්‍යවහාර වෙමින් පැවතියා සේ සිතා අළුත් ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්තිය ගනුදෙනු සිද්ධීන්ට සහ වෙනත් තත්ත්වයන්ට අදාළ කර ගැනීම.
revenue	The gross inflow of economic benefits during the period arising in the course of the ordinary activities of an entity when those inflows result in increases in equity, other than increases relating to contributions from equity participants.
අයහාර	ගලාප්ම් වල ප්‍රතිඵලයක් ලෙස ස්කන්ධයට සහභාගිවන්නන්ගෙන් වූ දායකවීම් වලට සම්බන්ධ නැති ස්කන්ධයේ වෙනත් වැඩිවීම් ඇති වන කාලපරිච්ඡේදය තුළදී අස්තිත්වයක සාමාන්‍ය කටයුතු කරගෙන යාමේදී පැන නගින ආර්ථික ප්‍රතිලාභවල දළ ගලා ඒම් වේ.

separate financial statements	Those presented by a parent, an investor in an associate or a venturer in a jointly controlled entity, in which the investments are accounted for on the basis of the direct equity interest rather than on the basis of the reported results and net assets of the investees.
වෙන්ව ඉදිරිපත් කරන මූල්‍ය ප්‍රකාශන	මව් ව්‍යාපාරයක්, වන ආශ්‍රිතයක ආයෝජකයෙක් විසින් හෝ බද්ධ පාලිත අස්තීත්වයක ව්‍යාපාරිකයෙකු විසින් වාර්තාවී ඇති ප්‍රතිඵල සහ ආයෝජිතයින්ගේ ශුද්ධ වත්කම් පදනම් කරගෙන නොව සෘජු ස්කන්ධ හිමිකම් පදනම මත ආයෝජනයන් පිළිබඳව ගිණුම්ගත කර ඇති ප්‍රකාශන වේ.
service concession arrangement	An arrangement whereby a government or other public sector body contracts with a private operator to develop (or upgrade), operate and maintain the grantor's infrastructure assets such as roads, bridges, tunnels, airports, energy distribution networks, prisons or hospitals.
සේවා පහසුකම් වැඩපිළිවෙල	රජය හෝ වෙනත් රාජ්‍ය අංශයේ ආයතනයක්, මාර්ග, පාලම්, බිංගෙවල්, ගුවන් තොටුපලවල්, බලශක්තිය බෙදා හැරීමේ ජාල, නිර්මාණය හෝ රෝහල් වැනි ප්‍රදානය කරන්නාගේ යටිතල වත්කම්, සංවර්ධනය කිරීමට (හෝ ඒවායේ තත්ත්වය ඉහළ නැංවීමට), මෙහෙයවීම සහ නඩත්තු කිරීම සඳහා පුද්ගලික අංශයේ නිරතවන්නකු සමඟ ගිවිසගන්නා වැඩ පිළිවෙලකි.
share-based payment transaction	A transaction in which the entity receives goods or services (including employee services) as consideration for equity instruments of the entity (including shares or share options), or acquires goods or services by incurring liabilities to the supplier of those goods or services for amounts that are based on the price of the entity's shares or other equity instruments of the entity.
කොටස් පදනම් ගෙවීම්ගණුදෙනුව	අස්තීත්වයක ස්කන්ධ සාධන පත්‍ර (කොටස්, කොටස් විකල්ප ඇතුළුව) සඳහා ප්‍රතිස්ථාව වශයෙන් අස්තීත්වයට භාණ්ඩ හෝ සේවාවන් ලබාදීමේ ගණුදෙනුවක් හෝ අස්තීත්වයක් කොටස් හෝ වෙනත් ස්කන්ධ සාධන පත්‍රවල මිල පදනම් කරගෙන භාණ්ඩ හෝ සේවා ලබාදුන් සැපයුම්කරුවෙකුට ගෙවියයුතු බැරකමක් ලෙස දරමින් භාණ්ඩ හෝ සේවා අත්පත් කර ගැනීමේ ගණුදෙනුවක්.
small and medium-sized entities	<p>Entities that:</p> <ol style="list-style-type: none"> do not have public accountability, and publish general purpose financial statements for external users. <p>An entity has public accountability if:</p> <ol style="list-style-type: none"> it files, or it is in the process of filing, its financial statements with a securities commission or other regulatory organisation for the purpose of issuing any class of instruments in a public market; or it holds assets in a fiduciary capacity for a broad group of outsiders as one of its primary businesses. This is typically the case for banks, credit unions, insurance companies, securities brokers/dealers, mutual funds and investment banks.

කුඩා සහ මධ්‍යම ප්‍රමාණයේ
අස්තීත්වයන්

(අ) පොදු වගකිව යුතු භාවයක් නොමැති; සහ
(ආ) බාහිර පරිශීලකයන් සඳහා පොදු අරමුණු සඳහා වූ මූල්‍ය
ප්‍රකාශන ප්‍රකාශයට පත්කරන, අස්තීත්වයන්.
අස්තීත්වයකට පොදු වගකිව යුතු භාවයක් ඇත්තේ, එය

(අ) ඕනෑම පංතියක සාධන පත්‍ර පොදු වෙළඳ පොලක නිකුත්
කිරීමේ අරමුණින්, ම තත්වය එහි මූල්‍ය ප්‍රකාශන සුරැකුම්පත්
කොමිසමක හෝ වෙනත් නියාමක ආයතනයක ගොණු කිරීම
හෝ එම ක්‍රියාවලියෙහි යේ දී සිටි නම් හෝ

(ආ) එය එහි එක් ප්‍රාරම්භික ව්‍යාපාරයක් ලෙස බාහිර පුළුල්
කණ්ඩායමක් සඳහා විශ්වාසනීය තත්ත්වයක වත්කම් දරා
සිටීම. මෙම තත්ත්වය විශේෂයෙන්ම බැංකු ණය දෙන
සමිති, රක්ෂණ සමාගම්, සුරැකුම්පත් තැරැව්කරුවන්, වෙළඳුන්,
අන්‍යෝන්‍ය අරමුදල් සහ ආයෝජන බැංකුවලට දර්ශීය වන
අවස්ථාවන් වන විටය .

Sri Lanka Accounting
Standards (SLFRSs)

Standards and Interpretations adopted by the Council.They
comprise:

- (a) Sri Lanka Accounting Standards (SLFRSs);
- (b) Sri Lanka Accounting Standards (LKASs); and
- (c) Interpretations adopted by the Council of Institute of
Chartered Accountants of Sri Lanka (IFRIC & SIC).

ශ්‍රී ලංකා ගිණුම්කරණ
ප්‍රමිති (SLFRSs)

පාලක සභාව විසින් සම්මත කළ ප්‍රමිති සහ අර්ථ කථන ඒවා නම්,

- (අ) ශ්‍රී ලංකා ගිණුම්කරණ ප්‍රමිති (SLFRSs);
- (ආ) ශ්‍රී ලංකා ගිණුම්කරණ ප්‍රමිති (LKASs); සහ
- (ඇ) ශ්‍රී ලංකා වරලත් ගණකාධිකාරී ආයතනයේ පාලක සභාව විසින්
අනුමත කළ අර්ථ කථන (IFRIC සහ SIC)

state

A national, regional or local government.

රාජ්‍යය

ජාතික, ප්‍රාදේශීය හෝ පළාත් පාලනය

state (employee benefit)
plan

Employee benefit plans established by legislation to cover all
entities (or all entities in a particular category, for example a
specific industry) and operated by national or local government
or by another body (for example an autonomous agency created
specifically for this purpose) which is not subject to control or
influence by the reporting entity.

රාජ්‍ය (සේවක ප්‍රතිලාභ)
සැලසුම්

සියළුම අස්තීත්වයන් ආවරණය කිරීමට ව්‍යවස්ථාදායකය මගින්
ස්ථාපනය කරනු ලබන (හෝ නිශ්චිත කාණ්ඩයක ඇති සියළුම
අස්තීත්වයන් උදාහරණ වශයෙන් නිශ්චිත කර්මාන්තයක) සහ ජාතික
හෝ පළාත් පාලන හෝ වෙනත් ආයතනයක් (උදාහරණ වශයෙන් එම
කාර්යයම සඳහාම විශේෂිතව ඇති කරන ලද ස්වායත්ත ආයතනයක්)
මගින් ක්‍රියාත්මක කෙරෙන වාර්තාකරන අස්තීත්වය මගින් කෙරෙන
පාලනයකට හෝ බලපෑමකට යටත් නොවන සේවක ප්‍රතිලාභ සැලසුම්.

statement of cash flows

Financial statement that provides information about the changes
in cash and cash equivalents of an entity for a period, showing

separately changes during the period from operating, investing and financing activities.

මුදල් ප්‍රවාහ ප්‍රකාශනය

කාළපරිච්ඡේදයක් සඳහා මෙහෙයුම්, ආයෝජන සහ මූල්‍යනය ක්‍රියාකාරකම්වලින් වූ වෙනස්කම් වෙන් වෙන් වශයෙන් පෙන්වමින් අස්ථිත්වයක් කාළපරිච්ඡේදයක් තුළදී මුදල් සහ මුදල් හා සමාන දෑ වල වූ වෙනස්කම් පිළිබඳ තොරතුරු සපයන මූල්‍ය ප්‍රකාශනය.

statement of changes in equity

Financial statement that presents the profit or loss for a period, items of income and expense recognised directly in equity for the period, the effects of changes in accounting policy and corrections of errors recognised in the period, and (depending on the format of the statement of changes in equity chosen by the entity) the amounts of transactions with equity holders acting in their capacity as equity holders during the period.

ස්කන්ධයේ වෙනස්වීම් ප්‍රකාශනය

කාළපරිච්ඡේදයක් සඳහා ලාභය හෝ අලාභය කාළපරිච්ඡේදය සඳහා ස්කන්ධයේ සෘජුවම හඳුනාගත් ආදායම් සහ වියදම් අයිතම්, ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්තියේ වෙනස්කම් වල බලපෑම්, සහ කාළපරිච්ඡේදය තුළ හඳුනාගත් වැරදි නිවැරදි කිරීම් සහ (අස්ථිත්වය විසින් තෝරාගත් ස්කන්ධයේ වෙනස්කම් පිළිබඳ ප්‍රකාශනයේ ආකෘතිය මත) කාළපරිච්ඡේදය තුළදී ස්කන්ධ දරන්නන් විසින් ඔවුන් ස්කන්ධ දරන්නන්ගේ තත්ත්වයේ සිට ගනුදෙනු ප්‍රමාණයන් ඉදිරිපත් කරන මූල්‍ය ප්‍රකාශනය.

statement of comprehensive income

Financial statement that presents all items of income and expense recognised in a period, including those items recognised in determining profit or loss (which is a subtotal in the statement of comprehensive income) and items of other comprehensive income. If an entity chooses to present both an income statement and a statement of comprehensive income, the statement of comprehensive income begins with profit or loss and then displays the items of other comprehensive income.

විස්තීර්ණ ආදායම් ප්‍රකාශනය

ලාභය හෝ අලාභය නිර්ණය කිරීමේදී හඳුනාගනු ලබන අයිතම් (මෙය විස්තීර්ණ ආදායම් ප්‍රකාශනයේ උප එකතුවක් වේ) සහ අනිකුත් විස්තීර්ණ ආදායමේ අයිතම් ඇතුළුව කාළපරිච්ඡේද තුළදී හඳුනාගත් සියලු ආදායම් සහ වියදම් අයිතම් ඉදිරිපත් කරනු ලබන මූල්‍ය ප්‍රකාශනය. අස්ථිත්වයක් ආදායම් ප්‍රකාශනයක් සහ විස්තීර්ණ ආදායම් ප්‍රකාශනයක් යන දෙකම ඉදිරිපත් කිරීමට තෝරා ගතහොත්, එවිට විස්තීර්ණ ආදායම් ප්‍රකාශනය ලාභය හෝ අලාභයෙන් ආරම්භකර ඊටපසු වෙනත් විස්තීර්ණ ආදායම් අයිතම් විදහා දක්වයි.

statement of financial position

Financial statement that presents the relationship of an entity's assets, liabilities and equity as of a specific date (also called the balance sheet).

මූල්‍ය තත්ත්ව ප්‍රකාශනය

නිශ්චිත දිනයකට අස්ථිත්වයේ වත්කම්, වගකීම් සහ ස්කන්ධ වල සම්බන්ධතාවය ඉදිරිපත් කරන මූල්‍ය ප්‍රකාශනය. (ශේෂ පත්‍රය යනුවෙන්ද හඳුන්වනු ලැබේ.)

statement of income and retained earnings

Financial statement that presents the profit or loss and changes in retained earnings for a period.

ආදායම් සහ රඳවාගත් ඉපැයීම්වල ප්‍රකාශනය	කාළපරිච්ඡේදයක් සඳහා රඳවාගත් ඉපැයීම්වල වෙනස්වීම් සහ ලාභය හෝ අලාභය ඉදිරිපත් කරන මූල්‍ය ප්‍රකාශනය.
subsidiary	An entity, including an unincorporated entity such as a partnership, that is controlled by another entity (known as the parent).
පරිපාලනය	හවුල් ව්‍යාපාරයක් වැනි ව්‍යවස්ථාපිත නොවන අස්තීත්වයක් ඇතුළුව වෙනත් අස්තීත්වයක් (පරිපාලකය යනුවෙන් හඳුන්වන) විසින් පාලනය වන අස්තීත්වයකි.
substantively enacted	Tax rates shall be regarded as substantively enacted when future events required by the enactment process will not change the outcome.
සන්නාච්ච පැනවූ	පැනවීමේ ක්‍රියාවලියෙන් අවශ්‍යවන අනාගත සිද්ධීන්හි වෙනසක් ඇති නොවන විට බදු අනුපාතික සන්නාච්ච ලෙස පනවා ඇති වගට සැලකේ.
tax basis	The measurement, under applicable substantively enacted tax law, of an asset, liability or equity instrument.
බදු පදනම	සන්නාච්ච පනවන ලද අදාල බදු නීතිය යටතේ වත්කමක, වගකීමක හෝ ස්කන්ධ සාධන පත්‍රයක මැනීම.
tax expense	The aggregate amount included in total comprehensive income or equity for the reporting period in respect of current tax and deferred tax.
බදු වියදම	ප්‍රවර්තන බද්දට සහ විලම්භිත බද්දට අදාලව වාර්තාකරණ කාළපරිච්ඡේදය සඳහා මුළු විස්තීර්ණ ආදායමේ හෝ ස්කන්ධයේ ඇතුළත්වී ඇති සමුච්චිත වටිනාකම
taxable profit (tax loss)	The profit (loss) for a reporting period upon which income taxes are payable or recoverable, determined in accordance with the rules established by the taxation authorities. Taxable profit equals taxable income less amounts deductible from taxable income.
අය කළ හැකි බදු ලාභය (බදු අලාභය)	බදු අධිකාරීන් විසින් ස්ථාපිත කරන ලද රීතින්ට අනුකූලව වාර්තාකරණ කාළපරිච්ඡේදයක් සඳහා වන ලාභය (අලාභය) මත ගෙවිය යුතු හෝ අයවිය යුතු ආදායම් බදු තීරණය කිරීම. බදු අයකළ හැකි ලාභය, බදු අය කළ ආදායමෙන් අඩුකළ යුතු අඩුකිරීම් කළ විට, බදු අය කළ හැකි ආදායමට සමාන වේ.
temporary differences	Differences between the carrying amount of an asset, liability or other item in the financial statements and its tax basis that the entity expects will affect taxable profit when the carrying amount of the asset or liability is recovered or settled (or, in the case of items other than assets and liabilities, will affect taxable profit in the future).
තාවකාලික වෙනස්කම්	මූල්‍ය ප්‍රකාශනයක වත්කමක, වගකීමක හෝ වෙනත් අයිතමක ධාරණ අගය සහ එහි බදු පදනම අතර ඇති වෙනස්කම් වන අතර අස්තීත්වය මෙය වත්කමේ හෝ වගකීමේ ධාරණ අගය ආපසු අයකර ගැනීමේදී හෝ නිරවුල් කිරීමේදී බදු අයකළ හැකි ලාභයට බලපානු ඇතැයි

	අපේක්ෂා කිරීම. (හෝ වත්කම් හෝ වගකීම් වලට අමතරව වන අයිතම්වලට අනාගතයේදී බදු අයකළ හැකි ලාභයට බලපෑමක් ඇතිවීම.)
termination benefits	Employee benefits payable as a result of either: (a) an entity's decision to terminate an employee's employment before the normal retirement date; <i>or</i> (b) an employee's decision to accept voluntary redundancy in exchange for those benefits.
සේවය සමාප්ත කිරීමේදී ගෙවනු ලබන ප්‍රතිලාභ	පහත සඳහන් අවස්ථාවක ප්‍රතිඵලයක් ලෙස ගෙවිය යුතුවන සේවක ප්‍රතිලාභ වේ. (අ) සේවකයෙකුගේ සාමාන්‍ය විශ්‍රාම ගැන්වීමේ දිනයට කලින් සේවය සමාප්ත කිරීමට අස්තීත්වය විසින් ගත් තීරණයක්; හෝ (ආ) එම ප්‍රතිලාභ හුවමාරුවක් වශයෙන් ගෙන ස්වේච්ඡාවෙන් රික්තතාව පිළිගෙන ඉවත්වීමට සේවකයා විසින් ගත් තීරණයක්.
timing differences	Income or expenses that are recognised in profit or loss in one period but, under tax laws or regulations, are included in taxable income in a different period.
කාළ වෙනස්කම්	එක් කාළපරිච්ඡේදයකදී ලාභයේ හෝ අලාභයේ හඳුනාගෙන ඇති ආදායම් හෝ වියදම් එහෙත් බදු නීතිය හෝ රෙගුලාසි යටතේ ඒවා වෙනස් කාළපරිච්ඡේදයකදී බදු අයකළ හැකි ආදායම වශයෙන් ඇතුළත් කිරීම.
timeliness	Providing the information in financial statements within the decision time frame.
කාලෝචිතවීම	තිරණ ගැනීමේ කාලරාමුව තුළ මූල්‍ය ප්‍රකාශන වල තොරතුරු සැපයීම.
total comprehensive income	The change in equity during a period resulting from transactions and other events, other than those changes resulting from transactions with owners in their capacity as owners (equal to the sum of profit or loss and other comprehensive income).
මුළු විස්තීර්ණ ආදායම	අයිතිකරුවන්ගේ තත්ත්වයේ සිට අයිතිකරුවන් අතර කරනු ලබන ගනුදෙනුවල ප්‍රතිඵලයක් වශයෙන් වෙන වෙනස්කම් හැර ගනුදෙනුවල ප්‍රතිඵලයක් වශයෙන් කාළපරිච්ඡේදය තුළ ස්කන්ධයේ ඇති වන වෙනස්කම්. (ලාභය හෝ අලාභය සහ වෙනත් විස්තීර්ණ ආදායමේ එකතුවට සමාන වේ.)
treasury shares	An entity's own equity instruments, held by the entity or other members of the consolidated group.
භාණ්ඩාගාර කොටස්	අස්තීත්වයට හෝ ඒකාබද්ධ සමූහයේ අනිකුත් සාමාජිකයින්ට අයත් අස්තීත්ව ස්කන්ධ සාධන පත්‍ර.
understandability	The quality of information in a way that makes it comprehensible by users who have a reasonable knowledge of business and economic activities and accounting and a willingness to study the information with reasonable diligence.

අවබෝධ කර ගත හැකි බව	තොරතුරුවල ගුණාංගයක් නම් ඒවා පරිශීලකයින් විසින් පහසුවෙන් අවබෝධ කරගත හැකි වීම වන අතර ඔවුන්ට ව්‍යාපාර සහ ආර්ථික ක්‍රියාකාරකම් සහ ගිණුම්කරණය පිළිබඳ සාධාරණ දැනුමක් තිබීම සහ සාධාරණ උද්යෝගයකින් යුතුව තොරතුරු අධ්‍යයනය කළ යුතුය.
useful life	The period over which an asset is expected to be available for use by an entity or the number of production or similar units expected to be obtained from the asset by an entity.
ප්‍රයෝජනවත් ජීවිතකාලය	අස්තිත්වයක් විසින් ක්ෂය කළහැකි වත්කම භාවිතාකිරීමට අපේක්ෂිත කාලපරිච්ඡේදය, නැතහොත් අස්තිත්වය විසින් වත්කමෙන් ලබාගැනීමට අපේක්ෂිත නිෂ්පාදන හෝ ඒ හා සමාන ඒකක සංඛ්‍යාව වේ.
value in use	The present value of the future cash flows expected to be derived from an asset or cash-generating unit.
ප්‍රයෝජනයෙහි අගය	වත්කමකින් හෝ මුදල් උත්පාදන ඒකකයකින් පැන නගින අනාගත අපේක්ෂිත මුදල් ප්‍රවාහයන්හි වර්තමාන අගය.
venturer	A party to a joint venture that has joint control over that joint venture.
ව්‍යාපාරිකයා	බද්ධ ව්‍යාපාරයක් සම්බන්ධයෙන් බද්ධ පාලනය ඇත්තාවූ, එම බද්ධ ව්‍යාපාරයේ පාර්ශ්වකරුවෙකි.
vest	To become an entitlement. Under a share-based payment arrangement, a counterparty's right to receive cash, other assets or equity instruments of the entity vests when the counterparty's entitlement is no longer conditional on the satisfaction of any vesting conditions.
පැවරීම	හිමිකමක් බවට පත්වීමට කොටස් පදනම් ගෙවීම් වැඩපිළිවෙලක් යටතේ අස්තිත්වයේ මුදල්, අනිකුත් වත්කම් හෝ ස්කන්ධ සාධනපත්‍ර වලට ප්‍රතිපාර්ශ්වයට හිමිකම් පැවරෙනුයේ ප්‍රතිපාර්ශ්වය විසින් තවදුරටත් යම් නිශ්චිත පැවරීම් කොන්දේසීන් සපුරාලීම අවශ්‍ය නොවන විටය.
vested benefits	Benefits, the rights to which, under the conditions of a retirement benefit plan, are not conditional on continued employment.
හිමිවූ ප්‍රතිලාභ	විශ්‍රාම ප්‍රතිලාභ සැලසුමක, යම් ප්‍රතිලාභ වලට හිමිකම් පැමට නොනවත්වා සේවයේ යෙදීම කොන්දේසියක් නොවීම.